

๗๔๑ ๙๖๐๗๒
๕๒๕๕๐
๕. ๓

การวิเคราะห์เพลงลูกกรุง

ปริญญานิพนธ์

ของ

สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์

๒-๑ ก.ย. ๒๕๓๔

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒ ๗๔๔๕

173380

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
ภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รศ. สุนันทา ไสร์จจ)

.....กรรมการ
(อ. สุภา ปานเจริญ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รศ. สุนันทา ไสร์จจ)

.....กรรมการ
(อ. สุภา ปานเจริญ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ. โมรี ชื่นสำราญ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่...เดือน...ปี...พ.ศ. ๒๕๓๔

ประกาศคุณผลการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์สุนันดา ไสร์จจิ
ประธานกรรมการ อาจารย์สุภา ปานเจริญ กรรมการ ที่ได้ให้ข้อคิดและแนะแนวทางในการเขียน
ตลอดจนสละเวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
เสร็จสมบูรณ์ดังได้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ไมตรี ชื่นสำราญ กรรมการสอบและอาจารย์ที่ปรึกษา
ของผู้วิจัย ที่ได้กรุณาให้กำลังใจและคำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดด้วยความห่วงใย

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านวุฒิสมาชิกกำจร เขาวนรัตน์ คุณแม่พอพรรณ กิ่งกาญจนวงศ์
คุณชนศักดิ์ กิ่งกาญจนวงศ์ คุณตำรวจ วิริยะ คุณอุไรนัย เล่ารัตนโกมล คุณเชวง
เรืองวิไลรัตน์ และคุณเสรี สุวรรณานนท์ ที่กรุณาอนุเคราะห์คำแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณใหญ่ นายน คุณวินัย พันธุรักษ์ คุณประสิทธิ์ ชำนาญไพร
คุณเจริญ แก้วอนุรักษ์ คุณวรการ ชรรณสังคิต และคุณสุธีร์ พุ่มพุมาร ที่กรุณาให้ข้อมูล
เพลงลูกทุ่งอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่กองบรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ที่กรุณาให้ความสะดวก
ในการยืมหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สศ สิงห์เสนี อาจารย์เอนก แจ่มขำ คุณปรีชา กิลกฤษิทธิ์
และคุณกรเพชร เพ็ชรรุ่ง ที่กรุณาให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนด้วยดีตลอดมา พร้อมทั้ง
เพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาเอกภาษาไทยทุกคน

ขอขอบพระคุณ คุณเจริญง บัณฑอง คุณสุภาพษ์ ประกาศิตี ที่ให้ความสะดวกในการติดต่อ
และจัดหาหนังสือพิมพ์นิพนธ์ฉบับนี้ พร้อมเจ้าหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัยทุกคน

และสุดท้ายขอขอบคุณ คุณพรทิพย์ กิ่งกาญจนวงศ์ ที่ได้ให้กำลังใจและสนับสนุนในการศึกษา
เล่าเรียนด้วยดีตลอดมา จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
ข้อตกลงเบื้องต้น	7
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	12
2 ประวัติความเป็นมาของ เพลงลูกกรุง	22
กำเนิดของ เพลงไทยสากล	22
ละครเวทีเสื่อมความนิยม	48
กำเนิดเพลงลูกกรุง	51
1. ยุคแผ่นเสียงทองคำ ครั้งที่ 1, 2 และ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2507 - 2514	58
แผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 1	63
แผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 2	68
แผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 3	76
2. ยุคเสาอากาศทองคำ ครั้งที่ 1, 2, 3 และ 4 ระหว่าง ปี พ.ศ. 2518 - 2521	81
ประกวดเพลงลูกกรุงชิงรางวัลเสาอากาศทองคำ ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2518	88

เสาอากาศทองคำ ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2519	91
เสาอากาศทองคำ ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2520	92
เสาอากาศทองคำ ครั้งที่ 4 ปี พ.ศ. 2521	95
3. บุคคลเสียงทองคำ ครั้งที่ 4 และ 5 ระหว่างปี พ.ศ.	
2522 - 2526	100
แผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 4	102
แผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 5	107
เพลงที่นำท่อนองมาจากเพลงไทยเดิม	113
เพลงที่นำท่อนองมาจากเพลงสากล ทางประเทศตะวันตก	
และอเมริกา	117
เพลงที่นำท่อนองมาจากเพลงจีนและญี่ปุ่น	119
เพลงลูกกรุงกับความนิยมของประชาชน	121
เพลงที่แสดงถึงความจงรักภักดีและเทิดพระเกียรติ	121
เพลงที่ใช้บรรเลงและขับร้องในวันแม่แห่งชาติ	122
เพลงลูกกรุงสำหรับงานเทศกาลต่าง ๆ	123
เพลงลูกกรุงสำหรับใช้ในงานมงคลสมรส	124
เพลงใช้สำหรับลารายการและปิดสถานี	124
การนำเอาเพลงลูกกรุงมาขับร้องและบรรเลงใหม่	125
เพลงขับร้องคู่โดยนักร้องชายหญิง	126
ลักษณะของเพลงลูกกรุง	127
วิธีการแต่งเพลงของนักแต่งเพลงลูกกรุง	128
รูปแบบของเพลงลูกกรุง	130
ลักษณะเป็นกลอนสุภาพ	131
ลักษณะคล้ายกลอน	134

ลักษณะกาพย์ยานี	135
ลักษณะกาพย์ห่อโคลง	137
สัมผัสในอย่างสม่ำเสมอ	139
3 วิเคราะห์เนื้อหาของเพลงลูกกรุง	141
1. เพลงปลุกใจและสกุติ	141
1.1 เพลงปลุกใจ	142
1.1.1 ให้มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ	143
1.1.2 ให้มีความภูมิใจในความเป็นไทย	144
1.1.3 ให้มีความสามัคคีปรองดองกัน	146
1.1.4 ให้คนไทยร่วมกันสร้างชาติให้เข้มแข็ง	147
1.1.5 ให้คนไทยได้รู้ถึงความเสียสละและหน้าที่ของ ทหาร ตำรวจ และอาสาสมัคร	148
1.2 เพลงสกุติ	151
1.2.1 สกุติวีรชน	151
1.2.2 สกุติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และ พระบรมวงศานุวงศ์	152
1.2.3 สกุติพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระพุทธศาสนา	156
2. เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ	157
2.1 สงกรานต์	158
2.2 ปีใหม่	159
2.3 ลอยกระทง	160

2.4	ประเพณีแต่งงาน	163
2.5	ประเพณีเข้าพรรษาและทอดกฐิน	164
3.	เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ	164
3.1	เพลงชมความงามธรรมชาติ	165
3.2	เพลงชมความงามของสถานที่	176
3.3	เพลงชมความงามสตรี	182
4.	เพลงเกี่ยวกับความรัก	189
4.1	ความรักบ้าน	190
4.2	ความรักในครอบครัว	190
4.2.1	ความรักของสามีภรรยา	191
4.2.2	ความรักของบิดามารดากับบุตร	192
4.3	ความรักระหว่างหญิงชาย	196
4.3.1	กล่าวถึงความรักประการเดียว	196
4.3.2	กล่าวถึงธรรมชาติกับความรัก	197
5.	เพลงเกี่ยวกับความนิคหวังในชีวิต	202
5.1	นิคหวังเพราะไปหลงรักคนที่มีคู่ครองแล้ว	202
5.2	นิคหวังเพราะคนรักเปลี่ยนใจไปรักคนใหม่	204
5.3	นิคหวังเพราะถูกคนรักหลอกหลวงและทอดทิ้ง	205
5.4	นิคหวังเพราะคนรักจากไป	207
5.5	นิคหวังเพราะความรักมีอุปสรรค	208
5.6	นิคหวังเพราะความอับลัษณ์	209
5.7	นิคหวังเพราะความยากจน	210

6. เพลงเกี่ยวกับคตินิยมสอนใจ	211
6.1 เรื่องกรรม	212
6.2 เรื่องความแค้น	213
6.3 เรื่องความตาย	214
6.4 ให้คนประพฤติดุในศีลธรรม	215
6.5 ให้คนในสังคมพึ่งพาอาศัยกัน	216
6.6 ทำจิตใจ ให้เบิกบาน ภาวเริง แจ่มใส	217
6.7 ให้เยาวชนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่	218
6.8 ความเป็นกุลสตรี	220
7. เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม	222
7.1 สะท้อนสภาพของกรุงเทพฯ	222
7.2 สะท้อนปัญหาครอบครัว	225
7.3 อำนาจเงิน ค่านิยมของคนในสังคมปัจจุบัน	226
7.4 สะท้อนปัญหาทางการศึกษา	228
7.5 สะท้อนปัญหาโสเภณี	229
7.5.1 เป็นโสเภณีเพราะถูกหลอก	229
7.5.2 เป็นโสเภณีเพราะสมัครใจ	230
7.6 สะท้อนปัญหาลูกเมียเช่า	231
4. วิเคราะห์การใช้ถ้อยคำและโวหารของ เพลงลูกกรุง	234
การใช้ถ้อยคำ	235
1. การใช้คำง่าย	235
2. การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ	245
3. การใช้คำอุทาน	250

4. การซ้ำคำ	261
5. การเล่นคำ	270
6. การหลាកคำ	274
7. การปรุ้งศัพท์	283
8. การใช้ศัพท์สูง	287
การใช้โวหาร	298
1. อุปมา (Simile)	298
2. อุปลักษณ์ (Metaphor)	305
3. บุคลาธิษฐาน (Personification)	308
4. สัญลักษณ์ (Symbol)	310
5. อติพจน์ (Hyperbole)	314
6. ปฏิพจน์ (Rhetorical Question)	317
5. สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	325
สรุปและอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	325
ขอเสนอแนะ	334
บรรณานุกรม	335
ภาคผนวก	343
ประวัติย่อของผู้วิจัย	445

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เนื้อหาและการใช้ถ้อยคำของ เพลงลูกกรุง	329
2 เนื้อหาและการใช้โวหารของ เพลงลูกกรุง	333

บทนำ

เพลงเป็นงานทางศิลปะที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนอารมณ์ต่าง ๆ ในห้วงใจที่ราบ เพลงสามารถบันทึกาลึกซึ้งของมนุษย์เกิดความรู้สึกต่าง ๆ กัน เช่น ความรู้สึกอ่อนไหว เศร้าสร้อย ว่างเปล่าแจ่มใส หรือคึกคอง สนุกสนานไปกับเสียงเพลง นอกจากนี้ เพลงยังช่วยไข่มุขมนุษย์เกิดพลังในทางสร้างสรรค์และช่วยผลักดันให้มีความมานะอดทนที่จะต่อสู้กับอุปสรรค หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เข้ามาแผ้วพานในชีวิตได้

นอกจากเพลงจะช่วยไข่มุขมนุษย์มีความสุข ความรื่นเริงสนุกสนาน ช่วยคลายความทุกข์ได้ บางขณะ เพลงยังช่วยทำให้จิตใจคลายความเครียดลงไปได้มาก

ปัจจุบันนี้ นักจิตวิทยาหลายคนได้พยายามศึกษาและค้นพบว่า เสียงเพลงมีอิทธิพลต่อจิตประสาทของมนุษย์ เช่นเดียวกับที่ ศาสตราจารย์คาร์ล อี ซีฮอร์ (Carl E. Seashore) ผู้เชี่ยวชาญทางการบำบัดโรคจิต (Psychotherapy) ของมหาวิทยาลัยไอโอวา (Iowa) ได้ใช้เสียงเพลงบำบัดคนไข้ที่เป็นโรคจิตได้ (สมโภช รอดบุญ. 2518 : 2)

ด้วยเหตุนี้เพลงจึงนับเป็นสื่อมวลชนอย่างหนึ่งที่ใช้สื่อสารสิ่งต่าง ๆ ขอบกอบให้เกิดวัฒนธรรม บางส่วนของมนุษย์ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและมนุษยชาติ บทเพลงในอดีตของหลายประเทศเคยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้เคย ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามนุษย์แต่ละชาติมีเพลงและลักษณะการขับร้องเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติตน ทั้งนี้เพราะเพลงเกิดจากแรงบันดาลใจที่มนุษย์ได้รับมาจากการดำรงชีวิตในสังคมของตน การที่สังคมมีสภาพแตกต่างกัน ทำให้เพลงของมนุษย์มีความแตกต่างกันไปด้วย ม.ล. คุ้ย ชุมสาย (2516 : 45) ได้กล่าวถึงลักษณะของเพลงไว้ว่า "เพลงนั้นอาจเป็นเพลงขับร้อง (Vocal) หรือเพลงจากคนหรือสัตว์ (Instrument) หรือสองอย่างผสมกันก็ได้"

สำหรับชาติไทยก็มีเพลงเป็นเอกลักษณ์ของตนเองเช่นกัน เพลงไทยได้รับการสืบทอดกันมาโดยตลอด ดังนั้นจึงถือได้ว่าเพลงไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติอีกประเภทหนึ่ง

ในยุคที่เพลงไทยได้เจริญก้าวหน้า และรับใช้สังคมมาตลอดจนกระทั่งถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 แห่งราชวงศ์จักรี ไทยเราเริ่มคบค้ากับฝรั่งมากขึ้น อารยธรรมตะวันตกก็แพร่หลายเข้าสู่เมืองไทย รวมทั้งเพลงฝรั่งได้เข้ามาอิทธิพลต่อเพลงพื้นบ้านดั้งเดิมด้วย จากเหตุผลดังกล่าวทำให้เกิดการรับเอาวัฒนธรรมทางดนตรีจากประเทศทางตะวันตกไทยนำมาประสมประสานเข้ากับเพลงไทยเดิม ทำให้เกิดเพลงชนิดใหม่ขึ้น มีลักษณะเป็นการผสมระหว่างเพลงไทย หรือเพลงพื้นเมืองกับเครื่องดนตรีตะวันตก ซึ่งเพลงชนิดนี้เรียกว่า "เพลงไทยสากล"

ผู้ให้กำเนิดหรือริเริ่มในการแต่งเพลงไทยสากลเป็นคนแรก ได้แก่ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมพระนราดิลกกุลวิสุทธิ์ ซึ่งทรงพระนิพนธ์เพลงหลังจากเสด็จกลับจากการศึกษาในยุโรป เมื่อ พ.ศ. 2446 ขณะทรงมีพระชนมายุเพียงสิบสามพรรษาเท่านั้น เพลงดังกล่าวเป็นโน้ตสากล ใช้จังหวะแบบสากลแต่ทำนองก็ยังเป็นไทยอยู่ นอกจากนี้พระองค์ได้ทรงพระนิพนธ์เพลงสำหรับเครื่องสายหลายเพลง เช่น วอลซิมจิต วอลซปรชุมพล ลุกเสนาะ วอลซเมขลา และมาร์ชบริพัตร เป็นต้น และในปี พ.ศ. 2474 ผู้ที่ทำให้เพลงไทยสากลแพร่หลายจนเป็นที่รู้จักกันทั่วประเทศ คือ "พราหมณ์" (จวงจันทร์ จันทรคณา) พราหมณ์ได้เริ่มแต่งเพลงไทยสากลประกอบละครเรื่อง เรื่องแรกคือ เรื่องจันทร์เจ้าขา และมีเพลงเอกหลายเพลง เช่น เพลงขวัญของเรียม เคียงเรียม ตันรักดอกโคก เป็นต้น (จำนง รังสิกุล. 2517 : 64 - 69)

ต่อมาถึงยุคภาพยนตร์เสียงศรีกรุง และภาพยนตร์เสียงเรื่องแรกคือ เรื่อง "หลงทาง" ได้ใช้เพลงไทยเดิมอยู่ แต่พอสร้างเรื่องที่สอง คือเรื่อง "บุปผาสมาพร" เมื่อ พ.ศ. 2476 ได้เริ่มใช้เพลงไทยทำนองสากลเป็นเพลงแรก คือ "เพลงกล้วยไม้" ซึ่ง เรือโหมานิต เสนะวิวัฒน์ แต่งทำนอง และขุนวิจิตรมาตรา แต่งคำร้อง ขับร้องโดย มณี บุญจนาณณ์กับอุณ เครือพันธ์ หลังจากนั้นก็มีเพลงอื่นอีกหลายเพลงและเป็นที่ยอมรับคือ "เพลงกุหลาบในมือเธอ" ขับร้องโดย ร้อยเอก ม.ล.ชาบ กุญชร (พลโท ม.ล.ชาบ กุญชร ยศใหม่ปัจจุบัน) และ "เพลงตะวันขอแสง" เป็นต้น (กาญจนาศัณฐ์. 2514 : 305 - 306)

เพลงไทยสากลได้วิวัฒนาการไปมาก และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย มีนักประพันธ์เพลงและนักร้องเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งมีนักประพันธ์เพลงสตรีเกิดขึ้นเป็นคนแรกในยุคนั้น คือ คุณหญิงหม่อมหลวงพวงร้อย อภัยวงศ์ (สกุลเดิม สนิทวงศ์) ประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมา

จนทุกวันนี้ คือเพลงบัวขาว สมทวด ในฝัน เพ็ญ และเพลงวันเพ็ญ เป็นต้น ต่อมาราวปี พ.ศ. 2479 จนถึง พ.ศ. 2485 ได้เกิดเพลงปลุกใจให้รักชาติ และเพลงรักนิยมเพิ่มขึ้นมา นักแต่งเพลงยุคนี้ ได้แก่ หลวงวิจิตรวาทการ เอื้อ สุนทรสนาน เป็นต้น (พูนพิศ อมาตยกุล. 2529 : 14) ✎

ระหว่างปี พ.ศ. 2491 - 2496 เพลงละครเวทีเริ่มเป็นที่นิยมมีเพลงละครวิจารณ์ เทพศิลาป ชุมเมศศิลาป และอื่น ๆ แสดงที่ ศาลาเฉลิมนคร ศาลาเฉลิมไทย ศาลาเฉลิมกรุง และนาครเกษม เป็นต้น มีนักแต่งเพลงเกิดขึ้นมาก ได้แก่ สง่า อารัมภ์ ชาติ อินทรวิจิตร ไสส ไกรเลิศ สมาน กาญจนะณิน และสุนทรียา ณ เวียงกาญจน์ เป็นต้น และได้มีการบันทึกเสียงที่บริษัทนำไทย กมลสุโกศล ท.เง็กชวน ก็อุเปอร์และยอนส์ตัน และอศวินการละคร เพลงยุคละครเวที เจริญรุ่งเรือง เพลงที่เป็นอันมาก จึงทำให้เพลงได้รับความนิยมอย่างยิ่ง เช่น เพลงน้ำตาแสงใต้ แต่งโดย สง่า อารัมภ์ ขับร้องโดย สุรสิทธิ์ สัตยวงศ์ เป็นเพลงเอกในละคร เรื่องพันท้ายนรสิงห์ แสดงที่ศาลาเฉลิมกรุง เป็นครั้งแรก นอกจากนี้ยังมีเพลงละครเวทีอีกหลายเพลงด้วยกันที่ยังเป็นที่นิยมมาจนถึงปัจจุบันนี้ (สง่า อารัมภ์. 2528 : 97)

✎ ประมาณปี 2496 - 2497 ในระยะนี้ เพลงไทยสากลได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ มี นักแต่งเพลงและนักร้องเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งยุคละครเวทีที่จางลง จึงเข้าสู่ยุคหนังไทย เพลง ภาพยนตร์ทุกเรื่องจะต้องมีเพลงเอกประจำอย่างน้อย 1 เพลง เข้ามักนิยมเอาชื่อเพลงที่ได้รับความนิยมไปทำเป็นภาพยนตร์บ้าง เพลงในยุคนั้นที่ได้รับความนิยม เช่น แม่ศรีเรือน ชายสามโบสถ์ ทาราวดวงใจ สิบเกาเทียมงกฏ เทนอรรณี และมรสุมสวาท เป็นต้น และในปี พ.ศ. 2498 ไทยทีวีช่อง 4 บางขุนพรหม ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นมาและได้ออกอากาศแพร่ภาพโทรทัศน์ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของเพลงละครทีวีตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา (ประสพโชค เย็นแซ. 2510 : 41)

หลังจากเพลงไทยสากลเกิดขึ้นในยุคแรก ยังไม่มีการแบ่งประเภทเพลงลูกทุ่ง ลูกกรุง แต่ เรียกเพลงของพวกเขา สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์ นันทนาคร สวลี ผกาพันธุ์ ชานันท์ อินทรเทพ ฯลฯ เป็นเพลง "ผู้ดี" และอีกพวกหนึ่ง เช่น เพลงของ สมยศ หัสนพันธ์ คำรณ สัมบุณยานนท์ หูล ทองใจ ชาย เมืองสิงห์ สุรพล สมบัติเจริญ ฯลฯ เป็นเพลง "ตลาด"

อย่างไรก็ตาม จำนง รังสิกุล ได้กล่าวถึงที่มาของคำว่า เพลงลูกทุ่ง ดังนี้ "เพลงลูกทุ่ง เกิดเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2507 มีรายการเพลงลูกทุ่งกรุงไทย ออกโทรทัศน์ของ 4 บางขุนพรหม เป็นครั้งแรก โดยวงดนตรีจุฬารัตน์ ต่อมาเมื่อมีภาพยนตร์ฝรั่งเข้ามาฉายเรื่อง Your

Cheating Heart นำแสดงโดยคาราเยอคนักร้องลูกทุ่งอเมริกัน (Country Music) ซอแสง
วิลเลียม และให้ภาพยนตร์เป็นภาษาไทยว่า เพลงลูกทุ่ง" (จำนง ริงสิกุล, 2517 :

175 - 176)

เมื่อมีเพลงลูกทุ่งเป็นเพลงที่เล่าถึงชีวิตแบบชาวบ้านเกิดขึ้น จึงมีผู้ขนานนามเพลงไทยสากล
อย่างที่เขาร้องกันมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 7 เป็นท่อนั้นว่า "เพลงลูกทุ่ง" และได้เรียกกันจนติดปาก
มาจนทุกวันนี้

ในการประกวดแข่งขันเสียงทองคำพระราชทานที่ผ่านมามีทั้งหมด 5 ครั้ง โดยเริ่มครั้งแรกเมื่อ
วันที่ 30 พฤษภาคม 2507 และการประกวดเพลงยอดนิยมเส้าอากาศทองคำพระราชทาน มีทั้งหมด
4 ครั้ง โดยเริ่มครั้งแรกเมื่อเดือนธันวาคม 2518 ได้แบ่งการประกวดเป็นประเภท "เพลงลูกทุ่ง และ
เพลงลูกทุ่ง" อย่างชัดเจน จะเห็นได้ว่าเพลงลูกทุ่งได้แยกตัวโดยเด็ดขาดจากเพลงไทยสากล
แต่สำหรับเพลงลูกทุ่งนั้นยังคงเรียกว่า "เพลงไทยสากล" หรือ "เพลงไทยสากลประเภทลูกทุ่ง"

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีผู้กล่าวว่าเพลงลูกทุ่งนั้น ผู้ฟังตัวเองอยู่กับเรื่องความรักและ
ความนึกหวังก็ตาม แต่เพลงลูกทุ่งก็มีเนื้อหาที่เป็นสำนวนโวหาร เปรียบเทียบ ไพเราะกินใจ เป็น
ภาษากวี ส่วนใหญ่เพลงลูกทุ่งที่อมตะจะเป็นเพลงที่เกี่ยวกับความรัก และความนึกหวัง ได้มีการนำมา
บันทึกเสียงกันใหม่โดยนักร้องคนเดิม หรือนักร้องคนอื่นอีกหลายเพลง และนักร้องคนเดิมกลับมาได้รับ
ความนิยมใหม่จากคนฟังอยู่เสมอ นึกถึงนักร้องลูกทุ่งหรือเพลงลูกทุ่งเมื่อมีชื่อเสียงแล้ว ถ้าเพลงไม่มีคุณภาพ
โอกาสที่จะนำกลับมาบันทึกเสียงกันใหม่นั้นคงจะทำได้ยาก

ตัวอย่างเพลงลูกทุ่งที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย และหมุนเวียนกลับมาได้รับความนิยมอีก
หลายครั้ง ส่วนใหญ่จะเป็นเพลงที่เกี่ยวกับความรัก ความนึกหวัง เช่น เพลง "เพียงคำเดียว"
เป็นเพลงที่ได้รับรางวัลเส้าอากาศทองคำพระราชทาน ในปี พ.ศ. 2518 ซึ่ง สุเทพ วงศ์กำแหง
เป็นผู้ขับร้อง ครั้งแรกที่บันทึกแผ่นเสียง เมื่อ พ.ศ. 2498 ครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2510 และ
ครั้งที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2517 ต่อมาก็มีนักร้องคนอื่นนำกลับมาบันทึกเสียงกันใหม่อีกหลายคนจนถึงปัจจุบัน
นอกจากนี้ยังมีเพลงที่ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทานอีกหลายเพลงด้วยกัน ซึ่งเป็นเพลงที่
เกี่ยวกับความรัก ความนึกหวัง และนำกลับมาบันทึกเสียงกันใหม่จนได้รับความนิยมแพร่หลายในปัจจุบันนี้

มากมายหลายเพลง เช่น เพลง มารหัวใจ ควงใจในฝัน เหมือนคนละฟากฟ้า จำเลยรัก รักเอ๋ย
ใจพี่ คิดจะปลุกคนรักอีกกอ หุงรวงทอง อาลัยรัก บัวขาว และหมื่นรัก เป็นต้น เพลงดังกล่าว
บางเพลงก็มีอายุตั้งแต่ 30 - 50 ปี

นอกจากเพลงลูกกรุงจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก ความนิยตหวัง เพลงลูกกรุงยังมีเนื้อหาสาระ
ประโยชน์เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เช่น เพลงที่กล่าวสัจธรรม เช่น เทิดพระเกียรติ ปลุกใจ รักชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์ เพลงที่เกี่ยวกับศีลธรรมสอนใจ เพลงชมความงาม เป็นต้น นอกจากนี้เพลง
ลูกกรุงยังมีความงดงามและความไพเราะทั้งทางด้านการใช้ถ้อยคำ ภาษาและโวหาร และมีสัมผัส
คล้องจองเหมือนภาพยกสอนโดยทั่วไป ดังนั้นจึงทำให้เพลงลูกกรุงนั้นนับเป็นกวีนิพนธ์อย่างหนึ่งที่มีคุณค่า
ทางกวีนิพนธ์ศิลป์

ส่วนใหญ่เพลงลูกกรุงจะเป็นเพลงที่อมตะและมักจะมีผู้น่ากลับมาบันทึกเสียงใหม่ โดยนักร้อง
คนเดิมบ้าง หรือนักร้องใหม่บ้าง ตัวอย่างเพลงลูกกรุงที่มีสาระ เช่น เพลงเทิดพระเกียรติและสัจธรรม
พระมหากษัตริย์

ตัวอย่าง เพลงสัจธรรมนารายณ์

ขอเฝ้าองค์พระประมุขภูมิพล ฯ
มิ่งขวัญดวงชนประชาชาติไทย
มหรรษัตติยะภูวนาย
คุณธรรมโพธิ์ร่มไทร ของปวงประชา

.....

คำร้อง ชวลี อินทรวิจิตร สุรัฐ ทุกกะเวส
ทำนอง สมาน กาญจนะณลิน

ตัวอย่าง เพลงเกี่ยวกับการชมความงามของธรรมชาติ เช่น เพลง "เทพธิดาคอย"

มาลเถาวัลย์ป่าในเขียว คคลคเลี้ยวพันเกี่ยวคอบไม้ใหญ่
ฝูงมัจฉาวายแหวกน้ำใส เวียนวนไปในสายวาริ

.....

คำร้อง วราห์ วรเวช
ทำนอง จีน

ตัวอย่าง เพลงที่ชักชวนให้คนในสังคมทำความดี มีความรักต่อกันและพึ่งพาอาศัยกัน เช่น เพลง "เกิดมาต้องพึ่งกัน"

เกิดเป็นคนอย่าเห็นแก่ตนแหละดี
 ถึงจะมีร่ำรวยสุขสันต์
 จนหรือมีไม่เป็นที่สำคัญ
 แม้รักกันพึ่งพาอย่าไปตัดไมตรี
 คำร้อง ไสล กรเลิศ
 ทำนอง

ตัวอย่าง เพลงที่สอนเรื่องศีลธรรม เช่น เพลง "รางวัลชีวิต"

พระพุทธรูปของคหณทรงสอนเรื่องเวรกรรม
 คนไหนใครทำกรรมเคยก่อเอาไว้อย่างไร
 ก่อนนั้นเคยทำกรรมไว้อะไรใด
 ชำคินทองไ้รับกรรมที่ทำก่อนนั้น

.....

คำร้อง พรพิรุณ
 ทำนอง

การที่เพลงลูกกรุงมีเนื้อหาละเอียดที่ไ้รับการยกย่องว่าเป็นเพลงที่มอทะลอคกาลมีคุณค่าทางคานภาษาและวรรณศิลป์ ทำให้ผู้นวียัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาเพลงลูกกรุง โดยจะศึกษาและจำแนกเนื้อหาละเอียดของเพลงลูกกรุง ตลอดจนวิเคราะห์ทางคานการใช้อยคำและโวหาร เพื่อชี้ให้เห็นว่า "เพลงลูกกรุง" นั้นมีคุณค่าแกการศึกษาอย่างยิ่ง และสมควรอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกของชาติสืบต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของเพลงลูกกรุง
2. เพื่อวิเคราะห์การใช้อยคำและโวหาร ของเพลงลูกกรุง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบประเภทต่าง ๆ และเนื้อหาสาระของเพลงลูกกรุง
2. ทำให้ทราบความงดงามและความไพเราะในด้านการใช้ถ้อยคำและโวหารของเพลงลูกกรุง

ชอคทองเบองตน

1. ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของแต่ละเพลง ได้มาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้แต่ง รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. ประวัติความเป็นมาและมูลเหตุที่เกิกลูกกรุงจะนำเสนอเฉพาะเพลงที่น่าสนใจและผู้แต่งเพลงหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเปิดเผยให้ทราบได้เท่านั้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะบทเพลง (เนื้อร้อง) ลูกกรุงในฐานะที่เป็นวรรณกรรม ที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย ในช่วง พ.ศ. 2507 - พ.ศ. 2527 เท่านั้น ถึงแม้อาจเพลงจะแต่งมาก่อนในช่วงดังกล่าวก็ตาม ทั้งนี้เพราะ

1.1 เป็นช่วงที่มีการแบ่งและเรียกกันว่า เพลง "ลูกทุ่ง" และ "ลูกกรุง" กันอย่างชัดเจน

1.2 เป็นช่วงที่มีการประกาศเพลง "แผ่นเสียงทองคำ" และประกาศผลการประกวดเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2507 หลังจากนั้นมีการประกาศผลการประกวดอีกเป็นครั้งที่ 2 เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2509 ครั้งที่ 3 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2514 ครั้งที่ 4 เมื่อเดือนธันวาคม 2523 และครั้งที่ 5 เมื่อเดือนพฤษภาคม 2526 นอกจากนี้ ยังมีการประกวดเพลงยอดนิยมเส้าอากาศทองคำอีก 4 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 เมื่อ ธันวาคม 2518

ครั้งที่ 2 เมื่อ ธันวาคม 2519

ครั้งที่ 3 เมื่อ ธันวาคม 2520

ครั้งที่ 4 เมื่อ ธันวาคม 2521

โดยการประกวดแผนเสียงทองคำพระราชทานและเส้าอากาศทองคำพระราชทาน ได้มีการแบ่งประเภทของเพลง เป็น เพลงลูกทุ่ง และเพลงลูกกรุง อย่างชัดเจน จึงทำให้นักแต่งเพลง ต่างมีโอกาสได้แสดงความสามารถกันอย่างเต็มที่ จึงทำให้เพลงที่เกิดขึ้นมาใหม่น่าสนใจ และเป็นเพลง ที่ ๆ ทั้งนั้น

1.3 หลังจากการประกวดแผนเสียงทองคำพระราชทานในปี 2526 ซึ่งนับเป็นปีสุดท้าย และไม่มีประกวดในลักษณะเช่นนี้อีกเลย จึงทำให้วงการเพลงลูกกรุงเริ่มซบเซาไป โดยมีเพลง แนวสตริงเริ่มแพร่หลายและเริ่มได้รับความนิยมเป็นลำดับจนถึงปัจจุบันนี้

2. บทเพลงที่นำมาศึกษาเป็นบทเพลงที่ปรากฏในเอกสารต่อไปนี้

2.1 หนังสือรวมเพลงของ ชรินทร์ นันทนาคร พ.ศ. 2506

2.2 หนังสือรวมเพลงเอกของ สุเทพ วงศ์กำแหง พ.ศ. 2509

2.3 หนังสือเพลงยอดนิยม ส.ค.ส. 2513

2.4 หนังสือแนวเพลงรัก 2 เล่ม พ.ศ. 2516

2.5 หนังสือเพลงจิตรทัศน์ 2 เล่ม พ.ศ. 2516

2.6 หนังสือนักเพลง 3 เล่ม พ.ศ. 2519

2.7 หนังสือรวมเพลงยอดนิยม พ.ศ. 2520

2.8 หนังสือเพลงประทับใจ พ.ศ. 2520

2.9 หนังสือรวมเพลงแห่งความหลัง พ.ศ. 2525

2.10 หนังสือเพลงในอดีตพร้อมภาพ - ประวัติ พ.ศ. 2527

3. เพลงในช่วง พ.ศ. 2507 - พ.ศ. 2527 ที่ไม่ปรากฏในหนังสือเพลงดังกล่าว แต่ปรากฏ ในแผ่นเสียงและแถบเสียงจะนำมาศึกษาค้นคว้า

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เพลงลูกกรุง หมายถึง เพลงที่มาจากเพลงไทยสากล ซึ่งแต่งขึ้นตามโน้ตสากล ที่แบ่ง โดยกลุ่มนักร้อง นักแต่ง และนักดนตรี ที่เรียกตัวเองว่า "ลูกกรุง"

2. การใช้ถ้อยคำ หมายถึง การเลือกสรรคำให้มีความหมายตรงกับที่ตนประสงค์ และนำถ้อยคำนั้นมาเรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดตามที่ตนต้องการแสดงออกมา อันได้แก่

2.1 การใช้คำง่าย หมายถึง การใช้คำสื่อความหมายแก่ผู้ฟังให้เข้าใจง่าย รวดเร็ว ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ

2.2 การเลียนเสียงธรรมชาติ หมายถึง การเลียนเสียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น เสียงลม เสียงสัตว์ร้อง เสียงน้ำไหล ฯลฯ หรือใช้คำที่นำให้สะท้อนความรู้สึก

2.3 การใช้คำอุทาน หมายถึง การใช้คำอุทานในบทหรือกรอนั้นช่วยให้ความมีน้ำหนัก สะดวก เพราะการอุทาน เป็นกิริยาอาการที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกอย่างรุนแรง โดยไม่ต้องพรรณนาด้วยข้อความยาว ๆ เช่น คำ เอะ โอ๊ย พุโธ อืมจ้ะ ฯลฯ

2.4 การซ้ำคำ หมายถึง การนำคำหรือวลี หรือข้อความที่มีตัวสะกด และมีความหมายเหมือนกันทุกประการ เรียงไว้ซ้ำกัน หรือมีคำที่มาจากตำแหน่งของการซ้ำคำ อาจซ้ำในวรรคเดียวกันที่ต้นวรรค กลางวรรค หายวรรค หรือซ้ำทางวรรคก็ได้

2.5 การเล่นคำ หมายถึง การใช้คำ ๆ เกี่ยวแก่ความหมายกันในประโยคหรือข้อความเดียวกัน ซึ่งทำให้ข้อเขียนน่าสนใจ

2.6 การหลกคำ หมายถึง การใช้คำที่มีความหมายอย่างเดียวกันในรูปคำที่ต่างกันออกไป เพื่อให้เกิดความไพเราะของเสียง เกิดความเพลิดเพลิน และเน้นความหมายให้ชัดเจน ให้เหมาะกับกาลเทศะรวมทั้งบุคคล เช่น คำที่มีความหมายว่า เค้น อาจใช้ว่า ย่าง จร ลีลา คำเนน พระราชคำเนน เป็นต้น

2.7 การปรุงศัพท์ หมายถึง การสร้างศัพท์ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้มีถ้อยคำมากพอที่จะแสดงความรู้สึกได้ เป็นการแสดงความโอ้อ่างงวม ของคำประพันธ์ หรือบางครั้ง เพื่อให้ครบตามคณะบังคับ การปรุงศัพท์อาจใช้วิธีการตัดคำให้สั้นลง เติมคำให้ยาวขึ้นหรือแผลงคำ

2.8 การใช้ศัพท์สูง หมายถึง การใช้ศัพท์มาจากภาษาโบราณ บาลี สันสกฤต เขมร ฯลฯ ในวรรณกรรมเพลงส่วนใหญ่มีใช้ศัพท์สูง ใน เพลงสฤติ เทิดพระเกียรติ ทั้งนี้เพราะมุ่งแต่งทองการ เน้นความโอ้อ่า สูงส่ง ของสิ่งของตนต้องการ สฤติ

3. โวหาร หมายถึง การรู้จักใช้ถ้อยคำอย่างมีชั้นเชิงลึกซึ้ง เป็นการแสดงความสามารถในการแต่ง และถ่ายทอดความรู้สึก ประทับใจอย่างชัดเจน โวหารที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่

3.1 อุปมา (Simile) หมายถึง โวหารเปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันมาเปรียบเทียบกันเหมือนกัน โดยใช้คำว่า เหมือน คล้าย กุจ กัง ฯลฯ

3.2 อุปลักษณ์ (Metaphor) หมายถึง โวหารเปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องมาเปรียบเทียบกันว่าเป็นสิ่งเดียวกันทุกประการ โดยใช้คำว่า คือ เป็น เท่า ฯลฯ

3.3 บุคลาธิษฐาน (Personification) หมายถึง การใช้ภาษาให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตแสดงออกปฏิกิริยาต่าง ๆ ราวกับเป็นคน

3.4 สัญลักษณ์ (Symbol) หมายถึง สิ่งหนึ่งที่ใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง อาจเป็นคำ ๆ ความเป็นข้อความ เป็นเรื่องเฉพาะตอน หรืออาจเป็นเรื่องทั้งเรื่องก็ได้

3.5 อธิพจน์ (Hyperbole) หมายถึง การกล่าวเกินความเป็นจริง เพื่อเน้นอารมณ์และความรู้สึกของผู้อ่าน มีใช้หลอกลวง

3.6 ปรวิพจน์ (Rhetorical Question) หมายถึง ศิลปะการใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ผู้อ่านมีเจตนาเรียกร้องความสนใจมากกว่าต้องการคำตอบ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประวัติและผลงานเพลงลูกกรุง และจากการสัมภาษณ์วิทยากร
2. สืบหาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย หนังสือเพลง แผ่นเสียง แดบเสียง และจัดแบ่งประเภทตามเนื้อหา ซึ่งการคัดเลือกข้อมูลจะกระทำโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์การสุ่มในการเลือกเพลง ดังต่อไปนี้

2.1 เป็นเพลงที่มีเนื้อหาลำดับตามประเภทที่แบ่งเอาไว้

2.2 เป็นเพลงที่มีความไพเราะและเป็นต้นแบบของผู้ฟัง โดยดูจากปัจจัย ดังนี้

2.2.1 ย่อคำทำนายแผ่นเสียง และแดบเสียง

2.2.2 เป็นเพลงที่มีการนำกลอนมาบันทึกเสียงกันใหม่

2.2.3 เป็นเพลงที่ได้รับความนิยมในการประกวด

3. วิเคราะห์เนื้อหาของเพลงลูกทุ่ง โดยใช้แนวคิดสำคัญ (Theme) ของเพลงเป็นหลักในการแบ่ง ดังนี้

- 3.1 เพลงปลุกใจและสู้คดี
- 3.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ
- 3.3 เพลงเกี่ยวกับการขมความงานต่าง ๆ
- 3.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก
- 3.5 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต
- 3.6 เพลงเกี่ยวกับคตินิยมสอนใจ
- 3.7 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

4. วิเคราะห์การใช้ถ้อยคำและโวหารของเพลงลูกทุ่งตามลักษณะดังต่อไปนี้

การใช้ถ้อยคำ

1. การใช้คำง่าย
2. การใช้คำเขียนเสียงธรรมชาติ
3. การใช้คำสุภาพ
4. การซ้ำคำ
5. การเล่นคำ
6. การหลอกคำ
7. การประสมคำ
8. การใช้ศัพท์สูง

โวหาร

1. อุปมา (Simile)
2. อุปลักษณ (Metaphor)
3. บุคลาธิษฐาน (Personification)
4. สัญลักษณ์ (Symbol)
5. อติพจน์ (Hyperbole)
6. ปฏิพจน์ (Rhetorical Question)

5. บทยอ สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
6. การศึกษาค้นคว้า จะเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

(Descriptive Analysis)

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเพลงลูกกรุงนั้น ผู้วิจัยพบว่ยังไม่มีผู้ใดทำไว้เป็นหลักฐานที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลได้ เพราะเพลงลูกกรุงนั้นเพิ่งจะเรียกกันอย่างจริงจังเมื่อปี พ.ศ. 2507 เมื่อจำนง รังสิกุล จัดรายการ "ลูกกรุงไทย" ทางไทยทีวีช่อง 4 บางขุนพรหม (ช่อง 9 อสมท. ในปัจจุบัน) จึงทำให้เพลงลูกกรุงแยกจากกันค่านกลุ่มนักร้อง เช่น สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์ นันทนาคร ชานันท์ อินทรเทพ สวลี ผกาพันธุ์ จันทนา สุขสัถย์ รุ่งฤดี แพ่งบ่องไล่ ฯลฯ ซึ่งเรียกว่า "นักร้องลูกกรุง"

ต่อมา อักษร สุสุวรรณ ได้ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง โดยเสนอผลการศึกษาเป็นปริญาโทพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปี 2521 ผลการศึกษาเพลงลูกทุ่งพบว่า เพลงลูกทุ่งมีอิทธิพลต่อชาวคนไทยส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในชนบทและกำลังจะมีอิทธิพลมากขึ้นในสังคมทั่วไป เพลงลูกทุ่งให้ความสนุกสนาน ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งเป็นลักษณะสอดคล้องกับนิสัยคนไทย นอกจากนี้แล้ว เพลงลูกทุ่งยังเป็นแหล่งศึกษาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาอีกด้วย ทั้งยังแสดงค่านิยมและเอกลักษณ์ไทย

พงษ์ชัย ไทวรรณศรี ได้ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเพลงจากบทเพลงสุนทราภรณ์ ได้เสนอผลการศึกษาเป็นปริญาโทพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พินิจโลก ปี 2529 ผลการศึกษาวรรณกรรมจากบทเพลงสุนทราภรณ์ พบว่ามีเนื้อหาสาระหลายประเภท หลากกรส และมีส่วนสร้างสรรค์และจรรโลงสังคมไทย และยังพบว่าบทเพลงสุนทราภรณ์มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ โดยร้อยกรองขึ้นด้วยความพิถีพิถันในการใช้ถ้อยคำและสำนวนโวหาร ตลอดจนมีสัมผัสสรวาวแพรว ด้วยเหตุนี้ เพลงสุนทราภรณ์จึงเป็นที่พอใจของผู้ฟังเป็นอย่างดี

แจ่มจิต สุรเดโช ได้เสนอผลการศึกษาเป็นปริญาโทพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พินิจโลก ปี 2531 เป็นการศึกษาภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรมเพลงเพื่อชีวิต ใน

ช่วง พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2528 ผลการศึกษาทำให้เห็นภาพสะท้อนของสังคม ห่วงบ้านการเมือง เศรษฐกิจและค่านิยมในช่วง พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2528 ใ้ค้อย่างชัดเจน

การพิจารณาทัศนคติต่อนวนเพลงโคเป็นเพลงประเภทลูกทุ่งหรือลูกกรุง ใ้คมีผู้เชี่ยวชาญ ค่านเพลงไทยสากลประเภทลูกกรุง ใ้คให้คำนิยามไว้หลายท่าน เช่น

ใหญ่ นภายน นักแต่งเพลงและนักดนตรีอาวุโส อดีตหัวหน้าวงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์ ใ้คกล่าวถึงเพลงลูกทุ่ง ลูกกรุง สรุปใ้คว่า

...สำหรับนักร้องลูกทุ่ง ถ้าร้องเพลงโดยไม่ตองเห็นหน้า ก็จะทราบใ้คว่าคือนักร้องลูกทุ่ง เพราะสำเนียงนั้นจะบ่งชี้และแสดงออกมาเลย ส่วนมากจะออกไปทางเพลงฉ่อย ลิเก และ เพลงพื้นบ้าน โดยมีการร้องเล่นลูกคอก้วย นอกจากนี้ นักร้องลูกทุ่งจะมาจากหลาย ๆ จังหวัด ทางค่านภาษาของเพลงลูกทุ่งเป็นถ้อยคำง่าย ๆ จะบอกรักก็บอกรัก ๆ ไม่อ้อมค้อม ส่วน นักร้องลูกกรุงนั้น เสียงจะมีเมฆนวล ห่ม รวยเรียบ ไม่แข็งกร้าว ส่วนภาษาของเพลงลูกกรุง ที่ใ้คนั้นเป็นภาษากวีที่มีความไพเราะอย่างยิ่ง... (ใหญ่ นภายน ผู้ใหญ่สัมภาษณ์ สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ ผู้สัมภาษณ์ ที่ 243 อาคารสงเคราะห์หม่อมราช เชนดุสิต กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2531)

พยงค์ มุกดา นักแต่งเพลงลูกทุ่งลูกกรุงชั้นครู ใ้คให้ทัศนะความแตกต่างของเพลงลูกทุ่งและ เพลงลูกกรุง ในค่านสำเนียงการร้องและภาษาที่ใช้ในเพลง คล้ายกับทัศนะของ ใหญ่ นภายน ว่า

"การที่นักร้องร้องเพลงลูกทุ่งค้วยสำเนียงที่เหนือหรือสำเนียงเพี้ยนจากสำเนียงที่พูดปกติ ค้วยเหตุที่ตองการจะใ้คมีสำเนียงเป็นชนบท เพราะชนบทมีสำเนียงถิ่นอยู่ทุกแห่งบางที่ ใ้คสวรรค์ไม่ถูกเนื่องจากมีระดับเสียงมากกว่าภาษามาตรฐาน ส่วนในเพลงลูกกรุง นักร้องจะร้องเพลงออกเสียงของคำใ้คตรงวรรณยุกต์ของภาษามาตรฐานทุกอย่าง จึง ไม่นิยมใ้คเสียงเพี้ยน แขนงเพลงก็มีเพี้ยนบ้าง เพราะภาษาทำนอง (Melody)"

(พยงค์ มุกดา. 2519 : 116 - 117)

วินัย พันธุรักษ์ นักร้องเพลงลูกกรุงมีชื่อ ใ้คเสนอความคิดเห็นถึงความแตกต่างระหว่าง "เพลงลูกทุ่ง" และ "เพลงลูกกรุง" ว่า "เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงที่ใช้คำง่าย ๆ แบบชาวบ้านธรรมดา

บรรยายถึงพื้นความเป็นอยู่ การใช้ชีวิตประจำวัน ความรัก ส่วนเพลงลูกกรุงนั้นเป็นเพลงที่มีภาษา
เล่นคำสัมผัสคล้องจองไพเราะและไพเราะเพราะพริ้ง เพราะเป็นภาษากวี และนักร้องลูกกรุงทั้งหลาย
ก็เป็นผู้ที่ทำให้เพลงไพเราะด้วยคำที่ออกเสียงถูกต้องชัดเจน และมีศิลปะในการร้องเพลง" (วินัย
พันธุ์รักษ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ สมมติ กิ่งกาญจนวงศ์ ผู้สัมภาษณ์ ที่ 181 หน่วยงานวิทยุ บางกะปิ กรุงเทพฯ
เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2531) นอกจากนี้หนังสือ *Facets of Thai Cultural Life* แต่งโดย
สำนักนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถึงเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุงไว้ว่า "เพลงลูกทุ่งนั้น นักร้องส่วนใหญ่จะ
ร้องเหมือนกับมีโชว์เพลง นักร้องลูกทุ่งบางคนร้องเสียงอันแหลมแรง บางคนร้องออกมาตรง ๆ ว่า
ผมอยากมีเมีย หาเมียให้ผมหน่อย ส่วนเพลงลูกกรุงมีความพยายามที่จะร้องให้เสียงมีความไพเราะ
เพราะพริ้งมากกว่าเพลงลูกทุ่ง" (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2528 : 137)

ทวนทิศ อนาคตกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านเพลงไทยเดิม ได้กล่าวถึงที่มาของเพลงลูกทุ่ง ลูกกรุง
ในหนังสือดนตรีวิจิตร สรุปได้ว่า

...ขณะนั้นสถานีวิทยุโทรทัศน์แพร่ภาพข่าวคำเรียกว่า ไทยทีวีช่อง 4 บางขุนพรหม มีนายจำนง
รังสิกุล เป็นผู้อำนวยการ ใ้ร่วมกับ อาจันต์ ปัญจพรรค์ ประกอบ ไชยทิพวัฒน์ ห่ม
ทรง รวมกันจัดรายการโดยให้ชื่อว่า "เพลงลูกทุ่ง" เพื่อให้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า
"Country Music" ปรากฏว่า ใ้รับการคัดค้านว่าทำให้เกิดการแบ่งแยก แยกแยะกั
แรงผลักดันของความจริงอันเป็นเอกลักษณ์แห่งเพลงไม่ได้ ประชาชนจึงยอมรับกันอย่าง
แน่นหนาว่าเพลงที่เฝ้าถึงชีวิตแบบชาวบ้านเหล่านี้คือ "เพลงลูกทุ่ง" เพราะคำว่าลูกทุ่ง
เกิดขึ้นนี้เอง จึงมีขนานนามเพลงไทยสากลอย่างที่เคยร้องกันมาแต่สมัยรัชกาลที่ 7 นั้นว่า
"เพลงลูกกรุง" ซึ่งไม่ไพเราะเลยสำหรับชื่อนี้ แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันติดปากมาจนทุกวันนี้...

(ทวนทิศ อนาคตกุล. 2529 : 20 - 21)

เอนก นาวิกมูล เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุง ไว้ในหนังสือวารสาร
วิทยุสลด 1 ฉบับวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2526 สรุปได้ว่า

...ในช่วงแรก ๆ ยังไม่มีใครแบ่งเพลงไทยสากลออกเป็นเพลงลูกกรุงและเพลงลูกทุ่ง
แล้วทุกอย่างก็ค่อย ๆ คลาย สรรูปแบบสีสันของตัวเองออกมาทีละน้อยและเมื่อนาน

ยิ่งขึ้นถึงขีด เราก็ต้องแยกเพลงทั้งสองออกจากกัน ความแตกต่างระหว่างเพลงไทยสากล
สองประเภทนี้ เห็นได้อย่างเด่นชัด ไม่ว่าทางค่านิยม ซึ่งลูกทุ่งร้องได้ทุกจังหวะ ส่วน
ลูกกรุงร้องเรียบ ๆ เรียบ ๆ เนื้อหาลูกทุ่งมีหลากหลาย ส่วนลูกกรุงผูกพันตัวเองอยู่กับความ
ระหมตหมใจ ความรักหมความซุสและหมคหัง หรือกระทั่งพูดถึงสายลมแสงแดด แดดสุด
ก็คือการ เกี่ยวข้องกับความรัก และที่เห็นได้ชัดค่านิยมการร้องลูกทุ่งข้างเป็นลูกทุ่งเสียจริง ๆ
นักร้องประเภทนี้มักมาจากท้องทุ่ง และสะท้อนเพลงออกมาอย่างง่าย ๆ ทุกยุคโดยไม่เก็บงำ
ส่วนนักร้องลูกกรุง เพลงของเขามักร้องเพื่อผูกพันตัวเองมากกว่าที่จะผูกพันสังคม...

(เอนก นาวิกมูล. 2526 : 32)

กุลชาติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา นักจัดรายการ เพลงไทยสากลประเภทลูกกรุง กล่าวถึง
 บทเพลงไทยสากลในยุคนั้น ๆ ในหนังสือ "เบื้องหลังเพลงดัง" ของ สมาคมนักแต่งเพลง ว่า

...นอกจากจังหวะแล้ว คำร้องของเพลงยังกว้างขวางด้วยเรื่องราว คือมีทั้งบรรยายภาพ
 รักหวาน เปรี้ยวสร้อยชะรอยหา ทลกโปกฮา ความสวดยสดงดงามตามธรรมชาติ ตลอดจน
 ให้ข้อคิดเตือนใจให้นึกถึงมาบุญคุณไทยและศีลธรรมอันดีงาม โดยที่ถ้อยคำของ
 อดีตนั้นเพียงพอร่วมด้วยความรู้ ตลกขบขันในความหมาย แฝงไว้ด้วยลีลาภาษา
 มีรูปแบบร้อยกรองให้ได้รับรู้กันทางโสตและความรู้สึกนึกคิดที่ลึกซึ้ง...

(กุลชาติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2526 : 202)

ส่วน ธรรมเนียมปฏิบัติ ฎาเรื่อง นักจัดรายการ เพลงลูกกรุง กล่าวถึงการแบ่งเพลงลูกกรุงและ
 เพลงลูกทุ่งว่า "เพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุงแบ่งกันชัด เจนอีกอย่างคือ แบ่งที่ตัวผู้จัดรายการและสถานีวิทยุ
 เช่น นักจัดรายการ เพลงลูกกรุงส่วนใหญ่จะจัดที่สถานีวิทยุคลื่น ร.ม. ถ้านักจัดรายการ เพลงลูกทุ่ง
 ส่วนใหญ่จะจัดที่สถานีวิทยุคลื่น ค.ม. (ธรรมเนียมปฏิบัติ ฎาเรื่อง ผู้ให้สัมภาษณ์ สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์
 ผู้สัมภาษณ์ ที่ 40/1 - 3 ชั้น 5 ซอยนานาเหนือ สุขุมวิท 3 กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2533)

อย่างไรก็ตาม ผู้ฟังบางกลุ่มอาจจะแบ่งเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุงอย่างง่าย ๆ ได้จาก
 กลุ่มนักร้อง เช่น นักร้องลูกกรุงมี สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์ นันทนาคร ชานินทร์ อินทร เทพ
 วินัย พันธุรักษ์ ธรรมภา เทพชัย สวลี ผกาพันธุ์ จันทนา สุทธิชัย รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส ฯลฯ

ส่วนนักร้องลูกทุ่งมี สุรพล สมบัติเจริญ คำรณ สัมภพมานนท์ สมยศ หัสนพันธ์ ไพวัลย์ ลูกเพชร รุ่งเพชร แหม่มสิงห์ ชาย เมืองสิงห์ สาธิต สัญญา ชินกร ไกรลาส ผ่องศรี วรนุช และขวัญจิต ศรีประจันต์ เป็นต้น ยังมีบางคนแบ่งประเภทตามเนื้อหาและลีลาการร้อง

จากเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ช่วยให้สรุปได้ว่า เพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุง แตกต่างกัน ทางค่านิยมร้อง สำเนียงการร้อง ลีลาการร้อง ถ้อยคำภาษา และนักจัดรายการเพลง เป็นต้น

การวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำและโวหารในเพลงลูกกรุง เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า บทเพลงเป็นบทกวีที่มีความไพเราะและความงดงาม ทั้งในด้านเนื้อหาสาระและการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา เหมือนกับที่ เจตนา นาควัธนะ กล่าวว่า "เพลงไทยสากลเป็นชุมทรัพย์อันมหาศาล ในค่านิยมวรรณศิลป์" (เจตนา นาควัธนะ. 2524 : 29) การศึกษาเอกสารที่ใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องของการใช้ถ้อยคำและโวหารในเพลงลูกกรุง จะศึกษาได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

การใช้ถ้อยคำ

สิทธา พินิจภูวนท ได้ให้คำนิยามความหมายของคำว่า การใช้ถ้อยคำไว้ในหนังสือการเขียนว่า "การใช้ถ้อยคำ หมายถึง การเลือกสรรถ้อยคำให้มีความหมายตรงกับที่ตนประสงค์ และนำถ้อยคำนั้นมาเรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดที่ตนต้องการแสดงออกมา การเลือกสรรถ้อยคำ และนำถ้อยคำมาเรียบเรียงเข้าด้วยกันนี้ นักเขียนแต่ละคนทางมีวิธีการ เป็นของตนเอง" (สิทธา พินิจภูวนท. 2517 : 156)

ประสิทธิ์ กาพียกลอน ได้กล่าวถึงการเลือกใช้ถ้อยคำออกเป็นลักษณะ ดังนี้

1. การใช้คำง่าย เป็นกลวิธีของการแต่งบทกวีอย่างหนึ่ง ที่สามารถสื่อความหมายให้แก่ผู้ฟังได้อย่างรวดเร็ว เข้าใจชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ทำให้เข้าใจง่ายกว่าการใช้ศัพท์สูง ๆ การใช้คำง่ายนั้น ย่อมเป็นที่ตกทอดจิตใจของคนทั่วไป ผู้แต่งก็จะกลายเป็นกวีของประชาชน
2. การปรุงศัพท์ คือการสร้างศัพท์ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้ถ้อยคำมากพอที่จะแสดงความรู้สึก เป็นการแสดงความโอ้อวดงามของคำประพันธ์ หรือบางครั้งก็เพื่อให้ครบตามคณะบังคับ วิธีการปรุงศัพท์อาจใช้วิธีการตัดคำให้สั้นลง เพิ่มคำให้ยาวขึ้น ยึดเสียงของคำ แฉลงคำ สร้างคำใหม่ โดยวิธีสมาส-สนธิ หรือบัญญัติศัพท์ขึ้นมาใหม่ เป็นต้น (ประสิทธิ์ กาพียกลอน. 2523 : 71 - 114)

ทวิศกดิ์ ญาณประทีป ได้กล่าวถึงการใช้ถ้อยคำในการเขียนเสียงธรรมชาติ และการเล่นคำไว้ดังนี้

1. การเขียนเสียงธรรมชาติ หมายถึง การเขียนเสียงที่เกิดตามธรรมชาติ เช่น สัตว์ร้อง ผ่นตก น้ำไหล หรือการใช้คำที่ก่อให้เกิดความรู้สึก
2. การเล่นคำ หมายถึง การใช้คำ ๆ เดียว แต่ต่างความหมายกันในประโยค หรือข้อความเดียวกัน ซึ่งทำให้ข้อเขียนน่าอ่านขึ้น (ทวิศกดิ์ ญาณประทีป. 2523 : 56 - 60)

พระยาอุปกิตศิลปสาร ได้อธิบายถึงคำอุทานในหนังสือหลักภาษาไทย ไว้ว่า "คำอุทาน แปลว่า เสียงที่เปล่งออกมา และคำอุทานในที่นี้หมายความถึง คำพวกหนึ่งที่ถูกเปล่งออกมา แต่ไม่มีความแปลเหมือนคำชนิดอื่น เป็นแต่ให้ทราบความทองการ หรืออรรถาธิบายเป็นอย่างนั้นอย่างนั้นเท่านั้น เช่น คำว่า "เออ เอะ โอ๊ย เอ๊ย พุโธ ออเอ๊ย อนิจจา เจ้าเอ๊ย คังนี่เป็นต้น" (พระยาอุปกิตศิลปสาร. 2529 : 109)

ทวิศกดิ์ ญาณประทีป ได้อธิบายถึงประโยคอุทาน ไว้ว่า หมายถึง การอุทาน อันเป็นกริยาที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกอย่างรุนแรง โดยไม่ต้องพรรณนาด้วยข้อความยืดยาว เช่น อนิจจา อู๋เป็นต้น" (ทวิศกดิ์ ญาณประทีป. 2523 : 57)

วงเดือน สุขบาง ได้ทำปริญาภิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาพระปฐมสมโพธิกถาในแนวสุนทรียะ" ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พบว่า...การหลีกคำ เป็นการใช้คำที่มีความหมายอย่างเดียวกันในรูปคำที่ต่างกันออกไป และให้ประโยชน์ ในด้านความไพเราะของเสียง ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่ายหรือบางครั้ง เพื่อเน้นความหมายให้ชัดเจน และให้เหมาะกับกาลเทศะ รวมทั้งบุคคล เช่น คำที่มีความหมายว่า เดิน อาจใช้ว่า ย่าง จร ลีลา จรลีลา คำเนิน พระราชคำเนิน และเสด็จพระราชคำเนิน เป็นต้น (วงเดือน สุขบาง. 2524 : 96)

สุจิตรา คุปตารักษ์ ได้ทำปริญาภิพนธ์ เรื่อง "วิเคราะห์บทกวีของนายผี" ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พบว่า...การซ้ำคำ คือการนำคำหรือวลี หรือข้อความที่สัมผัสและมีความหมายเหมือนกันทุกประการมาเรียงกันไว้ติดกัน หรือมีคำอื่นมาคั่นตำแหน่งของการซ้ำคำ อาจซ้ำในวรรคเดียวกันที่ทวนวรรคท้ายวรรค หรือซ้ำคำต่างวรรคกันก็ได้... (สุจิตรา คุปตารักษ์. 2526 : 200 - 217)

พงษ์ชัย ไทวรรณศรี ไทท้าวบริญญานินท์ เรื่อง "วรรณกรรมจากบทเพลงสุนทราภรณ์"
ผู้วิจัยไคว้เคราะห์ พบว่า

...การใช้ศัพท์สูง ส่วนใหญ่จะเป็นศัพท์จากภาษาโบราณ บาลีสันสกฤต เขมร ฯลฯ ใน
วรรณคดีไทยนั้นเมื่อใช้ศัพท์สูงมากจะช่วยให้เกิดความหมายลึกซึ้ง สะเทือนอารมณ์ หรือให้
ความหมายที่สูงส่ง ส่วนวรรณกรรมจากบทเพลงสุนทราภรณ์ ที่ใช้ศัพท์สูงส่วนใหญ่ จะเป็น
เพลงสฤติ เกิดพระเกียรติ ทั้งนี้เพราะผู้แต่งต้องการ เน้นถึงความโออา สูงส่ง ของสิ่งที่
ตนต้องการสฤติ เช่น คำว่า ภูเรศ พระสยามินทร์ พระปิ่นมณี แทนพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เป็นต้น...

(พงษ์ชัย ไทวรรณศรี. 2531 : 211 - 230)

โวหาร

โมรี ชื่นสำราญ ได้ให้คำนิยามความหมายของคำว่า โวหารในหนังสือ นิเทศาษาและ
หลักการ เขียนว่า "โวหาร คือ การเขียนที่ผู้เขียนรู้จักใช้ถ้อยคำอย่างมีชั้นเชิง เป็นการแสดง
ความสามารถในการเขียนต่าง ๆ เพื่อให้ได้เนื้อความที่ชัดเจน แจ่มแจ้ง ความตอนใดที่ผู้เขียน
ต้องการ ถ้อยคำที่ตนพบเห็นและความรู้สึกประทับใจ ตลอดจนสิ่งที่ตนรู้ได้โดยประสาทสัมผัส ผู้เขียน
ควรใช้พรรณนาโวหาร หรือถ้อยคำ เล่าเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นจริงหรือเหตุการณ์
ที่มนุษย์คิดขึ้น เช่น จำเป็นต้องใช้บรรยายโวหาร..." (โมรี ชื่นสำราญ. 2530 : 83)

เอนไซโคลพีเดีย นิวสแทนคาร์ด ได้ให้ความหมายโวหารไว้ว่า "เป็นศิลปะการใช้ภาษาที่
เขียนหรือพูดที่แตกต่างจากที่ใช้นตามปกติ เป็นการใช้ภาษาเปรียบเทียบบให้เกิดจินตภาพ เพื่อเน้นหรือ
ย้ำความ เพื่อให้เห็นภาพทั้งคงมาหรือแสดงอารมณ์ขึ้น การใช้โวหารจะช่วยให้มีความหมายหนักเบา
เข้มข้น คลุมเครือหรือกำกวมได้"

สวนพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้คำจำกัดความโวหาร คือ "ชั้นเชิงหรือสำนวน
แต่งหนังสือหรือพูด ถ้อยคำที่เล่นสำบัดสำนวน (ป.)" (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.

2525 : 753)

กุหลาบ มัลลิกะมาส อธิบายไว้ว่า กวีโวหาร คือชั้นเชิงในการแต่งให้มีรสของถ้อยคำลึกลับซึ่งประทับใจ มุ่งเอาความรู้สึกด้านอารมณ์เป็นสำคัญกว่าข้อเท็จจริง และไต่เบ่งโวหารแยกย่อยไต่สองประเภท คือ

1. การสร้างภาพในจิต (Imagery) เป็นวิธีการที่แบบวลที่ช่วยให้รอบร้อมมีชีวิตก่อให้เกิดความรู้สึกเห็นจริง เสมือนได้สัมผัส ได้แลเห็น ได้กลิ่น เป็นการเน้นให้เกิดความรู้สึกลึกลับซึ่งประทับใจ เป็นการบรรยายที่ไม่เน้นความจริง แต่เน้นให้เกิดภาพในจิตแก่ผู้อ่าน

2. ภาพพจน์ (Figure of Speech) เป็นวิธีการเปรียบเทียบหรืออุปมา-อุปไมย ที่ช่วยให้สิ่งต่างๆ อย่างกลางเลือนมาปรากฏเป็นภาพที่กระจุกในจินตนาการ วิธีเปรียบเทียบมีหลายวิธี เช่น

2.1 การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

2.1.1 เปรียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง (Simile) โดยใช้คำว่า ถัดเหมือน ดัง ประจักษ์ เป็นคำแสดงการเปรียบเทียบ

2.1.2 เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง (Metaphor) เป็นการเปรียบเทียบโดยตรงจากสิ่งหนึ่งไปยังอีกสิ่งหนึ่ง โดยไม่มีคำแสดงอาการเปรียบเทียบ ในข้อ 2.1.1 ปรากฏอยู่

2.1.3 เปรียบเป็นรูปสัญลักษณ์ (Symbol) คือการใช้สัญลักษณ์แทนภาพจริงที่เกิดขึ้น

2.1.4 เปรียบเทียบโดยการสมมติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตสามารถทำอาชีพกริยาได้เหมือนคน (Personification)

2.2 การใช้ภาษาของอารมณ์ (Emotive Language)

2.2.1 การกล่าวแสดงอารมณ์ที่ขัดแย้งกันอย่างคู่ขนานกัน (Paradox)

2.2.2 การกล่าวเกินจริง (Hyperbole)

2.2.3 การกล่าวน้อยคำ แท้กับใจความกว้างขวาง (Understatement)

2.2.4 การใช้รูปคำถามที่รู้คำตอบอยู่แล้ว โดยไม่ต้องการคำตอบ

(Rhetoric Question)

2.2.5 การเรียงเรียงความที่เต็มไปด้วยสัมผัส มีกลิ่นแห่งความหมาย และน้ำหนักของเสียงเท่าเทียมกัน (กุหลาบ มัลลิกะมาส. 2519 : 168)

วิชา กงกะนันท์ กล่าวถึงโวหารไว้ว่า "เป็นศิลปะของการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง เป็นวิธีการพูดหรือเขียนที่กล่าวถึงอย่างหนึ่ง แต่มีความหมายเป็นอย่างอื่นบ้าง มีความหมายกำกวม หนักเบา คลุมเครือ หรือเข้มข้นต่างกันไปบ้าง นอกจากนั้น ยังอธิบายเพิ่มเติมว่า การตัดสินว่าภาษานิติโคเป็นโวหารหรือไม่ ให้ดูที่วิธีการ ใช้คำ วลี ประโยค ในข้อความต่าง ๆ ไม่ใช่ดูที่ลักษณะของคำ วลี หรือประโยคตามลำพัง..." และได้รวบรวมโวหารลักษณะต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันและในวรรณคดีจำแนกเป็นประเภทย่อย ๆ ไว้ดังนี้

1. อุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นโวหารเปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบเทียบกันว่าเป็นสิ่งเดียวกัน หรือเท่ากันทุกประการ โดยใช้คำเป็น เท้า คือ ฯลฯ ใน การเปรียบเทียบ

2. อุปมา (Simile) เป็นโวหารเปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบเทียบกันว่าเหมือนกัน คำที่ใช้โวหารประเภทนี้ใช้เปรียบเทียบคือ คำว่า เหมือน คล้าย อูๆ คุ้ๆ ราวๆ กลประหนึ่ง เพียง ดัง รวากับ ฯลฯ

3. สมพจน์ (Synecdoche) คือการดึงส่วนใดส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมดเพียงบางส่วน แต่ให้ความหมายคลุมหมกทุกส่วน

4. นามนัย (Metonymy) การใช้โวหารแบบนี้ คือการเอ่ยถึงสิ่งหนึ่ง แต่ให้ความหมายเป็นอย่างอื่น มีวิธีใช้หลายวิธี เช่น

4.1 เอ่ยชื่อคน แต่หมายถึงผลงานของเขา

4.2 เอ่ยชื่อสถานที่ แต่หมายถึงคนที่อยู่ therein

4.3 เอ่ยชื่อผลิตภัณฑ์หรือวัตถุ เมื่อหมายถึงผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน หรือหมายถึงสิ่งอื่น

4.4 การใช้คำที่มีความหมายอย่างหนึ่ง ให้ความหมายอีกอย่างหนึ่งในลักษณะคล้าย

สัญลักษณ์

4.5 การพูดหรือเขียนอย่างหนึ่งให้ความหมายอย่างอื่น

5. ปฏิภาวะ (Oxymoron) คือการนำคำที่มีความหมายตรงกันข้าม หรือค้านกันมารวมกัน เพื่อให้เกิดคำซึ่งมีความหมายใหม่ เช่น ความหมายที่ให้ความรู้สึกขัดแย้งบ้าง หรือเพิ่มความเข้มข้นให้แก่ความหมายของคำบางบาง

6. ปฏิภาคพจน์ (Paradox) คือข้อความที่มีความหมายขัดกัน ไม่ว่าผู้ใช้จะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เป็นข้อความที่กล่าวถึงสิ่งที่แปลกแต่จริง หรือไม่น่าเป็นไปได้ แต่เป็นไปได้

7. อารัตพากย์ (Synesthesia) คือการใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา

8. อติพจน์ (Hyperbole) คือการพูดเกินความจริง เพื่อเน้นความรู้สึก มิใช่เพื่อหลอกลวง

9. อธิพจน์ (Overstatement) คือการพูดหรือการเขียนประหนึ่งโอ้อวด โดยมีเจตนาจะให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังรู้สึกชั้น

10. ปฏิรูปพจน์ (Allusion) เป็นการใช้อรรถาพิพจน์ที่ดัดแปลงมาจากข้อความ อันเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้ว เช่น วาหะของนักปราชญ์ รัฐบุรุษ กวี หรือสุภาษิต คำพังเพย หรือผลงานของผู้อื่น

11. บุคคลนิษฐาน (Personification) คือการใช้ภาษาให้สิ่งไม่มีชีวิตแสดงออกากิริยาทาง ๆ ราวกับเป็นคน

12. อุทาหรณ์ (Analogy) เป็นวิธีการเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์ หรือความคิดสองอย่างที่ไม่จำเป็นจะต้องเปรียบเทียบว่าคล้ายกัน โดยการยกข้อความที่ง่ายแก่การเข้าใจ เปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เขียนต้องการอธิบายทางกับ Simile ตรงที่ Simile เป็นการเปรียบเทียบด้วยคำในขณะนั้น อุทาหรณ์เป็นการเปรียบเทียบข้อความ

13. ปฏิพจน์ (Rhetorical Question) เป็นศิลปะของการใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ผู้อ่านมีเจตนาเรียกร้องความสนใจของผู้อ่านเป็นประการสำคัญ (วิภา กงกชนันท์. 2521 : 37 - 39)

ประวัติความเป็นมาของเพลงลูกทุ่ง

กำเนิดของเพลงไทยสากล

เมื่อไทยเริ่มติดต่อกับต่างประเทศโดยเฉพาะยุโรปและอเมริกา ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 นั้น ทำให้วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาผูกพันกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย ดังนั้นเพลงไทยจึงมีส่วนได้รับอิทธิพลดนตรีและเพลงตะวันตก ซึ่งเข้ามามีบทบาทต่อเพลงไทยอย่างมาก ได้มีการจ้างชาวฝรั่งเศสและอังกฤษมาฝึกทหารและฝึกสอนวิชาครู ย่างกุ้งแห่งทหารบก กองทัพอากาศ ทำให้การบรรเลงแตรวงซึ่งเป็นการเล่นแบบตะวันตกแพร่หลายในประเทศไทย ตั้งแต่บัดนั้นและผลจากกองทัพอากาศทหารบก ทำให้เอกชนจัดสร้างแตรวงตามมา สำหรับกระบวนแห่ของมีแตรวงนำหน้าเป่าเพลงไทย เช่น คลื่นกระทบฝั่ง เพลงทะเลเมา ฯลฯ โดยทำเป็นทำนองเพลงเดิน ไซ้มาจนทุกวันนี้ แตรวงทหารบกและทหารเรือที่บรรเลงเพลงไทยต่อมาเรียกชื่อวงประเภทนี้ว่า "วงโยชวาทิต" และยังใช้การมาจนถึงทุกวันนี้ จากอิทธิพลของดนตรีตะวันตก เพลงไทยจึงได้ขยายตัวออกเป็นเพลงรูปแบบใหม่ เรียกว่า "เพลงไทยสากล" ทำให้เกิดการแต่งเพลงไทยสากลขึ้น ผู้ให้กำเนิดหรือริเริ่มแต่งเพลงไทยแบบสากลขึ้น คือสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิตและได้รับยกย่องว่า "ทรงเป็นพระบิดาแห่งเพลงไทยสากล"

จ้านง รังสิกุล กล่าวถึงความป็นมาของเพลงไทยสากลในหนังสือสนทนาพาทิ ความโดยสรุปว่า

...สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วรพินิต เป็นผู้ทรงริเริ่มแต่งเพลงไทยแบบสากล หลังจากเสด็จกลับจากการศึกษาในทวีปยุโรป เมื่อ พ.ศ. 2446 ขณะมีพระชนมายุ 23 พรรษา โดยนิพนธ์เพลง จำนวน 12 เพลง เป็นโน้ตสากลใช้จังหวะแบบสากล เพลงที่ปรากฏว่า คัดแปลงหรืออาศัยทำนองเพลงไทยเดิมเป็นหลักมี 7 เพลง คือ เพลงสุกเสนาะ ทรงคัดแปลงจากเพลงแสนเสนาะ เพลงวอลซเมซิดา ทรงคัดแปลงมาจากเพลงหมกมด เพลงมหาฤกษ์ ทรงคัดแปลงมาจากเพลงมหาฤกษ์สองชั้น เพลงสรรเสริญเสือป่า ทรงนิพนธ์ขึ้นจากเพลงบุหลันลอยเลื่อน เพลงสาครินทร์ ทรงคัดแปลงจากเพลงออกทะเล หรือทะเลเมา และเพลงคลื่นกระทบฝั่งสองชั้น เพลงโคก ทรงคัดแปลงมาจากเพลงพญาโคกสองชั้น และเพลงนางครวญ ทรงคัดแปลงมาจากเพลงนางครวญสามชั้น ส่วนเพลงมาร์ชวิถีพร วอลซปลัมจิต วอลซประจวบพล มณฑาทอง และวอลซโน้ตนั้นไม่ปรากฏแน่ชัดว่าอาศัยเพลง

ไทยเดิมมากน้อยเพียงใด สำหรับเพลงวอลเลย์บอลจิตร ทรนิพนธ์ขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 นับว่า
เป็นเพลงไทยสากลเพลงแรกในประวัติศาสตร์ของเมืองไทย เพลงไทยแบบสากลของสมเด็จพระเจ้า
เจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ไม่มีการขับร้องและไม่มีการร้อง ไทบรรเลงด้วย
วงโยธวาทิตหรือแตรวง หลังจากที่ได้ทรงพระนิพนธ์เพลงไทยสากลอันเป็นการวางแนวทางการ
การแต่งเพลงไทยสากลแล้ว ก็ถัดมาทรงมีพาทย์และทรงพระนิพนธ์ เพลงเถาแทนจันทน์
ทรงพระนิพนธ์ เพลงไทยสากลอีกเคย

(จำนง รังสิกุล. 2517 : 64 - 68)

การแต่งเพลงไทยสากลซึ่งเริ่มต้นเมื่อ พ.ศ. 2446 จึงจะดังไป จน พ.ศ. 2470 จึงได้มี
ผู้แต่งเพลงไทยสากลขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง สุกใจ ศรีเบญจ (2525 : 4) กล่าวถึงวิวัฒนาการของ
เพลงไทยว่า "ยุคแรกของเพลงไทยสากลเกิดจากละครเรื่องก่อน ผู้เปิดศักราชเพลงไทยสากลมี 3 ท่าน
คือ ประวัติ โคจริก (แมกแก้ว) แห่งละครแมงมุดนาค คณะละครบรรเลง จวงจันทร์ จันทรรณ
(พราหมณ์) แห่งละครแม่เลื่อนคณะศิลปะสำโรง และสมประสงค์ ทศนิยม (เพชรรัตน์) แห่งคณะ
ปราโมทย์นคร เพลงไทยสากลรุ่นแรกมีทั้งทำนองไปในทางเพลงไทยเดิมอยู่มาก ทั้งนี้เป็นเพราะ
ได้ดัดแปลงมาจากเพลงละครเรื่องทำนองสองชั้น โดยนำมาใส่เนื้อร้องแทนทำนองเดิม เรียกว่า
เพลงเนื้อเพิ่ม หรือเพลงเนื้อเฉพาะ"

ผู้ที่ทำให้เพลงไทยสากลแพร่หลายเป็นต้นแบบของผู้ทั้งทั่วไปคือ "พราหมณ์" โดยที่พราหมณ์
เห็นว่าเพลงที่ใช้กับละครเรื่องในยุคก่อนนั้นมีการ เอื้อนยาวหรือใช้ลูกคู่ร้องรับยืดยักเกินควร จนทำให้ผู้ฟัง
เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายได้ง่าย พราหมณ์จึงได้ใส่เนื้อร้องเพิ่มเข้าไปเพื่อให้ทันใจผู้ฟัง อาจจะกล่าวได้ว่า
เพลงยุคของพราหมณ์นั้นเป็นยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญยิ่ง จากเพลงไทยไปสู่เพลงไทยสากล

เกี่ยวกับเพลงไทยเนื้อเพิ่มนี้ พุทธิศ อมาตยกุล ได้กล่าวว่า "เพลงในละครเรื่อง ของ
ม.จ.ท้าวศรี วรบรรพ ที่ดัดขึ้นใช้กับละครปริศนาชั้นนั้น เกือบจะเป็นแนวสากลแล้ว โดยร้องเนื้อมาก
เอื้อนน้อย แดงใช้ลูกคู่เป็นผู้เอื้อนแทนตัวแสดง เมื่อพราหมณ์ทำละครเรื่องขึ้นนั้น ได้ดัดแปลงมาจาก
ละครปริศนาชั้นเป็นแนวสมัยใหม่ที่เคี้ยว" (ธนาคารกรุงเทพจำกัด. 2527 : ไม่มีเลขหน้า)

เพลงไทยสากลในช่วงปี พ.ศ. 2471 - 2472 ของพราหมณ์ มีลักษณะเป็น "เพลงไทยเดิมสากล"
คือมักจะนำเพลงไทยเดิมมาใส่เนื้อร้องเพิ่มโดยไม่แก้ไขเนื้อในประกอบการแสดงละคร เรื่อง "คาบไธสง"
เป็นเรื่องแรกและครั้งแรก จากนั้นก็คือ ละครเรื่อง "ทะเลหลวงสามเกลอ" และ "แม่ศรีเวียง" ตามลำดับ

สำหรับในเรื่อง "แม่วีเวียง" นั้น พราหมณ์ ไค้สอดแทรกเพลงสากลเข้าไปในเพลงประกอบการแสดง ควบคู่กันไปกับเพลงไทยพื้นบ้าน เรื่องต่อมา คือ "ขวัญใจจอมโจร" เพลงในเรื่องทั้งหมด เป็นทำนองเพลงเถา เพลงพื้นของไทยทั้งสิ้น เพลงเอกคือ เพลงฉันทนาจนอน ทำนองเพลงเขมร พวงสามชั้นของหลวงประดิษฐไพเราะ เนื้อเพลงมีว่า

"สองตาหับสนิท ปกปิด ไม่เห็นแววตา
ยามแนบชิดแนบ ทั่วคางหวานซึ่งประหนึ่งนิล
สองปรากฏขึ้นแว่น จะเปรียบทอง เทียบด้วย
นิวมะปราง สองถันหั้นสลับด้วยมัวมิงใบ
ที่ในสระหลวง...

(อนุสรณ์พราหมณ์. 2519 : 221 - 225)

เมื่อเพลงจากละครเรื่องนี้ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง พราหมณ์จึงแต่งเพลงลักษณะเช่นนี้ขึ้นมาอีก เป็นจำนวนมาก จะเห็นอย่างชัดเจนว่าพราหมณ์ได้แรงบันดาลใจจากเพลงไทยเดิมและเมื่อใส่เนื้อร้อง แล้วก็นักจะใส่ชื่อเพลงเดิม แทนอกว่าเป็นเพลงเดิม เช่น เพลงทวยเหิม มีเนื้อร้องว่า

...แสงนั้นอ่อนหวาน หวังจะจันทร์เจ้าชา ยามลอยเลื่อน
แย้มเขื่อน เขื่อนเหล่า แสงทันทาเตือนใจ จันทร์เพ็ญ
เด่นกระไร ช่างไม่มีไผ่ป่า ภาคณา เมื่อไรราคะ
รักนี้สว่างไสว ละมุนละไม สะอาสะสอง พรหมนำคางพรางขาว...

พราหมณ์รักษารบรยาการเพลงไทยเดิมไว้ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ หากแต่งเพลงรักที่ท่วงทำนอง ออกจะอ่อนน้อมน่ายามแนบกับเพลงไทยเดิมที่มีเสียงเชื่องเบา แต่กลายเป็นเพลงที่แสดงถึงความซึ้งแสบกัตพอ ก็ใช้จังหวะกระชั้นชิดแบบเดียวกับเพลงสองชั้นของไทย (อนุสรณ์พราหมณ์. 2519 : 23)

ในปี พ.ศ. 2474 พราหมณ์ได้นำวงดนตรีแจ๊ส หรือวงดนตรีที่ผสมผสานบรรเลงประกอบเรื่อง โรสิดา ทำให้เพลงไทยสากลจากละคร เริ่มเป็นที่รู้จักของประชาชน โดยเฉพาะเมื่อมีการนำเอาเพลง ของพราหมณ์ แม่นแก้ว และเพชรรัตน์ บันทึกลงในแผ่นเสียงชุดแรกๆ ของนาย ค. เง็กชวน ออก จำหน่ายแล้ว เพลงของพราหมณ์ทั้งสามนี้ครองความยิ่งใหญ่ในการจำหน่ายแผ่นเสียง โดยเฉพาะของพราหมณ์

เพลงในยุคนั้นของพราหมณ์นั้นแพร่หลายและเป็นที่นิยมจากประชาชนอย่างมาก ช่วงนี้เป็นยุคของละครไทยถึงล้านคณะขึ้นโรงภาพ และคณะแม่เล่านี่กำลังอยู่ในความนิยม พร้อม ๆ กับภาพยนตร์ไทยยุคนั้น คือเพลงจากละครเรื่อง "จันทร์เจ้าข้า" เช่น เพลง จันทร์เจ้าข้า จันทร์สวาท จันทร์จากฟ้า จันทร์ลอย จันทร์แฉ่งหมอก ฯลฯ ซึ่งเป็นเพลงที่ร้องติดปากของหนุ่มสาวยุคนั้น

สำหรับเพลงจันทร์เจ้าข้านี้เป็นเพลงที่อมตะเป็นที่นิยมจนถึงปัจจุบันนี้ บันทึกเสียงลงแผ่นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2477 โดยคุณพระคุณางที่แสดงละครเรื่องนี้ (เป็นหญิงทั้งคู่) คือ ประทุม ประทีปเสน (นางเอก) และฉวี แสงสุภา (พระเอก) บันทึกเสียงลงแผ่นครั้งเป็นครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2492 โดย ประทุม ประทีปเสน และสมชาย จันทน์เนติ บันทึกเสียงลงแผ่นครั้งครั้งที่ 3 โดย นริศ อารีย์ และเพ็ญศรี พุ่มชูศรี เมื่อปี พ.ศ. 2502 ต่อมาบันทึกเป็นแผ่นเสียงลงเพลย์ออกหลายครั้งโดยนักร้องต่าง ๆ นับได้ว่า เพลงจันทร์เจ้าข้า มีอายุยืนยาวเป็นอมตะ 50 กว่าปีแล้ว (ชมรมอนุรักษ์เพลงเก่า. 2528 : 102) ทั้งเนื้อเพลงจันทร์เจ้าข้า

เจียม เออนาอาบ น้าชั้นจริงนะ จันทร์เจ้าข้า หลบหน้าหลบขีเจ้าคะ
จิตต์ เราจะกระซึกกระซิก
พร้อมกัน ระริกระริน...ริน
เจียม รื่นใจ
จิตต์ รื่นใจ จันทร์เจ้าข้า ให้เจียมบอกธา...อีกธา
ธานธานหวานน้าค่านองรักพี่...

นอกจากเพลงละครเรื่องจันทร์เจ้าข้าแล้ว เพลงอื่น ๆ ของพราหมณ์ ก็ได้รับความนิยมอย่างมาก จนนำมาบันทึกเสียงกันใหม่หลายครั้งด้วยกัน โดยนักร้องต่าง ๆ จนถึงปัจจุบันนี้ ก็ยังเป็นที่ยอดนิยมอยู่ เช่น เพลงขวัญของเรียม เคียงเรียม สิ้งเรียม สูงสุดลอย ทนข้าวคอยฝน เคือนคางเคียว หวนให้ใจหาย ลอยคอ คนเห็นคน ที่รักคอกโคก ฉันทักเธอ น้ำผึ้งรวง กุหลาบรวง สาเหตุที่เพลงของพราหมณ์เป็นที่นิยมของประชาชนตลอดมาเช่น จำนวน รังสิกุล (2517 : 69) ได้กล่าวเอาไว้ว่า "ทั้งนี้เพราะเพลงไทยสากลที่พราหมณ์แต่งทั้งทำนองและคำร้องนั้น มีท่วงทำนองอ่อนหวาน แหม่นข่อย เป็นลักษณะเฉพาะของพราหมณ์ที่ฟังแล้วจับใจคน"

พราหมณ์ได้แต่งเพลงไว้เป็นจำนวนมาก และมีหลายประเภทซึ่งน่าจะแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

1. เพลงไทยเนื้อเดิม
2. เพลงทำนองฝรั่ง หรือชาติอันใสเนื้อร้องภาษาไทย
3. เพลงไทยเดิมดัดแปลงทางร้อง ให้เหมาะที่จะละครร้อง
4. เพลงประเภทที่เรียกได้ว่าเป็นเพลงไทยสากลแท้ ๆ แบบของ "พราหมณ์" เช่น เพลงจันทร์เจ้าชา เพลงกระแจะจันทร์ และเพลงขอคืนชีพอื่น ๆ อีกมาก (จำนง รังสิกุล, 2515 : 69)

จึงถือได้ว่า เพลงไทยได้วิวัฒนาการจากเพลงไทยเดิมมาเป็นเพลงไทยสากล โดยมีเนื้อร้องเดิม และใช้เครื่องดนตรีสากลบรรเลงในยุคของพราหมณ์นั่นเอง

ในระยะเดียวกันนี้ได้เกิดขึ้นตัวในเรื่องสร้างภาพยนตร์ก็มาก แต่เดิมนั้นในราว พ.ศ. 2445 ภาพยนตร์ฉายอยู่ในประเทศไทยเป็นภาพยนตร์เงียบเนื้อหาของภาพยนตร์ยุคนี้ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเบ็ดเตล็ดสนุก ๆ เรียกว่า "ซุก" ค่อนข้างฉาย 12 ซุก เช่น ซุกจักรยาน ซุกเมาตกม้า ซุกตลกที่หน้าซุกนางพระจันทร์ และมีทั้งภาพยนตร์ชุดเป็นเรื่องยาว ตั้งแต่ 12 - 30 ม้วน แตกฉายราวละ 2 - 3 ม้วน ตีตกกันทุกสัปดาห์จนกว่าจะจบเรื่อง เช่น เรื่อง ซิโกมาร์ โครนิค คนจีนในกรุงปารีส ท้าว เป็นต้น ครั้นมาถึงปี พ.ศ. 2474 ได้เกิดภาพยนตร์เสียงในฟิล์มขึ้น เป็นภาพยนตร์เพลง คือเรื่อง "King of Tazz" และ "Blaze of Glory" ทำให้บริษัทสร้างภาพยนตร์ไทย คือบริษัทภาพยนตร์ศรีกรุง โดยพี่น้องตระกูลสุวัต ซึ่งประกอบด้วย มานิต วสุวัต หลวงกลการเจนจิต (เกา วสุวัต) กระเตียร วสุวัต ได้ริเริ่มสร้างภาพยนตร์เสียงในฟิล์มขึ้นเป็นเรื่องแรกคือ "หลงทาง" มีเพลงประกอบตลอดเรื่อง ลักษณะเช่นเดียวกับเพลงของพราหมณ์ คือใช้ทำนองเพลงไทยเดิมทั้งหมด ได้แก่ เพลงพิชชา เพลงบัวบังใบ เพลงลาวเตินดง เพลงซิ่นหลับหลา เพลงโยสลิ้ม เพลงเงี้ยว ผู้แต่งเพลงให้ภาพยนตร์เสียงศรีกรุงเรื่อง "หลงทาง" คือขุนวิจิตรมาตรา โดยทางบริษัทภาพยนตร์ศรีกรุงได้สร้างโรงถ่ายภาพยนตร์สมัยใหม่แบบสตูดิโอขึ้นที่ทุ่งบางกะปิ ภายในโรงถ่าย นอกจากจะมีอุปกรณ์และฉากสำหรับภาพยนตร์แล้ว ยังมีห้องอัดเสียงสำหรับอัดแผ่นเสียง เพราะภาพยนตร์นั้นต้องใช้เพลงประกอบด้วย

ในปี พ.ศ. 2476 บริษัทภาพยนตร์เสียงศรีกรุงได้สร้างภาพยนตร์เรื่อง "บุปผาบุปผา" ขึ้น ภาพยนตร์เรื่องนี้มีเพลงประกอบคือเพลง "กล้วยไม้" ซึ่งถือว่าเป็นเพลงไทยสากลที่แต่งขึ้นตามโน้ตสากล เพลงแรก ผู้แต่งทำนองคือ เรือโหมานิต เล่นะวิน ผู้แต่งทเพลง คือขุนวิจิตรมาตรา ผู้ขับร้องคือ

มณี บุญจนาภรณ์ และอรุณ เกรือพันธ์ ที่เวทีร้องเพลงในเรื่อง ออกร้องเพลงโชว์ที่บนเวที ศาลาเฉลิมกรุง และพิชานทร หุกรอบ นับเป็นครั้งแรกที่มีนางเอกร้องเพลงโชว์ที่บนเวทีโรงภาพยนตร์ คนแน่นเป็นประวัติการณ์หุกรอบทั้งสองโรง จนได้รับความนิยมนับหลาย (กาญจนาภรณ์. 2514 : 136)

เพลงกลว้ยไม

โอว่าเจ้ากลว้ยไมเอ๋ย	ก่อนนี้เคยเป็นคอกไม้ไคร
หญิงโคเค็ดแซมผม	ชายโคคมชื่นใจ
นิกระโคเค็ดคม	โคสมนิกใน
มาเป็นไมเมือง	โค่นท้าวเลื่องไกลไกล
ให้แสนอาลัยจรณา	โอกลว้ยไมจำ ๆ ลาที
โอว่ากลว้ยไมเอ๋ย	กอนไม้เคยเป็นคอกไม้ไคร
โคกระเข้าแล้วเหออ	หิงกระเชอในโพ
โคทหังถน	แปกสันเปลี่ยนไป
นามีเจ้าของ	ก็โคทม้องตอนใจ
ควยอาลัยเจานา	โอกลว้ยไมจำ ลาที ๆ

ทวนจิตรมาศรา ผู้แต่งบทเพลงโคเค็ดถึงที่มาของเพลงกลว้ยไมว่า

...ข้าพเจ้าก็มาแต่งเรื่อง "หลงทาง" แล้วว่าการทำหนังทุกคนเป็นฝรั่ง ๆ อยู่มากจึงอยากจะอุยโถมเพลงให้เขาไปหาทางฝรั่งดูบ้าง แต่ไม่อยากจะนำท่านองฝรั่งแท้ ๆ มาใช้ จึงปรึกษาหารือกับเรือโหมานิต ขอให้ลองแต่งท่านอง เรือโหมานิต ก็ลองแต่งเพลงขึ้นเพลงหนึ่ง คือเขียนเป็นโน้ตแบบสากลแล้วก็เขียนโน้ตหังถนดู รู้สึกว่ายังเป็นฝรั่งมากเกินไป จึงขอให้แต่งใหม่โดยยึดเอาท่านองอย่างไทย ๆ เป็นหลัก เรือโหมานิต ก็ลองแต่งอีก 2 - 3 เพลง และในที่สุดก็เพลงหนึ่งซึ่งฟังเป็นไทย ๆ เข้าทีก็ ข้าพเจ้าจึงฉีกแต่งคำใส่แล้วให้เรือโหมานิตร้องให้คณะศรีกรุงทั้งหมดฟัง ทุกคนลงความเห็นว่ ดี ดังนั้นเมื่อทำหนังเรื่องบุปผีมะลิ จึงลองให้นางเอกร้องเล่นในเรื่องตอนหนึ่ง... เพลงนั้นคือเพลงกลว้ยไม

นับเป็นเพลงไทยที่แต่งทำนองตามหลักโน้ตสากลเพลงแรกที่ทำขึ้น ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า
เพลงไทยสากล

(สุนทริภีตรา. 2514 : 305 - 306)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2477 ได้เกิดเพลงไทยสากลประเภทมีเนื้อร้องปลุกใจให้เกิดความรักชาติ อันเนื่องมาจากกระทรวงกลาโหมร่วมกับภาพยนตร์เสียงศรีกรุง ภายใต้การดำเนินงานของนายมานิต วสุวัต ได้สร้างภาพยนตร์ปลุกใจขึ้นเรื่องหนึ่ง คือ "เลือกทหารไทย" เพลงเอกในภาพยนตร์เรื่องนี้ ได้กลายเป็นเพลงบังคับให้เยาวชนทหารทุกคนร้องกันหมดทุกชั้น และทุกโรงเรียน เนื้อเพลงมาร์ชเลือกทหารไทย มีดังนี้

เกิดเป็นชายชาติทหาร	จงถือศักดิ์ปานดอกบัวตัวหนา
จะตายไปตายที่ไหน	หาไม่อยู่เท่าที่หนองน้ำนั้น
เกิดเป็นชายชาติทหาร	ต้องมอบกายปานลูกปืนชาตินั้น
ออกจากปากกระบอกแล่นพลัน	หมายมั่นมุ่งจ่ามิตรศึกเอชชัย
บนบกในน้ำ	เราไม่ท้อคำนึงถึงอะไร โทนหนักหึกเข้าไป
ไม่ย่อท้อศัตรู ภูเขา	สูงทำงเอาจายคำ เป็นมันใหญ่
โชนแหลม บึงบางคู	เอารางม ถมข้ามไป ทายโชน
ตายไป	เราเลือกทหารไทยคงตายภายใต้ธงของเรา

(ประสพโชค เบ็นแซ. 2510 : 37 - 38)

นอกจากเพลงมาร์ชเลือกทหารไทย ยังมีเพลงมาร์ชไทรรงค์ ความรักในเจ้าพระยา และยังมีเพลงรักหวาน ๆ ในภาพยนตร์เรื่อง "เลือกทหารไทย" ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงคือ เพลงกุหลาบในมือเธอ ซึ่งสุนทริภีตรา เป็นผู้เขียนเนื้อร้อง โดยเรือโหมานิต เสนะวัฒน์ เป็นผู้แต่งทำนอง รอยเอกหม่อมหลวงชาบ กุญชร ขันรองเป็นคนแรก และได้มีการบันทึกเสียงต่อมา โดยชรินทร์ นันทนาคร แม้ว่าเวลาจะล่วงเลยมา 50 กว่าปีแล้วก็ตาม ในปัจจุบันนี้ก็ยังได้มีการนำมาบันทึกเสียงกันใหม่ โดยนักร้องคนอื่น ๆ และก็ยังเป็นที่นิยมในปัจจุบันนี้เช่นกัน

เพลงภูหลาบในมือเธอ

ใจที่หายวาม เมื่อเห็นภูหลาบกลีบกระจาย
จำกลิ่นไอคณธิดาลาย ว่าคอกที่ถือในมือเธอ ที่เพื่อขอมานาน
เจ้าไหนหลังพี่ เพราะเจ้ามททองการ
แต่ว่าเกียวนี คอกถูกขมทิ้งกระจาย
พี่แสนจะเสียกาย เพราะไปหมายอื่นให้เขาชื่นชม เขาคมเล่นแล้วทิ้ง
ผู้หวังจริง ก็เลยต้องบึ้ง หัวใจราน

(สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2526 : 74)

และในช่วงเดียวกันนี้ มีนักประพันธ์เพลงสตรีเกิดขึ้นเป็นคนแรกในยุคนี้ คือคุณหญิงหม่อมหลวง พวงร้อย อภัยวงศ์ (สกุลเดิม สนิทวงศ์) ประพันธ์เพลงหมอลำหรือเสียงมาจากภูพานคือ เพลงบัวขาว อดหวด ในฝัน เพลิน และวันเพ็ญ เป็นต้น

หลังจากเรือโพนานิต เสนะวัฒน์ ถึงแก่กรรมไปแล้ว ภาพยนตร์เสียงศรีกรุง ก็ได้ค้นแต่งเพลง มีชื่อมาใหม่คือ "นารถ ถาวรบุตร" มาแต่งเพลงประกอบภาพยนตร์เสียงของบริษัทศรีกรุง โดยเป็น ผลงานร่วมกับ ชูวิจิตรมาตรา เช่น เพลงในภาพยนตร์เรื่อง "เพลงหวานใจ" มีเพลง ใครบั่นเธอ เชอไกลหรือไกล พบเธอ ฉันหาหวานใจ และใช้จังหวะสมัยใหม่ คือจังหวะคองก้า ในเพลงฉันไป และจังหวะแพปคานซ์ ในเพลง เมื่อเธอจากฉัน ซึ่งขับร้องโดย จำรัส สุวคนธ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี เพลงใจสองใจ จากภาพยนตร์ชุด เรื่อง "กลัวเมีย" สร้างโดย บริษัทภาพยนตร์เสียงศรีกรุง เมื่อ พ.ศ. 2479 ซึ่งยังคงได้รับความนิยมมาถึงปัจจุบันนี้ (กาญจนาศันย์. 2514 : 340)

สำหรับการนำร้องที่ประชาชนชื่นชมมากในยุคนี้ ก็คือ จำรัส สุวคนธ์ มานี สุมณภัย และ เกษม มีสินจินดา แห่งภาพยนตร์เสียงศรีกรุง นอกจากนี้ ชูวิจิตรมาตรา ได้คิดใส่คำร้อง โดยปฏิวัติ ถ้อยคำภาษาใหม่ ให้เข้ากับทำนองที่จะให้เป็นสมัยใหม่แบบตะวันตก โดยไม่ใช่คำว่า "พี่" แทนตัวผู้ชาย และไม่ใช้คำว่า "น้อง" แทนตัวผู้หญิงอย่างเก่าก่อน แต่ได้เปลี่ยนมาใช้คำว่า "ฉัน" และ "เธอ" ให้ เป็นคำกลาง ๆ ซึ่งได้เป็นแบบอย่างของเพลงไทยสากล พวกฉัน ๆ เธอ ๆ มาจนทุกวันนี้ ตัวอย่างของการใช้คำ ฉัน และเธอ ในเพลง "ฉันหาหวานใจ"

เพลงค้นหาหวานใจ

1. หวานตาพอหาได้	แต่หวานใจฉันไม่มี
ตาหวานเจอทุกที	ใจหวานรู้ไม่เจอ
พบเขาเขามอง	พอเจอเขาเมิน
หวานตาชั่วตาเพื่อน	แต่หวานใจไม่เจอ
2. <u>ฉัน</u> มองหาหวานใจ	ไม่รักใคร่อย่ามอมา
ส่งสารจงชายตา	ให้เห็นท่าใน <u>เธอ</u>
เมื่อชอบก็มอง	คราวจงอย่าเมิน
ฉันมองใจอื่นเพื่อน	ทำ <u>ฉัน</u> กัสมนะ <u>เธอ</u>

หลังจากเพลงปลุกใจในภาพยนตร์เรื่อง "เลือกทหารไทย" แล้ว ต่อมาปี พ.ศ. 2478 ทางราชการได้แต่งเพลงขึ้น 2 เพลง คือ เพลงชาติ และเพลงเถลิงรัฐธรรมนูญ สำหรับเพลงชาตินั้น สุภารัตน์ พิมพ์สุข ได้เขียนประวัติย่อไว้ในหนังสือ เพลงไทยของไทย สรุปได้ว่า

... เพลงชาติของไทยเรานั้นได้เปลี่ยนแปลงมาหลายทอดหลายครั้งกว่าจะเป็น เพลงชาติในปัจจุบัน เพลงชาติไทยขึ้นเป็นครั้งแรกภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475) ได้เพียงสองสามวัน เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงธรรมการในสมัยนั้น ซึ่งต่อมาเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรคนแรกได้เล็งเห็นความสำคัญว่า ควรจะมีเพลงชาติไว้เพื่อปลุกคนไทยให้รักชาติ มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และให้กระตือรือร้นการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงได้แต่งบทร้อง และใช้ทำนองของเพลงมหาชัยใส่ลงในคำประพันธ์ แต่เนื่องจากเพลงมหาชัยในสมัยก่อนนั้น นิยมใช้บรรเลงในการรับเสด็จเจ้านายชั้นสูง จึงมีผู้ตำหนิว่าไม่เหมาะสม ควรจะเป็นเพลงแบบสากลที่พิเศษไปจากเพลงอื่น ๆ มีผู้ขอร้องให้พระเจ้านครชัยมงคลและขุนวิจิตรมาตรา ได้ช่วยแต่งเนื้อร้องและทำนองขึ้น ซึ่งปรากฏว่าแต่งแล้วก็ยังไม่ประกาศรับรองเป็นทางการ และได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นคัดเลือกเนื้อร้องและทำนองขึ้นมาใหม่อีก ซึ่งปรากฏว่าใช้เนื้อร้องของขุนวิจิตรมาตรา

ที่แก้ไขจากครั้งแรกมาเป็นเพลงชาติ และประกาศเป็นทางการ เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2477 โดยให้ร้องติดต่อกันเป็นสี่เที่ยวตามลำดับหรือร้องขึ้นเนื้อเพลง ดังนี้ (โดยให้ทำนองของคุณพระเจนดุริยางค์)

แผ่นดินสยามนามประเทืองว่าเมืองทอง
ไทยเราครองทั้งประเทศแดนสง่า
สืบเนาไทยดึกดำบรรพ์มา
ร่วมรักษาสัมภักดีไทย
บางสมัยศัตรูจู่โจมตี
ไทยพลีพรพรมรุกไล่
เราลุยเลือดหมายมุ่งผดุงผไท
สยามสมัยบุราณรอกตลอดมา
อันดินแดนสยามคือว่าเนื้อของเชื้อไทย
น้ำรินไหลคือว่าเลือดของเชื้อชา
เอกราษฎร์คือเจดีย์ที่เราบูชา
เราจะสามัคคีร่วมใจ
รักษาชาติประเทศเอกราชจงดี
ใครข้ายเราจะไม่ละให้
เขาเลือกกลางให้สิ้นแผ่นดินของไทย
สถาปนาสยามให้เทอญไทย...ไชโย

แต่เนื่องจากเพลงชาติเดิมนี้มีความยาวมาก และร้องสี่เที่ยวทั้งกล่าวมาแล้วข้างต้น จึงเกิดการเปรียบเทียบกับเพลงชาติอื่น ๆ และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือประเทศของเราเปลี่ยนชื่อจากประเทศ "สยาม" มาเป็นประเทศ "ไทย" ใน พ.ศ. 2482 รัฐบาลจึงได้ประกาศประกวดเพลงชาติขึ้นใหม่ในเดือนกันยายน 2482 จากผลการประกวดปรากฏว่า ผู้ชนะการประกวดได้แก่ เนื้อเพลงของ นายพันเอกหลวงสารานุประพันธ์

(นวล ปาจิณพยัคฆ์) ซึ่งในนามของกองทัพบก ทำนองเพลงชาติในทำนองของพระ
เจนดุระยางค์ ซึ่งประเทศไทยก็ได้ใช้เพลงชาติมาจนถึงปัจจุบัน สมัยนั้น จอมพล
ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี

(สุภารัตน์ พิมพ์นุช. 2531 : หน้าพิเศษ ก ข)

เนื้อเพลงชาติปัจจุบัน

ประเทศไทยรวมเลือกชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ควายไทยล้วนหมายรักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี
เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัย ชโย

สำหรับเพลงเถลิงรัฐธรรมนูญเป็นเพลงชาติพระเจนดุริยางค์แต่งให้เป็นตรีละอิกในการเปลี่ยนแปลง
การปกครอง พ.ศ. 2475 ซึ่งตรงกับวันที่ 24 มิถุนายน เนื้อเพลงมีดังนี้

ยี่สิบสี่มิถุนา-ยมมหาศรีสวัสดิ์
ปฐมฤกษ์ของรัฐธรรมนูญของไทย
เริ่มระบอบอารยะประชาธิปไตย
เพื่อราษฎรไทยโคสหัสเสรี
สำราญสำเริงบรรเทิงเกษม
เพราะชาติเรามีเอกราชสมบูรณ์
(สร้อย) ไทยจะคงเป็นไทยควรวามใจเทิดไทย ชโย...

ชาติประเทศเหมือนชีวา

ราษฎรประชาเหมือนคังกาย

ถาเมวราชินฉาย

ร่างกายทองเป็นมัญจูล

เพื่อให้ราษฎรไทยอธิปไตยไทย

เอกราชจะจากรัฐชนสงฆ์ของไทย

เสียกายเสียชนมียอมทนเสียให้

เสียชาติประเทศไทยอย่าได้ให้เสียเลย

(สร้อย) ไทยจะคงเป็นไทย ค่ายร่วมใจเทิดไทย ไชโย...

(อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพหาญ เย็นแซ. 2531 : ไม่มีเลขหน้า)

และต่อมาเป็นระยะที่ไทยกำลังตื่นตัวในเรื่องความรักชาติ บ้านเมือง ในสมัยนั้น นักแต่งเพลงก็ทำเพลงเพื่อกองทัพอากาศ และกองทัพอากาศก็ขึ้นมาสืบ เพลงเลือกนางวิ เป็นเพลงในภาพยนตร์ เนื้อร้องก็มีอยู่ว่า

เลือกนางวิฤทธิพิลเพื่อไทย

ฝากชีวิตไว้รักษาแว่นานน้ำ

เราเจ้าของถิ่นแหลมทองจงจำ

มันในความสามัคคีต่อกัน... ฯลฯ

ส่วนเพลงของกองทัพอากาศ คือ "ทหารเหิร" เนื้อร้องมีดังนี้

ทหารเหิรทหารเหิรทหารเหิรเดินอากาศ

ผดุงชาติ ผดุงชาติ ผดุงชาติ กระเดื่อง

กูไหน อยู่ไหน

ตายหรือเราไว้อ้อ... เราจะสู้สู้ มีภูถ้ำ

ทหารไทย คนไทย... ฯลฯ

เพลงปลุกใจที่ใช้สำหรับกองทัพไทยนั้น เพื่อเป็นการกระตุ้นและเร้าใจให้ทหารของชาติเกิด
ความฮึกเหิมกล้าหาญอยู่เสมอพร้อมที่จะพลีชีวิตเพื่อปกป้องประเทศเมื่อยามถูกศัตรูรุกราน เพลงปลุกใจ
ดังกล่าวจึงเป็นที่นิยมของประชาชนอย่างมากจนถึงกับนำไปเป็นเพลงสัญลักษณ์ก่อนฉายภาพยนตร์ทุกโรง
ในสมัยนั้น นักแต่งเพลงที่ปลุกใจให้คนไทยตื่นตัวเรื่องรักชาติบ้านเมือง คือหลวงวิจิตรวาทการ ซึ่งขณะนั้น
เป็นอธิบดีกรมศิลปากร ผลงานเพลงปลุกใจของท่านคือ เพลงรักเมืองไทย เลือกลสุพรรณ ได้รับความ
นิยมมากที่สุด ส่วนนักร้องที่มีชื่อเสียงอย่างมากในยุคหนึ่ง ล้วน คว้นธรรม สีระ วรรณภู ภูจิ
อุทัยกร เติม พันธุ์งาม (เจ้าของเพลงร่อนแค้นที่แม่เผา) จูรี (มณฑนา) โมรากุล แสงภา
บุษราคัม เบญจา คงกะมล ฯลฯ (อมร แม่นเมืองแมน. 2515 : 5)

เนื้อเพลงรักเมืองไทย (อยู่ในละครเรื่อง "ราชนม" แต่งและแสดงเมื่อ พ.ศ. 2482)

- สร้อย รักเมืองไทยชาติไทย
ทะนุบำรุงใหญ่เรื่องสมเป็นเมืองของไทย
- 1 เราชาวไทยเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย (ซ้ำ)
ไม่เคยอ่อนน้อมเราไม่ยอมแพ้ใคร (ซ้ำ)
ศัตรูใจกลามาแต่ทิศใด
ถ้าชนแห่งไทยคงจะได้เห็นดี
- 2 เราชาวไทยเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย (ซ้ำ)
เรารักเพื่อนบ้านเราไม่รานรุกใคร (ซ้ำ)
แต่รักษาสีหรีดสรของไทย
ใครทำซ้ำใจไทยจะไม่ถอยเลย
- 3 เราชาวไทยเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย (ซ้ำ)
ถ้าถูกชนแห่งแล้วไม่เกรงผู้ใด (ซ้ำ)
ค้ำจุนตัวนิคมพันเหลือใจ
เรารักเมืองไทยยิ่งชีพเราเลย

(สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2526 : 80)

เพลงไทยสากลได้วิวัฒนาการขึ้นมาจนถึงสงครามระหว่างไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศส

เพลงป๊อปปูล่าก็ยิ่งเกิดขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น แนวรบแนวหลัง ทหารไทย แนวหน้า มนทลบูรพา นครจัมปาศักดิ์ เป็นต้น นักแต่งเพลงในยุคนี้ ได้แก่ หลวงวิจิตรวาทการ นารถ ฉาวบุษย์ เอื้อ สุนทรสนาน แห่งกรมโฆษณาการ

ในช่วงก่อนน้ำท่วมใหญ่ พ.ศ. 2485 กองทัพอากาศได้สร้างภาพยนตร์เรื่อง บ้านไร่นาเรา ทุนความประสงค์ของ จอมพล ป. เพื่อบูสสงคราม เพื่อยกฐานะของชาวนาให้สูงขึ้นตามแบบอย่าง ทางประเทศ ซึ่งชาวนามีฐานะดีกว่าเดิมอาชีพอื่น ๆ ภาพยนตร์เรื่องนี้สร้างที่โรงถ่าย หุ้มนหาเมฆ ซึ่ง กองทัพอากาศรับโอนมาจากบริษัทไทยฟิล์ม การแต่งกายของภาพยนตร์เรื่องนี้แปลกสะกดทุกตา คือชาวนา สมัยใหม่ใส่เสื้อกบฏ ภาพยนตร์เรื่องบ้านไร่นาเรา นำแสดงโดย เรืออากาศเอกทวี จุลละทรัพย์ (พลอากาศเอก ยศในปัจจุบัน) และนางสาวอารี ปิ่นแสง ฉายที่ศาลาเฉลิมกรุงและโรงภาพยนตร์ โอเคียน โดยมีพระเจษฎาธิราช และขุนวิจิตรมาตราร่วมกันแต่งเพลง "บ้านไร่นาเรา" (สมาคม นักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2526 : 82)

เพลงบ้านไร่นาเรา

เรื่องแสงทอง	กระต๊องกองกริ่งมา
เป็นสัญญา	ออกทุ่งนาจับทำงาน
ฟังเสียงกระต๊อง	ตู้งมันคลุกกลาน
กินน้ำหวาน	เก็บไปสร้างรังถาวร
แสงทองงามตา	เรื่องนาป่าคอน
ตะวันเช้าทำงาน	ตะวันร้อนเราก็นอน
สายแล้วเรามา	ฉวยพาหอบคอน
ทรัพย์ยังกิน	สินยังคอนซ่อนซุกเอา
สมบุรณ์ไทม์ผ่าน	บ้านไร่นาเรา
เสรีสำราญ	บ้านไร่นาเรา
ห่านอง พระเจษฎาธิราช	เนอร่อง ขุนวิจิตรมาตรา

(สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2526 : 82)

ต่อมาถึงเพลงรัฐนิยม เช่น เพลงเชิญสวมหมวก กว๊ายเทียวไทย และเพลงเลิกกินหมาก ซึ่งเป็นเหตุการณ์ในระยะ พ.ศ. 2485 เกิดน้ำท่วมกรุงเทพฯ ชุมพร เพลงไทยสากลช่วงนี้ได้มีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ประสพโชค เย็นแชน (2531 : ไม่มีเลขหน้า) เล่าไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ชาญ เย็นแชน เกี่ยวกับเรื่องเพลงไทยสากลในสมัยน้ำท่วมกรุงเทพฯ ชุมพร ปี พ.ศ. 2485 ว่า

...สมัยนั้นวงดนตรีมีไม่มากนัก มีก็แก๊งดนตรีของหน่วยราชการ เช่น วงหัดดนตรี กรมโฆษณาการ ภายใต้การนำของ เอื้อ สุนทรสนาน วงหัดดนตรีของ ทหารบก ส่วนพระมหากรุณาธิคุณ ของ นารถ ถาวรบุตร วงดุริยางค์ของจำปา เฒ่าสาธิต และ มีดุริยางค์ของกองทัพอากาศ อิมมีลลยศ หัตถพันธ์ เป็นนักร้องนำ ส่วนดุริยางค์ของ กองทัพอากาศก็มี ถวัลย์ วรพิบูลย์ เป็นนักร้องนำ...และดนตรีเริ่มมีการเรียบเรียงเสียงประสานก็เกิดขึ้นในยุคนี้ด้วย...

(ประสพโชค เย็นแชน. 2531 : ไม่มีเลขหน้า)

ในยุคที่เริ่มเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่ง จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลไทยได้ยินยอมให้ญี่ปุ่นใช้ประเทศไทยเป็นเส้นทางเดินทัพไปสู่สมรภูมิและพม่า เมื่อปี พ.ศ. 2484 ไทยจึงเข้าสู่สภาวะสงครามตั้งแต่บัดนั้นมาจนถึงปี พ.ศ. 2488 ซึ่งญี่ปุ่นยอมแพ้ฝ่ายสัมพันธมิตรและสงครามยุติลง ในระหว่างที่ประเทศตกอยู่ในสภาวะสงครามนี้เองได้เกิดเพลงชนิดใหม่เป็นการละเล่นในยามสงครามขึ้นอีกชนิดหนึ่งคือ "เพลงร่ำว้าง"

เพลงร่ำว้างมีกำเนิดมาจากการละเล่นชนิดหนึ่งคือ "ร่ำโชน" ในหนังสือ "ร่ำว้าง" ของ กองการสังคีต กรมศิลปากร กล่าวถึงไว้ว่า

...ร่ำโชนเป็นการ เล่นพื้นเมืองของชาวไทยพื้นถิ่นเล่นกันในฤดูเทศกาลเฉพาะท้องถิ่น บางจังหวัด เครื่องดนตรีที่ใช้มี ฉิ่ง กรับ โชน คือเป็นจังหวะประกอบการพ้องร่ำ ต่อมา ราว พ.ศ. 2483 มีนิยมเล่นแพร่หลาย และเกิดการแต่งเนื้อร้องให้เข้ากับจังหวะ หน้าทับโชนพื้นเมืองเดิม โดยไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งเนื้อร้องและทำนองมีผู้ร้องและจดจำกัน ต่อ ๆ มา เนื้อร้องนั้นก็ไม่สู้พิถีพิถันถ้อยคำและสัมผัสนัก แต่มีความคล่องจองอยู่มาก เช่น เพลงขอมมาลี ตามองตา เป็นต้น

(กรมศิลปากร. 2514 : 7)

เพลงขอมารี

ขอมารี คนที่ของพี่มา
โอรินทร์ไปไหน
เคื่องมาแฝงแสงสว่าง

สวญจริงหนาเวลาค่ำคืน (ซ้ำ)
ทำไมจึงไม่ส่องแสง
เมฆน้อยลอยมาบัง (ซ้ำ)

เพลงทามองทา

ทามองทา
รู้สึกเสียชานหัวใจ
หลงฉันก็ไม่หลง
รูปร่างงามวิไล

สายทามาจ้องมองฉัน
รักฉันก็ไม่รัก
ฉันยังอกโง่งเธอไม่ได้
เหมือนคอกไม้ที่เธอถือมา

(กรมศิลปากร. 2514 : 53)

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อประชาชนในพระนครและชนบทนิยมเล่น "รำไท่น" กันอย่างแพร่หลาย รัฐบาลก็ได้ส่งเสริมโดยมอบให้กรมศิลปากรปรับปรุงในปี พ.ศ. 2487 และในการปรับปรุงครั้งนั้น กรมศิลปากรได้เปลี่ยนชื่อเสียใหม่เพราะเหตุที่รำไท่นในภาคอีสานนั้นมีแท่นหน้าทิ่มโชนไม้มีพร้อง เมื่อปรับปรุงโดยนำเนื้อร้องพื้นเมืองที่ร้องต่อ ๆ กันมาใส่เข้า ผสมเครื่องดนตรีสากลจึงต้องเปลี่ยนชื่อเรียกประกอบกับเห็นว่าผู้เล่นขอมรวมวงกันเล่น หรือว่าเล่นเคลื่อนย้ายไปเป็นวงจึงเรียกว่า "ร่ำวง" เนื้อร้องของเพลงร่ำวงที่แต่งขึ้นใหม่นั้น แต่งโดยกรมศิลปากรและท่านผู้ทรงละเอียดพิรุณสงคราม กรมศิลปากรนำเอาท่ารำแบบฉบับของนาฏศิลป์ไทยบางท่า เช่น ท่า สอดสร้อยมาลา ท่าชักแป้งนวลหน้า ฯลฯ มาใช้เป็นท่ารำประจำในพร้องแต่ละบท เพื่อให้เป็นแบบแผนเบื้องต้น เราจึงเรียกกันว่า "ร่ำวงมาตรฐาน" ในยุคนั้นได้จัดให้บรรดาข้าราชการของแต่ละกระทรวง กรม กอง ได้เวียนกันมาหัดร่ำวงที่กรมศิลปากรอย่างจริงจังด้วย ท่าร่ำวงที่กรมศิลปากรกำหนดไว้เป็นเพียงแบบอย่างของท่ารำ ส่วนการนำไปเล่นจริง ๆ ผู้รำไม่เป็นที่อาจารย์ได้โดยเพียงแต่รักษาจังหวะการเคลื่อนไหวเท้าและมีมือให้เข้ากับจังหวะและทำนองของเพลงเท่านั้น

เนื้อร้องของเพลงร่ำวงที่กรมศิลปากรปรับปรุง มีความคล้องจองกันมากกว่าเนื้อร้องของ
เพลงร่ำโหมมญ่ต่งไว้แต่เดิม เช่น เพลงงามแสงเดือน

งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า	งามใบพามาสู่วงร่ำ (2 เทียว)
เราเล่นกันเพื่อสนุก	เปลื้องทุกข์ชาวระกำ
ขอให้เล่นพอรำ	เพื่อสามัคคีเอย

(กรมศิลปากร. 2514 : 22)

เพลงร่ำวงได้รับความนิยมแพร่หลายทั้งที่นำไปร้องประกอบการร่ำวงและร้องเพื่อความ
บันเทิงใจและมีทั่ว ๆ ไปในทุก ๆ หอถื่น ซึ่งแต่ละถื่นก็ต่าง ๆ กันออกไป สุนามาลัย เรื่องเคษ
(ม.ป.ป. : ๕๑) ได้กล่าวถึงเพลงร่ำวงที่คำบดพมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ว่า มีบทร้องที่สามารถ
จะยืนยืนไคอย่างแนชควา เพลงร่ำวงจะตอมีกำเนิดเมื่อสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นอย่างน้อย
ถึงเนื้อร้องว่า

หาว หาว หาว

เสียงมันกังมูม มูม

หาวที่ไร

หาวที่โรจิตใจฉันให้หนักอึ้ง

ชวนกันลงหลุมหลบภัย

ฟัง ๆ ไประเบิดเวลา

ซึ่งเนื้อร้องของเพลงร่ำวงนี้ นอกจากจะประกอบการละเล่นแล้ว ยังสะท้อนสภาพสังคมขณะนั้นอีกด้วย
นั่นคือ การมีเครื่องบินข้าศึกเข้ามาโจมตีทั้งระเบิด ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

ในปลายรัชกาลที่ 8 ปี พ.ศ. 2488 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งขณะนั้น
ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระอนุชา ได้ทรงเริ่มพระราชนิพนธ์ เพลงไทยสากลและเพลงสากลขึ้น
เพลงแรกคือ เพลงพระราชนิพนธ์แสงเทียน มีท่วงทำนองเป็นฝรั่งมาก และจัดเข้าเป็นเพลงแจ๊สประเภท
บลู เพราะทำนองเศร้า เพลงนี้ไม่เป็นที่รู้จักกัน ภายหลังการเสวยราชย์ในปี พ.ศ. 2489 แล้วไม่นาน
จึงทรงพระราชนิพนธ์ เพลงสายฝน ซึ่งคนไทยคุ้นเคยกับเพลงนี้มาก เป็นที่ชื่นชอบและนิยมกันอย่างมาก
หลังจากนั้นก็มีเพลงพระราชนิพนธ์ออกมาอีกหลายเพลง อาทิ เพลงชะตาชีวิต เพลงไกลรุ่ง เพลง
คำหวาน เพลงดวงใจกับความรัก ฯลฯ (รวม 43 เพลง)

กล่าวได้ว่า เพลงพระราชนิพนธ์ยุคแรกนั้น ทรงไว้อำนาจความสามารถของนักประพันธ์เพลงไทย เป็นยิ่งนัก เช้ามาครูฐานของเพลงสากลทั่วไปที่นิยมแพร่หลายสูงสุดในทวีปยุโรปและอเมริกา จนชาวต่างประเทศทางทวารวดีเสด็จในพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว บรรดาคณบดีแห่งเพลง และวงดนตรีทั้งหลายทางโศลกก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ ปกเกล้าฯ หัวหน้ากัน โดยได้รับพระบรมราชานุญาต พระราชทานเพลงพระราชนิพนธ์ให้ไปร้องไปบรรเลงกันไต่หัวไป ในโอกาสอัน ทรงกรุณายกกองทัพมา ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้บันทึกเสียงเพลงพระราชนิพนธ์เมื่อราวปี พ.ศ. 2492 - 2493 โคเมี เจา ประสพศาสตร์ เป็นผู้ขับร้องเพลง "สายฝน" วัฒนา บุญเกียรติ ประพันธ์ ไร่ศิริ และพวงทิพย์...ร่วมกันร้องเพลงชะตาชีวิต เขาว แคลวคลอง ร่ำเพย และวัฒนา ร้องเพลง ยามเย็น ร่ำเพย และนคร ถนอมทรัพย์ ร้องเพลงดวงใจกับความรัก เจา ร้องเพลงแสงเทียน (เป็นเพลงพระราชนิพนธ์เพลงแรก) และเพลงไกลรุ่ง เพลงพระราชนิพนธ์ชุดนี้ เป็นที่เลื่องลือไปทั่วประเทศ ในยุคนั้น นักร้องในยุคต่อมาจนถึงปัจจุบัน ได้รับพระมหากรุณาธิคุณอย่างสูงจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้บันทึกเสียงเพลงพระราชนิพนธ์อีกหลายครั้ง จนทำให้วงการ เพลงของไทยเจริญก้าวหน้าขึ้นมาก

พระราชอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถด้านดนตรีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า นับว่า เป็นเอกอนันต์ ทั้งในด้านการวิชาการดนตรี การพระราชนิพนธ์ การส่งเสริม และอุปถัมภ์ด้านดนตรี ทรงให้การสนับสนุน ส่งเสริม และการอุปถัมภ์ด้านดนตรีตลอดมา จะเห็นได้จากการเสด็จพระราชดำเนิน ไปพระราชทานรางวัลแผ่นเสียงทองคำหลายสมัย ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ รับเอาสมาคม ดนตรี แห่งประเทศไทยไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งนี้ความทรงจำพระราชนิพนธ์อย่างลึกซึ้งและถ่องแท้ ในศาสตร์แห่งศิลปะการดนตรีที่สร้างความดีงามและความคิดสร้างสรรค์ อันเป็นประโยชน์แก่การแก่งัด สังคมและประชาชนชาวไทยโดยส่วนรวมอย่างเต็มเปี่ยม สมดังพสกนิกรชาวไทยได้น้อมเกล้าฯ ถวาย พระราชสมัญญานามว่า "อัครศิลปิน" โดยแท้

ในช่วงที่สงครามโลกครั้งที่ 2 ใกล้จะยุติลง ระบอบการเพลงเมืองไทยเชยช้าไปอย่างมาก ภาพยนตร์ทางประเทศไม่สามารถเข้ามาฉายในประเทศไทยได้ วงดนตรีต่าง ๆ ที่เล่นอยู่บนเวทีโรงภาพยนตร์ เป็นส่วนมากนั้น เวลาทำด้นและกำลังขับร้องเพลงอยู่ ก็มีเสียงหวอหลบภัยทางอากาศร้องเตือนมา บรรดาคณบดีร้องนักดนตรีต่างก็วิ่งหนีลงกระเบียดลงไปอยู่ในหลุมหลบภัยกันเป็นแถว ๆ บางทีหลบปี หอบเชกโชโชน

เข้าไปในหลุมหลุมภัยด้วย จึงทำให้การแสดงดนตรีของยุคชะงักกันบ่อย ๆ ทำให้ผู้ฟังและผู้เล่นไม่มีจิตใจที่จะมานั่งเล่นดนตรีและดูดนตรี จึงทำให้ดนตรีและเพลงของเขาไปมาก

จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้สงบลง บ้านเมืองก็มีการฟื้นฟูบูรณะสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น รวมทั้งจิตใจของประชาชนด้วย ในขณะเดียวกันวงการเพลงไทยสากลก็ได้มีการฟื้นฟูเป็นการใหญ่ เริ่มมีการประกวดร้องเพลงกันตามงานวัดต่าง ๆ ซึ่งเป็นงานที่ชนหน้าชนตามาก ช่วงนั้นเองมีนักร้องเกิดขึ้นมากมาย ทางกีฬานการประกวดร้องเพลงงานวัดมาทั้งหมด อาทิเช่น "เอียวพญา" (ชาญ เย็นแซ) เบลูจินนทร์ ร.ดาวรุ่ง (นิศ อารีย์) พ.ธัมรงค์ (ทองคำ หรือคำรณ สัมบุณยานนท์) อ.ลูกทุ่ง (เลิศ ประสมทรัพย์) ณ. ณ วังน้อย (ธรงค์ ชนะวังน้อย) ฯลฯ นักร้องทุกคนที่เอ่ยนามมานี้ในเวลาที่มากก็เป็นนักร้องที่ชื่นชอบเสียงกันหมดทุกคน จะเห็นได้ว่านักร้องชั้นนำของเมืองไทยในอดีตที่ประสบความสำเร็จนั้น มักจะมาจากการประกวดร้องเพลงงานวัดเป็นส่วนใหญ่ แม้แต่ เพ็ญศรี พุ่มชูศรี ก็เช่นกัน

ต่อมาได้มีการจัดประกวดร้องเพลงในระดับชาติ โดยรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้กรมโฆษณาการ จัดการประกวดร้องเพลงขึ้นเป็นทางการซึ่งด้วยทองคำ นักร้องในยุคนี้ก็มี บุญช่วย หิรัญสุนทร ทิศนัย ชะอุ่มงาม อิศารักษ์ พิมสาย ธรงค์ ชนะวังน้อย ผลของการประกวดในครั้งนี้ปรากฏว่า บุญช่วย หิรัญสุนทร เป็นนักร้องชนะเลิศแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2492 ฝ่ายชาย ส่วนในฝ่ายหญิงนั้นได้แก่ ทิศนัย ชะอุ่มงาม เพลงที่ได้นำมาใช้ในการร้องประกวดก็คือ เพลงจันทะชีวิต และสุคติบรรพไทย ซึ่งทั้งสองเพลงนี้ แต่งคำร้องโดย แก้ว อัจฉริยะกุล และทำนองโดย เอื้อ สุนทรสนาน ดังตัวอย่างเพลงประกวด

เพลงจันทะชีวิต

ชีวิตคือชีวิต ชีวิตก็คืองานเรา
กิจการจะดี อาศัยจันทะชีวิตช่วยกัน
ชีวิตจะวังเหมือนดังจันทะเพลง บรรเลงไคลสวนสวรรค์
รู้จันทะสำคัญมันคง
แต่คนมักหวัง เพราะความไม่ระวังที่หา
ผิดแบบฉิบา ชีวิตก็ถลาล่าช้าลง

ถ้ารู้สึกรักหาจังหวะไว้ จะไปตลอดทรง
 งานคงเสริมและส่งผลไกล
 ชีวิตนิคหลัง ยังไม่ทันจึงคว่ำ
 ความเจ็บจำ ช้ำทรงใน
 ถูกเขาประจานหมิ่นให้
 ชีวิตพลาคไป หวังเจ็บทั้งอายกัน
 นี่แหละชีวิต มักมีจังหวะนิคคงได้
 สุกกว่าใคร จะวางจังหวะไว้นั้นคง
 ชีวิตระวังจังหวะสำคัญ ชีวิตและเพลง เขาเปรียบเหมือนกัน
 ถ้าใครเดินตามแนวทางนั้น เป็นสุขเอย
 (ชมรมอนุรักษ์เพลงเก่า. 2525 : 1)

เพลงสฤติบรรพไทย

ไทยมีประวัติ...ไทยทั้งชาติเกริกไกร
 สร้างไทยเอาไว้ให้...ถึงไทยรุ่นเรา
 ไทยวีรชน...สละชีพทนแลกเอาพินินเรา
 คำเท่า...เลือกเนื้อชาติไทย
 ดินในท...เป็นไทยอยู่ถึงลูกไทยหลานไทยสืบมา
 ขอให้ไทยประชา...รุ่นหลังทอมารักษาสืบไป
 เทิดทูนคุณความดี...ขอสฤติบรรพไทย
 สืบแปลกลานภาคภูมิใจ...ชาติไทย ไซโย

เพลงสฤติบรรพไทยเป็นเพลงบังคับในการประกวดกันร้องแห่งประเทศไทย เพลงนี้แต่งเมื่อปี พ.ศ. 2492
 ซึ่งในปีนั้นประเทศไทยมีประชากร 18 ล้านคน (ชมรมอนุรักษ์เพลงเก่า. 2525 : 2)

เพลงไทยสากลยังคงวิวัฒนาการต่อไปเรื่อย ๆ แม้สงครามจะสงบไปแล้วก็ตาม แต่ภาพยนตร์
 ต่างประเทศยังไม่มีเข้ามาฉายในประเทศไทย จึงต้องฉายภาพยนตร์เก่า ๆ ไปก่อน ทำให้ละครเวทีไทย

ผู้เพื่อขึ้นมา มีโรงละครเกิดขึ้นมาหลายโรง เช่น โรงละครคือปากกร เจนิมนคร เจนิมกรุง
เจนิมไทย และนาครเขมร เป็นต้น

ในระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2491 - 2496 เพลงละครเวทีจึงเริ่มเป็นต้นแบบอย่างยิ่ง มีคณะละคร
คีวารมย์ เพ็ญศิลป์ ชุมชุมศิลป์ และอื่น ๆ อีกหลายคณะ พร้อมกันนี้ก็มีนักแต่งเพลงเกิดขึ้นมากมาย
อาทิเช่น สง่า อารัมภ์ ชาติ อินทรวิจิตร ไสล ไกรเลิศ สมาน กาญจนอนันท์ สุนทรียา
ณ เวียงกาญจน์ ไพฑูริย์ บุชรัน และสุรพล แสงเอก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการร้องเพลงสลับ
หน้างาน การแสดงละครเวที เมื่อมีการเปลี่ยนฉากจึงมีนักร้องออกมาร้องเพลงสลับฉากหน้างาน ทั้งนี้
เพื่อไม่ให้เสียเวลาผู้ชม โดยมีการแสดงของคนต่างต่าง ๆ ในยุคนั้น อาทิเช่น วงสุนทราภรณ์ ของ
เอื้อ สุนทรสนาน วงทริบลิ้นส่วนพระมหากษัตริย์ ของ นารถ ถาวรบุษ วงล้วน ภิรมย์ธรรม
วงแสงภา บุญราศรี วงดุริยโยธิน ของจำปา เจริญราษฎร์ วงสวาว ของฮอน หามบุญทรง ฯลฯ
(สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2528 : 97)

สุเทพ วงศ์กำแหง ได้เล่าไว้ในหนังสือดนตรีถึงเรื่องการร้องเพลงสลับหน้างาน การแสดง
ละครเวที ที่เวทีเจนิมนคร และเจนิมไทยว่า "...สมัยก่อนมีนักร้องสลับหน้างานไม่กี่คน นักร้องสมัยนั้น
แทบทุกคนจะต้องยาวนานการร้องเพลงหน้างาน คาบแรกครั้งแรก 250 บาท 13 วัน พอไปแรกครั้งที่...
ส่วนใหญ่ร้องเพลงของไสล ไกรเลิศ ป.ช.ประโยชน์ ไพฑูริย์ บุชรัน" (ดนตรี. 2531 :
29) สำหรับนักร้องที่ร้องสลับหน้างานละครเวทีที่มีชื่อเสียง เช่น บุญช่วย หิรัญสุนทร ชาญ เป็นแ
คำรณ สัมบุณยานนท์ สมชาย กิตติกำแหง สุรสิทธิ์ สัตยวงศ์ ปรีชา บุญยะเกียรติ สุพรรณ
บุรณพิภพ กัศมีย์ นาคประภา สมเดช หัตถ์พันธ์ หัตถ์นัย ชะอุ่มงาม เอมอร วิเศษสุด
ชรินทร์ นันทนาคร สุเทพ วงศ์กำแหง ฯลฯ

สำหรับเพลงละครเวทีเฟื่อง ที่ได้รับความนิยมอย่างมาก และปัจจุบันก็ยังเป็นต้นแบบของ
นักฟังเพลงโดยทั่วไป เช่น เพลงน้ำตาแสงใจ ซึ่งแต่งทำนองโดย สง่า อารัมภ์ คำร้องแต่งโดย
มารุตและเนรมิตร จากละครเรื่องพันท้ายนรสิงห์ พระนิพนธ์ของ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
ภาณุพันธุ์ยุคล แสดง ณ ศาลาเจนิมกรุง เมื่อ พ.ศ. 2488 สุรสิทธิ์ สัตยวงศ์ เป็นผู้ร้องในละครและ
ภาพยนตร์ เป็นเพลงที่สร้างชื่อเสียงให้แก่ สง่า อารัมภ์ อย่างมาก ต่อมา บุญช่วย หิรัญสุนทร
ร้องบันทึกแผ่นเสียงเป็นคนแรก และต่อมา ชรินทร์ (งามเมือง) นันทนาคร ร้องบันทึกแผ่นเสียงเป็น
ครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2498 นักร้องคนอื่น ๆ ร้องบันทึกเสียงกันต่อมาเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบัน เช่น

สุเทพ วงศ์กำแหง ชานันท์ อินทรเทพ ชรัมภ์ เทพชัย บุรณัท ภมรมนตรี เป็นต้น
ควยคำร้องและทำนองที่ไพเราะกินใจของเพลงน้ำตาแสงใต้ จึงเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมไม่เสื่อมคลาย
และเป็นอมตะจนทุกวันนี้ ซึ่งคำร้องดังนี้

เพลงน้ำตาแสงใต้

นวลเจ้าที่เอย
ดอยคำเหมือนจะชวน
น้ำตา อามกณ
แวววิบจับหัวใจ
นวลแสงเพร
คราเมอแสงไฟส่องมา
น้ำตาแสงใต้
ไม่ยากหากขวัญหมย

คำนองเอยอำคร่ำครวญ
ใจทวน ทรวญคร่ำอาลัย
เพียงแหมเพรไสว
เคสาแสงไถงามจับตา
เกล็ดแก้วอันล้ำค่า
แวววาวชวนชวน
ทมิฬใจที่ราวระทม
จำใจหัวใจไปจากนวล
คำร้อง นารุท เมษิทร
ทำนอง สง่า อารัมภ์

(ชมรมอนุรักษ์เพลงเก่า. 2525 : 34)

เพลงละครเวที เป็นต้นแบบอย่างมากอีกเพลงหนึ่งคือเพลง เทียวคาย ผู้แต่งคำร้องคือ ไชย
โกธเรศ เป็นเพลงเอกของละครเรื่อง "นางไพร" บทประพันธ์ รพีพร หรือสุวัณ วรดิถก แสดง
ณ เวทีละครเฉลิมนคร เมื่อปี พ.ศ. 2494 ผู้คนเข้าชมอย่างหนาแน่น ทุกรอบที่แสดงและแสดงนานถึง
หนึ่งเดือน รายได้ทั้งหมดเกือบสี่แสน ซึ่งสูงที่สุดสำหรับละครหรือหนังไทยในยุคนั้นควยคำร้องและทำนองที่
ไพเราะเพราะพริ้งกินใจของเพลงเทียวคายจากละครเรื่องนางไพรทำให้หนุ่มสาวในยุคนั้นร้องกันทั่วไป
จึงเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ในยุคนั้น ตามประเพณีของเพลงละคร พระเอกหรือนางเอกในละคร
จะเป็นผู้ร้องสลับฉากเอง สำหรับเพลงเทียวคายนั้น สุรสิทธิ์ สัตยวงศ์ เป็นผู้ร้องในละคร เรื่องนางไพร
ต่อมา สุเทพ วงศ์กำแหง ได้ร้องบันทึกแผ่นเสียงเป็นคนแรกและได้รับความนิยมในเวลาต่อมา และ

ถวายความไพเราะอันเป็นอมตะ เพลงเกี้ยวกายจึงมีนักร้องรุ่นต่อมาได้นำไปบันทึกแผ่นเสียงกัน
หลายท่อนหลายคน ถึงแม้เพลงเกี้ยวกายจะไร้ทำนองเพลงไทยเดิม แต่ก็ไม่น่าสนใจเท่าไรนัก

เพลงเกี้ยวกาย

ขวัญเอ๋ย...เคยมีรักใคร่กันสุดซึ้ง หองเพดานรักนั้น มีต้นจะเนิ่นเชอเมินหมาง
โอ อ่างวางขาวรณฤกษ์ เหมือนโนรีจากคอน หลงรังนอนลี้มที่ เหมือนขวัญเกี้ยวกายเอกา
โอ...ก็เกิดเอนคลอย เกลือนเจ้าจะลอบจากตา มองนภายังเห็นทราเรียงราย
เหลียวหา...จนทิวาโสมเจ้าแสงพาหุ หรือรักแล้วแนงหน่าย รักเอ๋ยลืมง่ายโยเมินเฉย
โอ ใจเอ๋ยใจเอยแรมรอน ถิ่นยังจำคึกคัก ทุกทิวาค้นกอน เหลืออวรณ์ใจเอ๋ยคำลง
โอ...ใจสะท้อน จะหลับจะนอนพะวงลืมไม่ลงมันเหมือนมีมดกัดใจ

ทำนอง หวงอาลัย หรืออิเหนา

คำร้อง ไสย ไกรเลิศ

และจากความสำเร็จของละคร เรื่องนางไทรนี้เองได้ทำให้นักร้องคนหนึ่งได้เจิดจรัสแสงขึ้นมา
สร้างความนิยมให้กับประชาชน ถวายการร้องเพลง "ดวงใจในฝัน" สัปดาห์มานเวทีละคร นักร้องผู้นี้คือ
ชรินทร์ นันทนาคร เพลงดวงใจในฝัน จึงเป็นเพลงประวัติศาสตร์ที่ ชรินทร์ นันทนาคร อิมไม่เค
ตลอดชีวิต เพราะเป็นเพลงแรกที่เขาได้รับการสนับสนุนจาก ไสย ไกรเลิศ ให้ร้องบันทึกแผ่นเสียง
เมื่อปี พ.ศ. 2494 เมื่อเขามีอายุเพียง 18 ปี เท่านั้น เป็นการเริ่มต้นที่พบความสำเร็จอย่างยอดเยี่ยม
เพลงดวงใจในฝัน ส่งชื่อให้ชรินทร์ นันทนาคร เป็นขวัญใจประชาชนทั้งแคว้นนั้นมาจนถึงปัจจุบันนี้

เพลงดวงใจในฝัน

รำพึงรำพันฝันรัก รักเอ๋ยไผ่หา
ยังจำคึกคักหาชวนเล่นกันลืมไม่ลง
เป็นรอยพิสวาทปากใจมันคง
ฝังใจพะวงหลงรอคอย
อวรณ์ใจครวญวนคึกคักจนพราเพื่อ
พาใจละเมอเผลอจนคึกคักจนเลือนลอย

ยามนอนตอนระเือนคืนตาแลคอย

คิดจนตาขอยคลอยเมฆา

ฝันไกลเคยชม

ภิรมย์นค่อนคืนตาว่า

จนใจไม่มีใคร เมตตา

เพียงนิทรานิจจาทกว่าสุขเอย

บางคืนมองจันทร์หรหรานิจจากณัน

บางคืนชาคจันทร์เยอนหลานน้ำตาหลังเคย

อมเอยทิวยังแนวไม่มีแนวเลย

เหงาใจจริงเอยหลงเชยแต่เงา

ท่านอง สุทิน เทศารักษ์

คำร้อง ไสส ไกรเลิศ

สำหรับเพลงดวงใจในฝันนี้ หนังสือ Facts of Thai Cultural Life แต่งโดย
สำนักนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถึงและแปลคำร้องเพลงดวงใจในฝัน เป็นภาษาอังกฤษเมื่อปี พ.ศ. 2528

In "Duang Chai Nai Fun" (The Dreaming Heart). the speaker gives himself up to a dream of love and its consequent sadness. He realises at the end that to love in a dream is "to love just the shadow" of the beloved. He is evidently a romantic who could not have any notion like John Donne's:

If I dreamed I had you, I had you, For our Joys are fantastical...

This is "the Dreaming Heart"

I dreamed of love. I look for love Upon waking. I cannot remove The arrow that has pierced my heart; I keep thinking of love.

And longing till I am distraught, Murmuring sadly and
incoherently; I go to sleep in tears and wake up fiftully,
Till the stars have all flown with the clouds,

In my dream I held you.

And loved you till I woke up with a shart;

To know that nobody loves me:

My happiness is only fraught with the dream;

Some nights, the moon shines and makes me happy,

Some nights, the moon shines not and I weep bitterly;

gentle breeze blows and brings not you,

How lonely to love just the shadow of you!

(อ่านก้นายกรัณทรี. 2528 : 133)

ไม้ รื่นสำราญ ไคล่เจ้าถึงเพลงละครเทีว่า

...ละครเทีสมัยก่อนเรียกว่า "ชายจริงหญิงแท้" มีละครที่ได้รับความนิยม เช่น
เรื่อง รามเกียรติ์ ของสุวัณ วรคิณ แสดงที่ศาลาเฉลิมนคร เมื่อปี พ.ศ. 2492
มีเพลง น้ำค้างบนแก้มสาว คำร้องของ สง่า อารัมภ์ ทำนอง สุนทรียา
ณ เวียงกาญจน์ ผู้ขับร้องคือ บุญช่วย หิรัญสุนทร อีกเรื่องคือ วรรณนิมา บทประพันธ์
ของ อังคาร ซึ่งมีเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างมาก เช่น เพลงกรรมนิใจใด เคือนทำ
ความตก หนาวตก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีละครเรื่อง บ้านทรายทอง บทประพันธ์ของ
ก. สุรางคนางค์ มีฉลอง สิมะเสถียร สุพรรณ บุรณิมพ์ กัณธีร์ นาคประภา
แสดง และมีเพลงที่ได้รับความนิยมมากคือ เพลงหาญสู้กันดี คำร้อง ก. สุรางคนางค์ ทำนอง
ม.อ. ประพันธ์ สนิทวงศ์ ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2514 ชานันท์ อินทรเทพ ได้รับ
รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ประเภท ข. รองชนะเลิศด้วยเพลง หาญสู้กันดี...

เพลงละครเวทีส่วนใหญ่แล้วจะใช้เปียโนหรือออร์แกนบรรเลงคลอไป โดย สง่า อารัมมิ์ร
นักร้องที่ร้องสลับฉากในช่วงนั้น ก็มี สุเทพ วงศ์กำแหง คำวณ สัมบุณยานนท์ หลังจาก
โรงละครบางโรงได้เลิกเล่นละคร ก็เปลี่ยนไปเอาโรงละครหรือบุษบาเป็นส่วนใหญ่
จนกระทั่งละครเวทีกลายเป็นนิมิต...

(โมรี ชื่นสำราญ ผู้ให้สัมภาษณ์, สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ ผู้สัมภาษณ์, ทีมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2532)

นอกจากนี้ยังมีเพลงละครเวทีและเพลงสลับหน้า幕后ที่ได้รับความนิยมอีกมากมาย และมีการนำ
มาบันทึกแผ่นเสียงกันใหม่โดยนักร้องอื่น ๆ อีกหลายครั้ง เช่น เพลง คำมั่นสัญญา สุริยันจันทรา
สุกฟ้าฟ้า ส้มโม่ง คอนเสิร์ต เกียรติศักดิ์ทหารเสือ อาลัยโคม เรียมครวญ นกขมิ้น ดอกฟ้า ฯลฯ
สำหรับเพลง คำมั่นสัญญา เนื้อร้องจากวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ทำนองโดย สุรพล แสงเอก
สมชาย ศักดิ์คำเนก ร้องในละครเรื่อง กามนิพิ์ ทอมา ชรินทร์ นันทนาคร ขับร้อง บันทึกแผ่นเสียง
จนเป็นที่นิยมแพร่หลาย

เพลงนกขมิ้นเป็นเพลงสลับฉากละคร ปี พ.ศ. 2493 คำร้อง ทำนอง พยงค์ มุกดา
ทัศนัย ชะอุ่มงาม ขับร้อง ทอมาปี พ.ศ. 2509 เพลงนกขมิ้นได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน
ในฐานะเพลงยอดเยี่ยมประจำปี และทำให้ ชานินทร์ อินทรเทพ ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำ
พระราชทาน นักร้องฝ่ายชายชนะเลิศ ประเภท ช. ค่ายเพลง "นกขมิ้น" เช่นเดียวกัน

เพลงเกียรติศักดิ์ทหารเสือ เพลงประจำละครเรื่อง เกียรติศักดิ์ทหารเสือของ อิงอร
แสดงที่ ศาลาเฉลิมไทย ในปี พ.ศ. 2493 ในเรื่อง ส.อาสนจินดา สมควร กระจางศาสตร์
ทัศนัย แจ่มผล ขับร้อง ส่วนในแผ่นเสียงแผ่นครึ่ง คราโคลัมเบีย นุสราย หิรัญสุนทร วิเชียร
ภูโชติ ปรีชา บุญยะเกียรติ ร่วมขับร้อง จากโคลงพระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ 6 และภาพของ อิงอร
ทำนอง สง่า อารัมมิ์ร

เพลงเกียรติศักดิ์ทหารเสือยังเป็นเพลงที่โด่งดังอยู่เสมอ ๆ ในโอกาสที่มีการเดินสวนสนาม
ของเหล่าทหารของกองทัพไทย

เพลงเก็บรักเก็บหวด

มโนฯ มอญพระยู	สวดยสวรวรค์
แขนมอญดวาทรงธรรม	เทอดทูล
ดวงใจมอญเมื่อยขวัญ	และแม่
เก็บรักเก็บหวดของชา ฯ	มอญไวแก้ว
มโน ฯ มอญพระยู	สติกมอญสวรวรค์
แขนดวาท ฯ ทรงธรรม	พระยานเฝ้าเจ้าวิชา
ดวงใจให้ขวัญจิต	ยอมมีมิตรและมารดา
เก็บรักเก็บหวดของชา	ชาติชายแต่ตนเอง

ละครเวทีเสื่อมความนิยม

ประมาณปี พ.ศ. 2496 - 2497 ในระยะนี้ เพลงไทยสากลยุคละครเวทีได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ มีนักแต่งเพลงและนักร้องเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากจนกระทั่งถึงยุคละครเวทีจึงอาจเสื่อมความนิยมจากผู้ชม สาเหตุเกิดจากการนำภาพยนตร์จากต่างประเทศและภาพยนตร์ที่สร้างเองโดยคนไทยเข้ามาฉายแทนการเปิดแสดงละคร อีกประการหนึ่ง ในการจัดละครแสดงในแต่ละครั้งต้องใช้ทุนในการจัดทำสูงมาก อีกทั้งโรงละครที่เคยเปิดแสดงไม่ว่าจะเป็นเฉลิมนคร เฉลิมไทย ทางปัดโรงเพื่อฉายภาพยนตร์ทั้งไทยและต่างประเทศ มีการสร้างภาพยนตร์ 16 มม. กันมาก และการาละครเวทีก็เปลี่ยนไปแสดงภาพยนตร์กันเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นวงการละครเวทีจึงถึงยุคที่จะต้องบุกตัวเองลงไป จึงเข้าสู่ยุคนึงไทยเพื่อ ภาพยนตร์ทุกเรื่องจะต้องมีเพลงเอกประจำอย่างน้อย 1 เพลง มักเอาชื่อเพลงที่ได้รับความนิยมไปทำภาพยนตร์ เพลงในยุคนั้นที่ได้รับความนิยม เช่น แม่ศรีเรือน ชายสามโบสถ์ ทรวงดวงใจ ลีปเก้ามงกุฏ เทนอรรณี มรสุมสวาท ทาสเทวี สวรรค์มืด และดอกฟ้าในมือโจร เป็นต้น สำหรับเพลงแม่ศรีเรือนนั้น จากภาพยนตร์เรื่อง "แม่ศรีเรือน" บริษัทสหพันธ์จำกัด เป็นผู้สร้างในปี พ.ศ. 2497 โดย ไพฑูริย์ บุตรสุข เป็นผู้สร้างแสดงโดย พงษ์ผิ โปรงสมบัติ สมควร กระจ่างศาสตร์ ฉายที่ศาลาเฉลิมกรุง และเพลงสามหัวใจ เป็นเพลงเอกในภาพยนตร์เรื่อง "สามหัวใจ" ของโยคีทองพูนภาพยนตร์ ไพฑูริย์ บุตรสุข เป็นผู้แต่งเพลงและชาชู เย็นแซ เป็นผู้ร้องบันทึกแผ่นเสียงเป็นคนแรก

ในปี พ.ศ. 2497 ได้เกิดคิมิใหม่ในวงการเพลงไทย มีการใช้คำว่า "คุณ" และ "นม" ในเพลง "รักคุณเขาแล้ว" แทนคำว่า พี่ น้อง ฉัน เธอ ที่ใช้มาแต่เดิม สุเทพ วงศ์กำแหง (2530 : 30) นักร้องอาวุโสที่มีชื่อเสียงมานานในวงการถึงที่มาของคำว่า "คุณ" และ "นม" ในหนังสือถนนคนตรีว่า "...เพลงที่ผมได้ร้องเสียงมากที่สุด คือเพลง "รักคุณเขาแล้ว" ปีพ.ศ. 2497 สมัยนั้นใคร ๆ ก็ต้องร้องเพลงรักคุณเขาแล้ว ซึ่งแต่งโดย สมาน กาญจนะวลีน และสุนทรียา ณ เวียงกาญจน์ ผมอยากจะต้องร้องดีกว่า สมัยก่อนเพลงมีแต่พวก "ฉัน" "เธอ" "เรียม" พอมี "นม" และ "คุณ" มันเป็นสมัยใหม่ และทันสมัยมากในเวลานั้น..."

ในเวลาต่อมาคำว่า คุณและนม จึงเป็นที่นิยมกันมาก ทำให้นักแต่งเพลงหันมาใช้คำว่า "คุณและนม" มากขึ้น และเพลงเหล่านี้ ทยอยได้รับความนิยมมาก เช่น เพลงคุณจะจอกมากไปแล้ว นมอดรักคุณไม่ไหว รักนมสักนิด นมบอกความรัก นมว่าแล้ว ทอบนมสักคำ และสุดท้าย รัก เป็นคน

เพลงรักคุณเขาแล้ว

รักคุณเขาแล้วเป็นไร

รักจนคลั่งไคล้จริงจัง

คุณรักใคร หรือยังฉันใด

หวั่นใจว่าคงไม่แคล้ว

เลยรักเขาแล้วจนใจ

บอกแล้วไม่วันไหน

ทองแดงใจเขาสักวัน

รักคุณเขาแล้วเต็มดวง

แล้วคุณอย่าหวงสัมพันธ์

เราคิดมารักกันดีไหม

ก็พี่ นมยังรักคุณ

ก็คุณ รักบางเป็นไร

ของรักกันใจ

อย่าคิดอะไรเลยคุณ

คำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์

ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

และในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2498 ไทยทีวี 4 บางขุนพรหม ได้เปิดแพร่ภาพ ชาวละครเวทีทั้งหลายก็เข้าไปแสดงละคร และนักแต่งเพลงละครได้เริ่มแต่งเพลงละครให้กับละครที่แสดงทางโทรทัศน์ของ 4 ต่อมาอีกของ 7 หรือของ 5 สันนามเป้าในปัจจุบัน จึงเป็นยุคเริ่มต้น เพลงละครทีวีตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ละครทีวีส่วนใหญ่ก็นำมาจากละครเวทีในอดีต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องพิฆาตนาครีสิงห์ บ้านทรายทอง ธรรมนิมิต เป็นต้น จึงทำให้เพลงละครเวทีและเพลงสลับหน้าม่านกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง

ในช่วงปี พ.ศ. 2500 และ พ.ศ. 2501 - พ.ศ. 2506 ได้มีการปฏิวัติรัฐประหารพิชิตกั้นถึง 2 ครั้ง โดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีการประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 17 ออกมาปิดรอนเสรีภาพในการเขียน ดังนั้นในช่วงนี้ เนื้อหาของเพลงไทยสากลส่วนใหญ่จึงเกี่ยวกับเรื่องความรัก ความผิดหวัง ความงามของธรรมชาติ และชมความงามทั่ว ๆ ทำให้นักแต่งเพลงมีความประณีตในการใช้ถ้อยคำในการแต่งเพลงอย่างมาก เพลงแต่ละเพลงจึงมีความไพเราะทั้งคำร้องและทำนองจนเป็นที่นิยมของนักฟังเพลงไทยทั่ว ๆ ไป จากเหตุผลดังกล่าวทำให้เพลงไทยสากลในช่วงนี้จึงเป็นอมตะ และยังคงได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบันนี้ อย่างไรก็ตามเพลงละครเวทีและเพลงสลับหน้าม่านก็ยังคงกลับมาได้รับความนิยมอย่างมากมาในขณะนี้เช่นเดียวกัน

สำหรับนักแต่งเพลงที่สร้างผลงานออกมาจนเป็นที่นิยมของนักฟังเพลงจนทำให้ชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป อาทิเช่น พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล, ไสอล ไกรเลิศ ชาติ อิศริวิจิตร, สมาน กาญจนะณิน, สง่า อารัมย์, สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์ พยงค์ มุกดา ป.วราภรณ์ ประสิทธิ์ พยอมยงค์ เกษม ธีระประดิษฐ์ สุรพล โทณะวนิก ประเทือง บุญประสิทธิ์ ป.ชื่นประโยชน์ และสมิต ศ. เป็นต้น

สำหรับนักร้องที่มีชื่อเสียงและเป็นที่นิยมของประชาชน อาทิเช่น ชรินทร์ นันทนาคร สุเทพ วงศ์กำแหง สวลี ผกาพันธุ์ นริศ อารีย์ เพ็ญศรี พุ่มชูศรี พิศยา บุญรักพันธ์ รวงทอง ทองลั่นทม ฯลฯ

เพลงที่ได้รับความนิยมในช่วงนี้มีมากมาย และเพลงเหล่านี้ก็ยังได้รับความนิยมไม่เสื่อมคลาย จนถึงยุคปัจจุบัน มีการบันทึกแผ่นเสียงอีกหลายครั้งโดยนักร้องคนเดิม หรือนักร้องใหม่คนอื่น ๆ อีกหลายคน เพลงที่ได้รับความนิยม อาทิเช่น เรือนแพ ทานดอม อาลัยรัก สะไบแพร มุขบาในฝัน กวางใจในฝัน ไกลบ้าน แสนแสง สวรรค์คิด เพ็ญคำเคียว ทาสเหวีย์ บุษบะสันทิต หวั่น สันนันทรัก มนต์รักในฤดูร้อน ในอ้อมกอด รักคุณเข้าแล้ว นิราศบุษ ระฆังทอง พยัคฆ์ รุ่งทมนางกลางไพร น้ำตาแสงใต้ บ้านเรา ห้ามอาจัน เกี้ยวค้าย อากอนสำหรับวันนี้ วิหคเหินลม พอลงแสงอน จากเชือกวางเงา สุริยันจันทร์หา หากรู้สัจนิรันดร์ พุ่มรวงทอง นามชีวิต ฯลฯ

ดังนั้นเพลงละครเวทีและเพลงสลับหน้าม่าน จึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้เพลงไทยสากลแพร่หลายยิ่งขึ้น และต่อมาเพลงไทยสากลได้ขยายตัวออกเป็นเพลงที่เรียกว่า "ลูกทุ่ง" และ "ลูกกรุง" ซึ่งมีการเรียกและแบ่งประเภทของเพลงกันเมื่อปี พ.ศ. 2507

อย่างไรก็ตามเพลงไทยสากลยุคละครเวทีและเพลงสลับหน้าม่าน ก็ยังกลับมาได้รับความนิยมกันอีก ในยุคเพลง "ลูกกรุง" จนถึงปัจจุบัน จึงนับได้ว่า เพลงละครเวทีและเพลงสลับหน้าม่าน เป็นต้นกำเนิดของเพลง "ลูกกรุง"

กำเนิดเพลงลูกกรุง

เพลงไทยสากลเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2446 และหยุดชะงักไปจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2470 จึงได้เริ่มมีการแต่งเพลงไทยสากลกันใหม่อีกครั้งหนึ่ง และนี่ทำให้เพลงไทยสากลเป็นที่นิยมแพร่หลายอย่างมาก คือ "พราหมณ์" เพลงไทยสากลได้ดำเนินไปเรื่อย ๆ จนถึงยุคภาพยนตร์เสียงศรีกรุง บุคคลกรมโลกครั้งที่ 2 ยุคละครเวที ยุคโทรทัศน์-วิทยุ ยุคแผ่นเสียงทองคำ และจนกระทั่งมาถึงยุค "เพลงลูกทุ่ง" และ "เพลงลูกกรุง"

หลังจากที่เพลงไทยสากลเกิดขึ้นในยุคแรก ๆ นั้น เรายังไม่มีการแบ่งประเภทของเพลงลูกทุ่ง และเพลงลูกกรุง แต่เราเรียกเพลงอย่าง สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์ นันทนาคร สวัสดิ์ นกาทันซ์ ฯลฯ ว่าเป็นเพลง "ยุค" ส่วนเพลงของนักร้องอีกพวกหนึ่งคือ คำรณ สัมบุณณานนท์ สมยศ ทิศน่านซ์ พยงค์ มุกดา ว่าเป็นเพลง "คลาสสิก"

อย่างไรก็ตาม จำนวน รังสิกุล ได้กล่าวถึงที่มาของคำว่า "เพลงลูกทุ่ง" ดังนี้ "สมัยก่อนไม่มีคำเรียกชื่อเพลงประเภทลูกทุ่งโดยเฉพาะ คำว่า "เพลงลูกทุ่ง" เพิ่งจะเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2507 เมื่อมีรายการ "เพลงลูกทุ่ง" ออกโทรทัศน์ ของ 4 บางขุนพรหม" (จำนวน รังสิกุล. 2514 : 175) โดยมีวงดนตรีสุหรั่งของ มงคล อมาตยกุล ร่วมแสดง จากการจัดรายการร่วมกันของ ประขอบ ไชยสิทธิ์ และทวน ทรวง ซึ่งออกรายการว่า "เพลงลูกทุ่ง" เพื่อให้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า "Country Music" ปรากฏว่าได้รับการคัดค้านว่าทำให้เกิดการแบ่งแยก แยกแยะถึงฐานะยลัดกันของความจริงอันเป็นเอกลักษณ์แห่งเพลงไม่ได้ ประชาชนจึงยอมรับกันอย่างแน่นแฟ้นว่า เพลงที่เล่าถึงชีวิตแบบชาวบ้านเหล่านี้คือ "เพลงลูกทุ่ง" เพราะมีคำลูกทุ่งเกิดขึ้นเอง จึงมีชื่อยาวนานนามเพลงไทยสากลอย่างที่เคยมองกันมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 7 นั้นว่า "เพลงลูกกรุง" ซึ่งไม่พอเพราะเลยสำหรับชนชั้น แต่ก็เป็นที่เรียกกันติดปากมาจนทุกวันนี้ ต่อมาเมื่อโรงพยาบาลนครพาราเมทฉายภาพยนตร์เรื่อง *Your Cheating Heart* อันแสดงชีวิตประวัติของ แกร์ก วิลเลียมส์ ยอดคารานักร้องลูกทุ่งอเมริกัน ทางโรงกัไดโซ "เพลงลูกทุ่ง" เป็นชื่อหนังนั้นด้วย ดังนั้นเมื่อมีคำว่า เพลงลูกทุ่งแพร่หลายเช่นนั้น จึงทำให้คำว่า "เพลงลูกกรุง" เกิดขึ้นมาโดยปริยาย

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า นักแต่งเพลง นักร้อง และนักดนตรี ส่วนใหญ่จะไม่ต้องการที่จะแบ่งแยกประเภทของเพลงไทยสากลออกเป็น เพลงลูกทุ่ง และเพลงลูกกรุง ทั้งนี้เพราะถือว่า เพลงและดนตรีนั้นเป็นภาษาสากล และต่างก็เป็นเพลงไทยสากลด้วยกัน แต่สภาพความเป็นจริงแล้ว เพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุงแบ่งแยกกันเด็ดขาด โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่งนั้นจะแยกออกจากเพลงไทยสากลโดยเด็ดขาด ดังนั้นเพลงลูกกรุงจึงเรียกว่าเพลงไทยสากล หรือเพลงไทยสากลประเภทลูกกรุง แต่โดยทั่ว ๆ ไปนิยมเรียกว่า "เพลงลูกกรุง"

ในการประกวดแผนเสียงทองคำพระราชทานที่ผ่านมามีทั้งหมด 5 ครั้ง โดยเริ่มครั้งแรก เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2507 ซึ่งยังไม่มีการแข่งขันเพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุง โดยเป็นการประกวดเพลงไทยสากล ประเภท ก. และ ข. ส่วนใหญ่แล้วนักร้องที่ได้รับรางวัลก็จะได้แก่ สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์ นันทนาคร สวลี ผกาพันธุ์ ชานันท์ อินทรเทพ เป็นต้น โดยมีการให้คะแนนในด้านสำเนียง การร้อง การออกอักขระวิธีให้ถูกหลักภาษาไทยด้วย ดังนั้นนักร้องที่ร้องออกสำเนียงเหนือ ๆ เพี้ยน ๆ จึงไม่ได้รับรางวัลในครั้งแรก จนกระทั่งมีการประกวดแผนเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่

๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๙ จึงได้เพิ่มประเภทของการประกวดเป็น ประเภท ค. หรือลูกทุ่ง ดังนั้น จึงทำให้เกิดความแตกต่างในการประกวด ซึ่งทำให้เพลงไทยสากลถูกแบ่งออกเป็นประเภทลูกทุ่ง และ ลูกกรุง และในการประกวดแนบเสียงทองคำในครั้งที่ ๓, ๔ และ ๕ จึงแบ่งประเภทของเพลงประกวด อย่างชัดเจนเป็นประเภทเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุง

ในการประกวดเพลงยอดนิยมเส้าอากาศทองคำพระราชทาน มีทั้งหมด ๔ ครั้งด้วยกัน โดย เริ่มในปีแรก เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ และได้แบ่งประเภทของเพลงประกวดออกเป็น ประเภท เพลงลูกกรุง และเพลงลูกทุ่ง อย่างชัดเจน

ดังนั้นในการพิจารณาตัดสินว่าเพลงใดเป็นเพลงลูกกรุงหรือเพลงลูกทุ่ง ได้มีผู้เชี่ยวชาญด้าน เพลงไทยสากลประเภทลูกกรุง ได้ให้ทัศนะและคำนิยามไว้หลายท่าน อาทิ

ใหญ่ นภายน นักแต่งเพลงและนักดนตรีอาวุโส อดีตหัวหน้าวงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์ ได้กล่าวถึงเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุง สรุปได้ว่า

...สำหรับนักร้องลูกทุ่ง ถ้าวร้องเพลงโดยไม่ต้องเห็นหน้า ก็จะทราบได้ว่า คือนักร้องลูกทุ่ง เพราะสำเนียงนั้นจะขะขี้กและแสดงออกมาเลย ส่วนมากจะออกไปทางเพลงข่อย ดิเก และ เพลงพื้นบ้าน โดยมีการร้องเล่นลูกคอกควย นอกจากนี้ นักร้องลูกทุ่งจะมาจากหลาย ๆ จังหวัด ทางด้านภาษาของเพลงลูกทุ่งเป็นถ้อยคำง่าย ๆ จะบอกรักก็บอกตรง ๆ ไม่ต้องอ้อมค้อม ส่วน นักร้องลูกกรุงนั้น เสียงจะฉะฉาน ทุ้ม รวบเรียบ ไม่แข็งกร้าว ส่วนภาษาของเพลงลูกกรุงที่ ใช้นั้นเป็นภาษากวีมีความไพเราะอย่างยิ่ง...

(ใหญ่ นภายน ผู้ให้สัมภาษณ์ สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ สัมภาษณ์ ที่ ๒๔๓ อาคารสังเคราะห์นันทราเชตคุสิศ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๓๑)

พยงค์ มุกดา นักแต่งเพลงลูกทุ่ง-ลูกกรุงชั้นครู ได้ให้ทัศนะความแตกต่างของเพลงลูกทุ่ง และเพลงลูกกรุง ในด้านสำเนียงการร้องและภาษาที่ใช้ในเพลง คล้ายกับทัศนะของ ใหญ่ นภายน ว่า "...การที่นักร้อง ร้องเพลงลูกทุ่งด้วยสำเนียงเพี้ยนจากสำเนียงที่ถูกต้องปกติ ด้วยเหตุนี้ทางการจะให้มี สำเนียงเป็นชนบท เพราะชนบทมีสำเนียงถิ่นอยู่ทุกแห่ง บางทีได้วรรคหยุดที่ไม่ถูกเนื่องจากมีระดับเสียง มากกว่าภาษามาตรฐาน ส่วนในเพลงลูกกรุง นักร้องจะร้องเพลงออกเสียงของคำได้ตรงวรรคหยุด

ของภาษามหากรรมคุณอย่าง จึงไม่เหมาะให้เสียงเพี้ยน แต่บางเพลงก็เพี้ยนบ้าง เพราะภาษาท่านอง
(Melody) (พยทศ มุกดา. 2519 : 116 - 117)

วินัย พันธุรักษ์ นักร้องเพลงลูกกรุง ซึ่งเคยเขียนบทหนึ่งได้เสนอความคิดเห็นถึงความแตกต่าง
ระหว่าง "เพลงลูกทุ่ง" และ "เพลงลูกกรุง" ว่า

... เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงที่ไต่ค้ำง่าย ๆ แบบชาวบ้านธรรมดา บรรยายถึงพื้นความเป็น
อยู่ การใช้ชีวิตประจำวัน ความรัก ส่วนเพลงลูกกรุงนั้นเป็นเพลงที่มีภาษาเล่นคำสัมผัส
คล้องจองไต่ค้ำยากและไพเราะเพราะพริ้ง เพราะเป็นภาษาที่ และนักของลูกกรุงทั้ง
หลายก็เป็นผู้ที่ทำให้เพลงไพเราะด้วยคำที่ออกเสียงถูกต้องชัดเจน และมีศิลปะในการร้องเพลง
(วินัย พันธุรักษ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ ผู้สัมภาษณ์ ที่ 181 หมู่บ้านธารทิพย์
บางกะปิ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2531)

เฮนก นาวิกมูล เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับเพลงลูกกรุง ไว้ในหนังสือวารสารวิทยุพล 1
ฉบับวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2526 สรุปได้ว่า

... ในช่วงแรก ๆ ยังไม่มีใครแบ่งเพลงไทยสากลออกเป็นเพลงลูกกรุงและเพลงลูกทุ่งแล้ว
ทุกอย่างก็ค่อย ๆ คลี่คลายสร้างรูปแบบสีสันของตัวเองออกมาทีละน้อยและเมื่อมากยิ่งขึ้นถึง
ขีด เราก็ต้องแยกเพลงทั้งสองออกจากกัน ความแตกต่างระหว่างเพลงไทยสากลสองประเภท
นี้ เห็นได้อย่างเด่นชัดไม่ว่าทางคำเนื้อร้อง ซึ่งลูกทุ่งร้องไต่ค้ำจังหวะ ส่วนลูกกรุงร้องเรียบ ๆ
เนิบ ๆ เนื้อหาลูกทุ่งมีหลากหลาย ส่วนลูกกรุงผูกพันตัวเองอยู่กับความระหม่อมมใจ ความรัก
ที่มีความสุขและทุกข์หวัง หรือกระทั่งพูดถึงสายลมแสงแดด แต่สุดท้ายคือการเกี่ยวข้องกับ
ความรัก และที่เห็นได้ชัดคือนักนักร้องลูกทุ่งบางเป็นลูกทุ่งเสียจริง ๆ นักร้องประเภทนี้
มักมาจากท้องทุ่ง และสะท้อนเพลงออกมาอย่างง่าย ๆ ทุกโดยไม่เก๋เกี้ยว ส่วนนักร้องลูกกรุง
เพลงของเขามักร้องเพื่อทุกคนตัวเองมากกว่าที่จะทุกข์กับสังคม...

(เฮนก นาวิกมูล. 2526 : 32)

ส่วนธรรมศักดิ์ ภูษาเรือง นักจัดรายการเพลงลูกกรุง กล่าวถึงการแบ่งเพลงลูกกรุงและ
เพลงลูกทุ่งว่า "เพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุงแบ่งกันชัดเจนนอกจากนี้ยังคือ แบ่งที่ตัวผู้จัดรายการและ

สถานีวิทยุ เช่น นักจัดรายการ เพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่จะจัดที่สถานีวิทยุคลื่น เอฟ.เอ็ม. ถ้านักจัดรายการ เพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่จะจัดที่สถานีวิทยุคลื่น เอ.เอ็ม.

อย่างไรก็ตาม ผู้ฟังบางกลุ่มอาจจะแบ่งเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุงอย่างง่าย ๆ ใ้จาก กลุ่มนักร้อง เช่น นักร้องลูกกรุงมี สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์ นันทนาคร ชานันท์ อินทรเทพ วินัย พันธุรักษ์ ชรินทร์ เทพชัย สวลี ผกาพันธุ์ จันทนา สุขสัถย์ รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส ฯลฯ ส่วนนักร้องลูกทุ่ง มี สุรพล สมบัติเจริญ คำรณ สัมบุณณานนท์ สมยศ หัตถพันธ์ ไพรวัลย์ ลูกเพชร รุ่งเพชร แหลมสิงห์ ชาย เมืองสิงห์ สายัณห์ สัญญา ชินกร ไกรลาส มงคล วรบุษ และขวัญจิต ศรีประจันต์ เป็นต้น แต่บางคนแบ่งประเภทตามเนื้อหาและลีลาการร้อง

แต่เดิมนั้นเพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่ เนื้อหาของเพลงจะบรรยายถึงชีวิตชนบท ทองทุ่งทองนา ธรรมชาติสวยงาม ความจริงใจของคนชนบท ชนบทประเพณี เพลงลูกทุ่งจะกล่าวถึงบรรยากาศเช่นนั้น เช่น เพลงชื่อ "ลูกทุ่ง" โดย สุรพล สมบัติเจริญ

รุ่งอรุณยามเช้า	เราลูกทุ่งมุ่งสู่ทองนา
แมกคันไถไถควายเดินมา	สุขใจเริงราตามประสาภักดิ์
ถึงจะเหนื่อยเื่อยเื่อยลา	มีเกรงว่าเรี่ยวแรงจะโหยอ่อน
คราคไถหวานค่านาคอน	เหนื่อยนักพักนอนนอนเฝ้าปรารองเพลง
หนุนฟางนอนทางทุ่งหมอน	ไม้อาหว่าใครจะชมเหง
นาของเราท่าเมื่อไรไม่ทองเกรง	ไม่มีใครแบ่งเป็นเจ้านายคอยใช้
สิ้นหนานาหนึ่งครั้ง	คิดสทงคันทนล่ำไร
คิดลูกคิดบวกลบคูณไป	ตัดยอดเหลือจ่ายเก็บเอาไว้รอทอง...ไ้

ในปัจจุบันนี้ความหมายของคำว่า "ลูกทุ่ง" ได้มีความหมายกลายเป็นจากที่ปรากฏในเพลงเหล่านี้ เพราะยึดตัวบุคคล คือนักร้องเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของเพลง โดยไม่คำนึงถึงเนื้อหาของเพลง แม้เพลงบางเพลงจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตชนบท ทองทุ่งทองนาหรือธรรมชาติ ก็มิได้หมายความว่า จะเรียกเพลงนั้นว่า "เพลงลูกทุ่ง" เพราะเพลงที่เน้นเรื่องราวถึงชีวิตชนบท ทองทุ่งทองนา ธรรมชาติ ในลักษณะเช่นนี้ในเพลงลูกกรุงก็มีอยู่จำนวนไม่น้อย เช่น เพลง "ทุ่งรวงทอง" ขับร้องโดย ชรินทร์ นันทนาคร เพลง "ลมหนาวที่ลานทอง" ขับร้องโดย ชรินทร์ เทพชัย เพลง "นกเอี้ยงจำ"

ขับร้องโดย ทนงศักดิ์ ภักดีเทวา เพลง "หุ่ยเจ้าเอ๊ย" ขับร้องโดย อัมพร ประสมศิลป์ เป็นต้น
ทั้งหมคนี้นักร้องที่อยู่ในกลุ่มเพลงลูกกรุง

เพลงทุ่งรวงทอง

หุ่ยเอ๊ยทุ่งรวงทอง

เห็นชาวออกรวงนามองคุดแสงทองสีแห่งศักราช

พม่าไคยลนถมนวชนองบานนา

ถึงจะสวายนมประสาธน์โสภณเห็นอควานางไค

หุ่ยเอ๊ยทุ่งรวงทอง

น้ำเปี่ยมอยู่เต็มคังคลองเช่นที่รักนงเปี่ยมฤทธิ์

สะพานเชื่อมคลองเหมือนพิกบนองเซอมนใจ

ถึงอยู่แสนไกลแคไหนเชื่อมหัวใจให้สมปอง

.....

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงลมหนาวที่ลานทอง

ไผ่หิ้วครวญชายคสอง ถิ่นทุ่งรวงทองมองคุดคังคลอง
น่านองไหลมา ลมเหนือโซยใบไม้ไกวพริ้วมา คึกถึงควงคำคู่เคย
เสนหาอาวณ

แว่วเสียงเพลงหรือลอยลม ก่อนเคยชื่นชมฟังแล้วกลับชม
ระทมโหยอ่อน ความรักแรมไกลหัวใจราวร้อน เหมือนแก้วลืมคอน
ให้คอยสะท้อนใจเรา

เคยเกี่ยวไถหาคำหวาน ไร่ลานรักริมธารที่เขยวนข้าวกับสาว
เคื่องรุ่งฟ้าเรืองแสงดาว นึกนงเป็นขวัญข้าว เป้าเกี่ยวเอาไว้ครอง

.....

คำร้อง

สาริกา

ทำนอง

เพลงนกเอี้ยงเจ้า

นกเอี้ยงเจ้า ก่อนเอี้ยงเคยเลี้ยงอยู่
แล้วเอี้ยงก็ทิ้งอยู่ อยู่ตัวเดียวเอย
เอี้ยงเคยคุย ซนๆ คุยเที่ยวชมตองนา
เคยวันไม่มาเห็นหน้า ว่าเจ้าเป็นฉันใด

นกเอี้ยงเจ้า ก่อนเอี้ยงเคยร้องเพลงแจ้ว
เสียงเพลงยังก้องกังวาล อยู่ในหว่างตัย
เอี้ยงคงลืมที่สัญญา กับคุณหรือไร
ถึงใจอกที่หุ่ยไค ไม่อาลัยเสียเลย

.....

คำร้อง ชนิฐ ชนโกเศส
ทำนอง

เพลงหุ่ยเจ้าเอ๋ย

หุ่ยเจ้าเอ๋ย ก่อนเคยใกล้ชิดกันอยู่
สองเราเคยเคล้ารักอยู่ ตามประสาเรา
เอี้ยงบินไป อยู่ในกรงควายใจหลงเมา
ก็ควากรงสวญจึงเศร้า เป้าหลบคอยหามา
หุ่ยเจ้าเอ๋ย ก่อนเคยใกล้ชิดกันเอย
สัญญาความหลังเก่า ๆ คงไม่จางรางลา
เอี้ยงตั้งใจ ที่ไคคืนกลับมาตองนา
รวมเรียงใกล้รักเห็นหน้า อยู่กับหุ่ยเรื่อยไป

.....

คำร้อง ชนิฐ ชนโกเศส
ทำนอง

ตามเหตุผลที่ไต่ถามมาทั้งหมดนี้ สรุปได้ว่า เพลงลูกกรุงและเพลงลูกทุ่งนั้น มีข้อแตกต่างกัน ทั้งทางด้านกลุ่มนักร้อง นักดนตรี นักจัดรายการ สถานีวิทยุ รวมไปถึงสำเนียงการร้อง ฉากการร้อง และการใช้ถ้อยคำภาษาในคำร้องของเพลง ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้เพลงลูกทุ่งแยกจากเพลงไทยสากล อย่างเด็ดขาด และทำให้เพลงลูกกรุงถูกเรียกตามเพลงลูกทุ่ง และเมื่อมีคำว่าเพลงลูกทุ่งเกิดขึ้น คนส่วนใหญ่จึงนิยมเรียกเพลงไทยสากลแต่เดิมนั้นว่า "เพลงลูกกรุง" อย่างไรก็ตามในการเรียกเพลงลูกกรุงอย่างเป็นทางการก็คงเรียกว่า เพลงไทยสากล หรือบางทีก็เรียกว่าเพลงไทยสากลประเภทลูกกรุง

เพลงลูกกรุงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 - 2527 จัดแบ่งเป็นยุคได้ 3 ยุค คือ

1. ยุคแผนเสียงทองคำ ครั้งที่ 1, 2 และ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2507 - 2514
2. ยุคเส้าอากาศทองคำ ครั้งที่ 1, 2, 3 และ 4 ระหว่างปี พ.ศ. 2518 - 2521
3. ยุคแผนเสียงทองคำ ครั้งที่ 4 และ 5 ระหว่างปี พ.ศ. 2522 - 2526

1. ยุคแผนเสียงทองคำ ครั้งที่ 1, 2 และ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2507 - 2514

ในช่วงปี พ.ศ. 2506 - 2516 เมื่อจอมพลถนอม กิตติขจร ขึ้นครองอำนาจหลังจากจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ถึงแก่อสัญกรรมไปแล้ว ความกดดันทางการเมืองต่อวรรณกรรมและเพลงได้ผ่อนคลายลงบ้าง แต่ก็ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ายุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เท่าใด ดังนั้นเพลงลูกกรุงในยุคนี้ ก็ยังคงยึดรูปแบบเดิม มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรัก ความผิดหวัง การชมชมธรรมชาติ การชมความงามตอนละครกรรม เป็นต้น นักแต่งเพลงล้วนมีความสามารถร้อยกรองเนื้อเพลงได้อย่างละเอียดละไม ไพเราะยิ่ง มีลักษณะเป็นบทกวีที่สมบูรณ์ เนื้อหาดี สามารถสรรคหาถ้อยคำที่รัดกุมกว้างขวาง และส่วนหนึ่งเพลงในยุคเวทีละคร ละครโทรทัศน์ กลับมาได้รับความนิยมในยุคนี้อีก นักแต่งเพลงต่างก็มีความประณีตในการเขียนเนื้อเพลง นักร้องก็จะมีความสามารถในการขับร้อง ทั้งนี้เพราะผ่านการฝึกฝนมาอย่างดี และนักร้อง นักแต่งในยุคละครเวที ได้มาร่วมงานกันในยุคนี้กันอย่างมากมาย

นักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียงและมีผลงานเป็นที่นิยมในยุคแผนเสียงทองคำ ครั้งที่ 1, 2 และ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2507 - 2514 ได้แก่ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล สง่า อารัมภ์ ไรล์ ไกรเลิศ ชาลี อินทวิจิตร สมาน กาญจนะผลิน สุรพล โทณะวนิก ป.ชื่นประโยชน์ รุ่งริษา ฃ เวียงกาญจน์ ประสิทธิ์ พยอมยงค์ พยงค์ มุกดา เนรัญชร จงรัก จันทรรักษา นคร ถนอมทรัพย์ มนัส ปิติสันธ์ สมโภช ลำพงษ์ ประเทือง บุญประพันธ์ อ.ทวี สดโกวิท

เกษม ชีวประสิทธิ์ กมล หัสดโอบ อาสา ส่วนนี้กรอ้งในยุคนี้ก็มีมากมายเช่นกัน อาทิ สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์ นันทนาคร สวลี ผกาพันธุ์ ขาโมตร์ อิศรเทพ นริศ อารีย์ พงศศักดิ์ ภักดีเหวา เพ็ญศรี พุ่มชูศรี จันทนา สุธรรมชัย นิทัศน์ ฉะอุองศรี พินยา บุญรัตพันธุ์ รัชฎาพร รักนวลเสวธ ฉินจง มุณนากรินทร์ เป็นต้น

สำหรับเพลงที่ได้รับความนิยมในยุคนี้มีมากมาย เช่น เพลงทุ่งรวงทอง ในโลกแห่งความฝัน ซ้ำกันให้ทายก็ว่า ใครหนอ วินทเนินม รักเอย ดวงใจในฝัน ธรณีสายเลือด ฌมไม่เต็ม แมงจา มาบประเพณี มนต์รักดอกคำไค้ แสนแสบ หาดลอม ป่าฝัน เกิคมาทองฟุ้งกัน บัญชากร ยามซึ้ง มากหัวใจ เสียสละอันจากสายลม หนึ่งรัก รักอย่าดูคล้าย อาลัยรัก สวรรค์มิด สไบแพร หากรู้รักนิค หนาคเพียร ไกลบ้าน สักขีแม่บึง ฯลฯ

เพลงที่ไค้แผนเสียงทองคำในยุคนี้ จะเป็นเพลงที่ไค้ได้รับความนิยมมาจากเพลงยุคละครเวที สลับหน้ามาน บางเพลงก็ได้รับความนิยมมาหลายสิบปี เช่น เพลง "มาบหัวใจ" ป. ชื่นประโยชน์ เป็นผู้ประพันธ์ทั้งคำร้องและทำนอง แต่งเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2496 และไค้รับรางวัลคำร้องรองชนะเลิศ แผนเสียงทองคำพระราชทาน ประเภท ก. ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2507

เพลง "ดวงใจในฝัน" เป็นเพลงที่สร้างชื่อเสียงให้กับชรินทร์ นันทนาคร ในปี พ.ศ. 2494 ผู้ประพันธ์คำร้องคือ ไสว ไกรเลิศ ผู้ประพันธ์ทำนองคือ สุทิน เทศารักษ์ ไค้รับรางวัลแผนเสียงทองคำพระราชทาน ทำนองรองชนะเลิศ ประเภท ก. ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2507

เพลง "มาบประเพณี" เดิมชื่อเพลง "ไค้ประเพณี" ผลงานคำร้อง ไคย ไสว ไกรเลิศ ส่วนทำนองไคย สุทิน เทศารักษ์ บันทึกลงแผนเสียงเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2493 - 2494 สดภาพ มุกดาประกร ชีบร้อง เป็นคนแรก ต่อมาเพลงมาบประเพณีทำชื่อเสียงให้ สุเทพ วงศ์กำแหง อย่างมาก และไค้รับรางวัลแผนเสียงทองคำพระราชทาน ในฐานะนักร้องชายชนะเลิศ ประเภท ก. ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2514 ส่วนอีกเพลงหนึ่งคือ เพลง "บัวขาว" เป็นเพลงเก่าอมตะไค้ได้รับความนิยมจากผู้ฟังมาเป็นเวลาอันยาวนาน แม้ปัจจุบันนี้ก็ยังเป็นต้นชอบของผู้ฟังอยู่ เพลงบัวขาวเป็นเพลงที่ทำให้ รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส ไค้รับรางวัลแผนเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 3 เมื่อปี พ.ศ. 2514 ในฐานะ นักร้องหญิงชนะเลิศ ประเภท ข. เพลงบัวขาวเป็นเพลงแรกที่ หม่อมหลวงพวงร้อย อภัยวงศ์ ประพันธ์ ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2480 ขณะนั้นมียายุเพียง 23 ปีเท่านั้น เพลงนี้พระเจ้าวรวงศ์พระองค์เจ้าอาภุสันต์ บุค

ทรงนิพนธ์คำร้อง เป็นเพลงประกอบในภาพยนตร์เรื่อง "ถ่านไฟเก่า" เพลงนี้ชาวบ้านว่าเป็นอมตะ
 ที่ได้รับความนิยมสูงขึ้นมาโดยตลอด ต่อมาได้รับการคัดเลือกจากศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติขององค์การ
 ยูเนสโกให้เป็น "เพลงในเอเชีย" ซึ่งได้รับการประกาศขอ ณ กรุงนิลา ประเทศอินโดนีส์ เมื่อวันที่
 27 ตุลาคม 2522

เพลงที่คนไทยทั้งประเทศรู้จักเป็นอย่างดี และร้องเป็นกันทุกคน คือเพลง "สดุดีมหาราชา"
 เป็นเพลงซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ปัจจุบันคนไทยทั้งประเทศจะ
 ชิมร้องในโอกาสสำคัญ โดยเฉพาะวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ
 สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เพื่อแสดงถึงความจงรักภักดี และเฉลิมพระเกียรติองค์ประมุข
 ของชาติ หนังสือของสมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย (2528 : 31 - 32) ใกล้เคียงถึงเพลงสดุดี
 มหาราชาว่า "เป็นเพลงที่ ชาลี อินทรวิจิตร แต่งคำร้องร่วมกับ สุรัฐ ทุกะเวส โดยมี สมาน
 กาญจนะฉลิน เป็นผู้แต่งทำนอง เพลงสดุดีมหาราชาเป็นเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง "ลมหนาว"
 ชรินทร์ นันทนาคร เป็นผู้อำนวยการสร้าง เมื่อ พ.ศ. 2507 ต่อมาเพลงนี้ได้รับโล่เกียรตินิยมจาก
 สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และรางวัลสังข์เงิน ปี พ.ศ. 2527 ในสาขาคีตปะ
 สร้างสรรค์ให้เกิดความรักชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์"

เพลงสดุดีมหาราชา

ขอเคหะองค์พระประมุขนิพล

มีงขวัญปลางชนประชาชาติไทย

มหาราชชัศติยะภาวินย

คุจรมโพธิรมโพธิ์ของบ่วงประชา

ขอเคหะองค์สมเด็จพระราชินี

คุณูปการมีจักรีเกริกฟ้า

องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาราชา

ชาพระพุทธรูปเจ้าขอสดุดี

ออาจคพระสละมบรมราชันยขวัญหลา

เปลืองบุญญาสมสงามารมี

มองข้าพระพุทเจ้า ขอนอมเกล้าอัญมณี
 สดุดีมหาราชา
 สดุดีมหาราชนี

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร และสุรัฐ ทุกะเวส
 ทำนอง สมาน กาญจนผลิน

นอกจากนี้ยังมีเพลงที่สดุดีพระรัตนตรัย คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร ทำนอง สมาน
 กาญจนผลิน ขับร้องโดย สุเทพ วงศ์กำแหง.

เพลงพระรัตนตรัย

องค์โคพระสัมพุท ข วิสุทธิ บุคมองใส
 ตักมุลกิเลสไกล หลีกหนีใน สิ่งรุ่มมัย
 คำใด ท่านตรัสแล้ว เหมือนดวงแก้ว นานนม
 จุกโลก ที่โคตรม ทักระหม จวบพระธรรม

(ฮัม)

คำนั้น พวกท่านทั้งหลาย จงเปล่งวาจา ว่าสาธุสะ (สาธุ)

ภาวนา จุจสรมะ คือพระรัตนตรัย

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนผลิน

ในปี พ.ศ. 2508 ประเทศไทยได้ส่งนางสาวไทยประจำปี 2507 คือ อภัสรา หงสกุล
 ไปประกวดนางงามจักรวาลที่หาดไมอามี สหรัฐอเมริกา และการประกวดในเดือน
 กันยายน พ.ศ. 2508 อภัสรา หงสกุล ได้ครองตำแหน่งนางงามจักรวาล และจากการที่อภัสรา
 หงสกุล เป็นนางงามจักรวาลในครั้งนี้ยังนับเป็นสาวไทยคนแรกในประวัติศาสตร์ไทยที่ได้เป็นนางงาม
 จักรวาล ทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักของนานาประเทศอย่างมาก นอกจากนี้ก็ยังเป็นที่ยกย่องปรีดาของ
 คนไทยทั้งประเทศและเป็นแรงบันดาลใจให้นักแต่งเพลงลูกกรุง คือ ป.กัญญา เกิดความชื่นชม

อาภัสรา หงสกุล จึงได้แต่งเพลงชื่อ "หนึ่งในจักรวาล" โดย สุเทพ วงศ์กำแหง และสวัสดิ์ นกาทันท์
ขับร้อง เพื่อชมความงามของอาภัสรา หงสกุล และสะท้อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปี 2508

เพลงหนึ่งในจักรวาล

อาภัสรา... โสกาโสภิตกว่านางไหน

นางฟ้าโสกาเพียงใด

ยังไม่จริงในฤทัยให้เก็บไปฝัน

อาภัสรา... จุฬามาศฟ้าคู่จักรวาล

คอกฟ้าไรค่าชั่วกัลป์

แสงดาวสกาจันทรก็พลันหมดสิ้นความหมาย

งามใดในหล้า... อาภัสรางามเสียกว่าความงามไหนไหน

งามพร้อมทั้งรูป ทั้งวาจา งามที่ใจ

มารยาทงามสกลใส

ทวิงโยยามชื่นชมพราย

อาภัสรา... จุฬามาจากฟ้าจากดาวดวงใด

มาปลุก ปลุกวิมาน ผ่านหัวใจ

นี้แหละ หญิงไทย... หนึ่งในจักรวาล

.....

คำร้อง

ป. คินยา

ทำนอง

การแต่งเพลงนี้ ผู้แต่งต้องการอธิบายสถานการณ์ของโลกด้วยและนำมาสะท้อนในเนื้อเพลง ดังเช่น
ในวันที่ 21 กรกฎาคม 2512 ประวัติศาสตร์ของโลกก็ได้จากกรีกไว้ว่า มนุษย์คนแรกของโลก คือนิล
อาร์มสตรอง สามารถประทัมรอยเท้าลงไว้เป็นอนุสรณ์บนพื้นผิวดวงจันทร์ ด้วยยานอวกาศพอลโล 11
ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นชาติแรกของโลกที่ทำได้สำเร็จ จากการที่สหรัฐอเมริกาต้องลงทุนลงแรง
อย่างมหาศาลในการไปสำรวจดวงจันทร์ในครั้งนี้ ซึ่งปรากฏว่าไม่มีมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่เลย
แม้แต่อากาศจะหายใจก็ไม่มี และกลับลงมาสู่โลกก็แค่เพียงก้อนหินเล็ก ๆ มาพิสูจน์เท่านั้น จึงทำให้

นักแต่งเพลงลูกกรุงเกิดความเสียขายเงินในการลงทุนอย่างมหาศาลแล้วได้ผลสำเร็จไม่มาก นานที่จะนำเงินนั้นไปทำประโยชน์อย่างอื่น จึงได้เขียนเพลงสะท้อนความรู้สึกให้เห็น พยงค์ มุกดา นักแต่งเพลงลูกกรุงมีชื่อเสียง ได้แต่งเพลง "อย่าไปกันเลยกวงจันทร์" โดยให้ ชานินทร์ อินทรเทพ ขับร้อง

เพลงอย่าไปกันเลยกวงจันทร์

อย่าไปกันเลยกวงจันทร์ บนนั้นไม่มีอะไร ไม่มีพืชพันธุ์เลยซ้ำ
ไม่มีทั้งน้ำทั้งไฟ อากาศหายใจไม่มี
จะไปดวงจันทร์ทำไม เอาไว้มันกันแหละดี ห่มเงินผูกพรหัยสิน
เพื่อแลกกับดวงคิด ป่วยทั้งโลกนี้ให้ทุกข์ระทม
ดูคนมากล้นยากจนเหมือนน้ำชีวี ท้องอืดท้องพิว หัวก็มิใช่เล่น ไร้การศึกษา
น้ำตากระเซ็น มองไม่เห็นเลยหรือไร
เลิกไปดวงจันทร์กันที โลกนี้ดีกว่าใส่ใจ มั่งมีทั้งหมื่นแสนล้าน ไม่รูดเอาเงินไว้อะไร
ช่วยเหลือคนในโลกนี้ดีกว่า

.....

คำร้อง

พยงค์ มุกดา

ทำนอง

แผนเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 1

จากสัปดาห์งานทัศนเพลงแผนเสียงทองคำพระราชทาน เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2523 ของสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กล่าวถึงประวัติของการจัดงานแผนเสียงทองคำพระราชทาน เริ่มเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2498 จากสถานีวิทยุของพลที่ 1 รัชกาลพระองค์ ได้จัดอันคัมเพลงไทยแผนเสียงทองคำ ประจำสัปดาห์ รายการที่ได้รับความนิยมเชื่อถือจากผู้ฟังเพลงและวงการเพลงเป็นอันมาก ด้วยเหตุนี้ โกชัย อิมรามย์ หัวหน้าสถานีวิทยุของพลที่ 1 รัชกาลพระองค์ ขณะนั้น จึงได้ร่วมกับ พระชา วรานนท์ (ป.วรานนท์) ผู้จัดทำรายการเพลงแผนเสียงทองคำจัดประกวดเพลงแผนเสียงทองคำขึ้น ทั้งนี้เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมให้นักแต่งเพลง นักดนตรี นักร้อง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในวงการเพลงได้สนใจ เพื่อสร้างผลงานเพลงให้เกิดขึ้นยิ่งขึ้น วิธีการประกวด คือรวบรวม

เพลงที่ได้รับความนิยมจากอันคัมของสถานีวิทยุกรุงเทพ 1 วิทยากรองค์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2498 - 2506 เขาประกาศโดยจัดเป็นเพลงประเภท ก. ส่วนประเภท ข. นั้น ให้นักแต่งเพลง นักดนตรี และนักร้อง ส่งผลงานของตนเขาประกาศ การประกวดเพลงแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 1 ได้ประกาศผลการตัดสิน เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2507 (สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. 2522 : 22) และถือกันเป็นเกียรติยศสูงสุดของบรรดานักร้อง นักดนตรี และนักแต่งเพลงอย่างยิ่ง ที่ได้รับพระราชทานรางวัลแผ่นเสียงทองคำจากพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนั้นบรรดานักแต่งเพลงต่างก็มีความมุ่งมาดปรารถนาที่จะได้มีโอกาสเข้าเฝ้าและรับรางวัลพระราชทานแผ่นเสียงทองคำจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจ ในการเขียนเพลงอย่างสุดฝีมือ ด้วยความปรารถนา จึงทำให้เพลงในยุคนั้นแผ่นเสียงทองคำพระราชทานแต่ละเพลงนั้น มีความไพเราะน่าฟัง ด้วยเนื้อหา และทำนอง เป็นอย่างดี นับได้ว่า การประกวดแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน เป็นแรงกระตุ้น เป็นอย่างดีทำให้ให้นักแต่งเพลงต่าง ๆ ทั้งใจฉวยผลงานของตัวเองเป็นอย่างดี เพื่อประกวดและแข่งขัน กับนักแต่งเพลงผู้อื่น จึงทำให้ผลงานที่ได้รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทานนั้น เป็นที่นิยมและกล่าวขวัญกัน มาจนถึงยุคปัจจุบัน

รางวัลแผ่นเสียงทองคำในประเทศไทยจะแตกต่างกับต่างประเทศที่หลักเกณฑ์การพิจารณาเพลง แผ่นเสียงทองคำของต่างประเทศนั้นพิจารณาจากเพลงที่มีสถิติจำหน่ายสูงเกิน 1 ล้านแผ่น ซึ่งมาตรฐาน การตัดสินเช่นนี้จะนำมาใช้ในเมืองไทยไม่ได้ เพราะสถิติการจำหน่ายแผ่นเสียงของไทยเป็นจำนวนพัน จำนวนหมื่นเท่านั้น ดังนั้นการตัดสินแผ่นเสียงทองคำของไทย จึงต้องประกอบด้วยคณะกรรมการ ผู้มีความสามารถในเรื่องเพลงและดนตรี

รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 1 ประกาศผลเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2507

เพลงไทยสากล (ลูกกรุง) ประเภท ก.

1. รางวัลคำร้องชนะเลิศ ไก่แก้ว เพลงใจพี่ ผู้ประพันธ์คำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์
2. รางวัลคำร้องรองชนะเลิศ ไก่แก้ว เพลงมารหัวใจ ผู้ประพันธ์คำร้อง ป. อินทรปาริชาติ
3. รางวัลทำนองชนะเลิศ ไก่แก้ว เพลงรักเอ๋ย ผู้ประพันธ์ทำนอง แมนรัตน์ ศรีกรานนท์
4. รางวัลทำนองรองชนะเลิศ ไก่แก้ว เพลงดวงใจในฝัน ผู้ประพันธ์ทำนอง สุทิน เทศาภิรักษ์

5. รางวัลประสานเสียงชนะเลิศ ไค้แก เพลงรักเอย ผู้เรียบเรียง ไญลย์ อีสุวัณ

6. รางวัลประสานเสียงรองชนะเลิศ ไค้แก เพลงจำเลยรัก ผู้เรียบเรียง สมาน

กาญจนะณิน

7. รางวัลนักร้องชายชนะเลิศ ไค้แก สุเทพ วงศ์กำแหง จากเพลงในโลกแห่งความฝัน

8. รางวัลนักร้องชายรองชนะเลิศ ไค้แก ชานินทร์ อินทรเทพ จากเพลงเหมือนคนละฟากฟ้า

9. รางวัลนักร้องหญิงชนะเลิศ ไค้แก สวลี นกาทันท์ จากเพลงชาฉันในทวยหิมะ

10. รางวัลนักร้องหญิงรองชนะเลิศ ไค้แก เพ็ญศรี พุ่มชูศรี จากเพลงมานไพรน้อย

เพลงไทยสากล (ลูกกรุง) ประเภท ข.

1. รางวัลคำร้องชนะเลิศ ไค้แก เพลง ไครหนอ ผู้ประพันธ์คำร้อง สุรพล โทณะวนิก

2. รางวัลคำร้องรองชนะเลิศ ไค้แก เพลงวิหคเหินสม ผู้ประพันธ์คำร้อง สุนทรียา

ณ เวียงกาญจน

3. รางวัลทำนองชนะเลิศ ไค้แก เพลง วิหคเหินสม ผู้ประพันธ์ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

4. รางวัลทำนองรองชนะเลิศ ไค้แก เพลง ไครหนอ ผู้ประพันธ์ทำนอง สุรพล โทณะวนิก

5. รางวัลนักร้องชายชนะเลิศ ไค้แก สุเทพ วงศ์กำแหง จากเพลง อาญารัก

6. รางวัลนักร้องชายรองชนะเลิศ ไค้แก ม.ร.ว.ถนอมศรี สวัสดิวัณ จากเพลง ลีซัง

7. รางวัลนักร้องหญิงชนะเลิศ ไค้แก สวลี นกาทันท์ จากเพลง ไครหนอ

8. รางวัลนักร้องหญิงรองชนะเลิศ ไค้แก เพ็ญศรี พุ่มชูศรี จากเพลง วิหคเหินสม

(ไทยรัฐ. 2507 : 1 - 2)

คำร้องชนะเลิศ ประเภท ก. เพลงใจพี่

ใจพี่

เอาไปเถิดคนดีพี่ให้

ไม่เคยคิดยกให้แก่ใคร

มอบให้เจ้าไว้ครอบครอง

ใจพี่

มีเพียงหนึ่งเท่านั้นไฉ่ต้อง

จะใคร่รักที่ไรลอง
 ขมอมไบนองกลอดกาล
 หากเจ้าเมตตาปราณี
 คงน้อมใจขมิให้ราวนาน
 หากเจ้าสิ้นรักหักราน
 ขยี้ให้แหลกลาญคามือ
 ใจที่
 เอาไปเติมแม่แค้น
 ถ้าจะซ้ำขอให้ทวนเมื่อ
 เพราะหรือจึงมอบน้องเอ๋ย

คำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์
 ทำนอง สมาน กาญจนะณีน

คำร้องรองชนะเลิศ ประเภท ก. เพลง มารหัวใจ

สิ่งเดียวที่ปรารถนา	คือรักของชาติยิ่งสิ่งใด
กลั้มมารพาลหัวใจ	เอารักเข้าไปหัวใจสุดทน
บาปกรรมก่อนทำใจ	จึงยอมเข้าไปให้รักเราอับจน
ทองสุกเสียให้ข้าทน	รักเอ๋ยสร้างคนเป็นมารหัวใจ
สาปแล้ววัดเพียงชาตินี้	ขอมีรักเคียงมือของเกียรติใหม่
ทำบุญกว่นนำไปให้	เกิดเป็นคนชาติใคอย่าให้เสียหน้าตา
ชาติเดียวที่ทองมาร่าง	มารรักเป็นกางขวางในอุรา
ทองสุกเสีย เสียหน้าตา	ชาตินี้เกิดนามีมารหัวใจ
	คำร้อง
	ป. ชนประโยชน์
	ทำนอง

คำร้องชนะเลิศ ประเภท ช. เพลง โครธนอ

โครธนอรักเราเท่าชีวิต	โครธนอปราณีไม่มีเสื่อมคลาย
โครธนอรักเราใช่เพียงรูปกาย	รักเธอไม่หน่าย มีคิดทำลายใครหนา
โครธนอเห็นเราเศร้าทรวงใน	โครธนอเอาใจปลอบเราเรื่อยมา
โครธนอรักเราก็ง่วงแว้วว	รักเขากว้างกว่าทศสุธานาอากาศ
จะเอาโฉมหน้าปากกา	แล้วเอานามมาแทนกระดาน
เอาน้ำหมึกมหาสมุทรแทนหมึกวาด	ประกาศพระคุณไม่พอ
โครธนอรักเราเท่าชีวิต	โครธนอใครกันให้เราชื่อ (คุณพ่อ-คุณแม่)
โครธนอชักชวนคุณหนึ่งสี่จ่อ	รู้แล้วละก็อย่ามัวรังรอทดแทนบุญคุณ
	คำร้อง
	สุรพล โทณะวณิก
	ทำนอง

คำร้องรองชนะเลิศ ประเภท ช. เพลง วิหคเหินลม

แสนสุขสมนั่งชมวิหค
 อยากเป็นนกเหลือเกิน
 นกไหนนกเจ้าผกเจ้าเพิน
 ทั้งวันนกเจ้าคงเพลิน
 เหินลอยละลือสงลม
 แม่นเป็นนกไค้ตั้งใจจินตนา
 ฉันทรงเริงรำลอยลม
 ขอเพียงเชยชมทั่วทองนา
 ให้สุขชอบฟ้าสุชาวดี
 จมพิลิวมานเมืองฟ้า
 คำคินจะทนผีนิน
 เหินไปทั่วถิ่น ทั่วคารา

เพราะว่าอยากเป็นนักเป็นหนา
 คาราพริบตาอยู่โย
 ยัวเยาะกระเซาหรือไร
 หรือคารเกี้ยวใคร
 เหตุใดคารจึงชน

คำร้อง - สุนทรียา ณ เวียงกาญจน
 ทำนอง - สมาน กาญจนผลิน

แผนเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 2

จากความสำเร็จในการประกวดแผนเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2507 ทำให้วงการเพลงไทยมีความตื่นตัว มีนักแต่งเพลง นักร้อง เพิ่มขึ้นอย่างมาก และทุกคนก็มีความมุ่งมั่นปรารถนาที่จะได้เป็นผู้หนึ่งที่จะได้มีโอกาส ได้รับรางวัลแผนเสียงทองคำพระราชทาน ซึ่งจะเป็นความสำเร็จในชีวิตการเป็นนักแต่งเพลงและนักร้อง ทั้งนี้ทางคณะกรรมการประกวดจึงได้กำหนดวันประกาศผลการตัดสิน ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2509 โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ พระราชทานรางวัลแผนเสียงทองคำ ครั้งที่ 2 ณ เวทีลีลาศสวนอัมพร

เป็นที่น่าสังเกตว่า การประกวดแผนเสียงทองคำพระราชทานในครั้งที่ 1 นั้น มิได้มีการแยกประเภทเพลง เป็นลูกทุ่ง และลูกกรุงอย่างใด คงประกวดแต่เฉพาะเพลงไทยสากล ประเภท ก. และ ประเภท ข. การตัดสินนั้นกรรมการถือเอาอักษรหรือการออกเสียงในการร้องให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย จึงทำให้นักร้องที่เรียกตัวเองว่า "นักร้องลูกทุ่ง" เช่น คำภีร์ สัมบุณยานนท์ กาน แก้วสุพรรณ สุรพล สมบัติเจริญ ชาย เมืองสิงห์ ไพรวลัย ลูกเพชร ชัยชนะ บุญโชติ บองศรี วรรณ ขวัญจิต ศรีประจันต์ เป็นต้น นั้น ร้องเพลงควยสำเนียงที่แตกต่างจากนักร้องเพลงไทยสากลประเภท ลูกกรุง อย่างเช่น สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์ นันทนาคร สวลี ผกาพันธุ์ จินตนา สุทธิศักดิ์ ชานินทร์ อินทรเทพ เป็นต้น ดังนั้นรางวัลแผนเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 1 จึงได้รับแต่เฉพาะนักร้องเพลงไทยสากลประเภทลูกกรุงเท่านั้น ต่อมาสถานีวิทยุ ห.ท.ท. โดย ชาคา เพิ่มบุญเกียรติ จึงได้จัดอันดับเพลงขึ้นมาบ้าง โดยแบ่งเป็นลูกกรุงและลูกทุ่ง อย่างชัดเจน จึงได้นำเพลงยอดนิยมของ

สถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ และสถานีวิทยุ ท.ท.ท. รวมกันเพื่อให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ตัดสิน ทั้งนี้การประกวดเพลงแผนเสียงทองคำพระราชทานครั้งที่ 2 จึงได้แบ่งเพลงประกวดออกเป็น
4 ประเภท คือ

1. ประเภท ก. (ไทยสากลประเภทลูกกรุง) คือเพลงที่คัดเลือกมาจากอันดับ 1 - 2 - 3
จากสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ และสถานีวิทยุ ท.ท.ท. เป็นเพลงอันดับทั้งสองสถานี ตั้งแต่ปี
พ.ศ. 2507 - 2508

2. ประเภท ข. (ไทยสากลประเภทลูกกรุง) คือเพลงที่บรรดานักแต่งเพลง นักร้อง
นักดนตรี จัดส่งเข้าประกวดเอง โดยมีแนวเพลงเช่นเดียวกับประเภท ก. และไม่จำกัดว่าจะแต่งใหม่
หรือเก่า

3. ประเภท ค. (ลูกทุ่งหรือพื้นเมือง) คือเพลงที่ผลการบรรเลงตลอดจนเนื้อร้อง
ทำนองเพลงและการขับร้องไปในแนวเพลงพื้น จะเป็นทำนองเพลงผสม หรือดัดแปลงมาจากทำนอง
เพลงไทยภาคต่าง ๆ ซึ่งเรียกเพลงประเภทนี้ว่า "ลูกทุ่ง" มีลักษณะเช่นเดียวกับประเภท ข.

4. ประเภทพิเศษ (ชาโค้วไทย) จะคงเป็นเพลงที่ใช้เครื่องดนตรีบรรเลงเฉพาะวงชาโค้ว
เท่านั้น เนื้อร้องทำนองเพลงแบบไทยสากล ต้องเป็นเพลงที่แต่งขึ้นเองใหม่ เพื่อใช้ขับร้อง โดย
ไม่ลอกเลียนแบบหรือดัดแปลงจากเพลงสากล สิทธิของผู้ส่งเพลงเข้าประกวดประเภทนี้คงเช่นเดียวกับ
เพลง ประเภท ข. และ ค.

สำหรับร้องและนักแต่งที่มีเพลงเข้าชิงรางวัลแผนเสียงทองคำมากมาย เช่น พระเจ้าวรวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล สมาน กาญจนะผลิน ไสว ไกรเลิศ สง่า อารัมภีร์ ประสิทธิ์
พยอมยงค์ ป. ชื่นประโยชน์ สง่า ทองรัช ชวลี อินทรวิจิตร สุรพล โทณะวณิก สนิท ศ.
มนัส ปิตุส้านต์ เนรมิตรรา กมล ทักษิณโดย สมโภชน์ ลำพอง ปรีชา เมตไตรย์ พยงค์
มุกดา พรพิรุณ จงรัก จันทรรณมา นคร ถนอมทรัพย์ อ. กวี สัตโกวิท ฯลฯ

ส่วนนักร้องลูกกรุง มีดังนี้ เพ็ญศรี พุ่มชูศรี สวลี ผกาพันธุ์ ชรินทร์ นันทนาคร สุเทพ
วงศ์กำแหง นริศ อารีย์ พงษ์ศักดิ์ รักกิติ์เหวา จินตนา สุขสถิตย์ ชานินทร์ อินทรเทพ
พิทยา บุญยรัตพันธุ์ ศรีไสว สุชาทิวิธ มนัญ เทพประทาน นิทัศน์ ละอองศรี ฯลฯ

ส่วนเพลงที่เข้าอันดับและส่งประกวดมากมาย และเป็นต้นแบบของนักฟังเพลง เช่น เพลง เศรษฐิน้ำตา ยามรุ่ง หนีรัก เสนหา เจ้าพระยาราคี น้ำตาลลอ ไร่เอ๋ย ภาพทวงใจ ลุ่มเจ้าพระยา จ้าวหัวใจ คิดจะปลุกคนรักอีกก้อ คันทา ไม่วัน แม่จ๋า ถมไม่เต็ม โกลฐุ มานของเรา เรือนแพ หุ่นรวงทอง ป่าล้น ชีวิตนิกรรม นกขมิ้น คันทอง ฟ้าหลัง สไบแพ รลา

ในการประกวดแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 2 นั้น มีความพิเศษเพิ่มอีกประเภทหนึ่ง คือประเภทชาโคว์ แต่เดิมเราคงจะได้ฟังเพลงจังหวะสโลว์ โบลโร บิกิน ซา ซา ซา ออฟฟิ หรือแทงโก เป็นต้น คราวนี้จะได้ยินเพลงในจังหวะใหม่ในการประกวดแผ่นเสียงทองคำในครั้งนี้ นั่นคือ เพลงในจังหวะ วาซซ์ และสลุปี ซึ่งเป็นเพลงจังหวะของวงชาโคว์

สำหรับวงดนตรีประเภทชาโคว์ (Shadow) นั้น คือวงดนตรีขนาดเล็ก สะดวกในการขนย้าย ไปแสดงในที่ต่าง ๆ ไซเบอร์เองประกอบการขับร้องและบรรเลงเฉพาะดนตรีอย่างเดียว เครื่องดนตรี ประกอบด้วย กีต้า และกลอง ดังนี้

1. เบส กีต้า .
2. คอร์ด กีต้า
3. เมโลดี้ กีต้า .
4. กลองชุด

วงดนตรีประเภทนี้เป็นวงดนตรีที่เกิดขึ้นมาใหม่ ซึ่งได้ปรับปรุงกีตาร์ธรรมดาให้เสียงไพเราะยิ่งขึ้น และมีเสียงดังกว่าเดิม เรียกว่า กีต้าไฟฟ้า (Electronic Guitar) เป็นต้นแบบของหนุ่มสาวหรือวัยรุ่น ทั้งผู้เล่นและผู้ฟังเป็นอย่างมาก เวลาบรรเลงตามการขับร้องด้วย ก็เป็นการขับร้องโดยนักดนตรีคนใด คนหนึ่ง หรือหลาย ๆ คนร้องประสานเสียงไปพร้อม ๆ กับการบรรเลง (สมบัติ จำปาเงิน. 2523 : 98)

ในเรื่องของวงชาโคว์นั้น แจ้ว วรจักร หรือสง่า อารัมภีร์ นักแต่งเพลงอาวุโสได้เล่า ถึงที่มาของวงชาโคว์ในเมืองไทย ไว้ในหนังสือเพลงกล่อมจิต ฉบับที่ 44 เดือนธันวาคม 2517 สรุปได้ ดังนี้...

...ช่วงปี พ.ศ. 2504 - 2506 นักร้อง คลีฟ ริชาร์ด พร้อมวงชาโคว์ เข้ามาเผยแพร่ ในประเทศไทย จนเด็กวัยรุ่นสมัยนั้นคลั่งไคล้ และต่อมาได้มีการจัดประกวดดนตรีชาโคว์ขึ้น หลังจากการประกวดผ่านไป 2 ปี ดนตรีชาโคว์ก็ได้รับความนิยม จากโรงหนังต่าง ๆ

จัดให้มีการพิเศษ จนเป็นที่นิยมของวัยรุ่นหนุ่มสาวมาก จนกระทั่งเกิดเหตุวิวาทกันขึ้นที่
โรงภาพยนตร์เอ็มไพร์ ทางกาจึงสั่งระงับมิให้ดนตรีชาโคว์ขึ้นบรรเลงตามโรงหนังใน
กรุงเทพมหานคร ดนตรีชาโคว์จึงยุติเพียงวาระนั้น...

...แต่ในที่สุดก็พบการเรียกร้องของแฟนเพลงไม่ไ้ จึงหาวิธีขึ้นมาใหม่ คือลดข้อ
ชาโคว์ทิ้งเสีย โดยจัดประกวดดนตรี ดนตรีสตริงคอมโบขึ้นแทน ชาโคว์นั้นมีนักดนตรีจาก
3 - 5 คน นักร้องชายหญิงหนึ่งคน ส่วนสตริงคอมโบเพิ่มดนตรีเข้าไปไ้จนถึง 8 และ
10 คน นักร้องและโหมก รวมแล้วไม่เกิน 15 คน กองประสานเสียงให้เรียบร้อย
สตริงคอมโบ จึงบรรเลงเพลงไ้มากกว่าแบบชาโคว์ เพราะไ้กล ๆ ดนตรีแจ๊สและ
ชาลูนอร์เครสตร้าไปทุกที ดังนั้นสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย จึงจัดประกวด
สตริงคอมโบชิงถ้วยพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สำหรับยุคนะเลิศ
3 ปีซ้อน โดยเริ่มจากปี 2511 - 2514 เริ่มครั้งแรก ปี พ.ศ. 2511 ยศปรากฏว่า
วงคิอิมพอสสิเบิล ชนะเลิศ 3 ปีซ้อน ในครั้งที่ 3 นั้น เกิดเหตุวิวาทกันอีก โดยจัดที่
สวนอัมพร และในช่วงนั้นยังอยู่ในวาระการปฏิวัติของจอมพลถนอม กิตติขจร และจาก
14 ตุลาคม 2516 เป็นต้นมา ไม่มีใครคิดกล้าจัดดนตรีสตริงคอมโบประกวดอีกเลย...

(สง่า อารัมภีร. 2517 : 167 - 172)

สำหรับในการประกวดแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 2 นั้น จัดให้มีการประกวดชาโคว์ไทย
โดยส่งผลงานที่บันทึกเป็นแผ่นเสียงเข้าประกวด และวงดนตรีชาโคว์ไทยที่บรรเลงยอดเยี่ยม ชนะเลิศ
ไ้แก่ คณะสามัคคี จากเพลง "ผู้ใหญ่ลีลาญ"

เป็นที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งของการประกวดแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 2 มีเพลง
จากคณะสุนทราภรณ์ส่งเข้าประกวดด้วย และไ้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทานในครั้งนี้

รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 2 ประกาศผลเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2509

เพลงไทยสากล (ลูกทุ่ง)

ประเภท ก. (ซึ่งหมายถึงเพลงที่ไ้เข้าอันดับ 1 - 3 ของสถานีวิทยุของพลที่ 1 วิทยากรธงค์
และสถานีวิทยุ ท.ท.ท. ตั้งแต่ปี 2507 - 2508)

1. รางวัลคำร้องชนะเลิศ ไคแก่ เพลง ไม่มีวัน ผู้ประพันธ์คำร้อง ป. ชนประโยชน์
2. รางวัลคำร้องรองชนะเลิศ ไคแก่ เพลง ฝากรัก ผู้ประพันธ์คำร้อง ม.จ. จักรพันธ์ เพ็ญศรี
3. รางวัลคำร้องชมเชย ไคแก่ เพลง ขามขัง ผู้ประพันธ์คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร
4. รางวัลทำนองชนะเลิศ ไคแก่ เพลง คิดจะปลุกคนรักอีกกอ ผู้ประพันธ์ทำนอง บุญช่วย

กมลนาวัน

5. รางวัลทำนองรองชนะเลิศ ไคแก่ เพลง นกขมิ้น ผู้ประพันธ์ทำนอง พยงค์ มุกดา
6. รางวัลทำนองชมเชย ไคแก่ เพลง ไม่มีวัน ผู้ประพันธ์ทำนอง ป. ชนประโยชน์
7. รางวัลนักร้องหญิงชนะเลิศ ไคแก่ จินตนา สุขสถิตย์ จากเพลง คิดจะปลุกคนรักอีกกอ
8. รางวัลนักร้องหญิงรองชนะเลิศ ไคแก่ สวลี ผกาพันธุ์ จากเพลง หนึ่งรัก
9. รางวัลนักร้องหญิงชมเชย ไคแก่ เพ็ญศรี พุ่มชูศรี จากเพลง ฝากรัก
10. รางวัลนักร้องชายชนะเลิศ ไคแก่ ชานินทร์ อินทรเทพ จากเพลง นกขมิ้น
11. รางวัลนักร้องชายรองชนะเลิศ ไคแก่ สุเทพ วงศ์กำแหง จากเพลง ไม่มีวัน
12. รางวัลนักร้องชายชมเชย ไคแก่ ชรินทร์ นันทนาคร จากเพลง เค็ดดอกรัก
13. รางวัลเพลงยอดเยี่ยมประจำปี ไคแก่ เพลง นกขมิ้น ผลงานของ พยงค์ มุกดา

ประเภท ข. (ส่งเข้าประกวด)

1. รางวัลคำร้องชนะเลิศ ไคแก่ เพลง หงส์เหิน ผู้ประพันธ์คำร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล
2. รางวัลคำร้องรองชนะเลิศ ไคแก่ เพลง รักเธอเสมอ ผู้ประพันธ์คำร้อง "อิงอร"
3. รางวัลคำร้องชมเชย ไคแก่ เพลง ห่วงรวงทอง ผู้ประพันธ์คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร
4. รางวัลทำนองชนะเลิศ ไคแก่ เพลง รักเธอเสมอ ผู้ประพันธ์ทำนอง สมศักดิ์ เทพานนท์
5. รางวัลทำนองรองชนะเลิศ ไคแก่ เพลง ควาระคืบเมือง ผู้ประพันธ์ทำนอง

ม.จ. จักรพันธ์ บุณย

6. รางวัลทำนองชมเชย ไคแก่ เพลง หงส์เหิน ผู้ประพันธ์ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน
7. รางวัลนักร้องหญิงชนะเลิศ ไคแก่ เพ็ญศรี พุ่มชูศรี จากเพลง จอรัก
8. รางวัลนักร้องหญิงรองชนะเลิศ ไคแก่ รวงทอง ทองลั่นทม จากเพลง รักเธอเสมอ

9. รางวัลนักร้องหญิงชมเชย ไม่มีผู้ได้รับ
10. รางวัลนักร้องชายชนะเลิศ โค้ด แก่ ฐานันท์ อินทรเทพ จากเพลง ชีวิตนี้กรรม
11. รางวัลนักร้องชายรองชนะเลิศ โค้ด แก่ สุเทพ วงศ์กำแหง จากเพลง คาวประคับเมือง
12. รางวัลนักร้องชายชมเชย โค้ด แก่ สมศักดิ์ เทพานนท์ จากเพลง รักเธอเสมอ
13. รางวัลเพลงยอดเยี่ยมประจำปี โค้ด แก่ เพลง รักเธอเสมอ

(ไทยรัฐ. 2509 : 16)

คำร้องชนะเลิศ ประเภท ก. เพลง ไม่มีวัน

อย่าหวังว่าฉันจะถูกเขาให้	แม่จะปวดร้าวร้าวเพียงใด
คราวนี้คงไม่มีวัน	ไม่มีน้ำตา ไม่มีคำสว ไม่ขอคืนค้น
ไม่มีแม่ซึ่งผูกพัน	ไม่มีวันหวนกลับไปหา

อย่าหวังว่าฉันยังฝันอาลัย

แม่นจะเกิดมีแผลดวงใจคงสูญไปจากอุรา

สิ้นกันแล้วเราสิ้นความมีวเมาสิ้นคำบัญชา

สิ้นความรัก สิ้นเมตตา สิ้นวาสนากันที

ยาพิษปนน้ำผึ้งเพียงหยด

ช่างรุนแรงเหมือนกรรกราคบนดวงชีวิ

กว่าจะรู้กินใจเสียกร่อนเขมทั

เกือบจะสาย เกือบสิ้นดี เกือบไม่มีชีวิตอยู่เป็นคน

สาปแล้วความรักไม่ขอให้งใจ

ล้างกรรมเก่าสิ้นสูญกันไปอย่าหวนมาไกลอีกหน

อุทิศเคราะห์กรรมจากความทรงจำทางไกลมล

สาปอุทิศบาปเวรจงคล ให้แก่คนเป็นมารหัวใจ

คำร้อง

ป. จ. ประโยชน์

ทำนอง

คำร้องรองชนะเลิศ ประเภท ก. เพลง ผาทรัก

แม่เพียงไ้สมนัยสัา ฉันยังประหม่าลิมกาย
 คุหาที่อาของเร้าใจให้หลงรักนิยม

หรือเทพบุตรจำแลง
 ทวงหิวาจาเสนห่กรังตราเร้าใจ
 คร่ำครวญความในจากดวงใจจริงเจียว
 ไม่แลเหลียวทวงไยใครเลย

แม่เราจะอยู่ไกลกันฉันคงรักมันยืนยง
 ยามอยู่เคียงตัวเธอหัวใจทว่าเพื่อเมลอคนิง

หวังเธอเป็นร่มโพธิ์ทอง
 ร่มรณฤทัยหากไ้ดวงใจไว้อิง
 ไ้เธอพึงพิงมุงจะอิงจริงเจียว
 ไม่แลเหลียวทวงไยใครเลย

สิ้นความละอายหักใจไม่วายเพื่อชม
 วงสังคมทางชนมวัญญา
 พระพรหมทานแสรงแปลงมา
 ปลอยความรักักนำแล้วแตกกรรมนำไป
 เป้าสงวนตัวเพื่อเธอคนเดียว

ควยจิตพะวงผูกพันชอทรงบังศรี
 ใจรักศรีเฝ้าร่าพิงคคไป
 พิทักษ์ปกป้องปวงภัย
 หวงพะวงละเมอรักแต่เธอจริง ๆ
 เป้าสงวนตัวเพื่อให้เธอคนเดียว

คำร้อง
 ทำนอง

ม.จ.จักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์

คำร้องชนะเลิศ ประเภท ก. เพลงยามซึ้ง

ยามซึ้งเพียงชั่วทุกยามเช้า
 วานอย่าซึ้งให้ช้ำถึงยามบ่าย
 คำแล้วแสงเคื่องงามอร่ามสรวง
 พังเพลงรักเหมือนเพลงล่าน้ำตากระเซ็น

ไม่เห็นเจ้าเหงาจิตคิดจนเกือบสาย
 อย่าให้ช่ายหมายคอยจนคล้อยเย็น
 คาวลอบดวงศุกลับทรมเมื่อยามเห็น
 ไม่วายเวนสวาทหวานยามน้องซึ้ง

คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนผลิน

คำร้องชนะเลิศ ประเภท ช. เพลง หงส์เหิน

หงส์เหินราชเอ๋ย	ส่งนาเนยงามสคราญ
๗ แค้นหิมพานต์หวงท้าวรักวงศ์วาท	หิมพานต์สถานสาราญมา
หงส์ร่อนนกเป็น	บินคั่นเมฆเหินเกินปักษา
กางปีกกวักลมทวงทีสมสง่า	เหินลมลงฟ้านภลัย
หงส์ทรงศักดิ์เรือง	ยามเจ้ายางเฝ้าองงามกระไร
สวายนววิไลสวยเกินนกโคโค	เฝ้าไปแห่งไหนสวยสอองค์
หงส์ลงเล่นธาร	ตรงสระสนานธารสุรางค์
ลงสระอนาคาคว่ำระวาง	ไซ้ชนปีกหางสรรพางค์กาย
ทรงหงส์อ่อนงอน	ปกปีกซ่อนเชยอ่อนซ่อนโอบกาย
เคล้าคู่กันฝันเวียงราย	พร้อมกันว่ายแหวกธาร
วายนำฉ่ำกาย	คางย่นฉายพากันว่ายท่าเบิกบาน
เห็นคู่แคนแสนสราญ	ถึงหิมพานต์อันสุขใจ
	คำร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล

คำร้องรองชนะเลิศประเภท ช. เพลง รักเธอเสมอ

ช. ดวงฤกษ์ของพสนหอ ถูกใครฉ้อช่วงชิงไป ที่วิลาหัทธภวัย ยับถึง... (ยับถึง)
 คั่นถึง... (คั่นถึง) ยอดดวงใจ... (ยอดดวงใจ) ยอดชีวิตหรือไม่ว่านอกนาคา เขาสาย
 บ่ายเย็น ที่เห็นหน้า... (ที่เห็นหน้า) โอ้ขวัญตา... โอ้ขวัญตา... (โอ้ขวัญตา) ที่สัญญา... (ที่สัญญา)
 ที่ปรารถนาดวงฤกษ์

ญ. รักเธอเสมอ... (รักเธอเสมอ) รักเธอเสมอ... (รักเธอเสมอ) รักเธอเสมอ...
 (รักเธอเสมอ) ทราบฟ้าสิ้นดาว เวหาหา สันวัชนี ดวงตะวันทุกสองฟากไร้ที่ ทุกเวลาวันที่
 ถอยค่านนี้ไม่กลับกลาย รักเธอเสมอ... (รักเธอเสมอ) รักเธอเสมอ... (รักเธอเสมอ)
 รักเธอเสมอ... (รักเธอเสมอ)

คำร้อง อิงอร

ทำนอง สมศักดิ์ เพชรานนท์

คำร้องชมเชย ประเภท ข. เพลง ห่วงรวงทอง

หุ่ยเฮยหุ่ยรวงทอง
พืมาโคยอนถมณวณองฆาณา
หุ่ยเฮยหุ่ยรวงทอง
สะพานเชื่อมคลองเหมือนพืกันองเชื่อมใจ
พืเขยงถึงถิ่น
ขออยู่ขอตายจนวันสุดท้ายกับน้อง
หุ่ยเฮยหุ่ยรวงทอง
พืมาจากกรุงพญาเมฆะมาหาเพื่อนทนาย

เห็นข้าวออกรวงงามของกรุงแสงทองสีแห่งศรัทธา
ถึงจะสวาทามประสาธน์โสภานเอนกวานางโค
น้ำเปี่ยมอยู่เต็มฝั่งคลองเช่นพืกันองเปี่ยมฤทัย
ถึงอยู่แสนไกลแคลไทนเชื่อมหัวใจให้สมปอง
น้องเอ๋ยอย่าหมิ่นน้ำใจเพื่อนใหม่จะพ้อง
ให้หุ่ยรวงทองพืเป็นเจ้าของเรือนทนาย
แนบหากซาคพืซาคน้องหุ่ยรวงทองก็แนบความหมาย
รับปากรักพืไคใหม่โอษฐ์ขี้ใจ...หุ่ยรวงทอง
คำร้อง ชาสี อินทรวิจิตร
ทำนอง ฆมาน กาญจนณีน

แผนเสียงทองคำพระราชทานครั้งที่ 3

จากความสำเร็จในการประกวดแผนเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2507 และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2509 ทำให้วงการเพลงไทยมีความตื่นตัวกันอย่างมาก และปรากฏว่าบรรดานักร้องและนักแต่งเพลงต่างได้รับความนิยมนิยมจากผู้ฟังทั่วไป การที่นักร้องและนักแต่งเพลงที่ได้รับรางวัลแผนเสียงทองคำพระราชทาน นอกจากจะมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปแล้ว นักร้องยังมีงานร้องเพลงประจำห้องอาหาร ไบท์คลับ และยังมีโอกาสได้ร้องเพลงบันทึกแผนเสียงเพิ่มขึ้น ส่วนบรรดานักแต่งเพลงนั้น ทางแผนเสียงก็วางใจให้แต่งเพลงเพิ่มขึ้นเพื่อมอบให้นักร้องที่กำลังเป็นที่นิยมของผู้ฟังอยู่ให้บันทึกแผนเสียงต่อไป จากการที่นักแต่งเพลงได้รับรางวัลแผนเสียงทองคำพระราชทานจึงเหมือนเป็นหลักประกันคุณภาพและความสามารถในการแต่งเพลงให้เป็นที่เชื่อถือของบรรดาทางแผนเสียงทั่วไป

ในการประกวดแผนเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 3 ซึ่งได้ประกาศผลการตัดสินเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2514 แม้ว่าจะระยะเวลาจะห่างจากครั้งที่ 2 ประมาณ 5 - 6 ปี ก็ตาม แต่งานก็สำเร็จไปด้วยดี โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานรางวัลแผ่นเสียงทองคำ ครั้งที่ 3 ณ เวทีลีลาศดุสิตธานี
แอมบรคานีกรอง นักแต่งเพลงและนักดนตรี นับเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเมตตาและเมตตา
ศิลปินเป็นอันดี ในการประกวดครั้งนี้มีการถ่ายทอดสดโดยสถานีโทรทัศน์ของ 7 สี การประกวด
แผ่นเสียงทองคำพระราชทานครั้งที่ 3 นี้ จัดหลังการปฏิบัติของจอมพลถนอม กิตติขจร เพียง 4 วัน
คือปฏิบัติเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514

สำหรับในการประกวดแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 3 นี้ ได้แบ่งประเภทของเพลง
ประกวดทั้งหมด 3 ประเภท คือ

1. เพลงไทยสากล (ลูกทุ่ง) ประเภท ก. และ ข.
2. เพลงไทยลูกทุ่ง ประเภท ก. และ ข.
3. เพลงประเภทปลุกใจ

กติกาในการประกวดนั้น ประเภท ก. และ ข. ทั้งลูกทุ่งและลูกทุ่งนั้นเหมือนกัน คือ
ประเภท ก. คัดเลือกจากเพลงเข้าอันดับสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ประเภท ข. เป็น
ผลงานเพลงที่นักร้อง นักแต่ง นักดนตรี และผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งเขาประกวด

เป็นที่น่าสังเกตว่า เพลงไทยสากล (ลูกทุ่ง) ที่ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน
ครั้งที่ 3 ทั้งประเภท ก. และ ข. หลายเพลงเป็นเพลงเก่า สมัยยุคภาพยนตร์ และยุคละครเวที ซึ่ง
มีอายุเพลงตั้งแต่ 20 ถึง 40 ปี เช่น เพลงบัวขาว มาประเพณี หากสู้กันดี สไบแพร อาลัยรัก
เป็นต้น

รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 3 ประกาศผลเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2514

เพลงไทยสากล (ลูกทุ่ง)

ประเภท ก.

1. รางวัลคำร้องชนะเลิศ ไค้แก เพลง ยี่หวีใจ ผู้ประพันธ์คำร้อง พยงค์ มุกดา
2. รางวัลคำร้องรองชนะเลิศ ไค้แก เพลง อาลัยรัก ผู้ประพันธ์คำร้อง ชวลี อินทรวิจิตร
3. รางวัลทำนองชนะเลิศ ไค้แก เพลง ในฝัน ผู้ประพันธ์ทำนอง ร้อยพันซ์
4. รางวัลทำนองรองชนะเลิศ ไค้แก เพลง อาลัยรัก ผู้ประพันธ์ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน
5. รางวัลนักร้องชายชนะเลิศ ไค้แก สุเทพ วงศ์กำแหง จากเพลง มานประเพณี

6. รางวัลนักร้องชายรองชนะเลิศ ไค้แก๋ ทนงศักดิ์ ภักดีเทวา จากเพลง ไกลเข้ามาแล้ว
7. รางวัลนักร้องหญิงชนะเลิศ ไค้แก๋ สวลี ผกาพันธุ์ จากเพลง เคือนคารา
8. รางวัลนักร้องหญิงรองชนะเลิศ ไค้แก๋ ลินจง มุนนาครินทร์ จากเพลง รักปักใจ

ประเภท ข.

1. รางวัลคำร้องชนะเลิศ ไค้แก๋ เพลง โลกนี้คือละคร ผู้ประพันธ์คำร้อง ไพฑูริย์ บุตรชื่น
2. รางวัลคำร้องรองชนะเลิศ ไค้แก๋ เพลง สไมแพร ผู้ประพันธ์คำร้อง พระเจ้าวรวงศ์เธอ

พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล

3. รางวัลทำนองชนะเลิศ ไค้แก๋ เพลง คีนหนึ่ง ผู้ประพันธ์ทำนอง สง่า อารัมภีร
4. รางวัลทำนองรองชนะเลิศ ไค้แก๋ เพลง ขั้วฟ้าคืนสลาย ผู้ประพันธ์ทำนอง แมนรัตน์

ศรีกรานนท์

5. รางวัลนักร้องชนะเลิศชาย ไค้แก๋ ชรินทร์ นันทนาคร จากเพลง อาลัยรัก
6. รางวัลนักร้องชายรองชนะเลิศ ไค้แก๋ ชานินทร์ อินทรเทพ จากเพลง หากรู้ลึกนัก
7. รางวัลนักร้องหญิงชนะเลิศ ไค้แก๋ รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส จากเพลง บัวขาว
8. รางวัลนักร้องหญิงรองชนะเลิศ ไค้แก๋ พิทยา บุญยรัตพันธุ์ จากเพลง คันทา

คำร้องชนะเลิศ ประเภท ก. เพลง ผิงหัวใจ

ฉันเหมือนลอยคอลอยคอบนกลางทะเล

โออาจว้างว่าเหวเพราะเป็นทะเลแห่งความนิคหวัง

แหวกว่ายนำตากว่าสิ้นพลัง

ทะเือกทะกายหาฝั่งฝั่งไกลขวางเปล่า

ฉันหลงเริงใจ เริงใจอยู่ในวชิ

ป้อนคำรักล้นปรี่ เหมือนลงน้ำแห่งความโง่เขลา

ต้องลมรักลวงใจพรวงพรวงนักเรา

กระพริบใบความชั่วเราเราเพราะเรานิคหวัง

ถึงเหมือนคนจะจมน้ำตาย

ทูลทูลาย แหวกวายเซาหาฝั่ง

ใครไม่คิดซึ่งคนนึกหวัง

ช่วยรับมือคนหลาหลัง จุกขึ้นฝั่งหัวใจ

ฉันเหมือนลอยคอ ลอยคออยู่ในน้ำตา

เฝ้าแหวังไววพาเวทนาคงรอกปลอศภัย

ถ้ามีรักจริง หึงหึงทักใจ

จะมอบหทัยฉันให้ ให้ไว้เป็นหาสคุณ

คำร้อง

ท่านอง

พยางค์ มุกดา

คำร้องรองชนะเลิศ ประเภท ก. เพลง อาลัยรัก

ฉันรักเธอ รักเธอด้วยหัวใจที่

ว่าสักวัน ฉันคงถูกทอดทิ้ง

มีนาทนเท่าไร แล้วเธอก็ไปจากฉันจริง ๆ

เธอทอดทิ้ง ให้อาลัยอยู่กับความรัก

แม้มีกโน้มน้ำใจเหมือนนก

อกจะทองชนูเจิมบัวคนัก

ฉันจะบินมาตายตรงหน้ารัก

ให้ยอกรัก เช็ดเลือดและน้ำตา

คำร้อง ธาดี อินทรวิจิตร

ท่านอง สมาน กาญจนะณิน

คำร้องชนะเลิศ ประเภท ข. เพลง โลกนี้คือละคร

โลกนี้คือ บึงขุยก้อยอน เปรียบเหมือนละคร

ถึงบทเมื่อตอนเราใจ

บทบาทลีลาแตกต่างกันไป

ถึงสูงเพียงใดต่างจบกันไปเหมือนกัน

เกิดมาของกายร่างกายผู้ทั้ง

ผู้คนเขาซึ่งคิดก็ระว่างไหวหวั่น

ต่างเกิดกันมารวมโลกเดียวกัน

ถือตัวซึ่งพรหม้างเหยียบคหยามกันเหลือเกิน

โลกนี้คือละคร

บทบาทบางตอนชีวิตยกย่อนับเย็น

ชีวิตบางคนรุ่งเรืองจำเวญ

แสนเพลินเหมือนเดินอยู่บนหนทางวิมาน

โลกนี้คือยิ่งดูเศร้าใจ

ชั่วชีวิตวัยหนุ่มเปลี่ยนผันไปเหมือนเฆมา

ปิตาภเรื่องรองคุณองตระการ

ครั้นแล้วไม่นานเปิดมันเป็นความเศร้าใจ

คำร้อง

ทำนอง

ไพฑูริย์ บุตรชั้น

คำร้องรองชนะเลิศ ประเภท ช. เพลง สไบแพรว

สไบน้องแทนกาย

หอมมิวายคล้ายกลิ่น

หอมกร ะดินกลิ่นประทุม

คังไฟร่มสุ่มทรวงหวงหา

สไบเจ้าเอ๋ยแทนกาย

หอมมิวายคล้ายคำ

ทุกคำคืนกลิ่นน้ำตา

แว่ครุราเพราะเจ้าของสไบ

รักคนที่เขาไม่รักเรา
 จึงต้องเศร้าเคลาแต่สไป
 ใจสไปขอให้เจ้าเป็นพยาน
 ออกขานคองทองรวาราน
 หรมานทุกวันคืน
 แม้ชั่ววูบจะชมชื่นซาหนุบ
 ขอมรักเพียงสไปแพร่

คำร้อง พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล

จากการประกวดแข่งขันเสียงทองคำพระราชทานทั้งหมด 3 ครั้ง ปรากฏว่า นักร้องที่ได้รับรางวัล
 ชนะเสียงทองคำพระราชทาน ทั้ง 3 ครั้ง ได้แก่ สุเทพ วงศ์กำแหง สวัสดิ์ ผกาพันธุ และชานันท์
 อินทร เทพ

นักร้องที่ได้รับรางวัลชนะเลิศเสียงทองคำพระราชทาน 2 ครั้ง ได้แก่ เพ็ญศรี พุ่มชูศรี และ
 ชรินทร์ นันทนาคร

ส่วนนักร้องที่ได้รับรางวัลชนะเลิศเสียงทองคำพระราชทาน 1 ครั้ง ได้แก่ ม.ร.ว.ถนัดศรี
 สวัสดิ์วิวัฒน์ จันทนา สุขสถิตย์ ทนงค์ศักดิ์ ภักดิ์เทวา ลินจง มุนนาคกรินทร์ รุ่งฤดี แห่งเมืองใส
 พินยา บุญยรัตพันธุ์ รวงทอง ทองลั่นทม และสมศักดิ์ เทพานนท์

สำหรับนักแต่งเพลงที่ได้รับรางวัลชนะเลิศเสียงทองคำพระราชทาน คำนำร้อง 2 ครั้ง ได้แก่
 ป. ชนประโยชน์ และชาติ อินทรวิจิตร ส่วนที่ได้เพียงครั้งเดียว ได้แก่ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
 ภาณุพันธุ์ ยุคล สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์ สุรพล โทณะวณิก พยงค์ มุกดา ม.จ.จักรพันธุ์
 เพ็ญศรี จักรพันธุ์ อิงอร แก้ว อัจฉริยะกุล และไพฑูริย์ มุตรขัน

2. ยุคเส้าอากาศทองคำ ครั้งที่ 1, 2, 3 และ 4 ระหว่างปี พ.ศ. 2518 - 2521

หลังจากการประกวดแข่งขันเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ. 2514
 ได้ผ่านพ้นไปแล้ว จนกระทั่งช่วงปี พ.ศ. 2514 - 2516 ยังอยู่ในช่วงปฏิวัติของจอมพลถนอม กิตติขจร
 และก็ยังไม่มีมีการประกวดเพลงกันอีกเลย ดังนั้นเพลงละครเวที และเพลงชนะเลิศเสียงทองคำ ยังคงเป็น

พื้นเพของผู้ทั้งทั่วไปหลายเพลงด้วยกัน เช่น เพลง หาดเหว หุ่นรวงทอง หัวหินสีมนครรัก โกธยาน
เสียงสะท้อนจากสายลม ยามร้าง อาลัยรัก ใจที่ จำเอยรัก สวรรค์ที่ ทา และนักร้องที่ยังได้รับ
ความนิยมนิยม เช่น สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์ นันทนาคร ชานันท์ อินทรเทพ สวลี ผกาพันธุ์
จินตนา สุรัสวดี พงษ์ศักดิ์ ภักดีเหว รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในช่วงนี้เองได้เกิดความผันผวนทางการเมืองและมีการเรียกร้องและต่อสู้ทาง
การเมือง เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย จึงได้เกิดเพลง "เพื่อชีวิต" โดย วงดนตรีคาราวาน เป็น
วงดนตรีเพื่อชีวิตวงแรก วงคาราวานได้แต่งเพลงเพื่อเรียกร้องทางการเมืองในการชุมนุม คือเพลง
คนกับควาย ดังเนื้อร้อง

...คนกับควายทำนาประสาคน	คนกับควายทำนาประสาควาย
คนกับควายความหมายมันลึกซึ้ง	ลึกซึ้งทำนามาเป็นนาน
แท้จริงการงานมาเป็นนาน	สำราญเรื่อยมาพาสบายใจ
ไปเลิกพวกเราไปเลิกไป	ไปเลิกไปแมกโตไปทำนา
อับจนหนอยของมานานัก	นานนักนำความมันตกใน
ยากแค้นล้าเคียดในหัวใจ	ร้อนรนเพียงใดไม่หวั่นเกรง
เป็นบทเพลงเสียงเพลงแห่งความตาย	ความเป็นคนสลายลงไปพลัน
กรรมพินาศแบ่งชนชั้น	ชนชั้นชาวนาจึงต่ำลง
สังสารชาวนาอยู่ปาก	สำคัญมันคงคือความตาย

(คนกับควาย : คาราวาน)

เพลงคนกับควายเป็นเพลงที่หยิบยกปัญหาความยากแค้นต่าง ๆ ของผู้ใช้แรงงานและชาวนามา
เป็นสาระในเนื้อเพลงเพื่อเรียกร้องความสนใจ เพลงเพื่อชีวิตในระยะแรกนั้นไม่เป็นที่นิยมนัก เพราะ
เนื้อหาฟังยาก แต่หลังจากเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งเป็นยุคประชาธิปไตยเบ่งบานมีผลให้
เพลงเพื่อชีวิตปรากฏเผยแพร่ออกมาพอสมควร

ในช่วงปี พ.ศ. 2514 - 2516 ในเวลาเดียวกันนี้ ก็เกิดเพลงปลุกใจขึ้น ดังที่ พูนพิศ
อมาทย์กุล ได้กล่าวเอาไว้ในหนังสือศิลปวัฒนธรรม ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 มกราคม 2520 ว่า

...ช่วงระยะเวลาระหว่างปี 2514 - 2516 เป็นระยะที่มีการผันผวนทางการเมือง
อย่างรุนแรง เป็นระยะที่เกิดความแตกแยกวุ่นวาย กระทั่งกระเทือน ทั้งสถาบันชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์ ช่วงนี้เองกองกิริยางค์กองทัพก็ ไกลลี้ภัยมาทำหน้าที่สำคัญใหญ่ยิ่ง
อีกครั้งคือการช่วยบำรุงขวัญ ปลุกใจประชาชนคนไทยให้รักชาติ และทำหน้าที่บังคับปฏิบัติเพื่อ
ทรงไว้ซึ่งเอกราชของชาติ ด้วยความร่วมมือระหว่างพันธมิตรสามเอกประจำชนวน เป้าจันทรา
พันเอกชูศักดิ์ ภักธนาวิก พันโทชูชาติ พิทักษ์ถาวร ซึ่งล้วนเป็นบุคคลสำคัญของกองกิริยางค์
ทหารบกขณะนั้นเห็นความสำคัญในการสร้างเพลงปลุกใจขึ้นใหม่สองเพลงด้วยกัน คือ เพลง
หนักแน่นดิน และเพลงสุกแน่นดิน ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกที่ชื่นต่อประชาชนคนไทยในชาติ
ติดตามด้วยเพลงไทยสามัคคี เพลงเมืองหน้ากังวาล ฯลฯ ใ้มีการบันทึกเสียงที่ห้องบันทึกเสียง
คิงส์ซาวนด์ โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคุณอำนาจ สอนอัมสาคร (คุณ ฆ บางน้อย)
เรียกว่าประสบความสำเร็จจนชนมามากทั้งเพลงหนักแน่นดิน และสุกแน่นดิน ทั้งกรังเพิ่มไปทั่วทุกทิศ
ด้วยเสียงอันไพเราะเป็นเลิศ ทั้งเพลงสุกแน่นดินและหนักแน่นดินนั้นเรียบเรียงเสียงประสาน
โดย พันโทชูชาติ พิทักษ์ถาวร ประพันธ์คำร้องโดย พันโทบุญส่ง หักฤทธิศักดิ์ (เพลงหนักแน่นดิน)
และ ส.อ.พรเลิศ สารานิกุล (เพลงสุกแน่นดิน) ขับร้องโดย ร.ท.หญิงศิริจันทร์ อิศรางกูร
ณ อยุธยา เป็นคนเสียงคนสำคัญร่วมกับหม่อมราชวงศ์หญิง"

(สุนพิศ อมาตยกุล. 2530 : 80)

เนื้อเพลงหนักแน่นดิน

คนใจซื่อไทยอยู่	กายก็ดูเหมือนไทยด้วยกัน
ไต่อาศัยโพธิ์ทองแน่นดินของราชันย์	แต่ใจมันฝังเผ่าคึกคักทำลาย
คนใจเห็นไทยเป็นทาส	ถูกชาติเรอชนถิ่นไทย
แต่ยังฝังทำกินกอบโกยสินไทยไป	เหยียดคนไทยเรณทาสของมัน
(สร้อย)หนักแน่นดินหนักแน่นดิน	คนเช่นนี้เป็นคนหนักแน่นดิน
คนใจยุบปลุกมัน	ไทยด้วยกันหวังให้แตกกระจาย
ปลุกระดมพลชนให้สับสนวุ่นวาย	เพื่อคนไทยแบ่งฝ่ายรบกันเอง

คนโคหล่งชนชาติอื่น
 โคหล่งหทัยเจือจางกับประหารกันเอง
 (สร้อย) นักกบฏคน นักกบฏคน
 คนโคหล่งชนชาติ
 เข้าหล่าพลึงโหยให้สลาบพลึงสุ
 คนโคหล่งคร่ำครว
 เกอหล่งเอกลีเชอหล่งอหล่ง
 (สร้อย) นักกบฏคน นักกบฏคน

ชาติเคียวกันเขายินยอมเนง
 หิชาทอนเกรงคังญาทิมอน
 คนเขมมเป็นคนหนักแน่นคน
 โคโกลาฮ์ทางให้คัง
 เมื่อคังใจปฐุเสอคัง
 ประเทของโหยในคองการ
 แร่นำมมามาเมืองเรา
 คนเขมม เป็นคนหนักแน่นคน
 คารอง พันโท ญูงสูง หักคังคัง
 ห่านอง พันโท ชูชาติ พัทธการ

ในช่วงปี 2518 เป็นต้นมา เพลงปลุกใจรักชาติก็เป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวางในหมู่คนไทย
 ทั่วไป ทำให้มีการร้องเพลงปลุกใจ โดยเฉพาะ สันติ อุนแน ได้รับความนิยมอย่างมาก นอกจากนี้ยังมี
 นักร้องลูกกรุงร้องเพลงประเภทปลุกใจรักชาติหรือส่งใจไปช่วยปลดปล่อยชนชาติ ท้าวเวและอาสาสมัคร
 เช่น ขานันท์ อินทรเทพ ชรินทร์ เทพชัย คาวใจ ไพจิตร จินตนา สุสณิทย สำหรับเพลง
 ปลุกใจรักชาติ และปลอบใจชายแดน เพลงปลุกใจที่ได้รับความนิยม เพลงศึกบางระจันต์ อุนยาเมืองเก่า
 ตามคนไทย กอปปิน ฯลฯ

เพลงและวรรณกรรมเพื่อชีวิตโดยสังเขปเมื่อ พลเรือเอกสัจ จลลอยู่ ปฏิรูป
 การปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 มีการประกาศใช้กฎอัยการศึก ทั่วประเทศ ยกเลิก
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ยกเลิกฐานะคณะรัฐมนตรี พรรคการเมือง และห้าม
 หนังสือพิมพ์ออกจำหน่าย หลังจากนั้นในวันที่ 8 ตุลาคม 2519 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
 แต่งตั้ง นายขนิณห์ กะวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี เหตุการณ์ทางการเมืองส่งผลกระทบต่อวรรณกรรม
 และเพลงเพื่อชีวิตจึงบงส่งไปและมีประกาศคณะปฏิรูปฉบับที่ 42 ความคุมปากเสียงของหนังสือพิมพ์
 (แจ่มจิต สุระโคโซ. 2531 : 31 - 32)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา เพลงลูกกรุงส่วนใหญ่ที่ได้รับความนิยมจะเป็นเพลงในแนว
 รักหวาน ขรรมชาติ ความงาม และได้มีการแข่งขันกันในการทำเพลงลูกกรุง ทำให้เกิดนักร้องคารู

ขึ้นอีกเป็นจำนวนมากและนักแต่งเพลงช่วงนี้ก็มีโอกาสได้รับความนิยมไปทั่ว สำหรับนักร้องเก่า ๆ ก็ยังเป็นที่ยอมรับอยู่ เช่น สุเทพ วงศ์กำแหง ชานันท์ อินทรเทพ สวลี ผกาพันธุ์ จันทนา สุขสถิตย์ ชรินทร์ นันทนาคร เพ็ญศรี พุ่มชูศรี พงษ์ศักดิ์ ภัททิ์เทวา ฯลฯ

นักร้องใหม่เกิดขึ้นมากมาย มีการลงทุนทำแผ่นเสียงกันเอง โดยเฉพาะแผ่นเสียงขนาด 7 นิ้ว สปีด 45 และบันทึกเสียงในระบบสเตอริโอ ทำให้คุณภาพเสียงดีกว่าระบบโมโน ในการลงทุนใช้ค่าใช้จ่ายน้อย จึงสามารถลงทุนทำแผ่นเสียงกันเองได้ นักร้องบางคนพยายามจะเลียนแบบและเลียนเสียงให้เหมือนกับรุ่นพี่อย่างเช่น สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์ นันทนาคร ชานันท์ อินทรเทพ สวลี ผกาพันธุ์ จันทนา สุขสถิตย์ เป็นต้น นักร้องหน้าใหม่ทั้งชายและหญิง บางคนก็ประสบความสำเร็จ บางคนก็ไม่ประสบความสำเร็จ บางคนก็มีโอกาสได้รับความนิยมเพียงเพลงเดียวแล้วก็เงียบหายไป นักร้องหน้าใหม่บางคนประสบความสำเร็จในระดับแนวหน้า มีการบันทึกเสียงมากมาย เช่น ชรินทร์ เพ็ชรชัย / คาวใจ ไพจิตร / อุมพร บัวทุ่ง / วัชรารัตน์ สุขสวัสดิ์ พราวตา คาราเวียง / ศรีสุภา เริงใจ / ศรีฉวี ไพจิตร / รัชฎาภรณ์ / มนต์สิทธิ์ เทพ / สามารถ บริบูรณ์เวช / สมบัติ กิ่งกาญจน์วงศ์ / สุริยัน บุญยศ / อุไรวรรณ ทรงงาม อัมพร ประเสริฐ / จิตราวดี จิตกเกษม / มยุภา รังสรรค์ / บำรุง อ.นอมพันธ์ / รุ่งตะวัน ณ นาน / สมชาติ ชนะโรติ / อาณัติ พุทธมาศ ฯลฯ

สำหรับนักแต่งเพลงที่ได้รับความนิยมและมีผลงานเพลงออกมาเผยแพร่ทั่วไป เช่น จงรัก จันทรรักษา วราห์ วรเวช วินัย รุ่งอนันต์ สาโรจน์ เสงี่ยมทรัพย์ ศรีสวัสดิ์ พิจิตรวรการ อติ สถาพร นคร ถนอมทรัพย์ ทวี โยธิน "เนตรนารา" ทวีพงศ์ มณีธัมพจน์ สิงห์สุวรรณ "นพพร" เจริญ แก้วอนันต์ เทวัญ ธัญญาพร ฯลฯ

ในวันที่ 11 สิงหาคม 2518 เวลา 19.33 น. ได้เกิดเหตุการณ์อันน่าเศร้าแก่พุทธศาสนิกชนชาวไทย คุ้ยเจ็กพระธาตุพนม อ.ธาตุพนม จ.นครพนม ซึ่งเป็นที่บรรจุพระธาตุของพระพุทธเจ้า และเป็นโบราณสถานที่สำคัญ เป็นที่สักการะของชาวไทยทุกภาคตลอดจนถึงชาวต่างประเทศเป็นของคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดนครพนม ได้พังทลายหักโค่นลงมาทั้งหมด หางทิศตะวันออก พระธาตุพนมมีอายุกว่า 2,500 ปี เป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนทั่วไป ตามตำนานกล่าวว่า

"สร้างเมื่อ พ.ศ. 8 ๗ สมัยศรีโคตรบูรณยังรุ่งเรือง เจ้าพระยาทั้ง 5 อันมี
พระยาศรีโคตรบูรณ เป็นประธานก่อสร้าง ฝ่ายบ้านเมือง พระมหากษัตริย์ประเดระเป็น
ประธานฝ่ายสงฆ องค์พระราชาคณะได้รับการซ่อมแซมมาโดยลำดับ ดังนี้ ครั้งที่ 1 เมื่อ
พ.ศ. 500 พระอรหันต์ทั้ง 5 และพระยาสุเมธธรรมวงษา เป็นหัวหน้าก่อเติมชั้นที่ 3
บูรณะครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2157 เจ้าพระยาหนครหลวงพิริยธรรมาธิบดีศรีโคตรบูรณ เป็น
หัวหน้า สร้างกำแพงแก้ว ชั้น 2 และโอบสะพาน เชิงพระธาตุ บูรณะครั้งที่ 3 พ.ศ.
2233 - 2235 ทานพระครูหลวงโพนสะเม็ก เป็นประธานซ่อมแซมทั้งแท่น 2 ถึงยอด
ซึ่งมีความสูง 47 เมตร พุ่มยอดทวยเหล็กเปือก ครั้งที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2350 - 2356
โดยเจ้าอนุวงศ์แห่งนครเวียงจันทน์ เป็นประธานยกตัวใหม่ ครั้งที่ 5 เมื่อ พ.ศ. 2444
ทานพระครูวิโรจน์รัตโณบล เป็นประธานซ่อมแซมโอบปูนใหม่ ครั้งที่ 6 เมื่อ
พ.ศ. 2482 - 2484 รัฐบาลอุดรจอมพล ประสิทธิ์สงคราม ไทกรมศิลปากรบูรณะ มี
หลวงวิจิตรวาทการ เป็นหัวหน้า สร้างครอบองค์เดิมทั้งแท่นที่ 3 และยอดใหม่สูง
อีก 10 เมตร ครั้งที่ 7 รัฐบาลหัตถ์ทองคำขึ้นใหม่แทนของเดิม เมื่อ พ.ศ. 2497
และในปี พ.ศ. 2511 องค์ปิตุทองทั้งแท่นที่ 2 จนถึงยอด พระธาตุทนต์หักโค่นลง
ครั้งนี้ เนื่องจากพายุฝนไม่สามารถรับน้ำหนักไว้ได้ ส่วนอุโมงค์ขงบรรพบุรุษ
สารีริกธาตุยังคงอยู่ในสภาพเดิม"

(ไทยรัฐ. 2518 : 1 - 2)

และด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นแรงบันดาลใจให้แต่งเพลงลูกทุ่งโต้แย้งเพลงชื่อ
"อาลัยพระธาตุทนต์" ผู้เขียนคำร้องและทำนอง และขับร้องโดย สมพจน์ สิงห์สุวรรณ ทั้งนี้
เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเสียหายและเศร้าใจกับพระธาตุทนต์ที่คงหักถล่มหลายอง ทำให้
สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่สักการะเสียหายไป และยังวิงวอนคนไทย 40 ล้านคน ในขณะนั้นให้ช่วยกัน
บริจาคเงินคนละเล็กน้อยเพื่อการบูรณะพระธาตุทนต์ขึ้นใหม่

เพลงอาลัยพระราชาสุทนต์

(เสภา) สองพันห้าร้อยสิบแปด ปีแม่เฒ่า
 สิงหาคม ระทมเศร้า สุกกลาวไซ
 วัฒสืบเชื้อ เหมือนดุกเค็ด ที่ทวงใจ
 หัวแคนไกล หมองไหม้ให้อารมณ์
 ทำยังหิ่ง น้ำตา ทาวิโยค
 คินยังโศก สะเทือนอัน สิ้นสังข
 ใจหายวาม หราข่าว ที่ร้าวรอน
 โศกสะทอน รอนเรา เป้าอาลัย
 โอพระราชาสุทนต์ พระราชาสุทนต์ของชาวไทย
 ธรรมรางทะเลาไป หัวเมืองไทยต้อง
 เกือนจิตเกือนใจ ชาวไทยควรคำนึง โลกโกรธหลงธรรมาพิง
 ทองเสียดสังขเคยมูธา
 สืบสานคน แม้จนคนละบาท ช่วยกันกู้พระธาตุ ก็อาจฟื้นคืนมา
 โอพระราชาสุทนต์ พระราชาสุทนต์ของลูกยา จงฟื้นเกิดขวัญชีวาลูกขอ
 สักการะทวยทวงใจ
 คำร้อง สมพจน์ สิงห์สุวรรณ
 ทำนอง ทำนอง

จากปี 2514 เป็นต้นมา ไม่มีการประกวดแข่งขันเสียงทองคำอีกเลย หรือแม้แต่ประกวดเพลง
 ลูกทุ่ง อย่างอื่นก็ไม่ปรากฏจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2518 จึงได้เริ่มมีการประกวดเพลงลูกทุ่งกันอีก
 แต่คราวนี้เป็นประกวดเพลงลูกทุ่งชิงเสาอากาศทองคำ โดยมีการประกวดปีละครั้งคือ เริ่มตั้งแต่
 ปี 2518 - 2521 รวม 4 ครั้งด้วยกัน และเป็นการจัดประกวดของสถานีวิทยุเสียงสามยอดในช่วง
 เวลาถึงกลางคืนจะมีนักร้อง นักแต่ง และเพลง เป็นที่นิยมมากมาย เช่น นักร้องในยุคนี้ที่ได้รับความนิยม

สุเทพ วงศ์กำแหง ชานินทร์ อินทรเทพ ชรัมภ์ เทพชัย คาวใจ ไพจิตร ธวัช ญาคำพันธ์
รุ่งฤดี แผงทองใส ศรณี โพธิ์เทศ มุขยา รังสี อัมพร ประสมศิลป์ พิณใจ ทนมาลี
อุไรวรรณ ทรงงาม มุขมา รังสรรค์ จิตติมา เจือใจ สามารถ บริบูรณ์เวช รุ่งตะวัน
ณ นาน ฑา สำหรับนักแสดง เช่น จงรัก จันทรรักษา วินัย รุ่งอนันต์ หวีพงศ์ มณีนี ประกอบ
ไชยพิพัฒน์ ประทีพร อุตตะมัง อธิ สถาพร วราห์ วรเวช กมล ทศกุลโลย สาโรจน์
เสมอทรัพย์ แสงทิพย์ วงศ์วี ราชวดี ประทีปประโยชน์ พรพิรุณ ร้อยแก้ว รักไทย
เชิดศักดิ์ กันตกุล ฑา สำหรับเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างมากในช่วงนี้มากมายตัวอย่างเช่น เพลง
ขาดฉันแล้วเธอจะรู้สึก อารมณ์ไหน ทำไมต้องเป็นเรา ลากู รักเหมือนเหล็กไหล คนหน้าเดิม
ข้างเขาเกิดนะหัวใจ ผากเพลงลอยลม เพียงคำเดียว สายัณห์พริ้วจวน เหตุการณ์รัก หลีกไม่เสีย
นกเอี้ยงจำ น้ำตาหรือจะแก้ปัญหาใจ ไม่รักไม่ว่า ผากเพลงถึงเธอ อีสานที่รัก ทำไมทำฉันได้
ถ้าหัวใจมีปีก คนรอยเล่ห์ มนต์รัก มหะชา ฑา

นอกจากนี้เพลงปลุกใจที่ได้รับความนิยม เช่น เพลง ศิลาภระจัน อุษยาเมืองเก่า กอดปิ่น
นักรบชายแดน ตามคนไทย ดินเมืองไทย แผ่นดินของเรา ฑา และนักร้องที่ร้องเพลงปลุกใจ อาทิเช่น
สันติ ลุนเผ่ ชานินทร์ อินทรเทพ ชรัมภ์ เทพชัย คาวใจ ไพจิตร จินตนา สุขสถิตย์
เป็นต้น

ในการประกวดเพลงลูกกรุงชิงรางวัลเสาศาสนาคำของสถานวิทยุเสียงสามยอด ซึ่งเริ่ม
ประกวดตั้งแต่ พ.ศ. 2518 - 2521 รวม 4 ครั้ง มีดังต่อไปนี้

ประกวดเพลงลูกกรุงชิงรางวัลเสาศาสนาคำครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2518

หลังจากเว้นว่างการประกวดแผ่นเสียงทองคำพระราชทานไปถึง 5 ปี จนกระทั่งมีการประกวด
เพลงลูกกรุงชิงเสาศาสนาคำขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2518 ได้แบ่งการประกวด
ออกเป็น 2 ประเภท คือเพลงลูกกรุง และเพลงลูกทุ่ง สถานวิทยุเสียงสามยอด (ส.ส.ย.) เป็น
สถานที่หนึ่งเริ่มจัดอันดับเพลงยอดเยี่ยมขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2518 จากการคำ
ของ พ.ท.ท.พจน์ บุญะจินดา หัวหน้าสถานวิทยุเสียงสามยอดในขณะนั้น ได้จัดการจัดอันดับเพลงขึ้น
เพื่อจะสนับสนุนให้นักแต่งเพลง เนอร้อง ทำนอง และการขับร้องให้มีความมาตรฐานยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสให้
นักร้องหน้าใหม่ ได้มีโอกาสเสนอผลงานต่อประชาชน

คณะกรรมการตัดสินประกอบความถูกต้องที่ทรงคุณวุฒิในการเพลง เกณฑ์การตัดสินในนับคะแนน จากสถิติการขายแผ่นเสียง 20 คะแนน คะแนนผู้ฟังเพลงทางจดหมาย 10 คะแนน และคณะกรรมการตัดสินให้อีก 70 คะแนน ทั้งเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกทุ่ง (ไทยรัฐ. 2518 : 13)

สง่า อารัมภีร ได้เล่าถึงที่มาของการจัดประกวดเพลงชิงเส้าอากาศทองคำของสถานีวิทยุ เสียงสามยอดไว้ในหนังสือเพลงนักเพลง ดังนี้

การจัดอันดับแผ่นเสียงของสถานีวิทยุเสียงสามยอด (ส.ส.ส.) จัดโดยพันตำรวจโทพจน์ บุญจินดา (พล.ต.ท.พจน์ บุญจินดา ยศปัจจุบัน) หัวหน้าฝ่ายรายการพร้อมด้วย คณะกรรมการดำเนินงานคล้ายกับวิทยุผล 1 และ ท.ท.ท. ประกาศผลทางวิทยุทุกวันอาทิตย์และทุกเดือน โดยเชิญเพลงอาวโธจาก สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เชิญผู้สื่อข่าวมาบันทึกจากหนังสือพิมพ์รายวันทุกฉบับ ไปร่วมฟังเพลง ยกคินยอมประจำเดือนที่คัดไว้ ณ ห้องพิเศษ ในโรงแรมรอยัลหรือรัตนโกสินทร์เจม แจกใบให้คะแนนแก่ทุกคน เมื่อฟังเรียบร้อยแล้วให้คะแนนเรียบร้อยแล้วก็นำอันดับเหล่านั้น ไปแพร่ภาพทาง ท.ท.บ.สี 5 เดือนละครั้ง ทั้งเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกทุ่ง

(สง่า อารัมภีร. 2519 : 123)

สถานีวิทยุเสียงสามยอดจัดงานตัดสินเพลงยกคินยอมยกใบเยมประจำปี 2518 เมื่อวันศุกร์ที่ 26 ธันวาคม 2518 ณ ห้องมรกต โรงแรมอินทรา โคเฒ่า พลตรีประมาณ อติเรกสาร (ยศปัจจุบัน พล.ต.อ.) รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานแจกรางวัล "เส้าอากาศทองคำ" ครั้งที่ 1 นำความมีเกียรติ ผู้ได้รับรางวัลทุกคน (ไทยรัฐ. 2518 : 2)

รางวัลเส้าอากาศทองคำ ครั้งที่ 1 ประกาศผลเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2518

ประเภทลูกทุ่ง

1. รางวัลผู้ประพันธ์คำร้องลูกทุ่งยกใบเยม คือ สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์ จากเพลง "เพียงคำเดียว"

2. รางวัลผู้ประพันธ์ทำนองลูกทุ่งยกใบเยม คือ สมาน กาญจนะผลิน จากเพลง "เพียงคำนั้น"

3. รางวัลผู้ชมร้องดูกรงหญิงยอดเยี่ยม คือ คาวใจ ไพจิตร จากเพลง "อย่ามารักฉันเลย"
4. รางวัลผู้ชมร้องดูกรงชายยอดเยี่ยม คือ สุเทพ วงศ์กำแหง จากเพลง "เพียงคำเดียว"
5. รางวัลดนตรียอดเยี่ยม ได้แก่ พิมพ์ปฏิภาณ พิงกรรมจักร์ จากเพลง "อย่ามารักฉันเลย"
6. รางวัลแยกและเรียบเรียงเสียงประสานยอดเยี่ยม ได้แก่ พิมพ์ปฏิภาณ พิงกรรมจักร์

จากเพลง "อย่ามารักฉันเลย"

(ไทยรัฐ 2518 : 2)

คำร้องเพลงดูกรงยอดเยี่ยม ได้แก่ เพลงเพียงคำเดียว

เพียงคำเดียวที่ปรารถนา
นานเท่านานที่คอยจะฟัง
คำ ๆ นั้นคำใหญ่หลวง
ที่ไม่เคยเฉลกับใคร
มีหลายคราที่เคย
โอ้อวดไข้อ้ออัน
หรือเจ้ามีคู่เคียงอร่า
จึงจกจำถอยคำที่ไป
ยามถามเจ้าอย่างเคย
ยอมทิ้งให้พ่ทรม
หรือเจ้าลืมถอยคำ ๆ นี้
แนบเจ้าลืมเจ้าเลือนเคสือนคล้าย

อยากฟังให้ชนอร่า ใจพะว้าพะวัง
คำนี้คำเดียวที่หวังจะฟังจากปากดวงใจ
ที่รักที่แนบที่หวังเพียงคงคงถ้อย
แต่แล้วพ่อกเจ้าไป เพื่อให้เจ้าตอบเช่นกัน
เหมือนเจ้าจะเอ๋ยเปิดเผยเฉลยคำนั้น
มิกล้าจำนรรค์กลับตนกลับทรวงใน
เจ้ารักเป็นหนักเป็นหนา ตรึงติดตราหัวใจ
แอบเอาไปบอกคู่ใจ หอดทิ้งให้พ่ทรม
เจ้าจึงมิเอ๋ยเปิดเผยเฉลยคารม
หัวใจระบมอกทรมอกทรมจนตาย
จึงทำไม่รู้ไม่ชี้ คงไม่มีเยอโย
ที่เตือนให้อีกทีก็ได้ "รัก" อย่างไรเจ้าเอ๋ย

คำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์

ทำนอง สมาน กาญจนนลิน

เส้าอากาศทองคำ ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2519

หลังจากการประกวดเส้าอากาศทองคำ ครั้งที่ 1 ได้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดีทำให้การแข่งขันกันในการผลิตแผ่นเสียง ผลิตนักร้องหน้าใหม่ ๆ และเกาออกสู่ตลาดมากมาย ทำให้วงการเพลงลูกทุ่งเฟื่องฟูขึ้นอย่างมาก นักร้อง-นักแต่งเพลงหน้าใหม่ก็มีโอกาสได้รับความนิยมจากประชาชนกันอย่างมากมาย และในช่วงนี้ก็มีเพลงปลุกใจรักชาติ และเพลงปลอบขวัญทหาร ตำรวจ และ อส. ที่ปฏิบัติภารกิจอยู่ชายแดน เช่น เพลงพระราชนิพนธ์เราสู้ ความป็นอันสูงส่ง เกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย ฯลฯ นอกจากนี้ก็มีเพลง กอดบ๊น นักรบชายแดน แค ท.ช.ท. นักแผ่นดิน รักกันไว้เถิด แด่ทหารชาญในสมรภูมิตหารชาญทหารไทย อุษยาเมืองเก่า ศิลาบางระจัน เป็นต้น

ถึงแม้จะมีเหตุการณ์ผันผวนทางการเมือง จนเกิดเหตุการณ์วันที่ 6 ตุลาคม 2519 เมื่อ พลเรือเอกสัจ จุลอภัย ได้มีการปกครองแผ่นดิน แต่อย่างไรก็ตามวงการเพลงลูกทุ่งและลูกทุ่งมิได้ซบเซาตามกลัมนี่มีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้น ดังนั้น พ.ท.ท.พจน์ บุญยะจินดา (ยศขณะนั้น) หัวหน้าสถานีวิจัยเสียงสามยอด จึงได้จัดการประกวดเพลงชิงรางวัล เส้าอากาศทองคำขึ้นเป็นครั้งที่ 2 โดยแบ่งประเภทของการประกวดออกเป็น 2 ประเภท คือลูกทุ่ง และลูกทุ่งอย่างชัดเจน และได้จัดงานประกาศผลประกวด ณ สถานีวิจัยโทรทัศน์สีกองทัพบกของ 5 เวลา 22.15 น. ของวันที่ 29 ธันวาคม 2519 โดยมี พล.ท.ท.กิตติ เสริมบุตร เป็นประธานจัดงานและมอบรางวัลแก่ผู้ได้รับรางวัลทั้งหมด (เฉลิมวิทย์. 2519 : 20)

รางวัลเส้าอากาศทองคำ ครั้งที่ 2 ประกาศผลเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2519

ประเภทลูกทุ่ง

1. รางวัลประพันธ์คำร้องลูกทุ่งยอดเยี่ยม ได้แก่ ทวีพงศ์ มณีนิล จากเพลง "คนหน้าเค็ม"
2. รางวัลประพันธ์ทำนองลูกทุ่งยอดเยี่ยม ได้แก่ ประสิทธิ์ พยอมยงค์ จากเพลง "ข้าวนอกนา"
3. รางวัลดนตรียอดเยี่ยม ได้แก่ คีอมพอสสิเบ็ด จากเพลง "ข้าวนอกนา"
4. รางวัลแยกและเรียบเรียงเสียงประสานยอดเยี่ยม ได้แก่ ปราจีน ทรงเฒ่า จากเพลง

"ข้าวนอกนา"

5. รางวัลนักร้องลูกทุ่งยอดเยี่ยม ไค่แก๋ ชาตินทร์ อิมทรเทพ จากเพลง "ฝากเพลง
ถึงเธอ"

6. รางวัลนักร้องลูกทุ่งหญิงยอดเยี่ยม ไค่แก๋ ศรวัน โปธิเทศ จากเพลง "น้ำตาน้ำ
จะแก้มือหัวใจ"

รางวัลพิเศษ

1. นักร้องลูกทุ่งชาย ชรวิภา เทพชัย จากเพลง "รักเหมือนเหล็กไหล"
2. นักร้องลูกทุ่งหญิง จิตรวาทิ จิตตเกษม จากเพลง "มนต์ชะตา"

คำร้องเพลงลูกทุ่งยอดเยี่ยม ปี 2519 ไค่แก๋เพลง "คนหน้าเค็ม"

นี่หรือคนที่ฉันแสนรัก คนที่เคยรู้จัก คนที่เคยบูชา กลับมาแปรเปลี่ยนไป
ไค่หลายหน้า ไช่เอ๋ยไฉนจึงจา สบค่าเขวาทังธารน้ำไหล

หน้าฉันก็คงไร้หน้าเค็ม ไม่มีส่วนใดไหนเพิ่มแต่เค็มให้เป็นหน้าใหม่ แตกลับ
จำหน้าฉันไม่ไค่ สบตาแก้งตาเฉยไป เหมือนมองเสาไฟอยู่ริมทางเกิน

บุญเชยที่ผ่านไป กรรมฉันที่หลงไวใจ จึงซ้ำจนยับและเย็น เหลือทมองความห่างเหิน
ซ้ำใจกับการหมายเฝ้าน เบื่อใบเหมือนไม่เคยมี

กราบหมอนสวคมนตก่อนนอนทุกครา อย่าให้หลับฝันเห็นหน้า คนหัวใจสีปรานี
ให้ฉันฝันว่านอนกอดก็ยังดี แทะอย่าให้สักแม้วันที่ ยืนเห็นหน้าใจอย่างเธอ

คำร้อง
ทวีพงศ์ มณีผล
ทำนอง

เสภาอากาศทองคำ ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2520

ในวันที่ 20 ตุลาคม 2520 พลเรือเอกสัจจ ชลช้อย เจ้าข้าอำนาจและรัฐบาลของ
นายชาตินทร์ รัชชียะชัยร สิ้นสุดลง พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เจ้าข้าร่างตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
ถึงแม้ว่าบ้านเมืองจะอยู่ในช่วงปฏิวัติอยู่ก็ตาม ก็มิได้ทำให้เพลงลูกทุ่งและเพลงลูกทุ่ง นบพุทธะจัก หรือ
ชนเขาลงไป โดยเฉพาะวงการเพลงลูกทุ่งยังมีเพลงปรากฏออกมาจำนวนมากและมีการแข่งขันกันด้วย

นักร้องเก่าและนักร้องใหม่ และนักแต่งเพลงต่างก็ได้รับความนิยมนักฟังเพลงทั่วไป สร้างความ
ร่ำรวยให้กับผู้ผลิตแผ่นเสียงอย่างมาก นักร้องที่มีงานพิเศษมากและยังมีโอกาสได้ไปร้องเพลงตาม
ห้องอาหารและไนท์คลับทำให้ฐานะของนักร้องดีขึ้นมาก ส่วนนักแต่งเพลงบางคนก็ทำงานเขียนมากเพราะ
สร้างผลงานที่ ๆ เอาไว้ อาทิ จงรัก จันทรมหา วินัย รุ่งอนันต์ ทวีพงศ์ มณีนิล และ
นักร้องที่มีงานบันทึกเสียงมากที่สุดในยุคเสาอากาศทองคำ คือชานินทร์ อินทรเทพ โดยเฉพาะถ้าเป็น
งานเขียนของ ทวีพงศ์ มณีนิล เพลงทุกเพลงจะเป็นที่นิยมของประชาชนอย่างมากและได้รางวัล
การประกวดหลายครั้ง เรียกว่า เป็นนักแต่งคู่บุญกับ ชานินทร์ อินทรเทพ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าเหตุการณ์ในเมืองในช่วงนี้ยังไม่ค่อยจะราบรื่นนักแต่ก็มีประชาธิปไตย
พอสมควร พ.ศ.พ.พจน บุญยะจินดา ก็ยังคงมีเจตนาในการที่จะส่งเสริมทางด้านอาชีพและความเจริญ
ของวงการเพลงไทย โดยเฉพาะนักแต่ง นักดนตรี และนักร้อง ให้มีความทัดเทียมกับนานาประเทศ
ถึงนั้น จึงได้จัดการประกวดเพลงชิงเสาอากาศทองคำขึ้นเป็นครั้งที่ 3 และในครั้งนั้นเป็นฉันทนาภิต
วงการเพลงเมืองไทยด้วยในครั้งที่ 3 นี้ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
เจ้าฟ้ามหาจักรีฯ เสด็จเป็นองค์ประธานและพระราชทานรางวัลเสาอากาศทองคำเป็นปีแรก ซึ่งสถานที่
วิทยุเสียงสามยอด (ส.ส.ส.) ได้จัดขึ้นเป็นปีที่ 3 และมีพิธีพระราชทานเสาอากาศทองคำ ณ เวที
โรงละครแห่งชาติ เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 18 ธันวาคม 2520 ยังความปลื้มปิติแก่บรรดา นักร้อง นักแต่ง
นักดนตรีและบูรณงานอย่างสนทน สำหรับรางวัลเสาอากาศทองคำพระราชทานครั้งนี้ มีรางวัลนักร้อง
ที่เด่นทั้งชายและหญิง ทั้งประเภทลูกทุ่งและลูกกรุง เพิ่มขึ้นอีกประเภทหนึ่ง

เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ พระราชทาน
รางวัลเสาอากาศทองคำ ประจำปี พ.ศ. 2520 พ.ศ.พจน บุญยะจินดา (ยศในขณะนั้น) มี
ความประสงค์ที่จะให้นักแต่งเพลงได้แต่งเพลงเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี และในการนี้ ชวลี อินทรวิจิตร เป็นผู้เขียนคำร้อง ชาว แคว้นคลอง
เขียนทำนอง ขอเพลงว่า "สกุศลสมเเคจา เจ้าฟ้ามหาจักรี"

คำร้องเพลง "สกุติเจ้าฟ้ามหาจักรี"

ขับร้องหมู่ - ออบอุ้มใจไพร่ฟ้า พระเมตตาเบื่องยุคลมพา

ชาย - เอกราชศาสนาสาธุสะ โอสยามสมเด็จพระเทพรัตนราชสุตา

ขับร้องหมู่ - บารมีอันไกลาเอาริพเรา มโนและศิระกรานทุกสถานพิสุธา

หญิง - สิรินทรบรรพศรีวิลาส ปิยชาติราชจักรี กุมารรัชติยา สุขของพรหม
กูจันทรา อองลอยฟ้า นภาสวีย์ทวยดาวล้อมเกื้อน

ขับร้องหมู่ - โอหยาดฝนบนฟ้า ไหลลงมาสู่ไทยสายใจเพื่อน

หญิง - ไหลหารหล่อทุกแดนเดือน เกล่อมอยยิ้มที่เหงาหิม ทิเกราะเคาะสนิม
เพื่อจะยิ้มสักหน

ชาย - โอเมตตากิ่งฟ้าคังฝน โสมโลกให้ไศกพัน อยู่ท่ามกลางมวลของคนสืบสืบ
นอมบุญชา

ขับร้องหมู่ - อะครวญคางคาวลิม กุญพิณภิรมยา เปี่ยมบุญญาแปลงราชประชาไทยภักดีสิรินธร

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง เชาว แคลวคลอง

รางวัลเสาอากาศทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 3 ประกาศเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2520

ประเภทลูกกรุง

1. รางวัลประพันธ์คำร้องยอดเยี่ยม ได้แก่ จงรัก จันทรรัก จากเพลง "หัวใจกระคาย"
2. รางวัลประพันธ์ทำนองยอดเยี่ยม ได้แก่ ทวีพงศ์ มณีนิล จากเพลง "ชาคั่นแล้วเธอจะรู้สึก"
3. รางวัลดนตรียอดเยี่ยม ได้แก่ พิศนภักดี พิศนภักดี จากเพลง "ยิ่งกว่าชาคั่น"
4. รางวัลแยกและเรียบเรียงเสียงประสานยอดเยี่ยม ได้แก่ พิศนภักดี พิศนภักดี

จากเพลง "ฉันทหรือคือทางผ่าน"

5. รางวัลนักร้องชายยอดเยี่ยม ได้แก่ ชานันท์ อินทรเทพ จากเพลง "ทำไมต้องเป็นเรา"
6. รางวัลนักร้องหญิงยอดเยี่ยม ได้แก่ ศรณี โทษเทศ จากเพลง "ตะแคงแกงแหว่งใจ"

7. รางวัลนักร้องดีเด่นชาย ไค่แก่ คอน สอนระเบียบ จากเพลง "ฉันใจใจ"

8. รางวัลนักร้องดีเด่นหญิง ไค่แก่ อุมพร บัวหึง จากเพลง "เหตุการณักรัก"

(ไทยรัฐ. 2520 : 16)

คำร้องลูกกรุงยุคเยี่ยม ปี 2520 ไค่แก่ เพลง "หัวใจกระคาย"

จากหัวใจที่บริสุทธิ์ ขาวปามประดุจกระแสน้ำใส เธอเอาไปคิด เธอเอาไปคิด
เขียนความหมกมุ่นอย่างที่เป็นว่า "รักจริงใจ"

กระคายเนื้อใจฉันเป็นอนาถ เพราะเมื่อเธอจลลาคณิศกาเข้าไป แล้วหาคำอื่น
เขียนขึ้นมาใหม่ ล้วนลอยคำลวงใจให้เคลิ้มไปทุกทีทุกวัน

ถ้าอักษรทุกคำมีค่า คงเป็นตำราหรือเอกสารสำคัญ ความคงอยู่ก็คงนิรันดร์
แต่เป็นคำลวงกัน คำของมันจึงไม่มี

จากหัวใจที่เคยสอาก ท่องมาฉีกขาดเกราะเกรียงครามรอยราศี จะหันมาใหม่
ให้ใครปรานี เขาคงไม่ไยดี เพราะหัวใจไม่มีราคา

คำร้อง

จงรัก จันทรรัก

ทำนอง

เส้าอากาศทองคำ ครั้งที่ 4 ปี พ.ศ. 2521

จากการประกวดเพลงยุคเยี่ยม "เส้าอากาศทองคำ" ของสถานวิทยุเสียงสามยอด ไค่ดำเนิน
มาทุกปีต่อเนื่องกันจนย่างเข้าสู่ปีที่ 4 พ.ศ. 2521 ซึ่งไค่ทำให้วงการเพลงไทยทั้งลูกกรุงและลูกทุ่ง มี
ความตื่นตัวและแข่งขันกันผลิตผลงานเพลง ออกมาอย่างมากมาย โดยเฉพาะวงการเพลงลูกกรุงก็คึกคักมาก
มีนักร้องหน้าใหม่และนักแต่งเพลงหน้าใหม่ ๆ เกิดขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนรางวัลในการประกวดนั้นส่วนใหญ่ที่
ได้รับรางวัลก็จะเป็นหน้าใหม่เกือบทั้งหมด ในวงการเพลงลูกกรุงมีความเจริญมาก นักร้อง นักแต่ง ไค่รับ
ผลประโยชน์กันอย่างคึก แต่ผู้ผลิตแผ่นเสียงนั้นบางรายก็ถูกฉ้อโกงโดยนักเพลงลงแถมบันทึกเสียงที่เรียก
ไค่หัวไปว่า "ตลับเหป" ขายกันเกรอหัวไป ทำให้ผู้ผลิตแผ่นเสียงซึ่งต้องลงทุนในการผลิตสูงและขาย
ไม่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยบางรายถึงกับขาดทุนเลิกกิจการไปก็มี นับเป็นความเดือดร้อนของผู้ผลิตอย่างมาก
และก็พอลอยทำให้นักแต่งเพลงและนักร้องเดือดร้อนไปด้วยเพราะไม่มีใครจะจ้าง อย่างไรก็ตามในที่สุดก็มี

กฎหมายลิขสิทธิ์ออกมาใช้ก็ไม่แน่ว่าจะสามารถปกป้องผลประโยชน์ได้แค่ไหน ในเรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์นี้
วราห์ วรเวช ได้กล่าวเอาไว้ในหนังสือของสมาคมนักแต่งเพลง สรุปได้ว่า

ประเทศไทยก็มีกฎหมายลิขสิทธิ์มานานแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2453 เริ่มด้วยทางค่าน้ำเสียงพิมพ์
ก่อน จนถึงปี พ.ศ. 2474 จึงได้ขยายความคุ้มครองครอบคลุมถึงศิลปกรรม และขยายความ
คุ้มครองงานสร้างสรรค์ออกไปอย่างกว้างขวาง ได้มีการปรับปรุงกลายเป็นพระราชบัญญัติ
ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ซึ่งใช้บังคับใช้ในปัจจุบัน แต่ทางด้านการปฏิบัติมีน้อยเต็มที ทั้งนี้เนื่องจาก
ความไม่เข้าใจในกฎหมายฉบับนี้ และความไม่เข้าใจของคนทั่วไปว่าเคารพในสิทธิของผู้อื่น
อย่างไร อีกหนึ่งเพราะขาดการสอดส่องดูแลเพื่อพิทักษ์สิทธิของตน

(สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2528 : 15)

อย่างไรก็ตามวงการเพลงลูกกรุงก็ยังคงมีนักแต่ง นักร้อง และผู้ผลิตใหม่เกิดขึ้นอยู่เสมอ และ
ในด้านการลงทุนผลิตนั้น จะต่างกับเมื่อช่วงปี 2516 เพราะในช่วงนี้มักนิยมผลิตแผ่นเสียงเป็นแผ่นขนาด
12 นิ้ว หรือที่เรียกว่า "สองเพลง" มีจำนวนเพลง 10 - 12 เพลง มีสองหน้า ทำให้การลงทุน
ค่อนข้างสูง แต่จำหน่ายได้ไม่คุ้มทุน เพราะมีการละเมิดลิขสิทธิ์ในการปลอมแปลงแผ่นเสียงและลักขโมย
อัดเพลงลงกับเทปขายกันทั่วไป ทำให้ผู้ลงทุนต้องประสบกับการขาดทุนกันไปหลาย ๆ ราย บางรายถึงกับ
เลิกทำแผ่นเสียงกันไปเลย

ในการประกวดเพลงชิงรางวัลเส้าอากาศทองคำของสถานีวิทยุเสียงสามยอด โดย
พ.ศ.พ.ทจน บุญยะจินดา ได้ช่วยให้วงการเพลงทั้งลูกกรุงและลูกทุ่งมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาก
ทำให้มีการแข่งขันกันเพื่อผลิตผลงานดี ๆ เข้าประกวด และผู้ประชาชนทั่วไป และการประกวดก็ได้
ดำเนินมาจนถึงครั้งที่ 4 ปี 2521 และในครั้งนั้น ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เสด็จฯ พระราชทานรางวัล
เส้าอากาศทองคำให้กับ นักร้อง นักแต่ง และนักดนตรี ณ โรงละครแห่งชาติ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 21
ธันวาคม 2521 (ไทยรัฐ. 2521 : 16)

รางวัลเสาศาอากาศทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 4 ประกาศเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2521

ประเภทลูกกรุง

1. รางวัลประพันธ์คำร้องยอดเยี่ยม ไค้แก่ วราห์ วรเวช จากเพลง "ลอรอยแมลรัก"
2. รางวัลประพันธ์ทำนองยอดเยี่ยม ไค้แก่ มนตรี ทราโมท จากเพลง "ไม่รักไม่ว่า"
3. รางวัลดนตรียอดเยี่ยม ไค้แก่ พิมพ์ปฏิภาณ พิงกรรมกิจ จากเพลง "พะวงรัก"
4. รางวัลแยกและเรียบเรียงเสียงประสานยอดเยี่ยม ไค้แก่ พิมพ์ปฏิภาณ พิงกรรมกิจ

จากเพลง "พะวงรัก"

5. รางวัลนักร้องชายยอดเยี่ยม ไค้แก่ สุเทพ วงศ์กำแหง จากเพลง "ดาว"
6. รางวัลนักร้องหญิงยอดเยี่ยม ไค้แก่ ศรณี โทธิเทศ จากเพลง "พะวงรัก"
7. รางวัลนักร้องคีเณรชาย ไค้แก่ เศรษฐา ศิระฉายา จากเพลง "เห็นแล้วหัว"
8. รางวัลนักร้องคีเณรหญิง ไค้แก่ กมลพันธ์ สหสโรติ จากเพลง "รักซ่อน"

(ไทยรัฐ. 2521 : 16)

คำร้องเพลงลูกกรุงยอดเยี่ยมปี 2521 ไค้แก่ เพลง "ลอรอยแมลรัก"

เหมือนโดนคมมีดเจียนกรีดหัวใจ	ทั้งรอยแมลใหม่เข้าไปร่ำมา
บาปกรรมอะไร เอาหนา	คนรักวิ่งหนีหน้าให้รำเสมอ
หัวหมุนงุนงงพะวงกว้างค์	แล้วจนกระทั่งฉันพบเธอ
สู่อใจไม่ไผ่ฝันเพื่อ	เพราะกลัวจะเจอ รักเกิดนิคหวัง
แต่แล้วความรักที่เธอสร้าง	บุกเบิกทางความรักสว่างอีกครั้ง
ปลุกชีวิตจิตใจใหม่เพิ่มพลัง	สร้างคามหวังภายใต้หาโอาสงาศรี
เนื้อในแมลใจฉันเพิ่มเข้าเย็น	ลอรอยแมลเป็นหายเช่นเนื้อดี
โอความรักมีพลังอย่างนี้	สร้างทุกซ์ สุขหัวทราบริกยังมีหวัง

คำร้อง

วราห์ วรเวช

ทำนอง

ในการประกวดเพลงเส้าอากาศทองคำทั้ง 4 ครั้งนี้ ปรากฏว่ารางวัลนักร้องลูกทุ่งยอดเยี่ยมนั้น
สุเทพ วงศ์กำแหง คว้ารางวัล 2 ครั้ง คือปี 2518 และ 2521 ส่วนฉานินทร์ อินทร เทพ ก็ได้ 2 ครั้ง
เช่นเดียวกัน คือได้ในปี 2519 และปี 2520 สำหรับนักร้องลูกทุ่งหญิงยอดเยี่ยมนั้น คาวใจ ไพจิตร
ได้เพียง 1 ครั้ง คือปี 2518 ส่วน ศวณิ โพธิ์เทศ นั้นได้รับรางวัลถึง 3 ครั้ง คือปี 2519, 2520
และ 2521 นอกจากนี้ก็ยังมีรางวัลนักร้องดีเด่นทั้งชายและหญิงได้รับรางวัลคนละ 1 ครั้ง เช่น ชรินทร์
เทพขัย และจิราวาทิ จิตตเกษม ปี 2519 คอน - สอนะเบียม และอุมาพร บัวทุ่ง ปี 2520
เพชรรา ศิริฉายา และกมลพันธ์ สหัสโชติ ปี 2521

ส่วนนักแต่งเพลงที่ได้รับรางวัลเส้าอากาศทองคำ 2 ครั้ง คือทวีพงศ์ มณีนล นอกนั้นได้
คนละ 1 ครั้ง เช่น จงรัก จันทรวงศา วราห์ วรเวช สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์ มนศรี
ศราโมท สมาน กาญจนะณิน ประสิทธิ์ พยอมยงค์ หลังจากการประกวดเพลงชิงรางวัล
เส้าอากาศทองคำ ครั้งที่ 4 ปี 2521 ผ่านไปแล้ว ปรากฏว่ายังไม่มีกรรมการประกวดเพลงชิงรางวัล
เส้าอากาศทองคำอีกเลยจนถึงปัจจุบันนี้

สำหรับด้านคำร้องของเพลงในยุคเส้าอากาศทองคำปี 2518 - 2521 นั้น นักแต่งเพลงลูกทุ่ง
ในยุคนี้มีความคิดสร้างสรรค์และก้าวหน้าในการประพันธ์เพลง มีการใช้คำร้องที่ทันสมัยบางเพลงหรือเพลง
ก็เป็นคำฉันทิตกปากของผู้ฟังทั่วไป นักแต่งเพลงบางคนก็กล้าใช้คำที่รุนแรง ซึ่งจะต่างกับยุคก่อนมาก นอกจากนี้
ในปี 2521 มีเพลงสากลในจังหวะคิสโก้ บัมพ์ โธล ร็อค ฯลฯ โคหังโหลเข้ามาสู่ประเทศไทย ทำให้
เพลง การบรรเลง และขับร้องเริ่มจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามจังหวะต่าง ๆ ดังกล่าว ซึ่งล้วนเป็น
จังหวะที่เราชอบ รุนแรง และเร็ว มีการขับคิสโก้ หรือเรคคิสโก้กันอย่างมากมายจนถึงปัจจุบัน
และเป็นที่ชื่นชอบในหมู่วัยรุ่นและคลั่งไคล้เป็นอันมาก นอกจากนี้บางแห่งก็จัดทำให้มีการประกวดเต้นคิสโก้กัน
นอกจากนี้ก็ยังเอาไปใช้ประกอบจังหวะของเพลง แม้แต่เพลงเก่าที่อมตะก็ยังไปใส่จังหวะเร็ว ๆ แล้วนำ
มาร้องกันใหม่ ซึ่งก็ทำให้เสียบรรยากาศและรสชาติของเพลงเดิมไปบ้าง นอกจากนี้ก็ยังมีการนำทำนองเพลง
สากลที่ได้รับความนิยมอยู่ นักแต่งเพลงก็เอามาใส่เนื้อร้องเป็นภาษาไทย แล้วฉีกแฉกจำหน่ายจนได้รับ
ความนิยมอย่างสูง เช่น เพลง เกาฮานหยคนำคา ไมรักแกลงหลอก เป็นต้น

สำหรับเพลงที่ได้รับความนิยมจนเป็นคำพูดติดปากกันทั่วไป เช่น เพลงทำไมต้องเป็นเรา
ทำไมถึงทำกับฉันได้ ฯลฯ แล้วเธอจะรู้สึก ถ้าวันนี้อยู่มีเขาอยู่ ฯลฯ

ลักษณะการใช้คำที่ทันสมัยน่าฟังความหมายดี เช่น เพลงฝากเพลงถึงเธอ

บุญฉันมีแค่เป็นสะพาน
ให้เธอข้ามพบสายธาร สดชื่นสุขขี
 บัดนี้ถึงวันที่เรา รอมาฉันจึงมีแก่น้ำตา
 วันหลังมาอวยพรให้

.....

(ฝากเพลงถึงเธอ : ทวีพงศ์ มณีนิล)

วันใดซาครันแล้ว เธอจะรู้สึก
 วันไหนสำนึกแล้ว เธอจะเสียใจ
 มีแฉางามอยู่ในมือ เข้มแข็งแขวงอาลัย
 ทอวันหลุดไป จึงคอยคร่ำครวญ

.....

(ซาครันแล้วเธอจะรู้สึก : ทวีพงศ์ มณีนิล)

ร้องไปเถิดการ้องเพื่อลงอุกกา
 เพื่อหับแล้วคืนมาอุกกาจะไคสวายใส
 แดการ้องเพื่อให้เขามาอาลัย
 อายตัวเองบางนะใจ เขาจะว่าไคไฉนน้ำยา

.....

(ข้างเขาเถิดคนะหัวใจ : ทวีพงศ์ มณีนิล)

ฯลฯ

นอกจากนี้นักแต่งเพลงบางคนก็กล้าใช้คำพูดที่รุนแรง แต่ได้อารมณ์ เช่น

แน่นอนวันพระยังคงมี
 ก็คงเป็นที่ของฉันสักครา

ที่แล้ว ๆ ไปคิดว่า

หลงศรัทธาให้ทานหมา แมวมันไป

.....

(วันพระไม่มีหนเดียว : สาโรจน์ เสงี่ยมทรัพย์)

.....

ร้อยลั่นกะลาจนก็ทอดทน

แสนวนทองร้อยกะลา

ธรรมชาติวิสัยของตัวอะไร เจ้าหนา

เฉลยเป็นทองหาอาจรม

.....

(คิดไปจะคลั่งใจตาย : จงรัก จันทรรัก)

นอกจากคำสาปชั่วร้าย

ติดตามร่างกายยังยังป่าช้า

และกงกรรมที่เธอทำมา

ติดตามดวงวิญญาณลอบไปทุกอเวจี

.....

(มารมณีย์ : จงรัก จันทรศร)

3. ยุคแผ่นเสียงทองคำ ครั้งที่ 4 และ 5 ระหว่างปี พ.ศ. 2522 - 2526

จากการประกวดเพลงเส้าอากาศทองคำที่ผ่านมาทั้งหมด 4 ครั้งด้วยกัน โดยเฉพาะปีสุดท้าย 2521 หลังจากนั้นก็หยุดไปอีกโดยไม่มีการจัดประกวดอีกเลย จนกระทั่งปี 2523 และ 2526 ก็มีการประกวดแผ่นเสียงทองคำอีก 2 ครั้ง อย่างไรก็ตามในวงการเพลงลูกกรุงในยุคนี้นี้ยังเฟื่องฟูมาก เพราะมีการแข่งขันกันผลิตแผ่นเสียงหรือที่เรียกว่าเพลทลับ แผ่นแผ่นเสียงซึ่งความนิยมเสื่อมลงไป เนื่องจากแผ่นเสียงมีราคาแพง และเครื่องเล่นแผ่นเสียงก็มีราคาแพง เก็บรักษายาก นำติดตัวไปไม่สะดวกแก่การฟัง ผู้ฟังเพลงจึงหันมานิยมใช้ฟังแถบเสียงหรือเพลทลับกันมาก เพราะราคาถูก อีกทั้งเครื่องเล่นเทปมีราคาถูกกว่าเครื่องฉายและสะดวกที่จะนำติดตัวไปฟังที่ไหนก็ได้ เพราะมีขนาดเล็ก อายุ

การใช้งานก็ดีกว่าแผ่นเสียงหลายเท่า บางเครื่องก็มีทั้งวิทยุระบบ เอฟเอ็ม และเอเอ็ม ฉะนั้นช่วงนี้ จึงทำให้วงการเพลงพื้นบ้านเจริญรุ่งเรืองมาก สามารถจำหน่ายได้เป็นแสน ๆ คอลัมน์ ทำให้ผู้ผลิตที่รวบ ส่วนแผ่นเสียงนั้นก็ยังมีผลตกอยู่ สำหรับงานนักจัดรายการวิทยุเพื่อเปิดที่สถานีวิทยุ คุณภาพเสียงจะดีกว่าเพลง ที่เกี่ยวกับสถานีวิทยุภาคเอฟเอ็ม เป็นที่นิยมอย่างมาก เพราะเสียงที่นุ่มนวลไพเราะน่าฟัง สำหรับ นักร้องเก่ายังคงกลับมาร้องเพลงจนเป็นที่นิยมกันอีกหลายคน พร้อมกับมีนักร้องหน้าใหม่และนักแต่งเพลง ก็เกิดขึ้นมา มีเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างมากในยุคนั้น

ในช่วงปี 2523 เป็นต้นมา เกิดเพลงประสานเสียงขึ้นมาและปรากฏว่าเป็นที่นิยมอย่างมาก สร้างชื่อเสียงให้กับ "ฮอทเพลย์เปอร์" อย่างยิ่ง โดยเฉพาะเพลงแรกคือ "อมรัก" ซึ่งเป็นผลงานของ สุรพล โขะวนิก จากนั้นมาเพลงที่ทำชื่อเสียงให้กับ "ฮอทเพลย์เปอร์" และนักแต่งเพลง คือ ทวีพงศ์ มณีนิล อย่างมาก กล้วยเพลง "หัวใจสลาย" ได้รับความนิยมไปทั่วประเทศ สร้างผลกำไรให้กับ ผู้ผลิตเพลงอย่างมาก เพราะยอดขายเพลงชุด "หัวใจสลาย" สูงสุดในยุคนั้น จากนั้นก็มีอีกหลายชุด ซึ่งเป็นผลงานของ ทวีพงศ์ มณีนิล ส่วนใหญ่ทำนองจีน เพลงประสานเสียงได้รับความนิยมอยู่หลายปี จนฮอทเพลย์เปอร์ได้รับความนิยมไปทั่ว จนกระทั่ง "วันที่ 14 กันยายน 2526 ทวีพงศ์ มณีนิล ถูกลอบยิง จนเสียชีวิต ขณะกำลังโทรศัพท์อยู่ในทางเมโทรแผ่นเสียงเพลง ประตูนํ้า หลังจากทวีพงศ์ มณีนิล ได้เสียชีวิต ไปแล้ว ผลงานเพลงของฮอทเพลย์เปอร์เริ่มน้อยลงไป แม้แต่ ชานันทร อินทร เทพ ก็เริ่มมีผลงานออกมาน้อย ลงเช่นกัน ช่วงนี้ได้มีการนำเพลงเก่า ๆ มาบันทึกเสียงกันใหม่ในรูปแบบเพลงประสานเสียง ซึ่งก็ยังมีผลออกมา จำหน่ายกันทั่วไป ไม่ว่าจะเป็น สุพจน์คอรัส สิทธิชนยุคสุดท้าย ฯลฯ

เพลงที่ได้รับความนิยมในยุคนั้นก็มีมากมาย เช่น เพลง บันดินให้เป็นดาว สันกลั่นดิน เสร้า นิ่งมองฟองเบียร์ ตามใจเธอคุณก่อน แม่ขอรัก ว.ค.รอรัก ไฟเสนาหา หนังสือสองชาย นกเอี้ยงจำ หลานยาโม ส่วนเกิน รุทางใจ รักซ่อนรัก เพลงเศร้าที่แสนหวาน เพชรคาถาขอใจร้างทางใจ นางโสม สาว ก.จ.ว. โรอาารมม น้ำตาการา คิดถึงฉันบ้างคืนนี้ ฯลฯ

นักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียง เช่น ทวีพงศ์ มณีนิล จงรัก จันทรรักษ์ วินัย รุ่งอนันต์ อีส อารีย์ วราห์ วรเวช จ่านงค์ เป็นสุข ว.วิชัยวัฒน์ อาจันต์ นิลเพชร อสิ สถาพร ตะวัน วินดา นนทิยา ปรีติ สุจริตกุล โสฬาร เพียรธรรม ประสิทธิ์ ชำนาญไพร รัชรัตน์ วงศ์เกียรติจร ก่อเกียรติ ชาทะนาวัน ฯลฯ

ส่วนนักร้องเก่า ก็ยังคงมีโอกาสกลับมาบันทึกเสียงกันใหม่ และบางคนก็กลับมาได้รับความนิยมกันอีก เช่น เพ็ญพิศ สิริวิไล กลับมาได้รับความนิยมอีกในเพลง "ไฟเสนาหา" วินัย พันธุรักษ์ กลับมาได้รับความนิยมในเพลง "สิ้นกลิ่นคือน" นอกจากนี้ก็มีนักร้องทั้งเก่าและใหม่ เป็นที่นิยมอยู่ในช่วงนี้ เช่น สุเทพ วงศ์กำแหง ทนงศักดิ์ ภักดีเทวา ชานินทร์ อินทรเทพ สวัสดิ์ ผกาพันธ์ รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส ศรีโสด สุชาติวุฒิ ทอน สอนะเบียม อุมพร มัวหึ่ง คาวใจ ไพจิตร จิตติมา เจือใจ อิทธิพล บำรุงกุล พรเทพ ไทหรรษ์ กิ่งกาญจน์ กาญจนา คาวพิทย ธรรมโชติ ไพจิตร อักษรณรงค์ กุ้ง กิตติคุณ วริศา นภาพร วินัส พุณทรัพย์ ทะวัน เจริญจิต ฉลาด กมธรัตน์ ทิพย์วรรณ ปิ่นทิพย์ คณิตศา จิตเจริญ คันสนีย์ นาคพงศ์ ฯลฯ

แผนเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 4

ในการประกวดแผนเสียงทองคำพระราชทานครั้งที่ 4 ประจำปี 2523 นี้ สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดงานประกาศผลตัดสินเพลงแผนเสียงทองคำพระราชทาน เป็นครั้งแรกจากคณะกรรมการจัดงานแผนเสียงทองคำสามสมัย ป.วรานนท์ และสถานวิทยุกองทัพอที่ 1 รอ. และในครั้งนั้นเป็นการจัดการประกวด ครั้งที่ 4 ประจำปี 2523 ถึงแม้ระยะเวลาในการจัดงานนั้นจะห่างไกลจากครั้งที่ 3 (ปี 2514) ถึง 10 ปีก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดีงานประกาศผลตัดสินรางวัลแผนเสียงทองคำพระราชทาน ในครั้งนี้ก็ผ่านพ้นไปด้วยดี โดยจัดขึ้นที่โรงละครแห่งชาติ เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 28 ธันวาคม 2523 ในการประกวดแผนเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 4 นี้ ได้มีการแบ่งประเภทของการประกวดดังต่อไปนี้

1. ประเภทเพลงเพื่อชาติ ลูกกรุง-ลูกทุ่ง
2. ประเภทเพลงโฟล์คซอง
3. ประเภทเพลงคีเณลูกกรุง
4. ประเภทเพลงยอชโยมลูกกรุง
5. ประเภทเพลงยอชโยมลูกทุ่ง
6. ประเภทเพลงคีเณลูกทุ่ง
7. ประเภทเพลงยอชโยมลูกทุ่ง
8. ประเภทยอชโยมลูกทุ่ง

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการประกวดแผ่นเสียงทองคำพระราชทานครั้งนี้ สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้แบ่งเพลงประกวดเอาไว้อย่างชัดเจน คือแบ่งเป็นลูกกรุงและลูกทุ่ง ส่วนหลักเกณฑ์ในการให้คะแนน มีคณะกรรมการตัดสินเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านเพลงพิจารณาตัดสินจากเพลงที่ส่งเข้าประกวด ซึ่งจะตรงกับเมื่อสามครั้งที่แล้ว ซึ่งมีการจัดอันดับเพลงแบ่งเป็น ก. และ ข. ส่วนในครั้งนี้อันเป็นการจัดอันดับเพลง มีแต่การส่งเข้าประกวด นอกจากนี้ยังมีเพลงสำหรับงานประกวดครั้งนี้ คือ เพลง "แผ่นเสียงทองคำ" คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร ทำนองโดย ปราจีน ทรงเผ่า เป็นเพลงที่แสดงออกถึงความภูมิใจและยินดีที่จะมีงานแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน และมีโอกาสได้รับพระราชทานรางวัลแผ่นเสียงทองคำ

เพลง "แผ่นเสียงทองคำ"

ไม่ว่าเธอจะเป็นใคร
อย่าว่าว้ายอย่าอายกวี
เหยาเรือนโคกไกลคนตรี
แผ่นเสียง
นี่คือฉันนั่นคือเธอ
อย่าถือตน
จุกรวมคือสมาคม
หัวใจพราว
ต่างรอวันนี้
เกียรติยศสวยสด
อักษราประเอยงอร
ให้บทเพลงเปล่งแว่กกังวาน
เป็นยอดขุนย
แผ่นเสียงทองคำ

หากหัวใจรักคนดี
หากหัวใจของเธอมีบทเพลง
มีแต่เหงาแสนวังเวง
ชื่นแครงใจสิ้นไร้งังวอล
เขยอ รอยยิ้มพริ้มยอล
เขาก็คนเช่นเรา
ชมรมนักเพลงเนา
ฝันพรอมเพรียงแผ่นเสียงทองคำ
ทุกคนเปรมปรีดิ์ทุกวินาทีสุขล้ำ
หมดยกคงงามแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน
ถวายพรพระภูษาด
ให้พระองค์ทรงไพบูลย์
สมาคมพระบรมราชูปถัมภ์
แผ่นเสียงทองคำพระราชทาน

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง ปราจีน ทรงเผ่า

รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 4 ประกาศเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2523

ประเภทเพลงเพื่อชาติลูกกรุง

ขับร้องหมู่ ไค้แก เพลง สุกแต่นดิน ขับร้องโดย ศิริจันทร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา

ประเภทนักร้องคาราวัง

คาราวังลูกกรุงชาย ไค้แก ฉลาด ฅมรัตน์ จากเพลง "ป่าข้างฝั่งใจ"

คาราวังลูกกรุงหญิง ไค้แก กิ่งกาญจน์ กาญจนมา จากเพลง "เศร้า"

ประเภทเพลงดีเด่นลูกกรุง

คำร้องดีเด่น ไค้แก เพลง รักที่ทองหาม ผลงานของ โอฬาร เพ็ญธรรม

ไค้แก เพลง ชีวิตศิลปิน ผลงานของ สมพจน์ สิงห์สุวรรณ

ทำนองดีเด่น ไค้แก เพลง สายเกินไป ผลงานของ พนม เพชรสงคราม

เรียบเรียงฯ ดีเด่น ไค้แก เพลง น้ำตาคารา ผลงานของ เสกสรรค์ สอนอ้อมสาร

ดนตรีดีเด่น ไค้แก เพลง น้ำตาคารา ผลงานของ เสกสรรค์ สอนอ้อมสาร

นักร้องหญิงดีเด่น ไค้แก จิตติมา เจือใจ จากเพลง "เหวหิน"

ประเภทยอดเยี่ยมลูกกรุง

คำร้องยอดเยี่ยม ไค้แก เพลง น้ำตานกขมิ้น ผลงานของ ชاذิ อินทวิจิตร

ทำนองยอดเยี่ยม ไค้แก เพลง อ้ายสงสารฉันเลย ผลงานเพลงของ วราห์ วรเวช

เรียบเรียงฯ ยอดเยี่ยม ไค้แก เพลง รักเจ้าพระยา ผลงานของ ปราจีน ทรงเน่า

ดนตรียอดเยี่ยม ไค้แก เพลง น้ำตาคารา ผลงานเพลงของ เสกสรรค์ สอนอ้อมสาร

นักร้องยอดเยี่ยมหญิง ไค้แก อุมพร บัวพัง จากเพลง สตรีหมายเลขศูนย์

นักร้องยอดเยี่ยมชาย ไค้แก สุเทพ วงศ์กำแหง จากเพลง ตัวไกลใจยัง

เพลงยอดเยี่ยมรวม ไค้แก เพลง น้ำตาคารา ขับร้องโดย คาวใจ ไพจิตร คำร้อง ทำนอง

โดย ปรีดี สุจริตกุล

ประเภทเพลงยอคนเฒ่ากรุง

สำหรับการประกวดแผนเสียงทองคำพระราชทาน ประเภทยอคนเฒ่ากรุง ซึ่งหมายถึง
การจำทนายเทปไ้สูงสุก

นักร้องยอคนเฒ่ากรุงชาย ไ้แก่ ขำนิมิตร อินทร เทพ จากเพลง "ปั้นดินให้เป็นดาว"

นักร้องยอคนเฒ่ากรุงหญิง ไ้แก่ รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส จากเพลง "หลานย่าโม"

คำร้องยอคนเฒ่ากรุง ไ้แก่ เพลง "น้ำตานกขมิ้น"

ฉัม.....ฉัม.....

ฉัม.....ฉัม.....ฉัม.....

จากทุ่งกว้างฝั่งธาร	มาสู่ลานและไร
นกเพลงเจ้าคร่ำครวญซึ้งใจ	ในพฤษภนา
ฉันเหมือนนกขมิ้น	ทองบินจากรังมาสู่วังน้ำตา
ฝนยังสาดลมพัดพัดพา	โอ้ จะตากกรรม
ฮอนวอนฟ้าอย่าเอียง	บ้ายเบี่ยงให้ใจโศกชมระทมชมเชาค่า
ทรมานแทบจะกราบกรานความชั่ว	ณจุฬาทรงกรรม รินน้ำตาใจ
จากทุ่งกว้างฝั่งธาร	มาสู่ลานและไร
นกขมิ้นเฝ้ามาสนเกล็ด	คำแล้วดวงใจ จะนอนไหนเล่าเอ๋ย
	คำร้อง ชำลี อินทรวิจิตร
	ทำนอง ปราจีน ทรงเข่า

คำร้องเพลงยอคนเฒ่ารวม ไ้แก่ เพลง "น้ำตาคารา"

ฉัม.....เจ้านางนวล เจ้าบินหวานทวนลม ถึงเห็นพนาพรหม
เจ้าตรมอยู่เดียวดาย คนเคยเห็นใจ เขาคงไม่แลเหลียว คิดว่าเจ้าปราศเปรี้ยว
เที่ยวทางปีกสำพอง

ฉัม.....เจ้าคารา เจ้าลอยฟ้าเรื่อรอง เขาทองแท่งนคอมอง จ้องคูดาวที่พรายพราย
ยอโคโธเมฆังแสงพรายพรายกลับเลื่อนหาย

ล้ม.....เจ้าคารา วอนฟ้าปราณี ฟ้าก็ไร้มิตรี ไม่โยคี คาวราไร คาวจากฟ้ามา
 น้ำตาเจ้าซ่อนเอาไว้ หากคนช่วยปลอบใจ ใครจะขับหยาดน้ำตา
 คำร้อง-ทำนอง ปรีดี สุจริตกุล

ประเภทเพลงที่เค้นลูกกรุง

คำร้องที่เค้น ไคแก่ เพลง "ชีวิตศิลปิน"

ศิลปินเกิดมามีสินะหมด
 กล่อมโลกทรนรมย์ ออกทรนรมย์ในใจตัว
 ยามรุ่งเรืองชื่อเสียงเลื่องลือไปทั่ว
 ถึงคราวตกต่ำก็มีคนว่า ชีวิตสั่วลงพลัน
 ศิลปินต้องมิดีอยู่ภายในใจ
 เพื่อเสนอออกไปให้ใคร เขาสุขหัวกัน
 ใครระหมื่นหมื่นอารมณ์ไหวหวั่น
 เราใจให้เกิดสุขสันต์ควยพรสวรรค์ของคน

ขายอารมณ์ให้คนเขาสุขสดีใส
 ชีวิตตัวเองหมองไหม เหนื่อยยากเข็ญสุทน
 ร้องไห้ในอกยังเป็นท่าซนกลม
 ทอหน้าผู้คน ยิ้มไคหึงน้ำตา

ศิลปินปากใจไว้กับปวงชน
 หากพลาคพลั้ง อับจนปากตนหวังไคพึ่งพา
 ขารน้ำใจหลังไหลเลอะค่า
 ขอจงอุ้มโอบศรัทธา เมตตาคนศิลปิน
 คำร้อง สมพจน์ สิงห์สุวรรณ
 ทำนอง

แผนเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 5

เมื่อการประกาศแผนเสียงทองคำพระราชทานทองคำครั้งที่ 4 ย่างผ่านไป สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ก็ได้จัดงานประกาศรางวัลแผนเสียงทองคำพระราชทานขึ้นเป็นครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2526 ณ โรงละครแห่งชาติ โดยมีเพลงที่ส่งเข้าประกวดทั้งหมด 503 เพลง และได้แยกการประกวดออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ประเภทเพลงเพื่อชาติ
2. ประเภทสร้างสรรค์
3. ประเภทยอดเยี่ยม ลูกกรุง-ลูกทุ่ง
4. ประเภทคาราวัง ลูกกรุง-ลูกทุ่ง
5. ประเภทโฟล์คซอง

รางวัลแผนเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 5 ประกาศเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2526

ประเภทยอดเยี่ยมลูกกรุง

1. คำร้องยอดเยี่ยม ได้แก่ เพลง "อมรัก" แต่งโดย สุรพล โทณะวนิก
2. ทำนองยอดเยี่ยม ได้แก่ เพลง "สุกเหงา" แต่งโดย วราห์ วรเวช
3. นักร้องชายยอดเยี่ยม ได้แก่ ทนงศักดิ์ ภักดีเทวา จากเพลง "ไร้อารมณ์"
4. นักร้องหญิงยอดเยี่ยม ได้แก่ ทิพย์วรรณ ปิ่นนิภาส จากเพลง "สุกเหงา"
5. นักร้องคาราวังชาย ได้แก่ พรเทพ เทพรักษ์ จากเพลง "คนใจเหงา"
6. นักร้องคาราวังหญิง ได้แก่ ทิพย์วรรณ ปิ่นนิภาส จากเพลง "ดอกไม้ซ่อน"

ประเภทเพื่อชาติแนวลูกกรุง

ได้แก่ เพลง "เราไม่มีเวลาทะเลาะกันอีกแล้ว" จากผลงานของ นคร ถนอมทรัพย์

คำร้องยกเบี่ยงลูกกรุง ไก่แก เพลง "ลมรัก"

เมื่อลมพัดใบไม้สะบัด	ใบมือเรียกใคร
เชอรูบางโพ	ฉันวอนใบไม้ใบมือเรียกเธอ
เปรี๊ยะเป็นดิน	ใบไม้ก็คืนวาร์กเสมอ
ทุกใบบอกเธอ	แทนฉันทุกวันเรื่อยไป
ลมที่เป่าใบไม้แกว่ง	นั่นมิใช่เปลี่ยนแปลงของลม
มีลมหายใจของฉันผสม	ปากลมเอาไว้
แนบเธอหายใจ	สู่ลมเขาไปในทรวงเมื่อไหร่
เธอโปรคจำไว้	เธอสู่ลมรักฉันแล้วเลย

คำร้อง
สุรพล โทษะวนิก
ทำนอง

คำร้องเพลงสร้างสรรค์แนวลูกกรุง "คนจนไม่มีสิทธิ์"

คนจน จน คนจน จน คนจน จน คนจน จน
คนจน จน ไม่มีสิทธิ์เจ็บป่วย ต้องพวกคนรวย ถึงจะได้สิทธิ์เช่นนั้น
เจ็บป่วยกันที ละเสียเป็นหมื่นเป็นพัน
พอก็คิดเงินใจสั่นหัวใจพลันจะวาย

วอนพระพรหมได้โปรดเถิดเจ้าข้า
ช่วยเวทนา พระพรหมทานอย่าไรราย
เจ็บหนักกันที ได้โปรดช่วยให้ถึงตาย
จะได้ไม่ท้อจาย เป็นหนี้ให้ตายทั้งเป็น

ตายทั้งเป็น ตายทั้งเป็น ตายทั้งเป็น ตายทั้งเป็น ตายทั้งเป็น
ตายทั้งเป็น ตายทั้งเป็น ตายทั้งเป็น โอ.....โอ.....โอ.....
โอ.....ผู้ใดจะช่วยไคหนาของขึ้นราคา ชีวิตชีวาแสนเข็ญ
เจ็บป่วยนั้นเป็นเรื่องจำเป็น คนยากไร้สำคัญ จะทำเช่นไร
โอ.....โอโย ชาคีขางหน้าถาหากจะตอจะมีขอหลบหลีกดี

ไม่ยุคไม่เกิด ท่อไป...ชาตินี้ลำบากอยากเกิดมาจนทำไม

กระเสือกกระสนท่อไป ไช้เวรไช้กรรม คนจน จน

คนจน จน คนจน จน คนจน จน.....

คำร้อง

วราห์ วรเวช

ทำนอง

จากปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา การประกวดแข่งขันเสียงทองคำพระราชทาน และเส้าอากาศทองคำ โค้ชยุคจะงักไป จนถึงบัดนี้ยังไม่มีมีการประกวดกันอีกเลย แต่อย่างไรก็ตามที่ ประสิทธิ์ ชำนาญไพร นักแต่งเพลงมีชื่อ และนายกสมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึงโครงการประกวดแข่งขันเสียงทองคำพระราชทานในครั้งต่อไปดังนี้

...การประกวดแข่งขันเสียงทองคำพระราชทาน ในครั้งที่ 6 ซึ่งจะจัดโดย ชมรมนักร้องชาย บัณฑิต (กลุ่ม 10 มกรา) ร่วมกับสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย มีกติกาในการส่งผลงานเพลงเข้าประกวด จะต้องมียอดเยี่ยมแพร่อยู่ในระยะ 4 ปี คือตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2530 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2533 โดยแบ่งเพลงประกวดออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทเพลงไทยสากล (ลูกทุ่งและสตริง)
2. ประเภทเพลงไทยลูกทุ่ง
3. ประเภทเพลงไทยพื้นบ้าน

โดยจะประกาศผลการตัดสินและจัดงานแข่งขันเสียงทองคำในราวปี พ.ศ. 2534 นี้...
(ประสิทธิ์ ชำนาญไพร ผู้ให้สัมภาษณ์ สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ ผู้สัมภาษณ์ ที่สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย 108 หมู่บ้านชลนิเวศน์ ถนนประชาชื่น บางเขน กทม. เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2532)

สำหรับวงการเพลงไทยนับจาก พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา ก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางด้านการบันทึกเสียง การบรรเลงดนตรี และการขับร้องเพลง มีการเปลี่ยนแปลงผันแปรไปตามตลาดวงการ เทป และก็เกิดเพลงในแนวร็อค แนวป๊อป แจ๊ส และแนว "สตริง" มีการ

บทเพลงลูกทุ่งเก่า ๆ เท่านั้น นักร้องเพลงลูกทุ่งทั้งหลาย คือ สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์
นิพนธนาคร สวัสดิ์ ผกาพันธุ์ ชรินทร์ อินทรเทพ เป็นต้น

สำหรับนักร้องสตรี บางวง บางคนก็จะร้องเพลงที่แต่งขึ้นมาใหม่ ซึ่งบางเพลงก็เป็นต้นฉบับสำหรับ
ผู้ฟังวัยรุ่นอย่างมาก ถึงแม้บางเพลงนั้น จะไม่ค่อยดีนักในแง่ของการสัมผัสคล้องจองเท่าไรนัก
เอาความสนุกสนานเร้าใจเป็นใหญ่ ทั้งนี้เป็นเพราะในช่วงนี้มีความก้าวหน้าทางด้านดนตรีอย่างมาก
มีการจัดแสดงดนตรีสด ๆ ออกรายการโทรทัศน์แทบทุกช่อง ที่เรียกว่า แสดงดนตรี "คอนเสิร์ต"

ไพบูลย์ สุภาวดี ได้พูดถึงเพลงสมัยใหม่จะแตกต่างกับเพลงสมัยเก่าในเรื่องของความไพเราะ
ในบทเพลงซึ่งท่วงมีสัมผัสคล้องจอง โดยให้สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 เวลา 11.30 น.
วันที่ 5 ธันวาคม 2532 ดังนี้

พูดถึงเรื่องเนื้อเพลงสมัยใหม่ ไม่มีสัมผัส ซึ่งผิดกับสมัยก่อนนั้น มีสัมผัสเหมือนกลอนแปด
หรือบทกลอน ๆ การมีสัมผัสนั้นเป็นบรรยากาศแบบไทย ๆ ที่คนไทยนิยมพูดจากสองจอง
เป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน การรักษาสัมผัสในเพลงไว้ ก็เท่ากับเป็นการรักษาวรรณกรรม
ประเพณีไว้ส่วนหนึ่ง

(ไพบูลย์ สุภาวดี ผู้ให้สัมภาษณ์ สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 ผู้สัมภาษณ์ ที่สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11
ด.เพชรบุรีทีวีใหม่ กทม. เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2532)

วงการ เพลงของไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปมาก ในสมัยก่อนนั้น นักร้องหรือ
ผู้ผลิตแผ่นเสียง จะต้องนำแผ่นไปแจกให้กับนักจัดรายการวิทยุ หรือสถานีวิทยุหรือช่วยกันเปิดสมัยสุน
ผลงานของตน และนักร้องก็จะได้อีกโอกาสร้องเพลงทางรายการโทรทัศน์นั้น จะต้องรอให้เพลงเป็น
ต้นฉบับของผู้ฟังเสียก่อน จึงจะได้รับเชิญให้ไปออกรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ ได้ ผิดกับในปัจจุบันนี้ นักร้อง
สตรีจะต้องมีการเข้าสังกัด หรือที่เรียกว่าเข้า "ค่ายเพลง" เช่น

นิรุตติ์ โปรโมชัน จะมีนักร้องอยู่ในสังกัด เช่น บุรณัท ภรณ์มณี กอน สอนระเบียง
ทางสิทธิ์ เว็บบิงจินดา เป็นต้น

แกรมมี่ จะมีนักร้องในสังกัด เช่น ชงไชย แมคอินไตย์ ฐิติมา สุกสุนทร ไมโคร เป็นต้น

รตไพฑนตรี จะมีนักร้องในสังกัด เช่น ภูมิ่ง ทนอสุวรรณ สาวสาวสาว พัทธินา แสงทาสัย

เป็นต้น

ยังมีค่ายเพลงและนักร้องสกรีนอีกจำนวนมากนับได้ว่าในยุคสมัยนี้เจริญรุ่งเรืองและมี
นักร้องสกรีนเป็นจำนวนมาก หลังจากทำแผนเสียงเสร็จแล้ว นักร้องสกรีนหรือค่ายเพลงผู้ผลิตผลงาน
ไม่ต้องการแจกแผ่นเหมือนแต่ก่อนแล้ว แต่จะต้องเตรียมโปรโมทเพลง คือต้องมีการประมาณในการ
โฆษณาเพลงในแต่ละชุด แต่ละเดือนพอสมควร เพราะทุกอย่างเป็นธุรกิจหรือการค้าไปหมดแล้ว
นั่นคือ การจ้างเปิดแผ่น คิดเป็นค่าเพลงที่เรียกว่า "ค่าลิขสิทธิ์เพลง" ส่วนในรายการทางโทรทัศน์
นั้น ก็ไม่ใช่เรื่องยาก สามารถออกรายการแสดงดนตรีได้ทันทีที่เรียกว่า การจัดแสดง "คอนเสิร์ต"
ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก แต่ผลดีก็จะเกิดกับนักร้อง คือได้มีโอกาสแสดงตัวและชื่อเสียง นอกจากนั้นก็
ยังใช้วิธีถ่ายทำมิวสิกวิดีโอเพื่อออกรายการของทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ อีกด้วย เพื่อเป็น
การโฆษณาจึงต้องลงทุนสูงมาก ส่วนทางด้านหนังสือพิมพ์ก็ต้องมีงบเอาไว้ สำหรับโฆษณาเพลงเช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ การเป็นนักร้องนั้นง่ายกว่าสมัยก่อนมาก สมัยนี้ถ้ามีทุนก็ก็สามารถ
จะอยู่ได้ การลงทุนทำเพลงชุดหนึ่ง ใช้งบประมาณเป็นล้าน ๆ ขึ้นไป บางชุดก็ประสบความสำเร็จ บางชุด
ก็ขาดทุน ผู้ผลิตบางรายทนขาดทุนไม่ไหวก็เลิกกันไป แต่ก็ยังมีผู้ผลิตเห่เบเกิขึ้นอยู่สม่ำเสมอ ทำให้
วงการเพลงปัจจุบันนี้มีการแข่งขันกันทางด้านโปรโมทกันอย่างเต็มที่ และก็จะต้องอยู่ในสภาพที่กดดัน

อย่างไรก็ตามเพลงลูกกรุงเก่า ๆ ไม่ว่าจะเป็นในสมัยละครเวที แผ่นเสียงทองคำและ
เสาอากาศทองคำก็ตาม ก็ยังเป็นต้นแบบกันอยู่ในปัจจุบันนี้ ค่ายเพลงจากการที่นักร้องสกรีนได้นำเพลง
เหล่านั้นมาขับร้องใหม่ ตามนโยบายของค่ายเพลงที่ตัวเองสังกัดอยู่ ใ้ช่วยทำให้เพลงลูกกรุงเก่า ๆ
ยังคงความอมตะและความประทับใจของคนทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ ถึงแม้การบรรเลงและขับร้อง
จะออกไปในแนวใหม่ จนบางครั้งรู้สึกทำให้เสียบรรยากาศ หรือลีลาของเพลงเดิมไปบ้าง แต่ก็ยัง
มีส่วนคือผู้ที่ใ้ช่วยทำให้เพลงลูกกรุงเก่า ๆ นั้น ไม่ถูกลืมเลือนไปจากความทรงจำของนักฟังเพลง
ทั้งยังทำให้มันคงเพลงเก่า ๆ มีโอกาสมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นอีกทางหนึ่ง ถึงแม้ขณะนี้ จะไม่มีนักร้องที่
ร้องเพลงแนวลูกกรุงเกิดขึ้นมาอีกเลย คงมีแต่นักร้องแนวสกรีนเกิดขึ้นมากมายหลายคนที่กำลังเป็น
ที่นิยมอยู่ในปัจจุบัน แต่ก็ยังมีโรคจิตที่เพลงไทยสากลหรือเพลงลูกกรุงยังไม่ถูกลืมจนหมดสิ้น อย่างน้อยก็ยัง
มีนักร้องเพลงลูกกรุงเก่า ๆ อย่างเช่น สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์ นันทนาคร สวลี ผกาพันธุ์
ชานันท์ อเนกเทศ เป็นต้น ใ้ช่วยพยุงเพลงลูกกรุงเอาไว้ให้คงอยู่ยาวนานแสนนานต่อไป

เพลงลูกกรุงนั้นถึงแม้ว่าอาจจะไม่มีสมัยอย่างไ้เพราะเพราะพรุ่งนี้ก็ตาม ท่านเองก็มีส่วนทำให้
เพลงไทยเรานาฬัง นอกจากท่านเองเพลงลูกกรุงที่นักแต่งเพลงแต่งท่านเองเพลงขึ้นเอง ซึ่งก็มีเพลงที่

ได้รับความนิยชมอย่างมากมายแล้วก็ตาม นักแต่งเพลงลูกกรุงก็ยังต้องอาศัยทำนองเพลงจากที่อื่น ๆ ซึ่งเมื่อพิจารณาลักษณะทำนองเพลงลูกกรุงที่อาศัยทำนองจากที่อื่น พอจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. เพลงที่นำทำนองมาจากเพลงไทยเดิม
2. เพลงที่นำทำนองมาจากเพลงสากล ทางประเทศตะวันตก และอเมริกา
3. เพลงที่นำทำนองมาจากเพลงจีน และญี่ปุ่น

1. เพลงที่นำทำนองมาจากเพลงไทยเดิม

เพลงประเภทนี้ได้สร้างชื่อเสียงให้กับนักแต่งเพลงลูกกรุง มากมายมากมาย การนำทำนองเพลงไทยเดิมมาดัดแปลงโดยใช้เนื้อร้องใหม่ไม่มีการเลียนแบบเพลงไทยเดิม ซึ่งจะมีอยู่ในเพลงลูกกรุงจำนวนมากหลายร้อยเพลง บางเพลงนำไปทั้งหมด บางเพลงนำไปเฉพาะท่อน บางเพลงก็ใช้วิธีดัดท่อนเนื้อหาของเพลงก็เปลี่ยนไปแล้วแต่ยังคงท่วงการ การนำทำนองเพลงไทยเดิมมาใช้เนื้อร้องนี้ จะบรรเลงควายวงดนตรีสากลหรือใช้ดนตรีไทยบรรเลงร่วมกับดนตรีสากล เรียกว่าเป็นการประยุกตเพลงไทยเดิมให้เข้ากับดนตรีสากลและยุคสมัย ทำให้ผู้ฟังรู้จักเพลงเดิมโดยวิธีหนึ่ง เพลงลูกกรุงที่สร้างจากทำนองไทยเดิมและบรรเลงควายวงดนตรีสากลสมัยนี้ เรียกว่า "ไทยเดิมประยุกต"

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของคำว่า "ประยุกต" ว่าเป็นคำกริยา แปลว่า "ความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 502) ดังนั้น "ไทยเดิมประยุกต" จึงหมายความว่า "เป็นการนำความรู้เกี่ยวกับเพลงไทยเดิมมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์"

ในการนำทำนองเพลงไทยเดิมมาประยุกตดัดแปลงสร้างเนื้อร้องลงไป บางเพลงนักแต่งเพลงก็จะบอกไว้ควยว่า ทำนองจากเพลงไทยเดิมเพลงใด แต่ในส่วนใหญ่ก็ไม่บอกไว้ บางทีจะใช้ชื่อเป็นผู้แต่งเนื้อร้องและทำนองไปควย บางเพลงก็บอกไว้แต่เพียงว่า ทำนองไทยเดิม มิไต่บ่งว่าเป็นเพลงไทยเดิมเพลงใด

ในเรื่องของนักแต่งเพลงลูกกรุงที่นิยมนำทำนองเพลงไทยเดิมมาใช้เนื้อร้องแล้วให้นักร้องลูกกรุงร้องจนเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายนั้น มนตรี ทวีโมท (2531 : 17) ได้กล่าวเอาไว้ในหนังสือดนตรีคนทั่วไปว่า... "สำหรับเรื่องทำนองเพลงไทยเดิมที่คนนำไปเป็นเพลงไทยสากล (ลูกกรุง) นั้นมีไม่น้อย

นายสมาน กาญจนะชิน มีคนหนึ่ง ใจมากทีเดียว ดูเหมือนจะแซกค้อยหม้อเถาไปเป็นเพลงแรก แล้ว
ต่อมา ก็ โสมส่องแสงที่เป็นเพลงชื่อ "รัก" เร็ว ๆ นี่ก็มาหมกคลเอาไข่ให้ นายทองศักดิ์ รักดีเทวา
ร้องชื่อเพลง "ไม่รักไม่ว่า"

การนำทำนองเพลงไทยเดิมมาสร้างเป็นเพลงไทยสากลหรือเพลงลูกกรุงนั้น ระยะแรก ๆ ได้
เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ไปต่าง ๆ นานา ทั้งที่เห็นด้วยและคัดค้าน ทั้งที่ สมาน ภาณุ (2526 : ไม่มี
เลขหน้า) กล่าวว่า "...ในจำพวกที่คัดค้านว่าเพลงไทยเดิมของเก่ามาทำฉาย ในจำพวกที่ชอบก็บอกว่าก็
สามารถร้องทำนองเปล่า ๆ โดยไม่เคยตี่ร้องเพลงไทยเดิมเลย ครั้นเวลาผ่านไป เพลงผสมเหล่านั้นก็ได้
พิสูจน์ตัวเองว่า มิได้เป็นการทำลายวัฒนธรรม แต่กลายเป็นการสนับสนุนศิลปะเพลงไทยเดิมอย่างมากมาย"

ส่วน ปัญญา รุ่งเรือง ซึ่งเห็นข้อดีของการนำเพลงไทยเดิมมาประยุกต์สร้างเป็นเพลงไทยสากล
(ลูกกรุง) ว่า

1. ทำให้เพลงไทยคลาสสิก แพร่หลายไปทั่วในหมู่ชนทั่วไปโดยเฉพาะวัยรุ่น ที่ชอบเพลงไทยสากล

(ลูกกรุง)

2. ทำให้เกิดความชื่นชอบขึ้นในหัวใจคนฟังโดยไม่รู้ตัว พวกเด็ก ๆ เข้าใจว่าเพลงนั้นเป็น
เพลงไทยสากล (ลูกกรุง) ครั้นฟังไปร้องไปก็พอใจแล้ว ก็เท่ากับฟังและร้องเพลงไทยคลาสสิกด้วยภาษาพูด
นั่นเอง

3. ทำให้ลูกฟังเพลงไทยคลาสสิกลงในหมู่เยาวชนง่ายขึ้น เพียงแต่แนะนำว่าเพลงที่เขาชอบ
อยู่นั้น คือเพลงไทยเดิม แล้วบรรเลงให้เขาฟังก็จะเข้าใจถึงความงดงามของเพลงไทยคลาสสิกได้ทีเดียว
เพราะเป็นเพลงที่เขาชอบอยู่แล้วโดยเข้าใจว่าเป็นเพลงไทยสากล (ลูกกรุง) (ปัญญา รุ่งเรือง.

2525 : 122)

เพลงลูกกรุงที่นำทำนองไทยเดิมมาดัดแปลงใส่เนื้อร้อง จนได้รับความนิยมแพร่หลาย เช่น

เพลงนิราศภูเขา

"...ดวงฤทธิพแล่นธรรม ระทมเศร้าเจียบเหงาหงอย

ยามราตรีพิหลงค้อยค้อยเจ้าฝันหา

น้องอยู่ไหน ไม่เห็นหน้า หรือว่าอนงค์หลงเพลินนิมาน

หรือใครซ่อนน้องไว้โกธมาน พี่มานเทียบมองหาน้องเนื่อนวล..."

คำร้อง ป.วรานนท์/ชินธุรา

ทำนอง ลาวเสียงเทียน

เพลงโกฟ้า

"...โกฟ้าเอ๋ยโสริณ

หลอกให้พระลอพบเลยกล่าวคำเชิญ

โกฟ้าเอ๋ยโสริณ

โอเจ้าขวัญตา สวยสง่าโฉน

ขอยไถยสมนามว่าเจ้างามจริงหนอ

เหี่ยวตามยากเย็นเพราะเป็นควมณต์สุคา

ขอยไถยสมนามว่าเจ้างามนักหนา

ขอยสู่ตามไปถึงคงแคนไพรชอกซอน..."

คำร้อง ไสส ไกรเลิศ

ทำนอง สร้อยแสงแดง

เพลงฉัณมาจากดาว

"...หรือกระหิณโกลนั้น สิ่งชั่วฉัณมา สิ่งนักสั่งหนาคู่มาเคียงกาย

นี่เกินทางไกลห่างมาแรมเดือนเสมือนว่าคุณคลใจ พอได้เจอ ก็แปลกอะไร

ไม่คิดจะไปไกลคุณ..."

คำร้อง ประสิทธิ์ อุตตะมัง

ทำนอง เพลงเร็วไทย

นอกจากนี้ยังมีเพลงอื่น ๆ อีกมากมาย โดยรวบรวมรายชื่อได้จากเอกสาร ปกแผ่นเสียง และจากการสัมภาษณ์ผู้แต่งคำร้อง พอสรุปได้ดังนี้

เพลง เทียวค้าย	มาจากเพลงไทยเดิม ห่วงอาลัยหรืออืเหนา	ผู้แต่งคำร้อง ไสส ไกรเลิศ
เพลง อืเหนารำพัน	มาจากเพลงไทยเดิม ห่วงอาลัยหรืออืเหนา	ผู้แต่งคำร้อง ไสส ไกรเลิศ
เพลง คนขรรค์พราห์	มาจากเพลงไทยเดิม คาวทอง	ผู้แต่งคำร้อง ไสส ไกรเลิศ
เพลง กิณรีเล่นน้ำ	มาจากเพลงไทยเดิม สร้อยสนคัก	ผู้แต่งคำร้อง ไสส ไกรเลิศ
เพลง จัปกระแต	มาจากเพลงไทยเดิม ลาวกระแตเล็ก	ผู้แต่งคำร้อง พยงค์ มุกดา
เพลง พราห์ใจ	มาจากเพลงไทยเดิม บังใบ	ผู้แต่งคำร้อง ป.วรานนท์

เพลง ขวัญกระเจิง	มาจากเพลงไทยเดิม สุชากรรแสง	ผู้แต่งคำร้อง ป. วราภนท
เพลง เรือนหออรัก	มาจากเพลงไทยเดิม แหกเชิฐจาร	ผู้แต่งคำร้อง เกษม ชื่นประคัมภ
เพลง สยามรัก	มาจากเพลงไทยเดิม อวเสียงเหียน	ผู้แต่งคำร้อง เกษม ชื่นประคัมภ
เพลง พองแงแมงอน	มาจากเพลงไทยเดิม แขนมอญบางขุนพรหม	ผู้แต่งคำร้อง เกษม ชื่นประคัมภ
เพลง รุบเย็บจำเริญ	มาจากเพลงไทยเดิม แขนมอญบางขุนพรหม	ผู้แต่งคำร้อง เกษม ชื่นประคัมภ
เพลง เคือน้ำคาวก	มาจากเพลงไทยเดิม พม่าแปลง	ผู้แต่งคำร้อง อิงอร
เพลง ไม่รักไม่ว่า	มาจากเพลงไทยเดิม มามงค	ผู้แต่งคำร้อง จงรัก จันทรรณ
เพลง พรทิ	มาจากเพลงไทยเดิม คาวทอง	ผู้แต่งคำร้อง สง่า อารัมภ
เพลง วอนรัก	มาจากเพลงไทยเดิม ลาวอกสุ	ผู้แต่งคำร้อง สง่า อารัมภ
เพลง แมยอกรัก	มาจากเพลงไทยเดิม ลาวครวญผสม	ผู้แต่งคำร้อง นนทิยา
เพลง ส่วนเกิน	มาจากเพลงไทยเดิม สร้อยสนทัก	ผู้แต่งคำร้อง จ้านงค์ เป็นสุข
เพลง ใจหวานครวญรำพัน	มาจากเพลงไทยเดิม แหกสาทราย	ผู้แต่งคำร้อง กมล หัศคลไธ
เพลง สะอื้น	มาจากเพลงไทยเดิม ลาวคำเฒ่าทราย	ผู้แต่งคำร้อง ประคัมภ อุททะมิง
เพลง หึงคาร	มาจากเพลงไทยเดิม ค้างคาวกินกล้วย	ผู้แต่งคำร้อง ประคัมภ อุททะมิง
เพลง หัวใจคลั่ง	มาจากเพลงไทยเดิม ทะเลบ้า	ผู้แต่งคำร้อง ประคัมภ อุททะมิง
เพลง อกสุ	มาจากเพลงไทยเดิม ลาวอกสุ	ผู้แต่งคำร้อง ประคัมภ อุททะมิง
เพลง ตามทาว	มาจากเพลงไทยเดิม จีนอาหนู	ผู้แต่งคำร้อง ประคัมภ อุททะมิง
เพลง ออเซาะรัก	มาจากเพลงไทยเดิม แขนมอญบางขุนพรหม	ผู้แต่งคำร้อง สมบัติ เพชรจนา
เพลง รัก	มาจากเพลงไทยเดิม ไสมสองแสง	ผู้แต่งคำร้อง สุนทรียา น เวียงกาญจน์
เพลง หลงคอย	มาจากเพลงไทยเดิม เขมรราชบุรี 2 ชั้น	ผู้แต่งคำร้อง สุนทรียา น เวียงกาญจน์
เพลง จำพราก	มาจากเพลงไทยเดิม พม่าแปลง	ผู้แต่งคำร้อง สุนทรียา น เวียงกาญจน์
เพลง นกเซาะรัก	มาจากเพลงไทยเดิม นกเซาะแซม	ผู้แต่งคำร้อง สุนทรียา น เวียงกาญจน์
เพลง สีนวล	มาจากเพลงไทยเดิม คีรีนวล	ผู้แต่งคำร้อง สุนทรียา น เวียงกาญจน์
เพลง วิหคเหินลม	มาจากเพลงไทยเดิม ลาวลอกคาย	ผู้แต่งคำร้อง สุนทรียา น เวียงกาญจน์
เพลง สันญารัก	มาจากเพลงไทยเดิม แสนคำนึง	ผู้แต่งคำร้อง สุนทรียา น เวียงกาญจน์

เพลง รักเจ้าสาว	มาจากเพลงไทยเดิม ลาวราชบุรี	ผู้แต่งคำร้อง สุนทรียา / สง่า
เพลง มั่นใจรัก	มาจากเพลงไทยเดิม ทะเลบัว 3 ชั้น พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 7	ผู้แต่งคำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์
เพลง รักสิ้น	มาจากเพลงไทยเดิม ทะยอยฉวน	ผู้แต่งคำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์
เพลง กลิ่นไม้แซมยม	มาจากเพลงไทยเดิม สบาย	ผู้แต่งคำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์
เพลง สวามิภักดิ์	มาจากเพลงไทยเดิม ลาวเวียงศรี	ผู้แต่งคำร้อง สง่า อารัมภ์
เพลง เผลอใจ	มาจากเพลงไทยเดิม พรหมมณีคนน้ำเตา	ผู้แต่งคำร้อง ป. วราภรณ์

นอกจากเพลงไทยเดิมทั้งกล่าว ยังมีเพลงลูกกรุงอีกจำนวนมากที่นำทำนองเพลงไทยเดิมมาใช้
เนื้อร้อง ที่ได้ออกชื่อเพลงไทยเดิมว่ามาจากเพลงอะไร และที่ไม่ได้ออกชื่ออีกจำนวนมาก จึงอาจ
กล่าวได้ว่าเพลงลูกกรุงมีส่วนในการจรรโลง เผยแพร่เพลงไทยเดิมอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของไทย
อีกทางหนึ่ง และยังเป็นครูทำนองให้กับนักแต่งเพลงใหม่ ๆ ได้ฝึกหัดเขียนคำร้องใส่ลงไป จึงนับเป็น
แบบอย่างที่ดี

แผ่นบันทึกเสียง →

(2) เพลงที่นำทำนองมาจากเพลงสากล ทางประเทศตะวันตก และอเมริกา

เมื่อเพลงสากลมีโอกาสดำเนินหลายเข้ามาในประเทศไทย และบางเพลงก็ได้รับความนิยม
นิยมนักฟังเพลงทั่วไป ทางแผนเสียงจัดทำเพลงลูกกรุงก็ได้ออกโอกาสให้นักแต่งเพลงลูกกรุงใส่คำร้อง
ภาษาไทยลงไปในทำนองเพลงสากลที่กำลังได้รับความนิยมอยู่ ทั้งนี้เพื่อเอาใจตลาดและเป็นธุรกิจ
อย่างหนึ่งด้วย ทำนองเพลงสากลบางเพลงก็มีความไพเราะน่าฟังจนเป็นอมตะแต่บางเพลงก็ได้รับ
ความนิยมตามยุคสมัยเท่านั้น เพลงลูกกรุงที่นำทำนองสากลมาใช้เนื้อไทย โดยผู้แต่งคำร้องได้ใช้ความ
พิถีพิถันในการเขียนคำร้องด้วยความประณีต จนทำให้เพลงลักษณะดังกล่าวยังคงได้รับความนิยมมาจนถึง
ปัจจุบัน มีการร้องบันทึกเสียงโดยนักร้องต่าง ๆ หลายคน ตัวอย่างเช่น เพลง คิดถึง ซึ่งเจ้าพระยา
บรมศักดิ์มนตรี เป็นผู้เขียนคำร้อง ทำนองเพลงชื่อ ยี่สิบแปด ชัยรุ่งโรจน์ จันทนา สุขสฤติ และ
ต่อมาที่นักร้องคนอื่นร้องบันทึกเสียงจนถึงทุกวันนี้ ก็ยังเป็นต้นแบบอยู่

เพลง คิกดิ้ง

จันทร์กระจ่างฟ้า ณาประคับด้วยดาว โลกสวราวเนมิต ประมวลเมืองแมน
ลมช่วยกลืนมาลา กระจายคืนแดน เรือนนี้แสนคิ๊งถึงน้องนวลจันทร์

งามไคไหน จมวาทึกเทียบเปรียบทอง เจ้างามทองคำที่ ไม่มีใครเหมือน
ถ้าหากน้องอยู่ควยและช่วยชมเคือน โลกจะเหมือนเมืองแมน แขนแล้ว นวลเอิบ

คำร้อง เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

ทำนอง ปีเตอร์ (Gypsy Moon)

จะเห็นได้ว่าคำร้องที่เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เขียนนั้น เป็นภาษาร้อยกรองที่มีความไพเราะ
น่าฟังอย่างยิ่ง และเพลงที่มีคำร้องที่น่าฟังในลักษณะเดียวกันนั้นยังมีอีกมากมายหลายเพลง เช่น

เพลง คอยเซอ

มาจากทำนองเพลงสากล กรีนฟิลด์ส (GREEN FIELDS)

ผู้แต่งคำร้อง เนรัญชรา

เพลง คนใจเหงาม

มาจากทำนองเพลงสากล สลึทรีแร็กกู (SLEEPY RAGOON)

ผู้แต่งคำร้อง ประเทือง บุญญประพันธ์

เพลง สายลมเหนือ

มาจากทำนองเพลงสากล เดซี่เบลล์ (DECY BELL)

ผู้แต่งคำร้อง ไสล กรเลิศ

เพลง คำว่าจพระเวณชายแดน

มาจากทำนองเพลงสากล แดนนีบอย (DANNY BOY)

ผู้แต่งคำร้อง ม.ล.มณีรัตน์ มุนนาค

เพลง แผ่นดินของเรา

มาจากทำนองเพลงสากล เอกโซดัส (EXODUS)

ผู้แต่งคำร้อง สุรพล โทณะวนิก

เพลง ลาก่อนรัก

มาจากทำนองเพลงสากล กูดบายมายเลิฟ (GOOD BY MY LOVE)

ผู้แต่งคำร้อง จงรัก จันทรรักษ์

เพลง รักทองรอ

มาจากทำนองเพลงสากล ฟอเดอะกู๊ดไทม์ (FOR THE GOOD TIME)

ผู้แต่งคำร้อง จงรัก จันทรรักษ์

เพลง เกาลานหยดน้ำตา

มาจากทำนองเพลงสากล 9,999,999 เทียร์ส (9,999,999 TEARS)

ผู้แต่งคำร้อง จงรัก จันทรรักษ์

เพลง ไม่รักแกล้งหลอก มาจากทำนองเพลงสากล โลห์ธินบาร์บลูส์ (LIGHTNIN' BAR BLUES)
ผู้แต่งคำร้อง จงรัก จันทรรักษ์

เพลง คิดถึงแต่เธอ มาจากทำนองเพลงสากล เลทอิทบีมี (LET IT BE ME)
ผู้แต่งคำร้อง ว. วิทยา

นอกจากนี้ยังมีเพลงอื่น ๆ อีกมากมายหลายเพลงด้วยกัน ทั้งที่เป็นพื้นนิยม และไม่เป็นพื้นนิยม
ของนักฟังเพลง บางเพลงก็ไม่ได้บอกชื่อเพลง คงบอกแต่เพียงว่ามาจากทำนองสากล

3. เพลงที่นำทำนองมาจากเพลง จีน และญี่ปุ่น

เมื่อมีภาพยนตร์จีนและญี่ปุ่นเข้ามาฉายในประเทศไทย ทั้งโรงภาพยนตร์ หรือโทรทัศน์
ส่วนใหญ่จะมีเพลงประกอบต้นเรื่อง หรือไตเติ้ล หรือไม่ก็อยู่ในเรื่องด้วย เมื่อภาพยนตร์ได้รับความนิยม
จากคนดู ก็พลอยทำให้เพลงประกอบเรื่องเป็นพื้นนิยมไปด้วย ดังนั้นทางแผ่นเสียงจึงต้องจ้างนักแต่งเพลงที่มี
ชื่อเสียงให้แต่งเนื้อร้องไทยใส่เข้าไป และมีการผลิตแผ่นเสียงและเทปจำหน่ายจนเป็นพื้นนิยม เพลงบางเพลง
ก็จะบอกชื่อทำนอง แต่วงเพลงก็จะบอกเพียงว่าทำนอง จีน หรือญี่ปุ่น เท่านั้น สำหรับเพลงทำนองจีนและ
ญี่ปุ่นที่เป็นพื้นนิยมของนักฟังเพลง เช่น

เพลงมนตร์รักในฤดูร้อน

ลมฤดูร้อนแห่งเดือนเมษา
ผ่านพัดมาพาให้อรอน
ร้อนเหมือนลมหายใจแรงทน
พรายทิวมนต์ของรักมา

ในฤดูร้อนก่อนเคยไคยัน
ปากสัมผัสกับคำมั่นสัญญา
รักร้อนแรงแผ่แผ่ลมซบหลา
อนิจจาอนิจ....

คำร้อง ศิวสวัสดิ์ พิจิตรวรการ
ทำนอง อีเหลียงเหียน

เพลง ทาสความรัก	มาจากทำนองเพลงจีน หวอเหินหวอหลิง	ผู้แต่งคำร้อง พร โยธิน
เพลง ทำไมทำกับฉันได้	มาจากทำนองเพลงจีน เสยไหลอายเหวย	ผู้แต่งคำร้อง จงรัก จันทร ฅณา
เพลง รักด้วยน้ำตา	มาจากทำนองเพลงจีน ชูยชินฮัว	ผู้แต่งคำร้อง จงรัก จันทร ฅณา
เพลง คินทรมาน	มาจากทำนองเพลงจีน อเหินยนิวโม่ง	ผู้แต่งคำร้อง จงรัก จันทร ฅณา
เพลง คอกไม้ป่า	มาจากทำนองเพลงจีน หวางเจาจิง	ผู้แต่งคำร้อง นคร ถนอมทรัพย์

นอกจากนี้ยังมีเพลงอื่น ๆ อีกที่ได้รับความนิยม เช่น เพลง ปรีศนีย์หัวใจ โดธางกระไร
หยดน้ำในดวงใจ น้ำทมาลี คนน้อยเล่ห์ ฯลฯ

เพลงที่มาจากทำนองเพลงญี่ปุ่น เช่น

เพลงหัวใจร้องไห้

กึกก่นคินนี้ไม่มีจันทร์

เปรียบคังฉันไม่มีเธอ

แฉ่ว ๆ ลมพริ้ว จิตวาทวิว เสียงฉนวนครวญละเมอ ยังมีเธอพร่าวน

พาใจสะทอน ก่อนจะนิทรา เห็นเธอเข้าไป...

คำร้อง สมโภช ลำพูน

ทำนอง สุกียากิ (SUKI YAKI)

เพลง นักรบชายแดน	มาจากทำนองเพลงญี่ปุ่น ยาวารุ	ผู้แต่งคำร้อง พยงค์ มุกดา
เพลง ใจใจซึ้ง	มาจากทำนองเพลงญี่ปุ่น ใจใจซึ้ง	ผู้แต่งคำร้อง พยงค์ มุกดา
เพลง คินแห่งความหวาน	มาจากทำนองเพลงญี่ปุ่น ชิทาโนโยรุ	ผู้แต่งคำร้อง พยงค์ มุกดา
เพลง อย่านั่งนัยเลย	มาจากทำนองเพลงญี่ปุ่น โอโตะมิซัง	ผู้แต่งคำร้อง พยงค์ มุกดา
เพลง เกลียคใจ	มาจากทำนองเพลงญี่ปุ่น วังโจ	ผู้แต่งทำนอง พยงค์ มุกดา

ฯลฯ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าเพลงลูกกรุงจะมีคำร้องที่ไพเราะและทำนองที่แสนจะเพาะเพราะทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นทำนองที่แต่งขึ้นเองหรือเอามาจากเพลงไทยเดิม เพลงสากล เพลงจีน และญี่ปุ่น ส่วนหนึ่งของความไพเราะเพาะเพราะทั้งนี้ เกิดจากการ เรียบเรียงเสียงประสาน ซึ่งนักเรียบเรียงเสียงประสานจะเป็นผู้เต็มสติสนของความไพเราะของเพลงควยคนคหิที่หลากหลาย ซึ่งนักเรียบเรียงเสียงประสานนั้นจะรู้ว่าคนคหิ

ชนใดจะเหมาะที่จะร้องเพลงหรือลีลาของเพลง ฉะนั้นนักเรียงเสียงประสานจึงมีส่วนช่วยให้เพลง มีความไพเราะน่าฟังมากยิ่งขึ้น และบางเพลงก็จะได้รับความนิยมสูงสุด จากการประกาศนเสียงทองคำพระราชทาน หรือเส้าอากาศทองคำ จะมีรางวัลสำหรับนักเรียงเสียงประสานยอดเยี่ยมในเพลง สำหรับผู้เรียงเสียงประสานที่ร้องเสียงและมีความสามารถ เช่น สมาน กาญจนผลิน ประสิทธิ์ ชยชมยงค์ พิมพ์ปฏิภาณ พงษ์ธรรมจิตต์ ชะอุ่ม ฉาณะเสน เฝื่อน คล้ายบรรเลง สุพจน์ สอนเจริญ สมศักดิ์ เอกนุสร สมบัติ นักพิมพ์พิทย นคร ถนอมทรัพย์ ปราจีน ทรงเผ่า เสกสรรค์ สอนนิมิตสาร ประสิทธิ์ ชำนาญไพเราะ ฯลฯ

เพลงลูกกรุงกับความนิยมของประชาชน

นับตั้งแต่เพลงไทยสากลได้เริ่มเมื่อปี 2446 เป็นต้นมานับจนถึงปัจจุบันเกือบจะถึงหนึ่งศตวรรษแล้ว เพลงไทยสากลได้มีการวิวัฒนาการ เป็นยุค ๆ ตั้งแต่ยุคละครร้อง ยุคภาพยนตร์เสียงศรีกรุง ยุคละครเวที ยุคโทรทัศน์-วิทยุ ยุคเพลงลูกกรุง ในปี 2507 และเข้าสู่ยุคแผ่นเสียงทองคำ และเส้าอากาศทองคำ เกี่ยวกับความนิยมของประชาชนที่มีต่อ "เพลงลูกกรุง" นี้ อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นที่ยอมรับหลายออกไปอย่างกว้างขวางมาโดยตลอดทุกยุคทุกสมัย จากเพลงละครเวทีที่ถือว่าเป็นต้นกำเนิดของเพลงลูกกรุงเป็นที่ยอมรับมาจนถึงปัจจุบันนี้ เพลงลูกกรุงก็ยังคงได้รับความนิยมสูงสุด และได้มีการประกาศเพลงลูกกรุง "แผ่นเสียงทองคำ และเส้าอากาศทองคำ"

นักจัดรายการวิทยุและสถานีวิทยุต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะจัดรายการ เป็นเพลงลูกกรุงกันทั้งนั้น จึงนับได้ว่า เพลงลูกกรุงยังได้รับความนิยมจากประชาชนอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดยเฉพาะเพลงที่เป็นอมตะ เป็นสัญลักษณ์ของคนไทยทั้งประเทศ และเป็นเพลงที่นิยมนำมาบรรเลงและขับร้องอยู่เสมอจะสังเกตได้จากเพลงดังต่อไปนี้ คือ

1. เพลงที่แสดงถึงความจงรักภักดีและเทิดพระเกียรติ

เพลงที่คนไทยทั้งประเทศรักและร้องเป็นทุกคน เป็นเพลงที่ได้รับการยกย่อง และกล่าวขวัญจากประชาชนว่าเป็นเพลงที่มีค่าสูงสุด คือเพลง "สกุติมหาราช" เป็นเพลงที่ขับร้องเพลง และขับร้อง เนื่องในโอกาสวันสำคัญ ๆ โดยเฉพาะ วันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ คนไทยทั้งประเทศได้ร่วมกันร้องเพลง สกุติมหาราช เพื่อ

เป็นการเฉลิมพระเกียรติและแสดงถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เพลงสกุติมหาราช
เป็นเพลงที่ได้รับโล่เกียรตินิยมจากสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และรางวัลสังข์เงิน
ปี พ.ศ. 2527 ในสาขาใช้ศิลปะสร้างสรรค์ให้เกิดความรักชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นเพลงที่
ชาติ อินทรวิจิตร แต่งคำร้องร่วมกับ สุรัฐ ทุกะเวส โดย สมาน กาญจนะผลิน แต่งทำนอง

2. เพลงที่ไชยบรรเลงและขับร้องในวันแม่แห่งชาติ

ในวันที่ 12 สิงหาคม ของทุกปี เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า
พระบรมราชินีนาถ และเป็นวันแม่แห่งชาติ จากหนังสือ 12 สิงหาคมราชินี วันแม่แห่งชาติปี 2530
ของ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กล่าวถึงความเป็มาของวันแม่...
ดังนี้

...ประเทศไทยได้จัดงานวันแม่เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2493 โดยความริเริ่ม
ของท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม และได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลจัดเป็นวันแม่
แห่งชาติติดต่อกันมาหลายปี แต่รัฐบาลในสมัยต่อมาได้ยกเลิกการจัดงานวันแม่... สภาสังคม
สงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ด้วยความริเริ่มของคณะกรรมการส่งเสริม
ศีลธรรมและจิตใจ ได้จัดงานวันแม่ขึ้นใหม่ ในวันที่ 12 สิงหาคม 2519 โดยถือวันเฉลิม
พระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เป็นวันแม่แห่งชาติ และได้ถือเป็น
นโยบายจัดงานวันแม่แห่งชาติเป็นประจำทุกปีติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาถึง 12 ปี
หน่วยราชการและองค์กรต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนทั่วไป ต่างก็ถือวันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เป็นวันแม่แห่งชาติ...

(สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. 2530 : 233)

ในวันแม่แห่งชาตินั้นตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้จัดงานวันแม่แห่งชาติขึ้นโดยให้นักเรียน
นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการเทิดทูนและให้ลูกได้สำนึกถึงพระคุณของแม่และ
ตระหนักในหน้าที่ของลูกที่มีต่อแม่ ตลอดจนได้แสดงความรักและกตัญญูต่อแม่ เพื่อทำให้แม่มีความสุข
และความอบอุ่น โดยมีคอนะฉิเป็นสัญลักษณ์ของงานวันแม่แห่งชาติ นอกจากนี้ ก็ยังมีการประกวดร้องเพลง
"ค่าน้ำนม" และแสดงวีวีวประกอบเพลง "ค่าน้ำนม" นอกจากนี้นักจิตวิทยาการวิทยุและสถานีวิทยุ ก็จะ
เปิดเพลงค่าน้ำนมในวันแม่แห่งชาติกันเกือบทุกสถานี "เพลงค่าน้ำนมนี้มีอายุถึง 40 ปีแล้ว ก็ยังเป็นที

นิยมกันอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์แล้ว เพลงคำน้าแม่เป็นเพลงแรกในชีวิตการบันทึกเสียงของ ชาญ เย็นแข ในปี พ.ศ. 2492 โดยบันทึกเสียงที่บริษัทนำไทย จำกัด แผ่นเสียงตราสุนัขชลาภี ขนาด 10" คำร้อง-ทำนอง ของ ไพบูลย์ บุรุษัน และต่อมาก็มีนักร้องผู้นักร้องบันทึกเสียงกันอีกหลายคน เช่น สุเทพ วงศ์กำแหง มนุญ เทพระห่าน ชานินทร์ อินทรเทพ ทนตรี เจริญพงษ์ คำวิเลิศมหาคุณ เป็นต้น นับได้ว่า เพลงคำน้าแมียังคงความเป็นอมตะตลอดไป

นอกจากนี้ยังมีเพลงอีกเพลงที่คนไทยรู้จักเป็นอย่างดี คือเพลง "ไครหนอ" ซึ่งแต่งคำร้องและทำนองโดย สุรพล โทษะวณิช นับเป็นเพลงที่อมตะพูดถึงเรื่องพระคุณแม่ และพระคุณพ่อ โดยได้รับรางวัลคำร้องชนะเลิศแผนเสียงทองคำพระราชทานในปี พ.ศ. 2507 นอกจากนี้ก็ยังมีเพลง ออมอกแม่ พระพรหมของลูก พระคุณมารดา ฯลฯ

การที่มีการจัดงานวันแม่แห่งชาติทุกปีเช่นนี้ และเพลงคำน้าแม่ หรือเพลงที่เทิดพระคุณแม่จะท่องน้ามาร้องและบรรเลงอยู่เสมอเช่นนี้ ก็เป็นสิ่งที่แสดงถึงความนิยมที่มีต่อเพลงลูกกรุงทางหนึ่ง

3. เพลงลูกกรุงสำหรับงานเทศกาลต่าง ๆ

เมื่อถึงเทศกาลต่าง ๆ และวันสำคัญ เช่น วันสำคัญทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็นวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น ก็จะมีการเปิดเพลงเพื่อเทิดพระคุณพระศาสดา เพลงที่เกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา เช่น เพลงพระรัตนตรัย เพลงศีลห้า ไตรรัตน์ ขจิตทุกข รวมทางธรรม พระพุทธศาสนา ราวลึก หัวใจศาสนา ฯลฯ

เพลงที่เกี่ยวกับเทศกาลสงกรานต์ ได้แก่ เพลง วันสงกรานต์ สงกรานต์เชียงใหม่ เป็นต้น เพลงที่เกี่ยวกับเทศกาลลอยกระทง ได้แก่ เพลง ลอยกระทงเสียงรัก วันลอยกระทง

จากกันวันลอยกระทง คินลอยกระทง หม่อมสาวลอยกระทง ลอยกระทงไทย ฯลฯ

เพลงที่เกี่ยวกับเทศกาลปีใหม่ ได้แก่ เพลง ระฆังรัก วันปีใหม่ สุขสันต์วันปีใหม่ ระฆังรักวันปีใหม่ ลาทีปีเก่า เป็นต้น

เพลงลูกกรุงที่เกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ และวันเทศกาลเหล่านี้ยังเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมจากประชาชนจนถึงปัจจุบันนี้

4. เพลงลูกทุ่งสำหรับใช้ในงานมงคลสมรส

ในโอกาสที่มีการจัดงานมงคลสมรส วงดนตรีหรือนักร้อง ที่ไปบรรเลงหรือขับร้องในงานมงคลสมรส ส่วนใหญ่จะต้องการเพลงที่เหมาะสมกับงานมงคลสมรสมาบรรเลงและบรรเลง เพื่อมอบให้เป็นเกียรติกับคู่บ่าวสาว เช่น เพลง ระวังทอง บทเรียนก่อนวิวาห์ วันวิวาห์ เป็นต้น

สำหรับเพลง ระวังทอง เป็นเพลงเมื่อประมาณปี 2494 มีการร้องบันทึกเสียง โดยนักร้องหลายคน เช่น อัมพร ประทีปเสนา สวลี นกาทันท์ สาธิยา ศิลาเกษ ฯลฯ

เพลงระวังทอง

กล่อมเอ๋ย...หัวใจ
ครองเรือนหอสำราญ

.....

กล่อมเอ๋ย...คู่วิวาห์
พรทิวทิศไหลหลั่ง

ลอยล่องไป...ยังพิภพนิมาน
พิภพนิมานนิมานทอง

.....

รอยควมมาลาญกหอเวียงวัง
มนต์นำสังขสร้างรังสวาทเอ๋ย

คำร้อง ชลช ไชยทองศรี
ทำนอง อัญชลี ณ เวียงฟ้า

งานมงคลสมรสมีทุกวัน ฉะนั้นเพลงระวังทองหรือเพลงบทเรียนก่อนวิวาห์ ก็จะมีผู้ขับร้องและบรรเลงในงานทุกวัน จึงทำให้เพลงลูกทุ่งดังกล่าวยังคงเป็นที่นิยมจากประชาชน

5. เพลงใช้สำหรับรายการและปดสถาน

นักจัดรายการหลายคนและสถานวิทยุหลายแห่ง ได้ใช้เพลงเวลาจบรายการหรือปดสถานี ถ้าเป็นรายการกลางวันส่วนใหญ่จะนิยมใช้เพลง "ลาก่อนสำหรับวันนี้" ถ้าเป็นกลางคืนจะนิยมใช้เพลง "คืนเอยคืนแล้ว" คู่ฝันดี" และเพลง "พรทิว" เป็นต้น ทั้งสี่เพลงดังกล่าวนั้นขับร้องโดย สุเทพ วงศ์กำแหง ในปัจจุบันนี้นักร้องนำมาขับร้องใหม่อีกหลายคน และก็เป็นเพลงที่ได้รับความนิยมจากประชาชนจนถึงทุกวันนี้

เพลงลาก่อนสำหรับวันนี้

ลาก่อนสำหรับวันนี้

ขอลาที่ทั้งที่อาดูย

จนกว่าจะพบกันใหม่

ขอจากไปฝากใจมา.....

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงคิกเอ๋ยคิกแล้ว

คิกเอ๋ยคิกแล้ว

น้องเอ๋ยน้องแกล้วหลับแล้วหรือยัง

ถ้าหากเจายัง นินฟังเสียงเพลงที่ก่อน

น้องเอ๋ยเจออยู่คนเดียว อยู่คนเดียวภายในห้องนอน.....

คำร้อง

สาโรจน์ เสมอพิชัย

ทำนอง

6. การนำเอาเพลงลูกทุ่งมาขับร้องและบรรเลงใหม่

จะใคร่สังเกตว่าเพลงลูกทุ่งตั้งแต่ยุคละครเวที ยุคแผ่นเสียงทองคำพระราชทานและเส้าอากาศทองคำโตมีการนำเอามานั้กเลี่ยนใหม่โดยนักร้องคนเดิมหรือนักร้องคนอื่น ๆ เพลงลูกทุ่งที่เป็นอมตะนี้มีจำนวนมากจนถึงปัจจุบันนี้ที่เรียกว่า "นักร้องสหัสขิง" ก็นำเอาเพลงลูกทุ่งอมตะเหล่านั้นมาขับร้องใหม่ โดยเพิ่มสีสันของคนตรีและวิธีการขับร้องใหม่ ถึงแม้จะทำให้เสียบรรยากาศของเพลงเดิมไปบ้าง ก็เป็นการคิทำให้เพลงลูกทุ่งเก่า ๆ ไม่ถูกลืม จึงเป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนยังนิยมเพลงลูกทุ่งเก่า ๆ อย่างมาก เพลงลูกทุ่งอมตะที่นำมาบันทึกเสียงขับร้องกันใหม่หลายครั้งมีจำนวนมากมายเกินกว่าที่จะยกตัวอย่างมากลาวอาจไคหมค ตัวอย่างเช่น เพลง "เพียงคำเดียว" บันทึกเสียงครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2498 ครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2510 และครั้งที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2517 และยังได้รับรางวัลเส้าอากาศทองคำในปี พ.ศ. 2518 โดยสุเทพ วงศ์กำแหง เป็นผู้ขับร้องทั้ง 3 ครั้ง และต่อมาได้มี

ผู้นำมาขับร้องใหม่อีกหลายครั้งดังต่อไปนี้ ในปี พ.ศ. 2521 ชานินทร์ อินทรเทพ ปี พ.ศ. 2527 แมคอินทอช ปี พ.ศ. 2529 เอกฉันทน์ ยธะวิล ปี พ.ศ. 2531 สุชาติ ขวาทกร ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างสูงอีกหลายเพลงด้วยกันที่นำมาบันทึกเสียงกันใหม่ เช่น เพลง "หาฉอม" ร้องโดย ชรินทร์ นันทนาคร ชานินทร์ อินทรเทพ เยื่อไม้ คอน สอระเบียง ขงไชย แมคอินทอช เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเพลงอื่น ๆ อีก เช่น เพลงหยาดเพชร จำเลยรัก ไกลบ้าน อาลัยรัก ห่วงรวงทอง ดวงใจในฝัน เรือนแพ คิดจะปลุกตนรักอีกกอ จงรัก หัวหินลั่นเมฆรัก นามชีวิต ระฆังทอง สนามอารมณ์ พี่ยังรักเธอไม่คลาย รักคุณเช้าแล้ว ใจที่รักเอ๋ย เสนหา ฯลฯ เพลงทั้งหมดดังกล่าวจะมีการบันทึกเสียงขับร้องใหม่หลายครั้งหลายหน จึงเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าเพลงลูกกรุงนั้นยังเป็นที่นิยมของประชาชนอย่างไม่เสื่อมคลาย

7. เพลงขับร้องคู่โดยนักร้องชายหญิง

เพลงลูกกรุงที่ขับร้องคู่กันโดยนักร้องชายหญิง ในแนวความรักจะจุ่มกุ่ม ๆ จุ่มนี้เต็มมากมาย และได้มีการนำมาบันทึกเสียงกันใหม่หลายครั้งด้วยกัน แม้แต่ในปัจจุบัน "นักร้องสตริง" ก็นำมาขับร้องลงแถบเสียงจำหนายเป็นจำนวนมาก เช่น เพลง รักฉันนาน ๆ หวานรัก วอนรัก จูบเย็บจันทร์ บทเรียนก่อนวิวาห์ สักขีแม่ปิ้ง สัญญารัก งอรัก นกเขาครุฑ พอแงแม่งอน มั่นใจรัก รักจริงนะ เรือนหออรัก ฝน กระพอมรณา ลอยลำพารัก เธออยู่ไหน จนจริงไม่จนรัก รักที่ใคร่ไหม ออเขาจะรัก วัฒนาบ้านไร่ ฯลฯ

จากการที่เพลงลูกกรุงต่าง ๆ ได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเพลงที่ขับร้องหรือบรรเลงในวันสำคัญต่าง ๆ เพลงที่เกี่ยวข้องเทศกาล งานมงคลสมรส ฯลฯ ล้วนแต่เป็นเพลงอมตะ มีการบันทึกแผ่นเสียงและแถบเสียงออกจำหน่าย โดยนักร้องหลาย ๆ คน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความนิยมของประชาชนต่อเพลงลูกกรุงเหล่านี้ แม้ว่าเพลงลูกกรุงบางเพลงจะมีอายุนานหลายปีก็ตาม แต่ความเก่าของเพลงลูกกรุงก็มิได้เป็นอุปสรรคต่อการฟังหรือนำมาขับร้องและบรรเลงใหม่แต่ประการใด ทั้งนี้เนื่องด้วยความไพเราะของท่านองและคำร้องเป็นสำคัญ จึงทำให้เพลงลูกกรุงยังคงอยู่ในความสนใจของประชาชนเสมอ มีการตั้งชื่อชุดเพลงลูกกรุงเก่า ๆ ว่า "อิมหาอมตะนิรันดร์กาล" แต่อย่างไรก็ตาม ความไพเราะของเพลงลูกกรุงที่เป็นอมตะครองใจประชาชนนี้ นักแต่งเพลงมีส่วนสร้างสรรค์ความไพเราะให้กับบทเพลงนั้นอย่างเต็มที่ โดยมีเนื้อหาและท่านองเพลงที่กินใจประชาชน คนฟัง มีนักร้องเป็นผู้สื่ออารมณ์เพลงนั้นไปสู่ผู้ฟังอีกทอดหนึ่ง

ลักษณะของเพลงลูกกรุง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 นิยามความหมายของ "เพลง" ว่า "น. สำเนียง
ซึ้งร่อน ทำนองคนศรี" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 593)

พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 มาตรา 4 ให้ความหมายคำว่า
"เพลงคนศรี" ไว้ว่า หมายถึง "ทำนองเพลง โดยมีคำร้อง หรือเนื้อร้อง หรือไม่มีก็ได้..."

(กรมศิลปากร. 2527 : 65)

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 4 ได้ให้คำนิยามคำว่า "คนศรีกรรม" ไว้ว่า
หมายถึง "งานเกี่ยวกับเพลงที่แต่งขึ้นเพื่อบรรเลงหรือขับร้อง ไม่ว่าจะมีการร้องหรือทำนอง..."

(กรมศิลปากร. 2527 : 64)

จงรัก จันทรรัก นักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียงผู้หนึ่ง ได้ประพันธ์คำร้องความหมายของเพลง
โดยให้ชื่อว่า "เพลง" มีเนื้อหาดังนี้

"เพลง...จักเป็นเจ้าเสียง	แบ่งแบกแบกเพียง สำเนียงคนศรี
โดยหวานครวญใจไพเราะ	เนื้อทำนองว่า-ถ้อยคำจำเพาะเสนาะเหลือสำจำเรียง
.....	"

สรุปได้ว่า เพลงมีความหมาย 2 นัย คือ หมายถึง ทำนองและคำร้องหรือเนื้อร้อง ส่วนสำคัญ
สองส่วนนี้ เพลงจึงจะมีความไพเราะน่าฟัง คำร้องหรือเนื้อร้องจะต้องมีความสอดคล้องกับทำนองเพลง
อย่างเหมาะสม

เมื่อพิจารณา "บทเพลง" จะเห็นว่า เพลงบทหนึ่ง ๆ นั้นจะมีลักษณะคล้ายเรื่อง ๆ หนึ่ง
ที่มีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเอง บทเพลงสามารถจะบอกให้ทั้งอดีตและปัจจุบัน ความเป็นไปต่าง ๆ
สุดแสนจะประพันธ์จะมากมาย ล้วนแต่เป็นเรื่องราวสั้น ๆ ทั้งที่ วราห์ วรเวช
(2526 : 120) นักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียงผู้หนึ่ง ได้กล่าวเอาไว้ว่า "เพลงก็คือชีวิต หรือ
นวนิยายเรื่องสั้น" และจงรัก จันทรรัก นักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียงอีกผู้หนึ่ง ได้ประพันธ์เพลงชื่อ
"เพลง" บรรยายไว้อย่างคล้ายกับ วราห์ วรเวช ได้กล่าวเอาไว้ข้างต้น มีคำร้อง ดังนี้

"...เพลง..หากเราจะคิด

เปรียบกับชีวิตแล้วไม่ผิดเพี้ยน

.....

.....

เพลง..เมื่อฟังแล้วคิด

เปรียบกับชีวิตก็คิดแล้วก็ปลง

รัก โลก โกรธ หอง ก็คงได้พบ

ทุกข์โศกโรคภัยที่ไ้ประสบ มีอยู่ครบเหมือนเพลง"

ทั้งนั้นเพลง จะมีเนื้อหาเป็นเรื่องราวใดเรื่องหนึ่งนั้น ก็ขึ้นอยู่กับจินตนาการและความประสงค์ของ
ผู้แต่งเพลงเป็นผู้กำหนดเอง

วิธีการแต่งเพลงของนักแต่งเพลงลูกกรุง

โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว เมื่อกล่าวถึงนักแต่งเพลง ก็หมายถึงผู้แต่งทั้งทำนองเพลงและคำร้อง
นักแต่งเพลงลูกกรุงบางคนก็มีความถนัดเฉพาะแต่การแต่งทำนองเพลง เช่น สมาน กาญจนะผลิน
(ศิลปินแห่งชาติ เพลงไทยสากล ปี 2531) ประสิทธิ์ พยอมยงค์ (ศิลปินแห่งชาติ เพลงไทยสากล
ปี 2532) เป็นต้น บางคนถนัดแต่การแต่งคำร้องอย่างเดียวและก็สามารถแต่งได้ทั้งคู่ เช่น ชำ
อินทรวิจิตร สุนทรีया ๗ เวียงกาญจน์ สนิท ศ. เกษม ชื่นประสิทธิ์ ฯลฯ แต่บางคนก็มีความ
สามารถแต่งได้ทั้งคำร้องและทำนอง อย่างเช่น สง่า อารัมภีร (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง
เพลงไทยสากล ปี 2531) ไสล ไชยเลิศ พยงค์ มุกดา สุรพล โฆษะวันก จงรัก จันทรรณ
นกร ถนอมทรัพย์ อสิ สถาพร ป. วราณนถ เนรัญชรา ทวีพงศ์ มณีนิล วินัย รุ่งอนันต์
วราห์ วรเวช ฯลฯ

สมาน กาญจนะผลิน ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง เพลงไทยสากล ปี 2531 เป็น
นักดนตรีและนักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียง ได้กล่าวถึงการแต่งเพลงไทยสากล (ลูกกรุง) ว่า

...เรื่องการแต่งเพลง ถ้าจะให้ถูกต้องตามหลักวิชาการจริง ๆ แล้ว จะต้องแต่งทำนอง
ขึ้นมาก่อน จากนั้นจึงใส่คำร้องตามทีหลัง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ก็ยังมีการแต่งในรูปแบบอื่น
โดยแต่งคำร้องขึ้นมาก่อน แล้วใส่ทำนองประกอบทีหลัง วิธีนี้แหละเป็นเรื่องยากของทางบ้าน

ที่จะแต่งทำนองมีใช้น้อย เพราะคำร้องของเพลงอาจออกมาจาก โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ของโบราณ หรืออยู่แต่ในพระราชนิพนธ์ ที่ผู้ประพันธ์ในอดีตท่านได้ประพันธ์ไว้ เป็นบทกลอน หรือเป็นโคลงสุภาพที่สละสลวย ดังนั้นผู้แต่งทำนองจะต้องคิดค้นหาทำนองใส่ให้ ตรงกับคำร้องด้วย โดยจะดัดแปลงแก้ไขคำร้องของเดิมเป็นช้อยอื่นไม่ได้แม้แต่คำเดียว แต่หากเป็นคำร้องที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ขึ้นมาเองพร้อมทำนอง ถ้าหากเห็นว่าทำนองของท่านตอนใดคำในไปไม่ในลักษณะที่เห็นว่าผิดกฎเกณฑ์ หรือบางครั้งเห็นว่าทำนองวนไปวนมาซ้ำซาก ลงตัวเกินไป หากความไพเราะไม่ได้ ผู้แต่งทำนองก็จะดัดแปลงแก้ไขทำนองเสียใหม่ให้ เหมาะสมถูกต้องยิ่งขึ้น... ถ้าจะกล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า เพลงที่แต่งโดยคำร้องก่อน ทำนองทีหลังประเภทนี้หากความไพเราะได้ยาก อาจมีเพลงดี ๆ อยู่บ้างแต่รู้สึกว่าเป็นส่วนน้อย...

(สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2526 : 78 - 79)

ประสิทธิ์ พยอมยงค์ ศิลปินแห่งชาติปี 2532 เป็นนักดนตรีและนักแต่งเพลงผู้มีชื่อเสียงกล่าวถึงวิธีการแต่งเพลงโดยทั่วไปเอาไว้ 3 วิธี คือ

1. แต่งทำนองก่อน แต่งคำร้องทีหลัง แบบนี้ทำนองอาจจะมีความไพเราะถูกต้องดีวิชาการ แต่เนื้อหาของเพลงอาจจะค่อยลงไปบ้างเป็นธรรมดา
2. แต่งคำร้องก่อน แล้วเขียนทำนองทีหลัง แบบนี้คำร้องจะมีเนื้อหาที่คมคายประทับใจผู้ฟังมาก แต่ทำนองก็ลงจากความไพเราะไปบ้าง
3. แต่งทำนองและคำร้องไปพร้อม ๆ กัน จะโดยผู้แต่งคนเดียวหรือคนละคนก็ได้

(สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2526 : 32)

สำหรับในวิธีที่ 1 นั้น ประสิทธิ์ พยอมยงค์ ก็มีเพลงที่ได้รับความนิยม เช่น เพลงข้าวเหนียวกับเชอเมอ บ้านเรา ฯลฯ และในวิธีที่ 2 ก็มีเพลงที่ได้รับความนิยมเช่นกัน เพลงคนเดียวในดวงใจ หนึ่งรัก เธอเป็นหัวใจของฉัน ฯลฯ ในลักษณะวิธีที่ 2 คือ การแต่งคำร้องมาก่อนนั้น คอนซาจจะแต่งทำนองยาก เพราะจะขาดความไพเราะ แต่ก็มีหลายเพลงที่มีความไพเราะจนเป็นเพลงลูกทุ่งอมตะได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง จนมีการนำเพลงเหล่านั้นมาบันทึกเสียงกันใหม่หลายครั้ง เช่น เพลงสุริยันจันทรา ความรัก อันความกรุณาปราณี ชนใดไม่มีคนรักการ กำไลมาศ คำนันสัญญา อาลัยโฉม สายสวาท สี่ขง รักข้ามขอบฟ้า รักบุษ ฯลฯ ส่วนใหญ่แล้วคำร้องจะนำมาจากวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นบทพระราชนิพนธ์

ในรัชกาลที่ 5 มหพระวชิรชนมในรัชกาลที่ 6 มหพระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ สุนทรภู่
เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีเป็นลักษณะร้อยกรองจากกวีผู้นวนหรือนักแต่งเพลงผู้นวนอีกหลายเพลงด้วยกัน
ซึ่งเพลงเหล่านั้นก็เป็นที่ยอมรับจนถึงปัจจุบัน เช่น เพลง จากเจ้าพระยาถึงฝั่งโขง วสันต์ทิว
นาคางบนแกมสาว พระรัตนตรัย ฯลฯ

รูปแบบของเพลงลูกทุ่ง

การแต่งเพลงลูกทุ่งหรือเพลงไทยสากลนั้น นักแต่งเพลงนิยมแต่งเป็นมทร้อยกรอง ตามรูปแบบ
เก่าของเพลงไทยเดิม คือต้องเป็นกลอน หรือโคลง โดยยึดหลักที่ว่าจะต้องให้สัมผัสเหมือนกลอน ในเรื่อง
รูปแบบ เพลงลูกทุ่งนี้ โฉมนักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียงให้ทัศนะเอาไว้ดังนี้

สมาน กาญจนะนิลน โฉมกล่าวถึงการแต่งเพลงที่ยึดหลักอันหลักคือโคลงกลอนว่า "ในคำร้องที่
จะต้องมีลักษณะเป็นไปรูปแบบของการ เขียนโคลง-กลอน ให้มีสัมผัสสอครบถ้วนอย่างถูกต้องตามสัญลักษณ์
ของเพลงโดยทั่ว ๆ ไป" (สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2526 : 78)

วราห์ วรเวช โฉมกล่าวถึงการแต่งคำร้องดังนี้ "การแต่งเนื้อร้องเพลงไทยสากลปัจจุบัน
ยึดหลักต้องแต่งให้สัมผัสเหมือนการแต่งกลอน ไม่เพียงแต่สัมผัสนอกเท่านั้นต้องมีสัมผัสในวรรคด้วย
จึงจะไพเราะ" (สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2526 : 132)

ปิยะ รัตน์ โฉมกล่าวถึงฉันทลักษณ์ของเพลง ดังนี้ "...การแต่งเพลงไทยสากลในสมัยก่อนนั้น
ฉันทลักษณ์นั้นเป็นสิ่งที่ครูบาอาจารย์ มักแนะนำสอนให้ศิษย์ถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดในด้านการแต่ง
เนื้อร้อง เหตุผลคือ ไทยเราเป็นเยี่ยงเรื่องเจ้าบทเจ้ากลอนมาแต่โบราณ เมื่อมีการนำเพลงไทยสากล
มาใช้เป็นครั้งแรก ฉันทลักษณ์จึงถูกดึงมาเป็นแบบปฏิบัติในการแต่งเพลงไปโดยปริยาย การแต่งเนื้อร้อง
นับเป็นส่วนหนึ่งของบทเพลง ความสละสลวยของเนื้อเพลงเป็นเรื่องที่นักแต่งเพลงควรคำนึงถึงเป็น
อย่างมาก เพลงไทยสากลสมัยก่อนคุณวณิฉนเนื้อเพลงมีลักษณะเหมือนเขียนกลอนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
กลอนแปด..." (สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2526 : 328)

พร พิรุณ นักแต่งเพลงสตรีที่มีชื่อเสียง โฉมกล่าวถึงการแต่งเพลงของตนเองว่าได้อาศัยจาก
การเขียนกลอนมาก่อน "แต่งเพลงโดยหัดเขียนบทกลอนมาตั้งแต่เด็ก เมื่ออ่านออกเขียนได้พอสมควร

แรก ๆ ก็อาศัยบทเรียนจากหนังสือเหล่านั้นและเป็นบรรทัดฐาน อาศัยกฎเกณฑ์ของโคลงกลอนเหล่านั้นเป็นหลัก" (สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2526 : 144)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า "เพลงลูกกรุง" นักแต่งเพลงทุกคนยึดหลักการแต่งเพลงโดยยึดรูปแบบเหมือนกลอน คือให้มีสัมผัสเหมือนแบบกลอน นั่นคือ มีทั้งสัมผัสนอกและสัมผัสในเพื่อให้เกิดความไพเราะและง่ายต่อการจดจำของผู้ฟัง นักแต่งเพลงลูกกรุงทางศึกษาศาสตร์หลักการแต่งเพลงดังกล่าว นั้นก็หมายความว่า นักแต่งเพลงลูกกรุงทางกวีมีความรู้พื้นฐานในความรู้รูปแบบของบทกวีกรอง โคลงกลอน และยังคงมีความรู้ทางด้านภาษาไทยเป็นอย่างดีด้วย

ด้วยเหตุนี้ "เพลงลูกกรุง" จึงมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ลักษณะเป็นกลอนสุภาพ

เพลงลูกกรุงลักษณะกลอนสุภาพ หรือที่เรียกว่ากลอนตลาดหรือกลอนแปดนั่นเอง ส่วนใหญ่จะนำมาจากบทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 5 บทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 บทกลอนของสุนทรภู่ บทกลอนจากนักแต่งเพลงลูกกรุง ฯลฯ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเพลงที่อมตะและได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบันนี้ เช่น

เพลงกำไลมาศ

กำไลมาศ ชาคินทุกแห	ไม่ปรวนแปร เป็นอื่น ย่อมเย็นศรี
เหมือนใจตรง คงคำ ว่าพาทิ	จะร้ายก็ ขอให้เห็น เป็นเสี่ยงทาย
ทาบทองสองคอก ทอกลัก	ครึ่งความรัก รับไว้ มิให้หาย
แนบรักรวม สวมใส่ ไว้ติดกาย	เมื่อไควย สวาทอด จึงถอยวาง
	คำร้อง บทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 5
	ทำนอง สุรพล แสงเอก

สำหรับประวัติเพลงบทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 5 นี้ สุรพล แสงเอก ได้เคยเขียนไว้ในทำนองและตั้งชื่อเพลงว่า "กำไลมาศ" ที่พระพุทธรูปเจ้าหลวงพระราชนิพนธ์จารึกและแกะสลักคำกลอนลงในกำไลทอง เมื่อมีสุทธินิมิตได้ ทำเป็นรูปทาบคอกมัน คือรูปสามเหลี่ยมสองคอกไขว้กันที่หัวทาบ ปลายทาบประสานเป็นคอกเดียวกัน คือวงของกำไล ทรงสวมพระราชนิพนธ์แด่เจ้าจอมหม่อมราชวงศ์สดับ ลดาวัลย์ เมื่อ

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ ร.ศ. 125 (พ.ศ. 2449) ซึ่งเป็นวันเสด็จเฉลิมพระราชมณเฑียรพระที่นั่ง
อัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เจ้าจอมหม่อมราชวงศ์คัม อควาลย์ นับว่าเป็นเจ้าจอมสุดท้ายในพระองค์
ท่าน เมื่อถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2526 (อายุ 93 ปี) พระราชนิพนธ์เพลงเมื่อวันที่
24 มีนาคม 2526 เพลงกำไลมาศนั้นบันทึกเสียงในแผ่นครั้งเมื่อปี พ.ศ. 2501 นริศ อารีย์ เป็นผู้ขับร้อง
(ชมรมอนุรักษ์เพลงเก่า. 2528 : 133)

เพลงความรัก

ความรักเอ๋ยความรัก
เริ่มเพาะ เหมะกลาง ทรวงหัวใจ
แรกจะเกิด เป็นไข ไคร้บาง
ไคร้ทนอม ทนอมเกลี้ยง เลี้ยงระที

เริ่มสมัครชั้นกัน ณ ทนโตน
หรือเริ่มใน สมอง ทรงจงด
อย่าอำพราง ทอมสำนวน ให้ถนัด
ผู้ใดมี คำทอม ขอบใจเอ๋ย
คำร้อง นพพรราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6
ท่านอง สง่า อารัมภ์

เพลงสุริยันจันทรา

ถึงกลางวัน สุริยัน แสงประจักษ์
ถึงราตรี มีจันทร์ อโนทัย

ไม่เห็นหน้า นงลักษณ์ ยิ่งนึกใหญ่
ไม่เห็นโฉม ประโลมใจ ยิ่งนึกมนต์
คำร้อง นพพรราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6
ท่านอง สุรพล แสงเอก

* เพลงคำนวนสัญญา

ถึงมวยคิน สันฟ้า มหาสมุทร
แม้อยู่ใน ไทหลา สุขาธาร
แม้นือเย็น เป็นห่วง นพพรณ
แมเป็นบัว คัท เป็นนุมา

ไม่สิ้นสุด ความรัก สมัครสมาน
ขอพบพาน พิราส ไม่ลาตลา
พี่ขอพบ ศรีสวัสดิ์ เป็นมัจฉา
เขมณกา โกลุม ปทุมทอง
คำร้อง สุรพร
ท่านอง สุรพล แสงเอก

เพลง "คำมั่นสัญญา" คำร้องนั้นจากวรรณกรรมเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีเกี้ยวนางละเวง เพลงคำมั่นสัญญานี้แต่งหลังนำทอมราว พ.ศ. 2485 และในครั้งในละครเรื่อง กามนิคม-วาสิฏฐี ณ เวทีเฉลิมนคร โดย สุรพล แสงเอก เป็นผู้ใส่ทำนอง สำหรับผู้แสดงเป็นกามนิคมคือ สมชาย หัทธงำเนต วาสิฏฐี คือพรพิมล วัชรระพันธ์ โดยสมชาย หัทธงำเนต เป็นผู้ขับร้อง เพลงนี้เป็นคนแรกในละคร ต่อมา ปรีชา บุญยเกียรติ นำมาขับร้องใหม่ลงแผ่นเสียงแผ่นครึ่ง และต่อมา ชรินทร์ นันทนาคร นำมาขับร้องใหม่จนได้รับความนิยมแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน และมีนักร้องคนอื่นนำมาร้องบันทึกเสียงกันอีกหลายคน

เพลงอาลัยโอม

มโหรี ี่เรื่อย มาเจอยแจ้ว
โอพระทัย ซายพา สุมาลัย
ช่นอะไร ไม่เหมือนคู่ ที่ชุ่น
ฟารองรับ ชับดำ นำกราวมอญ

ไห่แว่วแว่ว วาบวับ เพียงหลับไหล
มาซาบใน นาสา ไห้อาวรณ์
โถม่อน ไม่เหมือนโถม โถมสมร
คอยเคสือนคล้าย วายวอน เทียบเอย

.....

คำร้อง พระนิพนธ์สมเด็จพระปราชญ์
ทำนอง สงา อารัมภีร

เพลง "อาลัยโอม" นี้ ชาญ เย็นแซ เป็นผู้ร้องสลับละคร เรื่องวิญญูณพยายามาภและเปลวสุริยา เมื่อปี พ.ศ. 2492 ณ เวที ศาสาเฉลิมนคร แต่ไม่ได้นำบันทึกแผ่นเสียง ต่อมา บุญช่วย หิรัญสุนทร เป็นผู้บันทึกแผ่นเสียงเป็นคนแรก

เพลงจากเจ้าพระยาถึงฝั่งโขง

แม้อยู่ทาง ค้างถิ่น แผ่นดินไหน
จงมองควา พราวพรอย ลอยฟ้างาม

ถ้าว้นโค คิคถึงถิ่น แผ่นดินสยาม
เพราะทุกยาม ฝากใจ ไว้กับควา
คำร้อง สนิทกาญจน์ กาญจนาส
ทำนอง แม้นุชรา

เพลงวสันตทิวาส

วสันตทิวาส ถึงถิ่นสมร
เคยแอบอก อุนออกคอกประคอง

.....

เห็นทีนอน หนาวหนาว โศกทรวงหมอง
เคยกล่อมน้อง นินรา คือนราศรี

คำร้อง สนิท ศ.

ทำนอง สมาน กาญจนะณลิน

2. มีลักษณะคล้ายกลอน

เพลงถูกกรู่งทั่วไปจะมีลักษณะคล้ายกับหลักของกลอนสุภาพ คือแบ่งออกเป็นวรรค ๆ หนึ่งมี 4 วรรค และมีสัมผัสระหว่างวรรค ซึ่งตรงกับตำแหน่งของกลอน แต่ต่างกันที่จำนวนคำในวรรค และตำแหน่งสัมผัสนอก ระหว่างวรรคสลับกับวรรครับ และวรรครองกับวรรคส่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ที่คำที่ 1 - 6 ตัวอย่าง เช่น

เพลงหลงเธอ

สบตา เธอนั้น จันราวหัวใจ
สมรูป สมทรง หัวองค์สะอาก
อยากเอ๋ย ฝากรัก ก็กลัวหันเมิน
จันตาม หัวใจ รักหรือหลงเธอ

.....

ไม่เคยเห็นใคร วิไล สว่าง
ยิ่งมอญยิ่งคาง อารมณ์ หลงเธอ
หัวใจเหลือเกิน จันเกรง จันเกอ
มันตอบว่าเพื่อ รักเธอ ทวมใจ

คำร้อง

จงรัก จันทรรคณา

ทำนอง

 เพลงเธออยู่ไหน

ใครคนนั้นที่ฉันฝันถึงเขา
ใครคนนั้นที่ฉันรักเหมือนดวงใจ

ใครคนนั้นเฝ้าเศร้า ๆ เขาอยู่ไหน
อยู่ที่ไหนนะจันทร์จันหลงคอย

อยู่ที่ไหนไม่สำคัญหรือขวัญจิต ไปรจจกคึกถึงกันสักวันละหน่อย
อาจแหวกอยู่กับน้ำค้างกลางดาวลอย อาจจะมีมอยางละหอยคอยสัมพันธ์

.....

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร
ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงนิคค้ายหรือถ้าฉันจะรักเธอ

นิคค้ายหรือถ้าฉันจะรักเขา	นิคหรือเปล่าถ้าเราจะรักกัน
ถ้าฉันจะนิคก็ยากเปลี่ยนมัน	ค้ายเรานั้นรักกันเกินกว่าแก้ไข
เมื่อเราสองทางปองมันลุ่มรา	เราซึ่งคาแห่งรักค้ายหัวใจ
มิใช่ค้ายเล่ห์กระเท่ห์อย่างไร	นิคฐานใดเมื่อใจเรารักกันจริง

.....

คำร้อง พรทิพย์
ทำนอง

3. ลักษณะกาพย์ยานี

เพลงลูกกรุงในลักษณะกาพย์ยานีมีมากและก็เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง มีบางเพลงที่นำมาจากวรรณกรรมของ เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศ หรือเจ้าฟ้ากุ้ง เช่น

* เพลงเหมือนไม้เคย

เรื่อยเรื่อยมาเรียงเรียง	นกบินเจียงไปทั้งหมู่
ตัวเคียวมาไรคู่	เหมือนที่อยู่ที่เพียงเกรา
.....	
รู้ไหมใครซ้ำเท่า	เหมือนที่เส้าเจ้าหางเหิน
เคยแนบแอมอกเพลิน	กัฒมางเมินเหมือนไม้เคย

แจ้วแจ้วจ๋าจรจา
แรมรามาละเลย

ยกคันท้าม่าอ่างเอ๋ย
เหมือนไม้เคยเคยหรือไร
คำร้อง มหพระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์
ทำนอง ชาลี อินทรวิจิตร

เพลงรักนุช

รักนุชสุดสายใจ
ซ่อนทองอายเห็นเฒ
ฝนตกฝนหากตก
ลมพัดรับขวัญน

ทองพยับไม่เท่าเทียม
เกรียมจิตเจ้าเฝ้าทุกชน
แกวกับออกอย่าโกรธฝน
แกวโถมมานอนเนา

.....

คำร้อง พระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์
ทำนอง สง่า อารัมภ์

เพลงนำคางบนแถมสาว

น้ำคางบนแถมสาว
อาบพักตร์งามสวยสม
น้ำคางบนแถมเจ้า
ลุ่มไล้พักตร์ของพรรณ

ประกายพราวชวนพุ่ม
เพียงจะชมนวลเพ็ญจันทร์
ยามเฝ้าประคองขวัญ
โอ้งามขวัญพุ่มเนตรนอน

คำร้อง
สง่า อารัมภ์
ทำนอง

เพลงพระรัตนตรัย

องค์โค พระสัมพุทธ
ทัคมูล กิเลสไกล

ข วิสุทธิ บุคของใส
หลักหินโหนด สิ่งรณมัย

คำใด ท่านทราบดีแล้ว
จุดโลก ที่ใดชม

.....

เหมือนดวงแก้ว นานชื่นชม
ศักระหม่ ควบพระธรรม

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สาน กาญจนะฉลิน

4. ลักษณะภาพห่อโคลง

ภาพห่อโคลงเป็นฉันทลักษณ์รูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจมาก ในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา จนถึงสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทั้งสองยุคเริ่มมีบทบาทในกลอนสุภาพคำขวัญบรรจง ภาพห่อโคลงดูเหมือนจะนิยมน้อยลงไป คนที่รักภาพห่อโคลงมักเป็นผู้เจริญด้วยภาษาคือ

สง่า อารัมภีร์ เป็นผู้หนึ่งที่รักภาพห่อโคลง และรักคนศรีจึงได้สร้างทำนองไพเราะให้เข้ากับภาพห่อโคลง ซึ่งไม่ใช่ของง่ายเลย ดังที่ สง่า อารัมภีร์ ได้กล่าวว่า "ผมรักการแต่งทำนองเพลงประกอบภาพห่อโคลง เป็นอันคับ 1 ร่องลงมากเป็นคำกลอน คำฉันททุกแบบ" (สง่า อารัมภีร์, 2523 : 29) ซึ่งมิได้ว่าเป็นเรื่องง่าย ๆ เลยสำหรับในการใส่ทำนองเพลงในภาพห่อโคลง ให้ไพเราะได้แก่ สง่า อารัมภีร์ เป็นนักแต่งเพลงลูกกรุงที่มีความสามารถในการใส่ทำนองเพลงใน "ภาพห่อโคลง" จนเพลงหลายเพลงได้รับความนิยมจนถึงปัจจุบัน เช่น เพลงเกียรติศักดิ์ทหารเสือ นั้น บุญช่วย หิรัญสุนทร และวิเชียร ภูโชติ ร้องนำหมู่ ฉะครเรื่องเกียรติศักดิ์ทหารเสือ แสดงที่ศาลาเฉลิมไทย ประมาณปี 2492 - 2493 บันทึกเสียงลงบนแผ่นครั้ง ตราโคลัมเบีย ซึ่งในปัจจุบันสถานวิทยุกระจายเสียงยังเปิดอยู่ เพราะเป็นเพลงปลุกใจ เหล่าทหารเป็นอย่างดี ดังเนื้อเพลง

เพลงเกียรติศักดิ์ทหารเสือ

โคลง 4	มโนมอบพระผู้	เสวยสรวรรค์
	แขนมอบถวายทรงธรรม	เทอดทูลา
	คงใจมอบเมืงขวัญ	และแม่
	เกียรติศักดิ์ศรีของชาติ	มอบไว้แก่ท้าว

ภาพยนตร์
มโนมอพระคุณ
แสนถวายไททรงธรรม
ทวงใจให้ขวัญจิต
เกียรติศักดิ์รักของข้า

สถิตยอยู่ยอดสวรรค์
พระนางเจ้าเจ้าข้า
ยอดชีวิตและมารดา
ชาติชายแท้-แคตนเอง

คำร้อง โคลง 4 พระราชินิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 ภาพ อิงอร
ทำนอง สง่า อารัมภ์

เพลงรักข้ามขอบฟ้า

โคลง 4 รักกันอยู่ขอบฟ้า
 เสมออยู่หอแห่งเดียว
 ชังกันบ่แลเหลียว
 เหมือนขอบฟ้ามาป้อง
ภาพ รักกันข้ามขอบฟ้า
 เขาเขียวป่าเปลี่ยวมั่ง
 ชังกันมันพักตร์แล้ว
 โอฟ้าป่าทิวเหียว

เขาเขียว
 รวมทอง
 คาคอ กันนา
 ป่าไม่มาบัง
 ส่งใจมาแจ่มจรัส
 ยังเหมือนทองคำครองรักเดียว
 เนตรงามแว่นตาแลเหลียว
 มาพาทให้ไกลจากกัน

คำร้อง โคลงโลกนิติ ภาพ หวีพร
ทำนอง สง่า อารัมภ์

เพลงรักข้ามขอบฟ้า เป็นเพลงที่ บุญช่วย หิรัญสุนทร ขับร้องคนแรก บันทึกเสียงลงแผ่นครั้ง
ตราโคลัมเบีย และนักร้องคนอื่น ๆ ได้นำกลับมาขับร้องบันทึกเสียงกันใหม่ออกเผยแพร่จนเป็นที่
นิยมของผู้ฟังอย่างมาก

เพลงสี่ซัง

โคลง 4	สี่ซัง ซังซ้อแล้ว	อย่าซัง
	อย่าโกรทพิ้งจิง	จิตซัง
	ทัวไกลแต่ใจยัง	เนาแนบ
	เสนหลินทอง	นิจโธอาคร
กาพย์	สี่ซัง ซังแซอ	เก๋ะนันหรือจะซังใคร
	ขอแต่ แม่ควงใจ	อย่าซังซังพิ้งจิง
	ทัวไกล ใจพ้อย	เป็นคูนองกรวยนยัง
	หวงเจ้าเฝ้าแลหลัง	ทังใจคิมิตรสมาน

.....
 คำร้อง โคลง และกาพย์ เป็นบทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6
 ท่านอง สงา อารัมภีร์

สำหรับเพลงสี่ซังนี้ เป็นเพลงประกอบภาพยนตร์ไทยเรื่องน้องสาว ม.ร.ว.ถนุกสิริ สวัสดิวัตน์ ขับร้องบันทึกแผ่นเสียงเมื่อ พ.ศ. 2502 เป็นพื้นเดิมมาจนถึงปัจจุบันนี้ นับเป็นเพลงที่อมตะเพลงหนึ่ง เพลงอื่น ๆ ในลักษณะกาพย์หรือโคลงที่เป็นพื้นเดิมอีกหลายเพลง เช่น เพลงคอกฟ้า คำร้อง โคลงโลกนิติ กาพย์ ทวีปวร เป็นแผ่นครึ่ง ทราโคลัมเบีย บุญช่วย หิรัญสุนทร ขับร้องก่อนเปิดมานานละครเรื่องคอกฟ้า จำปาศักดิ์ของหลวงวิจิตรวาทการ ที่โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมนคร เมื่อปี พ.ศ. 2491 เพลงคอกฟ้า ไร่กิ้งฟ้า คำร้อง โคลงนิราศนรินทร์ กาพย์ เวทวงศ์ แผ่นเสียงตราฟิลิปส์ บริษัท บุญยะเกียรติ เป็น ผู้ขับร้อง เพลงนวลปรางนวลปลา คำร้อง โคลงและกาพย์ พระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ แผ่นเสียง ทราโคลัมเบีย บุญช่วย หิรัญสุนทร ขับร้อง ฯลฯ ทั้งหมดนี้ สงา อารัมภีร์ เป็นผู้แต่งทำนอง นอกจากนี้ สงา อารัมภีร์ ยังแต่งทำนอง กาพย์หรือโคลง เอาไว้อีกหลายเพลงที่ยังไม่ได้บันทึกแผ่นเสียง เช่น เพลง จำใจจำจากเจ้าจำจร เหมไม้ เพื่อนตายหายาก เสียช้อยาเสียสัจย์ ชาติอาชาไนย ความรู้คือกำลัง ปรุงงามพราหมจิต ฯลฯ

5. มีสัมผัสในอย่างสม่ำเสมอ

กล่าวคือ สัมผัสเสียงสระหรือสัมผัสเสียงพยัญชนะคล้องจองภายในวรรคอย่างสม่ำเสมอ และไพเราะเพราะพริ้ง เช่น

เพลงหนึ่งใบร่อย

พรดาวพรอ้นดวงแก้วแวววาม
นิตกาทมุกตาบุศราคำคม

สดชื่นหลายหลากมากคนนิยม
นาชมวางานเหมาะสมก็
คำร้อง ส่งา อารัมภีร
ทำนอง

เพลงฉาว

ก็ตื่นความเคืองใจนอนหลับตาหงำ
กลิ่นพยอมหอมเป็นคอบกล่อมไพร

หมอกพลอยบ่อเย็นน้ำพร่ำอมพริ้วสยิวใจ
กลิ่นแกมหอมกล่อมใจในกระหม่อมไทรอัน

.....

คำร้อง สมบัติ เพชรลาภนา
ทำนอง

เพลงแม่สาย

ใบไม้ร่วงควงพริ้วปลิวลอย
เย็นถึงวันถึงคืนร่มเย็น

ขวัญเคลิ้มคล้อยลอยตามลม
ไอละหนาวอารมณ์ต้องหวานอมชมกลิ่น

.....

อมหนาวคลั่งยังพิศพรายพริ้ว
มนต์เหม็นทนมนมคม

ขวัญหวานหวีปลิวลอยตามลม
กรีกและหวานอารมณ์ออกทรนอมตาย

.....

คำร้อง ศรีสวัสดิ์ หิทธิวรการ
ทำนอง

วิเคราะห์เนื้อหาของเพลงลูกกรุง

เมื่อนำเพลงลูกกรุงมาพิจารณาเนื้อหาแล้ว จะพบว่าเพลงลูกกรุงนั้นได้กล่าวถึงเรื่องราวต่าง ๆ อย่างกว้างขวางหลายเรื่อง เช่น ความรัก ความนิยัหวง ปลุกใจรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ชุมความงาม คติธรรมสอนใจ สะท้อนสังคม ประเพณีเทศกาล การแสดง วรรณคดีหรือเรื่องต่าง ๆ บางเพลงกล่าวถึงเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว บางเพลงก็กล่าวปะปนกันไว้หลายเรื่อง ซึ่งเราสามารถจะจำแนกเนื้อหาของเพลงลูกกรุงเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 7 ประเภท คือ เพลงปลุกใจและสฤติ เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก เพลงเกี่ยวกับความนิยัหวงในชีวิต เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ และเพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

1. เพลงปลุกใจและสฤติ

เพลงลูกกรุงจำนวนหนึ่งเป็นเพลงปลุกใจ สฤติ โดยมีเนื้อหาปลุกใจให้คนไทยรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มีความรักบ้านเกิดเมืองนอนของตนและร่วมกันป้องกันประเทศด้วยการพลีชีพ มีความสามัคคีปรองดองในหมู่คนไทยด้วยกัน นอกจากนี้ยังชักชวนคนไทยให้ปฏิบัติตามคุณธรรมต่าง ๆ เพลงปลุกใจ สฤติ ดังกล่าวนี้ออกอากาศเผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์ ในโอกาสสำคัญหรือบางครั้งตอนที่สภาวบ้านเมืองไม่ปรกติจะมีการออกอากาศเพื่อปลุกเร้าใจคนไทย

เพลงประเภทปลุกใจและสฤติ จะเกิดขึ้นมากที่สุดในช่วงสมัยของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพราะในช่วงนั้นไทยต้องเผชิญวิกฤตการณ์ระหว่างประเทศ รัฐบาลจึงต้องเรียกร้องให้ประชาชนมีความสามัคคีและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงและวัฒนาถาวรของชาติ โดยเฉพาะเหตุการณ์ในระหว่าง พ.ศ. 2483 - 2488 ทำให้เพลงปลุกใจเข้ามามีบทบาท สร้างความรักชาติให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนเป็นอันมาก ผู้แต่งเพลงปลุกใจและสฤติ มีชื่อเสียงมากในสมัยนั้น คือ พงษ์พรหมลิขิต วิจิตรวาทการ นารถ ถาวรบุตร และเชอ สุนทรสนาน

ในปี พ.ศ. 2483 เกิดกรณีพิพาทอินโดจีน ประเทศไทยได้เรียกร้องดินแดนเขมรส่วนใน พระตะบอง เสียมราฐ ศรีโสภณ ซึ่งฝรั่งเศสได้รับจากไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 ตามสนธิสัญญา ร.ศ. 127 ดินแดนฝรั่งเศส เหตุการณ์รุนแรงจนถึงขั้นต้องใช้อำนาจทหาร รัฐบาลไทยในยุคนั้นจึงได้มีนโยบาย เพื่อปลุกใจคนไทยรักชาติ จึงส่งเสริมให้มีการแต่งเพลงปลุกใจ สดุดีอย่างแพร่หลาย จนเพลงประเภทนี้มีอิทธิพลต่อชาวไทยในยุคนั้นเป็นอย่างมาก

ในช่วงปี พ.ศ. 2516 - 2519 ประเทศไทยมีความผันผวนทางการเมืองอย่างมาก กล่าวคือ ระหว่าง พ.ศ. 2515 - 2516 เป็นช่วงที่ไทยส่งทหารที่เรียกว่า "จงอางศึก" และ "กองพลเสือคำ" ไปช่วยรบในสมรภูมิเวียดนาม นอกจากนี้ตามชายแดนไทยก็ถูกคุกคามจากพวกบฏก่อการร้ายคอมมิวนิสต์เป็นประจำ จนทำให้ทหาร ตำรวจ อาสาสมัครและพลเรือนต้องเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมากในการสู้รบเพื่อปกป้องอธิปไตยของไทย ทหารอาสาสมัครบางคนก็ต้องสูญสภาพตลอดชีวิต ในช่วงนี้เองนักแต่งเพลงลูกกรุงได้แต่งเพลงปลุกใจ สดุดี ขึ้นมามากมาย เพื่อเรียกร้องให้คนไทยทั้งประเทศรักชาติ และมีความสามัคคีกัน อย่างเห็นยวดยาน พร้อมทั้งจะปกป้องชาติด้วยชีวิต และยังมีเพลงปลอบใจและบำรุงขวัญโดยการส่งใจไปช่วยทหาร ตำรวจ อส. และพลเรือนที่ปฏิบัติภารกิจชายแดน เพลงลูกกรุงปลุกใจ สดุดีนี้เป็นที่นิยมของผู้ฟังเพลงทั่วไปอย่างมาก ในการประกวดแข่งขันเสียงทองคำพระราชทานยังมีการประกวดประเภทเพลงปลุกใจเพื่อชาติด้วย เพลงปลุกใจและสดุดี ที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป เช่น เพลง สดุดีมหาราชา อภิวัตน์บรมราชินีศึกบางระจัน แผ่นดินของเรา ถามคนไทย แผ่นดินไทย หนักแผ่นดิน รักกันไว้เถิด กอดบีน นักรบชายแดน มาร์ชวีรชน แค ต.ร.ค. ทหารเสือพระนเรศวร ชายชาญทหารไทย ฯลฯ

สำหรับนักแต่งเพลงลูกกรุงปลุกใจและสดุดี มีหลายคนด้วยกัน อาทิ สุรพล โทณะวนิก ม.ล.มณีรัตน์ บุนนาค ม.ล.พวงร้อย อภัยวงศ์ พยงค์ มุกดา นคร ถนอมทรัพย์ พ.ท.บุญส่ง หักฤทธิศักดิ์ พรธีรา หึงจิต สุขมิตร อสี สถาพร ฯลฯ ส่วนนักร้องเพลงปลุกใจ สดุดี เช่น สันติ ลุนเผ่ ชรินทร์ เทพชัย ชานันท์ อินทรเทพ นคร ถนอมทรัพย์ มีศักดิ์ นาครัตน์ จันทนา สุขสติกุล ฯลฯ

จากการศึกษาเพลงลูกกรุงปลุกใจและสดุดี สามารถจำแนกเนื้อหาได้ดังต่อไปนี้คือ

1.1 เพลงปลุกใจ เพลงปลุกใจ หมายถึง เพลงที่แต่งขึ้นมาโดยมีความประสงค์เพื่อเร้าเร่งเร้า ชักจูง และโน้มน้าวจิตใจผู้ฟัง ให้ปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามที่ต้องการ เช่น ให้มีความรักชาติ มีความสามัคคี มีความเข้มแข็ง มีความเสียสละ และประพฤติดนเป็นพลเมืองดี เพลงปลุกใจโดยมาก

จะใช้จังหวะที่เร่งเร้า และคึกคัก รวมทั้งการใส่อารมณ์ของผู้อยู่ร้อง เพลงลูกกรุงประเภทปลุกใจส่วนใหญ่
 และมีจุดมุ่งหมายเพื่อปลุกใจคนไทย ให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความสามัคคีของคนในชาติ
 และพร้อมเสียสละชีพเพื่อประเทศชาติ เพลงลูกกรุงประเภทปลุกใจ แบ่งเนื้อหาสาระได้ดังนี้

1.1.1 ให้ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ พร้อมพลีชีพ
 เพื่อชาติ ปกป้องแผ่นดินไทยจนสุดชีวิตหากมีศัตรู เข้ามารุกรานแผ่นดินไทย

เพลงแผ่นดินไทย

"แม่ใครบุกเข้ามา รุกล้ำแดนไทยดิฉันจะสู้
 ขอพลีชีพเพื่อชาติไทย ไฉนแด่กัน
 ชาติ ศาสนา กษัตริย์ อีกทั้งรัฐธรรมนูญ
 แม้นใครหมิ่นเหยียบแผ่นดินเข้ามาเมื่อไหร่

เหล่าศัตรูล้างฉันจนสิ้น
 รักษาถิ่นแปลงแผ่นดินสินทรัพย์ของไทย
 ฉันทึกถอน ไม่ให้สูญเสียใครไปได้
 สู้จนชาติใจไม่ให้เขามาย่ำยี....."

.....

คำร้อง

ทำนอง

สุรพล โทณะวนิก

เพลงไทยเพื่อไทย

".....

พวกเราพร้อมดวงจิตอุทิศกาย
 ชีพแนบวาย ถึงตายยอมพลีให้
 เพื่อขอรักษา ให้แผ่นดินแคว้นไทย
 ช่างคงไว้ชั่ววันจิวันคร

มีงขวัญคือ ชาติ-ศาสนา-ประมุขไทย
 แผลงของใจ รวมกันไม่แปรผัน
 หากแผ่นดินศัตรูโค่นหมิ่นเหยียบคหยัน
 ปกป้องกันฟาดฟันใหม่ลาย"

.....

คำร้อง

ทำนอง

ทักษิณีย์ นิยมกุล

สมศักดิ์ เอกบุตร

เพลงเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย

".....

เฝ้าไทยเราพร้อมอาสาสมัคร

เค็ดเคียวยังนักรบอมรพิไล

เสี่ยงภัยทั้งของปองความดี

ปกป้องปฐพีตายเพื่อไทย"

.....

ทำนอง พระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ 9

คำร้อง ม.จ. พวงรวย อภัยวงศ์

1.1.2 ให้ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ความมีสิทธิเสรีภาพ ความอบอุ่นใจ

ความอุดมสมบูรณ์ของประเทศไทย มีทรัพยากรในดินสีนในน้ำ และความสุขร่มเย็นในร่มพระบรมโพธิสมภาร

เพลงแผ่นดินของเรา

"ถึงอยู่แคว้นใดไม่สขสราญ

เหมือนอยู่บ้านเราชนนาคำเขาสุทวิ

ทรัพยากรอันดิน สีนจากนที

มีสิทธิเสรี สันติครองเมือง

เรณีนป่าไม้อยูสมบูรณ์

ไร่นาไร่สวนไร่ทำเรื่อง

โบราณสถานสงนามประเทือง

เกียรติเมืองไทยจรไปทั่วแดนไกล

....."

.....

ทำนอง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9

คำร้อง ม.จ. มณีรัตน์ บุณนาค

เพลงบ้านเรา

"บ้านเราแสนสุขใจ
แม่จะอยู่ที่ไหน ไม่สุขใจเหมือนบ้านเรา
คำว่าไทยซึ่งใจเพราะไรทาสเขา
ควยพระบารมีอันเกล้าคุณเรารมเย็นสุขสันต์....."

.....

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร
ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

เพลงแผ่นดินของไทย

".....
เกิดเป็นไทยทุกคนมีใจดี
ควยไทยมีเสรีประชาธิปไตย
ใครใคร่ค้า ค้า ใครใคร่ทำนาทำไร่อิสระเป็นไท
จะคิดจะทำตามใจไฉน....."

.....

คำร้อง
พรชิตา
ทำนอง

เพลงไตรมพระบารมี

".....
ไร่นาสำโหมากมี
งามล้ำค่าคน งามล้นคนงาม
แผ่นดินเสรีรัก
ขอสยบและขบชกไว้
ถิ่นทองของไทยร่มเย็น

ชารววงสีทองอร่าม
ในทะเลสมนามแดนไทย
ที่พำนักพักพิงกายใจ
ควยความหยิ่งในเสรี
ไตรมพระบารมี

เป็นศรีของชาติพวกราษฎร ยอมพลี

ทุ่มชีวิตเพื่อพระองค์

.....

คำร้อง

ทำนอง

สาโรจน์ เสมอทรัพย์

1.1.3 ให้มีความสามัคคีปรองดองกัน รักใคร่กลมเกลียวกันในหมู่คณะ ไม่ว่า
จะเป็นคนไทยในภาคไหน ก็คือคนไทยด้วยกัน ไทยอยู่จนทุกวันนี้ก็ด้วยความสามัคคี ถ้าหากแตกสามัคคี
ชาติก็อยู่ไม่ได้

เพลงพลังสามัคคี

"นิ้วเดียวไหนเลยจะทำให้มีเมฆ
มดแดงข้างกัวเหาะมันรวมตัวกันเป็นพลัง
จอมปลวกใหญ่โตควมมันพร้อมใจช่วยกันสร้างรัง
ชาติไทยของเราจะยืนอยู่ยังก็ด้วยพลังสามัคคีของไทย....."

.....

คำร้อง

ทำนอง

สุรพล โทณะวนิก

เพลงเฝ้าไทย

"พวกเราเฝ้าไทย
เรามาพร้อมใจกันสามัคคี
ชาติไทยเรา
จะหวักง้างยิ่งใหญ่
อย่าเกลียดชังใคร ชกันเลย
ชาติไทยเราเอื้อมารวมน้ำใจ
ชาติไทยนี้เป็นของไทย

ลูกเราเข้าไทยขอไปครองครอง....."

.....

คำร้อง
ม.แสงเสนอ
ทำนอง

เพลงรักกันไว้เกิดเพื่อนไทย

"อันประเทศอยู่ใต้ของอาศัย
ประชากรก็ใครแข่งขัน
ชาติใดประชาชนตกกัน
ชาติกันมอมจนพริบตา....."

.....

คำร้อง
วัน เวลา
ทำนอง

* เพลงรักกันไว้เกิด

"รักกันไว้เกิด เราเกิดรวมแดนไทย
จะเกิดภาคไหน ๆ ก็ไทยด้วยกัน
เชื้อสายประเพณี ไม่มียศชั้น
เกิดในธงไทยนั้น ปวงชนทุกคนคือไทย....."

.....

คำร้อง
นคร วัฒนทรัพย์
ทำนอง

1.1.4 ให้คนไทยร่วมกันสร้างชาติให้เข้มแข็ง ในยามสงบก็จะต้องเตรียมตัว
เอาไว้ให้พร้อมสรรพ ยามมีภัยจะได้ต่อต้านภัยจามิตรได้โดยให้ความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ
การงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานการหาส่วนครัว เลี้ยงสัตว์ ทำศิลปกรรมพาณิชย์ อุตสาหกรรม
เกษตรกรรม เป็นต้น

เพลงเพื่อไทย

"ไทย ไทย ไทย จงร่วมกันสร้างชาติ
เพื่อค้ำจุนอำนาจชาติไทยให้เข้มแข็ง
ขามสงบเทวีเมรบทให้แข็งแรง
เมื่อมีภัย ร้ายแรงป้องกันภัย

ขามศึก เรายรบประจัญบาน
ให้ใจจามิศร แห่ลกรานอยุธยาไทยโค
ไทยจงตั้งมั่นระวังภัย

กอบการงานเอาไว้เพื่อไทยสุขสันต์
สวนครัว เลี้ยงสัตว์ เร่งจกให้พลัน
ทั้งศิลปกรรมพาณิชย์ จงคึกเจอย
อุตสาหกรรม กลิกร อย่านอนปรนเลย
สนองไทยอย่าละเลยถ้วนทั่วทุกคน"

.....

คำร้อง
สุรินทร์ ปิยานนท์
ทำนอง

1.1.5 ให้คนไทยใคร่ถึงความเสียสละและหน้าที่ของทหาร ตำรวจ และ
อาสาสมัครที่ปฏิบัติภารกิจตามชายแดน เพื่อปกป้องประเทศชาติ ด้วยความลำบากตรากตรำ เสียสละ
ความสุขส่วนตัว ท่องจากพอลจากแม่ จากเมียจากลูก และจากคนรัก เพื่อพิทักษ์ปกป้องชาติบ้านเมือง
เพื่อให้ประชาชนชาวไทยที่อยู่แนวหลังมีความปลอดภัยและมีความสุข ถึงแม้ตัวจะตายก็ไม่หวั่น เพลงปลุกใจ
เกี่ยวกับชายแดนจึงชักชวนคนไทยให้ช่วยกันบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของส่งไปช่วยเหลือ ทหาร ตำรวจ และ
อาสาสมัคร ที่ปฏิบัติภารกิจที่ชายแดน

เพลงปลุกใจที่เกี่ยวกับชายแดนจึงมีหลายเพลงด้วยกัน นักแต่งเพลงลูกกรุงมีความห่วงใย
แนวหน้ามาก จึงได้แต่งเพลงบรรยายความลำบาก และชักชวนคนไทยที่อยู่แนวหลังให้เห็นใจทหาร ตำรวจ
และอาสาสมัครที่อยู่แนวหน้า ให้ช่วยกันบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของส่งไปช่วยเหลือทหาร ตำรวจ และอาสาสมัคร
ที่อยู่แนวหน้า เช่น

เพลง แก่ ท.ช.ค.

".....

ขอมจำจากลูกเมียไปเสียทาง
ทองอาจวางเคียวคากกลางไพร ลมพัด
เป่ากอกปิ่นแทนนงหมองกมล
เพื่อผจญใจหาญผลาญอินทร
ยามเจ็บป่วยแทนม้วยควยวาเหว
เพราะห่างเหินญาติมิตรสนิทสนม
ฟังเสียงหึงหวงที่ควานน้ำตาริน
เพื่อนคนสละชีพเป็นชาติพลี"

.....

คำร้อง ม.ล.มนตรีชน บุนนาค, พิงจิตร์ สุภูมิทร
ทำนอง ม.ล.พวงรอย อภัยวงศ์

เพลงชายชาตทหารไทย

".....

พอยุ่ปานอนคินกากลางทราย
ทองระวิงอันทรายอย่างใหญ่หลวง
พี่แรมร้างนางไกลโซรักหลวง
พี่เป็นหวงแกวท่ายอดคยาใจ
แม่จะรักนุสสุชีวิต
ยังคิดจำพรากรจากนงไค
เพื่อหน้าทชายชาตทหารไทย
คำร้องไว้เอกราชของชาติเรา"

.....

คำร้อง พิงจิตร์ สุภูมิทร
ทำนอง ม.ล.พวงรอย อภัยวงศ์

เพลงนักบวชชายแดน

".....

หลับตาหนีก็ยังลืมไม่ลง

หวังพระวงเห็นใจตำรวจทหาร

ทางญาติและมิตร คุกคามล้น

สมชายชาญไชยวรินทร์

ไต่เต้าพณมียอกรบพระผู้เสวยสวรรค์

โปรดคุ้มครองตำรวจทหารให้พ้น

ผู้ทำลายชาติศาสนาหากษัตริย์ของปิ่น

ไทยทุกคนเห็นใจนักบวชชายแดน"

.....

คำร้อง

ทำนอง

พยงค์ มุกดา

เพลงกอกปิ่น

".....

อย่าลืมให้พรนักบวช

ให้พวกเขาพบแต่ความปลอตกภัย

เจียกเงินช่วยของขวัญ แบ่งความสุขสันต์ของเราไปให้

เราสนุก แต่เขาเปล่าเปลี่ยว เราสนุก แต่เขาเปล่าเปลี่ยว

เราทองแฉะเหลียว เขาจะไ้ชื่นใจ"

.....

คำร้อง

ทำนอง

สุรพล โทณะวนิก

1.2 เพลงสฤติ เพลงสฤติ หมายถึง เพลงที่แต่งเพื่อยกย่อง สรรเสริญบุคคลหรือ
สิ่งหนึ่งสิ่งใด เพลงสฤติของเพลงอุกกร มีเนื้อหาดังนี้

1.2.1 สฤติวีรชน กล่าวถึงความดีและความกล้าหาญของบรรพบุรุษไทยที่ได้
ต่อสู้เหล่าศัตรูควยหยากเลือกและชีวิตเพื่อรักษาเอกราชของชาติเอาไว้ให้นายมาจนถึงทุกวันนี้

เพลงไทยคู่ฟ้า

"แต่เดิมบรรพบุรุษไทย จินตนาสองมือเข้าใส่ศัตรู
เพราะต้องการให้ไทยเราอยู่คู่ฟ้า
เลือกไทยโถมโหดหลังวันสาครแดนดินแดนดินเคลื่อนทหา
ล้วนทางพลีเลือกหา เพื่อรักษาชาติไทย....."

.....

คำร้อง
สุรพล โทณะวณิก
ทำนอง

เพลงมาร์ชวีรชน

".....
ชาติไทยล้มลุกคลุกคลานมาก่อน สิ้นเคียดรอนเพราะวีรชนกล้าหาญ
ปราบศัตรูรุกไล่ ปราบภัยพยาน ลูกหลานเลื่องชื่อลือชา
นเรศวร ทากสิน ภูแผ่นดินพนชวากหนาม
ท้าวสุรนารี วีรสรีดงาม อีกทั้งนามบางระจันฝั่งม่นกมลเกลียว....."

.....

คำร้อง
พยางค์ มุกดา
ทำนอง

เพลงศึกบางระจัน

"ศึกบางระจันจำเริญมั่นพันองชาติไทย
เกียรติประวัติสร้างไว้ แดชนชาติไทยรุ่นหลัง

แม่ชื้อยกยอพุทธราชาที่อัปปาง

เลือกไทยทองมาไหลล้นหาหัวพันแผ่นดินทอง

ไทยคงเป็นไทยมิใช่ชาติเป็นเชลย

ไทยมิเคยถอยร่นชนชาติศัตรู

บางระจันแม่สิ้นอาวจะสู้

สองคาบฟ้าคั่นศัตรู สู้จนชีพตมลาย....."

.....

คำร้อง

สุรินทร์ ปิยานนท์

ทำนอง

1.2.2 สกัศพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ โดยกล่าวสกุติในคานทาง ๆ ดังนี้

1.2.2.1 กล่าวถึงพระบารมี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ด้วยพระบารมีนั้นปกเกล้าฯ สร้างความร่มเย็นในไพร่ชาชน ชาวไทยตลอดมา ประจักษ์โพธิ์ร่มไทรคุ้มเกล้าฯ ชาวไทย ทรงเป็นเมิ่งขวัญและศูนย์รวมจิตใจของชาวไทย ทุกคน

* เพลงสกุติมหรรราช

"ขอเคหะองค์พร ประมุขภูมิพลฯ

มีงขวัญปลางชนประชาชาติไทย

มหรรราชชัศตียะ ภูวไนย

คุจรมโพธิ์ร่มไทร ของปลางประชา....."

.....

คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร , สุรัฐ ทุกกะเวส

ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

เพลงเทอคมหากษัตริราช

".....

อันพระคุณเมตตาหลังมาพรพชยคังสายนทีควยพระบารมีจักรีบันดาล

ฝูงพาสวยมรณ

ปวงประชารมโยนสุขสันต์กันคร เกรรักภูมิขรคังบิครชาวไทย

รวมถวายพระนามภักทรมหาราชประชาชาวไทยทั้งชาตินิมเทอคุงไว้

ทรงเป็นเมืองขวัญร่วมมั่นจิตใจชาวไทย เป็นฉัตรชัยรวมไทยให้ยืนยง"

.....

คำร้อง

น.อ.สำเร็จ นิยมเคช ร.น.

ทำนอง

เพลงอภิวาทบรมราชินี

"อ้างอิงพระบรมราชินีเจ้า

สนองเราเผ่าไทยไผ่สุคติ

รมเย็นควยเคชพระบารมี

ราชภักกักชีวันอมพลพร้อมกมล....."

.....

คำร้อง

น.อ.สำเร็จ นิยมเคช ร.น.

ทำนอง

1.2.2.2 ถวายพระพร เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ชาวไทย

ทุกคนจะร่วมกันน้อมเกล้าฯ ร้องเพลงถวายพระพร ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ และมีการจัดรายการพิเศษ

เพื่อถวายพระพรตามสถานที่ต่าง ๆ ทั้งรัฐและเอกชน ตามสถานีวิทยุ และสถานีวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งก็จะมี

การเปิดเพลงถวายพระพรในวันดังกล่าว เช่น

เพลงเพอคนหากันตราจิรา

".....

โอ้พระองค์เจ้าจอมคันทรีเป็นนางประชาองคภูมิพลคตห้ามหาราชน
พลกรธอาศัยอภิวานทร วมนอมพร วมกันถวายพระพรทรงชัย
ให้พระชนมายุยืนนาน สุขเกษมสำราญพระทัย
พระบรมเชษานุภาพเกริกไกร สถิตยในไอยสุรยสดาช....."

.....

คำร้อง

น.อ.สำเร็จ นิยมเทศ ร.น.

ทำนอง

เพลงอภิวาทยบรมราชินี

".....

ชาถวายพระพรองค์ราชินี
คู่พระบารมีองค์ภูมิพล
สุขเกษมสำราญนิรันดร์พระชนม์
สถิตยเป็นมงคลอยู่มั่นครมิ่งขวัญชาวไทย"

.....

คำร้อง

น.อ.สำเร็จ นิยมเทศ ร.น.

ทำนอง

เพลงสัคควิราลงกรณ

".....

วิราลงกรณยิ่งยง วิราลงกรณเกรียงไกร
เหล่าไพร่ฟ้าประชากรวอนถวายพระชัยให้พรพระเจริญสฤสดาพรธมจักรี....."

.....

คำร้อง

น.อ.สำเร็จ นิยมเทศ ร.น.

ทำนอง

เพลงเทอภพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา

".....

ขอเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้าฯ ในจักรีวงศ์
 เฝ้าศบวทวงแสงสูงส่งเทิดทูนชาวไทย
 ขอพรองค์พรหมพระเกษมสำราญพระชนมยิ่งนิรันดร์ชั่วกาลสมัย
 ขาพทพเจ้าปวงเหล่าปราชญ์ไทย น้อมเกล้าถวายพระพรชัยพรหมพระเจริญ"

.....

คำร้อง
 ส.อ.พรเลิศ สารานิกุล
 ทำนอง

1.2.2.3 พระราชนิพนธ์

เพลงสายใจไทย

".....

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
 มีขวัญประชาชนชาวไทยทั้งธานี
 ทรงเป็นประธานและให้กำเนิดคุณประโยชน์
 ชวนมิตรมิตรอันธรรมาจากแดนดอน
 พระทรงเมตตาแก่พลเรือนตำรวจทหาร
 ที่ป้องกันรักษาถึงพิภพถึงชีวิตนิรันดร์
 สายใจไทยถือเป็นหน้าที่แน่นอน
 เงินทองช่วยก่อนผ่อนคลายทุกข์สุขเพื่อเจ้างาน....."

.....

คำร้อง
 ส.อ.พรเลิศ สารานิกุล
 ทำนอง

1.2.2.4 พระสิริโฉม

เพลงเจ้าฟ้ามหาจักรี

".....

เจ้าฟ้ามหาจักรี

ขอสดุคพระไภยศิริพระนาม

ชาวไทยชื่นชูทุกยาม

ไคยลโฉมงามเจ้าฟ้านารี....."

.....

คำร้อง

ทำนอง

ชัยรัตน์

วงศ์ไภยศิริจร

เพลงสดุคสมเด็จเจ้า เจ้าฟ้ามหาจักรี

".....

สิรินธรบวรศรีวิลาศ

ปิยชาติราชจักรี ภูมิราชติยา

สุคนธ์ของพระชน ดุจดินตรา

ดองลอบฟ้าภาสวศยควยคาวลอมเคื่อน....."

.....

คำร้อง ชาสี อินทรวิจิตร

ทำนอง เขียว แคล้วคล่อง

เพลงสดุค สมเด็จเจ้า เจ้าฟ้ามหาจักรี ประพันธ์ขึ้นตามความประสงค์ของ พ.ท.ท. พจน์
บุญยะจินดา (ยศในขณะนั้น) เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จฯ พระราชทานรางวัลเสาอากาศทองคำ ประจำปี 2520

1.2.3 สดุดีพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระพุทธรูป

เพลงพระรัตนตรัย

"องค์ใด พระสัมพุทธ
 ทัมมอ กิเลสไกล
 คำใด ทานทรัสแล้ว
 จุติโลก ที่โสภณ

.....

ข วิสุทธิ บุคฌองใส
 หลิกละโน สิ่งรรมย์
 เหมือนดวงแก้วนาชนรม
 ทัมม ะหมควยพระธรรม....."

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร
 ทำนอง สมาน กาญจนนิน

เพลงรวมทางรวมธรรม

"พระพุทธานุศาสนียะ
 บิคเห็นชวนำใจของปวงประชา
 พระพุทธานุศาสน์เรื่องรอง
 น้อมจิตบูชาพระรัตนตรัย

.....

อยู่คำรงค์โลกา
 หลอมรวมศรัทธาชนทุกชาติไป
 หัวถิ่นทองแผ่นดินไทย
 เพื่อเป็นหลักชัยชาติไทยรุ่งเรือง....."

คำร้อง สมภพ บุญฤทธิ
 ทำนอง

2. เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ

ประเพณี หมายถึง "สิ่งที่ยึดถือปฏิบัติสืบ ๆ กันมาจนเป็นแบบแผน ขนบธรรมเนียม หรือ จารีตประเพณี" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 510) ประเพณีเป็นเครื่องผูกพันคนในสังคมเข้าด้วยกัน เกี่ยวกับประเพณีไทยนั้น บรรพบุรุษของเราได้สร้างสรรค์ประเพณีที่งดงามเอาไว้มากมาย เช่น ประเพณี การแต่งงาน การบวช การขึ้นบ้านใหม่ สงกรานต์ ลอยกระทง ฯลฯ ซึ่งเมื่อถึงเทศกาลเหล่านั้น คนไทยจะมาร่วมทำบุญ และได้สนุกสนานรื่นเริงตามประเพณี

เพลงวันปีใหม่

"สวัสดีปีใหม่ ๆ มาเถิดมาเรามาสนุกกัน
เรามาโยนความทุกข์ทิ้งไป
สวัสดีปีใหม่ ๆ มาเถิดมาเฮฮา ๆ
มาบันเทิงเรเริงเราโอฬาร
สวัสดีปีใหม่ ๆ ใคร เคยจนขอให้มี
ใครรักใครขอให้สมใจ
สวัสดีปีใหม่ ๆ มาเถิดมาเฮฮาสุขใจ
เรามา รวมความรักสามัคคี

สนุกกันในวันปีใหม่
เริ่มชีวิตใหม่ให้สุขสำราญ
ชื่นชีวาพากันเบิกบาน
สร้างความสำเร็จความหวังใจ
โรคใครมีขอให้หายไป
ใครเป็นหนี้ใครให้ไถ้ไ้ไ้นี้
รวมไชโย ๆ สวัสดี
ให้พรน้องพี่สวัสดิ์ชัย"

.....

คำร้อง
ทำนอง

สุรพล โทณะวณิก

เพลงระฆังรัก

"....."

สวัสดีปีใหม่
หากเมฆลอยเคลื่อนคล้อยลม
ปีใหม่เริ่มชีวิตใหม่
อันทุกข์โศกสุขุมล

ฝากรักไปฝากใจฉันพรหม
เมฆจงพรมรักไปยังใจทุกคน
ยิ้มเยื้องเยื้องใส่ไร้งวอล
ปิดไปให้พ้นหายกังวลใจ....."

.....

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะนิน

2.3 ลอยกระทง ลอยกระทงเป็นประเพณีที่ชาวไทยได้ยึดถือปฏิบัติกันมานานแล้ว
ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยมีทั้งพิธีหลวง และพิธีราษฎร์ พิธีหลวงนั้นเรียกว่า "พระราชพิธีจองเปรียงชักโคมลอย"
พิธีราษฎร์เรียกกันว่า "พิธีลอยกระทง" จะตรงกับวันเพ็ญเดือน 12 ของทุก ๆ ปี

ตำนานเกี่ยวกับการลอยกระทงกล่าวไว้ว่า นางนพมาศหรือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ พระสนมของ พระร่วงได้คิดเอาทำกระทงถวายเป็นรูปดอกบัวและรูปต่าง ๆ ให้กระทงลอยไปตามสายน้ำไหล พระร่วงโปรดปรานกระทงดอกบัวของนางนพมาศมาก ทรงให้ถือเป็นเยี่ยงอย่างและปฏิบัติเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้

ประเพณีลอยกระทงเป็นประเพณีที่ชาวพุทธกระทำเพื่อเป็นการอุทิศโทษแก่คนตาย ซึ่งมีคุณค่าแก่มนุษย์มาแต่โบราณกาลแล้ว แม่น้ำลำคลองเป็นสิ่งสำคัญ และมีอิทธิพลมากต่อการดำเนินชีวิตของคนไทย จะเห็นว่าการตั้งหลักแหล่งบ้านเรือนของโบราณและปัจจุบัน จะตั้งเรียงรายอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำ ดังนั้นการสำนึกในบุญคุณของแม่น้ำจึงกลายเป็นความเชื่อและเป็นมูลเหตุหนึ่งของประเพณีลอยกระทงด้วย เมื่อถึงวันเพ็ญเดือน 12 ชาวไทยก็จะประดิษฐ์กระทงและตกแต่งให้สวยงามเป็นรูปดอกบัวบ้าง ใช้หยวกกล้วยประดิษฐ์เป็นแพบ้าง หรืออาจจะประดับประดาดอกไม้ ธูป เทียน และหมากพลูให้สวยงาม เพื่อใช้ในการสักการะ แม่น้ำ และเพื่ออธิษฐานให้ความชั่วร้ายต่าง ๆ ให้ลอยไปพร้อมกับกระทงของตน นอกจากนี้ก็ยังมีการเล่นเรือเพลงกันอย่างสนุกสนานเป็นที่รื่นเริงบันเทิงใจ แม้ในปัจจุบันก็ยังมีการจัดเรือเพลงโกลอนสกลกันทุกปี

สำหรับเพลงลูกทุ่งลูกลอยกระทงมีหลายเพลงด้วยกัน เช่น เพลง ลอยกระทงเสียดรัก วันลอยกระทง ลอยกระทงไทย หม่อมสาวลอยกระทง ลอยเรือ-ลอยกระทง จากกันวันลอยกระทง ฯลฯ เพลงลูกลอยกระทงเนื้อหาจะกล่าวถึงประวัติของวันลอยกระทง ความงามของธรรมชาติในคืนวันเพ็ญวันลอยกระทง นอกจากนี้ก็ชักชวนให้ไปลอยกระทงเพื่อขอลงโทษแม่คงคา ชักชวนให้มาร่วมลงเรือเพลงเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงในคืนวันลอยกระทง เช่น เพลงต่อไปนี้

เพลงลอยกระทงเสียดรัก

".....

เอา, ลอย...ลอยกระทง กุศลจะส่งน้ำให้

สร้างบุญไว้ บุญไค้หน้าพา

ขอลภัย...ไหวแม่คงคา

แล้วมาเร่รื่น...มาลงเรือเพลง ครั้นเคร่งกันเล่น

จันทร์ส่องเพ็ญ...งามล้ำ

เมื่อยามเพ็ญคืน หม่อมสาวเร่รื่น

ล่องเรือไต่คลื่น
ทุกคืนวัน จันทร์ เพ็ญ...(ฮัม)"

.....

คำร้อง ไสล กรเลิศ
ทำนอง

เพลงวันลอยกระทง

".....
ชีวิตยอมอาศัยน้ำ อาบกันเป็นประจำจนเล่าชีวา
จึงอาจมีพลาคมพลัง ใสน้ำเหมือนดังไม้รุกคืบ
ควยความรุ่มพรះคงคา ๆ ลุกขึ้นมา ควยกระทง
ลูกชอชรา ควยกระทง"

.....

คำร้อง สุรพล โทณะวนิก
ทำนอง

เพลงลอยกระทงไทย

".....
ญ. เชอจาเชออยากรู้ไหม ๆ ประวัติความนัยวันลอยกระทง
ช. ทอบนอยจะได้หายง ๆ วันลอยกระทงมีมาอย่างไร
ญ. วันลอยกระทงนี้หนา ๆ มีมาสมัยสุโขทัย
ช. ผู้ริเริ่มจะเป็นใคร ๆ
ญ. นางนพมาศใจ
ช. แหมชอบใจจัง"

.....

คำร้อง ว. รัชฎานันท์
ทำนอง

2.4 ประเพณีการแต่งงาน เพลงลูกทุ่งที่กล่าวถึงประเพณีการแต่งงานมีเพียงไม่กี่เพลง ส่วนใหญ่จะกล่าวโดยทางอ้อม และเป็นเพลงคู่ ส่วนเพลงที่กล่าวถึงโดยตรง ก็จะเป็นการอวยพร คู่บ่าวสาวตามธรรมเนียมเดิมของไทย คืออวยพรให้มีความสุข ให้มีบุตรหลายคน ให้เป็นเศรษฐี มีเงินทอง ให้รักกันครองคู่อยู่กันนาน ๆ จนแก่เฒ่าถือนิมนต์เหยือกทองกระบองเพชร เช่น เพลงวันวิวาห์ ระฆังทอง บทเรียนก่อนวิวาห์ เป็นต้น

เพลงวันวิวาห์

"วันนี้เป็นวันมงคลสมรสของคุณ
ให้คู่สองคนสุขสวัสดิ์
ให้มีลูกหัวป้าแม่
ให้เป็นเศรษฐีมีเงินทอง
ให้รักกันนาน ๆ หวานใจทั้งใจกาย
ไม่รุกรายคงอยู่เป็นคู่ครอง
จนแก่เฒ่าถือนิมนต์เหยือกทอง
สามัคคีปรองดองครองรักตลอดกาล"

.....

คำร้อง

สุรพล โทณะวนิก

ทำนอง

เพลงระฆังทอง

".....
กล่อมเอ๋ย...คู่วิวาห์
รอยควมมาลาผูกหอเวียงวัง
พรพิศโนลหลัง

มนต์นำสังขารสร้างรังสวาทเอ๋ย"

.....

คำร้อง ชล ไชยสงคราม

ทำนอง อัญมณี ฃ เวียงคำ

2.5 ประเพณีเจ้าพระยาและหอกกิง เป็นประเพณีของพุทธศาสนิกชนที่ถือนิกายทิเบต ตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน เมื่อถึงวันดังกล่าวชาวพุทธก็จะทำบุญทำกุศล เพลงลูกทุ่งที่กล่าวถึงโดยชงนั้น ไม่ค่อยมี แต่จะมีที่กล่าวถึงวันเจ้าพระยาและหอกกิง โดยทางอ้อม และไม่ได้ออกรายละเอียดว่าเป็นอย่างไร คงบอกแต่ว่าอยู่ในเดือนอะไรเท่านั้น เช่น เพลง เดือนฉายเดือนนี้ ซึ่งเนื้อหาของเพลงจะมี เรื่องความรักและความนิยัหวังอยู่ด้วย

เพลงเดือนฉาย เดือนนี้

".....

เดือนหกฝนตกจ๊ก ๆ

กอดผมนอนนอนหนาวรำไป

เดือนสิบเอ็ดหน้างานกิง

คำสาบานก่อนเคยสัญญา

.....

เพียงกลุ่มหมอกกลุ่มรุ้งใจ

ทำนองให้ไกลจะเจ้าพระยา

น้ำตารินไม่เห็นเงาเงา

ไม่นำพาเงามากลัษณาย..."

คำร้อง

สาโรจน์ เสงี่ยมทรัพย์

ทำนอง

3. เพลงเกี่ยวกับการชมความงามทาง ๆ

เพลงบทหนึ่งจะมีเนื้อหาสมบูรณ์ในตัวเอง บทเพลงจะมีเนื้อหาอย่างไรวั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ ความประสงค์และจินตนาการ ของผู้แต่ง เมื่อศึกษาบทเพลงของเพลงลูกทุ่งแล้วพบว่า เนื้อหาส่วนใหญ่ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรักและธรรมชาติกับความรัก แต่ก็มีเพลงลูกทุ่งส่วนหนึ่งเป็นเพลงที่ชม ความงามทาง ๆ โดยไม่ได้กล่าวถึงเรื่องอื่น เพลงเกี่ยวกับการชมความงามทาง ๆ สามารถจำแนก เนื้อหาได้ดังนี้

3.1 เพลงชมความงามธรรมชาติ เพลงลูกกรุงได้กล่าวถึงธรรมชาติในยามต่าง ๆ เช่น ยามเช้า ยามเย็น และกลางวัน โดยชมความงามของ ป่าเขา ถ้ำ แม่น้ำ ทะเล เกาะ ทองคำ ชนบท ห้วยหนอง คลองบึง เป็นต้น บางสถานที่อยู่จริง แต่บางสถานที่เป็นเพียงจินตนาการของผู้แต่ง

3.1.1 ชมป่า ภูเขา ถ้ำ คอย เนินเขา ชมปลา ชมสัตว์ป่า น้ำตก ห้วยละหาร ชารน้ำ และพันธุ์ไม้ต่าง ๆ โดยบรรยายถึงความร่มเย็น ความสุขของชีวิตในป่าเขาลำเนาไพร เช่น เพลง ป่าลั่น บรรยายความร่มเย็นแจ่มใสเมื่อเริ่มวันใหม่ ยามเมื่อแสงอาทิตย์สาดส่องทั่วป่า แสงไฟให้เห็นถึงความรักป่า

เพลงป่าลั่น

"เมื่อยามอาทิตย์อุทัย

ส่องทั่วท้องถิ่นไพร

โลกแจ่มใสอีกครั้ง

เหมอมองนกโฉบบิน

แว่วธารรินไหลหลั่ง

ป่าลั่นดังสะท้านใจ

แตกส่องฟ้าเป็นสัญญาณวันใหม่

พวกเราแจ่มใสเหมือนนกที่ออกจากกรง ค้างคานักป่า

ป่าคือ ความหวัง เลี้ยงชีพเรายัง

พึงวิญญานนานไป....."

.....

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงไพรโยค บรรยายความงามของน้ำตกไพรโยค ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี มีธรรมชาติที่มั่งคั่งงามมาก มีน้ำตก โชคหินชะโงกผา มีฝูงปลาแหวกว่ายในลำธาร มีเสียงนกกรอกกล่อมไพรพญาน เป็นธรรมชาติที่สวยงามน่าพิศวง ดังเนื้อเพลง

เพลงไพรโยค

"งามไพร โยคงามธรรมชาติสร้างหว่างไพรพญานในคองคอย

ชื่นชมชวย ห้วยละหารมองไหลผาน ไทรย้อยไหลจากคอยเฉาะ

ตามลำห้วยแล ๆ ยิ่งสวยมีกล้วยไม้บานา

มัสยาแหวกว่าย กรายหาคุเคื้อยเคื้อ.....

โชคเงินเนนไศล แล้วใจ หินห้อยระย้า จำระโงกโกกรกษา
เพลีนทานามอง เสียจนกกกลอมวนา น้ำไหลสาครกระเซ็นเป็นสีระยิบระยับ....."

.....

คำร้อง ไศล โกรเลศ
ทำนอง

เพลงเทพธิดาคอย เป็นเพลงที่ชมความงามของป่า ชมฝูงปลาว่ายน้ำ ชมมวลดอกไม้ป่าที่งดงาม
และชมสาวคอยที่สวยบริสุทธิ์

เพลงเทพธิดาคอย

"มวลถั่วฝักยาวไผ่เขียว
คดลัดเลี้ยวพันเกี่ยวควมไม่ใหญ่
ฝูงมีจนวายแหวกน้ำใส
เวียนวนไปภายในสายธารี
มวลบุปผชาติคามเนินเขางาม
และสระพริ้งแพรว ทดตามหินทุกก้อน
สาวแนวแจ่มแถมสดสี
กายใจพลีให้ชายเชื้อชาติไทย....."

.....

คำร้อง วราห์ วรเวช
ทำนอง

เพลงวานาสวรรค์

"แดน แคว้นคองพงป่าคอน
สุดตาป่าดง-พฤษภพล้ำทวยธาร
สุขแสน...ในแคว้นแดนป่าคอน

ทับซอน...และลาน
เสียงหวาน...วิหคไพร
สิงขร...ยืนอยู่ไกล

บุปผา-เห็ดขาวหามาหมกนอยใหญ่

คอกงามไสว...อบอวล

แค้นก็ยังมีเวทมนตร์

สวายน...กึ่งเชิญชวน

ไฉ่เบียดเสียดสี-เหมือนคนพี่คร่ำครวญ

หวานลวน...ชวนร่ำรมย์"

.....

คำร้อง

ทำนอง

พยงค์ มุกดา

เพลงชมไพรใจลอย

"เห็นเทียมชมไพรมองเห็นไม้คอกงามตา

มวลหมู่คนกาดลารอนมาอยู่ใหญ่

นั้นนำตกโกรกใส่หมู่ปลาวายวนเวียนไปในธารา

.....

เสียงแมกไม้ระงมควยสายลมแรงลั่น

กระรอกน้อย วิ่งลอยหนามาคู่กัน

มันช่างสุขสันต์ทุกโลกสดีไส....."

.....

คำร้อง

ทำนอง

วินัย รุ่งอนันต์

เพลงเพลินไพร

".....

เห็น นก นก นก นกรอนผกไผ่เย็น พากัน บิน บิน บิน

ทองดินพนา เสียงนกร้องกองป่าเร้งรอนาฟังหายวังเวง

จอก จอก จอก จอก จอกนำห้วยน่านหินพาชวนเพลินยามเย็น

เหมือนดังเสียงเพลงที่บรรเลง กล่อมพฤษัยไพรหลนกลาดเกลื่อน ยามลมโชย

พาไปรยไบบ่ทองละลอสมเหมือนพรมใหญ่ กรอบ กรอบ แกรบ

ยามเดินไปบนพรมไทรชมไม้งามสวยชื่นตา พาหอมชื่นใจสุดล้ำ
 คมคำชมธรรมชาติอันค่าสัใจไว้ สวยงามของตาครึ่งใจเพลินไทรงาม"

.....

คำร้อง
 วราห์ วรเวช
 ทำนอง

"เพลงเพลินไทร เป็นเพลงที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมงานประกวดเพลงป๊อป 26 จักโดย
 สยามกลการนิวิศน์ฟานเคชั่น 15 มกราคม 2526" (วราห์ วรเวช. 2528 : 16)

3.1.2 ชมทะเล โดยกล่าวถึงภาพทะเลยามเมื่อท้องแสงอาทิตย์ยามเย็น นำเป็น
 ประกายงคงามและบรรยายสภาพสิ่งแวดล้อม เช่น หาดทราย นก ปลา เรือใบ คลื่น ฯลฯ เช่น

เพลงชมทะเล

มองทะเลแสนงาม
 ลมโชยพัดมาเย็น
 เรือใบลอยคลอไป
 จวนเวลาสายลมดี
 หนูปปลา
 เสียงดัง

ฟ้าสีครามพราวสวยเด่น
 ล้วนแลเป็นประหนึ่งสวรรค์
 เห็นไกล ๆ ชอบพำนัก
 นกพากันกลั้วรัง
 ว่ายน้ำไปตามริมฝั่ง
 คลื่นก็ยังสาครระเซ็น....."

.....

คำร้อง
 กมล ทัพคัลโลย
 ทำนอง

เพลงรักทะเลใต้

"โน่นแนะฟ้าสอสีแดงเหลืองอร่าม
 ทอเมื่อยามสายลมดี
 ระลอกนํ้างามล้ำเพราะแสงตะวัน
 ควงเจ้าปลิ้นเลื้อนลอยลึบลงต่ำ

เมื่ออาทิตย์จะลับทิวไม้ไปนั้น
 กังกับใคร สรรค่า
 บนหาดทรายจะซึ้งซึ่งในใจจำ
 เราฝากคำ...ฝากความรักให้....."

คำร้อง พยัค มุกดา
 ทำนอง

3.1.3 ชมแม่น้ำ ในการชมความงามแม่น้ำนั้นจะเป็นการพรรณนาถึงทัศนียภาพของ
 แม่น้ำในตอนกลางคืน ท่ามกลางแสงจันทร์ที่สาดส่องลงมายังพริ้วน้ำงามเป็นประกาย โดยเฉพาะเพลงลูกกรุงนั้น
 จะพรรณนาถึงแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นส่วนใหญ่ เพราะเป็นแม่น้ำสายสำคัญของไทยเรา เช่น

เพลง เพลงรักเจ้าพระยา

".....
 เจ้าพระยา ระเบียบตา ละเลื่อมล่ายคล้ายกำมะหยี่
 โอราตรี คืนนี้เพลงขับกล่อหยอกล่ออุรา
 เรืองสุขสนุกกัน สักนิด คมคำกับชีวิตเบิกหน้า
 มีมีฝั่งซ้าย มีฝั่งขวา เพราะเราอยู่ฟ้าเดียวกัน"

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร
 ทำนอง ปราบจัน ทรงเม่า

เพลงเรือเพลง

"ลอยเรือ แล่นลอยลำ
 ล่องกลางน้ำลำเจ้าพระยา
 อามแสงดวงจันทร์
 ลอยเค่นฟ้า งามเลื่อนไป

ลมโชยแผ่วเยือกเย็น
 คุชเห็นน้ำเป็นประกาย
 คือน้ำที่วูบเรียงราย
 เย็นสบายพาสุขใจ....."

.....

คำร้อง วมล จงวิไล
 ทำนอง

3.1.4 ชมท้องฟ้า โดยการพรรณนาความงามของท้องฟ้าเวลากลางคืน ซึ่งมี
 ทั้งดวงจันทร์และดวงดาวส่องแสงเป็นประกายงดงามตายิ่งนัก เช่น

เพลงจากเชอทางแสน

"ท้องฟ้าราตรีมีจันทร์รา คาราสอมอยู่
 อารามงามหรู ความนั้นเคียงจันทร์อยู่ ลอยฟ้าดูอำไพ
 ลมหวน ชวนชวน (ฮัม) คินนั้นจำใจ....."

.....

คำร้อง ใสด ไกรเลิศ
 ทำนอง

เพลงคืนกระจำฟ้า

"ในคืนกระจำฟ้า.....
 ดวงจันทร์รา คือดวงโคมส่องสวรรค์
 เมฆท้องฟ้า คือมานทองส่องแสงจันทร์
 หรีดเรไรนั้น คือดนตรีจากเทวา....."

.....

คำร้อง จงรัก จันทร์คณา
 ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

3.1.5 ชนก มีภรรยาถึงความน่ารักและเสียงร้องอันไพเราะของมัน

เพลงนางนวล

"นางนวล นวลน่ารัก
 เหลียว ๆ แลแถว
 เนิ่งนอง มองนานน้ำ
 สวย ๆ คังเสกสรรค์
 เห็นท้าวท้าวสง่า
 เกิดอกนทีสียาวสียาวคราม

.....

คำร้อง
 ทำนอง
 พยงค์ มุกดา

งามยิ่งนักนางนวล
 นกนางนวล แฉ่น้านั้น
 งามยิ่งจำเหลือรำพัน
 หวังพร วาพรพนาผันเพี้ยนตาม
 แฉลบถลาลอยนภาครุฑยาม
 จิบฉวยวิมานหวานนกนางนวลให้หวาน..."

เพลงโพระคก

"เสียงนกโพระคก
 พระพุทธเจ้าชาจิบถึงเพกนั้นเป็นไร
 เจ้าโพรงไม้หางนี้เอ๋ย (คนตรี)
 เสียงนกโพระคก

.....

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร
 ทำนอง สมาน กาญจนะดิน

มันร้องโศกโปลก ๆ อยู่ไหน
 ตัวมันเขียว ๆ บินเลี้ยวไป
 มันร้องโศกโปลก ๆ ส่งเสียงใส....."

เพลงวิหคเหินสม เป็นเพลงที่ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทานปี 2507 ครั้งแรก
 เพลงลูกกรุง ประเภท ข. รางวัลคำร้องรองชนะเลิศ ผู้ประพันธ์คำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์
 รางวัลทำนองชนะเลิศ ผู้ประพันธ์ทำนอง สมาน กาญจนะดิน และทำให้ เพ็ญศรี พุ่มชูศรี ได้รับ
 รางวัลนักร้องหญิงรองชนะเลิศควบเพลงวิหคเหินสม

เพลงวิหคเหินสม บรรยายถึงความอิสระเสรีของนก ที่จะบินไปไหนมาไหนตามต้องการ
หากมนุษย์เป็นเช่นนกได้ คงเที่ยวท่องไปสุดขอบฟ้าอย่างมีความสุข

เพลงวิหคเหินสม

"แสนสุขสมนั่งชมวิหค
อยากเป็นนกเหลือเกิน
นกไหนนกเจ้าผกเจ้าเหิน
ทั้งวันนกเจ้าคงเพลิน
เหินลอยละลิวสองลม
มันเป็นนกไค้ทั้งใจจินตนา
ฉันคงเริงรำลอยลม
ขอเพียงเชยชมหัวทองนภา
ให้สุดขอบฟ้า สุชาวก็
ฉิมพลีวิมานเมืองฟ้า....."

.....

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

3.1.6 ชมธรรมชาติบ้านนาและชมความงามสาวบ้านนา ส่วนใหญ่แล้วจะพรรณนา
การทำนา และรวงข้าวออกเต็มทุ่งคู่สวยงาม และชมความงามของสาวบ้านนาที่งามไม่แพ้สาวถิ่นอื่น เช่น

เพลงทุ่งรวงทอง

"ทุ่งเอ๋ยทุ่งรวงทอง เห็นข้าวออกรวงงามอง
คู่แสงทองสีแห่งศรัทธา ที่มาไค้ยลนถนอมสวนองบ้านนา
ถึงจะสลายตามประสา ก็โศกหาเห็นอภวานางไค้....."

.....

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงน้องนางบ้านนา

"โอมเอ๋ยสะอาก แม่นางทองหุ้ง
 โสภายิ่งกว่านางกรุง หมายมุ่งยลโอมน้องนาง
 บ้านนาอย่างนี้ แม่ยังโสภีกลาง
 เอม่อมปรากฏนางฟ้าสอมาอวคโอมลาวัลย์
 สวยเอ๋ยรวงทองนาคองลิบลัว
 เห็นแนวกอไผ่เป็นผิวลิบลัวสกลสีอำไพ
 ใครจะปาร้องข้าวรวงสีทองของใครปั้น
 มือแม่นางบอบบางนั้นกำเคียวเกี่ยวข้าวในนา....."

.....

คำร้อง ไพบูลย์ บุตรขัน
 ทำนอง

เพลงบ้านนา

".....
 ฉันรักพุ่มเพื่อนคุยเมื่อยามไถนา
 รักฝนโปรยมาบนข้าวในนาทั่วไกล
 ฉันรักฝั่งน้ำที่งามด้วยบัวน้อยใหญ่
 ฝูงปลาเวียนว่ายแหวกไป
 ฉันรักถนนางอยู่ทุ่งห่างบาง
 ร่างกายหาทางไมบอบบางเหมือนพวกผู้ดี
 รักธรรมชาติอากาศสดชื่นอย่างนี้
 รักทองนาราที่พิมพ์หิ้งหรือค้ำขัน

.....

คำร้อง สาโรจน์ เสมอทรัพย์
 ทำนอง

3.1.7 ชมคอกไม้ ทัชชamah และฝูงนกกางเขน เพลงลูกทุ่ง ใจกว้าง เพลงประเภทนี้
 เอาไว้มากมายหลายเพลงและเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมตลอดมา เพลงประเภทนี้ส่วนใหญ่ที่แต่งเพลง
 จะบรรยายถึงธรรมชาติยามเช้าที่สดชื่น มวลคอกไม้แรกแย้มรับอรุณ น้ำค้างบนกลีบและใบจะสะท้อน
 แสงอาทิตย์เป็นประกายงดงาม นกต่างเพลงบางคนจะแต่งเพลงที่เจาะจงชอคอกไม้ เป็นเพลง เช่น
 เพลง บัวขาว สายหยก คอกแก้ว ฯลฯ แต่บางคนก็จะแต่งบรรยายความสวยงามของคอกไม้หลากหลายชนิด
 ดังเช่น กวีโบราณโดยเฉพาะ สุนทรภู่ เมื่อเดินทางผ่านไปในที่ต่าง ๆ เมื่อถึงสถานที่ชมมวลคอกไม้มานานชนิด
 สุนทรภู่ก็จะบรรยายคอกไม้เหล่านั้น เช่น ในนิราศเมืองแกลงของสุนทรภู่กล่าวเอาไว้ว่า

"แล้วขึ้นเนินเนินในคอกไม้หอม
 ยามพระพรายชายเขษมาเพฌา
 เฌอนกลีบลำรางนางปณศุณธรัน
 ถอนสะออนย่นเค็ดลำควนคม
 ถึงห้วยอีร้าและบารวนสายหยก
 ห่มองกะเม็งนมแมวเป็นแถวไป
 สะทอนหล่นไทรทอนออกถกลอนกลิ้ง
 ทางเกี้ยวเกี้ยวเปรี้ยวปรายเสียดายทอง

สะทึงพร้อมปรายประกายกนก
 หอมบุปผารนารนธารมณ
 คึกคึกคึกคึกคึกคึกคึกคึกคึก
 พันทมทางนางไปกลางไพร
 คอกไม้สุกที่จจะตกดูไสว
 อ้วนลูกไม้กลางป่าทั้งหว้าพลอง
 ฝูงคางคกกินเลนเป็นเจ้าของ
 แต่โดยสองเลือกชมจนอิ่มไป"

(เสวต เปี่ยมพงศ์สานต์. 2532 : 3)

เพลงลูกทุ่งที่ชมความงามของคอกไม้ในลักษณะดังกล่าว เช่น

เพลงนี้เสียดกับคอกไม้

"เมื่อขามรุ่งสุริยเรืองรอง แสงทองส่องฟ้าอำไพ
 สดสวย...ดูโน้นคือไร ไหน ๆ ออ...นั้นหมู่ภุมร...งามตา

.....

คอกไม้เกลื่อนเต็มสวนงาม สวยยามทองแสงตะวัน
 ทางฝั่งามสุกสรรพ่าพัน ฉันทนชมหมู่ภุมร

ส่งกลิ่นตามสายลม รวยรินรำเพย สุกเอยความหอมเย็นชุ่มชื่นอร่า
กุหลาบ และคัคเคา มะดิ จำปา ลัคคา ชูคอองงามวิไล
 คอกนั้นนั่นคือ เล็มมอนาง สวยงามอย่างเล็มนางใน....."

.....

คำร้อง " ฉวน ควันธรรม
 ทำนอง "

เพลงคอกไม้

"คูนั่นคอกไม้ ขยายกลิ่นกระดิน

หมูปศุพยอม คละมะลิซ้อน

ฉวนสดสอเลออนพรหม

แกวชจรณการสารภี พิกลกรุ่นครัน

โน้มน้ำเย็นน้ำเย็น

เกลื่อนนำหอมช้านาชม

กาหลง มณฑา เหล่าจำปา แยมกลีบไสว....."

คำร้อง อรุณมิดา อรุณษะนันท์

ทำนอง ม.ล.พวงรอย สินทวงศ์

เพลงบัวขาว คำร้องเป็นพระนิพนธ์ของ พระเจ้าวรวงศ์ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล แต่งทำนอง
 โดย ม.ล.พวงรอย สินทวงศ์ เป็นเพลงจากภาพยนตร์เรื่อง ถ่านไฟเก่า เมื่อ พ.ศ. 2480 ในปี 2522
 ศูนย์วัฒนธรรมเอเชียของยูเนสโก กรุงเทพมหานคร ประเทศฟิลิปปินส์ คัดเลือกใช้เพลง "บัวขาว" เป็นเพลง
 แห่งเอเชีย (สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2528 : 136) เพลงบัวขาวเป็นเพลงที่ทำให้
 รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ในครั้งที่ 3 ปี 2514 ในฐานะนักร้องหญิง
 ชนะเลิศ เพลงบัวขาว ใ้ชมความงามของบัวขาวที่สวยงามสะอาดตา มีหมู่ผึ้งบินคอบดมไม่ห่าง

เพลงบัวขาว

"เห็นบัวขาวพราวอยู่ในบึงใหญ่

คอกใบบุปผชาติสะอาดตา

น้ำใสไหลกระเซ็นเห็นตัวปลา
 วายวนไปมานาเอ็นดู
 หมกมุ่นเฝ้านวอน
 ลอยรอนคมกลืน กลืนเกสร
 พายเรือนอยคล้อยเคลือนในสาคร
 คอยพารหางไปในกลางน้ำ"

.....

คำร้อง พระนิพนธ์ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล
 ทำนอง ม.อ.พวงร้อย สันทวงศ์

3.2 เพลงชมความงามของสถานที่ เช่น ความงามของกรุงเทพฯ ชมความงามของ
 จังหวัดและสถานที่สำคัญของจังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งสถานที่สำคัญทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา ถ้ำ น้ำตก
 หนอง บึง แม่น้ำ ทะเล เกาะ วนอุทยาน เป็นต้น นักแต่งเพลงลูกกรุง ได้กล่าวถึงความสำคัญซึ่งจะเป็น
 สิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปในจังหวัด จึงต้องเน้นความสำคัญและความสวยงามเพื่อให้ผู้ฟังรู้จัก เพลง
 ชมสถานที่ นักแต่งเพลงลูกกรุงได้แต่งเพลงประเภทนี้อีกมากมายแทบจะทุกภาคทุกจังหวัด และยังเป็น
 เพลงที่ค่อนข้างจะได้รับความนิยมสูง จนในปัจจุบันนี้ก็ยังได้รับความนิยมอยู่ เพราะได้มีการนำกลับมา
 บันทึกเสียงโดยนักร้องรุ่นใหม่หลายคน เช่น เพลง กรุงเทพฯ ฉันรักกรุงเทพฯ สงขลา คิดถึงถิ่นเหนือ
 อีสานรัก สวรรค์ตะวันออก หนองประจักษ์ น้ำตกสาริกา แม่สาย กว๊านพะเยา น้ำตกแม่กลาง
 ล่องแพแม่ปิง สวรรค์ไชยศรี บางปะกง เสน่ห์ยะลา พัทลุง ลำน้ำพอง วัฒนาวิทยแก้ว แม่กลอง
 เชียงรายรำลึก ฯลฯ

3.2.1 ชมเมืองหลวง เช่น เพลง กรุงเทพฯ และฉันรักกรุงเทพฯ

เพลงกรุงเทพฯ กล่าวชมความงามของกรุงเทพมหานคร เหมือนดังเหมือนสวรรค์สร้างมา
 โดยเฉพาะความงามของ ปราสาทราชวัง วัดวาอาราม ยอดเจดีย์ และสถานที่สำคัญในกรุงเทพฯ
 นายชิต บุรทัต กวีเอกคนสำคัญในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้แต่งคำฉันท์ใน สำนึกศักราช
 ชมปราสาทราชวังไว้อย่างตระการตาว่า

"สามบอกระยะยับยั้ง
ข้อฟ้าตระการกลจะยับยั้ง
บราลีพิลาศศุภางกู
ทางหงสนจพิภกรทรวงอน

วะวะวิมลัทธิพรณ
จะเปาะขั้วพิณัพร
นาศุภประภัสสร
อุจกัณณาลัย"

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2508 : 261)

จากหนังสือประชุมบทกวีนิพนธ์ สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ. 2525 บทกวีชื่อ "รัตนโกสินทร์แสนกิตติของ" ของ อนงค์ อินทร์มพรรย์ ได้เขียนชมความงามประสาธราชวัง ถึงแม้ระยะเวลาจะห่างกันถึง 50 กว่าปี แต่ความงามของกรุงเทพฯ โดยเฉพาะประสาธราชวัง วัดวาอารามนั้นมิได้เสื่อมคลาย จึงบังเกิดใจให้กวีและนักแต่งเพลงในปัจจุบันแต่งชมความงามของประสาธราชวัง วัดวาอาราม ไว้อย่างนี้

วิษณุกรรมเสกสร้าง
ดุสิตปราสาทศรี
พระที่นั่งจักรี
สามบอกระยะยับฟ้า
อารามหลวงพระแก้ว
งานขอฟ้าชะชค
หน้านันเลื่อนหลั่นลค
อุจกัณณาลัย รคคะคาลัย

รุจิ
พิณรุฬห์
กระฉอน โฉกนา
ห้องท้าวแสนสรวง
มรกต
ชอชอย
รุจิเรข
เคลื่อนผ่านมาเฉลิม

(ประชุมบทกวีนิพนธ์สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์. 2525 : 24 - 25)

นักแต่งเพลงลูกกรุงได้แต่งเพลงชมความงามของกรุงเทพฯ ว่างามเหมือนดังเทพเสกสรรค์สร้างมา โดยเฉพาะ ปราสาทราชวัง วัดวาอาราม บอกเจ็ดยั้งเนื้อเพลง

เพลงกรุงเทพฯ

"โอ้กรุงเทพฯ

น้ำสายชล

หรือกรุงเทพฯ เทพทาสร้าง

วิควา อารามงามล้ำ

.....

เทพเสกสรรค์มันคาลาคอ

เจ้าพระยาพาชนใจ

แสบ่างโค แลเหี่ยวไป

ยอดปราสาท ยอดเจ็ดยี่ ทวีมณฑล....."

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงฉันรักกรุงเทพฯ

".....

ข. ฉันรักกรุงเทพฯ ที่มีพระแก้ว

ญ. ฉันรักแม่น้ำแคว เวียงวังทอง

ข. ฉันรักวิควา อารามละออ....."

.....

คำร้อง วนิช รุ่งอนันต์

ทำนอง

3.2.2 ชมสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ เนื้อเพลงจะกล่าวถึง ภูเขา ถ้ำ น้ำตก หนองบึง หาดทราย ทะเล วนอุทยาน สว่างงามของท้องถิ่นนั้น รวมทั้งของดีประจำถิ่น ดังนี้

เพลงคิดถึงถิ่นเหนือ

".....

ห้วยแก้ว ธารการคังฟ้านั้ประทุมมา

น้ำตกแม่สา รินไหลอยู่ชั่วนาชาติ

ไอ้ค้อยสุเทพ นันงามบุรี
แมกพันธุ์ไม้มากมีฤทธิคุณพลังแห่งแสง

ใจจะนิ่งครวญถึงไม้นาย

เชียงใหม่ เชียงราย สินทราย แม่อาว สันกำแพง

แมริม เชียงดาว อ.พร้าว สันป่าตอง แม่แตง

มองไปทุกที่ เมืองเหนือชวนให้ร่มเย็น

.....

คำร้อง
อสี สถาพร
ทำนอง

เพลงเชียงราย

".....

เชียงรายมีทุกสิ่งทั้งาม

มีเมฆลอยคำมีป่ามีเขาห้วยธาร

มีนางงามยอดค้อยสุตสูงชัน

ขึ้นเสียดอกฟ้าคืนวันไม่ครันครามเกรงใจ

แม่น้ำกก แอ้งใจของชาวเชียงราย

โอ้ แม่สาย สงนามระบือไกล

กวานพระยา ลวนชาวเชียงรายภูมิใจ

เชา นางนอน ยิ่งใหญ่อีก แม่ใจ แม่จันทร์....."

.....

คำร้อง
พม เพชรสงคราม
ทำนอง

เพลงภูกระดึง อธิบายถึงลักษณะภูกระดึงซึ่งอยู่ในจังหวัดเลย บรรยายถึงธรรมชาติที่สวยงาม
มีเสน่ห์ของภูกระดึง เช่น สระน้ำ น้ำตก พันธุ์ไม้ สัตว์ป่า และกล่าวถึงความสุขที่ได้มาเยือนภูกระดึง
ซึ่งมีเสน่ห์ทั้งใจยากแก่การลืมเลือน ดังเนื้อเพลง

เพลงภรรยาทิ้ง

"เพลินสุขใจเที่ยวภรรยาทิ้ง
โอ เมืองเลยใจไม่ลืมเลยไป
เพลินเที่ยวชมไม้สวนสวรรค์
เที่ยวเพลินไปถึงธารสวรรค์เทวา
โอ อุทยานแห่งชาติ
ทั้งธารน้ำตก เสียงวิหคบินร้องกองไฟ

สวยงามทั้งไครวคิงทิ้งทิ้ง ะหง่านนิสสานแคนไกล
เพราะเสน่ห์หัวใจเมื่อยามไคมา
สวนนางสีดาอาวันยงค์กุหลาบแดงขาวงามตา
ถ้าสอสร แก้วทิ้งทิ้งทราสร ะโนคาตงามวิไล
หลายหลาณมากันที่ไคชมต้นทาคันใจ
สัปดาห์หลายน้อยใหญ่ไคอาศัยพันภัยพาล....."

.....

คำร้อง

พร เลิศ สารานิคุณ

ทำนอง

เพลงหนองประจักษ์นั้นเหมาะมาที่สนใจ ซึ่ง สมพจน์ สิงห์สุวรรณ นักแต่งเพลงลูกกรุงที่มีชื่อเสียง
ผู้หนึ่งซึ่งแต่งเพลง "สายัณห์รัญจวน" ให้ อัมพร ประสมศิลป์ ขับร้องจนเป็นที่นิยมมาแล้วในอดีต ปัจจุบัน
ได้มีการนำมาขับร้องกันใหม่จนเป็นที่นิยมของผู้ฟัง ได้เล่าถึงเบื้องหลังเพลงหนองประจักษ์ในหนังสือ
เบื้องหลังเพลง กังสรวุไคดังนี้

จากการตระเวนใช้ตามเวทีประกวดร้องเพลงนี้เอง มีอยู่ครั้งหนึ่งที่ผมได้รับความประทับใจ
เป็นพิเศษ งานนั้นจัดขึ้นในบริเวณวิทยาลัยครู จังหวัดอุดรธานี มีเวทีร้องเพลงที่ว่างคนตรี
บรรเลงควย...

วันนั้นได้มีนักร้องนักแต่งเพลงขวัญใจชาวอุดรธานี คือ ไพฑูรย์ นครภักดิ์ ขึ้นมาร้องเพลง
ที่เขาเป็นผู้แต่งเองเพลงนั้นคือ เพลง หนองประจักษ์แห่งความหลัง...

เพลงหนองประจักษ์แห่งความหลังนี้ได้รับความสนใจจากผู้ฟังอย่างมาก จากการร้องของ
ไพฑูรย์ นครภักดิ์ และต่อมาเพลง หนองประจักษ์แห่งความหลัง ก็คือเพลง "หนองประจักษ์"
ที่ มนูญ เทพประทาน เป็นผู้ร้องบันทึกแผ่นเสียง ในเวลาต่อมา จนทำให้ มนูญ เทพประทาน
เป็นนักร้องยอดนิยมอีกคนหนึ่งตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

(สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. 2526 : 173)

หนองประจักษ์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุดรธานี นักแต่งเพลงได้รับแรงบันดาลใจจึงได้แต่งเพลงหนองประจักษ์ กล่าวถึงธรรมชาติ ความงดงามของหนองประจักษ์ว่าสวยงามราวเทพนิมิตมา และเมื่อยามที่วันทองแสงทองพยับน้ำ จะมีความสวยงามอย่างมาก นักก็ใส่สระอาคมให้ปลาและหมอนกทั่วไป ดังเนื้อเพลง

เพลงจากเชลยหนองประจักษ์

"หนองประจักษ์แม่ใครประจักษ์มักทองจิต	คู่เทพนิมิตยามพิศเพลินสวยเกินคำสรรค
งามสุดแสนคล้ายเมืองแมนแสนลาวัณย์	เมือตะวันทองแสงทองพยับน้ำ
วิหคนอยไผ่บินคอบคอบอยู่กลางหนอง	น้ำเป็นฟอง ฟองฟัวสับคึกเห็นมีจนา
เสียงนกไพรร้องไกลคำพราคำลา	ที่จากมาคดียกรรมจำพรากจากดวงใจ"
.....	

คำร้อง ไพฑูรย์ นครภักดี

ทำนอง ไสอ โกรเลศ

เพลงสาวนครไชยศรี นครไชยศรีเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นที่เลื่องลือกันว่าเป็นดินแดนแห่ง "ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวสวย" จึงนับได้ว่า นครไชยศรีเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกที่หนึ่งของประเทศไทย นักแต่งเพลงลูกกรุงได้แต่งเพลงสาวนครไชยศรี โดยกล่าวถึงความงามของสาวนครไชยศรีดังนี้

เพลงสาวนครไชยศรี

"....."

เพียงชั้นหนึ่งน้ำจากมือสาว

นครเจ้าคุณมณยาวเคลียไหล

ทางมายามซ่อนซ่าเลื่องชาย

นครไชยศรีไม่ใช่สวยแต่ลูกสาว

ต่อชีวิตให้ยาวเพราะสาวกรองจากใจ

ผิวคล้ำลำไผ่แคดโลมไถ่กายสาว

วามหวานมิวายประกายรุ่งดังแสงดาว

ข้าวสารก็ขาว ส้มโอนั้นเลื่องหวาน

ไม่ช้าอาจสวยอย่างนางฟ้า

แต่เจ้าสวยที่หาสวยมาจากลำธาร..."

.....

คำร้อง ชาสี อินทรวชิร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงดาวเหนือ เป็นเพลงที่นักแต่งเพลงโคลงลาวชมความงามของสตรีของภาคเหนือว่ามีความงดงามอ่อนช้อย ใครได้มาพบเห็นก็จะเกิดความรัก ความเสนหา ดังเช่นเนื้อเพลง

เพลงดาวเหนือ

"งามแพรวสวภาคเหนือ
เหมือนเอื้องหลวงบานสร้าง
งามพิศพร เลิศลักษณ์สัณทรวง
ผิวผ่องเหมือนทองพามหา

งามจนเหลือถ้อยคำสร้อย
อาบควยหยาดน้ำค้างนองนางคังหยาดธากฟ้า
เคียนเต็มดวงก้องงามนอยกว่า
ตั้งแต่เบองมาพาดังเส้นเกศนายธ...

.....

คำร้อง

พยางค์ มุกดา

ทำนอง

3.3 ชมความงามสตรี เพลงลูกกรุงที่ชมความงามสตรีนี้มีเป็นจำนวนมากเพราะนักแต่งเพลงส่วนใหญ่เมื่อพูดถึงเรื่องความรัก ก็จะกล่าวชมสตรีว่ามีความสวย และบางเพลงก็จะชมเปรียบกับดอกไม้ว่ามีความสวยหรือหอมเหมือนดอกไม้ นอกจากนี้ก็ยังนำสตรีไปเปรียบเทียบกับความงามของนางในวรรณคดี และกล่าวชมสตรีว่าเป็นเบญจกัลยาณี

3.3.1 ชมความงามของสตรีด้วยการนำไปเปรียบเทียบกับความงามของดอกไม้
เช่น ดอกแก้ว นางแย้ม ดอกอ้อ สายหยุด มะลิซ้อน ฯลฯ

นักแต่งเพลงลูกกรุงส่วนใหญ่ชมความงามของสตรี ก็จะชมว่าสวยงามเหมือนกับดอกไม้ ซึ่งมีกลิ่นหอมและสีสวย เพราะดอกไม้เป็นสิ่งที่มีความน่ารัก เก็บไว้บูชา เมื่อชมสตรีจึงยกให้มีความสวยเหมือนดอกไม้ ใต้แก่เพลง ดอกแก้ว นางแย้ม ดอกอ้อ จำปูน กลิ่นกระดังงา ใบต้น พยอม

สายหยุด ฯลฯ กวีโบราณเมื่อพูดถึงสตรีที่คนรัก หรือชมความงามของสตรีก็จะมีการ เปรียบกับดอกไม้ เช่นเดียวกัน เช่น "นางแย้ม" กวีจะกล่าวว่

"พระจันทร์แจ่มกระจ่างแจ้ง
ส่องแสงซอซไฉว
นางแย้ม แย้มยิ้มอยู่ริมไพร
เหมือนที่โรนางพมเอยยิ้มแย้ม"

จากเสภาเรื่อง "ขุนช้างขุนแผน" ตอนขุนแผนพานางวันทองหนีจากท่าคันโท จากผลงานของ
สุนทรภู่ (วิจิต สุวรรณปรีชา. 2531 : 28)

เพลงลูกกรุงก็แต่งเอาไว้เช่นกัน ชื่อ เพลงนางแย้ม

เพลงนางแย้ม

"นางแย้ม แย้มกลิ่นหอมเอ๋ยไม่สิ้นจากทรวง
นาหอมนาทรวงไปยิ่งกว่าทรวงบุปผาโค
ยั่วให้ฝัน ยั่วให้เพื่อยั่วให้เผลอละเมอหวนไหว
เจ้าจะแย้มเพียงกลิ่นให้ถวิลไปไย
แย้มทรวงดวงใจให้พี่เถิดนาง"

.....
เมื่อเจ้าแย้มปากแก้มยิ้ม
ช่างจิ้มลิ้มพริ้มพรายไม่จาง
โปรดจงแย้มดวงจิต
ให้พี่ศศิใจนางซอทายเคียงข้างนางแย้มพี่เอ๋ย"

.....

คำร้อง
พยางค์ มุกดา
ทำนอง

จากกาพย์ห่อโคลง นิราศพระบาท พระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ (เจ้าฟ้ากุ้ง) กล่าวถึง
"แก้ว" ดังนี้

ไม้แก้ว กลิ่นแก้วกราย
ทุกซลัม ป้อมอาลัย

หอมบวราย วังเวงใจ
วากลิ่นแก้ว แฉวเรียกหา

(วิจิต สุวรรณประสา. 2531 : 11)

ในเพลงลูกกรุงนักแต่งได้แต่งเพลงชื่อ "คอกแก้ว"

เพลงคอกแก้ว

"แก้วคอกนี้ หอมชวนฤดี พ้อยู่ทุกวัน กลิ่นเจ้านั้น สัมผัสใจที่ ปองรักก็เสมอ
น้องงามของพรรณ ทุกคืนฝัน ทุกวันที่เพื่อ พริกเชอควยวิญญาน สะท้านใจ..."

.....

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงคอกกอก

"งามคอกกอกริมฝั่ง งามสวยสะพรั่งกานกอกขอไหว ยามลมพัดยามลมพริ้ว
ปลิวเพื่อไปเหมือนออดอนใจระวาย
งามคอกกอกกอกก ยังเพ้ออโนอกพิ้งยกอคนสวย เมอลมสอ
เอียงคอนออนระทวย เพราะออสวยเกินกว่ากอกอไม....."

.....

คำร้อง อิงอร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

3.3.2 ชมความงามสตรีด้วยการนำไปเปรียบกับความงามของนางในวรรณคดี
นักแต่งเพลงลูกกรุงมีความชื่นชมในความงามของนางในวรรณคดี จึงได้ชมสตรี เปรียบเทียบกับความงาม

ของนางในวรรณคดี ซึ่งมีอยู่หลายเพลงด้วยกัน เช่น เพลง วาสิฏฐีจำแลง ชมละเวง หลงรูปละเวง
บุษบาในฝัน คำเขาสือ กิณรีเล่นน้ำ ฯลฯ

เพลงวาสิฏฐีจำแลง

"แมงกามทั้งวาสิฏฐี
สววยริงนองเอย

.....

โอ วาสิฏฐีอย่าแหมง
เหมือนเป็นขวัญตา

.....

มองพรพสุภี เจลย
นาเซยชิตชมภิรมย์เคลาคุ

แมกลายกลับแปลงร่างมา
หยาดมาชวนชมภิรมย์ช่วยยาม"

คำร้อง ไพบูลย์ บุตรขัน
ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงชมละเวง

"สรวรค์สร้างเซอให้
งามเหมือนภาพเรชาเชอสวยกว่ามาลี
ฉันทกล้วควงเนตร

ปรางเหมือนกลับบัวแยมงามเหมือนแถมละเวง เชอเจดโถมชายเกรงเพงมองเยยจันทร์วันเพ็ญ..."

.....

คำร้อง ไสส ไกรเลิศ
ทำนอง

3.3.3 ชมความงามสตรี โดยการนำความงามสตรีเปรียบกับดวงดาว พระจันทร์
ทองฟ้า และนางฟ้า เป็นต้น และส่วนใหญ่นักแต่งเพลงจะแต่งเพลงชมความงามของสตรี จะกล่าวถึงใบหน้า
งามเหมือนดวงจันทร์ ทางามเหมือนดวงดาว ปากงามเหมือนคันศร แก้มงามเหมือนทองคำ เพลงลูกกรุง
ในลักษณะเช่นนี้มีเป็นจำนวนมาก และเป็นเพลงที่ยังความนิยมอยู่ในปัจจุบัน เช่น เพลง เน้นวน

สุกพรรณนา คักคัพพน้อย นวลแซ่ คาว ชมโฉม นางอาบ หยาดเพชร พิโรว่าพัน จอมนางบนกลางใจ
เพ็ญโสภา หยาดรุ้ง ธารา

เพลงคักคัพพน้อย

"เธอสวย...งามแมนจันทร์ เพ็ญเคนเวหา
โสภา...จากแคนห่างงามลาวนัย
ปาก แกม นัยนา น้าจุมพิศพิศตาฉัน
เก็บไปนอนฝันใจยังตื่น...อาวรวณ
เธอเฒ...งามพริ้มพราวคาวหลบลอยหาย
เยยซาบ...เชษฐนางคล้ายดวงจันทร์
โอษฐ์งามสะคราญ กุญชรานโมโง่งคันศร
กลีบบัววางซ่อน คลายนวลซ่อนเนอปราง....."

.....

คำร้อง ไสล ไกรเลิศ
ทำนอง

เพลงนวลแซ่

"เพียงพิศใจอาวรวณ ถิ่นงอนนอนคล้ายบัวสล้าง
เนตรอะคราว เหมือนดาวกระจ่าง นวลแกมนางคังสีงาปิ่น....."

.....

คำร้อง ไสล ไกรเลิศ
ทำนอง

เพลงเนื่อนวล

"เนื่อนางสีนวลยวนใจชาย
เพร็ดทราพร รณรายโสภาควิชัย
พิชิตโฉมฉายแล้วมิวายรำพัน
นวลเนื่อเย้ยจันทร์ให้พลันอัปแสง....."

.....

คำร้อง ชนิษฐา และ ป. วรานนท์
ทำนอง ไทยเกษมศรีนวล

เพลงสุกพร รณนา

"เธอโสภาคเหมือนนางสวรรค์
เธอโสภามาจากแมนสรวง
เธอทรงพรทราสกาวิไล
งามเหมือนดาววิบวาวอยู่เวหา

.....

งามเย้ยจันทร์วันเพ็ญเด่นดวง
ทูลพวงเจ้านางจันทสุกพร รณนา
เธอโฉมเหมือนนางฟ้า
ขวัญตาเจ้านางกัจจกะเทวี....."

คำร้อง ศักดิ์ เกศศิริ
ทำนอง เพลงสากล

เพลงพิไรรำพัน

"เจ้างามแจ่มทาลาวิชัย
พิศโฉมพิลาสงามบาดทรวงบาดใจบาดตา
เนช คมคุจกาพรทราพราย
เจ้างามเกินกว่าองค์สุกาสวรรค์

.....

งามยิ่งแจ่มจันทร์ไครสร
งามทั้งกิริยาโสภาคเจิดจรัส
คมยิ่งเจิดฉายใจหมายผูกพัน
นางไหนเทียมทันทุกวันเผาศร วรณา....."

คำร้อง
ทำนอง เนรัญชรา

เพลงนางในดวงใจ

"กลืนปรางเนื้อหอมของข้า

นิวนางคุดกั๋งพลับพลึง

เนตรนางเหมือนเกล็ดเพชรแก้ว

พักตร์งามคุดจวงพระจันทร์

.....

โถมสุคาทุกคราจากกันเข้าย่นถึง

ซึ่งนัยนาหาใคร เทียบทัน

สวຍเพริศแพรวพิศแวเจ้าคมดั่งศรสวรรค์

ทุกคืนวันย่นเอยเคยชื่นชม....."

คำร้อง ไสอ ไกรเลิศ

ทำนอง ม.ล.ประพันธ์ สนิทวงศ์

3.3.4 ชมความงามสตรี โดยกล่าวถึงความงามของสตรีที่งามดั่งเบญจกัลยาณีซึ่งเป็นความงามที่เลือกเลิศรมหาประการ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของคำว่า "เบญจกัลยาณี" ดังนี้ "น. หญิงมีลักษณะงาม 5 ประการ คือ 1. ยมงาม 2. เนืองงาม (คือเหงือกและริมฝีปากแดงงาม) 3. พ้นงาม 4. นีวงาม 5. วัยงาม (คือดูงามทุกวัย)" (ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 : 478)

ในเพลงลูกกรุง นักแต่งเพลงที่แต่งชมความงามสตรีที่สวยงามแบบเบญจกัลยาณี มีเนื้อหาดังนี้

เพลงเบญจกัลยาณี

".....

งามแม้ในไร พันครบนันหนึ่ง

ใครมีครึ่งเอยกมล

วัย นีวพรรณชวนชม

คู่ที่ดมก็คำ เนืองงามปากแดงคั่งทา

สมตามคำชม ยอकिनว่าโสภ แม่ใครอย่างกัลยา

! ทว่าทั้งโลกายังกล่าวเอย"

.....

คำร้อง ก. แก้วประเสริฐ

ทำนอง ไทยเคิม

4. เพลงเกี่ยวกับความรัก

ถ้าเราเอาเพลงลูกทุ่งมาพิจารณาเนื้อหา จะพบว่าได้กล่าวถึงเรื่องราวของความรักหรือ
ผลแห่งความรักในเรื่องของ ความสุข ความทุกข์ ความเศร้า เป็นส่วนใหญ่ นับตั้งแต่เพลงลูกทุ่ง
หรือเพลงไทยสากลในยุคแรก ๆ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะต่างกันแต่เพียงเท่านั้น การที่เพลงลูกทุ่ง
กล่าวถึงเรื่องความรักมาตลอดเช่นนี้ สามารถจะยืนยันได้แน่นอน ว่าผู้ฟังเพลงนี้มีความชื่นชอบเพลง
เกี่ยวกับความรักมากกว่าเพลงประเภทอื่น ๆ

วิทยา นาควัชร จิตแพทย์ผู้มีชื่อเสียง กล่าวถึงเหตุที่คนโคยมักชอบฟังเพลงประเภท
ความรักว่า...

...จิตใญ่มนุษย์นั้นแสวงหาความรักและอยากถูกรักด้วยกันทั้งนั้น อาจจะเคยฝันถึง
คนบางคนที่ยากรัก ทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน และอยากถูกรักโดยบุคคลเหล่านั้น แต่
ตนเองไม่ทราบจะไปกล่าวคำรักที่เพราะ ๆ กับเขาเหล่านั้นได้อย่างไร ได้แต่เก็บไว้ในใจ
ซึ่งไม่ได้เปล่งเสียงออกมาหรืออาจจะแอบไปพูดคนเดียวในห้องนอนหรือห้องน้ำซึ่งก็ยังอีกจิตใจ
อยู่ที่ ภาษาที่ใช้พูดนั้นก็คงไม่ไพเราะเพราะพริ้งเพราะชวนประสพการณ์ความรักจริง ๆ ก็
เป็นได้ ครั้นได้ฟังเพลงรักซึ่งถูกจินตนาการและประพันธ์โดยผู้ประพันธ์เพลงที่มีศิลปะ มี
ประสบการณ์ ได้สอกลีสงวาท้องให้ไพเราะและถาหากเพลงนั้นได้นักร้องที่เสียงไพเราะ
รู้จักใสอารมณ์และจังหวะในการร้องได้พอเหมาะพอดี ผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกว่าตัวเองได้
สัมผัสอารมณ์รัก ได้ร่วมเอื้อนเอ่ยวาจารักและภาษารักพร้อมไปกับเพลงด้วย...ภาษาของ
เพลงที่อยู่ในความนิยมนาน ๆ นั้นมักเป็นภาษาที่สอกลีความรู้สึก ออกอ่อน ออกเซาะ เอาใจ
ทอว่า เขาใจ เห็นใจ รัก ห่วง อารมณ์ อาหาร...ผู้ฟังก็จะสามารถระบายอารมณ์ก่อกើ
เพลงจึงเป็นสัญลักษณ์และตัวแทนที่จะทำให้เขาสื่อความรู้สึกจริง ๆ ของเขากับความฝันได้...

(วิทยา นาควัชร. 2529 : 14, 37)

เพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่ก็เป็นเพลงประเภทความรัก ความรักที่ปรากฏในลูกทุ่ง โดยมากเป็น
ความรักของหญิงชาย คือกล่าวถึงเรื่องราวของความรัก ความเศร้าโศกอันเนื่องมาจากผิดหวังใน
ความรัก ขรึมซึ้งกับความรัก ฯลฯ เพลงลูกทุ่งประเภทนี้ได้รับความนิยมจากผู้ฟังมากกว่าประเภทอื่น

โดยเฉพาะเพลงที่แต่งจากประสบการณ์จริง เพลงประเภทนี้เป็นที่นิยมจนเป็นอมตะมากมายหลายเพลง จนในปัจจุบัน ได้มีการนำเพลงประเภทดังกล่าวมาขับร้องบันทึกแผ่นเสียงกันใหม่โดยนักร้องคนเดิมหรือนักร้องใหม่ และส่วนหนึ่งจะเป็นเพลงที่ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทานและเสาอากาศทองคำพระราชทานหลายเพลงด้วยกัน

เพลงลูกกรุงเกี่ยวกับเพลงประเภทความรักนั้นสามารถจำแนกเนื้อหาได้ดังนี้

4.1 ความรักบ้าน เช่น เพลง บ้านของเรา ซึ่งกล่าวถึงความรัก ความอบอุ่น ความมีน้ำใจ และความผูกพันของคนที่มีต่อบ้าน โดยให้ชื่อความบ้านเป็นสถานที่ให้ความสุขแก่เรา ไม่ว่าจะเป็นบ้านเช่าหรือซื้อหรือปลูกเองก็ตาม ถ้าเรามีความทุกข์ ความเศร้า เมื่อกลับถึงบ้าน บ้านจะเป็นสถานที่ที่ช่วยผ่อนคลายคลายทุกข์และความเหนื่อยล้าได้ทันที และมีความสุขขึ้นมาได้ บ้านจึงเปรียบเหมือนที่พักพิงของคนเรา ดังเช่น

เพลงบ้านของเรา

"บ้านคือวิมานของเรา
ย่อมเป็นสถานที่พักพิงพอหาได้

.....

บ้านคือมีแสงตะวันให้พึ่ง
มีส่วนไม่คอยฉิบหายกันคอย
บ้านคือวิมานของเรา
เพราะบ้านมีรักมีน้ำใจภักดี

.....

เราขอเราเช่าเราปลูกของเราตามใจ
เป็นที่เกิดที่ตายเราสร้างไว้คอยหา

มีเสียงระฆังดังสวดสวดไป
มีความรักมีน้ำใจให้ภักดีภักดี
ยามพบความเศร้ารีบกลับบ้านเราจะเปรมปรีดา
คอยหาอยู่ทุกเวลาในชายคาเซตมานของเรา"

คำร้อง
เนาว์ธรรมา
ทำนอง

4.2 ความรักในครอบครัว เนื่องจากสภาพสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวไทย จึงมีวิวัฒนาการ เพื่อให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม แต่ก็ยังมีบางสิ่งบางอย่างที่แสดงถึงเอกลักษณ์และลักษณะของสังคมไทย ซึ่งจะมีลักษณะ "... เป็นครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขนาดเล็ก แบบพ่อแม่ลูก ส่วนมากจะไม่ค่อยมี

ญาติพี่น้อง มาอยู่ด้วยโดยเฉพาะสังคมในเมืองจะมีลักษณะครอบครัวแบบนี้เป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนกฎหมายไทย
ก็ระบุว่า การจดทะเบียนสมรสจะถูกทอดทิ้งคนใดคนหนึ่ง คือสามีหนึ่ง ภรรยาหนึ่งเท่านั้น"

(สุพิศรา สุภาพ. 2528 : 68)

เพลงลูกกรุงที่กล่าวถึงในลักษณะความรักในครอบครัวไทย ในแง่มุมต่าง ๆ ทั่ว ๆ ไป จะ
กล่าวถึงความรักของสามีภรรยา นิตามารดาที่มีต่อบุตรไว้ดังนี้ คือ

4.2.1 ความรักของสามีภรรยา จะเป็นการกล่าวถึงความรักที่
ต่อสามี สนใจกันเรื่องการบ้านการเรือน เป็นทั้งเมียและเพื่อน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันตลอดไป สังคมไทย
ในปัจจุบันสตรีมีสิทธิเท่าเทียมชายและสามารถทำงานเลี้ยงชีพได้ แต่มีสามีจำนวนไม่น้อยที่ยังมีความ
ต้องการที่จะให้ภรรยาของตนเป็นแม่บ้านแม่เรือนอยู่ ทั้งเพลงที่สามีกล่าวถึงภรรยาว่าเป็น
แม่ศรีเรือน

เพลงแม่ศรีเรือน

"แม่ศรี เอ๋ยแม่ศรี เรือน
ยามผัวกลับจากงานคนสู้บ้านเคหา
แม่ศรี เอ๋ยแม่ศรี นวล
ปรนนิบัติผัวดีโดยไม่มีเงาจน
สมเป็นยอดหญิงมีงิมศรี เมียที่
รอบรู้หรือจะสู้เมียรักจริงใจ
แม่ศรีเอ๋ย แม่ศรีใจ
ยามเมื่อยากอับจนหนว่นอยู่แอดอิง

.....

น้องเป็นทั้งเพื่อนและเมียรักภรรยา
เหยาเรือนงามตาเห็นอ้อมหาหลายอวสาน
น้องก็ครบถ้วนสิ่งควรผู้หญิงสังวร
เรื่องกินหัดนอนไม่เคยเคืองครุ่นอะไร
เทอศทุนเป็นศรีแห่งกัลยาณีใด
แม่ศรีทราบวัยที่รักจิตใจเธอจริง
สินทรัพย์นับได้เก็บออมเผื่อไว้ก็ยิ่ง
ไม่เคยทอดทิ้งทอดคอร่วร่วมทุกข์กันไป"

คำร้อง
ทำนอง ไพบูลย์ บุตรขัน

เพลงเมียแก้ว

เมียเอ๋ยเมียแก้ว

เธอเป็นทั้งเมียและเพื่อน

เมียเอ๋ยเมียแก้ว

เธองามพร้อมไปทั้งกายและใจ

ยามใดที่ไ้ใจเจ็บ

คุณธรรมและความดี

เมียเอ๋ยเมียแก้ว

มีเธอเหมือนมีแก้วสารพัน

.....

บุญของพี่ยังแล้วไ้เธอเป็นขวัญเรือน

สูงค่ากว่าหญิงสวยเก๋อื่นที่เห็นกันอยู่ทั่วไป

อันเพชรพลอยชาติศพร้าวเทียมเธอยังไกลแสนไกล

น้ำคำที่เธอปราศรัยชวนหัวใจกว่าพิภพวารี

เธอก็เฝ้าคอยช่วยปลอบโยนให้หายทุกข์

ยากจะมีหญิงอื่นเทียมทัน

เธอเป็นขวัญใจแล้วยากจนไม่สำคัญ

อันแก้วเจ็กประการนั้นคำของฉันทศอยกว่าเธอ

คำร้อง

ไพฑูริย์ บุชรัน

ทำนอง

4.2.2 ความรักของนิทานมารคาที่มีต่อบุตร ความผูกพัน ระหว่างนิคา มารคา และบุตร ในครอบครัวไทยจะเป็นไปอย่างแนบแน่น มีความรักและห่วงใยเสมอ ไม่ว่าจะเป็นโสคหรือสมรสแล้ว นิทานมารคารักบุตรอยากให้อายุยืน ใ้มีการศึกษา จึงพยายามเลี้ยงดูอย่างดีที่สุด พยายามประคับประคองปกป้องให้บุตรอย่างปลอดภัยและมั่นคง นิทานมารคายอมอดทนเหนื่อยท้งงานนำเลี้ยงดูมาด้วยความอดทนจึงมีคำกล่าววว่า "พ่อแม่เลี้ยงลูกได้หลายคน แต่ลูกเลี้ยงพ่อแม่คนเดียวไม่ได้"

เนื้อหาของเพลงลูกกรุงที่กล่าวถึงความรักของนิทานมารคาที่มีต่อบุตรนั้นมีมาก โดยเฉพาะที่กล่าวถึงมารคาคบเคี้ยวมีอยู่หลายเพลงด้วยกัน และนอกจากนี้ก็ยังมีการจัดงานวันแม่เพื่อเชิดชูพระคุณแม่อีกด้วย และยังกล่าวถึงพระคุณนิทานมารคาอยู่ในเพลงเกี่ยวกับมีอยู่หลายเพลง เช่น เพลง ลูกคือดวงใจ ไกรหนอ คำน่าแม่ ธนภรณ์ ออมอกแม่ แม่จา ฯลฯ ดังเช่น

เพลงลูกคอกวางใจ

"ลูกคอกวางใจของพ่อแม่
มีเหย้านมเรือนไปแล้วก็ยังห่วงใย
เท็จจริงแค่ไหนที่คำโบราณท่านว่า
แตกชงกันข้าม จะมีลูกสักเท่าไร
มีเคียวหวังจะไถอะไร
อนาคตสดีสิรักวงศ์เชิดชูศักดิ์ศรี
ลูกคอกวางใจของพ่อแม่และแม่
ใครว่าลูกเลวก็ไม่พอใจ

.....

คำร้อง

ทำนอง

เลี้ยงดู คุณแต่ตั้งแต่เล็กจนโตใหญ่
ลูกสุขทุกขอย่างไร เป้าหวังใหม่เคยเสื่อมคลาย
ลูกสืบคนนั้นหนาเลี้ยงบิดามารดาไม่ได้
พ่อแม่เลี้ยงลูกได้เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนี้
ขอเพียงแต่ให้ลูกเป็นคนดี
ขอเพียงแค่นี้แม่พอพอใจ
ไปจนเฒ่าแก่ก็ทิ้งไม่ได้
แสนทรมานชั่วช้าแค่นี้ลูกในไส้ใครตัดไถลง"

สุธรรมทัศน์ ศิริประภา

เพลงชนกชนนี

".....
คุณพ่ออันเลี้ยงปล้นลูกโต
ยอมหลังเหงอเงาใจจน
โอชนกชนนี
ทั้งทอศบิคารมารดา

.....

คำร้อง

ทำนอง

เปรียบไปก็คล้ายร่มโพธิ์แผ่คลุมคุ้มบังให้อน
พอกอยหนูนประคองแม่มองควยความเมตตา
เลี้ยงลูกนั้นจนใหญ่โตไปท่านนั้นชรา
ไม่เลี้ยงดูคั่งว่าบาปหนาเหมือนทรี"

ไพฑูริย์ บุตรขัน

เพลงโครหนอเป็นเพลงจากผลงานของ สุพล โทษะวนิก นักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียง เพลงโครหนอเป็นเพลงที่ใคร่รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทานไปแรก (ประเภท ช.) เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2507 ถึง 3 รางวัลด้วยกัน คือรางวัลคำร้องชนะเลิศ รางวัลทำนองชนะเลิศ และรางวัล

นักร้องหญิงชนะเลิศจากเพลงไครหนอ ซึ่ง สวลี ผกาพันธุ์ ศิลปินแห่งชาติ ปี 2532 เป็นนักร้อง
เพลงนี้ยังเป็นที่นิยมจนถึงปัจจุบัน มีการนำมาขับร้องใหม่โดยนักร้องรุ่นใหม่ นับว่าเพลงไครหนอเป็น
เพลงอมตะเพลงหนึ่งของเพลงลูกกรุง ในวันแม่แห่งชาติ วันที่ 12 สิงหาคม ของทุกปี เราจะได้ยิน
เพลงนี้ตามสถานีวิทยุและโทรทัศน์ สถานราชการและเอกชนที่จัดงานวันแม่แห่งชาติ

เพลงไครหนอ จะกล่าวถึงพระคุณของพ่อและแม่ ซึ่งไม่สามารถที่จะกล่าวได้หมด ความรัก
ของพ่อและแม่มีมากจนยากที่จะพูดได้หมดเช่นกัน นอกจากนี้เพลงไครหนอยังชักชวนให้ลูกทุกคนรู้จักทดแทน
พระคุณพ่อแม่ ดังเนื้อเพลง

เพลงไครหนอ

ไครหนอรักเราเท่าชีวิต	ไครหนอรานี้ไม่มีเสื่อมคลาย
ไครหนอรักเราไซ้เพียงรูปรกาย	รักเขาไม่หน่ายมิคิดทำลายไครหนอ
ไครหนอเห็นเราเศร้าทรวงใน	ไครหนอเอาใจปลอบเราเรื่อยมา
ไครหนอรักเรายังคงห่วงแ้วตา	รักเขากว้างกว่าพันพสุธาณาอากาศ
จะเอาโลกมาทำปากกา	แล้วเอาปากมาแทนกระดาษ
เอาน้ำหมึกมหาสมุทรแทนหมึกวาด	ประกาศพระคุณไม่พอ
ไครหนอรักเราเท่าชีวิต	ไครหนอไครกันให้เราชื้อคอ (คุณพ่อ คุณแม่)
ไครหนอชักชวนกันหนึ่งสัจ	กูแล้วละก็อย่ามัววัง รอคอยแทนบุญคุณ"
.....	

คำร้อง
สุรพล โทณะวนิก
ทำนอง

สำหรับเพลง "คำนำนม" นั้นเป็นผลงานการแต่งโดย ไพบูลย์ บุตรขัน และเป็นเพลงแรกที่
ชาญ เย็นแข ได้มีโอกาสร้องบันทึกแผ่นเสียง เป็นเพลงแรก ปี พ.ศ. 2492 โดยการสนับสนุนของ
สง่า อารัมภีร์ แผ่นเสียงบริษัทนำไทยจำกัด ทรานส์ซาลากเซีย เป็นแผ่นครั้งแรกเร็ว 78 รอบต่อนาที
เป็นเพลงที่ได้รับความนิยมทั่วประเทศไทยและกลายมาเป็นเพลงอมตะที่นักร้อง ร้องต่อกันมาอีกหลายคน
 อาทิเช่น มนัญ เพ็ญประทาน ชานินทร์ อินทรเทพ สุเทพ วงศ์กำแหง พูนศรี เจริญพงศ์
 เป็นต้น

ที่มาของการร้องเพลงค่าน้ำมนั้น ในหนังสืออนุสรณ์การพระราชทานเพลิงศพ นายชาญ
เย็นแซ่ กลาวไว้ว่า

...ใคร่ร้องเพลงอีกแผ่นเสียงเพลงแรกคือ "ค่าน้ำมน" ใคร่ร้องเพราะตามครูสง่า หรือ
ที่แจ้ว ไปดูการอักษะเสียงที่ศาลาเฉลิมไทย คนที่พร้อม แท่นร้องคือ บุญช่วย หิรัญสุนทร
ยังไม่มา รอตั้งแต่ 10.00 น. ไปจน 11.00 น. ก็ไม่มา ที่แจ้วก็บอกกับคุณแพ้ว ชีเกรา
ผู้ควบคุมของบริษัทยาไทย ให้เอา ชาญ เย็นแซ่ ร้องแทนตอนแรกคุณแพ้ว ไม่ยอม กลัวอีกไป
แล้วจะขายไม่ได้ ผลสุดท้ายก็ยอมเพราะใกล้เที่ยงเข้าไปทุกที เมื่อฟังผมร้องแล้วก็พอใจ
ให้อีกอีกหลายเพลง เมื่อแผ่นเพลงค่าน้ำมนออกจำหน่าย ปรากฏว่าติดอันดับวิทยุเปิดกัน
ทุกสถานีทั้งวันทั้งคืน..."

(อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ นายชาญ เย็นแซ่. 2531 : ไม่มีเลขหน้า)

สำหรับเพลงค่าน้ำมนนั้นได้บรรยายถึงพระคุณของแม่อย่างยิ่งใหญ่ที่เป่าเลี้ยงดูทะนุถนอมลูกมาตั้งแต่
เล็กจนโตใหญ่ ถึงแม่จะลำบากเพียงใดก็ยังรักลูกไม่เสื่อมคลาย น้ำมนของแม่นั้นกลั่นเอาเลือดผสมลงไป
ควย ควรที่ลูกทุกคนจะต้องทดแทนพระคุณของแม่ ดังเนื้อเพลงที่ว่า

เพลงค่าน้ำมน

"แม่มีบุญคุณอันใหญ่หลวง
แม่เราเฝ้าโอละเห
เมื่อเล็กจนโตโอแม่ถนอม
เติบโตโอเล็กจนใหญ่
ควรคิดพิณจิให้
โอว่าแม่จาสูกิจถึงค่าน้ำมน
ค่าน้ำมนควรชูชวนให้ลูกยัง
บวชเรียนพากเพียรจนสิ้น

ที่เฝ้าหวงหวงลูกแท้หลังเมื่อยังนอนเปล
กล่อมลูกนอนเปลไม่ห่างหันเหไปจนไกล
แม่นายยอม ยอมเกิดจากรักลูกปักดวงใจ
นี้แหละหนาอะไรมิใช่ไคหนาเพราะค่าน้ำมน
ค่าน้ำมนแม่นั้นจะมีอะไร เหมาะจะสม
เลือดในอกผสมกลั่นเป็นน้ำมนให้ลูกดื่มกิน
แต่เมื่อหลังเปรียบดังฟันพ้าหนักกว่าแผ่นดิน
หยดหนึ่งน้ำมนกินทดแทนไม่สิ้นพระคุณแม่เอ๋ย"

คำร้อง
ทำนอง
ไพฑูริย์ บุตร ชัน

4.3 ความรักระหว่างหญิงชาย เพลงลูกทุ่งประเภทนี้จำนวนเพลงมากกว่าประเภทอื่น ๆ ลักษณะของเพลงประเภทนี้จะกล่าวถึงความรักที่มีต่อชายหรือหญิงที่ตนรัก ในรูปของการขอให้ชายหรือหญิงนั้นรับทราบความรู้สึกของตนและยอมรับรักด้วย ส่วนใหญ่จะมีเนื้อหา 2 ลักษณะ คือ

4.3.1 กล่าวถึงความรักเพียงประการเดียว

เพลงลูกทุ่งที่กล่าวถึงความรักเพียงประการเดียวนั้น ส่วนใหญ่จะพูดถึงความหมายของความรัก ความรักที่ซื่อหวัง ความรักที่สมหวัง และความรักที่ให้ทั้งความสุขและความทุกข์เคล้ากันไป ดังเช่น

เพลงความรักเจ้าชา

"ความรักเจ้าชา
คงชวนาพิสมัย
ความรักเจ้าเอ๋ย
ไม่ว่าให้เจ้าชรา

.....

ข้าสงสัยในอุรว่าหน้าตาเจ้าเป็นอย่างไร
น่ารักนาใครจะเมียบละไม่โสภา
ใจรายนั้นคงไม่เคย เจ้าคงเคยแตกฉา
เปี่ยมล้นเมตตาเจ้าเอ๋ยหนักหนาใจใหม่คนใด"

คำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์

ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

เพลงรักเอ๋ย เป็นเพลงลูกทุ่งที่ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ในปีแรก เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2507 (ประเภท ก.) คือรางวัลห่านองชนะเลิศ ผู้ประพันธ์ทำนองคือ แมนรัตน์ ศรีกรานนท์ และโค้รางวัลประสานเสียงชนะเลิศ โดย ไพฑูรย์ ดิษฐ์สัน เพลงรักเอ๋ยนั้นเป็นเพลงที่นิยมของผู้ฟัง และมักร้องนำมาขับร้องบันทึกแผ่นเสียงกันใหม่อีกหลายคน เนื้อหาเพลงมีดังนี้

A. เพลงรักเอ๋ย

"รักเอ๋ย จริงหรือที่หวาน
ความรัก.. รอยเลศทล
รักนี้.....

หรือทรมานใจคน
รักเอ๋ยดวงใจคนหลอกจนตายใจ
มีสุทุกข์เคล้าไป

ใครยังถึงเจ้าได้

คงไม่ช้าอีก....."

.....

คำร้อง เกษม วัฒนประสิทธิ์
ทำนอง แมนรัตน์ ศรีกรานนท์

เพลงเสนาหา

"ความรักเอ๋ย

เจ้าล่อลวงหรือไร

มาคลุจิต มาคลุใจ

เสนาหา รักนี้จริง จากใจหรือเปล่า

หรือเข้าเราให้เฝ้าร่ำไห้ หรือแกล้งเพียงแต่แลตา

ยั่วอุราให้หลงลำพอง..."

.....

คำร้อง มนัส ปิตุสสานต์
ทำนอง

เพลงโอรัก

"โอ...โอรักเอ๋ย

รสหวานใดเคยเทียบได้

โลกปานสวรรค์อำไพ

สุขใดไหนล้ำว่าพัน

รักประหนึ่งน้ำทิพย์

หยาดอมฤตชีวิตให้สุขเหมือนสวรรค์....."

.....

คำร้อง พยงค์ มุกดา
ทำนอง

4.3.2 กล่าวถึงธรรมชาติกับความรัก เพลงประเภทนี้ ผู้แต่งเพลงลูกกรุงได้นำเอาธรรมชาติมาเกี่ยวข้องกับความรัก เช่น ใช้ธรรมชาติเป็นฉาก ใช้ธรรมชาติเป็นสื่อความรัก สำหรับธรรมชาติที่ปรากฏในเพลงลูกกรุง ได้แก่ ต้นไม้ ดอกไม้ หองฟ้า คาว ภูเขา แม่น้ำ ทะเล ป่า ปรากฏการณธรรมชาติ ตลอดจนใช้สถานที่ต่าง ๆ เป็นฉากด้วย ดังเช่น

4.3.2.1 ไซ้ธรรมชาติเป็นฉาก เช่น

เพลงรักไทรหม่ไทร

"ช. เห็นไทรพริ้วใบเมื่อทองลม ชีชวนให้เจ้าชมพลอดรักพรรณนา
 ญ. มานไทร ยอยหอระย้าพารมเย็นเหมือนหนึ่งเป็นวิมานเมืองฟ้า
 ช. ลมโชยหวาน มวลคอกไม้บานา หอมไม่เกินไปกวานวลแหม่นอง
 ญ. อูย อียาทองของหวางหาม....."

.....

คำร้อง
 พยงค์ มุกดา
 ทำนอง

เพลงรัก

"ญ. แสงจันทร์นวลมอง นภาพราราวรางคังทอง เมื่อดมอแสงสุทธูรา
 ช. เกื้อนสวสสว่างพรางศา ฟ้าไร้นวลวิญญา จันทรารจุมพิศทุกคืน
 ญ. เห็นภาสมรัก หวันใจนั้ก เกรงรักกลายไม้นั้น
 ช. ไม่ต้องกลัวเป็นอื่น รักผมแสน ชนรักเรื่อยไป....."

.....

คำร้อง สุนทรียา ๗ เวียงกาญจน
 ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

เพลงกวางพะเยา

"โอ้ ชารสวรรค์กวางพะเยา ชารรักเรครวญคร่ำ
 ลมโชยพริ้วว่า ในวังน่านพรางพรมนตร์รักมา
 คุรวาสายชาร สวยตระการอยู่ในนิพรา
 แวเพลงรักของปักษา ร้องอ้อลา คั่นรัง....."

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

4.3.2.2 ขรรษชาติ เป็นสื่อให้เกิดความรัก ความเสนาหา และ
 ความคิดถึง สื่อตามธรรมชาติที่ปรากฏคือ กลิ่นดอกไม้ และสายลม สำหรับเพลงลูกกรุงประเภทนี้
 จำนวนไม่น้อย เพราะผู้แต่งเห็นว่าการสื่อความรัก ความคิดถึงนั้น กลิ่นดอกไม้เป็นของหอม และสายลมนั้น
 เป็นสิ่งที่สื่อความรัก และความคิดถึงได้ไกลตัวมากกว่าอย่างอื่น เพลงประเภทที่ใช้สายลมเป็นสื่อความรัก
 จึงมีมากพอสมควร ดังตัวอย่าง เช่น

4.3.2.2.1 ใช้กลิ่นดอกไม้เป็นสื่อ เช่น เพลง

เพลงยามศึก

"ลมพัดมารวยบนกลิ่นมะลิ
 ป่านแกมเจ้าหอมอาจันต์
 ลมพัดมารวยบนกลิ่นลำควน
 ยามค่ำเจ้าหอมชวนเชย

.....

ชนอุราหอมมารวยริน
 เปรี๊ยะประหินเฝ้าปรางทรมเชย
 ใจที่ครวญถึงนวลเจ้าเอ๋ย
 กลิ่นเจ้าเอ๋ยมิเคยลืมเลือน....."

คำร้อง
 ไสล ไกรเลิศ
 ทำนอง

เพลงจำปูน

"ลมโชยกลิ่นเราเข้าอารมณ์ชวน
 หอมสะท้านทรวงหวานซึ่งตรึงใจ

.....

หวานชูกลิ่นบุษบงเรา

กลิ่นนวลบุษบงกลิ่นกาหรือไฉน
 หอมรักหนักในโพธิ์หวานทรวง

กลิ่นเจ้าเคยวาบซาบเสียวสะท้าน

หอมบุปผายังได้ชมชมกลิ่นระการ

สวาทนุสรุทธิ์ จะทำฉันใด"

.....

คำร้อง ภาพยนตร์

ทำนอง สง่า อารัมภีร

4.3.2.2.2 ใช้สายลมเป็นสื่อ เพลงลูกกรุงประเภทนี้

จะใช้ลมเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึกความคิดถึงและความรัก ให้ลมพัดพาไปบอกให้อีกฝ่ายหนึ่ง
 ใฝ่ความในใจของอีกฝ่ายหนึ่ง เพลงลูกกรุงประเภทใช้สายลมเป็นสื่อ นั้น มักจะเป็นเพลงที่ออกอ่อน
 ขอความเห็นใจจากลมให้เป็นสื่อให้อีกฝ่ายหนึ่ง ดังเช่น

เพลงลมจาลม

"ลมจาลมรำเพย พบใคร เอย เฉลยฝากวาจา

คำรักมาให้ซาบหรือเปล่า หรือพาพบเงาบางไหม

เขาไปแรมไกล อยู่แห่งใดหนใด

โอ...ลมเอ๋ยซาเปื่อยวิจลมรหรือไม์ เขาอยู่ไหนไม่มา....."

.....

คำร้อง เกษม วัฒนประสิทธิ์

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงบัวน้อยคอยรัก

".....

วานสายลมช่วยบอกนางฟางา

ขออนพรำว่าอย่ามัวเฝ้าเฝ้า

หากนอนหนาวเคี้ยวเปื้อนกาย

ฝันไม่หมาย หมายประโลมชมเธอ

เขาคำป็นไผละเมอ
 รักเธอ-รักเธอเอย....."

คำร้อง
 ป. วราณมท
 ทำนอง

เพลง "ลมสวาท" เป็นเพลงในปี พ.ศ. 2494 เป็นยุคที่วงหิสนดนตรีรุ่งเรืองมาก มีวงดนตรีจากคณะของนักประพันธ์เพลงมีชื่อเสียงต่างๆเปิดการแสดงตามโรงภาพยนตร์ชั้นนำหนึ่งในสมัยนั้นเป็นประจำ ซึ่งโปรแกรมหนึ่งสามารถเปิดการแสดงถึงหนึ่งสัปดาห์ วงดนตรีจึงจำเป็นต้องใช้เพลงมาก เพลง "ลมสวาท" ก็เป็นเพลงหนึ่งที่ แก้ว อัจฉริยะกุล ประพันธ์คำร้องจากทำนองของ สง่า ทองรัช เพื่อใช้บรรเลงกับวงดนตรี เพลงนี้ พิบูลย์ ทองรัช เป็นผู้เรียบเรียงเสียงประสาน ชรินทร์ นันทนาคร เป็นผู้ขับร้อง จนเป็นที่นิยมแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบันนี้ และได้นำมาร้องคนก่อนใคร่องบันทึกแผ่นเสียงกันใหม่อีกหลายคน ได้รับความนิยมเหมือนเช่นอดีต เพลง "ลมสวาท" จึงกลายเป็นเพลงอมตะในปัจจุบัน ซึ่งเนื้อหาของเพลงลมสวาทนี้ ก็ใช้สมเป็นสื่อของความรักและความคิดถึง

เพลงลมสวาท

"เสียงลมพัดมาแต่ไกล
 ฟังแล้วตรมจิตใจ ฟังเหมือนใครคร่ำครวญ
 ฟังดังเสียงเธอเรียกครวญ เป็นสำนวนเศร้าใจ
 ฟังเสียงเธออยู่ไกล พาหัวใจเศร้าไม่วาย
 ลมเอ๋ยลมพัดเลยเรียกหา
 โถ เพียงหมายใจให้ลมพาขวัญใจกลับมาภิรมย์แนบกาย

 โอ...ลมเอ๋ยจงเมตตาจงหวนมาแต่ไกล
 ขอเอ๋ยนำคำออกไป พลันสนใจใคร่ชื่นชม
 ลมหวน ลมพัดหวนมาภิรมย์

ฉันครวญนำคำพาไป สมเอย จงหวานไปบอกขวัญใจเด็กชม..."

.....

คำร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล
ทำนอง สง่า ทองทัช

5. เพลงเกี่ยวกับความนิคหวังในชีวิต

เนื้อหาของเพลงลูกกรุงที่เกี่ยวกับความนิคหวังในชีวิตนี้จำแนกได้ดังนี้

5.1 นิคหวังเพาะไปหลงรักคนที่มีคู่ครองแล้ว เช่น เพลง รักทองหาม นิคหวังรัก
หาสรัก ฯลฯ เนื้อหาของเพลงจะบรรยายเหมือน ๆ กัน คือกล่าวถึงการไปหลงรักเขาโดยที่ไม่รู้
มาก่อนว่ามีคนรักอยู่แล้ว มารู้ตัวทีหลังเมื่อตัวเองนั้นหลงรักเขาไปเต็มที่แล้ว จึงต้องพบกับความนิคหวัง
ความซำซอกใจและทรมานในที่สุด

สำหรับเพลง "รักทองหาม" นั้น เป็นเพลงที่เผยแพร่ในปี 2513 ซึ่งขับร้องโดย รังษิยา บรรณาการ
ซึ่งในระยะเวลาต่อมาไม่นาน เพลงนี้ก็เป็นที่สนใจ และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายเป็นเวลานานถึง
1 ปีเศษ นำชื่อเสียงและเกิดผลปรีชาให้แก รังษิยา บรรณาการ ผู้ขับร้องเป็นอย่างมาก และพร้อมกันนั้น
ชื่อของ วราห์ วรเวช ก็ได้เป็นที่รู้จักกันในวงการเพลงลูกกรุงในฐานะผู้แต่งเพลงนี้

ในปี 2523 วราห์ วรเวช ได้นำเพลงรักทองหามที่เป็นต้นแบบในอดีตมาบันทึกเสียงใหม่อีกครั้ง
ด้วยการเรียบเรียงเสียงประสานใหม่ และจากการขับร้องของ อุมพร บัวพึ่ง นักร้องหญิงที่มีเสียงหวาน
เจ้าของรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทานปี 2522 และเพลงชุดนี้กลับมากับความนิยมอีกจนกระทั่ง
ในปัจจุบันนี้ก็ได้มีนักร้องรุ่นใหม่กลับมาร้องบันทึกเสียงกันใหม่อีกหลายคนจนทำให้เพลง "รักทองหาม"
ยังคงความนิยมอยู่ทุกวันนี้ ถึงแม้เพลง

เพลงรักของหนู

"....."

ข้าอะไรเช่นนี้

ขอร้องแม่ประคอง

โดยพระพรหมนำฉันไปมาไกลขอ

รักต้องห้ามเหมือนไฟลามเผาใจให้ไหม้

รักคนมีเจ้าของ

ใจยากเกินแต่หาคอของทั้งที่จงแล้วต้องทนใจ

ปองรักเธอใฝ่มาเธอให้ข้าชอกใจ

สุดจะทนความร้อนคลายไปเหมือนตกอยู่ในอเวจี"

.....

คำร้อง

วราห์ วรเวช

ทำนอง

เพลงทาสรัก

"....."

ถ้าพูดว่าเธอนั้นมีเจ้าของ

จะไม่ปองข้าสองเป็นรองใคร

พี่มารู้โฉมคนนั้นเมื่อใจ

แล้วยังมาหลอกที่ไปให้หลงไหลละเมอ....."

.....

คำร้อง

ป. วราณภ

ทำนอง

เพลงนิททางรัก

"ความรักประจักษ์ใจฉัน

ความรักทุก ๆ ก็แปลก

ตั้งแต่วันพบเธอวันแรก

ไม่เอาพระเจ้าของก็แจกให้สองรัก

พอรู้เขาคูกับใคร
อนาคตเราคงออกหัก

.....

ทองตกใจเสียใจเสียจริงยิ่งหนัก
ห้ามใจไม่ทันจึงรักคนมีเจ้าของ....."

คำร้อง
จิงรัก จันทรรักษา
ทำนอง

5.2 นึกหวังเพราะคนรักเปลี่ยนใจไปรักคนอื่น เพลงลูกกรุงประเภทนี้มีจำนวนไม่น้อย และเป็นที่ยอมรับของผู้ฟังจนกลายเป็นเพลงอมตะ และได้มีการนำเพลงประเภทนี้กลับมาร้องบันทึกแผ่นเสียงกันใหม่หลายครั้ง เช่น เพลง บาคหัวใจ คนหลายใจ หอรักหอร้าง เป็นต้น เนื้อหาของเพลงจะกล่าวถึงคนเคยรักกันอยู่ แต่แล้วก็เปลี่ยนใจไปควงคู่นใหม่ ทำให้บาคตามาคใจอย่างยิ่งเมื่อได้พบเห็น เช่น

เพลงบาคหัวใจ

"บาคหัวใจเหลือเกิน
ฉันนอนคิดตลอดคืน

.....

นี่เธอไปควงกับคนอื่น
ขอบอกว่าฉันบาคใจกัน

.....

ที่บังเอิญพบเธอเป็นอื่น
โยหรามฉันจึงมาเปลี่ยนใจ

โยหรามฉันทำเช่นนั้น
ทำอย่างนั้นฉันงงไม่วาย....."

คำร้อง
สุรพล โทณะวณิก
ทำนอง

เพลงคนหลายใจ

".....
เรามีคู่ครองมองเห็นอยู่กับตา
คิดคุณหรือเปล้าอกเขาก็คน

บาคอูราเหลือทน
จะทนอย่างไร

เกิดมาแล้วเพื่อจะรัก
เจ็บระกำจางจนสุดจะทนแล้วใจ

หลงรักก็จะมีไหน
จะโทษใครก็ใครใช้เอาเอย"

.....

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร
ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

5.3 นึกหวังเพราะถูกคนมักหลอกลวงและทอดทิ้ง เพลงลูกกรุงประเภทนี้ก็เป็นอีกประเภทหนึ่งที่มีจำนวนมาก และเป็นต้นแบบอย่างกว้างขวางและกลับมาได้รับความนิยมกันหลายยุคหลายสมัย มีการขับร้องบันทึกแผ่นเสียงโดยนักร้องใหม่ เช่น เพลง อาลัยรัก น้ำตาหรือจะแก้ปัญหาคคนลง ฯลฯ

เนื้อหาของเพลงประเภทนี้คงเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรักที่ถูกหลอกลวงและถูกทอดทิ้งให้ระทมขมขื่นอยู่คนเดียวเปื่อยหัวใจ

เพลง "น้ำตาหรือจะแก้ปัญหาค" เป็นเพลงที่ทำให้ ศรณี โพธิ์เทศ ผู้ขับร้องเพลงนี้ได้รับรางวัลเสาวอากาศทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2519 รางวัลนี้ร้องหญิงยอดเยี่ยม ผลงานเพลงของ วินัย รุ่งอนันต์ คังเนื้อเพลง

เพลงน้ำตาหรือจะแก้ปัญหาค

"อนิจจา เขามาพรากจากฉันไป
เปรียบฉันดังวาวเขาสาวย่านชาคลอย
นี้หัวใจเขาคงไกลจะเป็นยักษ์มาร
ทอดทิ้งไปได้ หัวใจเขาช่างมีค่า

ไม่เหลือเยื่อใยเหลือสิ่งใดให้ใคร เผาคอย
ให้ชีวิตฉันสองลอย ลอยไปตามกรรม
จึงคิดประหารผลาญชีวิตด้วยการกระทำ
ไม่คิดว่าความระกำสุดขอกว่าฉันเป็นครอง....."

.....

คำร้อง วินัย รุ่งอนันต์
ทำนอง

เพลง "คนลง" เป็นเพลงที่แต่งจากประสบการณ์ชีวิตจริง ซึ่ง ป. ชื่นประโยชน์ ได้กล่าวถึงเพลง "คนลง" ในหนังสือเพลงกล่อมจิต ฉบับที่ 43 เดือนกันยายน 2517 ดังนี้

...ข้าพเจ้าเขียนเพลง "คนลวง" เมื่อ พ.ศ. 2495 เพราะประสบการณ์ชีวิตเริ่มรัก ก็
 ประสบกับความผิดหวังแทน ข้าพเจ้าเขียน "คนลวง" ไปตามอารมณ์นั้น ครั้งนั้น แล้วให้
 นิรมล อิศรางกูร ร้องเป็นคนแรก ต่อมาอีกหลายปี คารารัตน์ เกียรติเกิดสุข นำไปอัด
 เสียงใหม่ และอีกหลายปีต่อมา ข้าพเจ้าให้ เพ็ญพิศ ศิริวิไล ร้องอีกครั้ง...

(ป.ชนประโยชน์. 2517 : 121)

เพลง "คนลวง" เป็นที่นิยมของนักฟังเพลงโดยทั่วไป ประมาณปี 2515 จากนั้นก็มีนักร้องคนอื่น
 ร้องบันทึกแผ่นเสียงกันต่อมาอีกหลายคน

เพลง "คนลวง"

"....."

รักเคยเคยซนซม

ทองถมเมื่อซาคเขา

อาดัยยังมองบาคใจนักภาพรักในครั้งเก่า

หลอนหลอกติดตามเราทองเศร้าหม่น

จากไปคงฝันนั้นเฝ้าตรอง

น้ำตาอาบนองเพราะคำคน

เขาลวงให้เราเชื่อเจ็บจำเพียงทน

ไม่ชอบพบคนลวง...ไม่ชอบพบคนลวง...ไม่ชอบพบคนลวง"

.....

คำร้อง

ป.ชนประโยชน์

ทำนอง

เพลงอาดัยรัก

"ฉันรักเธอ

รักเธอด้วยความโหวนหัน

วาสักวัน

ฉันคงถูกทอดทิ้ง

มีหันเหไร

แล้วเธอก็ไปจากฉันจริง ๆ

เธอทอดทิ้ง

ให้อาดัยอยู่กับความรัก....."

.....

คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

5.4 นึกหวังเพราะคนรักจากไป เพลงประเภทนี้เป็นเพลงที่เป็นต้นแบบของนักฟังเพลงอย่างมาก และหลายเพลงเป็นเพลงที่เป็นอมตะมาจนถึงปัจจุบัน เช่น เนื้อหาของที่ เหม็นที่ฉันเศร้า นราศุข ฯลฯ เนื้อหาของเพลงกล่าวถึงคนรักจากไปด้วยความอาลัยอาวรณ์ และโศกเศร้าที่ท้อระคอย การกลับมาของคนรัก เช่น

เพลงเนื้อทองของดี

".....

รักจึงมาดวงดวงใจ

หลงลืมทุกของใจใครใจสุดกรรม

คอยแต่เชลอะเมอใจปอง

.....

พอว่างกายใจว่างหัวใจ

ที่เฝ้าคอย คอยหาเนื้อทองไม่มายังหมอง

ขอให้คนคงครองที่จะคอยเนื้อทองครองคู่เอย"

คำร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล

ทำนอง เวส สุทธิธรรม

เพลงเหม็นที่ฉันเศร้า

".....

เธอร้างไปฉันเศร้า

บอกคุณไม่อยู่แห่งใด

พารักกลับมาให้ชาวม

เร็ว เร็ว เร็ว เร็วโอ้เจ้าแก้วตา

.....

โอ้ นนทาคืนนี้จะทอดใจ

ขอเพลงคลอใจเชอนักเมตตา

ชากรรมอยู่คอยหา

อมทนทโศกมาใจชากรรมทนทจวนจะชาใจ"

คำร้อง

ไพโรจน์ โสภณ

ทำนอง

เพลงนราศุข

ดวงฤกษ์แสนธรรมะหมเศร้าเงยบเหงาหงอย

ยามราตรีหลงคอยคอยเจ้าเฝ้าฝันหา

น้องอยู่ไหนไม่เห็นหน้าหรือว่าอนงค์หลงเพลินนิมาน

หรือใครซ่อนน้องไว้ใกล้บ้านที่สถานเพ็ญมวงหาน้องเนื่อนวอ

คำร้อง ชินธุรา และ ป. วรานนท์

ทำนอง อวเสียงเทียน

5.5 นึกหวังเพราะความรักมีอุปสรรค เพลงลูกทุ่งมีหลายเพลงที่บรรยายถึงความนึกหวังในชีวิตโดยเฉพาะเรื่องความรักเพราะมีอุปสรรค เช่น เพลง มาแยะประเพณี กำแพงประเพณี นึกประเพณี กำแพงใจ ฯลฯ

เพลงมาแยะประเพณี เดิมชื่อว่าเพลง "ไทประเพณี" คำร้องโดย ไสอ กรเลิศ ทำนอง สุทิน เพชรรักษ์ เพลงนี้เริ่มบันทึกเป็นแผ่นเสียงประมาณ พ.ศ. 2493 - 2494 ขับร้องโดย สดภาพร มุกดาประกร ต่อมาในปี 2514 สุเทพ วงศ์กำแหง ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 3 ด้วยเพลง "มาแยะประเพณี" และเพลงนี้ก็ยังเป็นที่นิยมมาจนถึงทุกวันนี้ นักร้องลูกทุ่งร้องบันทึกเสียงต่อกันมาหลายคน เช่น ชานินทร์ อินทรเทพ ชรินทร์ เทพชัย ฯลฯ

เนื้อหาของเพลงประเพณี กล่าวถึงความไม่สมหวังในเรื่องของความรักเพราะสิ่งที่เป็นอุปสรรคกันขวางความรักคือ ฐานะ เชื้อชาติ ผิวพรรณ ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีต่างกัน จึงทำให้นึกหวังในเรื่องความรักทั้งสองฝ่าย เช่น

เพลงมาแยะประเพณี

"ประเพณีนั้นมันกำแพงกัน

วาสนาไม่นำพา

.....

รักเอ๋ยรักเคยชน

ดวงใจสุดแสนครวญคร่ำ

.....

เธอและฉันไม่อาจหันฝ่า

ชะตากรรมหนะกำขำใจ

กลับมาชมชนสู่กล้า

ประเพณีนั้นมันชักพา..."

คำร้อง ไสอ กรเลิศ

ทำนอง สุทิน เพชรรักษ์

เพลงกำแพงประเพณี

มันเป็นความเศร้าอย่างมหันต์

ที่เธอและฉันต้องมารักกันชาตินี้

เพราะความรักเราสองคนงามมี
มาประเพณี...เป็นกำแพงขวางกันดูรา....."

.....

คำร้อง
ท่านอง อาณัติ พุททมาศ

เพลงนิคประเพณี

".....
ประเพณีทางกันขวางไว้
ทางหัวใจเราทางเขื่อนกั้นยาวพรรณ
ศาสนารักเรานั้นไม่เหมือนกัน
เธอและฉันจึงทองข้า....."

.....

คำร้อง
ท่านอง สโรจน์ เสมทรัพย์

5.6 นิคหวังเพราะความอัปยศ เพลงลูกกรุงมีการกล่าวถึงเรื่องรูปโฉมอยู่เสมอ ฝ่ายชายมักจะรำพึงรำพันถึงปมท้อและความอัปยศในรูปโฉมของตนเองที่ผู้หญิงไม่เหลียวแล เช่น

เพลงผู้อัปยศ เป็นเพลงร้องสลับฉากที่เฉลิมนครและเฉลิมไทย เมื่อปี พ.ศ. 2493 ผู้ขับร้องเพลงนี้คือ บุญช่วย หิรัญสุนทร จากผลงานประพันธ์คำร้องและทำนองของ สว่าง อารัมภ์ กังนอเพลง

เพลงผู้อัปยศ

".....

เกิดชาตินี้ โศกฏกิริยาทราม
ใครหยาม ฉันไม่งาม น่าเกลียดกลัว
แสนอัปยศ ใครเล่ารักรูปชั่ว

กรรมวิวายเหมือนกระต่ายเผ่าหมายรูปจันทร์
จนแล้วทองเจ็ยม ทองอายเห็นเยมกึกเจ็ยมใส่ใจ
กานันคำไป อย่าไผ่หงส์ สูงส่งหงส์พันธุ
รู้ตัวศักดิ์ศรี ของตัวที่ และน้องทางกัน
ทางสัมพันธ์ นั้นจึงทางคนและฝั่งไกล..."

.....

คำร้อง สาโรจน์ เสมทรัพย์
ทำนอง

เพลงจนแล้วไม่เจ็ยม

"จนแล้วไม่เจ็ยมเส่งเยมควงใจ
รู้รักแก่ใจเธอคือใจโลชาวฟ้า
เราเป็นชาวคินคนคิดนินทา
หงส์หรือกับกาจะมารวมภิรมย์..."

.....

คำร้อง ชล ไทรทอง
ทำนอง

6. เพลงเกี่ยวกับคตินิยมสอนใจ

เพลงลูกกรุงนอกจากจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรัก ความนิยหวัง และชมความงาม
ต่าง ๆ แล้ว ก็ยังมีเนื้อหาเพลงที่เป็นประโยชน์สอนคนด้วยคือ มีคุณค่าในด้านคตินิยมสอนใจ สอนให้
รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้อง และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ตลอดจนให้เป็นผู้มีคุณธรรม โดยได้แทรกลง
ไปในเพลงลูกกรุงทั่วไปบ้าง แต่งขึ้นโดยชงบ้าง เพลงที่แต่งขึ้นมาเต็มใจเทศนาที่จะโน้มน้าวสั่งสอนคนใน
สังคมทั่วไป ซึ่งเรียกว่า "เพลงคตินิยมสอนใจ" และเพลงประเภทนี้บางเพลงเป็นที่นิยมของผู้ฟัง

อย่างมากจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และยังได้มีการนำมาบันทึกแผ่นเสียงออกเผยแพร่ อีกหลายครั้ง เช่น เพลง เกิดมาต้องฟังกัน ร่วงวัดชีวิต คือหา ฯลฯ

เนื้อหาของเพลงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสอนใจของเพลงลูกทุ่ง จะกล่าวถึงเรื่องต่อไปนี้

6.1 เรื่องกรรม โดยกล่าวถึงว่าใครทำกรรมไว้อย่างไร กรรมนั้นก็ตอบแทนลง
 ฉะนั้นในระหว่างที่ชมชวทออยู่ควรกระทำหรือสร้างแต่กรรมดี ประพฤติ เพื่อชาติหน้าจะได้พบสุข
 แห่งกรรม ตัวอย่างเพลง

เพลงร่วงวัดชีวิต

"พระพุทธรูปของศานทรสอนเรื่องเวรกรรม
 คนไหนเคยทำกรรมเคยก่อเอาไว้
 กอนั้นเคยทำกรรมไว้ชาติใด
 ชาตินี้ต้องได้รับกรรมที่ทำกอนั้น..."

.....

คำร้อง

พรทิพย์

ทำนอง

เพลงกรรม

"....."

กรรมใครมีมากยากที่จะหนีไคชน
 เกิดมาใช้กรรมทุกคน รวยหรือจนไม่พ้นเวรกรรม
 เกิดแก่ เจ็บตาย ต้องใช้เวรกรรมทั้งสิ้น
 จนถึงจวนชีวิตจะสิ้นใบบุญบุญนำ
 กรรมใดใครสร้างคงอยู่ในทางขอฆ่า
 สุกจะหนีหรือจะกำหนดการกระทำมิไคสักคน

.....

กรรมใดใคร่ก่อต้องก่อกรรมไป

ยากจะหนี กรรมไปไต่ถึงตัวจะตายไม่พ้นเวรกรรม"

.....

คำร้อง

ทำนอง

สนธิ มโนรัตน์

เพลงวันสิ้นเวร

"พระพุทธรูปสี่องค์ใน

พระธรรมนำทางให้แลเห็น

เวรใดหนึ่รื้อเฒ่าทิ้งเสีย

ตนเห่กรรมเวร เวรชั่วประทุพถิกิ

.....

ทุกวันนี้สิ้นเวร หนีกรรมคนทุกคนไม่อาจพ้นกฎแห่งกรรม

ใครทำกรรมไว้อย่างไร ถึงเวลากรรมย้อนมาสนองให้

ทุกสิ่งเป็นไปตามกฎแห่งกรรม"

.....

คำร้อง

ทำนอง

เสกสรรค์ สอน้อมสาคร

6.2 เรื่องความแก่ เพลงลูกทุ่งไท่กล่าวถึงเรื่องความแก่เป็นคติเตือนใจไว้ว่า
คนเราเกิดมาทุกคนนั้นถึงแม้จะมีความสวยงามเลิศเลอเพียงใดก็ตาม สิ่งทุกคนหนีอีกสิ่งหนึ่งไม่พ้นคือ
ความตาย ฉะนั้นจึงไม่ควรจะไปหลงใหลในรูปของตนเอง ควรจะไตร่ตรองเอาไว้ว่าไม่มีอะไรที่คงทน
ถาวร เช่นเพลงที่กล่าวเอาไว้ดังนี้

เพลงกระเจี๊ยบสองโคม

".....

งามชั่ววัยวัยนักพิศพร เคนพร

พอจะแดงแฉม แอ่แกมหาย

แก่แล้วโคมครู่ตัวเริ่มอาย

หมกรอยหัวพรายเบือนนายสาบตา

กระจากสองเงาฉาย

ไม่อาจเรียกค้นหา

ใครจะเลอโฉมช่วยइन

หมดสง่ากาณ์กษัตริย์

.....

เห็นร่ำรายโรยไปร่ำร้างรา

สวดยี่จางร่างราสองทราขายเมิน

แก่แล้วดูไป รุ้ยคร่ำเกิน

หากใคร เพื่อเพลินจะโศกศัลย์เออย

คำร้อง

ไสส ไกรเลิศ

ทำนอง

6.3 เรื่องความตาย กล่าวถึงว่าคนเรานั้นเกิดมาแล้วต้องตายทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนมี
หรือยากจน ไซหรือผู้ดี เมื่อตายไปก็ไปแต่ตัวเช่นเดียวกัน คงเหลือแต่ความดีความชั่วเท่านั้น ให้คนที่อยู่
ข้างหลังกล่าวขวัญถึง ดังนั้นเพลงลูกทุ่งประเภทนี้จึงให้ข้อคิดสอนใจที่ดี เช่น

เพลงทางกลับลูกตาย

"เมื่อเกิดมาแล้วทุกคน

ใครเล่าหลุดพ้นหนทางกลัไปบ้านเก่า

.....

เมื่ออยู่ไม่คิดทำดี

ทำชั่วมีคดี เสียชีวิตเกิดมาชาติหนึ่ง

กอบโกยละโมภไม่คิดคำนึง

ควรวูใครให้ซึ่งถึงคราวต้องตายเหมือนกัน

เกิดมาทุกคนมากันเพียงกาย

เมื่อยามตาย ตายก็ไปอย่างนั้น

เงินทองสมบัติศักดิ์ศรีชั้น

เครื่องมอแห่งการเหยียดหยันใคร เขามันไปได้

.....

คำร้อง

สาโรจน์ เสมอทรัพย์

ทำนอง

6.4 ให้คนประพาศกตอยู่ในศีลธรรม เพลงอุกกรุงไค้ให้ศีลธรรมและสอนใจเรื่อง
 "ศัสดา" เป็นชื่อนามไม่ให้กระทำกรรมชั่ว เพลงศัสดาของ อธิ สดาสท ไก่ยกชื่อนามเป็นชื่อ ๆ
 ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย โดย ชรัมภ์ เทพชัย เป็นผู้ขับร้อง ดังเนื้อเพลง

เพลงศัสดา

ปณาสีปาทาเวรมณีสชาปัง
 คำพระสอนสั่งไปทงทั้งทั้งใจให้ชัก
 อย่าลืกลไปชาติภพที่ชั่วของกิดเขา ๆ
 อนินนาทานาเวรมณีสชาปัง
 เกือบไกวระจางอย่าในทางหยาบของเข
 สิ่งของใครนั้นเขาอย่าหลงเมามัวไปชั่วควา
 โอภาเม... สุนดาจาร เวรมณีสชาปัง
 จงยังใจก่อนอย่าไปหาผิดถูกเมื่อใคร
 โอ... มุสสาวจาเวรมณีสชาปังจำทั้งใจบ้าง
 อย่าชิงชังทุกปศุคตออกใคร
 นานและเวรที่ไค้เมื่อคายไปวิญญานจะจม
 สุราเมระยะ อดละบางใดกหนา
 คำพระทานวจะนำพาแตกทางฉมจม
 อยากพบทางธรรมอย่างมงายในทางไมคื

.....

คำร้อง
 อธิ สดาสท
 ทำนอง

เพลงธรรมชาติ สอนให้ประพฤติกกรรม สร้างแต่ความดี ไม่ว่าร้ายหรือจน ก็จะทำให้ใจสุขสันต์
เกิดกุศล ถ้าทุกคนทางประพฤติกกรรมประพฤติกดี หลีกหนีทางแห่งความชั่วให้ไกลทุกคนก็จะอยู่ด้วยกัน
อย่างมีความสุข ธรรมนั้นย่อมที่จะรักษาบุญประพฤติกกรรม ทั้งเนื้อเพลงว่าไว้

เพลงธรรมชาติ

"ธรรมย่อมรักษาบุญประพฤติกกรรม
พระพุทธรูปของพระพุทธเจ้า
ความชั่วทั้งหลายหนีห่างไกล
สร้างสมความดีแก่สุขอันเลิศล้ำ

.....

คำร้อง
ปิยะ วัฒน
ทำนอง

ก่อให้เกิดสุขล้ำเมื่อธรรมะอยู่ใกล้กาย
ธรรมย่อมรักษาคูณครองอยู่ในธรรม
บาปเวรทำไปหมดใจหมองไหม้ระกำ
ประพฤติกในธรรมนำไปสู่สุขร่มเย็น..."

6.5 โทคนในสังคมพึ่งพาอาศัยกัน เพลงลูกกรุงประเภทนี้ ไกล่ถึงการอยู่ร่วมกัน
โดยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีน้ำใจต่อกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน โดยยึดถือศีลธรรมเอาไว้
ไว้นั้นก็จะเกิดความสุข ความร่มเย็น และความเจริญแก่ตัวผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติเอง เช่น

เพลงเกิดมาต้องพึ่งกัน

"เกิดเป็นคนอย่าเห็นแก่ตนแหวะที
จนหิวมิไม่เป็นที่สำคัญ

...

สร้างบุญพระทานคงเห็น
ถึงวิบัติขัดสนบุญหนุนนำให้
ถึงจะมีจะจนเกิดกุศลจิตใจ..."

ถึงจะมีร่ำรวยสุขสันต์
แม้รักกันพึ่งพาอย่าไปตัดไมตรี

ร่มเย็นพ้นความกังวล
ศีลธรรมมั่นใจไม่ทองไปกังวล

.....

คำร้อง
ไสส ไชยเลิศ
ทำนอง

เพลงโครยาคำฟ้า

"มีใครที่ช่วยคำฟ้า
ไม่เห็นมีเวณฉกราย
เรายืนรวมแผ่นดินเขียว
เมตตาเกื้อหนุนขุนเจือง
อย่าเอารักเอาเปรียบ
โลกนี้ไม่มีวันเศร้า"

.....

ทุกคนเกิดมาต้องตาย
สุดท้ายร่างกายไม่เหลือ
ควรเสียใจแต่ใจเพื่อ
อย่าเพียจำเพื่อตัวเรา
อย่าเพียขบใครเขา
ถึงแม้เราทางเห็นใจกัน....."

คำร้อง
วราห์ วรเวช
ทำนอง

6.6 ทำจิตใจให้เบิกบาน ร่าเริง แจ่มใส และเข้มแข็ง พร้อมที่จะต่อสู้กับ
ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของเรา โดยไม่หมกมุ่นกับความทุกข์ ความเศร้า ทั้งเช่น

เพลงเมือขวัญยังอยู่

"....."

ถ้าเรายืนหัวเราะวัน
ถ้าหม่นหมองร้องไห้สนสลดใจเศร้า
แม้ผ่านเห็นจริง
หาทางยึดเหนี่ยว
ไปรักเข้มแข็งคงคืน

โลกจะเป็นหัวเราะร่วมด้วยเรา
นั่นแหละเราจะร้องไปคนเดียว
ทุกข์ก็ทิ้งไปเหิน
กลมเกลียวส่งเบิกบาน
อย่าอ่อนแอยอมแพ้พญามาร

เมื่อชีวิตยังอยู่ของทอสูรภัยพล

อย่างเบิกบานกลาหาญทุกเวลา"

.....

คำร้อง
พยางค์ มุกดา
ทำนอง

เพลงสนุกกับเมอเรงเก

"อย่ามัวโศกศัลย์โลกมันไม่ใช่ของเรา
ชีวิตมันไม่นานช่วยการคิดเสียสมอง
ใครรู้ตัวเมามัวพราดแต่โศกา
หัวเราะกันโลกมันจะไต่แจ่มใส

ถ้ามันแพงงาแล้วความเศร้าจะเข้ามาครอง
ความรักกายทองเนื้อทองโหลมาเทมา
พลันน้ำตามันจะพาให้เปี่ยมหัวใจ
หัวเราะไม่เป็นภัยถ้าแน้นตายก็ขึ้นสวรรค์....."

.....

คำร้อง
พยางค์ มุกดา
ทำนอง

6.7 ให้เยาวชนมีความรับผิดชอบหน้าที่และเห็นความสำคัญของการศึกษาเล่าเรียน เพลงประเภทนี้ใกล้เคียงถึงความสำคัญของการศึกษาว่าเป็นสิ่งที่จะเสริมปัญญา สร้างอนาคตให้แก่เยาวชน ซึ่งจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า เพื่อเป็นกำลังสำคัญของชาติบ้านเมืองต่อไป ในระหว่างที่เป็น นักเรียนอยู่ก็จะต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน ไม่เกียจคร้าน และจะต้องมีความเคารพ บูชาบิดามารดา ครูบาอาจารย์ เชื่อฟังคำสอนของท่าน และให้เป็นเด็กที่ดี มีอนาคตต่อไปในภายภาคหน้า เช่น เพลงขวัญใจนักเรียน เด็กไทย ฯลฯ

สำหรับเพลงขวัญใจนักเรียน เป็นผลงานของ พยางค์ มุกดา ซึ่งวินัย พันธุรักษ์ ใคร่องบันทึก แผ่นเสียง แผ่นครึ่ง สปีด 78 เป็นคนแรกเมื่อปี พ.ศ. 2504 ต่อมา สวลี ยากุลพัฒนศิลป์ ศิลปินแห่งชาติ ปี 2532 ร้องบันทึกแผ่นเสียงแผ่นใหม่จนเป็นที่นิยมมาจนถึงปัจจุบัน แม้กระทั่งแบบเรียนของกระทรวง ศึกษาธิการ นำไปลงพิมพ์ให้นักเรียนศึกษาเล่าเรียน พยางค์ มุกดา นักแต่งเพลงชั้นครู ได้กล่าวถึงเพลง ขวัญใจนักเรียนว่า "ความภูมิใจอีกประการหนึ่ง คือกระทรวงศึกษาธิการได้ขอเนื้อเพลง "ขวัญใจนักเรียน" ลงพิมพ์ในหนังสือแบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ เนื้อเพลงที่มกคิดสอนใจเยาวชนในการปฏิบัติตัวจะ

เป็นนักเรียน..." (พยางค์ มุกดา. 2528 : 54) กังนั้เพลง "ขวัญใจนักเรียน" จึงเป็นเพลง
ที่ให้คติสอนใจนักเรียนทั่วไปและยังเป็นพื้นมขมข่นของนักฟังเพลงโดยทั่ว ๆ ไป กังเนื้อเพลง

เพลงขวัญใจนักเรียน

"ขวัญใจนักเรียนต้องเพียรศึกษา
อย่าเกียจคร้านอย่าท้อเลวไหล

.....

ยามเรียนเราเรียนไม่เว้น
เชื่อฟังโอวาทิคารมารดา
ขวัญใจนักเรียนต้องเพียร เรียนรู้
จะเป็นมิ่งขวัญสิ่งอันภูมิใจ

.....

หมั่นหาวิชาส่งเสริมปัญญาเข้าไว้
วัยเรียนแม่เพียรสนใจเทิดใหญ่แล้วคงใหญ่ล

ยามเล่นเราเล่นเป็นเวลา
เคารพบูชาเลื่อมใส
ท่องเคารพครู ศักดิ์ศรีต้องชูเชิดไว้
สมควรยกนามนี้ให้ว่าเป็น "ขวัญใจนักเรียน"

คำร้อง
พยางค์ มุกดา
ทำนอง

เพลงเด็กไทย

".....

หนูเคยเด็กก็ท่องเชอฟัง
จงหมั่นเพียร เล่าเรียนวิชา
การใช้ชีวิตนั้นยุ่งยากและย้อนยอก
พ่อแม่รัก มักเกิดผลไม่หมองหัว
หนูเคย หนูเป็นเด็กดี
เป็นกำลังสำคัญของชาติไทย

.....

จะสอนจะสั่งหนูยังเยาว์ปัญญา
ไว้เป็นภายหนาเวลามีคร อบรมคร้ว
หนูแยกให้ออกไหนดีไหนชั่ว
หนูอยากลัว... ท่านสอนต้องจำซึ่งใจ
อีกไม่นานนี้ หนูคงโตใหญ่
พ่อแม่คงนำทาไหล เพราะปละมีใจมีลูกดี"

คำร้อง
จงรัก จันทรรณา
ทำนอง

6.8 ความเป็นกุลสตรี สอนให้กวนสรวงตัว สวงนี้ทำ ไม่เชื่อคำชายง่าย ๆ โดยปราศจากการไตร่ตรอง ผู้หญิงนั้นเปรียบเหมือนดอกไม้ที่สวยงามและหอม บอมนั้นเป็นพินัยของ หม่อมและผีเสื้อ ถ้าดอกไม้เหี่ยวเฉาสักกลิ่นก็จะหมดคุณค่าหมดราคา เช่นเดียวกับหญิงใดถูกขาย หมดราคาสวไปแล้วทั้ง หญิงนั้นก็หมดคุณค่าหมดราคาเช่นกัน

ในปัจจุบันนี้หญิงใดที่รักกวนสรวงตัวและเป็นกุลสตรี ก็ยังเป็นที่ชื่นชมสำหรับชายจำนวนไม่น้อย ที่ยังมีอุดมคติและค่านิยมแบบเก่า ทั้งนี้เพลงลูกกรุงส่วนใหญ่ก็แต่งเพลงก็จะบรรยายเปรียบเทียบให้เห็นว่า หญิงนั้นเหมือนกับดอกไม้แรกแย้มเป็นที่ปรารถนาของหนุ่มๆทั่วไป ในเนื้อหาของเพลงจึงสอนใจให้ผู้หญิง ใหรรู้จักรักกวนสรวงตัวเอาไว้ให้สมัครก็ดีกว่าจะพบคนที่รักจริงและเข้าสู่ประตูวิวาห์กันอย่างถูกต้อง ทั้งเช่น

เพลงคอกบัว

".....

จงรู้จักกวนสรวงตัว
อย่าให้ช้า เพราะคำล่วงที่กาล

เหมือนคอกบัว บริสุทธ์ สมศักดิ์ศรี
แม้ราตรี เกียรติจะย้อมบราดา..."

.....

คำร้อง
สนิท ศ.
ทำนอง

"เพลงคอกบัว" เพลงนี้ สนิท ศ. แต่งเพลงนี้ให้สมาคมสตรีศรีลานนา ไซบรเรลง ขั้บร้องในงานของสมาคม ต่อมาได้นอบให้ ทศนัย ชะอุ่มงาม นำไปร้องประกวดชิงรางวัลถ้วยทอง ของ จอมพล ป. หิมูลสงคราม จนได้รับรางวัลชนะเลิศฝ่ายหญิง ในการประกวดร้องเพลงแห่งประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2492 (ชมรมอนุรักษ์เพลงเก่า. 2525 : 94 - 95)

เพลงแสงทิวา

".....

เปรียบลัดคากับกุสสรี

แรกสาวพรหมจารีโรมันยังสวยพร้อมเพรา

ใคร ๆ ก็ปองใคร ๆ ก็จงอยากชมโฉมเจ้า

อย่าใจเร็วนะสาวจะเฉาเร็วไปเห็นเกินแก่ควร

เป็นสาวคราวเดียวในชาติหนึ่งรู้เต็มทรง

สาวเจ้าควรจะหวง หวงซึ่งสิ่งควรสงวน

รอวันคนเมื่อถึงเวลาที่ควร

ถึงคราวมอบกายใจนวล เมื่อควรนั้นคือ สู่วีรภาพ

.....

คำร้อง

คำร้อง ก. เกษม ะชนม์

ทำนอง

เพลง "กุสสรี" ผู้แต่งได้กล่าวถึงกลิ่นดอกไม้ต่าง ๆ ยังแพ้ความหอมคุณสมบัติสรี

โดยเฉพาะคุณความดีที่หอมไม่เสื่อมคลาย กุสสรีจะทอฉวีความสวย 3 ประการ คือสวยงามน้ำคำ น้ำใจ และน้ำมือ ทั้งเนื้อเพลง

เพลงกุสสรี

".....

รววยรินกลิ่นหอมพยอมขงโคยสุ่น

แพ้ความหอมกรุ่น หอมคุณสมบัติสรี

ฉันมองบุปผา ฉันรักบุปผารักมาลี

รักเหมือนสรี รักคุณความดีของทน

นารีมีความสวยสามประการ

สวยงามน้ำคำกล่าวชวน หวาน หวานกับทุกคน

สว่น้ำใจใส่เป็นเช่นหยาดฝน
 สว่น้ำมือคือน้ำมนต์ รุกข์ปรณิบัติทั่วไป
 อันกุลสตรี เหมือนควงฉิมเคา
 สว่น้อยสว่นสง่า หอมเอ๋ยหอมกวาคอกไม้
 ฉันทกมลพา ฉันทามลพานารอยมาลัย
 ไหทุกสตรี หอมคุณความดีมีสุขเอ๋ย"

.....

คำร้อง ชาสี อินทรวิจิตร
 ทำนอง สง่า อารัมภ์

7. เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

เพลงนอกจากจะกล่าวถึงเรื่องราวต่าง ๆ อันเป็นจินตนาการของผู้แต่งเพลงแล้ว บางครั้งยังได้แทรกเรื่องราวอื่น ๆ เช่น เหตุการณ์ต่าง ๆ สภาพสังคม ตลอดจนค่านิยม และทัศนคติของคนในสังคมเอาไว้ด้วย เพลงลูกกรุงก็เช่นกัน ได้สะท้อนภาพชีวิตของคนในสังคมออกมาหลายประการ โดยแทรกอยู่ในเพลงประเภทต่าง ๆ มากมายน้อยบาง ตามแต่เนื้อหาของเพลงจะอำนวยให้ แต่เพลงลูกกรุงที่แต่งขึ้นมาเพื่อสะท้อนชีวิตของคนในสังคมโดยตรงนั้นมีจำนวนเพลงไม่มากนักเมื่อเทียบกับเพลงประเภทอื่น ๆ เพลงลูกกรุงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม ได้สะท้อนถึงเรื่องต่อไปนี้

7.1 สะท้อนสภาพของกรุงเทพมหานคร นักแต่งเพลงลูกกรุงได้แต่งเพลงบรรยายถึงสภาพกรุงเทพมหานครในปัจจุบันว่า มีอากาศเสีย สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ มีฝุ่นมาก ผู้คนฟุ้งเฟ้อ ชอบหลอกลวง รดคิด นิยมขับรถให้เกิดเสียงดัง น้ำท่วม มีโจรผู้ร้ายชุกชุม มีซากกันตายไม่เว้นแต่ละวัน โอ้อวดแสดงความยิ่งใหญ่ของตน จนเกิดการทะเลาะวิวาทอยู่เสมอ คนกรุงเทพฯ อยู่ด้วยความคึกคัก สนุกสนาน ว่างวันคนตกงานแย่งกันทำมาหากิน มีสถานเริงรมย์มากมาย เหล่านี้คือสภาพของกรุงเทพมหานครยุคปัจจุบัน

เพลงกรุงเทพฯ วันนี้

"กรุงเทพฯ เรานั่นตอนกลางวันคึกคักมากมาย
 นั้น... แลจ้องมองไหม้แต่ควันไฟคลาญหมอกลง

ที่ข้าง ๆ ทางกองขยะวางมีกลิ่นเหม็นส่ง
ฝนตกน้ำฟ้าเคยนองกันทางน้ำลงท่วมทันที

.....

โอ...เมืองสวรรค์ทุกวันแต่เขายันคำ
ผู้คนหนาแน่นหนา คำ แง่งหางานท่าแย่งกันหากิน
วัน ๆ วายใจอยู่รายมากมายทั่วถิ่น
แต่คนก็ยังถวิล เมืองทองมีเจียม
กรุงเทพฯ วันนั้นดูช่างมีแสงสีสวยสง
แต่เบื้องหลังความงามคือความ เลวทรามโหดร้ายให้ผมเกรียม
ชุมชนสลกกลาง เมืองหลวงรอยเล่ห์พันเหลี่ยม
กล่าวกรายเขาไปต้องเตรียมศึกษาธรรม เนียมเล่ห์เหลี่ยมของคน"

.....

คำร้อง เกียรติศักดิ์ พุทธิรักษา
ทำนอง

เพลงกรุงเทพฯ

"....."

กรุงเทพฯ เมืองที่มีมนต์ขลังฝังใจให้คิด
ที่ฉันหลงนึกคิดความมันส์สวยหลงเพลินอยู่นาน
กล่าวตัวชั่ว ไปหัวใจตายคาน
กรุงเทพฯ ประหารฉันจนเสียมวล
สาวเหนือเข้าใจสาวใต้ชำพร วงทกบวงมารัก
ร้องไห้มานักจนนับไม่ถ้วน
เพราะกรุงเทพฯ มีมนต์ลึกลับใจให้ครวญ
จึงต้องเสียมวลเพราะความไฝฝัน....."

คำร้อง
บทกวี
ทำนอง

เพลง บ่อกุ้ง

".....
บ่อกุ้งงามตาหลอมเรือนปลาทอง
หนึ่งรักจอมกระษัตริย์ยกยอนควายเสนา
อยู่กุ้งนานไปชั่วใจตายสักหน
หัวใจใครจะทนเจอจะแตกนวงนาจี้....."

คำร้อง เกษม ชัยประสิทธิ์
ทำนอง - สมาน กาญจนะณิน

นอกจากจะกล่าวถึงสภาพทั่วไปของกรุงเทพมหานครแล้ว เพลงลูกทุ่งบางเพลงก็พูดถึงสภาพของเมืองไทย โดยประชดประชันถึงสภาพที่เกิดขึ้นในเมืองไทย ส่วนใหญ่ก็ลงเน้นในกรุงเทพมหานคร ไม่ว่าจะเป็น รถมอเตอร์ไซด์ เสไฟฟ้าไม่มีโฆษณาติดอยู่ทั่วไป ถนน ซอก ซอย มีการรื้อถอนเป็นประจำ สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนที่สัญจรไปมา นอกจากนี้ยังมีการฆ่ากันตายเป็นประจำของผู้มีอิทธิพล หรือนักเลงเจ้าพ่อที่เรียกกันว่า "โซ่ปิ้ง" ก็คือถูกยิงตายด้วยลูกปืน เมื่อถึงเดือนตุลาคมของทุกปี จะมีการวิ่งเต้นของข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ เพื่อจะได้โยกย้ายไปดำรงตำแหน่งดี ๆ ดังเนื้อหาของเพลง "เมืองไทยแสนดี" ต่อไปนี้

เพลงเมืองไทยแสนดี

".....
น้ำแล้งทุ่งเมืองกรุงเจิงน้ำ
คันคางคาตามเสไฟฟ้าลวนโยน
พอถึงเดือนตุลาเวียนมาทุกปี

นั่งสวดเสียดพันห้าสัปดาห์บวช
หนทางซอกซอยถอยบิณฑุกันคืน
เมืองไทยแสนดีเรื่องมีมากมายเร่ร่อน

ใครจะอยู่ใครจะไปพักหัวกริกครัน
 ถึงจะอยู่แผ่นดินเมืองไหน
 ร่ำรวยขุ่นมนวอนให้ทบทวน

สิ่งใดที่หน้าตาเห็นเหมือนเก็บเงิน
 ก็คือถึงเมืองไทยมีอย่างคล้ายให้เขาเพี้ยน
 นึกเดียวไม่คอยเพี้ยนที่ใช่ไปงั้นแสนรุกรุ่น"

.....

คำร้อง
 ทวีพงศ์ มณีนธ
 ทำนอง

7.2 สะท้อนปัญหาครอบครัว การมีอนุภรรยาของผู้ชายไทยมักไม่ถือเป็นเรื่องเสื่อมเสีย
 แต่อนุภรณาก็จะทำให้เกิดปัญหาในครอบครัวอย่างมาก โดยเฉพาะด้านภรรยาตามกฎหมายกับสามี
 มักจะมีเรื่องบาดหมางกันแล้วจะส่งผลสะท้อนมาถึงบุตรด้วย เพลงลูกทุ่งประเภทนี้ไม่มากนัก เช่น
 เพลง "รอยจูหรือจะสู้เมียคน" ซึ่งได้กล่าวถึงความอกทนของภรรยาหลวง ถึงเนื้อหาของเพลง

เพลงรอยจูหรือจะสู้เมียคน

".....
 คนเดียวไม่พอแล้วที่จะซอกเหงาไร
 หัวใจของที่ไม่เหมือนใคร
 หมุนเวียนเปลี่ยนไปไต่ทุกที
 รอยจูหรือจะสู้เมียคน
 รอยจูรอยกลหรือจะจอกทนเท่าเมียคน
 เมียคือเพื่อนใจใครไปครั้งใดกับทุกที
 เป้าจงรักภักดีเพื่อกุศลสามียิ่งสิ่งใด
 คนเดียวไม่พอแล้วที่จะขอไปเอนกกับไฟ
 ถึงคราวเขาเบอไม่เหลืออะไร
 อย่าลืมาทนายทรวงหน้าตักเมีย"

.....

คำร้อง
 ราชาวดี
 ทำนอง

เพลง "ส่วนเกิน" ได้กล่าวถึงหัวอกและความขมขื่นของคนที่เป็ "อนุชรรยา" ที่เป็ ส่วนเกินของครอบครัวและไม่ได้รับการยกย่องในสังคม ดังเนื้อเพลงต่อไปนี้

เพลง ส่วนเกิน

".....

มันท้อใจมากใจเราให้หงวหา

คนมีภรรยาเขาหรือจะมาไยบอย

อาดูร เกียวกายเขาคงจะหน่ายไม่มา

ปล่อยให้ส่วนเกินพอมพอนเพลินแทนคุณ"

.....

คำร้อง จำรงค์ เป็ญจุช

ทำนอง สรอยสนทัก

ใจก็รู้ที่วุ่นแะหลบหน้าบ่คอย

เราก้เฝ้าแต่คอยทวงใจจะหอยคอยหา

หรือว่าทำเมินเมื่อยามนิทราหอมกรร ยาคูณเพิ่น

7.3 อำนาจเงิน ค่านิยมของคนในสังคมปัจจุบัน นับถือเงินเป็นพระเจ้า เงินเท่านั้นที่สามารถจะบันดาลในสิ่งที่ต้องการได้ ความสุขที่ปรารถนาที่จะได้คงใจ คนที่มีเงินก็จะมีคนเม้นหน้าต่อตา ตรงกันข้ามกับคนที่ไม่มีเงิน คนจะรังเกียจเหยียดหยามไม่อยากคบหาสมาคมด้วย นักแต่งเพลงจึงแต่งเพลงเกี่ยวกับเรื่องเงิน สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของคนในสังคม เช่นเนื้อเพลงต่อไปนี้

เพลงอำนาจเงิน

".....

งมจ่ายเงิยเหงาถ้าเราขาดเงิน

ใครมีศรีภรรยาทุกคืนคำ

มีเงินเคินซ้อสินค้าได้

ยังถูกนำเงินกระหน่ำเสียยับเยิน

คนเราเคารพคนที่เงิน

เงินหร่านหรือคือกระดาม

.....

คำร้อง

ทำนอง

กลัตกลุ่มเหลือเกินดังเกิดกรรม

เจ้าจู้ใจมึงใจจำแนมมันนำอำนาจเงิน

บางคราวเซอใหม่แม่ใจที่แกร่งเกิน

โอเงินหนอเงินอำนาจมันเกินจะเอือมอาจ

ไม่มีน้ำเงินดังหมกมุ่น

ผู้สร้างขึ้นมาหรือขนาดหลงใหลเป็นทาสอำนาจเงิน"

พยงค์ มุกดา

เพลงเงินเท่านั้น

"เงินจอมือทุกคนจะรัก
เงินแข็งแรงยิ่งกว่าเหล็กไหล
เงินมีอำนาจยิ่งนัก
เงินเลี้ยงทั้งโลกสุขศรี

.....

องอาจยิ่งนักไม่เคยคร้ามเกรงผู้ใด
งานใจคนใดออกไปตามฤๅษณ์
แม้แต่ความรักก็ยอมพลีจากด้วยดี
เลี้ยงตัวเรานี้ให้มีความสุขเรื่อยมา....."

คำร้อง

ทำนอง

พยงค์ มุกดา

เพลงโปรดเกิดสวรรค์

".....

ไร้เงินคนเหี้ยมดไร่เกียรติคนหยาม
สังคมปรหมาม จันคนยากไร้
อยากรู้โลกสร้างขึ้นมาทำไม
สร้างแล้วโยให้ความจนเท่านั้น....."

.....

คำร้อง

ทำนอง

สาโรจน์ เสมอทรัพย์

เพลงไซโยสุทหาย

".....

อันเงินตรา ก็เหมือนเครื่องทองวัด
แบ่งชิงชักจวนคนรักใคร่
เงินน้อยลงคนรักก็น้อยลงไป

ฉันเสียเด็กเรื่องน้ำใจ..."

.....

คำร้อง ทวีพงศ์ มณีนธ
ทำนอง

7.4 สะท้อนปัญหาทางการศึกษา เพลงถูกครูขังบางเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึงความเสียเปรียบทางการศึกษาของชาวชนบทและคนจน ซึ่งไม่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน หรือไม่สามารถจะเรียนต่อให้สูง ๆ ได้ เพราะความยากจน ต้องทำไร่ไถนาสืบต่อจากบรรพบุรุษ ส่วนคนในสังคมบางกลุ่มที่ยากจนก็ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับสูงเช่นเดียวกัน ดังเนื้อเพลงต่อไปนี้

เพลงปริศนาชาวบ้าน

"จบโรงเรียนประชาบาล

กราบคุณครูขอลา

.....

กันฝ่าควงปากง

ปลูกข้าวเอาปริญญา

.....

ฉันไม่ได้เรียนต่อต้องช่วยพ่อทำนา

ทิ้งวิชา ก.ไก่ ออกไปใช้ ก.เกี่ยวนา

ปักธงด้วยพญาครุฑ

ตามปูยาทาบาย"

คำร้อง อาจันทน์ ปัญจพรภัก

ทำนอง จงรัก จันทรรักษา

เพลงถูกคนจน

.....

จบ ม.ศ.5 หางานทำไม่ได้

พอจำแถมจากก็เสียใจ

เรียนต่อก็เรียนไม่ไหวเมื่อขาดเงินทอง

ฉันเป็นลูกคนจน
 จำต้องออกทนกินลมเพื่อปากท้อง
 เกิดมาชาตินี้ไม่พบหัวอกกตัญญู
 ไม่อาจเรียกร่องควมทวาทองไม่มี"

.....

คำร้อง อโนชา สัญญากิจ
 ทำนอง

7.5 สะท้อนปัญหาโสเภณี เพลงลูกกรุงที่กล่าวถึงสาเหตุที่หญิงต้องมาเป็นโสเภณีอยู่บ้าง
 สรุปได้ 2 ประการ คือ

7.5.1 เป็นโสเภณีเพราะถูกหลอก ส่วนใหญ่มักจะกล่าวถึงหญิงสาวหนีไปหลง
 เชื้อผู้ชายกรุงเก่า อย่างง่ายดาย แล้วก็ถูกหลอกให้เข้ามากรุงเก่า เพื่อขายตัวเป็นโสเภณี เช่น

เพลงเทพิคาโรงแรม

".....

อยู่ไม่ทางคนชม

ฉิบหายทองทุ่มหมายเหมือนกรุงไผ่ผ่น

.....

โอ เจ้าดอกเอื้องเอ๋ย

ทวยความสวดยเด่นชวนทึงใจเรียมหา

.....

เจ้าหงกรรมเขาเผ่าพวว่าพัน

ไปหลงอมปากเขาพันไม่รู้หันคนลง

ให้เขาชมเชยเพียงเพื่อแลกเงินตรา

ใคร เขาจึงให้สัญญา... เทพิคาโรงแรม"

คำร้อง กทม หัทธสิโลย
 ทำนอง

เพลงส่งสาวเหนือ

"โอ สาวเหนือเห่โคหลงเช่อยู่รายกาย
 ปลูกดอกปลูกดวง เขาไม้ม่วงคังคักลาวไว
 จิงหมองจิตใจกลมดัดยไคนปลอมขวัญ
 ทนทุกขุขุสันต์ เสราทุกวันน้ำตาตกใน
 อยากอญกรุง จิงมาหมายมุ่งเขามากรุงไกล
 คึงถูกกักขังให้เป็นนางห้องแห่งกระจักใส
 คอยฆ่าจากชายสุดเสียตายสูญในความสาว....."

.....

คำร้อง
 พยงค์ มุกดา
 ทำนอง

7.5.2 เป็นโศกนาฏเพราะสมัครใจ เพลงลูกกรุงไค่กล่าวถึงหญิงที่เป็นโศกนาฏ
 ด้วยความสมัครใจว่าเป็นเพราะความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ ความยากจน ความรุ่มรวย ไม่มีใครรับเข้าทำงาน
 ของคิมานทองสุกหาเลี้ยงตัว เลี้ยงพี่น้อง พ่อและแม่ แม่จะถูกคนประณามข่มขืนเหยียดก็จำต้องยอม ตัวอย่าง
 จากเพลง

เพลงหญิงขายขี้โม่ง

"เพราะความขัดสนยากจนนะท่าน
 ทองหาเลี้ยงตัว...ถึงชั่วก็ตาม
 ไหนจะพี่น้องทั้งพ่อและแม่
 อุทิศตัวคน คิมานพรมมา

.....

"ไชวจะขอมงานการขายขี้โม่งชั่วพรม
 ขอจงอย่าประณาม โปรดสงสารเด็กทานเจ้าชา
 คัสอดแลหัวถึง ใคร เขาจะให้อภัย
 หวังเพียงเพื่อได้เงินตราประทังชีวาเลี้ยงไปวัน..."

คำร้อง
 จงรัก จันทรรัก
 ทำนอง

เพลงไม่ประหານ้ำใจ

"จากใจของชายขอ ๆ
ขอชายตัว เพื่อเลี้ยงชีวา
มีมอนกเจ็ทจำไร้เห็น
น้องท้าวตฤณาศาสตร์าญ

.....

เราไม่ถ่อสังคัมเขาวัว
เป็นนางนวกรุ่งฟ้า
เขอนำเงินส่งกลับบ้าน
เจือจานคนจน....."

คำร้อง
ท่านอง
สง่า อารัมภีร

เพลงหญิงทักเบอร์

"ฉันต้องยอมทนให้คนปราม
เกิดเป็นคนกับเขาทั้งที
ฉันทรากทำงานค่านับการ
เหนื่อยยากแสนแสบทนากว่าจะได้เงินมา

.....

ผู้คนพากันเหยียดหยามคำสาส์นคิ
สังคัมไม่โยคีโลกนี้ไม่มีเมตตา
ให้ความสุขสำราญแต่ชายที่ไซ้เงินตรา
บางครั้งนำตาไหลรินท่วมใจ.....

คำร้อง
ท่านอง
เกษม อิศริยวงศ์

7.6 สะท้อนปัญหาลูกเมียเช่า อาชีพเมียเช่าได้แพร่หลายในประเทศไทย เพราะการ
ตั้งฐานทัพของทหารอเมริกันในประเทศไทยเพื่อรบในเวียดนาม ในระหว่างปี พ.ศ. 2510 - 2518 และ
ช่วงนี้เองที่หญิงไทยจำนวนหนึ่งที่มีความยากจนและถูกบีบบังคับจากเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้ต้องมาทำมาหากิน
และเป็นเมียเช่าทหารอเมริกันอย่างมากมาย จนกระทั่งสงครามจบสิ้นลง ทหารอเมริกันยกทัพกลับไปหมด
แต่สิ่งที่เหลือและทิ้งไว้เป็นปัญหากับสังคมไทย นั่นคือ ลูกเมียเช่า ซึ่งมีทั้งนิวสาว และนิวก่า คนเหล่านี้
ได้รับการดูแลเหยียดหยามประชดประชันจากคนทั่วไป

สำหรับเพลงลูกกรุงนั้นกันทั้งกล่าวถึงนี้โดยการเปรียบเทียบ เช่น เพลง ขวัญนอกนา ชีวิตคนค่า สำหรับเพลงขวัญนอกนานั้น "เป็นเพลงนำในภาพยนตร์เรื่องขวัญนอกนา อำนวยการสร้างโดย เป๊ยก โปสเตอร์" (สมาคมกัณท์เพลงแห่งประเทศไทย. 2528 : 130) และได้รับรางวัลเสาศาอากาศทองคำ ในปี พ.ศ. 2519 3 รางวัลด้วยกัน คือ ทำนองยอดเยี่ยม คนตรียอดเยี่ยม และแบกและเรียบเรียงเสียงประสานยอดเยี่ยม

เพลงขวัญนอกนา ได้กล่าวถึงความเจ็บปวดทรมานในชีวิตที่ทองเกิดมาด้วยความไม่ตั้งใจของพ่อแม่ ก็เปรียบเหมือนขวัญนอกนาที่หาทำนอกนาแล้วมาเจริญงอกงามเติบโตโดยไม่ตั้งใจปลูก ดังนั้นจึงถูกคนในสังคมรังเกียจเหยียดหยามว่าเป็นลูกเมียเขา โดยเฉพาะลูกเมียเขาที่เป็นคนผิดค่า จะได้รับความชอกช้ำที่ถูกเหยียดจากคนทั่วไปมาก ดังนั้นเพลงขวัญนอกนาและชีวิตคนค่า ได้กล่าวเปรียบไว้ว่า

เพลงขวัญนอกนา

"แต่เกิดมาเป็นตัวเป็นตนนั้น
เจ็บปวดทรมานเรื่องราวของชีวิตเรา

.....

เขาเสียดายถามาราวาเริงดูช
บาปกรรมอันใดจึงเสือกโสมมา

.....

ขอรำพันไว้เป็นบทเพลงเศร้า
ก็ดูราวเหมือนขวัญนอกนา

แล้วหิ้งโศกทุกข์ให้เกิดขึ้นมา
เหมือนขวัญนอกนาเขาไม่ตั้งใจ หล่นตกไปแล้ว
งอกเงย..."

คำร้อง ร้อยแก้ว รักไทย
ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

เพลงชีวิตคนค่า

"คนค่าอย่างเราใครเขาจะเห็นใจ
จึงต้องอับเฉาเงิบเหงาเฝ้าร้องโอย

.....

จะทำไฉนเพราะกรรมสร้างไว้ครั้งใดเรา
ต้องเคียดระโหยโรยแรงโยกโย้เซ

เราเจอแต่คนเหยียดหยามไม่เห็นใจ
โลกยังแค้นใส่ไม่ร้ายไปทุกที

จะมองทางไหนเห็นแต่เขาเขาะเหยียดให้
ไก่อจอกคนที่ยังมีเมตตาคำจูน

.....

เราเป็นลูกไทยทุกไทยไ้ทุกคำ

นิคชงที่ชั่วฉันทำเท่านั้นไทยไ้ครนี้...."

.....

คำร้อง ร้อยแก้ว รักไทย
ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

จากเพลงลูกทุ่งทั้ง 7 ประเภทนี้ นี้แสดงให้เห็นว่าเพลงลูกทุ่งก็มีเนื้อหาสาระกว้างขวาง
หลากหลาย ทั้งในด้านการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ ปัญหาสังคม ศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีใน
แง่มุมต่าง ๆ ให้ความรู้ ชอคิด ตลอดจนกิจกรรมสอนใจแก่ผู้ฟังด้วย เนื้อเพลงแต่ละเพลงจะเป็นเหมือน
บันทึกชีวิตเรื่องราวเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นอกจากเพลงลูกทุ่งจะให้ความสุข ความเพลิดเพลินและความ
บันเทิงใจแล้ว เพลงลูกทุ่งยังมีส่วนช่วยชาติบ้านเมืองให้เกิดความมั่นคง และสร้างสรรค์จรโล่งสังคม
ไทยอีกประการหนึ่ง จึงนับได้ว่าเพลงลูกทุ่งเป็นวรรณกรรมอีกประเภทหนึ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง

วิเคราะห์การใช้ถ้อยคำและโวหารของเพลงลูกทุ่ง

การวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำและโวหารของเพลงลูกทุ่ง จะวิเคราะห์ตามประเภทของเพลง ที่กล่าวไว้ในบทที่ 3 คือ เพลงปลุกใจและสати เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก เพลงเกี่ยวกับความนิคหวังในชีวิต เพลงเกี่ยวกับกิจกรรมสันทนาการ และเพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม โดยจะวิเคราะห์ในเรื่องต่อไปนี้

1. การใช้ถ้อยคำ

- 1.1 การใช้คำง่าย
- 1.2 การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ
- 1.3 การใช้คำอุทาน
- 1.4 การซ้ำคำ
- 1.5 การเล่นคำ
- 1.6 การหาคำคำ
- 1.7 การประสมคำ
- 1.8 การใช้ศัพท์สูง

2. การใช้โวหาร

- 2.1 อุปมา (Simile)
- 2.2 อุปโลกณ์ (Metaphor)
- 2.3 บุคลาธิษฐาน (Personification)
- 2.4 สัญลักษณ์ (Symbol)
- 2.5 อธิพจน์ (Hyperbole)
- 2.6 ปรุจฉา (Rhetorical Question)

เกณฑ์สำหรับวิเคราะห์การใช้อย่างและโวหารมีดังนี้

การใช้อย่าง

การใช้อย่าง หมายถึง การเลือกสรรอย่างให้ได้ความหมายตรงกับที่ตนประสงค์ และ
อย่างนั้นมาเรียบเรียงขึ้นให้อ่านเข้าใจความนึกที่ตนต้องการแสดงออกมา การเลือกสรรอย่าง
และนำอย่างมาเรียบเรียงเราด้วยกัน นักเขียนแต่ละคนทางกวีนิพนธ์การเป็นของตนเอง (สุนทร
พินิจภาวกล. 2517 : 156)

ในการวิเคราะห์เพลงลูกทุ่งในด้านการใช้อย่างจึงมุ่งพิจารณาซึ่งต่อไปนี้

1. การใช้คำง่าย การใช้คำง่ายในเพลงลูกทุ่งนั้น จะใช้อย่างง่าย ๆ ตลอดทั้งเพลง
ทำให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ง่าย ชัดเจน และรวดเร็ว ซึ่งจะพบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ
ดังต่อไปนี้ คือ

1.1 เพลงปลุกใจและสื่อกี๊ นักแต่งเพลงก็จะเลือกอย่างธรรมดาสามัญ เข้าใจง่าย
โดยไม่ต้องแปลศัพท์ แต่เป็นคำที่กระชับ หนักแน่นและปลุกเร้าอารมณ์ได้ดี เช่น ล้างมันจนสิ้น
สู้จนชาติใจ ต้มเดือดหนอย่าให้เลือกไทยสิ้นไปเลย กอดคอกันตาย โว้ยชาติไหน ทั้งตัวอย่าง
เพลงปลุกใจต่อไปนี้

เพลงแผ่นดินไทย

แม่ใครบุกเข้ามารุกฉ้อแดนไทยฉ้อฉลจะสู้
เหล่าศึก ล้างมันจนสิ้น
ขอพลีชีพเพื่อชาติไทยไว้จนแก่กิน
รักษาป้องแผ่นดินสหรัพย์ของไทย

ชาติ ศาสนา ภูมิพิสัย อีกทั้งรัฐธรรมนูญ
กับเทิดทูนไม่ให้อำนาจเสียใครไปใด
แม้ใครทมิฬเพียบพร้อมคนเข้ามาเมื่อไร
สุจริตใจไม่ให้ใคร เข้ามาย่ำยี

.....

คำร้อง
สุรพล โทณะวนิก
ทำนอง

เพลงรักกันไว้เด็กเพื่อนไทย

รักกันไว้เด็กเพื่อนไทย
แค้นเคืองหากันไม่ฉวาก
ยิ้มกันไว้เด็กเพื่อนไทย
ชาติเรารุ่งเรืองใจเมืองเดือน
อันประเทศอยู่ไกลของอาศัย
ชาติไทยประชาแตกกัน
ป้องกันไว้เด็กเพื่อนไทย
แม้ชาติคับคองสิ้นดีกว่า

ทุกคนใช้ใครที่มองว่าวราชาติ
จะเป็นโอกาสให้ศัตรู เชือกเงื่อน
แค้นเคืองตัดไปให้เหลือคือเพื่อน
จะเชือกเงื่อนทองไม่ใช่โทษชาวไทยด้วยกัน
ประชารักใคร่แข็งขัน
ชาติที่น้อมจนหมิ่นทาศา
พร้อมเพียรร่วมใจเพื่อนทองทั่วหน้า
กันเด็กหนาอย่าให้เชือกไทยสิ้นไปเลย

คำร้อง
วัน เวธ
ทำนอง

เพลงไทยเก่า

.....

กอดคอกันตายไว้อาลัยชาติไทย

มียอมให้ใครปล้นแผ่นดินไป

สู้จนชาติใจจริงมีชาติไทยด้วยสามัคคี

เพื่อนเอ๋ยเรารักชาติไทย

อย่าให้ใครมาขโมยความดี

เราต้องการให้แตกสามัคคี

อย่าเชื่อกันว่ามีใครจะทำลายชาติไทย

คำร้อง

ทำนอง

สุรพล โทณะวณิก

1.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ ถ้อยคำที่นำมาใช้เป็นคำสรรพนามที่หญิงชายทุกคนใช้ต่อกันในชีวิตประจำวัน หรือเป็นส่วนหนึ่งที่คุ้นกันจนคุ้นหู เช่น ให้โรคร้ายจากให้ทางทุกภัย ให้มีลูกหัวมีท้ายนี้ จนแก่เฒ่าถ้อยไม่เท่าของของ ร. ผู้เริ่มจะเป็นใคร
 ญ. นางนพมาศใจ ร. แหมชอบใจจริง เป็นคน กังถ้อยอย่าง

เพลงสงกรานต์

ร. น้ำของฟ้าอยู่ในขันน้อย

ขอสาธยายให้น้องได้เห็นถึงใน

ญ. น้องขอสาธยายแทนรักฉัน

ให้โรคร้ายจากให้ทางทุกภัย

มีพอกไม่ล้นขมมน้ำใจ

ร้อนรุ่มกลุ่มใจหายไปดับพลัน

ให้สุขทุกวันให้ฝันไว้อ

ฝันในสิ่งใดสนใจเช่นฝัน

.....

คำร้อง

ทำนอง

สุรพล โทณะวณิก

เพลงสอยกระตังไทย

.....

- ญ. เชื้อจ้าวยากูใหม่ ๆ ประวัติความนัยวันสอยกระตัง
 ข. ทอบทอยจะไคหายง ๆ วันสอยกระตังมีมาอย่างไร
 ญ. วันสอยกระตังนี้หนา ๆ มีมาสมัยสุโขทัย
 ข. บุรี เริ่มจะเป็นใคร
 ญ. นางนพมาศใจ
 ข. แพทชอบใจเธอจึง

คำร้อง
 ทำนอง
 ว. รัชฎานันท์

เพลงวันวิสาข

- วันนี้เป็นวันมงคลสมรสของคุณ
ให้มือหักให้เท้าเปื้อน
 ให้รักกันนาน ๆ หวานทั้งใจกาย
จนแก่เฒ่าก็ไม่เหว่ยอกทอง
- ให้คู่ครองคนสุขสวัสดิ์
 ให้เป็นเศรษฐีมีเงินทอง
 ไม่มีโรคภัยคงอยู่เป็นคู่ครอง
 สามัคคีปรองดองครองรักตลอดกาล

คำร้อง
 ทำนอง
 สุรพล โทณะวนิก

1.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ นักแต่งเพลงก็นิยมใช้คำง่าย ๆ ในการบรรยายหรือพรรณนา หอม หุง ทะเล และสถานที่ต่าง ๆ ดังเช่น รักฝันไปรเมาทันชาวนา
 ทั่วไกล ชมทะเลแสนเพลินสวຍเหลือเกินครุ่มเย็น ฉันทักกรุงเทพฯ ที่มีพระแก้ว เป็นต้น
 ดังตัวอย่างเพลง

เพลงบานานา

ฉันรักทองนาข้าวปลาอุดมสมบูรณ์
ฉันรักกระท่อมน้ำมนต์มีคุณ
ฉันรักเจ้าหุ่ยเพื่อนคุยเมื่อยามไถนา
ฉันรักบึงน้ำที่งามด้วยบัวน้อยใหญ่

.....

พี่ซดเพิ่มพูนต่างคนหามาหากิน
พื้นเรือนเราจะเป็นดินแต่เรามีสิ้นน้ำใจ
รักฝนโปรยมาต้นข้าวในนาพรืดไกล
ฝูงปลาเวียนว่ายแหวกไปใกล้ชายน้ำกอไผ่
เสียดสี

คำร้อง สาโรจน์ เสมทรัพย์
ทำนอง

เพลงชมทะเล

.....

หมู่ปลา
เสียงดัง
ชมทะเลแสนเพลิน
จนตะวันคล้อยเย็น

ว่ายไปตามริมฝั่ง
คลื่นก็ยังซัดกระเซ็น
สวยเหลือเกินดูมเย็น
ฉันเห็นเล่นอยู่เที่ยว

คำร้อง กมล หัศกิจไอย
ทำนอง

เพลงฉันรักกรุงเทพฯ

.....

๑. ฉันรักกรุงเทพฯ ที่มีพระแก้ว
๒. ฉันรักแม่น้ำแคว เวียงวังทอง
๓. ฉันรักวัดวา อารามระยอง
๔. และฉันรักองค์ทั้งสองกษัตริย์ไทย
๕. โอ้ว่ากรุงเทพฯ แห่งความหลัง แม้บางครั้งเคยร้องไห้
๖. เคยโศกเศร้ารักหักอกฉันความฝันเลยไกล

คำร้อง วินัย รุ่งอนันต์
ทำนอง

1.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก ส่วนใหญ่ใช้คำง่ายเพื่อให้นางผู้ฟัง ผู้แต่งเลือกใช้คำธรรมดา เช่น ทอ แม่ ลูก นัว เมีย พี่ น้อง ตลอดจนถึงคำที่ไพเราะงดงาม และมีน้ำเสียงละมุนละไม เช่น บิดา มารดา เหยาเรือน แม่ศรีเรือน แม่ศรีนวล เป็นต้น ดังตัวอย่าง

เพลงลูกค้อขวางใจ

ลูกค้อขวางใจของทอและแม่
มีเหยามีเรือนไปแล้วก็ยังขวางใจ
ให้จริงแค่ไหนที่คำโบราณหานว่า
แต่ตรงกันข้ามจะมีลูกสักเท่าไร

เสียงทอแลตั้งแต่เลือกจนโตใหญ่
ลูกสุดทุกซออย่างไรเฝ้าหวงใจเฝ้าเคยเชื่อมคลาย
ลูกสืบคนนั้นหนาเสียงบิคา มารดาไม่ได้
ทอแม่เสียงดังได้ เพราะเหตุใจจึงเป็นเช่นนี้

.....

คำร้อง
ทำนอง
สุธรรมทัศน์ ศิริประภา

เพลงแม่ศรีเรือน

แม่ศรี เฝ้าแม่ศรี เรือน
น้องเป็นทั้งเพื่อนและเมียที่รักภริยา
ยามนัวกลับจากงาน คนชุบ้านเคหา
เหยา เรือนงามตา เฝ้าเฝ้ามา ทายคลายอาวรณ

แม่ศรี เฝ้าแม่ศรี นวล
น้องก็ครบถวน สิ่งควรอยู่หึงสิ่งวร
ปรณนิมิตหีวดี โดยไมมีแงอน
เรื่องกินหลับนอน ไม่เคยเื่อครอนอะไร

.....

คำร้อง
ทำนอง
ไพบูลย์ บุตรขัน

เพลงรักใจไหม

- ช. เห็นไทรทิวไร เมื่อทองลมซ่านให้เจ้าลมพลอครักภรรยานา
 พู. ม่านไทร ยอยหยอระยาการมเย็นเหมือนตึงเป็นวิมานเมืองฟ้า
 ช. ลมโซ่ยทวน มวลคอกโมนนานา ทอมไม่เกินกว่านวนถนอง
 พู. อูย อยาทอง ของหวงห้าม
 ช. พี่เรยเพียงนิต ไยของนิกห้ามปราม
 พู. มิควรหยามหยาม

.....

คำร้อง
 พยงค์ มุกดา
 ทำนอง

1.5 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต ส่วนใหญ่จะใช้คำง่าย ๆ ที่หาได้ง่าย
 ตกทอดมา เลียดเหงาใจ บางครั้งมักกล่าวเป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ก่อให้เกิดอารมณ์
 เศร้าสร้อยคลอเคลียไปทั่ว เช่น คำว่า "บาคหัวใจเหลือเกิน" "ขออภัยเจ้ายังทำได้"
 "ไยทราชมชนจึงมาเปลี่ยนใจ" "นิมนานเท่าไรแล้วเธอก็ไปจากฉันจริง ๆ " "ฉันรักกันแล้วหรือ
 อย่างไร" เป็นต้น ดังตัวอย่าง

เพลงบาคหัวใจ

บาคหัวใจเหลือเกิน

ฉันนอนคึกคกตลอดคืน

บาคหัวใจเหลือก็

แล้วจะรักกันอย่างไร

.....

พี่ยังเฝ้าดูเธอเป็นอื่น

ไยทราชมชนจึงมาเปลี่ยนใจ

ขออภัยเจ้ายังทำได้

เธอมีไหมก็ควรบอกฉัน

คำร้อง
 สุรพล โทณะวณิก
 ทำนอง

เพลงอาลัยรัก

ฉันรักเธอรักเธอด้วยความไหวหวั่น
มีหันเหไรรอแล้วเธอก็ไปจากฉันจริง ๆ
 แม้มีปีกโฉบบินไต่เหมือนนก
 ฉันจะบินมาพ่ายพร หน้าทัก

ว่าสักวันฉันคงถูกทอดทิ้ง
 เธอทอดทิ้งให้อาลัยอยู่กับความรัก
 ออกจะทอขวัญใจพวกคนรัก
 ให้ขอความรักเช็ดเลือดและน้ำตา
 คำร้อง ชวดี อินทรวิจิตร
 ทำนอง สมาน กาญจนะณลิน

เพลงคนลวง

ฉันรักกันแล้วหรืออย่างไร
 รักเอ๋ยเคยชมชื่นกับคืนไปเชย
 จากไปไม่มีแม้แตเงา
 รักเอ๋ยเขาเคยหวงถูกใครขวางชิงไว้

เขาจึงขดกัโง้งไต่ไม้ไผ่
 ไม่มีเหลือเยื่อใย
 เขาเลิ้มว่าเราเป็นคางใจ
 ไม่คิดถึงใจเรา

.....

คำร้อง
 ป. ชื่นประโยชน์
 ทำนอง

1.6 เพลงที่เกี่ยวข้องกับคตินิยมสอนใจ มักจะใช้คำหรือวลีที่คนทั่วไปรู้จักและคุ้นเคย เพื่อให้ผู้ฟังรำลึกและจดจำได้ง่าย จะได้นำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง เช่นคำว่า ใครจะอยู่ว่า, ทุกคนเกิดมาต้องตาย, โลกนี้ไม่มีใครแน่, เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า, ชาติเจริญเพราะมีเด็กดี เป็นต้น ดังตัวอย่าง

เพลงไครจะอยู่คำฟ้า

มีไครที่อยู่คำฟ้า

ไม่เห็นมีเว้นสักราย
เราเป็นร่วมแดนดินเขียว
เมตตาเกื้อหนุนจนเจือ

.....

ทุกคนเกิดมากองกาย
สุดหายร่างกายไม่เหลือ
ควรเหลียวแลจิตเอื้อเพื่อ
อย่าเพียงทำเพื่อตัวเรา

คำร้อง วรภัท วรเวช
ทำนอง

เพลงเมื่อชีวิตยังอยู่

โลกเรามีใครดูแล

ดูและทุกข์โศกเคราะห์หิ้วเราะร้องไห้ ไม่ว่าไครต่างคนทนรับเอา
ถ้าเราล้มหิ้วเราะรับ โลกจะยื่นหิ้วเราะร่วมทวยเรา
ถ้าหมั่นหมอง ร้องไห้สิ้นสติซึมเศร้า นั้นแหละเราะร้องไปคนเดียว

.....

คำร้อง พยงค์ มุกดา
ทำนอง

เพลงเด็กไทย

หนูเอ๋ย... หนูเป็นเด็กไทย
ชาติเจริญเพราะมีเด็กดี
หนูเอ๋ย... เด็กดีของ เชื้อพ้อง
จงหมั่นเพียรเล่าเรียนวิชา

.....

หนูควรรูมิใจ-เลือกไทยของเรา
ควยเด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า
จะสอนสั่งหนูยังเยาว์มีบุญญา
ไว้เป็นทุนภายหน้าเวลามีครช ครว

คำร้อง จงรัก จันทร์กลา
ทำนอง

1.7 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม เป็นการสะท้อนเรื่องราวความเป็นอยู่ และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน นักแต่งใจกว้างเพื่อให้ฟังแล้วเห็นภาพเป็นรูปธรรม มักเป็นถ้อยคำธรรมดาที่ใคร่กันใคร่กันในชีวิตประจำวัน เช่น จม ม.ศ.5 ทางานทำไมได้ จันเป็นลูกคนจน กองขยะวางมีกลิ่นเหม็นส่ง ยากแค้นแสนเวทนา เป็นต้น ดังตัวอย่าง

เพลงลูกคนจน

.....
แต่แล้วพอแม่ก็เสียชีวิต

พอจำแม่จากรูก็เสียใจ

จันเป็นลูกคนจน

เกิดชาตินี้ไม่พบหัวอกกอดคอกของ

จม-ม.ศ. 5 ทางานทำไมได้

เรียนต่อก็เรียนไม่ไหวเมื่อยากไร้เงินทอง

จำต้องออกหาคืนรนเพื่อปากเพื่อท้อง

ไม้อาจเรียกร้องทวยหาพวกพ้องไม่มี

คำร้อง

อโนชา สัญญากิจ

ทำนอง

เพลงกรุงเทพวันนี้ (2523)

กรุงเทพเรานั่นตอนกลางวันรถติดมากมาย

นั่น... แลจอมองไหน มีแต่ควันไฟคลุ้งลอยหมอกอง

ที่ข้าง ๆ ทางกองขยะวางมีกลิ่นเหม็นส่ง

ฝนตกน้ำพาเศษผงตันทางน้ำลงท่วมท้นที่

กรุงเทพศรีนครตอนกลางคืนไม่ค้อเมื่อก่อน

รถเรือพักผ่อนนอนกันเงิบเขยิบข้างกันนั้นไม่มี

คนรวยเงินตราเที่ยวคลับเหียววาร์เจ๋งที่

คนจนอย่างพวกเรานี้สวรรค์ไม่มีให้อยากดิ

.....

คำร้อง

เกียรติศักดิ์ พุทธิรักษา

ทำนอง

เพลงหญิงศึกเบอร์

ฉันต้องยอมทนให้คนประณาม
 ผู้คนพากันเหยียดหยามว่าพราหมณ์ชั่วช้าอันนี้
 เกิดเป็นคนกับเราทั้งที่
 สังคมไม่เคยโยคี โลกนี้ไม่มีเมตตา
 ฉันตรากตรำงานค้ำบวการ
 ให้ความสุขสมสราญแก่ชายที่ไร้เงินตรา
เหนื่อยยากแสนแสนเวทนา
 กว่าจะได้เงินมาบางครั้งนำตาไหลรินท่วมใจ

คำร้อง เกษม อิศริยวงศ์
 ทำนอง

2. การใช้คำเขียนเสียงธรรมชาติ การใช้คำเขียนเสียงธรรมชาติ หมายถึง
 เขียนเสียงที่เกิดตามธรรมชาติ เช่น เสียงสัตว์ร้อง เสียงฝนตก เสียงน้ำไหล เสียงลม
 เสียงมนุษย์ ฯลฯ หรือการใช้คำที่ทำให้สะท้อนความรู้สึก ถ้ากวีหรือนักแต่งเพลงขอใส่
 คำที่เขียนเสียงธรรมชาติอย่างเหมาะสมจะเป็นการช่วยสร้างจินตภาพให้แก่ผู้อ่านหรือผู้ฟัง
 เห็นภาพและได้ยินเสียงเหมือนว่าเหตุการณ์นั้นกำลังเกิดขึ้นจริง ๆ

การใช้คำเขียนเสียงธรรมชาติ จะพบในเพลงลูกกรุงประเภทต่าง ๆ

ดังต่อไปนี้คือ

2.1 เพลงปลุกใจและสฤติ จะพบคำเขียนเสียงในเพลงกอกมิน ซึ่งใช้
 คำเขียนเสียงเป็นใหญ่ที่ยิ่งก้องกัมม์ เสียงกังกวม กังค้วอย่าง

เพลงกอฉนิ

.....

บ่่าเบ่ลื้อวไม่กรั้นเกรง มีแต่ยุ่งแตกเพลงไม้อาจห่อมิโหล
พวกเรายังไ้ร่าร่งแก่เขาโง้งโคงคอยเหตุเภทภัย
เขาพลีชีวิตเพื่ออิฏฐนิ ๗ ข้าศึกมาชิงคุ้มไ้มันพันแสนไทย

.....

คำร้อง พงศ์ มุกดา
ทำนอง

2.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งจะพบคำเลียนเสียง
ธรรมชาติในเพลงเหือนอ้ายเหือนยี่ และเพลงระงัง กิปีไ้
เพลงเหือนอ้ายเหือนยี่ มีการใช้คำเลียนเสียงฝนที่ตกลงพื้นดังจ๊ก ๆ
ดังท้าวอย่าง

เพลงเหือนอ้ายเหือนยี่

.....

เหือนหกฝนตกจ๊ก ๆ
กอกหมอนนอนหนาวรำไป

พี่ยังกุ่มหนก กีกุ่มมูใจ
พี่ร้องไห้ไกลจะเข้าพรรษา

.....

คำร้อง สาโรจน์ เสมอทรัพย์
ทำนอง

ส่วนเพลงระงัง กิปีไ้ มีการเลียนเสียงระงัง ดังท้าวอย่าง

เพลงระฆังกังหันใหม่

กึ่งกึ่งกึ่ง แกลงแกลงแกลง กึ่งกึ่งกึ่ง กึ่งแกลงแกลงแกลง กึ่งกึ่งกึ่ง
แกลงแกลงแกลง กึ่งกึ่งกึ่ง กึ่งแกลงแกลงแกลง

เพลงระฆังแว่วมาเพราะซบใจ

เพลงระฆังแว่วไปพิไลอ่อนหวาน

ชวนระเริงรื่นรมย์และเบิกบาน

เป็นสัญญาณเริ่มต้นของวันใหม่

.....

คำร้อง จงรัก จันทร์คณา

ทำนอง จินตนาการ

2.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ มักแต่งเพลงลูกทุ่งนิยมใช้
 คำเลียนเสียงธรรมชาติ ซึ่งพบในเพลงโพระกอก ผีเสื้อกับคอกไม้ คอกอ้อ ไพรโยค
 และเพิ่นไพร

เพลงโพระกอก มีการใช้คำเลียนเสียงนกโพระกอก ซึ่งร้องว่า
 โดก โป่ก โดก โป่ก ดังตัวอย่าง

เพลงโพระกอก

เสียงนกโพระกอกมันร้อง โดก โป่ก โดก โป่ก อยู่บนไหน (ฮัม)

พระพุทธรูปเจ้าข้า ซบถึงเพกานั้นเป็นไร คัวมันเขียวเขียว

บินเขียวไปเข้าโพรงไม้ทางนี้เอ๋ย

.....

คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร

ทำนอง ไพบรียะ

เพลงผีเสื้อกับคอกไม้ มีการใช้คำเลียนเสียงนกกระเรียน ซึ่งร้อง
 เสียงจิ้งจิก ดังตัวอย่าง

เพลงผีเสื้อกับดอกไม้

.....

เชือก เบ้นขามสายลมรำเพย เบาเบา

เมฆหมอก เป็นสี เพลิดเพลินลอบไป

แห่งหนึ่ง กิ่งจี่จี่ เอ็นท้ออะไร

เพลินใจเมื่อไคร้ เสียงมัน

.....

คำร้อง วน วน
ทำนอง วน วน

เพลงดอกช่อ มีการใช้คำเลียนเสียงลมผ่านไปมา เสียงกิ่ง หวีว หวีว

กิ่งตัวอย่าง

เพลงดอกช่อ

.....

หวีว หวีว ลมพัดพลิ้วผ่านพรม

นำอิฉาฉาแอมแอมเสียงอ้อเอียงอาย

หากเราเป็นลมจะพรมแต่เพียงผิวกาย

มิเข้าชอกใช้ไถ่ล่อ ๆ กระซิบในแก้มอ้อ ...

.....

คำร้อง อิงอร

ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

เพลงไทรโยค มีการใช้คำเลียนเสียงน้ำตกไหลตกลงมาดัง
ดังตัวอย่าง

เพลงไทรโยค

.....

เสียงระยิบไทรให้ใจหวิวหวาดผว
เสียงน้ำตกซ่าเหมือนน้ำตาเราหลัง
ทั้งเหมือนใครเพื่อหล้าม ยามหัวใจจุ่มคลั่ง
เสียงมันดังไหลลงดังเสียงกังวาน ออกเอ๋ยเหมือนใจ
เรานหลก รานทั้งซาวซ่านสะท้านใจ
คำร้อง ไชย โกรเลิศ
ทำนอง

เพลงเพลินไพร มีการใช้คำเลียนเสียงน้ำไหลผ่านกระทบหิน เสียงดัง
จอก จอก จอก จอก จอก ดังตัวอย่าง

เพลง เพลินไพร

.....

จอก จอก จอก จอก จอก น้ำห้วยผ่านหิน
พาชวนเพลินยามเย็นเหมือนดังเสียงเพลงที่บรรเลงกล่อมทกณไพโร
หล่นกลาดเกลื่อนยามอมโรยพาปรางไปรยโมไมทอง

.....

คำร้อง วราห์ วรเวช
ทำนอง

เพลงเพลินไพร เป็นเพลงที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมงานประกวด
เพลงไทยป๊อป 26 จัดโดยสยามกลการมิวสิกฟาว์นเคชั่น 15 มกราคม 2526 (วราห์ วรเวช.
2528 : 16)

3. การใช้คำอุทาน การใช้คำอุทานในเพลงลูกกรุงนั้น เพื่เน้นกิริยาอาการของ
อารมณ์ และความรู้สึกให้มีน้ำหนักมากขึ้น โดยไม่ต้องพรรณนาด้วยข้อความยาว เช่น
ใช้คำว่า อนิจจา อู๋ เอ๊ะ โอ โห หุหุ โห ้วย อ้อ โอ๊ะ เป็นต้น

การใช้คำอุทาน ใช้แสดงอาการดังต่อไปนี้

อนิจจา	ใช้แสดงความสงสารสังเวช หรือประหลาดใจ
อู๋, โอ๊ะ	ใช้แสดงอาการตกใจ
้วย	ใช้แสดงอาการว่าตกใจ มักใช้ในหมู่ผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย
เอ๊ะ	ใช้แสดงความฉงน หรือไม่เข้าใจ
อ้อ, อ้อ	ใช้แสดงว่ารู้แล้ว เข้าใจแล้ว หรือนึกได้
โอ	ใช้กล่าวรำพึง หรือปลอบโยน
โห	ใช้แสดงความสงสาร หรือเห็นอกเห็นใจ เป็นต้น
หุหุ	
โถ	ใช้แสดงความสงสาร หรือเห็นอกเห็นใจ เป็นต้น
โธ	

การใช้คำอุทาน จะพบในเพลงลูกกรุงประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

3.1 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งจะพบการใช้คำอุทาน
ในเพลง ระฆังรัก บทเรียนก่อนวิวาห์
เพลงระฆังรัก มีการใช้คำอุทาน โอ เนื่องจากเป็นการกล่าวปลอบ
โยนให้คลายความเศร้าเสียใจในสิ่งที่จะจากไป

เพลงระฆังรัก

.....

โอ ปี่เงินไกลห่าง
 สีน้เงินอย่าเสียใจ

อย่าเคืองระคายอย่าอ้างว้างไป
 ไม่เป็นไร เพราะปี่นี้เป็นของ

.....

คำร้อง รathi อินทรวิจิตร
 ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

เพลงบทเรียนก่อนวิวาห์ มีการใช้คำอุทาน โอ พุทโธ เพื่อแสดงความสงสัย
 หรือเห็นอกเห็นใจ คำว่า ้วย อู๋ โอะ แสดงความประหลาดใจ และคำว่า ออ เพื่อแสดงว่า
 เข้าใจแล้ว

~~*~~ เพลงบทเรียนก่อนวิวาห์

.....

ธ. เจ้าจะหวั่นอะไร ไม่เห็นจะน่ากลัวเลย

ญ. ไร ที่เอ๋ย ก็ไม่เคยยังกลัวใจ

.....

ญ. ก็ครุคอยคิดไม่ขอ

ธ. พุทโธ...จะถือทำไม

ญ. จมูกอย่าหันมาไกล

ธ. เอ็กไปเฉยไว้คนดี

ญ. ้วย เบื่อเหลือใจจากพู่เข้าไปทุกที

ธ. แม้อยากรู้ก็ควรต้องขมียกครู

.....

ญ. อู๋พอนะ

ธ. ประเคียว

ญ. อู๋พอนา

ธ. ประเคียว

.....

เพลงที่ได้รับความนิยม

ไพบูลย์ บุตรขัน แต่งทั้งเพลงลูกทุ่งและลูกกรุง เพลงที่
นักร้องลูกกรุงนำมาขับร้องจนเป็นที่นิยม เช่น เพลง
กลิ่นโคลนสาบควาย คำน้านม ทารางดวงใจ แม่ศรีเรือน
เสียงระฆังดัง สามหัวใจ โลกนี้คือละคร ขวัญใจคนจน
เบญจเพส ฯลฯ

รางวัลเกียรติยศ

รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 3 ปี 2514
คำร้องลูกกรุง ชนะเลิศ ประเภท ข เพลง โลกนี้คือละคร
ขับร้องโดย สุเทพ วงศ์กำแหง ไพบูลย์ บุตรขัน ถึงแก่กรรม
เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2515

มนัส ปิติสานต์เกิด

วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2471

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

การศึกษา

กองดุริยางค์ทหารอากาศ

ผู้แนะนำแต่งเพลงและดนตรี

อาจารย์พระเจนดุริยางค์

เพลงแรกที่เป็นทีกแบบเสียง

"แอมใจ" น้าด้ง ขับร้อง

เพลงที่ได้รับความนิยม

เหมือนคนละฟากฟ้า คินคำรัก เล่นท่า เขอกู้
หุ่นไล่กา ฯลฯ

ญ. อ้อ กอดก้นนิท

ข. จะจูบอีกหน่อยจูบยั้งรอหมักเป็นหมักใจ

ญ. ไทเนอกกอดนิท

ข. โอ๊ะ บอกไม้โค อคหัวใจไวรอวันวิาว

คำร้อง โทณม ชนประสิทธิ์

ทำนอง สมาน กาญจนผลิน

3.2 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ ทบการใช้คำอุทานในเพลงนี้ เสือกับคอกไม้ เพลงรักเจ้าพระยา กรุงเทพฯ ฉันทักกรุงเทพฯ เชียงราย ภูกระตัง คาวเหนือ วาสิฏฐีจำแลง และนวลแข

เพลงนี้ เสือกับคอกไม้ มีการใช้คำอุทาน อ้อ เพื่อแสดงว่าเข้าใจแล้ว และคำว่า เอะ แสดงความฉงน

เพลงนี้ เสือกับคอกไม้

เมื่อยามรุ่งสุริยเรืองรอง แสงทองส่องฟ้าอำไพ

สคสวาย...อ้อ ไทเนอกอะไร ไทเน...อ้อ...นั้นหมกม...งามตา

.....

แห่งหนก้งจันจัน เอะ นกอะไร

เพลินใจเมื่อโคฟังเสียงมัน

.....

คำร้อง " ล้วน ควันธรรม
ทำนอง

เพลงรักเจ้าพระยา กรุงเทพฯ ฉันทักกรุงเทพฯ เชียงราย ภูกระตัง คาวเหนือ วาสิฏฐีจำแลง และนวลแข มีการใช้คำอุทาน อ้อ เนื่องจากเป็นการกล่าวรำพึงรำพัน ในทำนองชมยนิทที่โคพบเห็น

เพลงรักเจ้าพระยา

.....

เจ้าพระยาระบิบทา ละเลื่อมล่ายคล้ายกำมะหยี่
ไอ้ ราชวี คีนี่มีเพลงขับคลอหยอกล้ออุรา

.....

คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร
 ทำนอง ปราจีน ทรงเป้า

เพลงกรุงเทพฯ

ไอ้ กรุงเทพฯ
 น้ำสายชล

เทพเสกสรรค์ปั้นกาลกล
 เจ้าพระยาพาชื่นใจ
 คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร
 ทำนอง สมาน กาญจนะยสิน

เพลงฉันรักกรุงเทพฯ

.....

ข. ไอ้ ว่ากรุงเทพฯ แห่งความหลัง แม้บางครั้งเคยร้องไห้
 จ. เคยโดนรักหักอกฉันความฝันเลยไกล
 (พร้อม) กรุงเทพฯ มีคล้ายรักจากฉัน

คำร้อง วินัย รุ่งอนันต์
 ทำนอง

เพลงเชียงราย

.....

แม่น้ำกกแห่งใจของชาวเชียงราย

โอ้ แม่สายส่งนามระบือไกล

.....

คำร้อง

พนม เพชรสงคราม

ทำนอง

เพลงภูกระตัง

.....

โอ้ เมือง เลยใจไม่ลืมเลยไป

เพราะเสน่ห์ตรึงใจเมื่อยามไค้มา

.....

โอ้ อุทยานแห่งชาตินี้

หลายหลากมากมีที่ไค้ชมตื่นตาตื่นใจ

.....

คำร้อง

พรเลิศ สารานิยคุณ

ทำนอง

เพลงควาวเหนือ

.....

โอ้ เจ้ากุจกัควาวเหนือ

รังนี้สุขเหลือเหนือคาราหัวเวหน

.....

คำร้อง

พยงค์ มุกดา

ทำนอง

เพลง วาสิฏฐีจำแลง

.....

โอ วาสิฏฐีอย่าแหมง
เหมือนเป็นขวัญตา

แมกลายกลับแปลงร่างมา
หยาดมาชวนชมภิรมย์ชิวยาม
คำร้อง ไพฑูรย์ บุตรชื่น
ทำนอง สมาน กาญจนะฉฉิน

เพลง นวอแซ

.....

โอ แก้วทาสุดาสวรรค์

เพียงที่นั่น ๆ คราใดใจเฝ้าน

.....

คำร้อง ไสว ไชยเลิศ
ทำนอง นารถ ฉัตรบุษกร

3.3 เพลงเกี่ยวกับความรัก พบการใช้คำสุภาพในเพลง รักไคร้หม่ไทร ชนชนนี้
โอรัก ทานะพะเยา ยามคึก ลมจาลม และลมสวาท คำสุภาพที่ใช้ อุบ โถ โอ
อุบ ในเพลงรักไคร้หม่ไทร แสดงอาการปกป้อง ตกใจและเขินอาย

เพลง รักไคร้หม่ไทร

.....

ข. ลมโชนหวานพลคอกไม้บานา หอมไม่เกินไปทวนพลแก้มน้อง
ญ. อุบ ชยาทอง ของหวางห้าม
ช. พี่เขยเพียงนึก ไบน้องปิคห้ามปราม

.....

คำร้อง
พวงค์ มุกดา
ทำนอง

เพลงจอมจ่อมและลมสาวท มีการใช้คำอุทาน คือ โอ เพื่อแสดงการขอ
ความเห็นใจ

เพลง จอมจ่อม

จอมจ่อมว่าเพย

.....

โอ ... ลมช่วยเอ๋ยเฉยคอบวารา

คำร้อง เกษม ธีระภินันท์
ทำนอง สมาน กาญจนะฉลิน

เพลงลมสาวท

.....

ลมเอ๋ยอมพิลเลียบเรือกหา

โอ เพียงหมายใจให้ลมพาขวัญใจชุมนุมมาทรมนัยแนบกาย

.....

คำร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล
ทำนอง สว่าง ทองชัย

เพลงชนกชนนี โอ้รัก กว้านพะเยา และยามคึก มีการใช้คำอุทาน
โอ้ ราวพิ้งว่าพันเกี่ยวกับความรู้สึกต่าง ๆ ความรัก และความซาบซึ้ง

เพลง ชนกชนนี

โอ้ ความซาบซึ้งครึ่งใจ

.....

โอ้ ชนกชนนี

.....

ไหนจะมีทั้งแนอันแนบ เปรี๊ยะสาบซึ้ง

เลียบดูกันจนใหญ่ทอไม้ทำนนั้นขรา

คำร้อง ไพฑูริย์ บุตรขัน
ทำนอง

เพลงโอรัก

โอ...โอรักเธอ

รศหวานโคเคยเทียมได้

.....

โอ...โอรักเรา

รักนั้นจงเนาแน่นิ่ง

คำร้อง

ท่านอง

พยางค์ มุกดา

เพลงกวางพะเยา

โอ ชารสวรรค์กวางพะเยา

ชารรักเราครวญคร่ำ

ลมโชยทั่วว่า

ในวังน้ำวนพรางพรมมนตร์รักษา

.....

คำร้อง ชาสี อินทรวิจิตร

ท่านอง สมาน กาญจนะชลิน

เพลงยามศึก

.....

โอ...เหมือนหอมเสียนเสียนเพียงกลิ่น

ชนเอยถวิลอรสรางสวาทนวล

.....

คำร้อง

ท่านอง

ใสด ไกรเดช

3.4 เพลงเกี่ยวกับความนึกหวังในชีวิต พบการใช้คำอุทาน อนิจจา โอ้ ไร่ โด

เพลงนำทานหรือจะแก้ปัญหาก็ และเพลงขลุ่ยปลุกผม มีการใช้คำอุทาน อนิจจา และโอ้

เพื่อแสดงความรู้สึกเศร้าและนึกหวัง

เพลงน้ำตาหรือจะแก้ปัญหาใจ

อนิจจา เขามาพรากจากฉันไป

ไม่เหลือ เชื้อใยเหลือสิ่งใดให้ใครเฝ้าคอย

.....

โอน้ำตาหรือจะแก้ปัญหาหัวใจ

ร้องให้ทำไม ร้องให้ทำไมให้เปลืองน้ำตา

.....

คำร้อง วินัย รุ่งอนันต์
ทำนอง

เพลงคู่ขัณฑ์ มีการใช้คำอุทานคือคำว่า โอ และอนิจจา

เพลงคู่ขัณฑ์

โอรักเอ๋ยก่อน เคยเคียงคู่ชม

กลีบชื่นชมแสน ระทมกรรมจวบถลัน

โออนิจจารักร้างจากกัน

เศร้าร้าวรานว่า โสภคิย์ทุก โมงยาม

.....

คำร้อง ชง่า อารัมภีร
ทำนอง

เพลงเกิดมาอาภัพ มีการใช้คำอุทานคือคำว่า อนิจจา โอ และโอ

เพลงเกิดมาอาภัพ

.....

อนิจจา เหมือนเกิดมาเพียงเพื่อความตาย

คิดแล้วขบ คิดแล้วอาบ คิดแล้วหน่ายเหนื่อยชรา

.....

โอเอ๋ยตัวฉันเหมือนมีมารบด

.....

โอ...เอาใจฉันหรือโรยาหมายกรายคำ

.....

คำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์
ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

3.5 เพลงเกี่ยวกับกิจกรรมสอนใจ จะพบการใช้คำอุทานเพียงเพลงเดียว
คือเพลงราชวัดชีวิต ใช้คำอุทาน โอเอ๋ย เพื่อแสดงความสลดใจ

เพลงราชวัดชีวิต

.....

โอเอ๋ยพระเจ้าไม่เคยปรานี
ขอให้บุญไถ่ถอนนำ

ในชาตินี้ทำดีไม่เคยก่อกรรม
อ้างเวรที่เคยทำแต่ชาติปางก่อน

.....

คำร้อง
ทำนอง ทวีคูณ

3.6 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม เพลงกรุงเทพวันนี้ อำนาจเงิน เพชฌดาโรงแรม
สงสารสาวเหนือ และชีวิตคนต่ำ มีการใช้คำอุทาน โอ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ และ
ขุ่นแค้นเป็นต้น

เพลงกรุงเทพวันนี้

.....

โอเมืองสวรรค์ทุกวันนี้เข้าย่นคำ
ผู้คนหนาแน่นท่ามกลางความอ้างว้างกันหาถิ่น

.....

คำร้อง
ทำนอง เกียรติศักดิ์ พุทธธวัช

เพลงอำนาจเงิน

.....

ยังดูหน้าเงินกระดาษถึงยิบเยิน

โอ้เงินทองเงินอำนาจมันเกินจะเอื้อมอาจ

.....

คำร้อง

พยงค์ มุกดา

ทำนอง

เพลงเพชฌิศา โรงแรม

โอ้เจ้าชอกมาลี

สวยยิ่งยวนยี่หอมอวลกลิ่นไกลขอบ

.....

โอ้เจ้าชอกเอื้องเฉย

ให้เขาชมเชยเพียงเพื่อแลกเงินตรา

.....

คำร้อง

กมล หัศศิลป์

ทำนอง

เพลงสงสารสาวเหนือ

โอ้สาวเหนือเหตุไฉนหลงเชื่อผู้ชายง่ายกาย

ถูกหลอกถูกฉกฉวยเขาไม่มีหวังทั้งคำกล่าวไว้

.....

คำร้อง

พยงค์ มุกดา

ทำนอง

เพลงชีวิตคนทำ

.....

กล่าวถึงชนชั้นกรรมกร

โอกรรมทำไว้ไร้ความสุขทุกเช้าเย็น

.....

คำร้อง ร้อยแก้ว รักไทย

ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

(4.) การซ้ำคำ การซ้ำคำ หมายถึง การนำคำหรือวลีหรือข้อความที่มีตัวสะกดและความหมายเหมือนกันทุกประการมาเรียงกันไว้ติดกัน หรือมีคำอื่นมาคั่นตำแหน่งของการซ้ำคำ อาจซ้ำในวรรคเดียวกันหรือต่างวรรค กลางวรรค ท้ายวรรค หรือซ้ำคำต่างวรรคกันก็ได้ การซ้ำคำเป็นวิธีย้ำความให้ข้อความสละสลวย เพราะหึง และช่วยให้ความหมายกว้าง และหนักแน่นยิ่งขึ้น

การซ้ำคำ จะพบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

4.1 เพลงปลุกใจและสกุติ ซึ่งจะพบการซ้ำคำในเพลง เพลงเพื่อไทย ไทยเพื่อไทย และกอกป็น

เพลงเพลงเพื่อไทย มีการซ้ำคำ คือคำว่า ไทย ไทย ไทย สามคำติดต่อกัน เพื่อสร้างและเน้นอารมณ์ของผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกรักชาติบ้านเมือง สำนึกในหน้าที่ของความเป็นคนไทย พร้อมจะช่วยพัฒนา และป้องกันประเทศชาติบ้านเมืองกับ ทั้งเนื้อเพลง

เพลงเพลงเพื่อไทย

ไทย ไทย ไทย จงร่วมกันสร้างชาติ

ยามสงบเทวีเขมรให้แข็งแรง

เพื่อนฝูงอำนาจอธิปไตยให้เข้มแข็ง

เมื่อมีภัยร้ายแรงป้องกันไทย

.....

คำร้อง

ทำนอง

สุรินทร์ ปิยานันท์

เพลงไทยเพื่อไทย มีการซ้ำคำคือคำว่า รบ รบ รบ สามคำติดต่อกัน ทั้งนี้
นักแต่งเพลงต้องการจะสร้างและเน้นอารมณ์ของผู้ฟัง ให้เกิดความรู้สึกฮึกเหิม และกล้าหาญ พร้อมทั้ง
จะร่วมกันต่อสู้กับข้าศึกที่มารุกรานประเทศชาติด้วยชีวิต ทั้งเนื้อเพลง

เพลงไทยเพื่อไทย

.....

รบ รบ รบ ป้อมปราการแน่นใครหาญสู้
จิตประชิดโรมรันเข้าตอกร ไม่หลบหลีกหนี
มีรุกดำเขารานบุกรุกแดนฝ่าย
ไม่วางมือใดใดใครหนอง ทั้งของเผ่าไทย

พวกเราพร้อมดวงจิตอุทิศกาย
ชีพแนบวายถึงตายยอมพลีให้
เพื่อขอรักษาให้แผ่นดินแคว้นไทย
สร้างคงไว้ชั่ววันจันทร์

.....

คำร้อง ทักษิณีย์ ฉายกุล

ทำนอง สมศักดิ์ เอกบุตร

เพลงกอดปิ่น มีการซ้ำทั้งข้อความ คือ เขาคงกอดปิ่นแทนกอดสาว เขาคงกอดปิ่น
แทนกอดสาว เป็นการซ้ำเพื่อเน้นความรู้สึกของผู้ฟังให้เห็นความสำคัญของนักรบในแนวหน้า ที่ต้องจำบาก
ทนหนาวทนร้อน และนอนกลางคืนกินกลางทราย เพื่อปกป้องแผ่นดินไทยให้แนวหลังได้อยู่สุขสบาย พวกเขา
ต้องเสียสละและไม่มีโอกาสได้สนุกสนานรื่นเริงแม้ในยามมีเทศกาลต่าง ๆ ทั้งเนื้อเพลง

เพลงกอกป็น

ดึกคนน้ำค้างหมม เรามาร่ำสนม เราทางสุขใจ
 คึกถึงรายราทีนกรม ป่านะนึ่งจะพบแตกความหนาวใน
เขาคงกอกป็นแทนกอกสาว เขาคงกอกป็นแทนกอกสาว
 เบิ่งนัยน์ทาววๆ คอเปกป้องแผ่นคินไทย

.....

คำร้อง
 ทำนอง สุรพล โทณะวณิก

4.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ พบการซ้ำคำในเพลงสงกรานต์
 ระฆังรัก ลอยกระหังไทย ฯลฯ

เพลงสงกรานต์ มีการซ้ำคำว่า ให้ เป็นการซ้ำภายในวรรคเดียวกัน และซ้ำคำ
 ทางวรรคกัน เพื่อเน้นความหมายของคำว่า ให้ ให้หนักแน่นยิ่งขึ้น ดังเนื้อเพลง

เพลงสงกรานต์

.....

ญ. น้องขอสาททอบแทนสักขัน
ให้โรกภัยจากให้ทางทุกข์ภัย
 ข. ยันของที่ยอมมีเพียงน้อง
 เพียงให้เ็นเป็นสุขหัวใจ

.....

ให้สุขทุกวันให้ฝันวิไล
 ยันในสิ่งใดสนใจเช่นยัน
 พอยากครจบครองนวลน้องใจไอ
 นำเ็นเท่าใด ไม่เทียบแจ่มจันทร์

คำร้อง
 ทำนอง สุรพล โทณะวณิก

เพลงระฆังรัก มีการซ้ำคำว่า ระฆัง ถึง 4 ครั้ง ซ้ำคำที่ตนวรรคทั้ง 4 วรรค เพื่อเน้นความรู้สึกของผู้ฟังว่าความไพเราะกังวานของเสียงระฆังนั้นเป็นสัญลักษณ์แห่งความรื่นเริงสดใส แทนคำพรที่ทีมงานของไทยใหม่

เพลงระฆังรัก

.....

- ญ. ระฆังเงินเพือนฟังยังหวานทอง
- ร. ระฆังทองสนองรักจับใจของ
- ญ. ระฆังแก้วแววกังวานหวานประจักษ์
- (ทอม) ระฆังรักสอคล้องรวงเพลงอวยพร

คำร้อง ชาสี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะนลิน

เพลงลอยกระทง มีการซ้ำคำว่า ลอยลอยลอยกระทง และลอยกระทง เพื่อเน้นความหมายให้หนักแน่นยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ฟังเกิดความสุขสนุกสนานและอยากออกไปลอยกระทง

เพลงลอยกระทงไทย

ลอย ลอย ลอย กระทง ลอย ลอย ลอย กระทง
ลอย ลอย กระทง ลอยกระทงแล้วจะ ลอยกระทงแล้วจะ
 ประเพณีทางทมาไปลอยกระทง

.....

คำร้อง
 ว. วัชรยาน
 ทำนอง

4.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามทาง ๆ ซึ่งจะพบการซ้ำคำในเพลงเพลอินโพ
ฉันทลักษณ์ และขมโพใจลอย

เพลงเพลอินโพ มีการซ้ำคำ นก นก นก นก นก และบิน บิน บิน ในวรรค
เดียวกัน เพื่อเน้นให้ฟังเห็นภาพ โดยจินตนาการถึงฝูงนกที่บินอยู่ไม่ขาดและส่งเสียงกันอย่างมีความสุข

เพลงเพลอินโพ

.....

เห็น นก นก นก นก ร่อนนกโยน

พากัน บิน บิน บิน พองถิ่นพนา

เสียงนกร้องกองป่า

เรีงร่านาฟังหายวังเวง

.....

คำร้อง
วราห์ วรเว
ทำนอง

เพลงขมโพใจลอย มีการซ้ำคำว่า เคย 4 ครั้ง เพื่อเน้นความหมายให้หนักแน่น
ยิ่งขึ้น ดังเนื้อเพลง

เพลงขมโพใจลอย

.....

เกินเคียวเหี่ยวโพคิดถึงใครที่เคยคลอ

เคยหยอกเคยลอเคยพนอเห็นหนา

.....

คำร้อง
วินัย รุ่งอนันต์
ทำนอง

เพลงฉันรักกรุงเทพฯ มีการซ้ำคำ ฉันรัก 4 ครั้ง เพื่อเน้นความรู้สึกของผู้ฟัง
ให้เกิดความรัก และให้พินิจสถานที่และสิ่งสำคัญของกรุงเทพฯ เช่น วัดพระแก้ว เวียงวัง วัดวาอาราม
และพระมหากษัตริย์ ดังเนื้อเพลง

เพลงฉันรักกรุงเทพฯ

.....

ข. ฉันรักกรุงเทพฯ วัดพระแก้ว

จ. ฉันรัก แนน้อยเวียงวังทอง

ข. ฉันรักวัดวาอารามระยอง

จ. ฉันรักองค์ทองสองกษัตริย์ไทย

.....

คำร้อง วินัย รุ่งอนันต์
ทำนอง

4.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก พบการซ้ำคำในเพลง บ้านของเรา และไครหนอ
เพลงบ้านของเรา มีการซ้ำคำว่า เรา ในวรรคเดียวกัน และต่างวรรค
เพื่อเน้นความเป็นเจ้าของให้หนักแน่นยิ่งขึ้น ดังเช่นเนื้อเพลง

เพลงบ้านของเรา

บ้านคือความของเรา

เราขอเราเช่าเราปลูกของเราตามใจ

ยอมเป็นสถานที่พวยamanaพอหาได้

เป็นที่เกิดที่ตายเราสร้างไว้คอยหา

คำร้อง

เนรมิตรรา

ทำนอง

เพลงไครหนอ มีการซ้ำคำ ไครหนอ ที่ตนวรรคตลอดทั้งเพลง ผู้แต่งเพลงนี้
มีความสามารถมากในการใช้คำซ้ำให้ตรงกับเสียงโน้ตเพลง เพลงไครหนอ บรรยายถึงพระคุณของ
พ่อแม่ โดยการซ้ำคำถามเพื่อให้ระลึกในคำตอบเขาเอง ดังเช่นเนื้อเพลง

* เพลงไครหนอ

ไครหนอรักเราเท่าชีวิต

ไครหนอรักเราใช้เพียงรูปกาย

ไครหนอเห็นเราเศร้าทรวงใน

ไครหนอรักเรากิ่งทองแก้วทา

จะเอาโลภมาฆ่าปากกา

เอาน้ำนมมหาสมุทรแทนนมที่กวาด

ไครหนอรักเราเท่าชีวิต

ไครหนอรักเราทุกสิ่งทุกอย่าง

ไครหนอนานี้ไม่มีเสื่อมคลาย

รักเขาไม่หน่ายเมื่อกินทำลายไครหนา

ไครหนอเอาใจปลอมเราเรื่อเมา

รักเขากว้างกว่าพันพสุธาอากาศ

แล้วเอาน้ำมาแทนกระดาน

ประกาศพระคุณไม่พอ

ไครหนอไครกันให้เราซื้อ (คุณพ่อ-คุณแม่)

รู้แล้วละก็อย่ามัวร้องรอกทแทนบุญคุณ

คำร้อง

ทำนอง

สุรพล โทณะวนิก

4.5 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต พบการซ้ำคำในเพลง คนดวง และจะคอย

ขวัญใจ

เพลงคนดวง มีการซ้ำคำ ไม่ขอพบคนดวง 3 ครั้ง การซ้ำคำแบบนี้เพื่อเน้น
ให้รู้สึกถึงอารมณ์ และความรู้สึกที่รุนแรงคล้อยตามไปกับเนื้อเพลง ซึ่งบรรยายถึงความ
รายการของคนหลงดวง

เพลงคนดวง

.....

จากไปตั้งผืนดินเฝ้าตรอง

นำตาอาบนองเพราะคำคน

เราลงให้เราเจอ เจ็บจำแต่เพียงทน ไม่ขอพบคนดวง...ไม่ขอพบคนดวง...
ไม่ขอพบคนดวง

คำร้อง
ทำนอง
ป. ชนประโยชน์

เพลงจะคอยขวัญใจ มีการซ้ำคำ จะคอย 5 ครั้ง การซ้ำคำดังกล่าวนั้น
อารมณ์ของผู้ฟังใหม่ความรู้สึกว่าการคอยนั้น ถึงแม้จะนานเท่าใดก็คอยได้ ทั้งเนื้อเพลง

เพลงจะคอยขวัญใจ

จะคอย จะคอย จะคอย จะคอย ขวัญใจ
จะรออย่างใด จะนานเท่าไรไม่หวั่น
จะปากเฝ้ารอคอยคอย จะเจ็บใจจำจวน
พลแล้ววันจะคอย

.....

คำร้อง
ทำนอง
เนาว์สุธา

4.6 เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ พบในเพลง กรรม ขวัญใจนักเรียน และกุศลศรั

เพลงกรรม มีการซ้ำคำว่า กรรม และ เวรกรรม สลับกันไป เพื่อเน้นความรู้สึก
และความหมายให้หนักแน่นยิ่งขึ้น เพื่อให้ทุกคนเห็นว่าคนเราเกิดมาต้องรู้จัก กรรมไม่ว่าจะร้ายหรือจน
เพียงใดก็แล้วแต่กรรมที่สร้างมา ทั้งเนื้อเพลง

เพลงกรรม

เมื่อเราเกิดมาคำว่า เวรกรรม
เรารู้จักกับคำของทอสุกรรมทุกคน

กรรมใครมีมากยากที่จะหนีไค้

เกิดมาใช้กรรมทุกคนรวยหรือจนไม่พ้นเวรกรรม

เกิดแก่เจ็บตายต้องใช้เวรกรรมทั้งสิ้น

ทนถึงจวนชีวิตจะสิ้นใบบุญหนุนนำ

กรรมใดใครสร้างทองอยู่ใต้วงมือ

สุดจะเห็นยวดยศกำหนดการกระทำมิไค้สักคน

คำร้อง

สันทิ มโนรัตน์

ทำนอง

เพลงขวัญใจนักเรียน มีการซ้ำคำว่า อย่า เพื่อเป็นการเตือนสติไม่ให้เหลวไหล
เกียจคร้านในการเรียน ทั้งเนื้อเพลง

เพลงขวัญใจนักเรียน

ขวัญใจนักเรียนต้องเพียรศึกษา

หมั่นหาวิชาส่งเสริมปัญญาเข้าไว้

อย่าเกียจคร้านอย่าท้อเหลวไหล

วัยเรียนแม่เพียรสนใจเก็บใหญ่แล้วคงไผ่

.....

คำร้อง

พยงค์ มุกดา

ทำนอง

เพลงกุสสดี มีการซ้ำคำว่า ดอกไม้ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนความรักและความดี
ทั้งเนื้อเพลง

เพลงกุสสดี

มองดอกไม้วิไลขอชวนชื่น

พลีสมรระบัดธมฉันชื่นบุปผา

ฉันมองดอกไม้ฉันรักดอกไม้เหลือคณา

จึงรู้ว่าดอกไม้เกิดมาเพื่อความรัก

.....

นอกจากนี้ยังมีการซ้ำคำว่า "สวย" หลายครั้ง เพื่อเน้นคุณสมบัติของบุตรีเป็นกุสสดี
ทั้งเนื้อเพลง

เพลงภูสอกร

.....

นารีมีความสวยสามประการ

สวยน้ำคำร่ำกล่าวชาน ทวาน ทวานกับทุกคน

สวยน้ำใจใสเย็นเย็นหยาดฝน

สวยน้ำมือคือน้ำมนต์ ภูจิกปรนนิบัติหัวไป

.....

คำร้อง ชาสี อินทรวิจิตร

ทำนอง สง่า อารัมภีร

5. การเล่นคำ การเล่นคำ หมายถึง การใช้คำ ๆ เดียว แต่ต่างความหมายกันในประโยค หรือข้อความ ซึ่งทำให้ข้อเขียนน่าอ่านขึ้น การเล่นคำนี้นาน ๆ จึงจะใช้สักครั้ง เว้นไว้แต่ประสงค์จะให้ตลกขบขันหรือชวนคิด ในเพลงลูกกรุงก็เช่นเดียวกัน นักแต่งเพลงที่มีความสามารถสูง จึงจะแต่งเพลงให้มีการเล่นคำได้ ซึ่งจะเพิ่มความน่าฟังและไพเราะรื่นหูไปตามทำนองเพลง

การเล่นคำ จะพบในเพลงลูกกรุงประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

5.1 เพลงปลุกใจและสฤติ พบการเล่นคำในเพลงแผ่นดินทองของไทย พลัสสามัคคี และรักกันไว้เถิด

เพลงแผ่นดินทองของไทย มีการเล่นคำคำเดียวกันแต่ต่างความหมายกัน คือคำว่า "ไทย" ไทยคำแรก และคำที่สามหมายถึง "ประเทศไทย" คำที่สอง หมายถึง "บรรพบุรุษไทย" คำที่สี่ หมายถึง "คนไทย"

เพลงแผ่นดินของไทย

.....

แผ่นดินไทยพวกเราทองหวงถึงจงอาจหวงไ้
 เขมรรพไทยกายเพื่อชาติและศาสนา
 เพื่อพระมหากษัตริย์เพื่อไทยยืนหยัดอยู่ชั่วดินฟ้า
 อมิตรหากคิดรามา ขอไทยประชาพร้อมหน้าสู่กาย

คำร้อง

พร ชีรา

ทำนอง

เพลงหลังสามัคคี มีการเล่นคำ คำว่า "ไทย" โดยไทยคำแรกและ
 คำที่สาม หมายถึง "คนไทย" คำที่สอง หมายถึง "ประเทศไทย" คำที่สี่ หมายถึง
 "ความมีอิสระเสรี"

เพลงหลังสามัคคี

.....

อย่าเอาความคิดใด ๆ มาแบ่งแยกไทยให้แตกเป็นสอง
 ถึงรักคู่รักถึงรักคู่รัก รักพี่น้องก็ยังเป็นรอง รักชาติยิ่งกว่า
ไทยจะอยู่ไ้ไ้ไหม หากไทยไม่รักกันมา
 ถ้าอยากเป็นไทย ไม่เป็นนี้ชาอย่าลืมคำว่าหลังสามัคคี

คำร้อง

สุรพล โทณะวณิก

ทำนอง

เพลงรักกันไว้เด็ก มีการเล่นคำเดียวกัน แต่ต่างความหมายกัน คือ
คำว่า "ไทย" ไทยคำแรก หมายถึง "ประเทศไทย" คำที่สอง และคำที่สี่ หมายถึง
"คนไทย" คำที่สาม หมายถึง "ของไทย หรือของใครวงศ์"

เพลงรักกันไว้เด็ก

รักกันไว้เด็กเราเกิดร่วมแดนไทย
จะเกิดภาคไหน ๆ ก็ไทยด้วยกัน
เรือสายประเพณี ไม่มีติดชั้น
เกิดโตของไทย ปวงชนทุกคนคือไทย
.....

คำร้อง นคร ฅนอมทรัพย์
ทำนอง

5.2 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ พบการเล่นคำในเพลง
นางนวล เนื่อนวล จากเธอที่หนองประจักษ์ และนางแย้ม
เพลงนางนวล มีการเล่นคำ ทั่วคำว่า "นวล" นวลคำแรก และคำที่สี่
หมายถึง นกนางนวล นวลคำที่สอง หมายถึง ความนวลสวยของนกนางนวล เหมือนกับ
นางอันเป็นที่รักหรือผู้หญิง นวลคำที่สาม หมายถึง นวลเนื่อนวลอันสวยบุคคลของนางอันเป็น
ที่รักหรือผู้หญิง และนวลคำที่ห้า หมายถึง นาง

เพลงนางนวล

.....

นางนวล นวล ทั้งน้อง
โหยหาพาให้ทวน

เคยเฝ้ารักน้องนวล
เห็นนางนวล คราวนวลนาง
คำร้อง พยงค์ มุกดา
ทำนอง

เพลงเนอนวอ เช่นคำว่า "นวอ" เช่นกัน นวอคำแรกและคำที่สาม หมายถึง แก้วที่สวยงามเป็นนวลโย นาทะนุณยอม ซึ่งเป็นความรักของผู้แต่งเพลงเนอนวอ นวอคำที่สอง หมายถึง นางหรือนางทขอ "ศรีนวอ" และ นวอคำที่สี่ หมายถึง นางอันเป็นที่รัก

เพลงเนอนวอ

.....

นวอปรากฏนางศรีนวลชวนให้
ควบใจรักกันผูกพันนวอนอง

ปองนางที่ปรากฏนวลใจ
ที่ขอปกป้องครองรักจนพิศลาย
คำร้อง ชินฐา และ ป.วรานนท์
ทำนอง ไทโยเก็มชินวอ

เพลงจากเชอห์ของประจักษ์ เช่นคำว่า "ประจักษ์" โดย "ประจักษ์" คำแรก หมายถึง สถานที่ทองเพียวหมอรเสียงของจังหวัดอุตรธานี ส่วน "ประจักษ์" คำที่สอง หมายถึง เห็นหรือเป็นที่แน่ชัดแก่ตาแก่ใจ ทั้งเนื้อเพลง

เพลงจากเชอห์ของประจักษ์

หนองประจักษ์ แม้ใครประจักษ์มักทองจิต

ทุกเทพมิตนามพิศเพือนสวเกินคำสร

.....

คำร้อง ไพฑูย์ นครภักดิ์
ทำนอง ไสอ ไกรเลิศ

นอกจากนี้ยังมีการ เล่นคำในเพลงนางแยม คำว่า "แยม" โดย "แยม" คำแรก หมายถึง นางแยมซึ่งเป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ดอกเป็นช่อสั้น ๆ สีขาวหรือแดงเรื่อ ๆ มีกลิ่นหอม ส่วนคำที่ 2, 3 และ 4 นั้น เป็นกิริยาแสดงอาการ แยมอ คคือ บานแตกย่อย ๆ ทั้งเนื้อเพลง

เพลงนางแยม

นางแยมแยมกลิ่นหอมเอยไม่สิ้นจากทรวง
นาหอมนาทรวงไยยิ่งกว่าปวงนุปชาโค

ยั่วให้มันยั่วให้เพื่อยั่วให้เฉลลละเมอหัวนั้โหว
เจ้าจะแฉ เพียงกลืนให้ถวอไปโย แฉทวงใจให้พี่เด็กนาง

.....

คำร้อง
พยงค์ มุกดา
ทำนอง

5.3 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม พบในเพลงหญิงชายชั่วโมง เพียงเพลงเดียว
เพลงหญิงชายชั่วโมง มีการเล่นคำว่า "ชั่ว" ชั่วคำแรก เป็นนามของระยะเวลา
ชั่วคำที่สองและคำที่สาม เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง เสว พรหม ร้าย ทั้งเนื้อเพลง

เพลงหญิงชายชั่วโมง

เพราะความซัดสนยากจนะทาน
ทองหาเลี้ยงตัวถึงชั่วก็ตาม

ไฉนจะชอบงานการ ชายชั่วโมงชั่วพรหม
ของจอยาประณามโปรกสงสารเด็กทานเจ้าชา

.....

คำร้อง
จงรัก จันทรรัก
ทำนอง

6. การหลอกลำ การหลอกลำ หมายถึง การใช้คำที่มีความหมายอย่างเดียวกัน ในรูปคำ
ที่ต่างกันออกไป และให้ประโยชน์ในด้านความไพเราะของเสียง ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน
ไม่เบื่อหน่าย หรือบางครั้งเพื่อบ่งความหมายให้ชัดเจน และให้เหมาะกับกาพย์เทศะ รวมทั้งบุคคล
เช่น คำที่มีความหมายว่า เค้น อาจใช้ว่า ย่าง จร อีฉา จรลีฉา คำเนิน พระราชคำเนิน
และเสด็จพระราชคำเนิน เป็นต้น

การหลอกลำ พบในเพลงลูกกรุงประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

6.1 เพลงปลุกใจและสื่อกี๊ พบการหลอกลำในเพลง สดุดีมหาราชา และเทอคมหากษัตริย์ราช
เพลงสดุดีมหาราชา มีการหลอกลำ โดยการเลือกใช้คำ "รัศมียะ ภูวไนย ราช
ราชัน" มาใช้ในความหมายว่า "พระเจ้าแผ่นดิน"

เพลงสฤติมหาราชา

.....

มหาราชศฤติยะภาวไฉน

อุจรมโหริรมโหริของปวงประชา

ขอเคชะองค์สมเ็จพระราชนิ

บุญบุญารมีจักรีเกริกฟ้า

องค์สมเ็จพระเจ้าอยู่หัวมหาราชา

ข้าพระสุทนต์เจ้าขอสฤติ

อ้า...องค์พระสมมบรมราชันขวัญเหล่า

เปล่านุญญาสมสง่าวาริน

.....

คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร/สุริย ทุกกะเวส

ทำนอง สมาน กาญจนะณสิน

เพลงเทอคมหากษัตริย์ราชิราช มีการหลอกลำ โดยการใช้คำ
"ประณต ถวายวันทา อภิวันท์" มาใช้ในความหมายว่า "กราบไหว้" และใช้คำ "บดินทร์
ราชัน ภูมิขร" ในความหมายว่า "พระเจ้าแผ่นดิน"

เพลงเทอคมหากษัตริย์ราชิราช

ขอเคชะวรมหากษัตริย์ราชิราชเจ้าข้าประณตน้อมเกล้าถวายวันทา

ถวายพรบุญญาธิการและพระเมตตา ไพรฟ้าผ่าสุขไว้ทุกชั่วอายุ

เคชะพระบรมเศษานุภาพแห่งจักรีวงศ์ไทยยังยืนยงอยู่คง เป็นไทยไว้วันนัคร

อ้อองค์ภูมิพลขวัญมิ่งมงคลปวงชนนิกรถวายพรพระให้พระคำทรงพระเจริญ

โอ้พระองค์เจ้าจอมบดินทร์มีนปวงประชาของ ภูมิพลเกล้าท้าวมหาราชัน

ทศกอาเศียรอภิวันท์ร่วมน้อมพรพร้อมกันถวายพระพรทรงชัย

.....

ปวงประชารวมเป็นสุขสันต์นี้วันกรเราจักภูมิขรคงนิกรชาวไทย

คำร้อง

น.อ.สำเร็จ นิยมเทศ ร.น.

ทำนอง

6.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ พบการหลอกคำในเพลง วันลอยกระทง
เพลงวันลอยกระทง มีการหลอกคำ โดยใช้คำ "คงคา วารี" ใจในความหมาย

ว่า "น้ำ"

เพลงวันลอยกระทง

สองข้างฝั่งท้องน้ำเจิ่งที่จริง

มาลอยกระทงไหวแม่คงคา

ชีวิตเราอยู่กับน้ำ

ถ้าไม่มีน้ำชีวิตไม่มี ๆ

ชายหญิงสนุกสนาน

ให้อิ่มเต็มกองเงินทองมากมาย ๆ

วันลอยกระทงมาชมมาลอยกระทง ๆ

.....

ใน้ำชั่วนาตาปี

กระทงใบนี้ดูขอลอยบูชา

อธิษฐานขอพรวารี

ประสบโชคก็ดูน้ำนองไหลมา

คำร้อง

ทำนอง

สุรพล โทณะวนิก

6.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงประเภทนี้ นักแต่งเพลงนิยมใช้
การหลอกคำมากเพราะเป็นการชมความงามของสตรี ทำให้เกิดความไพเราะและไม่เบื่อหน่าย
พบการหลอกคำในเพลง น้องนางบ้านนา ชมอะเวง พิโรว่าพัน สุดพิริวงษา เพลินไพร
เป็นทนม

เพลงน้องนางบ้านนา มีการหลอกคำ โดยผู้แต่งเพลงนี้ใช้คำ "โสม สะอาน
โสภา โสภี ลาวัณย์" ใจในความหมายว่า "งาม"

เพลงของนางนาง

โอมเอ๋ยสละนางทองหุ่
 โสภายังกวนนางกรุณาเมื่อยลโอมของนาง
 นานาอย่างนั้นแม้อยู่โศภิตนาง
 เขมรปรางค์นางฟ้าล่อเมาวคโอมธำมย์

.....

คำร้อง ไพบูลย์ บุรุษัน
 ทำนอง

เพลงขมละเวง มีการหลอกคำ "สว ย วิไล โอม เจิก เรชา" ใช้ใน
 ความหมายว่า "งาม"

เพลงขมละเวง

สวรคสร้างเธอให้ งานสวโยคีโลกั้เทพเที
งานเหมือนภาพเรชาเธอสวกวนมาลี มองเจิกโอมเทีที่ค้ายนางละเวง

.....

คำร้อง ไสย ไกรเธิศ
 ทำนอง

เพลงพิไรว่าพัน มีการหลอกคำ "ธำมย์ พิลาส โสภ เจิกฉัน" ใช้ใน
 ความหมายว่า "งาม"

เพลงไพร่รำพัน

เจ้างานแจ่มตาฉะฉาน

งานซึ้ง แจ่มจันทร์ไครสรสร้างมา

พิศโฉมกิตติงามมากพวง มากใจ มากตา

งามทั้งกิริยา โสภ เจิดจัน

.....

คำร้อง

ทำนอง

แม้นุชรา

เพลงสุทธรรพนา มีการหลอกลำ "โสภาง โสภ ใจใจ : เจิดโฉม" ไว้ใน

ความหมายว่า "งาม"

เพลงสุทธรรพนา

เธอโสภางเหมือนนางสรวรค์

เธอโสภามาจากแดนสรวง

เธอทั้งพราวสการแจ่มใส

งามเหมือนดาววันวารอยู่เวหา

.....

เธอโสภางามตาเจิดโฉม

งานเบญจจันทร์วันเพ็ญเด่นดวง

พุ่มพวงเจ้านามจนสุทธรรพนา

เธอใจใจเหมือนนางฟักฟ้า

ขวัญตาเจ้านงานควยจุเพ็

งานนาโสมไม่มีจักจาง

คำร้อง ศักดิ์ เกิดศิริ

ทำนอง เพลงสากอ

เพลงเพลินไพร มีการหลอกลำ "ไพรฉนท ไพร พนา ป่า" ไว้ใน

ความหมายว่า "ป่า"

เพลงเพลินไพร

.....

มาดหมัมน้อยใหญ่ในไพรสนด

ไคร่ทองเตียวเกินชมไพร ใจสวายพายุกรคลาคล่ำเย็นนทรีว่า

.....

เห็นนก นก นก นกรอนนกกินดินพาทันบิน บิน บิน

ทองถิ่นหนา เสียงนกรองทองป้า เริงร่านาพิงหาขังเวง

.....

คำร้อง

วราห์ วรเวช

ทำนอง

6.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก พบการหลอกลำในเพลง ชนกันนี้ และเพลงรักเอ๋ย

เพลงชนกันนี้ มีการหลอกลำ "ชนกันนี้ นิคามารดา 'พ่อแม่'" ใช้ในความหมาย

ว่า "พ่อแม่"

เพลง ชนกันนี้

.....

ยอมพลีหยกเหงื่อเจอรุ่น

พอคอยเหตุประคองแม่มองควายความเมตตา

โอชนกันนี้

เสียงจุกจิกใหญ่โตไต่ผ่านนทรีว่า

ที่ หอคำนาคามารดา

ไม่เสียงจุกจิกว่าขานหนาเหมือนนทรี

.....

คำร้อง

ไพฑูริย์ บุตรชื่น

ทำนอง

เพลงรักเอ๋ย มีการหลา คำ "ทุบ ใจ" มาใช้ในความหมายว่า "ใจ"

เพลงรักเอ๋ย

.....

รักเอ๋ย...รักที่ปรารถนา

หวานในทุบเหลือที่

.....

รักมาประทับไว้

เกรงรักดวงทุบ ...รักแล้วขี้ใจ (ฮัม)

คำร้อง เกษม ชื่นประสิทธิ์

ทำนอง แม่มัทรี ศรีภานนท์

6.5 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต พบการหลา คำในเพลงเกิดมาอาภัพ และ หอรัทหอร่าง

เพลงเกิดมาอาภัพ มีการหลา คำ "อุรา ทุบ ออก ใจ กมล ทุบ" มาใช้ในความหมายว่า "ใจ"

เพลงเกิดมาอาภัพ

.....

คิดแล้วอัปคิดแล้วอาบ

.....

เขารักกันรักเขาพลันสุขสมทุบ

โง่เขลาตัวฉันเหมือนมีมารบทุบ

โง่...เอาใจรึหรือโรยทางหมายกรายทุบ

สู้ทนอมเหมือนกังปุยทุบล้า

คิดแล้วหน่ายเหนื่อยทุบอุรา

เขทุบออกเขทุบใจเขทุบไปทั่วทุกคน

ผลาญพรารักหักทุบกมลทุบต้องเป็นทวิโยครทุบกระทำ

มิให้ชอกมิให้ทุบมิให้เจ้าหนักทุบ

ถึงทุบของขอทุบน้ำเสียทุบเจ้าทุบไปจนตาบ

คำร้อง สุนทรีบา ข เวียงกาญจน์

ทำนอง สมาน กาญจนผลิน

เพลงทอรัทอรั้ง มีการหลอกลำ "เจ้า น้อง เธอ ยอดคู่ แก้วตา
เทวี ปรากฏ" มาใช้ในความหมายว่า "หญิง" หรือ "นางอันเป็นที่รัก" ใช้คำ "ขวัญ ขาว"
ใช้ในความหมายว่า "ชีวิต" และใช้คำ "ฤๅ อก ใจ" ใช้ในความหมายว่า "ใจ"

เพลงทอรัทอรั้ง

เรือนหอหลังนี้พี่สร้างคอยเจ้า

เฝ้าแต่รอรักของมารวมขวัญ

เรือนนอนคอยรักคอยเธอเคียงคู่

สิ้นสลายรักกลายเป็นธุว

ก็คืนถิ่นตาอภิวาครวณ

สายลมโชยกระซิบว่าให้

เรือนหอหลังนี้เห็นพี่จะร้าง

สร้างเรือนหอไว้รอปรากฏ

แต่คงอับเฝ้าเฝ้ารอหม่นหมองฤๅ

ฝันหวานคอยพี่ขวัญนิว

ไคร่มองดูชานคอยคู่ขวัญขวัญ

น้อยหรือแก้วตาเปลี่ยนจากใจ

เห็นห้องให้หวานความคร่ำอา

ห้องหอเรือนใจไรเทวีเคียงครอง

สวาทจากจางเปลี่ยนอว้างไม่สมปอง

เหลือเพียงหอห้องกับเจ้าของเรือนรักหลาย

คำร้อง

ป. วรรณ

ทำนอง

6.6 เพลงเกี่ยวกับพิธีกรรมสอนใจ พบการหลอกลำในเพลงแสงทิวา ถูลสขี

กระจกสองโคม

เพลงแสงทิวา มีการหลอกลำ "ยามรุ่ง อรุโณทัย เบิกอรุณ" มาใช้ในความหมายว่า
"ยามเช้าหรือเช้านี้" และใช้คำ "แสงทิวา แสงแห่งอรุณ" ในความหมายว่า "แสงพระอาทิตย์"

เพลงแสงทิวา

แสงทิวา ยามรุ่งอรุณ
ทำเรื่องร้องไห้เมื่อแรกเบิกอรุณ
กิ่งเปลวทองฉายฟ้าควายแสงแห่งอรุณ
น้ำค้าง เมฆคอนอรุณ กลิ่นระเหยณวายุปลา

.....

คำร้อง คำร้อง เกษกร ะธนะ
 ทำนอง ทำนอง

เพลงกลุสศินี มีการหลอกคำ "บุปผา มาดี ทอกไม้" มาใช้ความหมายว่า "ทอกไม้" และใช้คำ "สศี นารี" มาใช้ในความหมายว่า "ผู้หญิง"

เพลงกลุสศี

มองดูทอกไม้ไฉน รุชชอนชน
 จันมองทอกไม้จันรักทอกไม้เหลือคณา
 รวยรินกลิ่นหอมพยอมชงโคเย็น
 จันมองบุปผาจันรักบุปผารักมาลี
นารีมีความสวยสามประการ

พลัดลมระวัน จันชมจันชมบุปผา
 จินรู้ว่าทอกไม้เกิดมาเพื่อความรัก
 แพรความหอมกรุ่น หอมคุณสมบัติสศี
 รักเหมือนสศีรักคุณความดีของตน
 สวยนำคำรำกล่าวชาน หวาน หวานกับทุกคน

.....

คำร้อง ขาดิ อินทวิจิตร
 ทำนอง สงา อารัมภีร

เพลงกระจกสองโงม มีการหลอกคำ "งาม เจิดฉับ สวย ลาวัย" ใช้ในความหมายว่า "งาม"

เพลงกระจากสองโคม

อันรูปร่างงามนั้ถึงเจ็ดคน

ไฟเสน่ห่มเนอแกมสาว

สคสวยฉ้วนเขี้ยวพรหมของรา

เนตรคอมมยาวแววาวบัวราย

.....

คำร้อง
ไฮด ไกรเลิศ
ทำนอง

7. การปรุงศัพท์ การปรุงศัพท์ คือการสร้างศัพท์ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้มีถ้อยคำมากพอที่จะแสดง
ความในใจได้ เป็นการแสดงความโอ้อางงดงามของคำประพันธ์ หรือบางครั้งก็เพื่อให้ครบตามกะบังกับ
วิธีการปรุงศัพท์อาจใช้วิธีการตัดคำให้สั้นลงเติมคำให้ยาวขึ้น ยึดเสียงของคำ แผลงคำ สร้างคำใหม่
โดยวิธี ฌาสน สนิธิ หรือบัญญัติศัพท์ขึ้นมาใหม่ เป็นต้น (ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. 2523 : 71 - 114)

การปรุงศัพท์ จะพบในเพลงลูกกรุงประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

7.1 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ พบการปรุงศัพท์ในเพลง ป่าลั่น พิไรว่าพัน
และนางในทวงใจ

เพลงป่าลั่น ใช้คำว่า "ป่าลั่น" เป็นคำปรุงศัพท์ คำว่า "ป่าลั่น" มาจากคำว่า
"ป่า" และใช้คำกริยา "ลั่น" ประกอบกันเข้า เพื่อให้มีความหมายถึงป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีชีวิตชีวา
มีฝูงสัตว์อาศัย โดยนสรพเสียงสัตว์ป่าและต้นไม้

ส่วนคำว่า "ชโสมฤทัย" เป็นการปรุงศัพท์จากคำว่า ชโสมและฤทัย ชโสม
แปลว่า ลูบไล้ให้เปื้อน ฤทัย แปลว่า ใจ "ชโสมฤทัย" คำนี้จึงมีความหมายว่าทำให้ใจชุ่มบาน
หายเห้นคเห้นอย และยังเป็นคำที่ไพเราะ สะสอวยด้วย ทั้งเนื้อเพลง

เพลงป่าลั่น

เมื่ออาทิตย์สองหัวทองดินไพโรโลกแจ่มใสอีกครั้ง

เหมอมองนกโผบิน แววธารรินไหลหั่ง ป่าลั่น คังสะท้านใจ

.....

กินเจตนาอาณานิคมมันบ้าง
 แฉดินกว้างขวางฉางคนละมือละไม้
 รอยยิ้มของเมีย ชโลมทุกข์
 ชับเหงื่อตัวไค้ให้เราจันทัก

คำร้อง ชวลี อินทรวิจิต
 ทำนอง สมาน กาญจนะณีน

ในเพลงทิวไรำพัน ใจคำว่า "บาททรวง" "บาทใจ" และ "บาทตา"
 โดยใจคำว่า "บาท" ซึ่งเป็นคำกริยาที่รุนแรงเป็นคำตบและตอด้วยคำนามที่เป็นทั้งรูปธรรมและ
 นามธรรม เพื่อบ่งบอกความรู้สึกที่เป็นนามธรรมให้ชัดเจน ดังเช่นเนื้อเพลง

เพลงทิวไรำพัน

เจ้างามแจ่มทลายขวัญ
 งานซึ่งแจ่มจันทร์ใครสรรสร้างมา
 ทิศไหนทาสงามบาททรวง บาทใจ บาทตา
 งานทั้งภียาโสภาเจตนั้น

คำร้อง
 เนรัญชรา
 ทำนอง

เพลงนางในทรวงใจ ใจคำว่า "ปรางเนื้อทอง" ซึ่งเป็นคำที่ไพเราะและคำ
 มีความหมายดี เพราะหมายถึง ตัวแก้วที่สวยงามเปล่งปลั่งดุจทองแล้ว ยังแฝงไว้ด้วยคุณค่าสูงสุด
 ในความรู้สึกของผู้กล่าว

เพลงหอรักร้าง

.....

เรือนหอหลังนี้เห็นทีจะร้าง
สร้างเรือนหอไว้รอปรากฏทอง

สวาทราคางเปลี่ยวอ้างว้างไม่สมปอง
เหลือเพียงหอทองกับเจ้าของเรือนรักร้าง

คำร้อง
ทำนอง ป. วรรณภ

7.3 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม จะพบการปรุงศัพท์ในเพลง เมืองไทยแสน
และส่วนเกิน

เพลงเมืองไทยแสนที่ ใช้คำว่า "ไขโป้ง" หมายถึง การชกกันตายด้วยอุฐิน

เพลงเมืองไทยแสนที่

.....

ถึงจะอยู่แผ่นดินเมืองไหน
ร่ำรวยบุญบิณฑอนให้พบแก่เงิน

ถึคถึงเมืองไหนอย่างคล้อยเหี่ยวเหิน
นิกเคียวที่ไม่คอยเพิ่นที่ไขโป้งแสนรุกรุม

คำร้อง
ทำนอง หวังศ มณีนล

เพลงส่วนเกิน มีการปรุงศัพท์คำว่า "ส่วนเกิน" หมายถึง อมนุษย์ ซึ่งไม่ได้เป็น
ส่วนสำคัญและไม่จำเป็นของครอบครัวทั่วไป

เพลงส่วนเกิน

.....

มองดูตัวเราแสนจะว่างเปล่าเคว้งควาย น้าอ้ายช่วยเงิน
ป่านนี้เขานอนชดเชื่อนวลชวนเชียว แต่เราส่วนเกินเขาคงเมินให้คอย

คำร้อง จ้านงค เป็นสุข
ทำนอง สร้อยสนัต

8. การใช้ศัพท์สูง การใช้ศัพท์สูง คือการใช้คำศัพท์จากภาษาโบราณ มาใช้ สันสกฤต และเขมร ในวรรณคดีไทยนิยมใช้ศัพท์สูงมาก จะช่วยให้เกิดความหมายลึกซึ้งสะเทือนอารมณ์หรือให้ความหมายที่สูงส่ง

การใช้ศัพท์สูง จะพบมากในเพลงอุกฤษประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

8.1 เพลงปลุกใจสุคติ เพลงประเพณี ผู้แต่งต้องการแสดงถึงความโอ้อาสูงส่งของสิ่งที่ต้องการจะเทิดทูน เช่น คำว่า ชัยทิยะ ภูไฉน มหาราช องค์กระสมบรมราชัน ในเพลงสกุติมหาราช และคำว่า มหาจักราชวิราช จอมภินทร มหาราชัน พระทรงชัย ในเพลงเทอชมหาจักราชวิราช ใช้คำเหล่านี้แทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้ก็ยังใช้ศัพท์สูงอื่น ๆ อีกเช่น อัญชลี อภิวันท์ ถวายวันทา ประณต แทนคำกราบไหว้ ไชยธรรมนามเมื่อจะกราบบังคมทูลพระเจ้าแผ่นดินว่า ข้าพระพุทธเจ้า ใช้คำพระบรมเชษานุภาพ เพื่อแสดงพระเกียรติยศ และพระราชอำนาจอันยิ่งใหญ่ของพระเจ้าแผ่นดิน

เพลงสกุติมหาราช

.....

มหาราชชัยทิยะภูไฉน

คุจรมโพธิ์ร่มไทร ของปวงประชา

.....

ออาจคพระสมบรมราชันยวิบูลลา

เปล่งบุญญาสมสง่าบารมี

มองข้าพระพุทธรเจ้านอมเกราชอัญชลี

สกุติมหาราช-สกุติมหาราชนิ

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร/สุรัฐ ทุกกะเวส

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงเทอคมหากษัตริย์ราช

ขอพระบรมหากษัตริย์ราชเจ้าราชประณตนมเกล้าถวายนันทา
ถวายพระบุญญาธิการและพระเมตตาโปรดพ่ายสาธุไพบูลย์
เดชพระบรมเทวภาพแห่งจักรวาลไทยยังยืนยงอยู่คงเป็นไทยไว้วันคร
อ้างภูมิพลขวัญเมืองคงปวงชนิกรถวายพระพรให้พระคำทรงพระเจริญ
ไช้พระองค์เจ้าจอมบดินทรปิ่นปวงประชาองภูมิพลคลผ่านหารชน
พลธรรรองอาเศยรภาวนรวมนมพรมกันถวายพระพรทรงชัย

.....

คำร้อง
 น.อ.สำเร็จ นิยมเทศ ร.น.
 ทำนอง

นอกจากนี้ยังมีการใช้ศัพท์สูง ในเพลงพระรัตนตรัยและเพลงรวมทางธรรม โดยใช้
 คำว่า "สัมพุทธ วิสุทธิ สรรพ พระรัตนตรัย พระสัจธรรม และสัมโพธิญาณ" เป็นศัพท์ทาง
 พระพุทธศาสนาเพื่อความศักดิ์สิทธิ์น่าเคารพเลื่อมใส

เพลงพระรัตนตรัย

องค์โคพระสัมพุทธ

วิสุทธิ บุตมองใส

.....

ภาวนา เป็นสรณะ

คือพระรัตนตรัย

คำร้อง ชาติ อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะณลิน

เพลงรวมทางธรรมธรรม

.....

พระพุทธศาสน์คำร้อง

สีมนั่นคงอยู่ชั่วกาล

พระสังฆธรรมอันโพธิญาณ

กล่อมโลกสราญดับทุกข์สิ้นเอย

คำร้อง

สมภพ บุญฤทธิ์

ทำนอง

เพลงแต่...ทหารหาญในสมรภูมิ ไซ้คำ อัสสุรชด หมายถึง น้ำตา อริและคัสกร
หมายถึง ช้าศึก ไซ้คำ อากูร อ่าไฟ และสิงขร ซึ่งเป็นภาษาวรรณคดี กังเนอเพลง

เพลงแต่...ทหารหาญในสมรภูมิ

ญ. กวังกาวสกาทมน อัสสุรชดสิงห์ไล่

อามรางเข็มนาไทยในพนาแสนอากูร

เจิมขำระกำจิตมิเคยคิดจะสิ้นสูญ

ประวัติศาสตร์จะเพิ่พูนวีรกรรมอันอ่าไฟ

.....

ข. รอบข้างมีร่างเพื่อนนอนกลนเกลื่อนชีวาวาย

กอดปิ่นไฉ่แนบกาย ที่ส่ำหัดด้วยคัสกร

เพื่อนบุญบុณกร ะหน้าอริดำหัวสิงขร

เพราะหวางแทนแด่มารคร จึงมอบชีพเป็นชาติพลี

.....

คำร้อง คุณพิงจิต คุณนิทร

ทำนอง แมนรัตน์ ศรีกรานนท์

8.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ มีการใช้ศัพท์สูงบ้างในบาง
เพลงเช่นเพลง สงกรานต์ วันปีใหม่ และวันลอยกระทง

เพลงสงกรานต์ ใช้คำ "เปรมปรีดิ์" ในความหมายว่า อิ่มใจ ปิติใจ

บันทึก

เพลงสงกรานต์

.....

บ้างให้ทานควยใจและจิตเปรมปรีดิ์
คนใดจิตใจเมตตา

เปรียบทั้งพี่น้องร่วมท้องถิ่นมา
ควรหันมาจับมือกันเออ

คำร้อง สง่า อารัมภ์
ทำนอง

เพลงวันปีใหม่ ใช้คำว่า "โอहार" ในความหมายว่า สุขุสนาน เบิกบาน

อย่างยิ่ง

เพลงวันปีใหม่

.....

สวัสดิปีใหม่ ๆ มาเดิมาเฮฮา
มาบันทึกเรื่งเร้าโอहार

ชื่นชีวาพากันเบิกบาน
สร้างความหวานชื่นทางใจ

.....

คำร้อง สุรพล โทณะวนิก
ทำนอง

เพลงวันลอยกระทง ใช้คำว่า "คงคา และวารี" หมายถึงน้ำและคำ
"อธิษฐาน" หมายถึง การตั้งใจมั่น หรือตั้งใจปรารถนา

เพลงวันลอยกระทง

.....

วันลอยกระทงมาขมาลอยกระทง ฯ มาลอยกระทงไหว้แม่คงคา

.....

ชายหญิงสนุกสนาน อินฐานขอพร วารี

.....

คำร้อง สุรพล โทณะวณิก
ทำนอง

8.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ พบการใช้ศัพท์สูงบ้างในเพลง น้องนาง
บ้านนา ว่าสักรู้จำแลง สุกพรรณนา และไพร่โยก เป็นต้น

เพลงน้องนางบ้านนา ใช้คำ "สะอาก โฉม โสกา โสกี ลาวัณย์" ใน
ความหมายว่า งาม สวยยิ่ง ถึงเนื้อเพลง

เพลงน้องนางบ้านนา

โฉม เอ๋ย สะอาก แม่นาง ทอง หุ้ง

โสกา ยิ่ง กว่า นาง กรุง หมาย มั่ง ชล โฉม น้อง นาง

บ้านนาอย่างนี้แม่ยังโสกี สอาก

เอมอ้มปรางกิ่งนางฟ้าสอยมาอวคโฉม ลาวัณย์

.....

คำร้อง ไพบูลย์ บุตรขัน
ทำนอง

เพลงวาทิตร์จำเอง ใช้คำว่า "สุกั สุทางค์" ในความหมายว่า งาม

เพลงวาทิตร์จำเอง

แม่จามทั้งวาทิตร์

สววจิ งามเอย

สุทางค์ทั้งนางสวรรค

ของพระวาทิตร์ เจดย

นาเชยชิตมภิรมยเคลาคู

เปรี๊ญเชอกับจันทรอกสุ

คำรอง ไทญลย บุกรัน

ห่านอง สมาน กาญจนะณิน

เพลงสุกัพระรณนา มีการใช้คำ "อัปสร ราชสีห์ เนตร เพชรรมณี" ซึ่งเป็น
ศัพท์สูงอีกประการหนึ่ง

เพลงสุกัพระรณนา

.....

ทรวทรวงงามเหมือนนางอัปสร

เนตรคมวาวเหมือนเพชรรมณี

.....

เบี่ยงย่างจรทั้งราชสีห์

สุกัทพระรณนาง

คำรอง ศักดิ์ เกกศิริ

ห่านอง เพลงสากต

เพลงไทรโยค มีการพระรณนาความงามของธรรมชาติ โดยใช้ศัพท์หลากหลาย
เช่นว่า "ไทรพฤษณ์ มัศยา ไสล วิไล วนา"

เพลงไทรโยค

งามไทรโยคงามธรรมชาติสร้างหว่างไทรพฤกษ์ในกองคอย
 ชนชมชวยหวบละหารมองไหลฉานไทร ขอยจากคอยเดาะตามลำห้วย
 แด ๆ บึงชวณีกอวยไม่นานา มีสยาแหวกว่ายกรายหาญเคียดเคศา
 ออกเอยอกเราเหงาในวิญญา (ฮัม) โชคเงินเนนไสล แฉวไอ
 หินหอยระย้าเงาเงาโกลโกรณาเพือนต่านามอง เสียงนกรอง
 กสอมวนา...คนชวี...

.....

คำร้อง
 ไสล ไกรเลิศ
 ทำนอง

8.3 เพลงเกี่ยวกับความรัก มีการใช้ศัพท์สูงบางเพลง เช่น เพลง "ไอรัก กว้านพะเยา และชนกชนนี" เป็นต้น

เพลงไอรัก ทบคำว่า "อำไพ อมฤต" ดังเนื้อเพลง

เพลงไอรัก

.....

โลกพานสวรวรคอำไพ
 รักประหนึ่งน้ำทิพย์

สุขใจไหนอำราพัน
 นยากอมฤตชีวิตให้สุขเหมือนสวรวรค

.....

คำร้อง
 พยงค์ มุกดา
 ทำนอง

เพลงกานทะเยา หมายความว่า "ชลธาร กระการ นิทรรา ปักษา ชาร"

เพลงกานทะเยา

.....

ดูราสาชลธาร

แนวเพลงรักของปักษา

โนนทิวทุ่งฉิบ

ชารราไหลหลัง

.....

ชวยกระการ อยู่ในนิทรรา

ร้องอาดา - คินรัง

รวทพิพย์เรื่องรอง รวสืทองเปลวปลั่ง

ใสรวรน้ำวัง ชิงน้ำตาแห่งการ

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

8.5 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต มีการใช้ศัพท์สูงเตลุดอยู่ในเพลงประเภทนี้บ้างเล็กน้อย เช่นเพลง คนหลายใจ วสันต์ฉาวดี และผู้อัปลักษณ์ เป็นต้น เพลงคนหลายใจ ใช้คำว่า "สุราลัย"

เพลงคนหลายใจ

ไต่ฟ้ากฟาสุราลัย

อันความรักแล้วเคยถลันเมินเลียดับตา

.....

เหนือหัวใจปรารถนา

ไม่น้ำพาก็คงสาหัสใจ

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงวสันต์เพลงวสันต์ถวิล ไขคำว่า "วสันต์" ถวิล สมร นิหราร
ราศรี หน้า นภา มารศรี ราชศรี"

เพลงวสันต์ถวิล

วสันต์ถวิลถวิลถึงถิ่นสมร

เคยแหมบอกก่อนออกกองประกอง
สายฝนหลังซึ่งหล้าภาวรา
เจ้านางฝนอยู่ทนไคในราชศรี

เห็นเด่นขนหนาวหนาวไศทรวงหมอง

เคยกล่อมน้องนิหราร คือนราศรี

เหมือนพี่คร่ำครวญหามารศรี

สิ้นรักพี่แล้วหรือไรจึงไม่มา

คำร้อง ยืน ห.ศ.

ทำนอง สมาน กาญจนะวัฒน์

เพลงผู้ปล้ำกษัตริย์ ไขคำว่า "จาม้อย ไศกส้อย" ในความหมายว่า
เศร้าโศกอย่างยิ่ง ถึงเนื้อเพลง

เพลงผู้ปล้ำกษัตริย์

โอ้รักเอ๋ยก่อนเคยเคียงคู่ชม

กลีบขนชมแสนร หม่อมราชวงศ์

โอ้อนิจจารักร่างจากกัน

เศร้าร่ำรอนว่าไศกส้อยทุกโมงยาม

.....

คำร้อง

สง่า อารัมภ์

ทำนอง

8.6 เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ มีการใช้ศัพท์สูงในเพลง แสงหาว
กระจกส่องโคม และคือน้ำ

เพลงแสงหาว มีคำว่า "หิวา อรุโณทัย อรุณ สุริย์ บุปผา นาสา
ภมร" เพื่อพรรณนาความงดงามของธรรมชาติในยามเช้า

เพลงแสงหาว

แสงหาวยามรุ่งอรุโณทัย

ฟ้าเรืองรองแจ่มใสเมื่อแรกเบิกอรุณ

กิ่งเปลวทองฉาบฟ้าควบแสงสุริย์

น้ำค้างเมื่อเชยอรุณ กลั่นระเหยสู่มวลบุปผา

ฉัตรดาววิษุสะพร้งยามเช้าชวนคม

สายลมเย็นผสมเกสรกลั่นน่านนาสา

มวลภมรเจือกลิ่นเกสรบุปผา

เคล้าเคลิบจนน่านิจนา กิ่งเกรงฉัตรดาวจะเฉาเพราะเจ้า

.....

คำร้อง

คำร้อง เกษตรระชนม

ทำนอง

เพลงกระจกส่องโคม มีการใช้ศัพท์สูงพรรณนาความงามของหญิงสาว
เพื่อเน้นให้เห็นว่าความสวยงามและความเป็นสาวนั้นเป็นสิ่งที่ไม่จีรังยั่งยืน เปลี่ยนไปตาม
กาลเวลา เช่นคำว่า "เจิดฉับ ฉวฉับ เนตร พักตร์ โคมทรุ เป็นทัน

เพลงกระซอกโงม

อันรูปร่างงามนี้ถึงเจ็ดพัน
ไฟเสน่หรรณ เนอแกมสาว
งานยั่วชวนนักพักตร์ เคนห
พอจะแถมเนอแกมหาย

.....

สดสวยสาวนั้นเฝ้าพรรณอง
เนตรคมคมยาวแวววาวยั่วชาย
แกแฉวโงมครุฑตัวเริ่มวาย
หมกรอยยิ้มพรายเนอหนายสายตา

คำร้อง
ทำนอง
ไสส ไกรเจศ

เพลงนี้ทำ มีการใช้ศัพท์บาลีเป็นคำตั้งและแปลเป็นภาษาไทยสลับกันไปจนครบ

พิศทั้งหาขอ

เพลงพิศหา

ปานาภิพาหาเวรมณีสีชาปัทม
คำพระสอนสั่ง โปรจงฟังตั้งใจให้ชัค
อย่าคิดไปฆ่าสัตว์ทั้งชีวิตของคิกเลา ๆ

อหินนาทานาเวรมณีสีชาปัทม
เตือนไว้กระจำอย่าเินทางหิบนวของเเรา
สิ่งของใครนั้นเเราอย่าหลงเามาไว้ไปเิวควา

.....

คำร้อง
ทำนอง
อสี สนิทพร

การใช้โวหาร

โวหาร หมายถึง การใช้ถ้อยคำอย่างมีชั้นเชิง เป็นการแสดงความสามารถในการเขียน
ทำนองทาง ๆ เพื่อให้เนื้อความชัดเจน แจ่มแจ้ง มักเป็นการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกที่เป็นนามธรรม
ซึ่งไม่สามารถจะบอกอย่างตรงไปตรงมา

การวิเคราะห์เพลงลูกทุ่งในด้านการใช้โวหาร ดังต่อไปนี้

1. อุปมา (simile) อุปมา คือโวหารที่กล่าวเปรียบเทียบ โดยการนำสิ่งสองสิ่ง
ต่างชนิดกัน แต่มีความคล้ายคลึงกันทางรูปลักษณะมาเปรียบเทียบ เพื่อชักโยงความคิดของผู้อ่าน คำที่ใช้
ในการ เปรียบเทียบ คือคำว่า ดัง ประดุจ เหมือน คราว กล หนึ่ง ปาน รวากับ เพียง
เฉกเช่น คล้ายกันว่า เพียง เบี่ยง เสมอ เปรียบ ฯลฯ

การใช้โวหาร อุปมา พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 เพลงปลุกใจและสื่อกีฬา พบการใช้อุปมา เพลงสื่อกีฬาหาราชา สื่อกีฬาเจ้า
เจ้าฟ้ามหาจักรี และเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย

เพลงสื่อกีฬาหาราชา มีความเปรียบว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล
อดุลยเดชฯ ทรงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร ให้ความร่มเย็นเป็นสุขและคุ้มครอง แก่พสกนิกรชาวไทย ดังเนื้อเพลง

เพลงสื่อกีฬาหาราชา

ขอกระซวงพร ประมุขภูมิพลฯ

มีขวัญปลางชนประชาชาติไทย

มหาราชธัตติยะภูวนาย

คุ้มครองโพธิ์ร่มไทรของปวงประชา

.....

คำร้อง ชานี อินทรวิจิตร/สุรัฐ ทุกกะเวส

ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

เพลงสื่อกีฬา สื่อกีฬา เจ้าฟ้ามหาจักรี มีความเปรียบว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระสิริโฉมงดงามเหมือนดวงจันทร์

เพลงสฤติสมเด็จเจ้า เจ้าฟ้ามหาจักรี

.....

สิรินธรบรรพต วิสาสะปิยชาติราชจักรีคุณวิรัชศึกษา

สุคนธ์ของพรพจนจันทร์หาสองออยท่ามาสาวกวยทาวลอมเคื่อน

.....

คำร้อง ขาด อินทรวิจิต

ทำนอง เขาว แคลวกลอง

เพลงเกิดเป็นไทยทวยเพื่อไทย มีความเปรียบว่า คนที่มีใจเด็กเที่ยว เข้มแข็ง
เปรียบเหมือนเหล็กเพชร ซึ่งมีความแข็งแกร่งที่สุดในโลก ทั้งเนื้อเพลง

เพลงเกิดเป็นไทยทวยเพื่อไทย

.....

เขาไทยเราอ้วนคนใจเด็ก

ทางรักษาไว้แทนกำเนิด

แกร่งทั้งเหล็กเพชรธาตุชาติเรด

เกิดเป็นไทยแล้วจำใส่ใจ

.....

ทำนอง พระราชนิพนธ์ ในรัชกาลที่ 9

คำร้อง ม.ล.ทองร้อย อภัยวงศ์

1.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ พบการใช้รูปแบบในเพลง
วันลอยกระทง สงกรานต์

เพลงวันลอยกระทง เปรียบเทียบความโศกที่มีเงินทองไหลมาเหมือนกับสายน้ำ
ที่ไหลนองคลั่ง ถึงความว่า

เพลงวันฉดขบะทง

.....

ชายหญิงสนุกสนาน
ให้อิ่มเต็มกองเงินทองมากมาย ๆ

อิทธิฐานขอพรวารี
ประสมโชคคือขุนน้ำนองไหลมา

คำร้อง สุรพล ไทฉนวนิก
ทำนอง

1.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ พบการใช้เข้ามาในเพลงวาสิฏฐีจำแลง
สุคตพรรณมา พิโรราพัน

เพลงวาสิฏฐีจำแลง ผู้แต่งเปรียบหญิงงามเหมือนวาสิฏฐี ซึ่งเป็นนางใน
วรรณคดี

เพลงวาสิฏฐีจำแลง

แมงงานคักวาสิฏฐี
สวยจริงน้องเอย

น้องพรณศุภีเอย
นาเชยศิคมมิรมย์เคล้าคู่

.....

คำร้อง ไทบุญย์ บุตรขัน
ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

เพลงสุคตพรรณมา เปรียบบุษย์งามเหมือนนางฟ้า หรือนางสวรรค์ ดังความว่า

เพลงสุคตพรรณมา

เชอโสภางคักเหมือนนางสวรรค์

งามเอยจันทร์วันเพ็ญเด่นดวง

.....

คำร้อง ศักดิ์ เกตุศิริ
ทำนอง เพลงสากล

เพลงพิโรธพันเปรียบดวงตาของผู้หญิงว่างามแวววาวเหมือนดวงดาว
 ค้างความว

เพลงพิโรธพัน

.....

นครคมจุทวารทวารทวาร

คนครึ่งเง็กฉายใจหมายผูกพัน

.....

คำร้อง

เนรมิตสุรา

ทำนอง

เพลงสุกพรรณนา เปรียบดวงตาของผู้หญิงว่างามเหมือนเพชรเม็ดงามแวววาว
 และมีค่ายิ่ง ค้างตัวอย่าง

เพลงสุกพรรณนา

.....

นครคมวาวเหมือนดังเพชรเม็ด

สุกทพจะมณีนาง

.....

คำร้อง ศักดิ์ เกตุศิริ

ทำนอง เพลงสากล

1.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก พบการใช้อุปมาในเพลง ชนกชนนี เมียแก้ว
 ทองกวาว

เพลงชนกชนนี เปรียบลูกที่ไม่รู้คุณค่าพ่อแม่เหมือนทรี ซึ่งเป็นตัวละครในเรื่อง
 รามเกียรติ์ที่หาพ่อของตัวเอง

เพลง จนกันนี้

.....

โอจนกันนี้
ทั้งหอกบิความารคา

เจียงลุนกันจนใหญ่ทอไม้ทวนนั้นรรา
ไม่เจียงลุนกันจนว่าพาหนาเหมือนทรทิ

คำร้อง
ไพฑูริย์ บุตรชั้น
ทำนอง

เพลง ทองกวาว เปรียบกลีบทองกวาวที่งาม เข้ายวนเหมือนกับปลาของหญิง
ทั้งความว่า

เพลง ทองกวาว

.....

กลีบทองกวาวสวยพร ทโรจน์

ดูจโอษฐ์น้องแนมแนมใจ

.....

คำร้อง
เนรมิตรรา
ทำนอง

เพลง เมียนแก้ว เปรียบเพชรพลอยอันมีค่าที่ยังไม่อาจเทียบได้กับภรรยา

๕๕
ทศ

เพลง เมียนแก้ว

.....

เมียบเอยเมียนแก้ว
เชื่องามพร้อมไปทั้งกายและใจ

อันเพชรพลอยเพริศแพร้วเทียบเธอยังไถ่แสนไถ่
น้ำคำที่ปราศรัยชวนหัวใจทว่าพิศดาร

.....

คำร้อง
ไพฑูริย์ บุตรชั้น
ทำนอง

1.5 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต พบการใช้อุปมาในเพลงรักท่องเที่ยว

นอขวาสนา

เพลงรักท่องเที่ยว เปรียบความรักของหญิงที่ไปรักชายที่มีเจ้าของว่าเหมือน

ไพนรก คังเนื้อเพลง

เพลงรักท่องเที่ยว

.....

ไพบรพรมน้ำฉันให้มาไกลเธอ

ปองรักเธอไปมาเรอให้ช้ำชอกใจ

รักท่องเที่ยวเหมือนไฟไหม้เผาใจให้ไหม้

ดูจะฉอนความรอนคลายไปเหมือนตกอยู่ในอเวจี

คำร้อง

วราห์ วรเวช

ทำนอง

เพลงนอขวาสนา เปรียบชายที่ทำความผิดหวังหญิงผู้รักว่าเหมือนกระต่าย

หมายจันทร์ คังเนื้อเพลง

เพลงนอขวาสนา

ชาทินพจนพรคสนทั้งเงินและทอง

นอขวาสนาอยุ่คุณความดีอันอภัย

เธอถึงไม่มองปล่อยที่ครองหมองหม่นเคียดคาย

กรรมวิทายเหมือนกระต่ายเผ่าหมายจุมจันทร์

.....

คำร้อง

สาโรจน์ เสมอทรัพย์

ทำนอง

1.6 เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ พบการใช้อุปมาในเพลง คอกบัวและกุสสรี

เพลงคอกบัว เปรียบบุญที่รักนวลสงวนตัว เหมือนคอกบัวที่บริสุทธิ์ คังทิวอย่าง

เพลงทอแก้ว

.....

จงรู้จัก รักมวลสงวนทั่ว

เหมือนตอแก้ว บริสุทธิ์สมศักดิ์ศรี

.....

คำร้อง
สนธิ ศ.
ทำนอง

เพลงกุลสตรี เปรียบผู้หญิงที่เหมือนดวงมณีอันมีค่า

เพลงกุลสตรี

.....

อันกุลสตรี เหมือนดวงมณีมีค่า

สวยเอยสวยสง่าหอมเอยหอมกว่าดอกไม้

.....

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร
ทำนอง สง่า อารัมภ์

1.7 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม พบการใช้อุปมาในเพลงเงินเท่านั้น

ไชโยสุท่าย

เพลงเงินเท่านั้น เปรียบเงินเหมือนกับพระเจ้าที่สามารถบันดาลทุกสิ่งให้

เกิดขึ้นได้

เพลงเงินเท่านั้นเงินยิ่งถูกเหมือนเป็นพระเจ้าเคยเชื้อมรอยเท้าของโลกหลายครั้งหลายคราเคยขว้างทำลายโลกกลายเป็นแผลพริบตาเงินมีค่านาถั่วใจ

.....

คำร้อง
พยงค์ มุกดา
ทำนอง

เพลงไวยุสสุทหาย เปรียบเงินตราเหมือนเครื่องชั่วคราวรัก ดังเนื้อเพลง

เพลงไวยุสสุทหาย

.....

อันเงินตราก็เหมือน เครื่องทองเครื่องรัก
 บงกชรักจำนวนคนรักใคร่

.....

คำร้อง หวังศ มณีนธ
 ทำนอง

2. อุปัทภณ (Metaphor) อุปัทภณ คือโวหารที่กล่าวเปรียบเทียบสิ่งสองสิ่งว่าสิ่งหนึ่ง
 เป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีคำเชื่อมหรือไม่ก็ได้ ถ้ามีคำเชื่อม ๆ ที่ใช้ คือคำว่า เป็น เท่า คือ
 การใช้โวหารอุปัทภณ พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

2.1 เพลงปลุกใจและสฤติ พบการใช้อุปัทภณในเพลงพลังสามัคคี

เพลงพลังสามัคคี เปรียบความสามัคคีเหมือนหยกน้ำหลายหยกวมกันก็จะกลายเป็น
 ทะเล ก่อให้เกิดพลังมหาศาล

เพลงพลังสามัคคี

.....

ก้อนอิฐรวมกันก่อกำแพงแข็งแรง
 หยกน้ำรวมสามัคคีกลายเป็นทะเลกว้างไกลสุดตา

คำร้อง สุรพล โทณะวนิก
 ทำนอง

- 2.2 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ พบการใช้อุปสรรคในเพลง ฉันรักกรุงเทพฯ
เพลงฉันรักกรุงเทพฯ เปรียบ "กรุงเทพฯ" ว่าเป็นเหมือนเมืองสวรรค์

เพลงฉันรักกรุงเทพฯ

.....

๗. กรุงเทพฯ เป็นทั้งเมืองสวรรค์ ให้ตัวฉันฝันไป
อยากฝากรัก ฝากอารมณ์ สุขสมทัย กรุงเทพฯ วิไลเรืองรอง
คำร้อง วินัย รุ่งอนันต์
ทำนอง

- 2.3 เพลงเกี่ยวกับความรัก พบการใช้อุปสรรคในเพลง ลูกคือดวงใจ
เพลงลูกคือดวงใจ เปรียบว่า พ่อแม่รักทะนุถนอมและห่วงใยลูกทุกหัวใจของตัวเอง

ทั้งตัวอย่าง

เพลงลูกคือดวงใจ

ลูกคือดวงใจของพ่อแม่แม่	เลี้ยงดูดูแลตั้งแต่เล็กจนโตใหญ่
มีเหย้ามีเรือนไปแล้วก็ยังห่วงใย	ลูกทุกซอกซางไร เป่าหวงใยเฝ้าย่อมคลาย

.....

คำร้อง สุธรรมทัศน์ ศิริประภา
ทำนอง

- 2.4 เพลงเกี่ยวกับความนึกหวังในชีวิต พบการใช้อุปสรรคในเพลงกำแพงประเพณี
จนแล้วไม่เจียม

เพลงกำแพงประเพณี เปรียบมานประเพณีหรืออุปสรรคเป็นกำแพงขวางกั้น
ความรัก ทำให้ความรักไม่สมหวัง ดังเนื้อเพลง

เพลงกำแพงประเพณี

.....

เพราะความรักเราสองคนมา	มานประเพณีเป็นกำแพงขวางกั้น
เราจึงจำพรากจากกันไป	ทั้งจิตใจสองเรารักกันเท่าฟ้า
คำร้อง	อาณัติ สุทธิมาศ
ทำนอง	

เพลงจนแล้วไม่เจียม เปรียบผู้หญิงเป็นนางฟ้า เปรียบชายผู้หวังปองเป็นชาวกิน
ผู้ทำทอย ดังเนื้อเพลง

เพลงจนแล้วไม่เจียม

จนแล้วไม่เจียมเสียใจดวงใจ	รู้รักแท้ใจเธอคือใจโลชาวฟ้า
เราเป็นชาวกินคนกินกินกิน	หงสหรือกับกาจะมารวมภรมย์
.....	

คำร้อง	ชลล ไกรทองศ
ทำนอง	

2.5 เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ ทบการใช้อุปถัมภ์ในเพลง ขวัญใจนักเรียน
เพลงขวัญใจนักเรียน เปรียบวิชาเป็นแสงสว่างนำ ที่ส่องทางชีวิต

ไหว้ชีวิต

เพลงขวัญใจนักเรียน

.....

วิชานั้นเป็นเช่นดวงจันทร์

ส่องทางสว่างถึงเมฆมุกดา

.....

คำร้อง
พยางค์ มุกดา
ทำนอง

2.6 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม พบการใช้อุปมาอุปไมยในเพลงอำนาจเงิน
เพลงอำนาจเงิน เปรียบว่าเงินเท่านั้น คือกระดากที่คนสร้างขึ้นมาแล้วหลงใหล

ในอำนาจของมัน

เพลงอำนาจเงิน

.....

เงินเท่านั้นหรือคือกระดาก

ผู้สร้างขึ้นมาหรือขนาดหลงใหลเป็นทาสอำนาจเงิน

.....

คำร้อง
พยางค์ มุกดา
ทำนอง

3. บุคคลาธิษฐาน (Personification) บุคคลาธิษฐาน คือการใช้ภาษาในลักษณะที่สมมุติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต หรือสัตว์ต่าง ๆ แสดงออกับปฏิกิริยา อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดให้เหมือนมนุษย์ เช่น พุทไถ่ ร้องไห้ได้ รู้สึกได้ เป็นต้น

การใช้โวหารบุคคลาธิษฐาน พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ พบการใช้บุคคลาธิษฐานในเพลงดอกอ้อ
เพลงดอกอ้อ ผู้แต่งให้ผมสามารถแสดงอาการ เพ้อและถอนหายใจได้ เหมือนคน

ถึงเนื้อเพลง

เพลงคอกขอ

งานคอกขอริมฝั่งงานช่วยสะพรั่งงานคอกขอไหว
 ยามลมพัดยามลมพัดวิวเพื่อไปเหมือนน้องถอนใจระวญ

.....

คำร้อง อิงอร

ทำนอง สมาน กาญจนะวลิน

เพลงรักเจ้าพระยา ผู้แต่งให้ผมสามารถแสดงอาการกระซิบได้ ทั้งความว่า

เพลงเพลงรักเจ้าพระยา

.....

เพลงรักแห่งเจ้าพระยาเริ่มแล้วแล้ว ๆ แววมมากระย
 เหลียวมองฝั่งไหน แสงไฟยับแสงศรา เกลื่อนฉิมพริบพร

.....

คำร้อง ชาสี อินทรวิจิตร

ทำนอง ปราจีน ทรงศา

3.2 เพลงเกี่ยวกับความรัก ทบการใช้บุคคลาธิษฐานเพียงเพลงเดียว คือ

เพลงรัก

เพลงรัก ผู้แต่งให้พระจันทร์แสดงกิริยาจูบทำ ทั้งเนื้อเพลง

เพลงรัก

ญ. แสงจันทร์นวลส่อง นภาพร่าพร่างคังทองเมฆมองแสนสุขอุรา
 ข. เคือนสวสสว่างท่างฟ้าชั้นวิญญา จันทร์จุมพิศทุกคืน

.....

คำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์

ทำนอง สมาน กาญจนะวลิน

3.3 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต พบการใช้บุคคลาณิธาน ในเพลงหอรักรักร้าง
เพียงเพลงเดียว

เพลงหอรักรักร้าง ผู้แต่งให้สาขอมแสดงกิริยากระฉับ และรำไห้

เพลงหอรักรักร้าง

.....

กึกก่นก่นทากอญวาทรรว
สาขอมไชยกร ฉับรำไห้

.....

เห็นห้องโถงหนาวครวญรำอาลัย
ห้องหอเรือนใจไร้เทวีเคียงครอง

คำร้อง
ทำนอง ป. วรานนท์

4. สัญลักษณ์ (Symbol) สัญลักษณ์ หมายถึง สิ่งหนึ่งซึ่งใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง สัญลักษณ์
อาจเป็นคำ ๆ เดียว เป็นข้อความ เป็นเรื่องเฉพาะตอน หรืออาจเป็นเรื่องทั้งเรื่องก็ได้
(ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. 2523 : 54)

การใช้สัญลักษณ์ พบในเพลงลูกกรุงประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 เพลงปลุกใจและสื่อกีฬา พบการใช้สัญลักษณ์ในเพลงบ้านเรา

เพลงบ้านเรา ผู้แต่งใช้ "คอกโม" เป็นสัญลักษณ์แทนความสววย และความแข็งแรง
ของผู้หญิงไทย

เพลงบ้านเรา

.....

ปวงสตรีสมเป็นศรีชาติเจกฉัน

คอกโมชาติไทยยี่หมื่นหอมทุกวันนระบือไกล

.....

คำร้อง ชวลี อินทรวิจิตร
ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

4.2 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ พบการใช้สัญลักษณ์ในเพลงนางในดวงใจ
เพลงนางในดวงใจ ผู้แต่งกำหนดให้ "ดวงจันทร์" เป็นสัญลักษณ์แทนใบหน้างาม

ของผู้หญิง ดังเนื้อเพลง

เพลงนางในดวงใจ

.....

หักกรงามดูจาง พระจันทร์

ทุกคืนวันฝันเอยเคยชื่นชม

.....

คำร้อง ไชย ไกรเลิศ

ทำนอง ม.ล.ประสิทธิ์ สนิทวงศ์

4.3 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต พบการใช้สัญลักษณ์ในเพลง จน้อยวาสนา
จนแล้วไม่เจียม และผู้ปลัดถิ่น

เพลง จน้อยวาสนา จนแล้วไม่เจียม และผู้ปลัดถิ่นทั้งสามเพลงนี้ ผู้แต่งกำหนดให้
"กา" เป็นสัญลักษณ์แทนผู้ชายที่คำก้อย "หงส์" เป็นสัญลักษณ์แทนผู้หญิงที่สูงศักดิ์ ซึ่งทั้งสองฝ่ายไม่มี
โอกาสที่จะสมหวัง เพราะความแตกต่างกันในด้านฐานะ ดังความว่า

เพลง จน้อยวาสนา

.....

กานันต์ไปอย่าไป หงส์ สูงส่ง ทนทุกข์

รู้ทั่วศักดิ์ศรี ของตัวพลและน้องต่างกัน

.....

คำร้อง

สาโรจน์ เสมตริพย์

ทำนอง

เพลงจนแล้วไม่เจียม

เราเป็นชาวคินคนกิลันนิมา

หงส์ หรือกับ กา จะมาร่วมภิรมย์

.....

คำร้อง

ชอล ไทรทองศรี

ทำนอง

เพลงผู้รักกัน

.....

ฉันเกิดมาเปรียบเหมือนนกกับหงส์
ทำเนาหงส์คู่หงส์คอยแต่เพียงคทา

.....

คำร้อง สง่า อารัมภ์
ทำนอง

เพลงนอยาวสนา ผู้แต่งกำหนดให้กระต่าย เป็นสัญลักษณ์แทนผู้ชายทำคอก
ส่วนจันทร์นั้นก็ เป็นสัญลักษณ์แทนผู้หญิงสูงศักดิ์ ทั้งเนื้อเพลง

เพลงนอยาวสนา

.....

นอยาวสนานอยคุณความดีนั้นน่าอัศจรรย์
กรรมวิบากเหมือนกระต่ายเผ่าหมายจับจันทร์

.....

คำร้อง สาโรจน์ เสมอทรัพย์
ทำนอง

4.4 เพลงเกี่ยวกับคหกรรมสอนใจ พบการใช้สัญลักษณ์ในเพลงทางกลีบสุดท้าย

กุหลาบและขวัญใจนักเรียน

เพลงทางกลีบสุดท้าย ผู้แต่งกำหนดให้ "บ้านเก่า" เป็นสัญลักษณ์แทนความตาย
หรือหอนมผึ้ง ไม่ว่าจะเป็นใครหรือผู้ใด มีหรือจน เกิดมาแล้วต้องตายและทางกลีบสุดท้าย คือเกินไป
บ้านเก่า ทั้งเนื้อเพลง

เพลงทางกลับสู่คห้าย

.....

เลิกเหยียบเคียบคันท์เสียที
เกิดมาต้อง แก่แก่แล้วต้องตาย

มาเถิดชีวิตนี้ทั้งที่ผู้ดีและไพร่
ทางกลับสู่คห้าย เติบโตบ้านเก่าทุกคน

.....

คำร้อง สาโรจน์ เสมอทรัพย์
ทำนอง

เพลงกลุสศรี ผู้แต่งกำหนดให้คอกไม้ที่ร้อยมาลัย เป็นสัญลักษณ์แทน
ผู้หญิงที่มีคุณงามความดี

เพลงกลุสศรี

.....

ฉันรักบุปผา ฉันนำบุปผามาร้อยมาลัย
ให้ทุกสรีร หอมคุณความดีมีสุขเอย

คำร้อง ขาสี อินทรวิจิตร
ทำนอง สง่า อารัมภีร

เพลงขวัญใจนักเรียน ผู้แต่งกำหนดให้ "ดวงมณี" เป็นสัญลักษณ์แทน
วิชาความรู้ที่คอยส่องทางชีวิตและมีความสำคัญสำหรับคน

เพลงขวัญใจนักเรียน

.....

วิชานั้น เป็น เช่นดวงมณี

ส่องทางชีวิตสิ่งนี้มีคุณค่าอัน

.....

คำร้อง พยงค์ มุกดา
ทำนอง

4.5 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม พบการใช้สัญลักษณ์ในเพลงชีวิตคนค้า
หญิงชายชั่วโม่ง

เพลงชีวิตคนค้า ผู้แต่งกำหนดให้ "เรือน้อย" เป็นสัญลักษณ์แทน
ชีวิตที่ท้อถอยกับความทุกข์ยากลำบาก เพราะเรือน้อยนั้นต้องลอยโคล่ล้มลงต่าง
ทวยความลำบาก บางครั้งก็อาจจะคว่ำก้นน้ำ โดยไม่อาจจะกลับถึงฝั่งได้

เพลงชีวิตคนค้า

.....

ผจญความทุกข์ยาก เย็น

ชีวิตนี้กลายเป็นเรือน้อย ลอยล่องไป

.....

คำร้อง ร้อยแก้ว รักไทย

ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

5. อติพจน์ (Hyperbole) อติพจน์ คือ การกล่าวเกินความจริง ทั้งนี้เพื่อให้
ถ้อยคำ น่าฟัง สะดุดใจ มีความลึกซึ้ง สามารถเน้นอารมณ์ และความรู้สึกของผู้ฟัง
การใช้ข้ออติพจน์ พบในเพลงลูกกรุง ประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.1 เพลงปลุกใจและสฤติ พบการใช้ข้ออติพจน์ในเพลงบ้านเรา

เพลงบ้านเรา มีการใช้ข้ออติพจน์ คือ การวานให้เมฆลอยไปยังบ้าน
สาวคนรัก เพื่อบอกว่ากลับมาแล้วและฝากความรักและคิดถึงมากับเมฆด้วย ถึงความว่า

เพลงบ้านเรา

.....

เมฆจำฉันว่าเหงาใจ

ขอวานให้น้อยไต้ไหมลอยล่องไปยังบ้านเรา

จงหยุดพักแล้วครวญรักฝากกับสาว

ว่าฉันคืนมาบ้านเก่าขอฝากเอาไว้เป็นเรือนทนาย

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

5.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ พบการใช้อธิพนในเพลงระฆังรัก
เพลงระฆังรัก มีการใช้อธิพน คือการวานให้เมษนำความรักไปให้กับทุกคน
ในวันปีใหม่ ดังความว่า

เพลงระฆังรัก

.....

สวัสดีปีใหม่

ฝากความรักไปฝากใจจันทร์

หากเมฆลอยเคลอนคลอขม

เมฆจงพรมรักไปฝังใจทุกคน

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

ทำนอง สมาน กาญจนะยสิน

5.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ พบการใช้อธิพน ในเพลงดาวเหนือ
เพลงดาวเหนือ ผู้แต่งกล่าวว่าสาวภาคเหนือนี้มีความงามมากตั้งแต่เส้นผม
จรดปลายเท้า ดังเนื้อเพลง

เพลงดาวเหนือ

.....

งามพิศพิไลสลักริ้วสลักรวง

เกือบเต็มดวงถึงงานน้อยกว่า

ผิวของเหมือนทองคำทา

ตั้งแต่ขอบขาหาถึงเส้นเกศา

.....

คำร้อง

พยางค์ มุกดา

ทำนอง

5.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก พกการใช้อธิพนในเพลงโครหนอ รัก

เพลงโครหนอ มีการใช้อธิพน เพื่อเน้นให้เห็นว่าพ่อแม่มีพระคุณต่อลูก
อย่างใหญ่หลวง ผู้แต่งกล่าวว่า แม่จะเอาโลงมาทำปากกา เอาฟ้ามาแทนกระดาษ และเอาน้ำใน
มหาสมุทรทั้งหมดมาแทนหมึกวาด ก็ไม่สามารถแสดงพระคุณพ่อแม่ได้หมด ดังความว่า

เพลงโครหนอ

.....

จะเอาโลงมาทำปากกา

แล้วเอามาแทนกระดาษ

เอาน้ำมหาสมุทรแทนหมึกวาด

ประกาศพระคุณไม่พอ

.....

คำร้อง

สุรพล โหะวนิก

ทำนอง

เพลงรักนั้นแสดงให้เห็นถึงความรักที่ยิ่งใหญ่ และต้องการพิสูจน์ให้เห็นว่าหัวใจ
นั้นมีความรักจริง จึงใช้อธิพนว่า "เขื่อนองควักออกดูที่ยอมสิ้น" ดังความว่า

เพลงรัก

.....

ญ. ครึ่งแผ่นดินไคลไคล

ช. สุกพันไม่ถึงครึ่งรัก

ญ. อยากจะเห็นดวงใจพี่นัก

ช. เขื่อนองควักออกดูที่ยอมสิ้น

.....

คำร้อง สุนทรียา น เวียงกาญจน์

ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

5.5 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต มีการใช้อธิพนในเพลง เอาความขมขื่น ไปหิ้งแม่โขง

เพลงเอาความขมขื่นไปหิ้งแม่โขง แสดงถึงความเจ็บช้ำขื่นขมมาก ถ้าเป็น
กรวดทรายนำไปถมองแม่โขงทั้งสายก็จะทำให้เต็มเขินได้ ถ้าเป็นน้ำก็จะท่วมเจ็มนองไปทั่ว นักแต่ง
จึงใช้อธิพน ดังเนื้อเพลงดังต่อไปนี้

เพลงเอากความซนแม่โง่ทั้งแม่โง่

.....

แม่ความเจ็บปวดเป็นเหมือนกรวาททราย
ถมทิ้งลงไ้แม่โง่ทั้งสายคงกลายเป็นคน
ถ้าความเจ็บช้ำ เป็นน้ำทิพย์ของหม่อม
รศชาติมาคแม่ดซนแม่โง่ช่วยกสนให้ไกลแสนไกล

.....

คำร้อง พยงค์ มุกดา
ทำนอง

6. ปฏิจญา (Rhetorical Question) ปฏิจญา คือการกล่าวถามขึ้นมาลอย ๆ โดยไม่ต้องการคำตอบ เป็นศิลปะของการใช้คำถามที่ผู้ถามมีเจตนาเรียกร้องความสนใจมากกว่าต้องการคำตอบ คำที่แสดงเป็นคำถาม เช่น ไหม ใช่ไหม จันใด จันไร โจน ไค ทำไม เท่าไร เป็นไร ยิ่งใจ ไย ถ้า หรือ หรือไร หรือว่าไร หรืออย่างไร อย่างไร อะไร ไหน ใคร ฯลฯ การใช้ปฏิจญา พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

6.1 เพลงปลุกใจและสศุติ พบการใช้ปฏิจญาในเพลง บ้านเรา และรักกันไว้เด็ก
เพลงบ้านเรา ใช้คำที่เป็นคำถามว่า "ใคร" และ "หรือ" ดังตัวอย่าง

เพลงบ้านเรา

.....

บุญนำพาล้อมมาถึงดิน
หัวใจฉันใครรับฝากเอาไว้

ทรุดกายลงจูบดินไม่ถวิลสายใคร
จากกันแสนไกลยังเก็บไว้หรือเปล่า

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร
ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

เพลงรักกันไว้เด็ก ใ้คำที่เป็นคำถามว่า "ใช่ไหม" ดังตัวอย่าง

เพลงรักกันไว้เด็ก

ห้องที่ลมพัด
เกิดขึ้นเคียงกันแท้

เหมือนห้องของแม่
เหมือนแม่เคียงกันใช่ไหม

คำร้อง
นคร ฤทธมัทธ
ทำนอง

6.2 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ พบการใช้กฎสุภาพในเพลงนี้ เสอ้กับดอกไม้
ของนางบ้านนา และนางแม่

เพลงนี้เสอ้กับดอกไม้ ใ้คำที่เป็นคำถามว่า "อะไร" ดังตัวอย่าง เพลง

เพลงนี้เสอ้กับดอกไม้

.....
เอะ นอะไร

เพลินใจเมื่อได้ฟังเสียงมัน

.....

คำร้อง
สวน วัฒนธรรม
ทำนอง

เพลงของนางบ้านนา ใ้คำที่เป็นคำถามว่า "ใคร" ดังตัวอย่าง

เพลงของนางบ้านนา

.....
ใครจะป้าร้องข้าว วงสีของใครนั้น
มือแม่นางขอมบางนั้นกำเคียวเกี่ยวข้าวในนา

.....

คำร้อง
ทำนอง ไญยชัย บุชชัญ

เพลงนางแย้ม ใ้คำที่เป็นคำถามว่า "ไย" ดังตัวอย่าง

เพลงนางแย้ม

.....

ยั้ให้ฉันยั้ให้เพื่อ

ยั้ให้เผลอละเมอหวานไหว

เจ้าจะแย้มเพียงกลืนให้กลืนไปไย

แย้มคงใจให้พี่เจียนาง

.....

คำร้อง

พยงค์ มุกดา

ทำนอง

6.3 เพลงเกี่ยวกับความรัก พยงค์มุกดาในเพลง ความรักเจ้าชา เสนหา
อมจาม เป็นต้น

เพลงความรักเจ้าชา ใ้คำที่เป็นคำถามว่า "ฉันทิโค" ดังตัวอย่าง

เพลงความรักเจ้าชา

ความรักเจ้าชา

ข้าสงสัยในอุกร ทาหน้าเจ้าเป็นฉันทิโค

.....

คำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์

ทำนอง สมาน กาญจนะฉลิ

เพลงเสนาหา ใ้คำที่เป็นคำถามว่า "หรือไร" และ "หรือ" ดังตัวอย่าง

เพลงเสนาหา

ความรักเอยเจ้าลอยลมมาหรือไร

มาคลจึมาคลใจ...เสนาหา

รักจริงจากใจหรือเปล่า

หรือเฝ้าเราให้เฝ้าร่ำหา

.....

คำร้อง

มณั ปิตุสันท

ทำนอง

เพลงเขม้นทอฉันเศร้า

.....

เขอร่างไปฉันเศร้า
บอกไม่รู้บุญแห่งใด

โอหนาวคณีนีจะทอดใจ

ขอเพลงกลใจ เรอนึกเมตตา

.....

คำร้อง
ไพเราะ ไกรเลิศ
ทำนอง

เพลงคนฉวาง ใช้คำที่เป็นคำถามว่า "หรืออย่างไร" ทั้งตัวอย่าง

เพลงคนฉวาง

ฉันรักกันแล้วหรืออย่างไร

เราจึงฉกใส่ไม้เท้า

.....

คำร้อง
ป. ชนประโยชน์
ทำนอง

เพลงวสันต์ทิวดี ใช้คำที่เป็นคำถามว่า "ใด หรือไร" ทั้งตัวอย่าง

เพลงวสันต์ทิวดี

.....

สายฝนหลังสิ่งหลาณาว่า
เจ้าแฝงฝนอยู่หนใดในราตรี

เหมือนที่คร่ำครวญนามารศรี
ฉันรักกันแล้วหรือไรจึงไม่มา

คำร้อง สนิท ศ.

ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

6.5 เพลงเกี่ยวกับกิจกรรมสอนใจ ทบการไขปัญหาในเพลง ทางกลับสุดท้าย
เพลงทางกลับสุดท้าย ใช้คำที่เป็นคำถามว่า "ใคร" ดังตัวอย่าง

เพลงทางกลับสุดท้าย

.....

เงินทองสมบัติศักดิ์ศรีชนชั้น

เครื่องมอแห่งการเหยียดหยัน ใคร เขามันไปได้

.....

คำร้อง สาโรจน์ เสมอภัย
ทำนอง

6.6 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม ทบการไขปัญหาในเพลง ข้างนอกนาและรอยหู
หรือจะสู้เมียตน

เพลงข้างนอกนา ใช้คำที่เป็นคำถามว่า "ไย ทำไย" ดังตัวอย่าง

เพลงข้างนอกนา

.....

ต่างเกิดเป็นคนเหยียดกันแบ่งชั้น

ไย เขาทำไมไร้ความเมตตา

.....

คำร้อง ร้อยแก้ว รักไทย
ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

เพลงรอยหูหรือจะสู้เมียตน ใช้คำที่เป็นคำถามว่า "เท่าไร" ดังตัวอย่าง

เพลงรอยหูหรือจะสู้เมียตน

คนเดียวไม่พอแล้วที่จะซอสักรเท่าไร

หัวใจของพี่ไม่เหมือนใคร

.....

คำร้อง ราชวาที
ทำนอง

จากการวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำและโวหารของเพลงลูกกรุงทั้ง 7 ประเภท จะเห็นได้ว่าในด้านการใช้ถ้อยคำนั้น มีมากน้อยตามลำดับดังนี้

การใช้ถ้อยคำ จำแนกออกเป็น 8 ชนิด คือ

1. การใช้คำง่าย พบในเพลงลูกกรุงทั้ง 7 ประเภท คือ เพลงปลุกใจและสฤติ เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต เพลงเกี่ยวกับคหิธรรมสอนใจ และเพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม
2. การใช้คำอุทาน พบในเพลงลูกกรุง 6 ประเภท คือ เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต เพลงเกี่ยวกับคหิธรรมสอนใจ และเพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม
3. การใช้คำซ้ำ พบในเพลงลูกกรุง 6 ประเภท คือ เพลงปลุกใจและสฤติ เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต และเพลงเกี่ยวกับคหิธรรมสอนใจ
4. การหลាក់คำ พบในเพลงลูกกรุง 6 ประเภท คือ เพลงปลุกใจและสฤติ เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต และเพลงเกี่ยวกับคหิธรรมสอนใจ
5. การใช้ศัพท์สูง พบในเพลงลูกกรุง 6 ประเภท คือ เพลงปลุกใจและสฤติ เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต และเพลงเกี่ยวกับคหิธรรมสอนใจ
6. การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ พบในเพลงลูกกรุง 3 ประเภท คือ เพลงปลุกใจและสฤติ เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ และเพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ
7. การเล่นคำ พบในเพลงลูกกรุง 3 ประเภท คือ เพลงปลุกใจและสฤติ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ และเพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม
8. การปรุงศัพท์ พบในเพลงลูกกรุง 3 ประเภท คือ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต และเพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

ส่วนด้านการใช้โวหารนั้น มีมากน้อยตามลำดับดังนี้

การใช้โวหาร จำแนกออกเป็น 6 ชนิด คือ

1. อุปมา (Simile) พบในเพลงลูกกรุงทั้ง 7 ประเภท คือ เพลงปลุกใจ และสตูดิโอ เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ และเพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

2. อุปลักษณ์ (Metaphor) พบในเพลงลูกกรุง 6 ประเภท คือ เพลงปลุกใจ และสตูดิโอ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ และเพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

3. ปฏิพจน์ (Rhetorical Question) พบในเพลงลูกกรุง 6 ประเภท คือ เพลงปลุกใจและสตูดิโอ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ และเพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

4. สัญลักษณ์ (Symbol) พบในเพลงลูกกรุง 5 ประเภท คือ เพลงปลุกใจ และสตูดิโอ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ และเพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

5. อติพจน์ (Hyperbole) พบในเพลงลูกกรุง 5 ประเภท คือ เพลงปลุกใจ และสตูดิโอ เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก และเพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต

6. บุคลาธิษฐาน (Personification) พบในเพลงลูกกรุง 3 ประเภท คือ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก และเพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต

สรุป ภูมิปรายบท และขอเสนอแนะ

สรุปและภูมิปรายบทการศึกษาครั้งนี้

การศึกษาครั้งนี้เพลงลูกกรุงในครั้งงานวิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมายเป็น 2 ประการ คือ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของเพลงลูกกรุง และวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำและโวหารของเพลงลูกกรุง จากผลการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ดังนี้

1. เนื้อหาของเพลงลูกกรุง

เนื้อหาของเพลงลูกกรุง สามารถจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 7 ประเภท คือ

1.1 เพลงปลุกใจและสื่อกี๊ เพลงปลุกใจและสื่อกี๊มีเนื้อหาในแนวเดียวกันแต่แตกต่างกันในรายละเอียด กล่าวคือ เพลงปลุกใจมีเนื้อหากระตุ้นเตือนใจให้คนไทยรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ภูมิใจในความเป็นไทย มีความสามัคคีปรองดองรักใคร่กลมเกลียวกัน ร่วมกันสร้างชาติให้เข้มแข็ง รู้ถึงความเสียสละของทหาร ตำรวจ และอาสาสมัคร ในการป้องกันประเทศ ส่วนเพลงสื่อกี๊มีเนื้อหากล่าวถึงการยกย่องสรรเสริญวีรชนไทยที่ได้ต่อสู้รักษาบ้านเมืองให้ร่มเย็นเอกราช การเฉลิมเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ที่โคปรักษาพระราชกรณียกิจอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอันก่อให้เกิดความสามัคคีเป็นสุขแก่พสกนิกรชาวไทย ตลอดจนการสื่อกี๊ปลุกใจรักชาติในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นแนวปฏิบัติแก่พุทธศาสนิกชนในการดำรงชีวิต

1.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณี สงกรานต์ ประเพณีวันปีใหม่ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีการแต่งงาน เทศกาลวันเข้าพรรษา และออกพรรษา มีการเชิญชวนให้ทำบุญทำกุศล การอวยพรญาติผู้ใหญ่ ฯลฯ ในวันสำคัญตามประเพณี และร่วมเฉลิมฉลองกันเพื่อความสนุกสนานรื่นเริง ตลอดจนสื่อกี๊ปลุกใจรักชาติรักบ้านเมือง

1.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงประเภทชมความงามต่าง ๆ ของเพลงลูกทุ่งมีจำนวนมากพอ ๆ กับเพลงประเภทความรักและความนิยัหวง เนื้อหาจะกล่าวชมความงามของธรรมชาติ เช่น ป่าเขา แม่น้ำ ทะเล พืชพันธุ์ ดอกไม้ สัตว์ป่า แมลง และสัตว์ต่าง ๆ ชมวิถีชีวิตในชนบท ชมความงามสาวงามนา ชมความงามสถานที่สำคัญ ๆ เช่น เมืองหลวง ปราสาทราชวัง วัดวาอาราม โบราณวัตถุโบราณสถาน ตลอดจนสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ ของไทย

1.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก มีเนื้อหากล่าวถึงความรักหลายประเภท เช่น ความรักในครอบครัว ความรักของบิดามารดาตักต้อน ความรักอันสูงส่งระหว่างหญิงชาย และธรรมชาติกับความรัก เป็นต้น

1.5 เพลงเกี่ยวกับความนิยัหวงในชีวิต เนื้อหาเกี่ยวกับความนิยัหวงที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง คือ นิยัหวงเพราะไปหลงรักคนที่มีคู่ครองแล้ว นิยัหวงเพราะคนรักเปลี่ยนใจไปรักคนอื่น นิยัหวงเพราะถูกคนรักหลอกและทอดทิ้ง นิยัหวงเพราะประเพณีที่ต่างกัน นิยัหวงเพราะความอิจฉาริษยา และนิยัหวงเพราะความยากจน

1.6 เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ เพลงลูกทุ่งประเภทนี้จะกล่าวถึงความป็นจริงในชีวิตมนุษย์ซึ่งทุกคนจะหลีกเลี่ยงไม่พ้น เช่น เรื่องของกรรม การเวียนว่ายตายเกิด ตามหลักทางพระพุทธศาสนา สอนให้คนประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ให้ทำใจตนเองให้เข้มแข็งอุปสรรคทั้งปวงให้คนในสังคมพึ่งพาอาศัยกันและกัน สอนให้เคารพชนรุ่นพี่และเห็นความสำคัญของการศึกษาเล่าเรียน สอนการปฏิบัติตัวของหญิง คือให้รักนวลสงวนตัวสมเป็นกุลสตรี

1.7 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม เพลงลูกทุ่งที่แต่งขึ้นเพื่อสะท้อนสังคมโดยตรงมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับเพลงประเภทอื่น ๆ จากการศึกษาพบว่ามักจะสะท้อนสังคมในด้านสภาพการจราจรของกรุงเทพมหานครที่เต็มไปด้วยรถติด อากาศเป็นพิษ การแย่งกันทำมาหากิน ปัญหาโจรผู้ร้ายชุกชุม เป็นต้น นอกจากนี้ยังสะท้อนปัญหาครอบครัว การที่สามีไปแอบมีอกุศลบรรดา สะท้อนค่านิยมของสังคมปัจจุบันที่ผู้ชายเป็นพระเจ้า สะท้อนปัญหาทางการศึกษาโดยเฉพาะชาวนาชาวนไร่หรือคนยากจน จะคอยโอกาสทางการศึกษา สะท้อนปัญหาโสเภณีว่ามีทั้งการเป็นโสเภณีเพราะถูกหลอกหลวง และการเป็นโสเภณีเพราะความสมัครใจเนื่องจากความยากจน และสุดท้ายสะท้อนปัญหาลูกเมียเช่า ซึ่งเป็นสภาพการณ์ของสังคมไทยระยะหนึ่ง

2. การใช้ถ้อยคำและโวหารของเพลงลูกทุ่ง

จากการวิเคราะห์เพลงลูกทุ่งพบการใช้ถ้อยคำและโวหารสรุปได้ดังนี้
การใช้ถ้อยคำ จำนวนการใช้ถ้อยคำออกได้เป็น 8 ชนิด คือ

1. การใช้คำง่าย พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 เพลงปลุกใจและสนุก
- 1.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ
- 1.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ
- 1.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก
- 1.5 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต
- 1.6 เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ
- 1.7 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

2. การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 2.1 เพลงปลุกใจและสนุก
- 2.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ
- 2.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ

3. การใช้คำสุภาพ พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 3.1 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ
- 3.2 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ
- 3.3 เพลงเกี่ยวกับความรัก
- 3.4 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต
- 3.5 เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ
- 3.6 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

4. การซ้ำคำ พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 4.1 เพลงปลุกใจและสนุก
- 4.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ

- 4.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ
- 4.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก
- 4.5 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต
- 4.6 เพลงเกี่ยวกับคหิธรรมสอนใจ
5. การเอนคำ พบในเพลงลูกกรุงประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 5.1 เพลงปลุกใจและฮุค
 - 5.2 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ
 - 5.3 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม
6. การหลอกคำ พบในเพลงลูกกรุงประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 6.1 เพลงปลุกใจและฮุค
 - 6.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ
 - 6.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ
 - 6.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก
 - 6.5 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต
 - 6.6 เพลงเกี่ยวกับคหิธรรมสอนใจ
7. การปรุงศัพท์ พบในเพลงลูกกรุงประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 7.1 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ
 - 7.2 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต
 - 7.3 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม
8. การใช้ศัพท์สูง พบในเพลงลูกกรุงประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 8.1 เพลงปลุกใจและฮุค
 - 8.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ
 - 8.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ
 - 8.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก
 - 8.5 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต
 - 8.6 เพลงเกี่ยวกับคหิธรรมสอนใจ

การวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำจากเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งทั้ง 7 ประเภท สรุปได้ดังตาราง
ต่อไปนี้

ตาราง 1 เนื้อหาและการใช้ถ้อยคำของเพลงลูกทุ่ง

การใช้ถ้อยคำ เนื้อหา	คำง่าย	เขียน เสียง	สุภาพ	คำคำ	เล่นคำ	พ้องคำ	ประพันธ์	ศัพท์สูง	รวม
1 ปดใจ, ซดใจ	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	6
2 ประเพณี, เทศกาล	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	6
3 ธรรมชาติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
4 ความรัก	✓	-	✓	✓	-	✓	-	✓	5
5 ความผิดหวัง	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	6
6 คติธรรมสอนใจ	✓	-	✓	✓	-	✓	-	✓	5
7 สะท้อนสังคม	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	4
รวม	7	3	6	6	3	6	3	6	

จากการวางข้างต้นแสดงว่าเนื้อหาของเพลงลูกกรุงทั้ง 7 ประเภท ที่นำมาวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำ 8 ชนิดนั้น มีการใช้คำง่ายมากที่สุด อภิปรายได้ว่า นักประพันธ์เพลงลูกกรุงต้องการสื่อสารให้ผู้ที่เข้าใจง่าย รวดเร็ว รับรู้ทันทีที่สำคัญ การใช้คำง่ายในเนื้อหาของเพลงแต่ละประเภทเป็นคำง่ายที่แตกต่างกันไป เช่น เพลงปลุกใจและสดุดี จะใช้คำธรรมดาสามัญ ที่กระชับหนักแน่นและปลุกเร้าอารมณ์ได้ดี เช่น คำว่า ล้างมันให้สิ้น สู้จนชาติใจ กอดกอดกันตายไว้ลายชาติตน เป็นต้น ในเพลงเกี่ยวกับความรัก ใช้คำธรรมดาซึ่งใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น คำว่า พ่อ แม่ ลูก ตัว เมีย ตลอดจนไปถึงคำที่ไพเราะงดงามและมีน้ำเสียงละมุนละไม เช่น นิดา มารดา เท้าเรือน แม่ศรีเรือน เป็นต้น หรือในเพลงเกี่ยวกับคตินิยมสอนใจ จะใช้คำหรือวลีที่คนทั่วไปรู้จักและคุ้นเคย เพื่อจดจำและนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง เช่น คำว่า ใครจะอยู่คำฟ้า, ทุกคนเกิดมาแล้วต้องตาย, เกิดในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า เป็นต้น การใช้คำง่ายนี้มักจะเป็นคำง่ายเกือบตลอดทั้งเพลง แม้จะมีคำยากและศัพท์สูง ๆ ปะปนอยู่บ้างก็เป็นจำนวนน้อย แต่ถ้าหากเป็นเนื้อหาของเพลงไทยเดิมที่นำมาจากวรรณคดีร้อยกรอง จะพบว่ามักใช้คำเก่าและศัพท์สูงซึ่งเข้าใจยากกว่าเพลงลูกกรุงซึ่งใช้ภาษาเป็นปัจจุบันกว่า

การใช้คำอุทาน การซ้ำคำ การหลากคำ และการใช้ศัพท์สูงทั้ง 4 ชนิดนี้ พบในเนื้อหาของเพลงลูกกรุงทั้ง 7 ประเภทเป็นอันตมสอง ย่อมแสดงว่านักประพันธ์เพลงได้ใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดให้ใกล้เคียงและเพื่อความไพเราะงดงามทางภาษายิ่งขึ้น การใช้คำอุทานจะช่วยเร้าความรู้สึกต่าง ๆ ของมนุษย์ได้เช่น อู๊ว ว้าย เอ๊ะ ใช้ประกอบอาการตกใจ ประหลาดใจ โธ โธ อภิจ่า โอ้ ไร้ในเนื้อหา เสร้า อาลัย เป็นต้น การซ้ำคำและหลากคำ นักประพันธ์เพลงใช้เพื่อเน้นความหมายให้หนักแน่น และเกิดความหลากหลายในการสร้างอรรถรส การซ้ำคำจะซ้ำในวรรคเดียวกันที่ตนวรรค กลางวรรค หายวรรค และต่างวรรคกัน เช่น ซ้ำคำว่า ไทย ไทย ไทย ในวรรคเดียวกัน หรือซ้ำทั้งข้อความ เช่น เขาคงกอดบั้นแขนกอดสาว เขาคงกอดบั้นแขนกอดสาว เป็นต้น การหลากคำ คำที่ใช้เป็นการหลากคำต่อไปนี้ คือชัคคิยะ ภูวไนย ราชา ราชน บดินทร์ ภูมิพร ในความหมายว่า พระเจ้าแผ่นดิน เป็นต้น ใช้คำว่า โสภา โสภี เนิลัน ใจไล ลาวชัย สะอาก ทิลาส ในความหมายว่างาม เป็นต้น การใช้ศัพท์สูง นักประพันธ์เพลงจะท่องใช้ศัพท์สูงเพื่อให้เกิดความโอ้อ่า อลังการของภาษา เช่นคำว่า องค์พระสยามบรมราชัน มหากษัตริราชธิราช จอมบดินทร์ อัญชูลี อัสสุชล ศัสกร อมฤต เป็นต้น

การใช้ถ้อยคำอีก 3 ชนิด คือ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ การเล่นคำ และการ
 ปรัชญาที่นั้น พบว่าในเนื้อหาทั้ง 7 ประเภท มีไม่น้อยอาจจะเป็นเพราะว่าเนื้อหาที่กล่าวถึง
 เป็นเรื่องราวสมัยใหม่ที่ต้องการให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายจึงไม่ต้องใช้ภาษาวรรณศิลป์มากนัก

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหากับการใช้ถ้อยคำ พบว่าเนื้อหา
 เพลงลูกทุ่งทั้ง 7 ประเภทนี้ เนื้อหาเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ จะใช้ถ้อยคำครบทั้ง
 8 ชนิด เนื่องจากเนื้อหาของเพลง ^{ส่วนใหญ่} อธิบายในการใช้ศิลปะทางภาษามากกว่าเนื้อหาประเภท
 อื่น ๆ เพราะการกล่าวชมธรรมชาติก็ดี ชมความงามสตรีก็ดี ชมโบราณวัตถุโบราณสถาน
 สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญก็ดี ส่วนที่ต้องการภาษาสละสลวย ไพเราะ แค่อำนาจวังคาศทึงใจทั้งสิ้น

การใช้โวหาร แบ่งการใช้โวหารออกเป็น 6 ชนิด คือ

1. อุปมา (Simile) พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 เพลงปลุกใจและสฤติ
 - 1.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ
 - 1.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ
 - 1.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก
 - 1.5 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต
 - 1.6 เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ
 - 1.7 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม
2. อุปลักษณ์ (Metaphor) พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1 เพลงปลุกใจและสฤติ
 - 2.2 เพลงเกี่ยวกับการชมความต่าง ๆ
 - 2.3 เพลงเกี่ยวกับความรัก
 - 2.4 เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต
 - 2.5 เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ
 - 2.6 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

กึ่งทอไม้

3. บุคคลนิยฐาน (Personification) พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ

3.1 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ

3.2 เพลงเกี่ยวกับความรัก

3.3 เพลงเกี่ยวกับความนึกหวังในชีวิต

4. สัญลักษณ์ (Symbol) พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ กึ่งทอไม้

4.1 เพลงปลุกใจและสอู้

4.2 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ

4.3 เพลงเกี่ยวกับความนึกหวังในชีวิต

4.4 เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ

4.5 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

5. อतिพจน์ (Hyperbole) พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ กึ่งทอไม้

5.1 เพลงปลุกใจและสอู้

5.2 เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ

5.3 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ

5.4 เพลงเกี่ยวกับความรัก

5.5 เพลงเกี่ยวกับความนึกหวังในชีวิต

6. ปรัจฉา (Rhetorical Question) พบในเพลงลูกทุ่งประเภทต่าง ๆ

กึ่งทอไม้

6.1 เพลงปลุกใจและสอู้

6.2 เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ

6.3 เพลงเกี่ยวกับความรัก

6.4 เพลงเกี่ยวกับความนึกหวังในชีวิต

6.5 เพลงเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ

6.6 เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

การวิเคราะห์การใช้โวหาร จากเนื้อหาของเพลงลูกกรุงทั้ง 7 ประเภท สรุปได้ดังตาราง
ต่อไปนี้

ตาราง 2 เนื้อหาและการใช้โวหารของเพลงลูกกรุง

โวหาร เนื้อหา	อุปมา	อุปสัทกัมม์	บุคคลาธิษฐาน	สัมผัสกัมม์	อภิปจน์	ปฏิพจน์	รวม
1 ปลุกใจ, ชูศักดิ์	✓	✓	-	✓	✓	✓	5
2 ประเพณี, เทศกาล	✓	-	-	-	✓	-	2
3 ชมความงาม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
4 ความรัก	✓	✓	✓	-	✓	✓	5
5 ความนิยมนาง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
6 ศีลธรรมสอนใจ	✓	✓	-	✓	-	✓	4
7 สะท้อนสังคม	✓	✓	-	✓	-	✓	4
รวม	7	6	3	5	5	6	

จากการร่างข้างต้น แสดงว่าเนื้อหาของเพลงลูกกรุงทั้ง 7 ประเภท ที่นำมาวิเคราะห์การใช้โวหารทั้ง 6 ชนิดนั้น ผู้ประพันธ์เพลงนิยมใช้โวหารอุปมามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ อุปลักษณ์ ปฏิพจน์ ส่วนการใช้สัญลักษณ์ อคติพจน์ และบุคลาธิษฐาน ใช้น้อยกว่า 3 ประเภทแรก อภิปรายได้ว่า การใช้โวหารอุปมาสามารถเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ สร้างภาพพจน์ได้ชัดเจนและให้รายละเอียดได้ดี ทั้งผู้ประพันธ์เพลงและผู้ฟังต่างก็เป็นผู้ร่วมวัฒนธรรมอันเดียวกันจึงสื่อสารสาระ และความนึกคิดด้วยการอุปมาอุปไมยได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงเป้าหมาย

ในทำนองความสัมพันธ์ของเนื้อหากับการใช้โวหารนั้น จากผลการวิเคราะห์พบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ และความนิคหังในชีวิตรัก ใช้โวหารครบทั้ง 6 ชนิด เพราะเนื้อหาทั้งกล่าวเชื้ออำนวยการให้ใช้โวหารได้หลากหลาย เช่น เปรียบชายตัวท้อเหมือนกระต่าย หูสูงศักดิ์เหมือนจันทร์, เปรียบดวงตาของหญิงว่างามเหมือนดวงดาว, เปรียบใบหน้าของหญิงว่างามเหมือนดวงจันทร์ เป็นต้น ถัดมาเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการปลุกใจและสละสลวย และความรัก ใช้โวหารรองลงมาจากสองประเภทแรก ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับคติธรรมสอนใจ การสะท้อนสังคม และประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ นั้น ใช้โวหารเป็นบางชนิด โดยทั่วไปจะนิยมโวหารง่าย ๆ หรือภาษิตสำนวนที่คุ้นหูคุ้นเคยอยู่แล้วเพื่อให้เข้าใจได้รวดเร็ว เช่น เปรียบใจเค็ดเกี่ยวเข็มแข็งเหมือนเหล็กเพชร, เปรียบวิชาเป็นเช่นแสงมณีที่มีค่าส่องทางชีวิตรักให้รู้ชัด, เปรียบดอกไม้เป็นสัญลักษณ์ของความสวยและความงามของหญิงไทย, เปรียบเงินเหมือนพระเจ้าที่บันดาลทุกสิ่งให้เกิดขึ้นได้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ในการวิเคราะห์เพลงลูกกรุงนี้ เป็นการศึกษามโนทัศน์เพลงลูกกรุงด้านเนื้อหา การใช้ถ้อยคำ และโวหารซึ่งยังมีอีกหลายแง่มุมที่สามารถศึกษาต่อไปได้อีก เช่น

1. ศึกษาผลงานของผู้ประพันธ์เพลงลูกกรุง เป็นรายบุคคลที่มีผลงานเป็นที่นิยม เช่น ชาลี อินทรวิจิตร สง่า อารัมภีร ไสล ไกรเลิศ ไพฑูรย์ บุตรชื่น พงศ์ มุกดา สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์ สุรพล โทณะวนิก ฯลฯ
2. ศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาและวรรณศิลป์ในเพลงลูกกรุงกับเพลงไทยประเภทอื่น ๆ

અવતરણ

บรรณานุกรม

- ก. แก้วประเสริฐ. รวมเพลงของสุเทพ วงศ์กำแหง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บรรณธำมร, 2509.
- _____ . รวมเพลงรักและเพลงแห่งความหวัง. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์, ม.ป.ป.
- ก. จริยาเกษ. รวมเพลงมนต์เพลงลูกกรุง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ย่านฟ้าพาณิชย์, 2520.
- กมล พัทธโคโย. เพลงกล่อมจิต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อุดมศึกษา, 2513.
- _____ . เพลงกล่อมจิต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อุดมศึกษา, 2517.
- _____ . เพลงกล่อมจิต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อุดมศึกษา, 2520.
- กรุงเทพ จำกัด, ธนาคาร. จากเพลงไทยถึงเพลงลูกกรุง. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในโอกาสการแสดงของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ ครั้งที่ 320 23 - 24 พฤศจิกายน 2527. อีศานา.
- กฤษดา มลิตะมาศ. วรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519.
- กำพล วัชรพล. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ประจำวันที่ 31 พฤษภาคม 2507. กรุงเทพฯ : บริษัทพลสัน, 2507.
- _____ . หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2509. กรุงเทพฯ : บริษัทพลสัน, 2509.
- _____ . หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 21 พฤศจิกายน 2514. กรุงเทพฯ : บริษัทพลสัน, 2514.
- _____ . หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 13 สิงหาคม 2518. กรุงเทพฯ : บริษัทพลสัน, 2518.
- _____ . หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 19 ธันวาคม 2520. กรุงเทพฯ : บริษัทพลสัน, 2520.
- _____ . หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 22 ธันวาคม 2521. กรุงเทพฯ : บริษัทพลสัน, 2521.

กำพล วัชรพล. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 29 ธันวาคม 2523. กรุงเทพฯ : บริษัทพลสัน, 2523.

บรรณรักษ์ บุญปาน. ศิลปวัฒนธรรมปีที่ 8 ฉบับที่ 3 มกราคม 2530. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เรือนแก้วการพิมพ์, 2530.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. สื่ออินแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2529.

_____. สื่ออินแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2531.

_____. สื่ออินแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2532.

จำนง รังสิกุล. สนทนาพาที. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2514.

_____. สนทนาพาที. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2517.

เจตนา นาควิริยะ. ทางไปสู่วัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2524.

แจ่มจิก สุระเคโซ. ภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรมเพลงเพื่อชีวิต ในช่วง พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2528. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สันติโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สันติโลก, 2531. อุดรธานี.

เจือ สตะเวทิน. ประวัติวรรณคดี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุทธสภา, 2508.

กนกศรีแห่งประเทศไทย, สมาคม. พิธีอภิมหามงคลเสด็จเยือนเชียงทองคำพระราชทาน ประจำปี 2522. กรุงเทพฯ : สมาคมกนกศรีแห่งประเทศไทย, 2523.

_____. ฉบับพิเศษก่อนรับงานแผนเชียงทองคำพระราชทาน ปี 2525. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2526.

กัญ ชุมสาย, ม.ล. วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทวีธนาพานิช, 2516.

กนกนทศรี. วารสารกนกนทศรีปีที่ 2 ฉบับที่ 10 สิงหาคม 2531. กรุงเทพฯ : เรือนแก้ว การพิมพ์, 2531.

_____. วารสารกนกนทศรีปีที่ 1 ฉบับที่ 7 พฤษภาคม 2530. กรุงเทพฯ : เรือนแก้ว การพิมพ์, 2530.

ทรีศักดิ์ ไทโรจิตร. สังคีตนิพนธ์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.

ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. การเขียนสารคดี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.

ธรรมศักดิ์ ภูษาเรือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ 40/1 - 3
ชั้น 5 ซอยนานาเหนือ สุขุมวิท 3 กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2531.

นักแต่งเพลง, สมาคม. งานเชิดชูเกียรติศิลปินเพลงผู้ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นศิลปินแห่งชาติ
สาขาศุริยางคศิลป์และศิลปินผู้สร้างสรรค์บทเพลง 23 มีนาคม 2528. กรุงเทพฯ :
ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, 2528.

_____. เบื้องหลังเพลงดัง. กรุงเทพฯ : สยามออฟเซต, 2526.

_____. วันรำลึกอดีตนักแต่งเพลงไทยสากล ครั้งที่ 2 20 ธันวาคม 2526. กรุงเทพฯ :
ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, 2526.

_____. วันรำลึกอดีตนักแต่งเพลงไทยสากลครั้งที่ 3 14 ธันวาคม 2527. กรุงเทพฯ :
ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, 2527.

นายกรัณณทวี, สำนัก. หนังสือ Facts of Thai Cultrual Life. กรุงเทพฯ : ยูไนเต็ค
โปรดักชั่น, 2528.

นิทัศน์ ละอองศรี. จิตรทัศน์. กรุงเทพฯ : จักรานุกูลการพิมพ์, 2516.

ประชาสัมพันธ์, กรม. พิชิตไพร่คุณศรี. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, 2526.

_____. ร.ร.การประชาสัมพันธ์ ละครวิทยุ. กรุงเทพฯ : กรมประชาสัมพันธ์, ม.ป.ป.
อค์สำเนา.

ประสพโชค เป็นแซ. "วิวัฒนาการเพลงไทยสากล," ข่าวกรุง. 12 : 37 - 42 ; กันยายน
2510.

ประสิทธิ์ ภาพยกลอน. แนวทางศึกษาวรรณคดี ภาษาบท การวิจารณ์ และวิจารณ์. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

ประสิทธิ์ ชำนาญไพร่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สมาคมนักแต่งเพลง
แห่งประเทศไทย 108 หมู่บ้าน ซอนิเวสต์ ถนนประชาชื่น บางเขน กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 14
สิงหาคม 2532.

ปัญญา รุ่งเรือง. ประวัติการดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

พงษ์ชัย ไทวรรณศรี. วรรณกรรมจากบทเพลงสุนทราภรณ์. ปริญญาโท กศ.ม.

พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2529. อักสาเนา.

พวงค์ ภาศา. นักเพลง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อานวยสารสัน, 2519.

พูนพิศ อมาตยกุล. ดนตรีวิจิตร. กรุงเทพฯ : บริษัทกัมปิจำกัด, 2529.

_____. ดนตรีวิจิตรความรู้เรื่องดนตรีไทยเพื่อความชื่นชม. กรุงเทพฯ : บริษัทเกียรติธุรกิจ
จำกัด, 2527.

พูนศักดิ์ พุฒนัน. เพลงขอมนิยม. กรุงเทพฯ : การพิมพ์ไชยวัฒน์, 2512.

ไพฑูย์ สุภาวารี. ผู้ให้สัมภาษณ์, สถาปนิกรั้วโทรทัศน์ของ 11 ผู้สัมภาษณ์, ที่สถาปนิกรั้วโทรทัศน์
ของ 11 ด.เพชรบุรีที่ใหม่ กทม. เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2532.

ไมตรี ชื่นสำราญ. นิเทศภาษาและหลักการเขียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2530.

_____. ผู้ให้สัมภาษณ์, สมบัติ กิ่งกาญจนาวงศ์ ผู้สัมภาษณ์, ที่ มศว ประสานมิตร
กรุงเทพฯ : เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2532.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์,
2525.

เรียงชัย ประภาภานนท์. อาวาทจักรเพลง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสมิทธิ์, 2505.

อักษรา สุสุวรรณ. วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อักสาเนา.

เสกสรรค์ ศยาม. รวมเพลงอมตะรัก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สามดาว, 2518.

เลขาธิการนายกรัฐมนตรีย, สำนักงาน. รายงานผลการสัมมนาคนครไทยเพื่อจริยธรรมและ
วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ประชาชนพิริ, 2524.

วงศ์เดือน สุทราง. การศึกษาพระปฐมสมโพธิกถาในแนวสุนทรียะ. ปริญญาโท กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักสาเนา.

วราห์ วรเวธ. รวบรวมบทเพลงประพันธ์โดยวราห์ วรเวธ. กรุงเทพฯ : แม่นเมืองการพิมพ์,
2528.

วิจิตร วนิช. กอดักคอเขียน ชุดที่ 2. โดยกาญจนาภรณ์ (นามแฝง). กรุงเทพฯ :
รวมสาส์น, 2514.

_____. บุคเพลงหน้าและละครในอุคค. กาญจนาภรณ์ (นามแฝง). กรุงเทพฯ :
เรืองศิลป์, 2518.

วิจิต สุวรรณปรีชา. พจนานุกรมในวรรณคดี. กรุงเทพฯ : อักษรวิจิตร, 2531.

วินัย พันธุรักษ์. ผู้ให้สัมภาษณ์. สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ ผู้สัมภาษณ์, ที่ 181 ฐานานการพิมพ์
บางกะปิ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2531.

วิภา กงกะนันท. วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2521.

ศิลปากร, กรม. ร่าง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, 2514.

_____. นิทรรศการเกียรติคุณหม่อมหลวงทองน้อย อภัยวงศ์. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์,
2529.

_____. ประชุมทกวันพิเศษสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์,
2525.

_____. รวมเอกสารชุดกฎหมายสิทธิ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ในเค็ดโปรดักชั่น, 2527.

_____. อักษรศิลป์. กรุงเทพฯ : ป.สัมพันธ์พาณิชย์, 2530.

สมชาติ ชนะโชติ. นักเพลงฉบับปฐมฤกษ์. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2519.

สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์. หนังสือแนวเพลงรัก อันที่ 2 ประจำเดือน มิถุนายน 2516.
กรุงเทพฯ : โรงวิวัฒนาการพิมพ์, 2516.

_____. หนังสือแนวเพลงรักอันที่ 3 ประจำเดือนกรกฎาคม 2516. กรุงเทพฯ :
โรงวิวัฒนาการพิมพ์, 2516.

สมบัติ จำปาเงิน. เครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากล. กรุงเทพฯ : นิพัทธ์การพิมพ์,
2523.

สมโภช รอดบุญ. กลาสิก. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์, 2518.

สังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, สถา. 12 สิงหาคม มหาราชินี

รับแม่แห่งชาติ. กรุงเทพฯ : ประสพสัมพันธ์พาณิชย์, 2530.

สีหยา หิปปากวอ และคนอื่น ๆ. การเขียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517.

สุจิรา กุปตารักษ์. วิเคราะห์รอยกรองของ นายผี. ปริญญาโท ภา.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

สุภารักษ์ สิมพันธ์. เพลงไทยของไทย. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

สุพิชชา สุภาพ. สังคมไทยและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2528.

สุมาลย์ เรืองเดช. เพลงพื้นเมืองจากพนมทวน. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

เชวต เปี่ยมพงศ์สานต์. พรรคมโนในวรรณกรรมสุนทรภู่. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2532.

ใหญ่ นายน ยู่โห้สมภาษณ์, สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ ผู้สัมภาษณ์. ที่ 243 อาคารสงเคราะห์มราช
เขตดุสิต กรุงเทพฯ : เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2531.

อนุรักษ์เพลงเก่า, ชมรม. เพลงในอดีตร่วมภาพ - ประวัติ นริส - ลัทธิ. กรุงเทพฯ :
คือปสนองการพิมพ์, 2528.

_____. รวมเสียงเพลงแห่งความหลังของบุญช่วย วิจิตรสุนทร และทัศนีย์ ชะอุ่มงาม.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2525.

อนุสรณ์การพระราชเพลิงศพ. นายชาญ เบ็นแซ. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2531.

อนุสรณ์ทรานบุรี. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร, 2519.

อมร แม่นเมืองแมน. รวมเพลงเอกของทรานบุรี. กรุงเทพฯ : อมร แม่นเมืองแมนการพิมพ์,
2525.

อานนท์ อาภาภิรม. มนุษย์กับสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งนุกองกิจ,
2515.

อุปกิตศิลปสาร, พระยา. หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2529.

เอนก นาวิกมูล. วารสารวิทยุทวารวดี ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 ธันวาคม 2526. กรุงเทพฯ :
โอ.เอส.พรินติ้งเฮน จำกัด, 2526.

Facets of Thai Cultrue Life. Bangkok : United Production, 1984.

New Standard Encyclopedia. Chicago : Standard Education Society,
Inc., 5 : P - 90, 1963.

การคำนวณ

ภาคผนวก ก

ประวัตินักแต่งเพลงลูกกรุง

กมล หัทธิศิลป์

เกิด วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2481

สถานที่เกิด อ.เมือง จ.อยุธยา

การศึกษา ศิลปศึกษา กรมศิลปากร เพาะช่าง

ผู้สนับสนุนแต่งเพลง สมาน กาญจนะผลิน

เพลงแรกที่แต่ง "ดอกเอื้อง" สุเทพ วงศ์กำแหง

เพลงที่ได้รับความนิยม ดอกเอื้อง สวนสน จากชั่วหัวใจ ชายคาหัวใจ
ใจหวานตรวญรำพัน ฯลฯ

จงรัก อินทรศึกษา

เกิด วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2481

สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร

การศึกษา โรงเรียนช่างกลปทุมวัน

ผู้แนะนำแต่งเพลง พรานบุญ

เพลงแรกที่บันทึกแผ่นเสียง "เหมือนคนละฟากฟ้า" ชานินทร์ อินทรเทพ ชัมร้อง

เพลงที่ได้รับความนิยม เหมือนคนละฟากฟ้า โลกดวง คนพิการรัก เตรียมการรัก
ฐานันดรรัก ฐานันดรใจ เทพเจ้าแห่งความระทม
ทำไมต้องเป็นเรา ไม่รักไม่ว่า ฯลฯ

ชาลี อินทรวิจิตร

- เกิด วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2466
- สถานที่เกิด ต. ท่าฉลอม จ.สมุทรสาคร
- การศึกษา โรงเรียนอานวยศิลาพรจนคร
- ผู้นำนำแต่งเพลง ท้ายใจรักและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- เพลงแรกที่แต่ง ได้เริ่มแต่งเพลงกับ สมาน กาญจนะผลิน เป็นเพลงแรกชื่อ "รักชั่วชีวิต" ซึ่งมี สุเทพ วงศ์กำแหง และ สวลี ผกาพันธุ์ เป็นผู้ขับร้อง
- เพลงที่ได้รับความนิยม พระรัตนตรัย สดุดีมหาราชา เรือนแพ ท่าฉลอม บ่าฉัน บ้านเรา
 กรวย หยาดเพชร มารักกันใหม่ รักเธอเสมอ อาลัยรัก
 หะเลไม่เคยหลับ แสนแสง เहांไม้ไคร้ มนต์รักดอกคำใต้
 ถ้านั้นจะรัก ห่วงรวงทอง ไม่อยากให้ออกนี้มีความรัก สวรรค์มีค ้อา
- รางวัลเกียรติยศ ชาลี อินทรวิจิตร ได้รับการยกย่องว่าสามารถร้อยกรองเนื้อเพลงได้ละเอียดละไม ไพเราะยิ่ง มีลักษณะเป็นบทกวีที่สมบูรณ์ เนื้อหาดียังสามารถสรรหาคำที่รัดกุมและเรียบเรียงได้ใจความที่กว้างขวางยิ่ง
 ชาลี อินทรวิจิตร จะแต่งคำร้อง โดยมิได้แต่งทำนองร่วม เช่น สมาน กาญจนะผลิน สง่า อารัมภีร ประสิทธิ์ พยอมยงค์ ้อา
 เพลงที่นับเป็นความภาคภูมิใจ คือ เพลงสดุดีมหาราชา ซึ่งเป็นเพลงที่แต่งคำร้องร่วมกับ สุรัฐ ทุกะเวส โดย สมาน กาญจนะผลิน เป็นผู้แต่งทำนอง เป็นเพลงประกอบภาพยนตร์ เรื่อง "ลมหนาว" ของ ชรินทร์ นันทนาคร เมื่อปี พ.ศ. 2507 เพลงนี้ได้รับโล่เกียรตินิยมจากสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย และรางวัลสังข์เงินปี พ.ศ. 2528

ในสาขาใช้คือประสร้างสรรค์ ให้เกิดความรักชาติและสถาบัน
พระมหากษัตริย์

ผลงานเพลงของ ชาลี อินทรวิจิตร ที่ได้รับรางวัล
เกียรติยศ "ทุกทาทอง" 5 รางวัล สุพรรณหงษ์ทองคำ 2 รางวัล
และแผ่นเสียงทองคำอีก 4 รางวัล โดยรางวัลทุกทาทองได้จาก
เพลงประกอบภาพยนตร์ยอดเยี่ยมเรื่องลูกหาส ลูกเจ้าพระยา
บ้านทรายทอง เพชรศักดิ์หยก และไอ้ต่าง ร.ฟ.ท. รางวัล
สุพรรณหงษ์ทองคำจากภาพยนตร์เรื่องคำของคน และอาจารย์วัน
สติเฟื่อง และรางวัลแผ่นเสียงทองคำจากเพลง ยามซึ่ง
ทุ่งรวงทอง อาลัยรัก และน้ำตานกขมิ้น

ทวีพงศ์ มณีนิล

เกิด

วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2487

สถานที่เกิด

อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี

การศึกษา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้สนับสนุนแต่ง เพลง

ชาญชัย บัวบังคร พิระ ทวีปญา นคร ณอมทรัพย์

เพลงแรกที่แต่ง

"คิดถึงเธอ" รุ่งทิพย์ ชารทอง ชัยรุ่ง

เพลงที่ได้รับความนิยม

รักเธอไม่ถึงบาท คนหน้าเค็ม ถ้าวันนี้ยังมีเธออยู่
ข้างเขาเถอะนะหัวใจ น้ำตาวิ่งหลังทองมาลัย
ขาดฉันแล้วเธอจะรู้สึก ฝากเพลงถึงเธอ ฝากเพลงลอยลม
อ่าวอารมณ์ คนใจหิน หัวใจสลาย บั่นกินให้เป็นคาว ฯลฯ

รางวัลเกียรติยศ

1. รางวัลเสาอากาศทองคำ ครั้งที่ 2 ปี 2519 จากเพลง "คนหน้าเดิม" ก้านคำร้องยอดเยี่ยม ชัมร้องโดย รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส
2. รางวัลเสาอากาศทองคำ ครั้งที่ 3 ปี 2520 จากเพลง "ชาคนั้แล้วเธอจะรู้สึก" ก้านทำนองยอดเยี่ยม ชัมร้องโดย ธานินทร์ อินทรเทพ
3. รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 4 ปี พ.ศ. 2523 จากเพลง "บันดินให้ป็นคารว" ประเภทยอดนิยมลูกกรุง ซึ่งหมายถึงการจำหน่ายเพลงไ้สูงสุค ชัมร้องโดย ธานินทร์ อินทรเทพ
ทวีพงศ์ มณีนิล เสียชีวิตจากการถูกลอบยิง ในวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2526 ที่ห้างเมโทรแ่นเลียงเพล ประตูน้้ารวมอายุไ้ 39 ปี ผากชีวิตและผลงานของเขาให้ป็นตำนานของวงการบันเทิงไทยออกไปชั่วฉินิรันดร์

นกร ณอมทรัพย์เกิด

วันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2477

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

การศึกษา

คอมเมอสหาคิชฌวิทยาลัย

ผู้แนะนำแต่ง เพลงและดนตรี ศึกษาด้วยตนเองเพลงแรกที่แต่ง

"อโศกรักสลักใจ" สุเทพ วงศ์กำแหง ชัมร้อง

เพลงที่ไ้กับความนิยมรักกันไว้เกิด ปรศนิย์หัวใจ คัดไม้ขาด ทำนบหัวใจ
อโศกรักสลักใจ ฯลฯ

รางวัลเกียรติยศ

ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ประเภทเพลงปลุกใจ
เพลง "รักกันไว้เถิด" ในการประกวดครั้งที่ 3

เนติขจรเกิด

วันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2477

สถานที่เกิด

อ. เสนา จ. อุบลราชธานี

การศึกษา

โรงเรียนวัดราชาธิวาส

ผู้แนะนำบทเพลงและดนตรี อารี สุชเกษ และ สง่า อารัมภีร

เพลงแรกที่บันทึกแผ่นเสียง "นี่หรือรัก" น้ำผึ้ง ชัมร้อง

เพลงที่ได้รับความนิยม จะคอยขวัญใจ ลากความระทม ห่วงนี้ฉันจะรักเธอจนตาย
ฤทธิกาเมศ นางใจ ฯลฯ

ป. ชื่นประโยชน์เกิด

วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2465

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

การศึกษา

ช่างก่อสร้างอุเทนถวาย

ผู้แนะนำบทเพลงและดนตรี ครูจำปา เต็มสำราญ

เพลงแรกที่แต่ง

"เพื่อนรัก" เฉลลา ประสพศาสตร์ ชัยร้อง

เพลงที่ได้รับความนิยม

เจ้าหัวใจ มารหัวใจ คอย ไม่มีวัน ทราบาป คนดวง
ศักรหัวใจ ฯลฯ

รางวัลเกียรติยศ

ได้รับแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน รองชนะเลิศคำร้องจาก
เพลง "มารหัวใจ" ในการประกวดครั้งที่ 1 และแผ่นเสียง
ทองคำพระราชทาน ชนะเลิศคำร้องจากเพลง "ไม่มีวัน"
ในการประกวดครั้งที่ 2

ทองคำ มุกดาเกิด

วันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2469

สถานที่เกิด

ต.ท่าเสา อ.เมือง จ.ราชบุรี

การศึกษา

กองดุริยางค์ทหารเรือ

ผู้แนะนำแต่ง เพลงและดนตรี

ครูจำปา เล่มสาราญ

เพลงแรกที่แต่ง

เพลง "ผู้หญิงเกลียดฝน" ชัยร้อง ด้วยตนเอง

เพลงที่ได้รับความนิยม

ชายเหี่ยวในดวงใจ ทำบุญด้วยอะไร อานาจเงิน เอาความ
ชมขึ้นไปฝั่งแม่โขง ที่บุญน้อย คิดถึงเธอทุกลมหายใจ
แรมทิศวาส แล้วเราจะรักกันได้อย่างไร คาวลอย คอยน้อง
ขวัญใจนักเขียน โอ้รัก ฯลฯ

รางวัลเกียรติยศ

ผลงานเพลงของ พยงค์ มุกดา ที่ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ได้ทั้งประเภทลูกกรุงและลูกทุ่ง คือ เพลงนกขมิ้น ผ่องหัวใจ ซอพิณรวงทอง เพลงของ พยงค์ มุกดา มีส่วนทำให้ภักว่องหลายคนได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทานด้วย เช่น ชานินทร์ อินทรเทพ จากเพลง นกขมิ้น สมยศ หัสณพันธ์ จากเพลง ซอพิณรวงทอง ชรินทร์ นันทนาคร จากเพลง เกิดคอกอกรัก ฯลฯ

ความภูมิใจอีกประการหนึ่งของ พยงค์ มุกดา คือ การที่กระทรวงศึกษาธิการได้ขอเนื้อเพลง "ขวัญใจนักเรียน" ลงพิมพ์ในหนังสือแบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ เนื้อเพลงนี้มีคติสอนใจเยาวชนในการปฏิบัติตัวขณะเป็นนักเรียน และเพลงมาร์ชสีเหล้า ซึ่งยังใช้บรรเลงกันอยู่ในทุกหน่วยทหารและตำรวจ

ไพฑูริย์ บุตรชื่น

เกิด

วันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2461

สถานที่เกิด

บ้านทองคอง ต.เชียงรากใหญ่ อ.สามโคก จ.ปทุมธานี

การศึกษา

มัธยมวิบูลย์ (ม.8) จาก โรงเรียนสวัสดิ์อำนวย กรุงเทพมหานคร

เพลงแรกที่แต่ง

มนต์เมืองเหนือ (สมยศ หัสณพันธ์ ขับร้องเมื่อปี 2492)

ผู้แนะนำแต่ง เพลงและดนตรี

ร้อยแก้ว ภิไทย

เกิด วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2465

สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร

การศึกษา โรงเรียนวัดพุทธมณฑล

ผู้แนะนำแต่ง เพลงและดนตรี ร.อ.หลวงมวรวรพรักษ์

เพลงแรกที่แต่ง "กระชายหลงจันทร์" อุดม สุนทรจามร ชัยร้อง

เพลงที่ได้รับความนิยม อีสาวาท มนต์รักโลมใจ โคมทองแห่งชีวิต คนที่เราเฝ้าคอย
ทางสายเปลี่ยว น้ำใจน้องนาง รังรัก ข้านอกนา
ชีวิตคนดำ เกือบคนสวย ฯลฯ

สำหรับเพลง "ข้านอกนา" ได้รับรางวัลเสาศาสด
ทองคำ ของสถานีวิทยุเสียงสามยอด รางวัลท่านองสุกกฤ
ยอดเยี่ยม คนตรียอดเยี่ยม และรางวัลแยกและเรียบเรียง
เสียงประสานยอดเยี่ยม ในการประกวดครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2519
(ร้อยแก้ว ภิไทย แต่งคำร้องข้านอกนา)

ร้อยแก้ว ภิไทย ไขว่คว้าและเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง
ที่ตับ ในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2519 รวมอายุได้ 54 ปี

ว. วิจารณ์

เกิด วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2495

สถานที่เกิด อ.พาน จ. เชียงราย

การศึกษา

ม.ศ. 4 กวดวิชา

ผู้สนับสนุนแต่งเพลง

ชาโรจน์ เชมทรัพย์ จงรัก จันทร์คณา

เพลงแรกที่แต่ง

"คิดถึงแต่เธอ" คาวใจ ไพจิตร ชัยร้อง

เพลงที่ได้รับความนิยม

ไม่มีใครรักฉันจริง เกลียศเชอนัท มนต์รัก มนต์ระดา
ไฟเสน่ห์ ข่ายกะตา คิดถึงและคิดถึง ขอสูมาเฝ้า
สาวเจียงฮาย อคิกรัก ทองกวาว ฯลฯ สำหรับเพลง
มนต์ระดา ได้รางวัลพิเศษ นักร้องลูกกรุงหญิง คือ
จิตราวดี จิตเกษม จากการประกวดเส้าอากาศทองคำ
ครั้งที่ 3 ปี 2520

วราห์ วรเวชเกิด

วันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2477

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

การศึกษา

ปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
ปริญญาโทแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย
สหรัฐอเมริกา

เพลงแรกที่แต่ง

"อันลวง" และบันทึกแผ่นเสียง เพลงแรก "แอบปลอง"
รวงทอง ทองอ้นชม ชัยร้อง

เพลงที่ได้รับความนิยม

รักต้องห้าม พะวงรัก เทพธิดาคอย อย่าสงสารฉันเลย
ลบรอยแผลรัก สุกเหงา ข้าวคอยเคี้ยว ทะแสงแกงเหงาใจ
 ฯลฯ

รางวัลเกียรติยศ

- พ.ศ. 2521 - รางวัลเสาอากาศทองคำ เพลงอมรรอยแฉกรัก
ค้ำค้ำร้องยอดเยี่ยม
- พ.ศ. 2523 - รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน
เพลงอย่าสงสารฉันเลย ค้านห่านองยอดเยี่ยม
- พ.ศ. 2525 - รางวัลทีวีทองคำทองคำมหาราช จักโดยหนังสือพิมพ์
บ้านเมือง เพลงคนจนไม่มีสิทธิ์
- พ.ศ. 2526 - 5 รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 5
เพลงสุกเหงา ค้านห่านอง การขับร้อง
การเรียบเรียงประสาน การบรรเลงดนตรี
และคะแนนรวมยอดเยี่ยม เพลงลูกกรุง
- รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน เพลง
คนจนไม่มีสิทธิ์ ค้านบทเพลงสร้างสรรค์ยอดเยี่ยม

วินัย รุ่งอนันต์เกิด

วันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2478

สถานที่เกิด

จ. ราชบุรี

การศึกษา

ประถมศึกษามัธยมศึกษา

ยูเนสว่าแต่ง เพลง

ศึกษาด้วยตนเอง

เพลงแรกแต่ง

อย่ามารักฉันเลย ขับร้องโดย ทาวใจ ไพจิตร และทำให้
ทาวใจ ไพจิตร ได้กับรางวัลเสาอากาศทองคำ รางวัล
นักร้องลูกกรุงหญิงยอดเยี่ยม ปี 2518

เพลงที่ได้รับความนิยม

อย่ามารักฉันเลย หัวใจหล่นหาย เขา อยากเห็นหัวใจ
 น้ำตาหรือจะแก้ปัญหาคหัวใจ (ทำให้ ศรวณี โทษิต ได้รับ
 รางวัลนักร้องลูกกรุงหญิงยอดเยี่ยม ปี 2519 รางวัลเสาอากาศ
 ทองคำ) ก็คงให้ก็ ยิ่งกว่าฆาตกร ไข่มุกส์ให้กับหัวใจ
 กับหน้าคุณ ฉันรักกรุงเทพฯ ความรักลึกลับ ฯลฯ

สง่า อารัมภีรเกิด

วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2466

การศึกษา

วิชาการดนตรี โรงเรียนกองภาพยนตร์ ทหารอากาศ

ผู้แนะนำแต่ง เพลงและดนตรี

อาจารย์พระเจนคุริยาภัก

เพลงแรกแต่ง

"น้ำตาแสงไค้" สุรสิทธิ์ สัตยวงศ์ ชัยร้อง และต่อมา
 นักร้องคนอื่น ๆ ชัยร้อง บันทึกแผ่นเสียงใหม่

เพลงที่ได้รับความนิยม

สง่า อารัมภีร แต่งเพลงเอาไว้ทั้งหมดเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า
 1000 เพลง มีทั้ง เพลงที่แต่งเองทั้งคำร้องและทำนอง และแต่ง
 ทำนองร่วมกับคนอื่น เพลงที่สร้างชื่อเสียงให้และได้รับความนิยม
 นอกเหนือจากเพลง "น้ำตาแสงไค้" ยังมีเพลงทาสเทวี
 สไบแพรว ลูกที่รัก ดวงใจ หนึ่งในร้อย วนาสวาท สิ้น
 หนึ่งรัก ระฆังทอง หากรู้รักนิท ที่ยังรักเธอไม่คลาย กุสศศรี
 รักคนที่เขารักเรารู้ว่า ฯลฯ

รางวัลเกียรติยศ

ได้รับแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ชนะเลิศทำนองเพลง
 "คืนหนึ่ง" และแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ชนะเลิศประเภท
 เพลงปลุกใจ "ทนายเพื่อไทย" ในการประกวด ครั้งที่ 3

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งประเทศไทยได้ประกาศ
เกียรติคุณของเชิดชู นายสง่า อารัมภีร เป็นศิลปินแห่งชาติ
สาขาศิลปะการแสดง (เพลงไทยสากล) ประจำปีพุทธศักราช
2531

สมาน กาญจนะผลิน

<u>เกิด</u>	วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2464
<u>สถานที่เกิด</u>	กรุงเทพมหานคร
<u>การศึกษา</u>	กองสังคีต กรมศิลปากร
<u>ผู้แนะนำแต่ง เพลงและดนตรี</u>	อาจารย์พระเจนดุริยางค์
<u>เพลงแรกที่แต่ง</u>	เดี่ยวคีย์ ชรินทร์ นันทนาคร ชัมร้อง
<u>เพลงที่ได้รับความนิยม</u>	เพลงส่วนใหญ่ของ สมาน กาญจนะผลิน จะแต่งแต่คันทำนทำนอง ซึ่งมีจำนวน 2,000 กว่าเพลง เช่น รักคุณเข้าแล้ว ใจที่ วิหคเหินลม เพียงคำเดียว อาลัยรัก เหนือนี้ก็กรรม ครอบ หยาบเพชร ที่รัก จำเลยรัก ห่วงรวงทอง หนามสีวิศ เธออยู่ไหน รัก ทำฉลอม แสนแสง รุบเย็นจันทร์ บทเรียนก่อนวิวาห์ สัญญารัก จ้อรัก ฯลฯ
<u>รางวัลเกียรติยศ</u>	ปี 2507 ได้รับพระราชทานแผ่นเสียงทองคำปีแรก 5 รางวัล จากเพลงใจที่ และวิหคเหินลม คำร้องโดย สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์

2508 ได้รับตุ๊กตาทอง จากภาพยนตร์ไทยเรื่องลูกหาส

ในเพลงพระราชนิพนธ์ คำร้องโดย ชาลี อินทรวิจิตร

ปี 2509 ได้รับพระราชทาน "เหรียญ ปร." จากพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้รับพระราชทานแผ่นเสียงทองคำอีก
1 รางวัล ในงานการเรียบเรียงเสียงประสานเพลง "บันทึก"
ของ พร หิรัญ

ปี 2514 ได้รับพระราชทานแผ่นเสียงทองคำ 3 รางวัล คือ
รองชนะเลิศ ประเภท ก ในเพลงอาลัยรัก ประเภท ข
เทียบวาระนาถฝรั่ง เพลงลาวแพน และดนตรีประเภท ข

ปี 2518 ได้รับรางวัลเสาอากาศทองคำ ของสถานีวิทยุ
เสียงสามยอด ในทำนองเพลง "เพียงคำเดียว" ซึ่งแต่งร่วมกับ
สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์

ปี 2520 ได้รับโล่เกียรตินิยมจากสมาคมดนตรี แห่งประเทศไทย
จากทำนองเพลง และเรียบเรียงเสียงประสานเพลง สดุดีมหาราชา

ปี 2528 รับสิ่งเงินจากนายกรัฐมนตรี (พลเอกเปรม
คินสุลลานนท์) ที่ทำเนียบรัฐบาล

ปี 2531 คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งประเทศไทยได้ประกาศเกียรติคุณ
ยกย่องเชิดชูให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง
(เพลงไทยสากล) ประจำปี 2531

ลาโรจน์ เสมอไทย

เกิด

วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2479

สถานที่เกิด

จ. สมุทรปราการ

การศึกษา

โรงเรียนจันทนารเรือ

ผู้สนับสนุนแต่ง เพลง

ศึกษาค้ยตนเอง

เพลงแรกที่แต่ง

"อาทิตย์อุทัย" สมยศ หิตนพันธ์ ชัยรุ่ง

เพลงที่ได้รับความนิยม

สุดเอี่ยม ลิดถึงที่ ลาก่อนคอกฟ้า เธอเกิดเป็นหญิงทำไม
 ฯลฯ

สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์

เกิด

วันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2469

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

การศึกษา

เศรษฐศาสตร์บัณฑิต จากประเทศอังกฤษ

ผู้สนับสนุนการแต่ง เพลง

น.อ.สวัสดิ์ หิรัญพร และ สง่า อารัมภีร

เพลงที่ได้รับความนิยม

สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์ แต่งเพลงมาแล้วประมาณ 1,000
กว่าเพลง ส่วนใหญ่แต่งร่วมกับ สง่า อารัมภีร และสมาน
กาญจนะฉลิม และแต่งคำร้องเป็นส่วนใหญ่ เพลงที่ได้รับความนิยม
อาทิเช่น เพลงรักปักใจ แหม่หรือคุณชา วิหคเหินลม รักคุณเข้าแล้ว
เพียงคำเดียว ความรักเจ้าชา จำพราก ที่รัก สัญญารัก
นกเขาคุกริ รักพี่นะ ชีวิตเมื่อคิดไป คำคน เกิดมาอาภัพ
ใจที่ ฯลฯ

รางวัลเกียรติยศ

ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ.
2507 คำร้อง ชนะเลิศ ประเภท ก จากเพลง "ใจที่"
และคำร้องรองชนะเลิศ ประเภท ข จากเพลง "วิหคเหินลม"

ได้รับรางวัลเสาอากาศทองคำของสถานีวิทยุเสียง
สามยอด ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2518 คำนำร้องถูกกรงขอกเขียน
จากเพลง "เพียงคำเดียว"

สุพล โทณะวนิก

เกิด

วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2474

สถานที่เกิด

การศึกษา

เพลงแรกที่แต่ง

เพลงลาแล้วแก้วตา สุเทพ วงศ์กำแหง ขับร้อง

เพลงที่ได้รับความนิยม

ในโลกแห่งความฝัน รอ รูบ ดมไม่เต็ม ไครหน
ฟ้ามีอาจัน เหน็บก็ซึ้ง คอกฟ้ากับหมาวัด นาคหัวใจ
เพียงรูปเดียว หากฉันขาดเธอ เก็บรัก ลมรัก หิวนึก
ฝากหัวใจ ม้วยจำ ฯลฯ

รางวัลเกียรติยศ

รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ปี 2507 ลูกกรุงประเภท ข
คำร้องชนะเลิศ และทำนองร้องชนะเลิศ เพลงไครหน
ขับร้องโดย สวลี ผกาพันธุ์
รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 5 ปี 2526
คำร้องลูกกรุงขอกเขียน เพลงลมรัก

ไสล ไกรเลิศ

เกิด

วันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2464

สถานที่เกิด

จ.สมุทรสาคร

การศึกษา

กองเครื่องสายฝรั่ง กรมศิลปากร

ผู้แนะนำแต่ง เพลงและดนตรี

อาจารย์พระเจนดุริยางค์

เพลงแรกที่แต่ง

มาร์ชยุวชน

เพลงที่ได้รับความนิยม

ผู้ชนะสิบทิศ เกิดมาทั้งกัน ม่านไทรน้อย สายลมเหนือ
 กากีเหมือนดอกไม้ ดวงใจในฝัน บุษบาในฝัน อิเหนารำพัน
 ไฟรัก ม่านประเพณี ชมอะเวง อยู่เพื่อคอยเธอ ภาพดวงใจ
 สักกั หัวหินอันนงค์รัก เกี่ยวค้าย ฯลฯ

ไสล ไกรเลิศ เป็นผู้สร้างนักร้องสองคน จนเป็น
 นักร้องที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของผู้ฟังทั่วไปจนถึงปัจจุบัน คือ
 ชรินทร์ นันทนาคร จากเพลงดวงใจในฝัน และ
 สุเทพ วงศ์กำแหง จากเพลงอยู่เพื่อคอยเธอ

ไสล ไกรเลิศ ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 18 มีนาคม
 พ.ศ. 2529

อติ สภาพร

เกิด

วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2484

สถานที่เกิด

จ. ราชบุรี

การศึกษา

โรงเรียนเทคนิคราชบุรี

ผู้สนับสนุนแต่ง เพลง

ศึกษาค่ายตนเอง

เพลงแรกที่แต่ง

"รางวัลใจ" พิทยา บุญยรัตพันธุ์ ขับร้อง

เพลงที่ได้รับความนิยม

บิณฑุรัก เอาความทุกข์ไปทิ้งทะเล ขยี้รัก อีสานที่รัก
คิดถึงถิ่นเหนือ สายรักสายไต้ ลีลห้า าดา

ภาคผนวก ข

เนื้อเพลงลูกทุ่งที่นำมาวิเคราะห์

1. เพลงปลุกใจและสติ

กอกป็น

คำร้อง
ทำนอง

สุรพล โทณะวนิก

ชารินทร์ อินทรเทพ

ชัยร้อง

คิดค้นน้ำค้างพรหม เรามารำสู่ม เราทำงสุขใจ
คิดถึงชายชาตินักรบป่านฉะนี้คงพบแต่ความหนาวใน

เราคงกอกป็นแทนกอกสาว เราคงกอกป็นแทนกอกสาว
เบิ่งนัยน์ทาวว ๆ คอยปกป้องแผ่นดินไทย

ป้าเปลี่ยวไม่ครั้นเครง มีแท่งแฉกเพลงไม่อาจหลับไหล

พวกเรายังไคร่ร่างแก่เขา โกง โกง คอยเหตุเภทภัย

เราพลีชีวิเพื่อปิตุภูมิ เราพลีชีวิเพื่อปิตุภูมิ ข้าศึกมายิงตูมไ่มันพันแสนไทย

อย่าลืมิให้พรนัก ภิเษกเราพบแต่ความพลอดภัย

เจียกเงินช่วยซื้อของขวัญแบ่งความสุขสันต์ของเราไปให้

เราสนุกแก่เขาเปล่าเปลี่ยว เราสนุกแก่เขาเปล่าเปลี่ยว

เราต้องแลเหลียว เราจะไค่ชื่นใจ

คิดค้นน้ำค้างลง เรามารำรอบวง เราเหนื่อยแค่ไหน

คนเขาไปสู้ไปรบ ทั้งแต่เข้ายันพลบ หมักหมมชีไค

ถึงยามกลางคืนกุมป็นกอนอน ถึงยามกลางคืนกุมป็นกอนอน

ไม่มีฟูกมีหมอน หนุนส้นนอนก็เพื่อไทย

เกิดเป็นไทย-ตายเพื่อไทย

ท่านอง พระราชนิพนธ์

สนธิ อุนเบ้

ชัยร้อง

เนื้อร้อง ม.ฉ. พวงร้อย อภัยวงศ์

เกิดเป็นไทยแล้ว ใจต้องสู้ ดินไทยเรารู้ เรารักยิ่ง ศักดิ์หน้าไหน ไม่เกรงกริ่ง
หากมาขวางชิงตายเสียเด็ก

เฒ่าไทยเราล้วน คนใจเด็ด แกรงคังเหล็กเพชรชาติเชิด ท่างรักษาไว้
แค้นกำเนิดเกิดเป็นไทยแล้ว จำใส่ใจ

ปกครองรักษา ทำหน้าที่ ท่วงเมืองไทยนี้ไต่ยิ่งใหญ่ ล้นเมืองไทยแล้ว ใครอยู่ได้
ชาติไทยคงไร้ความเศร้า

เฒ่าไทยเราล้วนอาสาสมัคร เด็กเฝ้าป้องกัน ขอมือพลี เลี้ยงภัยทั้งผอง
ป้องกันปกป้องปฐพี ตายเพื่อไทย

แด่...ทหารหาญในสมรภูมิ

คำร้อง หึงจิต ศุภมิตร

สวัสดิ์ ฅกาพันธ์

ชัยร้อง

ท่านอง แมนรัตน์ ศรีกรานนท์

(ญ) ควงดาวสกาหม่น อัสสุชลดิหลังไหล อาบร่าง
นักรบไทย ในพนาแสนอาดูร เจ็บซ้ำระกำจิด มิเคยคิดจะดิ้นสูญ
ประวัติศาสตร์จะเพิ่มทุน วีรกรรมอันอำไพ

(ข) เพื่อนแก้วผู้แก้วกล้า หอคายา ฅ แคนไกล
ท้องเห็บหนาวราวฤดูหิมะ โศกเคี้ยวและเคี้ยวคาย รอบข้าง
มีร่างเพื่อน นอนกล่นเกลื่อนชีวาวาย กอดปิ่นไฉ่แนบกาย ที่สาหัสด้วยศักดิ์สกร

เพื่อนถูกคุกกระหน่ำ อริลำห้วยสิงขร เพราะหวงแทนแค้นमारकर
จึงมอบชีวิตเป็นชาติพลี เพื่อนคู่ควมมือเปล่า จูโจมเข้ารุกกราวี กระสุนหมดแต่ยังมี
สถมึนในดวงมาน

มิยอมให้ธงชาติโค ปลิวไสวบนหัตถฐาน แม้ร่างจะแหลกลาญ
แต่ไทรรงค์คงยังยืน ขอเหอคเพื่อนร่วมตาย คว้าอาลัยสุดจักฝัน หากจำต้องกล้ากสิน
เพื่อน้ำที่อันจีรัง

เหอคมหากษัตริราช

คำร้อง
ทำนอง

น.อ. สำเร็จ นิยมเกษ ร.น.

สาโรจน์ จาละ

ร้องนำหมู่

ขอเกษมรวมหากษัตริราช เจ้าข้าพระชนอันมเกลส์ถวายวันทา
ถวายพระบุญญาธิการและพระเมตตา ไพโรจน์สาธุไรท์ทุกธำพร
เกษมรวมเกษมภาพแห่งจักรีวงศ์ไทยยังยืนยังอยู่เป็นไทยไว้วันคร
อัสสง ภูมิพลชรัญมิงม คงปวงชนนิกรถวายพระพรให้พระคำทรงพระเจริญ
โอ้พระองค์เจ้าจอมบดินทร์ปิ่นปวงประชาอง ภูมิพลกลท้ามหาราชัน
ทสภรื่องอาเศียรอภิวันท์ ร่วมน้อมพร้อมกันถวายพระพรทรงชัย
ให้พระชนมายุยืนนาน สุขเกษมสำราญพระทัย
พระบรมเกษมภาพเกริกไกร สถิตย์ในราชย์ไธสุรย์สถาพร
อันพระคุณเมตตาหลังมาพร่างพรายดังสายน้ำที่ถวายพระบารมีจักรีป็นกาลปลูกพาลม้วยมรณ
ปวงประชาร่วมเย็นสุขสันต์วันครเราภักฎมิชรรังบิครชาวไทย
ร่วมถวายพระนามภักฎมหาราชประชาชาวไทยทั้งชาติน้อมเหอคเชิดชูไว้
ทรงเป็นมิ่งขวัญร่วมกันจิตใจชาวไทย เป็นฉัตรชัยรวมไทยให้ยังยืน

ไทยคู่ฟ้า

คำร้อง
ท่านอง

สุรพล โทณะวณิก

สันติ จุนเฒ่

ชัยร้อง

แต่เดิมบรรพบุรุษไทย จับตามองมือเข่าใส่ศัตรู
 เพราะต้องการให้ไทยเราอยู่คู่ฟ้า
 เลือดไทยไหลมโหฬารถึงวันสาครแสนเป็นดินแดนดินเคลื่อนตา
 ล้วนค้ำพลีเลือดหา เพื่อรักษาชาติไทย

ถอกคอกกันตายไว้ลายชาติตน
 มียอมให้ใครปล้นแผ่นดินไป
 จึ่งจนชาติใจจึงมีชาติไทยด้วยสามัคคี

เพื่อนเอ๋ย เรารักษาชาติไทย
 อย่าให้ผู้ใด มาบั่นความดี
 เขาต้องการให้แตกสามัคคี
 อย่าเชื่อคนอับร้อยที่คิดทำลายชาติไทย

ไทยเพื่อไทย

คำร้อง หักฉิมวัย ฉิมกุล
ท่านอง สมศักดิ์ เอกบุตร

สันติ จุนเฒ่

ชัยร้อง

เกิดเป็นไทย เราภูมิใจชาติเกิดของคนไทย
 สิบตระกูลเป็นไท คงไว้เพราะใจทุกคนกล้า
 ทวกรเราพร้อมรุกไล่รุกรามลัทธิพาล
 ปลุกระดมแหกขี้มั้นหัวไทยหลง เล่ห์ลวง
 รบ รบ รบ ป้อมปึกแดนมั่นใครหาญมั้น
 มิรู้กล้าเขารามมุกรุกแดนข้ายี่

เกียรติเกรียงไกรบรรพชนสร้างไว้นานมา
 ร่วมรักษาพลีเลือดหาแผ่นดินสุดหวง
 ทวกรชาติเรามีสันคานร้ายเลวทั้งปวง
 สิ่งไหนหวงใครจะยอมให้มาย่ำยี
 ศึกประชิดโรมรันเข้าต่อกรไม่หลบหลีกหนี
 ไม่ราวีชนใดให้ใครหมอง ค้างของเฒ่าไทย

พวกเรารวมดวงจิตอุทิศกาย
เพื่อขอรักษาให้แผ่นดินแคว้นไทย
มีขวัญคือชาติ-ศาสนา-ประมุขไทย
หากมันศักดิ์อยู่ไหนก็พยายามเหยียดหยัน

ชีพมันวายถึงตายยอมพลีให้
ดำรงคงไว้ชั่วนิรันดร์
แหล่งของใจรวมกันไม่แปรผัน
ป้องกันปากคั่นให้มลาย

บ้านเรา

คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร
ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

สุเทพ วงศ์กำแหง ชัยร้อง

ทุ่งทิพย์ฟ้าชลิบทอง
ริ้วแฉกสองสกลีสงามจับใจมิไฉน
ปวงสตรีสมเป็นศรีชาติเจิดจรัส
คอกไม้ชาติไทยยี่สิบ หอมทุกวันระบือไกล

บ้านเราแสนสุขใจ
แม้จะอยู่ที่ไหน ไม่สุขใจเหมือนบ้านเรา
คำว่าไทยซึ่งใจเพราะใช่หาสเขา
ด้วยพระบารมีอันเกล้าคุ้มเรารวมเป็นสุขสันต์

เมธจำฉันว่าเหวใจ

ขอวานหนอยไค้ไหม ลอยล่องไปยังบ้านเขา
จงหยุดพักแล้วครวญรักฝากกับสาว
ว่าฉันคืนมาบ้านเก่า ขอยึดเอาไว้เป็นเรือนตาย

บุญนำพากลับมาถึงถิ่น
ทรุดกายลงจูบดินไม่ดิฉวยใคร
หัวใจฉันใครรับฝากเอาไว้
จากกันแสนไกล ยังเก็บไว้หรือเปล่า

แผ่นดินทองของไทย

คำร้อง
ทำนอง

พร ชีรา

ชานินทร์ อินทรเทพ

ขับร้อง

แผ่นดินทองของไทยทั้งปวง เป็นเจ้าของทุกคน
สุขเปรมปรนพร้อมรักกันอย่างที่แสน้อง
ทั้งสวรรค์บนดินแคว้นไทยทุกถิ่นสุขด้วยปรางทอง
ถิ่นไทยไซ้แล้วเมืองทองทรัพย์สิ้นเมืองทองในน้ำในดิน

แผ่นดินไทยปู่ย่าตายายได้ครองมาช้านาน
หากใครรานทอนรบจนสุขใจขาดดิน
ปกป้องไว้เพื่อไทยพวกเราจึงได้ร่มเย็นอาภินันต์
ลูกไทยต้องหวงแหนดิน คุ้มครองทั่วถิ่นเหมือนตระกูลไทย

เกิดเป็นไทยทุกคนปิ่นมียศ
ด้วยไทยมีเสรีประชาธิปไตย
ใครใคร่ค้า ค้า ใครใคร่ทำนาทำไร่อิสระเป็นไท
จะคิดจะทำตามใจใฝ่หา

แผ่นดินไทยพวกเราต้องหวงค้ำจงอาจหวงไซ้
เช่นบรรพไทยกายเพื่อชาติและศาสนา
เพื่อพระมหากษัตริย์เพื่อไทยยืนหยัดอยู่ชั่วดินฟ้า
อมิตรหากคิครามา ขอไทยประชาพร้อมหน้าสู้ตาย

แผ่นดินไทย

คำร้อง
ท่านอง

สุรพล โทษะวณิก

แม้ใครบุกเข้ามารุกล้ำแดนไทยดินฉันจะสู้
ขอพลีชีพเพื่อชาติไทยไว้จนแก่ถึง

ชาติ ศาสนา กษัตริย์ อีกทั้งรัฐธรรมนูญ
แม้ใครหมิ่นเหยียบแผ่นดินเข้ามาเมื่อไหร่

แผ่นดินทองของไทยทุกคน
เข้าพาคพันสู้มันเต็มที่

รักพงศ์เผ่าแผ่นดินเราทุกคนต้องสู้
เสียชาติเกิดอยู่เป็นทาสไหนเลยทนได้

สันติ จุนเฒ่

ชัยร้อง

เหล่าศัตรูล้างมันจนสิ้น

รักษาถิ่นปองแผ่นดินสินทรัพย์ของไทย

ฉันเทิดทูนไม่ให้สูญเสียใครไปได้

สู้จนชาติใจไม่ให้ใครเข้ามาย่ำยี

ทองผจญกว่าจะมีเสรี

จึงได้มีแผ่นดินสยามนามว่า "ไทย"

ถึงตายหมู่สู้ให้มันสมควรอย่างยิ่งใหญ่

ขอตายเพื่อไทยไม่ให้ใครเขามาครอบครอง

พระรัตนตรัย

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

สุเทพ วงศ์กำแหง

ชัยร้อง

ท่านอง สมาน กาญจนะผลิน

องค์โพธิ์พระสัมพุทธ ขวิสุทธิ์ บุคของใส ทักมุลกิเลสไกล หลีกหนีใน
สิ่งวิ้นมย์

คำใด ท่านครัสแล้ว เหมือนทองแก้ว น้ำขึ้นชม นุดโลก ที่โสภณ ตักระหม
กัวยพระธรรม

(สัม)

คำนั้น พวกท่านทั้งหลาย จงเปล่งวาจา ว่าสาธุสะ (สาธุ) ภาวนา เป็นสรวะ
คือพระรัตนตรัย

พลังสามัคคี

คำร้อง

ทำนอง

สุรพล โทณะวนิก

สันติ จุนเฒ่

ขับร้อง

น้ำเคียวไหนเลยจะทำให้มีแรง

มกแคงขวางกลัวเพราะมันรวมตัวกันเป็นพลัง

จอมพลใหญ่โตควมมันพร้อมใจช่วยกันสร้างวัง

ชาติไทยของเราจะยืนอยู่ยั้งก็ด้วยพลังสามัคคีของไทย

คนเคียวส่ายมักตายถ้ามันมาหมู่

รวมกันเขาสู้ สู้มันแล้ว... คอมีชัย

ถึงไม่รวมกัน มันหักอย่างไรไม่ไหว

เราอยู่เป็นไทยก็เพราะไทยรวมใจสามัคคี

ผั่งยังรักรวงหวงรังเหมือนดังชีวิต

ใบหญ้าใบนี้ควั่นเชือกกลมขวางยังมี

ก่อนอื่นรวมกันก่อกำแพงแข็งแรงอย่างดี

หยคนำรวมสามัคคีกลายเป็นทะเลกว้างไกลสุดตา

อย่าเอาความคิดใจ ๆ มาแบ่งแยกไทยให้แตกเป็นสอง

ถึงรักคู่รัก ถึงรักคู่รัก รักพี่น้องก็ยังเป็นรองรักชาติยิ่งกว่า

ไทยจะอยู่ได้ไหม หากไทยไม่รักกันมา

ถ้าอยากเป็นไทย ไม่เป็นซ้ำ อย่าลืมคำว่าพลังสามัคคี

เพลงเพื่อไทย

คำร้อง

สุรินทร์ ปิยานันท์

ทำนอง

ทีมร้องหมู่

ไทย ไทย ไทย จงร่วมกันสร้างชาติ
 ขามสงบเตรียมรบให้แข็งแรง
 ขามศึกเรารบประจัญบาน
 ไทยจงตั้งมั่นระวีภัย
 สวนครัว เลี้ยงสัตว์ เร่งจกให้พลัน
 อุตสาหกรรม กลักร ออย่าอ่อนปรมเลข

เพื่อตุงอำนาจชาติไทยให้เข้มแข็ง
 เมื่อมีภัย ร้ายแรงป้องกันไทย
 ให้ใจจามิตรนอก รานอย่าฉาญไทยได้
 กอบการงานเอาไว้เพื่อไทยสุขสันต์
 หักศิลปกรรมพาณิชย์จงคิดเฉลย
 ขอของไทยอย่าละเลยถ่วงทั่วทุกคน

รวมทาง รวมธรรม

คำร้อง

สมภพ บุญฤทธิ์

ทำนอง

คำวิ เลิศมหาคุณ

ทีมร้อง

พระพุทธศาสน์เป็นยง
 ยึดเหนี่ยวนำใจ ของปวงประชา
 พระพุทธศาสน์เรื่อง ร่อง
 น้อมจิตบูชาพระรัตนตรัย
 พระพุทธรูป ค่ทรงศรีสง่าธรรม
 ถิ่นพระพุทธ โอวาทนำตามรอยบาทเบื้อง
 พระพุทธศาสด์คำร่ง
 พระสังฆกรรมสัม โทธิญาณ

อยู่คำ รุ่งกุโลกา
 หลอมรวมศรัทธาชนทุกชาติไป
 หัวถิ่นทองแผ่นดินไทย
 เพื่อเป็นหลักชัยชาติไทยรุ่งเรือง
 หมายเพียง เพื่อนำสู่โลกประเพณีอง
 ชีวิตเมื่องสู่ทางนิพพาน
 สนิมนคงอยู่ชั่วกาล
 กล่อมโลกสราญทั่วทุกขัณเอย

รักกันไว้เด็ก

คำร้อง
ทำนอง

นคร ถนอมทรัพย์

นคร ถนอมทรัพย์

ชัยร้องหมู่

(สร้อย) รักกันไว้เด็ก เราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหน ๆ ก็ไทยด้วยกัน

เชื้อสายประเพณี ไม่มีชกชั้น เกิดใต้งาไทรนั้น ปวงชนทุกคนคือไทย

ทองถิ่นแหลมทอง

เหมือนทองของแม่

เกิดถิ่นเดียวกันแท้

เหมือนแม่เดียวกันไซ้ไหม

ยามฉันมองตาคุณ อบอุ่นดวงใจ

เห็นสายเลือดไทยในสายตามอกสายสัมพันธ์

(สร้อย)

ทะเลแสนงาม ในน้ำมีปลา

พืชพันธุ์คนคาบสมุทร ไร่นารวงทองใส

สินทรัพย์มีเกลื่อนกล่น บรรพชนให้ไว้

เราลูกหลานไทย จงร่วมใจรักษาไว้มั่น

(สร้อย)

แหลมทองโสภาคย์ ขั้วสยามมี

ปกเกล้าฯ เหล่าไทยนี้

ร่มเย็นเป็นศรีผองไท ใครคิดบังอาจหมิ่น

ถิ่นทององค์ไท

เราพร้อมพลีใจ

ป้องกันไทยและองค์ราชัน

(สร้อย) รักกันไว้เด็ก เราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหน ๆ ก็ไทยด้วยกัน

เชื้อสายประเพณี ไม่มีชกชั้น เกิดใต้งาไทรนั้น ปวงชนทุกคนคือไทย

รักกันไว้เด็กเพื่อนไทย

คำร้อง
ท่านอง วัน เวลา

สาโรจน์ จาตะ

ขับร้องนำหมู่

รักกันไว้เด็กเพื่อนไทย
แค้นเคืองฆ่ากันไม่ฉาด
ยิ้มกันไว้เด็กเพื่อนไทย
ชาติเรารุ่งเรืองไรเมืองเดือน
อันประเทศอยู่ได้คงอาศัย
ชาติใดประชาแตกกัน
ป้องกันไว้เด็กเพื่อนไทย
แม้ชาติคับลงสิ้นก็กว่า

ทุกคนใช้ใครพี่น้องร่วมชาติ
จะเป็นโอกาสให้ศัตรูเชือดเฉือน
แค้นเคืองชักไปให้เหลือคือเพื่อน
จะเชือดเฉือนทองไม่ใช่ไทยฆ่าไทยด้วยกัน
ประชาภักไครนซึ่งชน
ชาตินั้นลุ่มจมทวิบาท
พร้อมเทวียงร่วมใจเพื่อนทองหัวหน้า
ตื่นเด็กหนาย่าให้เลือดไทยสิ้นไปเลย

สกุคิมหาราช

คำร้อง ชาติ อินทรวิจิตร
ท่านอง สมาน กาญจนะณิน

ขอพระองค์พระประมุขภูมิพลา
มิ่งขวัญปวงชนประชาชาติไทย
มหาราชชัคคิยะภูวไนย
คู่จรมโพธิ์ร่มไทรของปวงประชา
ขอพระองค์สมเด็จพระราชาธิ
บุญบารมีจักรีเกริกฟ้า
องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาราช
ชาพระพุทธรเจ้าขอสกุคิ

อ้า...องค์พระสยามบรมราชันขวัญหล้า
 เพลิดเพลินสมสง่าบารมี
 ของชาพระพุทธรเจ้า
 ขอทูลเกล้าฯ ถวาย
 สกุทิมหาราช
 สกุติ มหาราชินี (ซ้ำ 2 ครั้ง)

สกุติ สมเเค่จา เจ้าฟ้ามหาจักรี

คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร
 ทำนอง เข้าว แคล่วคล่อง

ขับร้องหมู่

- ขับร้องหมู่ - อบอุ่นใจไพรฟ้า พระเมตตาเบื่องบนยุคลบาท
 ชาย - เอกศาสนาธุระ โอ้สยามสมเเค่พระเทพรัตนราชสุดา
 ขับร้องหมู่ - บารมีอันเกล้าเอาชีพเรา มโนและศิริกรรม ทุกสถานพสุธา
 หญิง - สิริบรมบรรพตวิลาส ปิยชาติราชจักรีภูมิราชคิยา สุกนองพรรณ
 คุจจันทราล่องลอยฟ้า นภาสวค้วยคาวลอมเเคือน
 ขับร้องหมู่ - โอ้ หยาคณบนฟ้า ไหลลงมาสู่ไทยสายใจเพื่อน
 หญิง - ให้ทหารที่อยู่ทุกแคว้นเดือน เกลื่อนรอยยิ้ม ที่เหงาที่หิม คีเเกาะเคาะสนิม
 เพื่อจะยิ้มสักหน
 ชาย - โอ้ เมตตา คึงฟ้าคึงฝน โลกโลกให้โสกพัน อยู่ท่ามกลางกมล ของคนสี่ล้าน
 นอมบุชา
 ขับร้องหมู่ - อะคร้าวกว่าคามสิม คุจคังทิพย์ปฐิมา เปี่ยมบุญญา เพล่งราศี ประชาไทย
 รักก็สิรินทร

2. เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ

เคียนอ้ายเคียนยี่

คำร้อง สาโรจน์ เชมทรัพย์
ทำนอง

ชารินทร์ ชัยพรเทพ ชัยร้อง

เคียนอ้ายน้อง รักกับพี่
ปล่อยพี่ให้เฝ้าลุ่มหลง
เคียนหกฝนตกจึก ๆ
กอดหมอนนอนหนาวรำไป
เคียนสิบเอ็ดท่งงานกรู้น
คำสาบานก่อน เคยสัญญา
เคียนสิบสองน้านองตึง
ลมหนาวจาก เหนือ เริ่มกราย

ครั้นเคียนยี่เจ้าก็ลืมพี่ลง
จนสงกรานต์เคียนห้าผ่านไป
ที่ยังลุ่มหนัก รักลุ่มรุมใจ
พี่ร้องไห้ใกล้จะเข้าพรรษา
น้ำตาวันไม่เห็นเงาเจ้ามา
ไม่น้ำพาเจ้ามากลับกาย
เห็นแล้วยิ่ง คิดถึงไม่วาย
จนเคียนอ้ายเจ้าก็ยังไม่มา

บทเรียนก่อนวิวาห์

คำร้อง เกษม ชื่นประสิทธิ์
ทำนอง สมาน กาญจนะณลิน

สุเทพ วงศ์กำแหง
ธวัช นภาพันธุ์ ชัยร้อง

- ช. ใกล้ถึงวันวิวาห์แล้วหนายอดคงใจ
ญ. หวันไม่หายน้องหวันไม่หายพี่เอย
ช. เจ้าจะหวันอะไรไม่เห็นจะน่ากลัวย
ญ. โขพี่เอยก็ไม่เคยยังกลัวใจ
ช. วิวาห์พาชื่นกมล อย่างกังวลเลขน่องเชย แม้นเจ้าไม่เคยจะเฉลยให้รู้

ญ. โทนของบอกหน่อยเป็นไร
 ข. หันมาใกล้ ๆ หน่อยซี แล้วโยนของที่เมินเฉย
 ญ. น้องกลัวจะมากเกินไป
 ข. มันพังเพียงชอบใจจะรู้
 ญ. งั้นทำไมเจ้าพ่อคนเจ้าชู้
 ข. ความใจกรุเป็นไร
 ญ. ก็กรุคอยคิดไม่ขึ้น
 ข. พุทโธ... จะดีทำไม
 ญ. จมูกอย่าหันมาใกล้
 ข. เอ็คไปเฉยไว้คนที่
 ญ. วัยเมื่อเหลือใจจากคุณรำไปทุกที
 ข. แม่นอยากรู้ก็ควรทองมียกกรุ
 ญ. เอาทำไมเรื่อยไป วัยว่าอย่างไรก็ไม่พัง
 ข. ไซ้ยาทำทั้งคังหอมแก้มอีกข้าง เกิดโคมทรู
 ญ. ไม่เอาละ
 ข. นิดเดียวหนา
 ญ. ไม่เอาน่า
 ข. นิดเดียวหนา
 ญ. ก็จะมีเรื่องวิวาท
 ข. เคี้ยวเด็กหนาจงเชื่อกู
 ญ. อูบพอนะ
 ข. ประเคี้ยวซี
 ญ. อูบพอน่า
 ข. ประเคี้ยวซี
 ญ. อีกเมื่อไหร่จะรู้ที
 ข. หอมอีกทีเถอะแก้วตา
 ญ. โธ... จะซ้ำ
 ข. ช่างเป็นไรพี่สองให้ทองตามคำรา
 ญ. ก็เร็วซี
 ข. ประเคี้ยวซี
 ญ. ก็เร็วซี
 ข. ประเคี้ยวซี
 ญ. กว่าจะบอกสักทีน้อง เหลือที่จะระอา
 ข. จะพังรี
 ญ. ก็พังซี
 ข. พังนะ
 ญ. ก็พังน่าซี

- ข. ที่จะบอกวิธีอย่างนี้แหละเริ่มวิวาท
 ฉ. ออกอกกันนิค
 ข. จะรูปอีกหนอยรูปดัง รอยรัก เป็นพิมพ์ใจ
 ฉ. ไทน์บอกอีกนิค
 ข. โอ๊ะบอกไม่ได้ ออกหัวใจไว้รอวันวิวาท

ระฆัง รัก

คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร
 ทำนอง สมาน กาญจนะณลิน

สุเทพ วงศ์กำแหง
 น้ำผึ้ง บวรวิมล

ขับร้อง

สิ้นสุดที่ปีเก่า
 เพื่อนจง กับสิ่งอันเฒ่าไป
 ผากความซอกซำหัวใจ
 โศกอาลัยไปกับน้ำและลม
 สวัสดิ์ปีใหม่ ผากพารักไปผากใจฉันทรม
 หากเมฆลอยเคลื่อนคล้อยลม เมฆจงพรมรักไปผิงใจทุกคน
 ปีใหม่เริ่มชีวิตใหม่
 ยิ้มย่องมองใสไร้กังวล
 อันทุกข์ โศก สุมกมล
 บัดไปให้พ้นหายกังวลใจ
 โอปีเงินไกลห่าง อย่าเคืองระคาย อย่าอ้างว่างไป
 สิ้นปีเงินอย่าเสียใจ ไม่เป็นไรเพราะปีนี้เป็นปีทอง
 ฉ. ระฆัง เงินเพลินทั้งยังหวานก้อง

๒. ระฆังทองสนองวิมจับใจน้อง

๗. ระฆังแก้วแววกังวานหวานปลระจักษ์

(พร้อม) ระบิ้ง ภัสถ คคสอง รอง เพลงอวยพร

ระฆัง ภักดิ์ใหม่

คำร้อง จงรัก จันทร์ภักดา

ชานินทร์ อินทรเทพ

ขึ้นทอง

ทำนอง เพลงจีน

ทิ้งทิ้งทิ้ง แทงแทงแทง ทิ้งทิ้งทิ้ง ทิ้งแทงแทงแทง ทิ้งทิ้งทิ้ง แทงแทงแทง ทิ้งทิ้งทิ้ง
 ทิ้งแทงแทงแทง

เพลงระฆังแว่วมาเพราะจับใจ เพลงระฆังแผ่วไป ฟังไกลอ่อนหวาน ชวนระเริงรื่นรมย์
และเบิกบาน เป็นสัญญาณเริ่มต้นของวันใหม่

โอ้เราสองครองชีวิบนานและหวานชื่น วันและคืนล่วงไป ไม่หน่ายจิตจาง รักจากใจ
จะเปลี่ยน พ.ศ. เริ่มปีใหม่ ความรักไม่ขาดเผลา

คิงคิงคิง แทงแตงแตง คิงคิงคิง คิงแตงแตงแตง คิงคิงคิง แทงแตงแตง คิงคิงคิง
 คิงแตงแตง

เพลงระฆังย่าครวนชวนเข้ามา ถึงมณฑลเทศาไให้พวกเรา จงครองกันวันมยัสน์หมั่นเศร้า
ปีเก่าพ้นเริ่มต้นรักกันปีใหม่

เราจะครองรักกันยั่งยืนขึ้นไปอีก ขวากหนามจงหลีกไป จะผ่านก็มีมิตรวันไหน รักเรา
แล้วหวานถึงหวานใจ คงคงไปเหมือนระดัง

ค้างคาวค้างคาว ค้างคาวค้างคาว ค้างคาวค้างคาว ค้างคาวค้างคาว ค้างคาวค้างคาว
 ค้างคาวค้างคาว ค้างคาวค้างคาว ค้างคาวค้างคาว ค้างคาวค้างคาว ค้างคาวค้างคาว

ลอบกระหังไทย

คำร้อง
ทำนอง

ว. รัชฎานันท์

คันฉ่อง - พงษ์ศักดิ์ นาคพงศ์

ขับร้อง

ลอบ ๆ ๆ กระหัง ลอบ ๆ ๆ กระหัง

ลอบ ๆ กระหัง ลอบกระหังแล้วจะ ๆ

ประแป้งแต่งหน้าไปลอบกระหัง

ช. คั่นพระจันทร์งามเด่น ๆ

ญ. นี่แหละคั่นเพ็ญเดือนสิบสอง

ช. จันทวนพิศ ญ. เสรจวนนง

ช. จันทวนพิศ ญ. เสรจวนนง

(พร้อม) เราชวนเพื่อนพ้องไปลอบกระหัง

.....สรอย.....

ญ. เกอจาเกออยากรู้ไหม ๆ ประวัติความนับวันลอบกระหัง

ช. คอบหนอยจะไคหายง ๆ จันลอบกระหังมีมาอย่างไร

ญ. วันลอบกระหังนี้หนา ๆ มีมาสมัยสุโขทัย

ช. ผู้ริเริ่มจะเป็นใคร

ญ. นางนพมาศใจ

ช. แหมชอบใจเธอจัง

.....สรอย.....

วันปีใหม่

คำร้อง
ทำนอง

สุรพล โทษะวนิก

วินัย พันธุรักษ์

ชัยร้อง

สวัสดีปีใหม่ ๆ มาเถิดมาเรามาสนุกกัน
เรามาโยนความทุกข์ทิ้งไป
สวัสดีปีใหม่ ๆ มาเถิดมาเฮฮา ๆ
มาบันทึกเสียงเราโอฬาร
สวัสดีปีใหม่ ๆ ใครเคยจนขอให้มั่งมี
ใครรักใครขอให้สมใจ
สวัสดีปีใหม่ ๆ มาเถิดมาเฮฮาสุขโข
เรามา รวมความรักสามัคคี

สนุกกันในวันปีใหม่
เริ่มชีวิตใหม่ให้สุขสำราญ
ชื่นชีวาพากันเบิกบาน
สร้างความหวานชื่นชาดวงใจ
โรคใครมีขอให้หายไป
ใครเป็นหนี้ใครให้ไต่ไต่ในปี
ร่วมไชโย ๆ สวัสดี
ให้พรเองที่สวัสดิ์มีชัย

วันลอยกระทง (ร่าง)

คำร้อง
ทำนอง

สุรพล โทษะวนิก

คอน สอนระเบียบ

ชัยร้อง

สองข้างฝั่งคลอง น้ำเจิ่งจืดจาง วันลอยกระทง มาชมมาลอยกระทง ๆ มาลอยกระทงไหว้แม่คงคา
(สรอย)

ชีวิตเราอยู่กับน้ำ
ถ้าไม่มีน้ำชีวีไม่มี ๆ

ไถ่น้ำชีวีมาคาบ
กระทงใบนี้ลูกขอลอยบูชา

.....สรอย.....

ชายหญิงสนุกสนาน
ให้เข็มเต็มกองเงินทองมากมาย ๆ

อธิษฐานขอพรวารี
ประสพโชคคึกคักจนน้ำนอง ไหลมา

วันวิवाห์

คำร้อง
ห่านอง สุรพล โทณะวณิก

ทงศักดิ์ รักดี เทวา ชัยร้อง

วันนี้เป็นวันมงคลสมรสของคุณ
ให้มีลูกหัวปีท้ายปี
ให้รักกันนาน ๆ หวานทั้งใจกาย
จนแก่เฒ่าดื้อไม่หยอกของ

ให้คุณสองคนสุขสวัสดิ์
ให้เป็นเศรษฐีมีเงินทอง
ไม่มีโรคภัยคงอยู่เป็นคู่ครอง
สามัคคีปรองดองครองรักตลอดกาล

สงกรานต์

คำร้อง
ห่านอง สง่า อารัมภีร

จินตนา สุขสถิตย์
ชานินทร์ อินทรเทพ ชัยร้อง

ทบทวนสงกรานต์ เราสาวหนุ่มสำราญว่าเรใจ
ก็มาทรมานอยู่ แด่การุณทวยใจชุ่มชื่นเบิกบาน
บ้างให้ทานทวยใจและจิตเปรมปรีดิ์
คนใดคิดใจเมินหนา

ต่างร้องรำไป หัวใจทุกคนมีแต่สำราญ
บ้างปล่อยปลาดองธาร บ้างมานปล่อยนกสู่เวหา
เปรียบทั้งพื้นองรวมทองก็เฒ่า
ควรหันมาจับมือกันเอ๋ย

สงกรานต์ (ร่าง)

คำร้อง

ทำนอง

สุรพล โทณะวณิก

จินตนา สุขสถิตย์

ชานินทร อินทรเทพ

ขับร้อง

...(ลูก)...สงกรานต์ สงกรานต์ ปีใหม่โบราณปฏิทินไทย ทำบุญทำทาน ปล่อยนก
ปล่อยปลา รื่นเริงชีวาหนาแน่นใส ไปสรงน้ำพระพุทธรูปใหญ่ เสร็จสรรพเร็วไว
เล่นสาคาน้ำกัน

- ข. น้ำของพี่ที่ในขันน้อย มีดอกไม้ออย บสนน้ำใจ ขอฝากเนืองนองให้เย็นถึงใน
เรือนร่มกุ่มใจ หายไปฉับพลัน
- ญ. นื่องขอฝากกมลแค้นรักขึ้น ให้สุขทุกวัน ให้ฝันวิไล ให้โรคร้ายจาง ให้ห่างทุกข์ภัย
ฝันในสิ่งใสมใจเช่นฝัน
- ข. ฝันของพี่ย่อมมีเพียงน้อง พี่อยากครองครองนางน้องใจใด เพียงให้เนื้อเย็นเป็นสุขหัวใจ
น้ำเย็นเท่าใด ไม่เทียบแถมจันทร์
- ญ. ฝันนั้นอาจจะจริงเช่นฝัน ถ้าหากรักกัน ไม่ฝันรักใคร...กลัวจะเสียลอย เป็นผอมน้ำไป
รักจริง เปลี่ยนใจหลงให้ใฝ่ฝัน

3. เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ

กรุงเทพฯ

คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร
ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

สุเทพ วงศ์กำแหง ชีบร้อง

โอ้ กรุงเทพฯ
น้ำสายชล
หรือกรุงเทพฯ เทพท่นสร้าง
แลเหยียวยไป
ยอดปราสาทยอดเจดีย์ศรีมณฑล
อมระววยช่วยกล่อมลำนน้ำ

เทพเสกสรรค์ปั้นกาลกล
เจ้าพระยาพาชื่นใจ
แก่ปางไค
วิควาอารามงามล้ำ
กฤษณกรบพิศราดูครคร่ำ
เกลื่อนความซำกลบกลิ่นฉาวกาฬกาฬกรุง

คิดถึงดินเหนียว

คำร้อง
ทำนอง อติ สถาพร

จินตนา สุขสถิตย์ ชีบร้อง

ห้องเที่ยวดินเหนียวไปแล้วไม่เบื่อสักครา
เคยไคไปมา ครัวมหาพาให้คิดใจ
ดินเหนียวช่างงาม สมคำที่เขาเล่าไว้
หนุ่มและสาวมากมาย น้ำใจเปี่ยมล้นไมตรี
ช่วยแก้วเคราะห์การคังฟ้าันประทานมา
น้ำตกแม่สา วันไหลอยู่ชั่วทวปี

โอ้คอบุสเทพ นั้่งามคู่บุรี
 นมกพันธุไม้มากมี ฤทธิยศพลันแห่งแสง
 ใจจะนิ่ง ครวญถึงไม่หน่าย
 เชียงใหม่ เชียงราย สันทรายแม่ฮาดสันกำแพง
 แม่ริม เชียงดาว อ.พร้าวสันป่าตองแม่แตง
 มองไปทุกแห่ง เมืองเหนือชวนให้รื่นรมย์
 ไม่อยากจากเหนือเที่ยวแล้วไม่เบื่อเลยหนา
 ใครไ้ไปมา พาพบความรื่นสุขสม
 สิ่งของเครื่องใช้ มากมายต่างสิ้นน้ำนม
 ล้นความทุกข์ โศกตรม
 รื่นรมย์เมื่อเที่ยวเมืองเหนือ

จากเธอที่หนองประจักษ์

คำร้อง ไพฑูรย์ นครภักดิ์
 ทำนอง ใสด ไกรเลิศ

มโนญ เทพประทาน

ขับร้อง

หนองประจักษ์ แม้ใครประจักษ์มักต้องจิต
 คุงเทพนิมิตรยามพิศเพลินสวดยเกินคำสรร
 งามลุดแสนคล้ายเมืองแมนแสนลาวชัย
 เมื่อตะวันทองแสงทองค้องพื้นธารา
 วิหคน้อย ไผ่บินคอยคู่อยู่กลางหนอง
 น้ำเป็นฟองฟองทวีรสบัดเห็นมัจฉา
 เสียงนกไพรร้องไกลคำพร่ำคำลา
 ที่จากมาด้วยกรรมจำหรรจากดวงใจ

ฉันรักกรุงเทพฯ

คำร้อง
ท่านอง วินัย รุ่งอนันต์

ชานินทร์ อินทรเทพ ชับร้อง
ศรวณี โพธิ์เทศ

- ข. ถ้าเปรียบกรุงเทพฯ เป็นหญิงสาว ก็เป็นสาวคราวรุ่น สุดเสน่ห์ว่าทนอมกลิ่นหอมละมุน
เฝ้าครุ่นคิดอาลัย
- ญ. กรุงเทพฯ เป็นคิงเมืองสวรรค์ ให้ตัวฉันฝันใฝ่ อยากฝากรัก ฝากอารมณ์ สุขสมฤทัย
กรุงเทพฯ วิไลเรืองรอง
- ข. ฉันรักกรุงเทพฯ ที่มีพระแก้ว
- ญ. ฉันรักแนแล้วเวียงวังทอง
- ข. ฉันรักวิควา อารามละออง
- ญ. และฉันรักองค์ทั้งสองกษัตริย์ไทย
- ข. โอ้ว่ากรุงเทพฯ แห่งความหลัง แม้บางครั้งเคยร้องไห้
- ญ. เคยโศกโศกอกฉันความฝันเลยไกล
(พร้อม) กรุงเทพฯ มีคล้ายรักจากฉัน

ชมละเวง

คำร้อง
ท่านอง ไสว ไกรเลิศ

ทงศักดิ์ ภักดีเทวา ชับร้อง

สวรรค์สร้างเธอให้
งามเหมือนภาพเรขาเธอสวยกว่ามาลี
ฉันกลัวดวงเนตร
ปรางเหมือนกลีบบัวแย้มงามเหมือนแก้มละเวง

งามสวยเลิศวิไลดังเทพเทวี
มองเจิดโฉมเทวี ทำที่คล้ายนางละเวง
คมเหมือนเกร็ดมณีเป็นที่หวั่นเกรง
เธอเจิดโฉมชายเกรง เพ่งมองเย้ยจันทร์วันเพ็ญ

ปทุมนาง...งามเนื้อหรวงสร้าง เคียงคู่
 สวยเยยเพ็งจะเห็น
 โสภาไครเท่า
 ทาเหมือนหยาน้ำค้าง เธอสวยอย่างลาวีญ์

เพียงมองดูสะท้อนฤทัยใจแทน
 แม่เป็นสุภาสวรรค์
 บุญของ เจ้าเลิศแล้วคงแก้วดวงพรหม
 งามมองหักตร์เพ็ญ เทริศพรหมเหมือนนางโคเอย

ชมทะเล

คำร้อง
 กมล หักศีลไสย
 ทำนอง

มัญญ เทพประทาน ขี้บ้อง

มองทะเลแสนงาม
 ลมโชยพัดมาเป็น
 เรือใบลอยคล้อยไป
 จวบเวลาสายันต์
 หมูปลา
 เสียงดัง
 ชมทะเลแสนเพลิน
 จนตะวันคล้อยเย็น

ฟ้าสีครามพราวสวยเด่น
 ล้วนแลเป็นประหนึ่งสวรรค์
 เห็นไกล ๆ ขอมฟ้ากัน
 นกพากันกลับริง
 วายไปมาตามริมฝั่ง
 คลื่นก็ยังสาดกระเซ็น
 สวยเหลือเกินดูรมเย็น
 ฉินเห็นเล่นอยู่เกี้ยว

ชมไพรใจลอย

คำร้อง
ทำนอง

วินัย รุ่งอนันต์

พญ. พันทิวา สินรัชตานันท์ ขับร้อง

เดินเที่ยวชมไพรมอง เห็นใบไม้คองงามตา
 มวลหม่นกกาถลารอนมาอยู่ใหญ่
 นึกน้ำตก ไกรกีสหม่นปลาวายวน เวียนไปในธารา
 เดินเที่ยวเที่ยวไพรคิดถึงใครที่เคยคลอ
 เคยหยอก เคยล้อ เคยตะนอ เห็นหน้า
 เขา เคย เค็ดกลีบผกา
 เสียบลงที่ตรงคง คาอุราสู่ขันธ์
 เสียงแมกไม้ระงมด้วยสายลมแรงอัน
 กระรอกน้อยวิ่งสอยหนามาคู่กัน
 มันช่างสุขสันต์ทุก โลกสคติ
 เดินเที่ยวชมไพรคิดถึงใครที่เคยรัก
 จะสุขยิ่งนักถ้ามีรักมาซัดใจ
 มันจะ เกิดคอกกมลปลื้มไพร
 เสียบลงที่ตรงคงใจมองให้ด้วยความรัก...
 (ซ้ำทั้งหมดอีกครั้ง)

เจียงราย

คำร้อง
ทำนอง พนม เพชรสงคราม

สุเทพ วงศ์กำแหง ชัยร้อง

เจียงรายเมืองเหนือสุดสยาม
เมืองฟ้างามแทนกินศิวิไล
เจียงรายมีทุกสิ่งทั้งงาม
มีนางงามบอกคอยสุดสูงชัน
แม่น้ากกแองใจของชาวเจียงราย
กวนพะเยาฉวนชาวเจียงรายภูมิใจ
เจียงรายใครแม่เียนสักทน
เมืองน้ำใจเมืองมวลดอกไม้บาน

ถ้าซึ่งความงามสุดจะสรรค่ากล่าวใด
ใครไค้นผ่านไปเป็นทองชมเมืองแห่งความฝัน
มีเมฆลอยคำมีป่ามีเขาห้วยธาร
ปิ่นเสียบดอกฟ้าคืนวันไม่ครันคร้ามเกรงใด
โอ้แม่สายส่งนามระบือไกล
เชา นางนอนอิงใหญ่อีกแม่ใจแม่จันทร์
ทองคล้ายคัมภีร์สะกิดใจจนเฝ้าฝัน
เจียงรายดินฝันมานาน เมื่อไค้เียนเป็นบุญ

คอกอ้อ

คำร้อง อิงอร
ทำนอง สมาน กาญจนะณลิน

สุเทพ วงศ์กำแหง ชัยร้อง

งามคอกอ้อริมฝั่ง งามสวยสะพรั่งก้านกอข้อไหว ยามลมพัดยามลมพริ้ว
ปลิวเพื่อไปเหมือนอ้อถอนใจระววย

งามคอกอ้อกอกก ยังเพื่ออ้อในอกที่จึ่งยกอ้อคนสวย เมื่อลมล้ออ้อเอียงค่อนอ่อนระหวาย
เพราะอ้อสวยเกินกว่ากออ้อไม้

หวิว ๆ ลมพัดปลิวผ่านทรม น้าอิจฉาลมแอมชมเสียงอ้อเอียงอาย หากเราเป็น
ลมจะทรมแต่เพียงผิวกาย มิเข้าชอกใช้ไถ่ล่อ ๆ กระซิบในแก้มอ้อ...อ้อ...โอ้จะหนอ... (ฮัม)

อ้ออย่าลืมฉัน

งามคอกอ้ออกอื่นไม่สวยรวรวัน ไม่ขึ้นเท่าอ้อในฝัน ผู้ใคร่รักอ้อคงรู้อยู่เหมือนกัน
รักอ้อทุกวัน ฝันรออ้อทุกคืน

ดาวเหนือ

คำร้อง

พยงค์ มุกดา

สุเทพ วงศ์กำแหง

ขับร้อง

ทำนอง

งามแพ้น้ำดาวภาคเหนือ งามจนเหลือถ้อยคำสรรอ้าง เหมือนเสียงหลวงบานสลับ
อามก้วยหยาดน้ำค้าง นองนางคงหยาดจากฟ้า

งามพิภพเลิศลักษณ์สลิกทรวง... เกลื่อนเต็มดวงก้งามน้อยกว่า ฝันมองเหมือนทอง
ทามทา ตั้งแต่เมืองมาหาถึงเส้นเกศน่ายล

โอ... เจ้าอุจจิงดาวเหนือรังมีสุกเหลือเหนือคาราหัวเวหน เมืองเหนือคงอิมบุญทุกคน
สร้างแท่นลวนกุศล ทุกคนจึงสวญจิตใจ

ดาวเหนือดวงนี้พี่ปอง เป็นดาวทองส่องชีวิตให้สาวเจ้าของจงวางใจ ไม่รังเกียจ
คนใคร่ขอฝากใจให้เจ้าเอ๋ย

โอ้ละเหออ โอ้ละเหอนวลเอ๋ย

โทรโขก

คำร้อง
ท่านอง ไสว โกรเลศ

ศิริมนัส งามพิณิก

ขับร้อง

งามโทรโขกงามธรรมชาติสร้างหว่างโทรพทกษในคงคอบ ขึ้นชมช่วยห้วยละหาร
มองไหล่น่านโทรย้อยไหลจากคอบเลาะตามลำห้วยแล ๆ ยิงสวยมีกล้วยไม้ ๆ มีสยา
แหวกว่ายกรายคู่เคลือบเคล้า ออกเอยออกเราเหงาในวิญญา (ฮัม) โชคเงินเนินไศล แลวิไล
หินห้อยระย้า จ้าชะโงกโกภกษาเพลินคาน่ามอง เสียงนกร้องกล่อมวนา (คนตรี) น้ำใส
ไหลสาครกระเซ็นเป็นสีระยับระยับ ตะวันก็คล้อยเลื่อนลอยลับ มองเคือนก็คัมไปจากเวหา
เหลียวมองฟ้ามัวไปหวนภา เหล่าปวงภิกษาคางดลาคืนรัง เสียงชะนีโหยให้ใจหวิวหวาดควา
เสียงน้ำตกซ่าเหมือนน้ำตาเราหลัง หังเหมือนใครเพื่อพล่านยามหัวใจคลุ้มคลั่ง เสียงมันคัง
ไหลลงฝั่ง เสียงคังก้องกังวาล ออกเอยเหมือนใจเราหลงราน หังซามชานสะท้านใจ

น้องนางบ้านนา

คำร้อง
ท่านอง ไพฑูรย์ บุตรชื่น

ชาญ เย็นแข

ขับร้อง

ปรีชา บุญยะเกียรติ

สุเทพ วงศ์กำแหง

มณฑุ เทพประทาน

ชานินทร์ อินทรเทพ

โถมเอยสะอากแม่นางทองทุ่ง
โสภายิ่งกว่านางกรุงหมายมุ้งยล โถมน้องนาง
บ้านนาอย่างนี้แม้อยัง ไศภัสสร้าง
เอนอิมปราง คึงนางฟ้าลอยมาอวค โถมลาวฉิม

นางในดวงใจ

คำร้อง ไสล กรเลิศ
ทำนอง ม.ล.ประพันธ์ สนิทวงศ์

นริศ อารีย์ ชัยร้อง

กลิ่นปราง เนื้อหอมของข้า
ชีวนางดูจดังทลับทอง
เนตรนาง เหมือน เกตุศพรแก้ว
พักตร์งามดูจดังพระจันทร์
กรรมน้อมนำให้ข้า
เคยชืคเคยขึ้นต้องจำเ็นใจหม่ม
ข้าครวญคิดไปนึกหวัน
แม่ปรางแถมนางหอมคล้าย

โคมสุคาทุกคราจากกันข้าผันถึง
ซึ่งนัยนาหาใครเทียมพัน
สวส เทริศแพรวพิศแววเจ้าคมดั่งศรสวรรค์
ทุกคนวันผันเอย เอยขึ้นชม
จากยอศุคาข้ามีทุกข์ใจกรม
กรมก็อยู่ไม่วาย
คล้ายลักันรักคงจากกันไม่สมหมาย
รักมลายขอตายแทบหักนาง

นางแย้ม

คำร้อง พยงค์ มุกดา
ทำนอง

ชานินทร์ อินทรเทพ ชัยร้อง

นางแย้มแย้มกลิ่นหอมเอยไม่สิ้นจากทรวง
ยั่วให้ฝัน ยั่วให้เพ้อ ยั่วให้เผลอละเมอหวันไหว

น้ำหอมนำทวงไปยิ่งกว่าปวงบุปผาใด
เจ้าจะแย้มเพียงกลิ่นให้ถวิลไมโยแย้มดวงใจ
ให้พี่เิดคนาง

นางแย้มกลีบเหมือนดวงประทีปส่องใจ
เมื่อเจ้าแย้มปากแก้มยิ้มช่างจิมลิ้มพริ้มทรายไม่จาง

จันทร์แย้มแจ่มใส ยังมีวหม่นไปเมื่อฟ้าสาง
ไมรคงแย้มดวงจิตให้พี่คิดใจนางขอตาย
เคียงข้างนางแย้มพี่เอย

เนื่อนาว

คำร้อง ชนิษฐา และ ป. วรานนท์ ชรินทร์ นันทนาคร ขับร้อง
ทำนอง ไทยเดิมสืวนวล

เนื่อนางสืวนวลชวนใจชาย

เทริศทราพรพร ร่าย โสภาลาวัณย์

ที่บล โฉมฉายแล้วมิวายรำพัน

นวล เนื่อ เย้ยจันทร์ให้พลันอับแสง

สองปราง โสภางแซมชมพู

เมื่อยามขึ้นชุกชุกเรือแฉง

ที่คลึงแลคางคิคว่านางจำแสง

นางน้องผิวแฉง ที่แฉงอุรา

พรหมองค์ใดหรือใครสรรสร้าง ให้นางงามเหนือกว่านางฟ้า คงเทวีนิวิมานเขื่อนหล้า
ราตรีที่มีคาริกา ท้องมาแพ่พายอับอายนวลน้อง ที่เองยังต้องครองระทมขมใจ

ดวงฤติของที่เป็นทาส เหมือนโซ่สวาทนางมีคร่างที่ไว้ นวลปรางนางศรีนวล
ชวนให้ปองนางที่ปรางนวลใจใส คว้ยใจรักมัน ถูกพันนวลน้อง ที่ขอปกป้องครอง รักจน
ชีทมลาย

บ้านนา

คำร้อง สาโรจน์ เสมตริศย์ ชานินทร์ อินทรเทพ ขับร้อง
ทำนอง

ฉันรักท้องนาข้าวปลาอุดมสมบูรณ์

พืชผลให้มั่งคั่งทางคนทำมาหากิน

ฉันรักกระตอมที่คนมั่งมีดูหมิ่น

พื้นเรือนเราจะเป็นดินแด่เรามีสิ้นน้ำใจ

ฉันรักเจ้าผู้เพื่อนคู่เมื่อขานไถนา
 รักฝนโปรยเมฆทั่วในนาทั่วไร
 ฉันรักขาน้ำที่งานควายน้อยใหญ่
 ฝูงปลาเวียนว่ายแหวกไป ไกลชนน้ำกอไผ่เขียวค้ำ
 ฉันรักน้องนางอุ้มทั้งนาง
 ร่างกายทาทางไมยอบเมฆเหมือนพวงมณี
 รักธรรมชาติอากาศสดชื่นอย่างนี้
 รักทองนารา พรหมพิริยหรือขันชาน
 ฉันรักผืนดินถิ่นเงินถิ่นทองของไทย
 วันพระที่ไรรวมใจหาญสู้ทน
 รักคนเคื่องหงายควายรองเพลงพมบ้าน
 แสนเพลินระรื่นชนบ้าน โอ้สวรรค์ของบ้านนาเรา

ปล้ำ

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร

สุเทพ วงศ์กำแหง

ขับร้อง

ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

- ช. เมื่ออุทัยอุทัย (ฮัม)
 สองหัวทองถิ่นไพร (ฮัม)
 โลกแจ่มใสอีกครั้ง (ฮัม)
 ฉ. เหมอมองนกโยน (ฮัม)
 แว่วธารรินไหลหลัง (ฮัม)
 ปล้ำคังสะท้านใจ (ฮัม)

(หมู่) แดกสองห้าเป็นสัญญานใหม่ พวกเราแจ่มใสเหมือนนกที่ออกจากรัง ต่างคนรักป่า ป่าคือ
 ความหวัง เลี้ยงชีพเรายังพึ่งพิงอยู่กันไป ขึ้นเกิดหนาตาบนทิวเขาบ้าง แดนดินกว้างขวาง ลางคน
 ละมือละไม้ รอยยิ้มของเมีย ขโถมอุทัย ชับเหงื่อได้ ให้เราจงทำดี

เสียชีวิตรบป่าเพราะแรงลมเป้า กลืนใจพวกเราเขาคงจะเค้นเม้นหนี ทรายโคลนไหลเล่า
 เทาทรายโลกีย์ เหลือเวจี หามิใครเม้นมัน โลกจะมองครองนำตาความเศร้า เบ่งก้นเขาและ
 เราเศร้าจริงใจฉัน ป่ามีน้ำใจใสแจ่มทุกวัน รักป่าไหนนั้น เมื่อ "ปล้ำนั้น" ความจริง

ผีเสื้อกับดอกไม้

คำร้อง

สวน ควันธรรม

สวน

ควันธรรม

ขับร้อง

ทำนอง

เมื่อยามรุ่งสุรีย์เรืองรอง แสงทองส่องฟ้าอำไพ
 สดสวย...ดูโน้นอะไร ไหน ๆ ...อ้อ...นั่นหมู่ภุมรา...งามตา
 แฉวเบาทั้งสำลี ลอยลมไปไกล ทางหมู่ควีไล บางทีบินไปบางทีเผลา
 หมู่หนึ่งลงกลูกเคล้า เขยชมพูกา งามตาพาให้เพลินฤทัย
 คอกนี้ไปคอกนั้นเวียนวน เกล้าชมอยู่จนพอใจ
 เสร็จแล้วบินถลาลอยไป ไหนงามมีเท่ามิทัน
 ดอกไม้เกสรเต็มสวนกุหลาบ สว่างยามทองแสงตะวัน
 ทางสี งามสุดสรรว่าพัน จันเพลินชมหมู่ภุมรา
 สงกลิ่นตามสายลม รวยรินว่าเพย สุดเอยความหอมเย็นชุ่มชื่นอุรา
 กุหลาบและคัคเคา มะลิ จำปา ลัดดาชูคอกงามวิไล
 คอกนั้นนั่นคือเจ็ดมีอนาง สว่างงามอย่างเลือนนางใน
 อ่อนช้อยทั้งกริธาเลือนมาไป ไหนงามมีเท่ามิทัน
 เปรี๊ยะทั้งดินสวรรค์มาเยือน สว่างงามทศเตือนใจกัน
 สดสวยทั้งภาพนักรว่าพัน สรรมาล้วนแต่วิไล
 เบือกเป็นยามสายลมว่าเพย เบาเบา เมฆหมอกเป็นสีเทาจับลับลอยไป
 แห่งหนึ่งทั้งจีจิบ เอนกอะไร เพลินใจเมื่อได้ฟังเสียงมัน
 เป้ามองอยู่โดยนักรว่าพิง เหมือนใครหนึ่งเขารว่าพัน
 ฝากยังความไม่รักในกัน จันเพลิน...เพราะภาพนั้น...งาม

พิโรธำพัน

คำร้อง
ท่านอง

เนรัญชรา

สุเทพ วงศ์กำแหง

ขับร้อง

เจ้างานแจ่มตาวิชัย งานซึ่งแจ่มจันทร์ใครสรรสร้างมา พิศโฉมพิลาส งานมากทรวง
มากใจมากตา งานทั้งกิริยาโสกาเจกฉัน

เนตรคมคุจกาวทราวทนาย คมซึ่งเจกฉายใจหมายบุกทัน เจ้างานเกินกว่า องค์อุมาศุภาสวรรค์
นางไหนเทียมทัน ทุกวันเผ้าครวญหา

ใครชมชิตชวน ภิรมย์บุญชวน นวลน้องจงเมตตา ปองรักเพียงอุรา รักเพียงแก้วตา
เสนาหาหัวใจ

เจ้าจงอย่าเป็นโมหรี เป็นรักหน่ายหนี คอยล้นล้นไป สายตาของพี่เป็นไม้มอง
ไม่ปองนางไหน เป็นเพราะสายไฟปองรักใคร่นางเกีย

เพลงรักเจ้าพระยา

คำร้อง ชาลี อินทวิจิตร
ท่านอง ปราบจัน ทรงเภา

Hot Pepper

ขับร้อง

เจ้าพระยาไหลลงมาจนเจ็งบองห้องนา-ห้องไร

ล่องลอยไปไกลแสนไกลใจก็ปลิวตัวร่วงลง

เพลงแหง-เจ้าพระยาเริ่มแล้วแล้ว ๆ แววมมากระซิบ

เหลียวมองฝั่งไหน แสงไฟก็ยับแสงดาวเกลื่อนฉิบพรินพรี่

เจ้าพระยาระบิยตาจะเลื้อยล่ายคล้ายกามะหยี่

โอราครีคืนนี้มีเพลงขับคลอหยอกล่ออุรา

เริงสุชสนุกกันสัณนิศ คิมคำกับชีวิตเด็กหนา

มีมีฝั่งซ้ายมีไรฝั่งขวาเพราะเราอยู่ฟ้าเดียวกัน

เพลินไพร

คำร้อง

วาท วรรณ

พญ. พันทิวา สันรัตนานันท์

ขับร้อง

ทำนอง

สวयงามเหลือเกินเพลิกเพลินเมื่อชม แสนอกรมย์ยิ่งชมชื่นใจ
 มวลหมู่ไม้น้อยใหญ่ในไพร สมท
 ไคทองเหี่ยวเหินชมไพรใจสมายพาทุกชคคลายคล้าเมืมนต์
 ชุบชีวา สุธชาบชาพาเรใจในไพรงามไคฟ้าครามยามทิวา
 เพลินอารมณ์แสนสุขสร้างความสุขรุมเร้ากายใจ
 เหมือนไคอยู่ทีในวิมานชั้นพรหม หายเศร้า
 ที่เคยเฝ้าไจรวาระบมหายทรม เมื่อสายลมพริ้วพรมผาเมา
 เห็นนก นก นก นกร่อนผกไผ่ยืนพากันบิน บิน บิน
 หองถิ่นพนา เสียงนกร้องกองป่าเรังร่านาฟังหายวังเวง
 จอก จอก จอก จอก จอกนำห้วยผานหิน พาชวนเพลินยาม
 ยืนเหมือนดังเสียงเพลงทรมรร เสงกล่อมทฤณไพร
 หล่นกลาดเกลื่อนยามลมโชยพาปรายไปรยไบบ่ไม่ทอง
 ละลอลมเหมือนพรมใหญ่ กรอบกรอบแกรบ ยามเดินไปบนพรม
 ไพรชมไม้งามส่วชนตา พาหอมชื่นใจสู่ล้า คมคำทรรรมชาติ
 บันดาลให้ไว้ สวยงามทองตาตริใจเพลินไพรงาม

โพระคก

คำร้อง ขาสี อินทรวิจิตร
ทำนอง เพลงไทยเดิม

เพ็ญศรี ชุ่มชูศรี ชัยร้อง

เสียงนกโพระคก มั่นร้องโสกโป๊ก โสกโป๊ก อยู่ไหนไหน (ฮัม) พระพุทธเจ้าข้า
จับกิ่งเพกานั้นเป็นไร คัมมันเขียวละเขียว บินเขียวไปเข้าโพรงไม้ทางนี้เอ๋ย
เสียงนกโพระคก มั่นร้องโสกโป๊ก โสกโป๊ก ส่งเสียงใส (ฮัม) พระพุทธเจ้าข้า
อยากจับตัวมาเชากรงใจ หวังมันเพอพัก โสกโป๊กไป กักตัวไว้ฟังเสียงเอ๋ย
ฉันทักโพระคก มั่นร้องโสกโป๊ก โสกโป๊ก อยู่ไหนไหน (ฮัม) พระพุทธเจ้าข้า
ช่วยจับตัวมาเดิกไว-ไว มันเปรียวเขียวกับบินดับไป เชากรงใจใครแล้วเอ๋ย

ภูกระดัง

คำร้อง พรเลิศ สารานิยคุณ
ทำนอง

รุ่งฤดี แห่งเมืองใส ชัยร้อง

เพลิงสุใจเที่ยวภูกระดัง
โอเมืองเคยใจไม่ลืมเลยไป
เพลินเที่ยวชมไม้นวนสวรรค์
เที่ยวเพลิน ไปถึงธารสวรรค์เหว
โออุทยานแห่งชาตินี้

สวยงามดังไครวาทซึ่งตระหง่านอิสานแดนไกล
เพราะเสน่ห์ตรึงใจเมื่อยามไคมา
สวนนางสีดาอาวัญย์ทงกุหลาบแดงชาวงามตา
ถ้าสงสรวะแกวตรึงตราสรวะอโนคาตงามวิไล
หลายหลาณมากมีที่ไคชมที่นาคาที่นใจ

ทั้งรำน้ำตกเสียงวิหคินร้องก้องไพร
ภูกระตังสวายเกินกว่าสรว
ไม่ลืมเลยเคยสัญญาภิรมชาร

สัตว์ป่าทั้งหลายน้อยใหญ่ได้อาศัยพันภัยพาล
แม่ใครไ้ไปสักวันตรึงใจมันลืมคิดถึงบ้าน
ให้รักมันคงชั่วกาลตราบนั่นแน่เป็นดินทราย

วาสิฏฐีจำแลง

คำร้อง ไพฑูริย์ บุตรขัน
ทำนอง สมาน กาญจนะณสิน

สุเทพ วงศ์กำแหง ทับร้อง

แม่งามทั้งวาสิฏฐี ผ่องพรรณสุภีเจอย
สววจริงนองเอย นำเชยชิตมภิรมย์เคล้าคู่
ศุภางค์ทั้งนางสรวรค์ เปรี๊ยะเชอกับจันทร์ออกสุ
หรือเป็นยอกพฐ จากกรุงโกสุมพิมาแม่เอย
ทั้งหนึ่งจำแลง เกรนกายแฉะแผ่ คิคตามพองามทรามเชย ยามแถมวจีเอื้อนเผย
โอ้กามนิตเอย เชออยู่แทนไหนจงมา
โอ้วาสิฏฐีอย่าแหมง แม่กลายกตัญญูแปลงร่างลงมา เหมือนเป็นขวัญตา หยาดมา
ชวนชมภิรมย์ชั่วยาม

สุกพรรณนา

คำร้อง คึกคัก เกศศิริ

ทำนอง เพลงสากล

สุเทพ วงศ์กำแหง

ขับร้อง

เธอโสดทางเหมือนนางสวรรค์

งามเยี่ยงจันทร์วันเพ็ญเด่นดวง

เธอโสดมาจากแผนผัง

หมู่ทรวงเจ้านางจนสุกพรรณนา

เธอพร่างพร่าสาวงามใส

เธอใดใดเหมือนนางฟ้า

งามเหมือนดาววิบวับอยู่เวหา

ขวัญตาเจ้านางดังดุจเทพี

ทรวงทรวงงามเหมือนนางอัปสร

เยื้องย่างจรดงราชสีห์

เนตรควาวเหมือนดังเพชรมณี

สุกทพจะชนนาง

เธอโสดงามตาเจิดโฉม

งามนาโสมไม่มีจักจาง

เจอนามสทุกคนของทาคาง

น้องนางเจ้านางจนสุกพรรณนา

4. เพลงเกี่ยวกับความรัก

กานทะเขว

คำร้อง ชลธิ์ อินทวิจิตร

ขับร้อง นันทนาคร

ขับร้อง

ทำนอง สมาน กาญจนะผด้น

โอ้ชาลสารรัก กานทะเขว

ซารรักเรศวรคร่ำ

ลมโชนพรวิภา ในวังน่าน

พร่างพรมเมศร์กนิมา

ดูราว-สาละธาร

สวบทระการ อยู่ในนิมิตรา

แววเพลงรักของปักษา

ร้องอาสาศันรัง

โนนทิพหุณฉิบ

รวงทิพย์เรืองรอง รวสีทองเปลวหลัง

ธาราไหลหลัง ไสรทนนาง

ซึ่งน้ำตาแห่งการ

หวงน้ำสีกนก

หวงรักลึกกว่าหลายเท่า

แม้รักมีจริงกับเรา

ด้ายกานทะเขว หลายเท่าเอ๋ย

ความรักเจ้าชา

คำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์
ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพ็ญศรี ชุมพรี ขัมร้อง

ความรักเจ้าชา
คงชวนาพิสมัย
ความรักเจ้าเอ๋ย
ไม่ทำให้รำเฝ้า
ข้าเป็นมหาสเจ้าแล้ว
อกของข้าคราน
ความรักคนสวย
กรวยแล้วความรักเจ้าชา

ข้าสงสัยในอุรว่าหน้าตาเจ้าเป็นอันใด
นารักนาใครจะเมียมละไม่เฝ้า
ใจร้ายนั้นคงไม่เคย เจ้าคงเคยแก่กรณา
เมียมลันเมตทาล่าเลิศหนักหนาไซ้ใหม่คนดี
หมอมรยาบกายแก้วแล้วแก่จะคิดปรานี
เป็นตายร้ายดี แล้วแต่รักพี่เวทนา
ไปทจสงสารข้าทวยชวชาสมดังปรารถนา
ไปทคิกเมตทาสักคนใดคนนาคข้าอวิจวน

ไครหนอ

คำร้อง สุรพ โพนะวนิก
ทำนอง

สวัสดิ์ เมกาทันท์ ขัมร้อง

ไครหนอรักเราเท่าตัว
ไครหนอรักเราไซ้เพียงรูปกาย
ไครหนอเห็นเราเศร้าทรวงใน
ไครหนอรักเรากิ่งดวงแก้วตา
จะเอาโลกมาทำปากกา
เอาน้ำหมกมหาสมุทรแทนหมึกวาด

ไครหนอปรานีไม่มีเชื่อมคล้าย
รักเขาไม่หมายมิดิตทำอายไครหนา
ไครหนอเอาใจปลอมเราเรื้อนมา
รักเขากว้างกว่าทัพสุขานาอากาศ
แล้วเอานาามาแทนกระดาด
ประกาศพระคุณไม่พอ

ไครหนอรักเราเท่าชีวิต
ไครหนอรักหวานดูหนึ่งเดียว

ไครหนอไครกันให้เรารัก (คุณพ่อ - คุณแม่)
รู้แล้วละก็อย่ารังเกียจทดแทนบุญคุณ

ชนกชนนี

คำร้อง
ไพฑูริย์ บุตรชน
ทำนอง

ราชย์ เป็นนเร
ขับร้อง

โอความซนซึ่งกรังใจ
สำคัญกว่าชีวิต
แม่แนความรักเมตตา
ซ้ำกลับอกคนลืบอกนอน
ขมมอกหนครบจนเกาเคื่อน
ทนเวทนาแรมวัน
แม่อันสุครักลูกเอ๋ย
เลี้ยงให้ไกลเปลวกล่อมมา
คุณพ่ออันเลี้ยงปล้นลูกโต
ยอมหลังหยดเหงื่อเจือจุน
โอชนกชนนี
ทั้งหอกบิคาบารคา

ไท่นจะมีคงแม่นั้นแปลเปรียบสาขานี้
แม่นั้นยังเป็นที่รักความอาวรณ์
แม่นยากจนพื้นป่า ยังมาอุ้มพองอาทร
เปรียบหวานการกินนอนเคื้อกร่อนเพราะการอุ้มครบก
เกิดความรักทราวนาวเียนเจ็บเคื่อนเหมือนใจแม่อัน
สุกจะสรบเนื้อความปวดคยามลูกเคื่อนเคลื่อนคลา
ทุกข์เพียงใดไม่เอยชมเชยลูกน้อยกลอยตา
แม่นยอมพื้นป่า แม่จางามมีบุญคุณ
เปรียบไปก็คล้ายรมโพธิ์แผ่คลุมคุ้มบังให้อน
พอคอยหนุนประคองแม่มองคยความเมตตา
เลี้ยงลูกจนใหญ่โตไปทานนันทรา
ไม่เลี้ยงดูคงว่าบาปหนาเหมือนนารี

บ้านของเรา

คำร้อง
นางนันทรา
ทำนอง

สวัสดี ยากพันธ

ขับร้อง

บ้านคือบ้านของเรา
ยอมเป็นสถานที่พำนักพอหาได้
บ้านคือบ้านของคน
หาบ้านสักหลังที่พอประหนึ่งชีวา
บ้านฉันมีเพลงฉันให้ฟัง
มีส่วนไม่คอยฉิบหายกันก่อขอใบ
บ้านคือบ้านของเรา
เพราะบ้านมีรักฉันใจกับกฤษณา

เราขอเราเช่าเราปลูกของเราตามใจ
เป็นที่เกิดที่ตายเราสร้างไว้คอยหา
ถึงแม้ยากจนก็ทนจนรอนยาจนบอดู
เพื่อสนิทในนิทราให้ที่มานองโลกชื่นใจ
มีเสียงระงังจากกังสดาลลือไป
มีความรักฉันใจมีให้อภัยมีกฤษณา
ยามพบความเศร้ารับกับบ้านเราจะเปรมปรีดา
คอยเราอยู่ทุกเวลาในสายคาเชพบ้านของเรา

เมียนแก้ว

คำร้อง
ไพฑูริย์ บุตรขัน
ทำนอง

หนังสือรัก รักที่เหว

ขับร้อง

เมียนเอ๋ยเมียนแก้ว
เธอเป็นทั้งเมียนและเพื่อน
เมียนเอ๋ยเมียนแก้ว
เธอร่วมไปทั้งกายและใจ
ยามใดที่ไฉ่เจิมซ้ำ
คุณธรรมและความดี

บุญของที่ยังแล้วไฉ่เธอเป็นขวัญเรือน
สูงค่ากว่าหญิงสวยเกลื่อนที่เห็นกันอยู่ทั่วไป
อันเพชรพลอยเพชรแห้วเทียบเธอยังไกลแสนไกล
น้ำคำที่เธอปราศรัยชื่นหัวใจกว่าทิพย์วาณี
เธอก็เฝ้าคอยพร่าพลบโศกให้หายทุกข์
ยากจะมีหญิงอื่นเทียบกัน

เมียบ่อยเมียนแก้ว
มีขอเหมือนมีแก้วสารพัน

ขอเป็นขวัญใจแล้วยากจนไม่สำคัญ
อันแก้วเจ็ดประการนั้นค่าของมันค้อยกว่าขอ

แม่ศรีเรือน

คำร้อง
ท่านอง ไพบูลย์ บุตรขัน

ชาญ เย็นแชน

ขับร้อง

แม่ศรีเอ๋ยแม่ศรีเรือน น้องเป็นทั้งเพื่อนและเมียที่รักชู้ช่า บานแก้วกลับจากงาน
คืนสู่บ้านเคหา เพียรเรือนงามตา เทนอยมาหายคลายอาวรณ์
แม่ศรีเอ๋ย แม่ศรีนวล น้องก็ครบถ้วน สิ่งควรบุญจึงสังวร ประณิบัติด้วยดี โดยไม่มีเงงอน
เรื่องกินหลับนอนไม่เคยเคืองครุ่นอะไร
สมเป็นบอคนึงมีมิตรเมียดี เพศคุณเป็นศรีแห่งกลบ้านได้ รือบุญหรือจะสู้เมียรักรวมใจ
แม่ศรีทราบวัยที่รักจิตใจเธอจริง
แม่ศรีเอ๋ย แม่ศรีใจ สนิทพินัยได้ เกือบอมเนื้อไว้ค้ำย บานเมื่อยากจน หนร่วมอยู่
แถมยัง ไม่เคยทอดทิ้ง กอดคอร่วมทุกข์กันไป

ยามศึก

คำร้อง
ท่านอง ไสล กรเลิศ

สุเทพ วงศ์กำแหง

ขับร้อง

ลมพัดมารวยบนต้นกลีบเมฆา
ปานแก้วเจ้าหอมอาจันต์

ชื่นอร่ามมารวบริน
เปรียบประทีปเนื้อปรางพรหมเชย

อมตัทธมารว ยี่สิบสี่กลิ่นธำควน

ยามค่ำเจ้าหอมหวานเรย

อมทนาวเย็นเคียนเค้น

กายฉันสิ้นสะเพือน

อมตัทธมารว ยี่สิบสี่กลิ่นขจร

ยามคึกเจ้าหอมเจริญชวน

ใจที่ครวญถึงนวลเจ้าเอย

กลิ่นเจ้าเอยมิเคยลืมเลือน

เย็นกระไรหาใครเป็นเพื่อน

โอ..เหมือนหอมเดือนเดือนเพียงกลิ่น ชื่นเอยฉวีรสปร พงษาพนว

ใจอารบวรารอนรัญจวน

ให้พิศรวญถึงนวลเจ้าเอย

รัก

คำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์

ทำนอง สมาน กาญจนะวลิน

ม.ร.ว.ถนัคศรี สวัสดิวัฒน์

ขับร้อง

พิทยา บุญรักพันธ์

ญ. แสงจันทร์นวลของ นภาพรพร่างคังทอง เมื่อบมองแล้วแสนสุขอุรา

ช. เคียนช่วยสว่างพรางตา ฟ้าชวนวิญญา จันทรารจุมทุกคืน

ญ. เห็นนภาสมรัก หวันใจนักรงรักกายไม้น

ช. ไม่ต้องกลัวเป็นอื่น รักพี่แค้น ชื่นรักเรื่อยไป

ญ. คำกรัก สองคำกรัก นื่องใครหรรษนักรักมากเท่าไร

ช. รักเจ้านั้นรักจนหมกใจ มีอันใดมาเห็นพี่รัก

ญ. ครึ่งแผ่นฟ้าโคไทมพิ

ช. สุกฟ้าไม่ถึงครึ่งรัก

ญ. อยากจะเห็นดวงใจพี่นักร

ช. เจริญนองควักอกคู่ที่ยอมสิ้น

ญ. หวันใจเหลือเอย คำเจตคังรอบล้น

- ข. เสียกายไม่สิ้น อันมีเพียงหนึ่งไม่ถึงร้อยพัน
 ฉ. อันหนึ่งอย่างนี้ วรียังถามไม่คอยจะพัน
 ข. หากมีร้อยจะให้ทั้งร้อยเสกสรรค
 (พร้อม) เพื่อบำเพ็ญแต่คำรักเอ๋ย

รักใคร่หมั้น

คำร้อง	ชารินทร์ อินทรเทพ	ขับร้อง
พยางค์ มุกดา		
ทำนอง	สุวรรณา เสนิงค์ น. อัญญา	

- ข. เห็นไพร่พลวไบบ่เมื่อทองลม ชีชวนให้เจ้าชม พลอกรักพรรณนา
 ฉ. มานไพร่พลน้อยหยอกระยา ทารมเย็น เหมือนหนึ่งเป่าหมันเมืองฟ้า
 ข. ลมโชยหวาน มาลคอกไม้บานา หอมไม่เกินไปกวานวลแก้วทอง
 ฉ. อูบ อวยทอง ของหงษ์งาม
 ข. พี่เชยเพียงนิค ไยน้องนิคหันปราย
 ฉ. มิควรหยามหยาม
 ข. ชมเพราะความเสนาหา
 ฉ. อายฟ้าดินเดอะพี่ชา
 ข. คงคาฟ้าดินนั้นควรจะอิจดา ทานหาความรักไม่ได้
 ฉ. คำขางหวาน... นานคงเบือ ลืมเบือโย
 ข. รักพี่มาจากใจ เปรียบปานรมไพรใหญ่และยงยืน
 ฉ. แม่มัวคิดสิ้นโลก ไพรโยคกลอน รักอาจถอนกลายเป็นอื่น
 ข. รักเคียวแนวแน ฉ. เคียวแปรขมขื่น
 ข. สาบานทอหนา ฉ. รักอย่าเป็นอื่น

ข. นิยมเป็นอัน

จ. จันทน์ปรางค์

(พร้อม) น. ร่มไพร สองดวงใจ ขาวอนสาวฟ้าให้ยิ่งเป็น เหมือนไพรที่ร่มรื่น ชื่นสุขเสมอเอย

รักเอย

คำร้อง เกษม ชื่นประดิษฐ์
ทำนอง แมนรัตน์ ศรีกรานนท์

ชารินทร์ อินทรเทพ

ขับร้อง

รักเอย...จริงหรือที่หวาน

หรือพรمانใจคน

ความรัก...รอยเล่ห์กล

รักเอย...ดวงล่อใจคน

หลอกจนตายใจ

รักนี้...มีสุข...ทุกข์เคล้าไป

ใครยังถึงเจ้าใจ...คงไม่ซ้ำอดีต

รักเอย...รักที่ปรารถนา

รักมาประทับหัวใจ

หวานในฤทัยเหลือที่

เกรงรัก...ดวงฤดี...

รักแล้ว...ขี้ใจ... (ฮัม)...

ชื่นชม...ความรักคงมิได้

กลัวหมองไหม...

ใจสิ้นสุขเอย... (ฮัม)

*
อมจาม

คำร้อง เณม ชื่นประคัมภ์

จินตนา สุขสัคย์

ขับร้อง

ทำนอง สมาน กาญจนะอิน

อมจามรำเพย พบใครเขาเอ๋ย เผลยฝากวาทา คำรักมาให้ข้างหรือเปล่า
หรือพบพบเงาข้างใหม่ เขาไปแรมไกล อยู่แห่งไหนใด โอ...สมเอ๋ยข้าเปลี่ยนใจ
อมรู้หรือไม่ เขาอยู่ไหนมา

อมจามรำเพย

โอ...สมช่วยเอ๋ย เผลยทอวาทา

ใครเขายังคอยหา พร่ำหาอยู่

หรือเขาพบคู่ใหม่ถึง

ถึงลืมอาลัย หมกเฝ้าใยรักจริง

เพราะมีในอุณแอบอิง

ใครหรือหวังจึงแอบทิ้งข้าไป

อมจามรำเพย โจนจึงไม่เอ๋ย เผลยอยู่ท่าใด หรือสายลมเป็นใจ ไม่รักข้า เขากลับ
มาใช่ไหม โอ...จามรำเพยมาเย้ยหรือไร หึงข้านาวเผ่าหวังใย ใจเอ๋ยใจใครไม่พอข้า
อาดูร

ลมสาวท

คำร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล
ทำนอง ธงา ทองชัย

ขนิษฐา นันทนาคร

ขับร้อง

เสียงลมพัดมาแต่ไกล

ฟังแล้วตรึงจิตใจฟังเหมือนใครคร่ำครวญ

ฟังดังเสียงเธอเรียกครวญเป็นสำนวนเศร้าใจ

ฟังดังเสียงเธออยู่ไกลพาหัวใจเศร้าไม่วาย

ลมเอ๋ยลมพัดเลยเรียกหา

โถเพียงหมายใจให้ลมพาขวัญใจกลับมาแนบกาย

ลมไม่รับคำทั้งหมายพาเสียดายไฉนองหา

ฉันครวญเพราะความเศร้าใจ

ครวญเสียงดังอย่างไร ไม่เห็นใครตอบมา

โอ... ลมเอ๋ยจงเมตตาจงพาฉันมาแต่ไกล

ขอเอ่ยนำคำออกไป พลันสนใจไฉนฉัน

ลมหวานลมพัดพาฉันกลับมา

ฉันครวญนำคำพาไปลมเอ๋ยจงหอบไปบอกขวัญใจนิลคม

ลมไม่รับคำให้ตรมลมหนาวลมขวางใจคำ

ลูกคือดวงใจ

คำร้อง
พ่วงของ

สุธรรมหัตถ์ ศิริประภา

สุเทพ วงศ์กำแหง

ขับร้อง

ลูกคือดวงใจของพ่อและแม่
 เลี้ยงดู ดูแล ทั้งแก่เด็กจนโตใหญ่
 มีเห็บมีเรื้อนไปแล้วก็ยังห่วงใย
 ลูกสุขทุกข์อย่างไร เป้าหวังไขมิเคยเสื่อมคลาย
 ให้จริงแท้ไหน ที่คำโบราณท่านว่า
 ลูกสืบคนนั้นหนา เลี้ยงนิกา มารดาไม่ไค้
 แด่ตรงกันข้าม จะมีลูกสักเท่าไร
 พ่อแม่ เลี้ยงลูกไค้ เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
 มิเคยมุ่งหวังจะไค้อะไร
 ขอเพียงแต่ให้ลูกเป็นคนดี
 อนาคตสดใส รักรังสรรค์ เชิดชูศักดิ์ศรี
 ขอเพียงแค่นี้ แม่ พ่อ พ่อใจ
 ลูกคือดวงใจของพ่อและแม่
 ไปจนเฒ่าแก่ทั้งไค้ไค้
 ใครว่าลูกแล้วก็ไม่พอใจ
 แสนหรณชั่วช้าคนไหน ลูกในไส้ใครก็ไค้ไค้

เสนาหา

คำร้อง
หน้าอง
มณั ปิตุสถานค์

อุเทเพ วงศ์กำแหง

ชัยร้อง

ความรักเอย เจ้าลอยลมมาหรือไร
มากลจิก มากลใจ...เสนาหา
รักนี้จริงจากใจหรือเปล้า
หรือเข้าเราให้เข้าข้าหา
หรือแกล้งเพียงแกล้งตา
ยั่วอุราให้หลงลำพอง
สงสารใจฉันบ้าง
วานอย่าสร้างรอยซ้ำข้าเป็นรอยสอง
รักแรกฉันน้ำตานอง
ถ้าเป็นสองฉันคงทองชาทใจ

โอ...รัก

คำร้อง
หน้าอง
พยงค์ มุกดา

ชาลินทร์ อินทรเทพ

ชัยร้อง

โอ...โอรักเอย
โลกปานสวรรค์อำไพ
รักประหนึ่งน้ำทิพย์
เทพเจ้าแห่งรักคอยชักจูงความไฝฝัน
ความรักยิ่งใหญ่กว่าใดทั้งมวล
โอโอรักเรา รักนั้นจงเนาแน่นิ่ง

รสหวานโคเลเยเทียบใด
สุขใดไหนอำราพัน
หยาดอมฤตชีวิตให้สุขเหมือนสวรรค์
เหมือนความหวังอันสมปรารถนา
ค้างฉนวนบุษบาเรียกหา...แต่รักให้มาแอบอิง
อยู่เป็นความแท้จริง รักยิ่งตลอดไป

5. เพลงเกี่ยวกับความผิดหวังในชีวิต

กำแพงประเพณี

คำร้อง

อาฉี สุทธิมาศ

อาฉี สุทธิมาศ

ขับร้อง

ทำนอง

มันเป็นความเศร้าอย่างหนัก
ที่เธอและฉันต้องมารักกันชาตินี้
เพราะความรักเราสองของเรามี
มาประเพณีเป็นกำแพงขวางกั้นอร่า

เราจึงจำพรากจากกันไป
ทั้งที่จิตใจสองเรารักกันเท่าฟ้า
หนทางรักเราสองน้องน้ำตา
บอว่าสนาเราไม่มีเกณฑ์หวัดๆ

โอกำแพงเอ๋ย กำแพงประเพณี
แม้จะกั้นรักในดวงฤกษ์สองเราไมไ่ใดก็จริงอยู่
แต่ประเพณีแห่งชีวิตรักเราทั้งคู่
มันต่างกันสุดฤกษ์ก็ประทุรักเรานี้คน

มันเป็นความเจ็บปวดทรมาน
ที่เฝ้าฝันในหัวใจสองเราทวนทน
หนทางรักเราสองของมีคน
เพราะไม่อาจโอนประเพณีหลอมรวมกันได้

เกิมาอาบัท

คำร้อง สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์ สุเทพ วงศ์กำแหง ขับร้อง
ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เกิมาอาบัทจริงเรา มีชีวิตในยามว่างเปล่า รอบตัวเรามีความเกียจคร้าน อันิจา
เหมือนเกิมาเพียงเพื่อความตาย คิดแล้วอับ คิดแล้วอาบ คิดแล้วหน่ายเหนื่อยอร่า
เหมือนสิ้นศักดิ์ศรี เหมือนไม่มีราคา แสนอาบัท อับวาสนา ต้องนำตาตกใน เกิมาอาบัท
เพื่อน เฝ้าไคร้รับแต่ความหมองหม่น ดูเป็นคนเซื่องซึม เรารักกันรักเขาพลันสุขสมฤทัย
เขารื่นอก เขารื่นใจ เขารื่นไปหัวทุกคน
โหยหวนจิตฉันเหมือนมีมารบงอญ ผลาญพรารักหักวงกลม ต้องเป็นทวิโยคระกำ เกิมาอาบัท
เสียจริง มีแค่สุขแค่ชั่วครู่ชิง เจ็บเสียจริงเจ็บแล้วควรจำ โอ...เอาใจร้อนหรือโรยยาหมายกรายกล้า
มิให้ชอก มิให้ช้ำ มิให้เจ้าตบตัก ผู้คนเหมือนคังปูยสำลี ถึงทองของสาวเจ้าเสียที เจ็บฤดีไปจนตาย

คนลาว

คำร้อง เพ็ญทิศ ศิริวิไล ขับร้อง
ทำนอง ป. ชนประโชชน

ฉันรักกันแล้วหรืออย่างไร	เขาจึงฉีกใส่ไม้ไผ่
รักเอ๋ยเคยชมชื่น กลีบดินไปไหน	ไม่มีเหลือเยื่อใย
จากไปไม่มีแม่แต่เงา	เขาคิดว่าเราเป็นดวงใจ
รักเอ๋ยเขาเคยหวง ถูกใครขวางชิงไว้	ไม่คิดถึงใจเรา
รักเอ๋ยเคยชื่นชม	ทองถมเมื่อซัดเขา
อาลัยยังมองบาคใจนัก ภาพรักในครั้งเก่า	หลอนหลอกคิดตามเรา ทองเศร้าหม่น

จากไปคงฝันฉันเฝ้าครอง
เขาลวงให้เราเชื่อ เจ็บจำแต่เพียงทน

น้ำตาอาบองเพราะคำคน
ไม่ขอพบคนลวง... ไม่ขอพบคนลวง... ไม่ขอพบคนลวง

คนหลายใจ

คำร้อง ชวลี อินทรวิจิตร
ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

เพียงพิศ ศิริวิไล

ขับร้อง

ไท่ฟ้ากฟ้ำสุราลัย เห็นหัวใจปรารถนา
อ้อมความรักแล้วเอย กลับเมินเลยลืบทา
ไม่น้ำพาทักสงหาหัวใจ
เพียงจะรู้ ภูเขามิเหมือนบุลธาลอยไป
เลือกของมาหลายคน เจอะแต่คนหลายใจ
ช่างกระไรเจ็บจำนำจิตคน
เขามีคู่ครอง มองเห็นอยู่กันท่า บาคอร่าเหลือทน
ก็ทูลหรือเปล่า ออกเขาก็คน จะทนอย่างไร
เกิดมาแล้วเพื่อจะรัก หลงรักก็จะมีโทษ
เจ็บระกำจำจน สุขจะทนแล้วใจ
จะโทษใครก็ใครใช่แล้วเอย

จนแล้วไม่เจียม

คำร้อง รอด ไกรทองพร นริศ อารีย์ ขับร้อง
ทำนอง

จนแล้วไม่เจียมแสงเฒ่าดวงใจ รู้ก็รู้แกใจเธอคือใจโลธราพ้า เราเป็นทาสกิน
คนคิดนิมนทา หงส์หรือกัณท์กาจะมารวมภิรมย์
บุญนอหน้ากรรมฐานเข้าปฏิบัติ ก็ยิ่งคิดคราใดเหมือนเราอยู่ใกล้สังคม ชอบดอกพยอม
ยามยากยิ่งชอบไม่สม ขวชมเมแมแต่ดอกพญา มาประคับคองใจ
สวรรค์แค่เพียงในอก ละเมอเพื่อพอกฝันหวานเรื่อยไป ชิมโศกโศกในใจ หมองไหม้
วิญญาณคร่ำครวญราราน
จนแล้วไม่เจียมแสงเฒ่าดวงใจ รู้ก็รู้แกหัวเราๆ ก็น่าสงสาร หวังบ่คงคอกฟ้าออกเบ้ามาลัย
ขมซานไม่เจียมใจตน จนแล้วไม่เจียมใจเอย

จะคอยขวัญใจ

คำร้อง สุเทพ วงศ์กำแหง ขับร้อง
ทำนอง เนรมิตชรา

จะคอย จะคอย จะคอย จะคอยขวัญใจ
จะช้อย่างใด จะนานเท่าไรไม่หวั่น
จะปวดใจราวโศกศัลย์จะเจ็บใจจำนัลย์
พลีแล้วชีวิต จะคอย
จะทน จะทน จะทน จะทนเพื่อเธอ
จะรักเสมอจะรักแต่เธอเพียงรอย

เฝ้าคราวดูเฝ้าคิดเฝ้าคอย

เฝ้าคราวดูก็สายลมลอบว่าฉันยังคอยหวังใย

เธอจำ เธอลืมสิ้น ถึงถิ่นเคยเป็น

อิมรักอิมเลือนทางหาย

ก่อนนี้เคยเคียงร่วมเรียงรวมใจ

หรือมรักใหม่จึงไคอิมกัน

ไม่ลืม ไม่ลืม ไม่ลืม ไม่ลืมรักเธอ

ยังรักเสมอยังรักแต่เธอคงมัน

ความรักความหลังผูกพัน

จะคอยทราบนานวันวันจันทร์ จะคอย

นอขวาสนา

คำร้อง
สาโรจน์ เสมอทรัพย์
ทำนอง

ชานินทร์ อินทรเทพ

ขับร้อง

ชาติพิจน พิศนหึงเงินและทอง

เธอถึงไม่มอง ปลอยพิศรองมองหม่นเคียวคาย

นอขวาสนา นอยคุณคา มั่นนอับอาย

ทรมนิวาย เหมือนกระต่าย เฝ้าหมายจับจันทร์

จนแล้วต้องเจียม ต้องอายเหนียม คิดเจียมใส่ใจ

กามันทำไป ออย่าไผ่หงส์ สูงส่งทงศพันธุ

รู้ตัวคึกคิร ของตัวที และนอคงกางกัน

ทางสัมพันธ์ นั้นจึงหาง คนละฝั่งไกล

บุญบุญช่วยดี	ชาติหนึ่ง	ขอพิชิต
ปองรักกันมา	จะเปรี๊ยะ	มิให้มันใจ
รักในชาติ	พื้นบาป	สาบช้าว่าไป
หน้าใจ	ไวชาพินา	พิชิตอาณ

น้ำตาหรือจะแก้หัวใจ

คำร้อง	วันชัย รุ่งอรุณ	สรวดี โทษเทศ	ขับร้อง
ทำนอง			

อนิจจาเขามาพรากจากกันไป ไม่เหลือเชื่อใยเหลือสิ่งใดให้ใครเฝ้าคอย
เปรียบฉันคังวาว เขาสาบสูญไปจากลอบ ให้ชีวิตฉันลอบลอย ลอยไปตามกรรม
นี้หัวใจ เขาคงไกลจะเป็นยักษ์มาร จึงคิดประหาร บลาญชีวิตด้วยการกระทำ หอคึงไปได้
หัวใจเขาช่างมีค่า ไม่คิดว่าความระกำ สุดซอกซำฉันเป็นคนครอง

เขาคงเบื่อเราแล้วไซ้ไหม จึงคิดเปลี่ยนไป หึงใจฉันให้กลัดหนอง เป็นธรรมดา
ของเก่าใครเล่าจะมอง สิ้นความรักเราเคยครอง ฉันอยากจะร้องให้มันทนนา โอ้น้ำตาหรือ
จะแก้หัวใจ ร้องให้ทำไม ร้องทำไมให้เปลืองน้ำตา จงยืมสุโลก หึงความเศร้าโศกเดิคนา
อย่าให้เขามาพรานา วาซากเขาเราหมกหมนทาง

เนื้อทองของพี่

คำร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล
ทำนอง เวธ สุนทรจามร

ชรินทร์ นันทนาคร

ขับร้อง

เนื้อทองของพี่เจ้าหนึ่ไป
แรกเจ้ารักพี่รักพี่รักใจ
แต่เจ้าพรากรักไปให้ไกลสุดคม
เนื้อทองของพี่พันทองตรม

กลับคิดถึงนาอย่าไปหาอื่นชม

เจ้าให้พี่รมรมชื่นใจ

หวังอยู่เคียงข้างนางนอน

สุขโศกคล้ายเจ้าเท่านั้นกับนอน

อ้อมกอดพี่ร้าวรอนหรืออย่างไร

รักจึงขาดดวงใจ

พี่อามว่างควยเจ้าร้างทางไกล

หลงอ้อมกอดของใครใจสุดตรม

พี่สเฝ้าคอยคอยหาเนื้อทองไม่ว่าบึงหนอง

คอยแต่รอละเมอใจบ่อง

ขอให้คนคงครองที่จะคอยเนื้อทองครองคู่เอย

บาทหัวใจ

คำร้อง
ห่านอง

สุรพล โทษะวานิก

สุเทพ วงศ์กำแหง

ขับร้อง

บาทหัวใจเหลือเกิน
หวั่นไหวทุกทีเธอเป็นอื่น
ฉันทอนกึกก้องคึกคัก
ไยทราบสิ้นจึงมาเพื่อเป็นใจ

บาทหัวใจเหลือค
หวั่นไหวเขายังทำได
แล้วจะรักกันอย่างไร
เธอมีไหมก็ควรบอกฉัน
นี่เธอไปคลวงกับคนอื่น

ไยทราบสิ้นเท่าเช่นนั้น
ขอบอกว่าฉันมากใจกัน
หาอย่างนั้นฉันงงไม่วาย

บาทหัวใจเหลือทน
นางงอนที่เธอมาทนาย
รักเธอเนิ่นมากอดบ๊ายบาย
เธอมาทนายไม่มีเหตุผล

ผู้ปลุกณ

คำร้อง
สง่า อารัมภ์
ทำนอง

บุญช่วย นิลวิมล

ขับร้อง

โอ้รักเอ๋ยก่อนเคยเคียงคู่
โอ้นิจจาวิชาร้างจากกัน
เกศาทิน โศกตึรุษกายทราม
แสนปลุกณ ใครเล่ารักภูษา
ฉันทเกิดมา เปรียบเหมือนนกกับหงส์
โอ้เพพไททานคงไฉนน้ำตา

กลีบขนนมแสนระทมทรมานยับ
เศร้า ธาราน ว่าโศกตึรุษทุกโมงยาม
ใครหนาม ฉันไม่งานนาเกลียดกลัว
หม่นหมองมัวเหลือนมองทั่วฉันทเกิด
คังเฝ้าหงส์ ฝูงหงส์คอยแต่เหยียดกา
นั้นฉันทมาให้เศร้าดูราจนตาย

รักต้องห้าม

คำร้อง
วราห์ วรเวช
ทำนอง

รัชชียา บรรณกร

ขับร้อง

ไยพระพรหมแก่งฉันทให้มาไค้เจอ
พานพบเธอแต่ให้ขอมีเขาผูกพัน
สุดเจดยเอ๋ยความชั่วกรรมเรานั้น
เพียงแรกรักจิตถูกมันสุดที่ผันปล้นมลาย

มองเห็นกันคำเราบ้านเราอยู่เคียง
บินสาเนียงยลเธอเคียงกันแล้วอยากตาย
เหมือนคนมาป้ทองคำบาปให้ชั่วใจตาย
สุดเปล่าเปลี่ยวระทมเคียวคายคว้นพลาพนายรายที่เฝ้าปอง

ข้าจะไร้เรณี่ รักคนมีเจ้าของ

ยามเธอแนบประคอง

ใจยากเย็นแตกตาขอบมอง

ทั้งหึงงอแล้วทอห่มใจ

ไม่ว่าพรหมก้านให้มาไกลเธอ

ปองรักเธอไปว่าเธอให้รักออกใจ

รักทอห่มเหมือนไฟลามเผาใจให้ไหม้

สุดจะนอนความรอนคลายไปเหมือนตกอยู่ในอเวจี

วสันตดิถี

คำร้อง สนิท ศ.

สุเทพ วงศ์กำแหง

ขับร้อง

ทำนอง สมาน กาญจนะณิน

วสันตดิถีถึงถิ่นสมร

เห็นต้นขนุนนางวงศ์ทรวงหมอง

เคยแอบอกอุ่นชอกชอกประคอง

เคยกล่อมเอนนิทราคอนราตรี

สายฝนหลังสิ่งหล้าภาวรา

เหมือนพิศคว่ำครวญหามารศรี

เจ้าแฝงฝนอยู่หนใดในราตรี

สิ้นรักพี่แล้วหรือไรจึงไม่มา

ทอรัทอรัว

คำร้อง

หนังสือ ภัคิเทวา

ขับร้อง

ป. วรานนท์
ทำนอง

เรือนหอหลังนี้พี่สร้างคอยเจ้า
แก่ของอับเฉาเป็นพรหมมณมองฤดี
เป็นพรหมมณมองมารวมชีวิ
นั้นหวานคอยพี่สู่ขวัญว่าน

เรือนน้อยคอยรักคอยเธอเคียงคู่
ไค้แกมของกุชชากบองกุชชาน้ำ
สิ้นสอยรักกลายสัญญา
นอญหรือแก้วตาเปลี่ยนมาจาฉิมน้ำใจ

คิดค้นค้นตาอวดกวาวาญ
เห็นห้องให้หวสกรรมกร้าอ้าย
สายลมโอบกอบรับรำไห
ห้องหอเรือนใจไรเหวไค้ยงครอง

เรือนหอหลังนี้เห็นพี่จะร้าง
ชาวชากจางเปลี่ยนอ่าวว่างไม่สมบอง
สร้างเรือนหอไว้รอปรานทอง
เหลือเพียงหอทองกับเจ้าของเรือนรักทลาย

เหมือนพี่ฉันเศร้า

คำร้อง
ท่านอง ไชย ไกรเลิศ

อุทิศ วงศ์กำแหง

ขับร้อง

เริ่มร้องเพลงหาคุณ อดสูไม่รู้อะไร
 คึกแล้วคืนนี้คงเปลี่ยนใจ
 แม่น้ำพรหมมาสนทนา
 ความหนาวอาจคลายในอุรา
 แก้วตาอย่าเคืองค้อน
 ทุกคืนจะนอนกับอรุณอุรา
 คว้ารักสู่คางคกของมนต์
 นหนาวจนจะขาดใจ
 เธอว่างไปฉันเศร้า โอ้นหนาวคืนนี้จะทอดใจ
 ยอคุณไม่รู้อยู่แห่งใด
 ขอเพลงคลอใจเขอนึกเมตตา
 พารักกลับมาให้ชาวม
 ชาตรมอยู่คอยหา
 เร็ว เร็ว เร็ว ชี้อ้อเจ้าแก้วตา
 อมหนาวโอบมาใจชาคราญ
 นหนาวจนจะขาดใจ

อาลัยรัก

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร
ทำนอง สมาน กาญจนะผลิน

สรินทร์ นันทนาคร

ขับร้อง

ฉันรักเธอ
รักเธอด้วยความโหว่เหว
ว่าสักวัน
ฉันคงถูกทอดทิ้ง
มีหันเหไป
แล้วเธอก็ไปจากฉันจริง ๆ
เธอทอดทิ้ง
ให้อาลัยอยู่กับความรัก
แม่มณีปิกโก๋บิน
ไค้เหมือนนก
ออกจะทองขน
เจ็บปวดนัก
นั้นจะบิน
มาทลายทรวงหน้ารัก
ให้บอกรัก
เช็ดเลือดและน้ำตา

6. เพลงเกี่ยวกับกิจกรรมสอนใจ

กรรม

คำร้อง
ฉันท นโมทัศน์
ทำนอง

สุเทพ วงศ์กำแหง

ขับร้อง

เมื่อเราเกิดมาก็รู้ว่าเวรกรรม

เรารู้จักกับคำของทอสุกรรมทุกคน

กรรมใครมีมากยากที่จะหนีได้พ้น

เกิดมาใช้กรรมทุกคนรวยหรือจนไม่พ้นเวรกรรม

เกิดแก่เจ็บตายต้องใช้เวรกรรมทั้งสิ้น

หนถึงจวนชีวิตจะสิ้นไปบุญหนุนนำ

กรรมใดใครสร้างทองอยู่ในทางขอขำ

สุดจะหนีรอยระกำหน้การกระทำมิได้สักคน

เราเกิดมาจากรอน้ำตา

พอพ้นกรรมมารคน้ำตาก็เจิ่งนองฉ่น

ชีวิตเมื่อเริ่มเกิดมาเป็นตัวเป็นตน

ต้องมีกรรมควบกันทุกคนต้องเผชิญควบกันทุกราย

เกิดมาซึ่งกรรมจะชำระให้ไร้ใจสู้

ใครมีอาจจะรู้ของทอสุกรรมถึงตาย

กรรมใดใครก่อของทอสุกรรมไป

ยากจะหนีกรรมไปไ้ดังทัวจะตายไม่พ้นเวรกรรม

กระจกสองโณ

คำร้อง ใส ไกรเลิศ
ทำนอง

อันรูปร่างงามนึ่งถึงเจตน์
ไฟเสน่หะมเน้อแกมสา
งานยั่วชวนนักพิศกรเคเห
พอจะแต่งแซมเน้อแกมผาย
กระจกสองเงาฉาย
ไม้อาจเรียกคณเภา
ใครจะเลอโณ-สวโณ
หมศสงากายมกสะเห็น

เพ็ญศรี พุ่มชูศรี ชำร้อง
ธานีทร อินทรเทพ

สศสวลาวันยนิภาพรรณองพรา
เนตรคมมยยาวาววาวยัชราย
แก่แล้วโณทูลรู้ทั่วเริ่มอา
หมศรอยพรหมทรายเบือนนายสายตา
เห็นร่ำรายโรยไปร่ำยร้างรา
สวก็จางรางชราสองตาช่ายเม
แก่แล้วดูไป ร่ำยคร่ำเกิน
หากใครเพื่อเพิ่นจะโศกศัลย์เอ

กุสศศรี

คำร้อง ชำลี อินทรวิจิตร
ทำนอง สงา อารัมย์

จินตนา สุขสัคคย์ ชำร้อง

มองดูดอกไม้ วิไลชูชวนชื่น
พริ้วลมระรื่น ฉันทมนต์ชญา
ฉันทมองดอกไม้ ฉันททอดอกไม้เหลือคณา
จึงรู้ว่าดอกไม้เกิดมาเพื่อความดี

รวยรินกลิ่นหอมพยอมคงโคยสุ
แพความหอมกรุ่น หอมคุณสมบัติศรี

ฉันของบุปผา ฉันรักบุปผารักมาดี
รักเหมือนสวี่ รักคุณความดีของคน

น่ารักมีความสวยสามประการ

ชวนำคำรำว่ากล่าวชาน หวาน หวานกับทุกคน

ชวนำใจใสเย็นเช่นหยกผ่น

ชวนำมือคือน้ำนกกะ รุจีกลั่นนิมิตหัวไป

อันกุลสตรี เหมือนดวงมณีมีค่า

สวยเอิบสวยสง่า หอมเอิบหอมก่าดอกไม

ฉันรักบุปผา ฉันนำบุปผามารอยมาลัย

ให้ทุกสตรี หอมคุณความดีมีสุขเอย

ขวัญใจนักเรียน

คำร้อง
พยงค์ มุกดา
ทำนอง

สวลี ผกาพันธุ์

ขับร้อง

ขวัญใจนักเรียนของเพียรศึกษา
อย่าเกียจอย่าคร้านอย่าทาลเหลวไหล
วิชานั้นเป็นเช่นดวงมณี
เปรียบไปก็คล้ายเพื่อนตายแห่งตน
ยามเรียนเราเรียนไม่เว้น
เชื้อฟังโอวาทนิคมรรคา
ขวัญใจนักเรียนของเพียรเรียนรู
จะเป็นมิ่งขวัญสิ่งอันภูมิใจ

หมั่นหาวิชาส่งเสริมปัญญาเข้าไว้
วัยเรียนแม่เพียรสนใจใฝ่ใหญ่แล้วคงให้ผล
สองทางชีวิตสิ่งอันคุณค่าอัน
อารมณ์ของเราทุกคนเบื่องตันคือการศึกษา
ยามเล่นเราเล่นเป็นเวลา
เคารพบูชาเลื่อมใส
เคารพครูศักดิ์ศรีของครูเชิดไว้
สมควรยกยอขนานนี้ให้ว่าเป็นขวัญใจนักเรียน

ใครจะอยู่คำฟ้า

คำร้อง
พำนอง
วราห์ วรเวช

ขวัญ ทรัพย์

ขวัญ

มีใครที่อยู่คำฟ้า
ไม่เห็นมีเวณสีกราย
เรายืนรวมแนบกันเคียง
เมศทา เกอหนุนจุนเจือ
อย่าเอารักเอาเปรียบ
โลกนี้ไม่มีวันเหว
ชาวคินรวมถันชาวฟ้า
โลกนี้จึงเป็นสวรรค์

ทุกคนเกิดมาต้องตาย
สุกหลายร่างกายไม่เหลือ
ควรเหลือใจแฉะใจเพื่อ
อย่าเพียงทำเพื่อตัวเรา
อย่าเหยียบใครเขา
ฉันทมนเราทางเห็นใจกัน
ต่างของพึ่งพาอาศัยกัน
แกอยู่ชนทุกชนทุกคน

คอกบัว

คำร้อง
พำนอง
สนิท ส.

ทัศนัย ชุ่มงาม

ขวัญ

เห็นคอกบัวเบ่งบานพระกา
กลิ่นชื่นชู ชาว-ชนมู ทั่วไ
แนบคอกบัวเปรียบเป็นเขนนา
คำทักดีเพราะไม่มีราคี
จงรู้จักรักนวลสงวนตัว
อย่าให้ช้ำเพราะคำดวงที่กาล

เหมือนคอกฟ้าบุคกลางหว่างสระใส
แนบบังใบมิสุทนต์ระอาทรว
สมช่อช่เจี้งามเมื่อยามสา
ถึงงานทรว ก็ไม่เหมือนมากความค
เหมือนคอกบัว บริสุทนต์สมศักดิ์ศรี
แนบราคีเกียรติจะยืนยงราคา

ขอเชิญทุกคนทั่วทั้งคนไทย
หากนารีไร้อาชีพราคา

ยกย่องไว้ประดับชาติศาสนา
ขอบูชาเชิดชูไว้ค้ำคอแก้ว

เด็กไทย

คำร้อง
จรงรัก จันทรรัก
ทำนอง

รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส ชัยร้อง

หนูเอ๋ย...หนูเป็นเด็กไทย
ชาติเจริญ-เพราะมีเด็กดี
หนูเอ๋ย...เด็กดีต้องเชื่อฟัง
จงหมั่นเพียรเล่าเรียนวิชา
การใช้ชีวิตนั้นยุ่งยากและซับซ้อน
พ่อแม่รัก นึกเกิดผล-ไม่มองมัว
หนูเอ๋ย...หนูเป็นเด็กดี
เป็นกำลังสำคัญของชาติไทย

หนูควรรู้มีใจ-เลือกไทยของเรา
ควมเด็กในวันนี้-คือผู้ใหญ่ในวันหน้า
จะสอนจะสั่งหนูยังเยาว์มีอายุ
ไว้เป็นทุนภายหน้าเวลาเมื่อครบครัน
หนูแยกให้ออกไหนดี-ไหนชั่ว
หนูอยากดี-ท่านสอนต้องจำใส่ใจ
อีกไม่นานนี้ หนูคงโตใหญ่
พ่อแม่คงนำพาไหล เพราะปณิธานมีลูกดี

ทางกลับสู่ศตวรรษที่ ๒๑

คำร้อง
สาโรจน์ เสมอทรัพย์
ทำนอง

สุเทพ วงศ์กำแหง ชัยร้อง

เกิดมาแล้วทุกคน ใครเล่าหลุดพ้นหนทางกลับไปบ้านเก่า บ้านอันวิเวกวังเวงของเรา
สู่สานความเศร้าของคนยังไม่ถึง

เมื่ออยู่ไม่คิดทำดี ทำชั่วมีศีลเสียที่เกิดมาชาติหนึ่ง กอบโกยอะไรไม่คิดคำนึง
คราวใดใครให้จึงถึงคราวทองตายเหมือนกัน

เกิดมาทุกคนมาแต่เพียงกาย เมื่อยามตายตายก็ไปอย่างนั้น เงินทองสมบัติก็ทิ้งไว้
เครื่องมือแห่งการเหยียดหยัน ใครเอานั่นไปได้

เลิกเหยียดเหยียดกันเสียเถิด มาเกิดชาติหนึ่งให้ยุติและไพร่ เกิดมาต้องแก่แก่แล้วทองตาย
ทางกลีบสุดท้ายเดินไปบ้านเก่าทุกคน

เมื่อชีวิตยังอยู่

คำร้อง
พยางค์ มุกดา
ทำนอง

ชาตินทร์ อินทรเทพ

ขับร้อง

โลกเรามีใครเด่น
สุขและทุกข์โชคเคราะห์หอกหัวเราะร้องไห้
ถ้าเราขมหัวเราะรับ
ถ้าหมั่นมองร้องไห้สนสกลีขมิ้นเศร้า
แม้ท่านเห็นจริง
หาทางขี้คนเห็นยาว
ไปรักเข้มแข็งคงดีแน่
เมื่อชีวิตยังอยู่ของทองสุกกับพาล

เปลี่ยนพรวนแปรอยู่ทุกเวลาไป
ไม่ว่าใครทางคนหนรับเอา
โลกจะขมหัวเราะร่วมทุกข์เรา
นั่นแหละเราจะร้องไปคนเดียว
ทุกข์คิดทิ้งไปเสีย
กลมเกลียวสิ่งเบิกขาน
อย่าอ่อนแอขอมแพพญามาร
อย่างเบิกขานกล่าวหาญทุกเวลา

รางวัลชีวิต

คำร้อง
ทำนอง
พรพิรุณ

รัชฎาภรณ์ รัชณาเวช

ขับร้อง

พระพุทธรูปของศพามทรงสอนเรื่องเวรกรรม
คนไหนเคยทำกรรมเคยก่อเอาไว้อย่างไร
ก่อนนั้นเคยทำกรรมไว้อะไร
ชาตินี้ต้องได้รับกรรมที่ทำก่อนนั้น

ตัวนั้นคงทำกรรมชั่วอยู่เสมอ
ชาตินี้จึงเจอเวรกรรมเก่าเข้ายอนผูกพัน
ปวศร้าวทรมทรมชมชอนันต์
พาศีลารัณรางวัลที่ได้ก็คือเคราะห์กรรม

โธเอ๋ย...พระเจ้าไม่เคยปรานี
ในชาติไหนก็ไม่เคยก่อกรรม
ขอให้ผลบุญไถ่ถอนมา
ล้างเวรที่เคยทำชั่วที่ปางก่อน

สิบนิ้วประนมสวคณศพรำบนฐาน
ขอพามาจงนำชีวันวรคังวอน
หากแม้นชั่วสันติกับมรณ
เวรกรรมทุกชาติก่อนบรรเทานั้นผ่อนอย่าตามซ้ำเลย

คิสา

คำร้อง
อติ สดากพร
ทำนอง

ขรรค์ เพชรชัย

ขับร้อง

ป่านาพิพาธาเวรมณีสราบทัง
อย่าลืกลไปหาสัตว์ทักท้วงสองคิกเลา ๆ
เตือนไว้กระจำอย่าในทางหิวนวของเงา
โอภาเม... สุนิฉาจารเวรมณีสราบทัง
โอ่มุสวาราจาเวรมณีสราบทัง จังใจบัง
บาปและเวรที่ไคเมื่อท่ายไปวิญญูจะชม
คำพระหนาวจะนำพาแถมทางลมนจน

คำพระสอนสั่งโปรดจงฟังทั้งใจให้รัก
อินนพาทนาเวรมณีสราบทัง
สิ่งของใคนั้นเฝ้าอย่าหลงเมามัวไปไขว่คว้า
จงยังใจอย่าไปทวนคฤกเมยใคร
อย่ายังชังศุคปคณลอกใคร
สุราเมรยะ ลคละบางเดิคนา
อยากพบทางวันรมย์อย่างางมในทางไมคิ

แสงหิวดา

คำร้อง
คำรง เกษกระชมน
ทำนอง

สวัสดิ ฅกาพันธ์

ขับร้อง

แสงหิวดา ยามรุ่งอรุณไฉน ฟ่ำเรื่องรองแจ่มใส เมื่อแรกเบิกอรุณ ทั้งเปลวทอง
ฉานฟ้าควบแสงแห่งสุริย นาคางเมือคอนอรุณ กลนระเหยสู่มวลบุปผา

ลคคาวลัยสะพรัง ยามเช้าชวนคม สายลมเย็นยสมเกิดยากลมคณนาสา มวลอมร
เลือกคิมเกสรบุปผา เกล้าเคลียจนนาคิจฉา กรังเกรงลคคาคจะเงาเพราะเจ้า

เปรียบลคคากับกลุสกรี้ แรกสาวพรหมจารี ไร้มลทิน ยังสวบทรมเพรา ไกร ๆ กับอง
ไกร ๆ ก็จงอยากชมโฉมเจ้า อย่าใจเร็วนะสาวจะเงาเร็วไป เห็นเกินแก่การ

เป็นสาวครวเรียว ในชาติหนึ่งรู้เต็มดวง สาวเจ้าครวจะหวง หวงซึ่งสิ่งสงวน
รอรวันคืนเมื่อถึงเวลาที่ควร ถึงครวมอบกายใจนวล เมื่อครวนั้นคือ สู่หิวดา

7. เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

กรุงเทพวันนี้ (2523)

คำร้อง
ทำนอง
เกียรติศักดิ์ พุทธิรักษา

ทิวใจ ไพจิกร ชัยร้อง

กรุงเทพเรานั้นตอนกลางวันรถนั้นมากมาย
ที่ข้าง ๆ ทางกองขยะวางมีกลิ่นเหม็นส่ง
กรุงเทพกรีกวันตอนกลางคืนไม่ค่อยมีควัน
คนรวยเงินตราเที่ยวคลับเที่ยวบาร์เต็มที่
โอ้เมืองสวรรค์ทุกวันแต่เขายินคำ
วัน ๆ วาย โจรผู้ร้ายมากมายทั่วถิ่น
กรุงเทพวันนี้ดูช่างมีแสงสีสวยงาม

त्मकुनलुगलुग เมืองหลวง ร้อย เล่ห์เหลี่ยม

นั่นแสงจ้องมองไหน มีแต่ควันไฟดูคล้ายหมอกลง
ฝนตกน้ำพาเศษผงขึ้นทางน้ำท่วมพื้นที่
รถเรือพักผ่อนนอนกินเจียมเขียมคงปานคนนั้นไม่มี
คนจนอย่างพวกเรานี้ สวรรค์ไม่มีให้อย่าถวิล
ดูคนหน้าแดงหน้าคำแย่งหางานทำแย่งกันหากิน
แต่คนก็ยังถวิล เมืองทองมีเจียม
แต่เมืองหลังความงามคือความเลวทราม โศคร้าย
เจียมเกรียม
กลักรายเข้าไปต้องเตรียมศึกษาธรรมเนียม
เล่ห์เหลี่ยมของคน

ชาวนอกนา

คำร้อง ร้อยแก้ว ภาไทย
ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

ฉันทนา กิตติพันธ์ ชัยร้อง

แต่เกิดมาเป็นตัวเป็นตนนั้น
ขอรำพันไว้เป็นบทเพลงเศร้า
เจ็บปวดครวครว เรื่องราวชีวิตเรา
คิดดูราวเหมือนชาวนอกนา

ไม่มีใครมองปกป้องแต่ไหนมา

ไร้ราคาไร้คนโยคี (คนตรี)

ทองแดงกับความดำเค็มขำ หมองระกำซ้ำในอกใจนี้

คังกากแทนที่เฉวไม่เหลือดี ขำ ขีวีระหมจำขมิใจ

ต่าง เกิดเป็นคนเหยียดกันแบ่งชั้น

โยเขาทำไมไร้ความเมตตา (คนตรี)

เขาเสพยาเมาครวราเวิงสุขแล้วทิ้งเศษทุกข์ให้เกิดฉันทมา

มาปรกรรมอันใดจึงเลือกใส่พา เหมือนชาวนอกนาเขาไม่ตั้งใจ

หล่นตกไปแล้วออกเงย (คนตรี) สุขที่เคยชื่นชม

ผ่านลงลิ้มทุกข์เคยชิมรสมาจนเหลือเอ๋ย

ก้านอุกตันจนกลายเป็นเฉยเมยคุ้นเคยแล้วเลยไม่หวั่นไหว

แต่ยังรอคอยหยาดฝนหลังขอมใจ ชุมชีวาฉินให้ชื่นฉ่ำ (คนตรี)

เงินเท่านั้น

คำร้อง
ทำนอง

พยงค์ มุกดา

สุเทพ วงศ์กำแหง

ขับร้อง

เงินเจ้ามือทุกคนจะรัก อดอาจยังนึกไม่เคยร่ำเผลอผู้ใด เงินแข็งแกร่งยิ่งกว่า
เหล็กไหล จ้างใจคนไข่อ่อนไปตามฤทธิ์ที่มี

เงินมีอำนาจยิ่งนัก แม้แต่ความรักก็ยอมทรนาค้วยดี เงินเลี้ยงทั้ง โลกสุขศรี
เลี้ยงทั่วเรานี้ให้มีชีวิตเรื่อยมา

เงินยิ่งดูเหมือน เป็นพระเจ้า เคยเชื่อมรอยร้าวของโลกหลายครั้งหลายคราว
เคยช่วยทำลายโลกกลายเป็นแดนศรัทธา เงินนี้มีค่ามากลัวใจ

เงินนี้คงหมดความหมาย . ตอนโลกสลายทุกชีวิตควายวอดไป . โลกยังหมุนอยู่อย่างไร
ไว้ใจเงินได้ยอมกำสายไว้อีกนาน

ชีวิตคนค่า

คำร้อง ร้อยแก้ว กัไทย

ฉันทนา กิตติยาพันธ์

ขับร้อง

ทำนอง ประสิทธิ์ พยอมยงค์

คนค่าอย่างเราใครเขาจะเห็นใจ จะทำใจคนเคราะห์กรรมสร้างไว้ครั้งใดเล่า
จึงต้องอับเฉาเจียนเหงาเฝ้าร้องโวย ท้องเคียนระโหยโรยแรง โยกโย้ไซเซ

เวรกรรมแต่ใครเปลี่ยนใจให้ว่าเหว่ ค้างลอยทะเลชีวิ โยกเย่ตามคลื่นลม
กล้ำกลืนขึ้นนม เสร้าชมทรมฤทธิ์ โอกรรมทำไว้ไร้ความสุขทุกเช้าเย็น

จะมีใครเหมือนตัวเรา ชีวิตแสนซบเซาไรเราใครเศร้าเฝ้าล่าเคียด ผนญความทุกข์
ยากเย็น ชีวิตนี้กลายเป็นเรือน้อยได้ลอยล่องไป (คนตรี)

เราเจอแต่คนเหยียดหยามไม่เห็นใจ จะมองทางไหนเห็นมีแต่เขาเยาะเย้ยให้
โลกยังแจ่มใสไม่ร้ายไปทุกทีได้เจอคนที่ยังมีเมตตาคำจูน (คนตรี)

เจอคนถูกใจให้เราอาศัยอยู่ ไ้มาเจอครูร้องเพลงที่ฉันรักเกิดทุน เกิดมาชอบร้อง
จึงนับเป็นผลบุญติดตามเจอจูนเพราะคนที่มี...น้ำใจ คือใจได้ร้องรำยรำ ชีวิตของคนค่า
แต่นี้สิ้นกรรมสุขฤทธิ์

เพลงคือมนต์ชุบดวงใจ มองเห็นหนทางไปผ่านพ้นไว้คนประจาม (คนตรี)

ลืมความเศร้าหมองเมื่อยามเราร้องเพลง โลกกลับคืนแรงพาสู่สันต์ทุกโมงยาม
ชีวิตแจ่มใสมองไหนถึงงาม ไม่หวั่นเกรงคร้ามหายแข็งสุขใจเสียที (คนตรี)

เราเป็นลูกไทยทุกข์ไทยได้ทุกคำ ปีศกรที่ผิวฉันค่าเท่านั้นโทะใครนี่ ฉันมีแต่เสียง
กล่อมใจให้น้องพี่ ให้เกียรติหนอยชีขอเสียงทนมมือก็พอ...

ไซ โยสุคทาย

คำร้อง
ท่านอง

ทวีพงศ์ มณีโชติ

ชานินทร์ อินทรเทพ

ชัยร้อง

ทำไมฟ้ากินอุกฤษฏ์ธรรมจริงหนอ
 คนชั่วที่สร้าง เวงกอทำไมจึงอายุยืน
 คำแรงให้ตายก็คล้ายคำพรหมขึ้น
 ปิ้งท้อให้อายุยืน คิดแล้วขมขื่นใจฉัน
 ทำไมโลกนี้คนที่พอมอง เห็น
 เพียงสร้างสรรคความดีเด่น
 ทำไมจึงอายุสั้น
 เขว้าคนก็ภูติผีมัน รักหรือนั้น
 คิดครุ่นนาถอกฉันทนอยู่วัน ๆ อันอันหัวใจ
 อันเงินตราก็เหมือนเครื่องทวง เครื่องวัด
 แบ่งชิงชิงจกจำนวนคนรักใคร่
 เงินน้อยลงคนรักก็น้อยลงไป
 สิ้นเสียเกิดเรื่องน้ำใจ
 เก็บซุกไว้ใต้หมอนนอนฝัน
 จังจั่นทุกวัน เบื่อ โลก เบื่อหน่ายชีวิต
 เบื่อใจที่วิปริตของ คนแม่ เคยชิงกัน
 ถ้าหากวันใดทองถึงขาดสิ้นชีวิต
 ไปรกรู้ว่าในใจฉัน
 อยาก เบ่ง เสี่ยงกองร้องไซ โย

เทพธิดา โรงนม

คำร้อง
ทำนอง

กมล หัทธินิโย

ชรินทร์ เทพธิดา

ขับร้อง

โอ้เจ้าดอกมาลี

สวยซึ่งยวนยี่หอมอวลกลิ่นไกลคอย

ดอกเจ้ากลิ่นบ้านหอมตระการไคร่สอย

ไคร่แต่เฝ้าคอย เอื้องลงจากคอยไปพลัน

อยู่ไม่ห่าง คนชม

เจ้าหลงคารมเขาเฝ้าพร่ำรำพัน

ลิ้มบ้านห้องทุ่งหมายเหมือนกรุงไถ่ฝัน

ไปหลงลมปาก เขาพลันไม่รู้ทันคนลวง

ดูเมืองหลวง เขาหลงว่าเป็นสวรรค์

เจ้าทิ้งถิ่นนิพพานไม่ทันคนเขาหลอกลวง

กว่าจะรู้ก็สายจนซ้ำเจ็บทรวง

ยอม ภิภร รมติคว่วงตกอยู่ในห่วงน้ำตา

โอ้เจ้าดอกเอื้องเอ๋ย

ให้เขาชมเชยเพียง เพื่อแลกเงินตรา

กวดยความสวย เคนล่วนถึงใจเรียกหา

ใครเขาจึงให้สัญญา... เทพธิดา โรงนม

เมืองไทยที่แสนดี

คำร้อง
ทำนอง

ทวีพงศ์ มณีนิล

ขรรค์ เทพรักษ์

ขับร้อง

ดึงจะอยู่แผ่นดินเมืองไทย
 ก็ไม่เหมือนเมืองไทยแผ่นดินฐานบ้านเกิด
 อยู่เมือง เขาถึงสบายลำเลิก
 ก็ไม่อาจเห็นเขิ่คอย่างคนเมือง เขามีสิทธิ์
 น้ำแล้งทุ่ง เมืองกรุง เจิงน้ำ
 นัง สวดเสียงพิมพ์คล่าคลาควรรดาทิศ
 ขึ้นคาชคาตาม เสาไฟฟ้าลวนใบปิด
 หนทางชอกชกรอกน้อยนิคชยันชุกทุกวันคืน
 พอถึง เดือนตุลา เวียนมาทุกปี
 เมืองไทยแสนดีเรื่องมีมากมาย เรืองรื่น
 ใครจะอยู่ใครจะไปหากหัวครีกรื่น
 สิ่งโทหนาขึ้นเตรียมแท่นรับเงิน
 ดึงจะอยู่แผ่นดินเมืองไหน
 ก็คิดถึง เมืองไทยมีอ่าง คลับ เทียวเพลิน
 ไร่รายบุ่งบึงว่อนให้คนแก่ชื่น
 นิคเคียวที่ไม่ค่อยเพลินที่ไซ้ โป้งแสนชุกชุม

ลูกคนจน

คำร้อง
ทำนอง

เพียงพิศ คิริวิไล

ขับร้อง

อโนชา สัญญากิจ

ฉัน เป็นลูกคนจนพ่อแม่กิน รน

ส่งเสียให้การศึกษา

เพื่ออนาคตที่ดีมีหน้ามีตา

หวังได้พึ่งพาช่วยฐานะครอบครัว

ฉัน เป็นลูกคนโตพ่อแม่แก่ โอ

อดไขว่คว้าลูกตัว

จะทองได้ก็ชีวิตไม่ทองมีแก้ว

วิชาดีตัวไม่ทองกลัวอะไร

แต่แล้วพ่อแม่ก็สิ้นน้ำตา

จบ ม.ศ. 5 หางานทำไม่ได้

พอจำแม่จำลูกก็เสียใจ

เรียนต่อก็เรียนไม่ไหวเมื่อยากไร้เงินทอง

ฉัน เป็นลูกคนจน

จำต้องอดทนกิน รน เพื่อปาก เพื่อท้อง

เกิดมาชาตินี้ไม่พ้นหัวอกกตัญญู

ไม่อาจเรียก ร้อง ค่ายพวกทอง ไม่มี

สงสารสาวเหนือ

คำร้อง
ท่านอง

พยางค์ มุกดา

ขรัวภักดิ์ เทพชัย

ขับร้อง

ไอ้สาวเหนือ เทอใจหลง เชื่อผู้ชายง่ายกาย
ถูกหลอกถูกฉ้อ เขาไม่มีหวัง คังคำกล่าวไว้
จึงหมองจิตใจกลุ้มท้อไรคนปลอมขวัญ
ทนทุกข์สุดซึ้งเศร้าทุกวันน้ำตาตกใน
อยากอยู่กรุงจึงหมายมุ่ง เขามาก รุ่งไกล
คังถูกกักขังให้เป็นนางห้องแห่งกระเจกใส
คอยรับจากชายสุกเสียดายสูงในความสว
มีรักสักการาถูก เขาทิ้ง ไม่จริงสักกาย
ไอ้สาวเหนือ น่าจะคิดเชื่อผู้ชายดีก็
ผู้ชายมากมีเหมือนคังตัวที่ ที่นี้ยังง
มีรักสุจริตหากรักใครไม่เคยหลอกลวง
มาขิคุ้มทองที่ขอควง เค้นเข้าเรือนหอ
มาขิคุ้มทองที่ขอควง เค้นเข้าเรือนหอ

ส่วนเกิน

คำร้อง จ่านงค์ เป็นสุข
ท่านอง สร้อยสนั่น

ควาใจ ไพจิตร

ขับร้อง

มองควาเรือนที่ลอยอันเกลื่อนนภา ลมโบกพริ้วไปรยมาใจผวาลอยเลื่อน ระทมระทวย
ระทิกท้อไรเพื่อน ใจนี้กอยากเป็นเคื่อน มีควาล้อมเกลื่อนรอบกาย มองดูตัวเราแสน
จะว่างเปล่าเดียวดาย น่าอายชวยเงิน บ่านนี้เขานอนซิคเนื่อนวล ชวนเชิญ แต่เรา
ส่วนเกิน เขาคงเมินให้คอย

มันคือนิโมลใจเราให้หวังหา ใจก็รู้ว่านี่แหละหนาปมค้อย คนมีภรรยาเขาหรือ
จะมาไต่บอย เราก็ก็น่าค้อย คงใจระหอยค้อยหา อาตุนเียวค้าย เขาคงจะหน่าย
ไม่มาหรือว่าทำเป็น เมื่อยามนิทราหอมภรรยาคุณเพลิน ปล่อยให้ส่วนเกิน หอมหมอน
เพลินแทนคุณ (ซ้ำ)

หญิงชายชั่ว โมง

คำร้อง รุ่งฤดี แพ่งผ่องใส ขับร้อง
ทำนอง จงรัก จันทรรัก

เพราะความซัดสนอยากจนนะท่าน ใช้ว่าจะชอบงานการชายชั่ว โมงชั่วทรม ท้องหา
เลี้ยงตัวถึงชั่วก็ตาม ขอจงอย่าประณาม-โปรดสงสารเด็กท่านเจ้าชา...

ไหนจะพี่น้องทั้งพ่อและแม่ ต้องดูแลหัวถึง-ใครเขาจะให้พึ่งพา อุทิศตัวตน-คืนรณ
หรรมา หวังเพียงได้เงินตรา-ประดังชีวาเลี้ยงไปวัน ๆ

การเกิดเป็นคน-เราก็กคน-และเขาก็คน แต่มีตัวคนต่างกันไป-ใครจะเลือกฉัน
ก็ใครไหนบ้างจะไม่อยากสุขสันต์ จะไม่ยากไผ่ฝันเป็นนางหงส์ทรงศักดิ์-ทรงสิทธิ์

ฉันซิ-กลับมาเงินมีคพรา่มัว บคบังตัวนึ่งชายชั่ว โมง เหมือนคนสิ้นคิด แต่ถือ เป็นงาน-
แม่เงินน้อยนิต ขอให้สุจริต-ก็เป็นงานที่ฉันพอใจ

หญิงกิดเบอร์

คำร้อง อูมาพร บัวหึ่ง ขับร้อง
ทำนอง เกษม อีสริยวงศ์

ฉันต้องยอมทนให้คนประณาม ผู้คนพากันเหยียดหยามว่าทรมทำชั่วลึนดี เกิดเป็นคน
กับเขาทั้งที สังคมไม่เคยไยดี โลกนี้ไม่มีเมตตา

ฉันทรากตร่างงานค้าบริการ ให้ความสุขสมสำราญ แค้นายที่ใช้เงินตรา เหนื่อย
อยากแค่นแสนเวหนากว่าจะได้เงินมา บางครั้งน้ำตาไหลรินท่วมใจ

หญิงทิดเบอ รั้ง เสนอสาขาคาในตู้ ที่มีแสงไฟงามหรู สาขาคาเจ้าชู้หวังยั่วใจชาย
 กรากรอยยิ้มชูหน้าจิ้มลิ้มเป็นความหมายหวังเพียงให้ชายเรียกขานหาเธอ
 ฉันได้แต่หวังให้ใครสักคน เมตตาอุ้มชูหน้ามดให้พ้นจากหญิงมีเบอร์ หากวันนั้นที่ฉัน
 พบเธอขอทสรีร่างกายเสนอเป็นทาสมาเธอของ เธออยู่เดียว

อำนาจเงิน

คำร้อง
 พยงค์ มุกดา
 ทำนอง

สุเทพ วงศ์กำแหง ชี้นำร้อง

งุนงงหนักหนา เงินตราเจ้าเอ๋ย
 ไม่วายเว้นเลยทุกวี่วัน
 ชมรม เชื้อถือ เล่าลือลั่น
 พลุ่พล่านแต่เงินงกงงงัน เลี้ยงชุบฉิบกันออกแซ่ของ
 มงวายเจียนเหงามาเราขาดเงิน
 กลัคลุ้ม เหลือ เกินคัง เกิดกรรม
 ใครมีศรีภรรยาคืนค่า
 เจ้าจู้โจมฝังใจจำ เนื้อหมันนำอำนาจเงิน
 มีเงินเดินซื้อสินค้าได้
 บางคราวเชื่อใหม่แม่ใจที่แกร่ง เกิน
 ยังถูกนำเงินกระน้ำถึงยับเป็น
 โอ้เงินหนอเงินอำนาจมัน เกินจะเอื้อมอาจ
 คนเราเคารพคบกันที่เงิน
 ไม่มีน้ำเงินคังหมดญาติ
 เงินทรานี่หรือคือกระตาศ
 ผู้สร้างขึ้นมาชอนาถหลงไหล เป็นทาสอำนาจเงิน

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายสมบัติ ชื่อสกุล กิ่งกาญจนวงศ์

เกิดวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2490

สถานที่เกิด

อำเภอคลองสาน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

77/272 หมู่บ้านปรางวิกรณ์ 1 ถ.สุขาภิบาล 1

แขวงคันนายาว เขตบึงกุ่ม จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

นักจัดรายการวิทยุ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ถ.พหลโยธิน

กรุงเทพมหานคร 10300

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2508

มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนวัดนวลนรดิศ

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2510

มัธยมศึกษาปีที่ 5 (แผนกศิลป์) จากโรงเรียนวัดนวลนรดิศ

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2523

ประกาศนียบัตรพิเศษวิชาการศึกษา จากกระทรวงศึกษาธิการ

กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2525

ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม จากกระทรวงศึกษาธิการ

กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2528

การศึกษามัธยมศึกษา (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2533

การศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์เพลงลูกกรุง

บทคัดย่อ

ของ

สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ความสำคัญตราบัญญัติการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

กุมภาพันธ์ 2534

ปริญญานิพนธ์เรื่องการวิเคราะห์เพลงลูกกรุงนี้ มีจุดมุ่งหมายในการวิจัย 2 ประการ คือ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของเพลงลูกกรุง และเพื่อวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำและโวหารของเพลงลูกกรุง เพลงที่นำมาวิจัยได้แก่เพลงลูกกรุงจากหนังสือรวมเพลงลูกกรุงจำนวน 20 เล่ม และเพลงที่แพร่หลาย ในช่วง พ.ศ. 2507 - 2527 ที่ไม่ปรากฏในหนังสือเพลง แต่ปรากฏในแผ่นเสียงและแถบเสียง รวมทั้งสิ้น 200 เพลง

ผลการวิจัยพบว่า ในด้านเนื้อหาของเพลงลูกกรุงสามารถจำแนกเนื้อหาได้เป็น 7 ประเภท คือ เพลงปลุกใจและฮุค เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ เพลงเกี่ยวกับความรัก เพลงเกี่ยวกับความนิคหวังในชีวิต เพลงเกี่ยวกับคตินิยมสอนใจ และเพลงเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม

ในด้านการใช้ถ้อยคำและโวหารพบว่า เพลงลูกกรุงมีการใช้ถ้อยคำและโวหารหลากหลาย กล่าวคือ ในเรื่องการใช้ถ้อยคำ 8 ชนิด มีการใช้มากน้อยเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้ การใช้คำง่าย การใช้คำดูหมิ่น การซ้ำคำ การหลอกลำ การใช้ศัพท์สูง การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ การเล่นคำ และการปฏิเสธ ส่วนการใช้โวหาร 6 ชนิด มีการใช้มากน้อยเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้ อุปมา อุปลักษณ์ ปฏิพจน์ สัญลักษณ์ อธิพจน์ และบุคลาธิษฐาน

เนื้อหาของเพลงลูกกรุงที่มีการใช้ถ้อยคำทั้ง 8 ชนิด ได้แก่ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ มากที่สุด ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการปลุกใจและฮุค ประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ ความนิคหวังในชีวิต ความรัก คตินิยมสอนใจ และการสะท้อนสังคม มีการใช้ถ้อยคำเป็นบางชนิด เนื้อหาของเพลงลูกกรุงที่มีการใช้โวหารทั้ง 6 ชนิด ได้แก่ เพลงเกี่ยวกับการชมความงามต่าง ๆ และความนิคหวังในชีวิต ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการปลุกใจและฮุค ความรัก คตินิยมสอนใจ การสะท้อนสังคม และประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ มีการใช้โวหารเป็นบางชนิด เท่านั้น

AN ANALYSIS OF "CITY SONGS"

AN ABSTRACT

BY

SOMBAT KINGKANCHANAWONG

**Presented in partial fulfilment of the requirements
for the Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University**

February 1991

This thesis on the analysis of the city songs had two purposes : to analyze the content of the city songs and to analyze the words and dictions used in the city songs. The songs in this study included in 20 city song books and the popular city songs during B.E. 2507 to 2527 which were unpublished but found in the song records and cassette tapes, all together are 200 songs.

The study results revealed that the content of the city songs could be classified into 7 categories : patriotic and praise songs, custom and festival songs, beauty admiration songs, love songs, despair songs, moral songs, and social reflection songs.

In regards to the words and dictions it was found that the city songs used a variety of words and dictions. As for the eight kinds of words, they were used in order of frequency as follows : simple word usage, interjection word usage, word repetition, word variation, high vocabulary usage, natural sound imitation, word play, and word adaptation. While in the dictions it was found in the following order : analogy, simile, rhetorical questioning, symbolization, hyperbole, and metaphoric personification.

The content of the city songs that used all 8 kinds of words was found in the beauty admiration songs most of all. While the content of patriotic and praise songs, custom and festival songs, despair songs, love songs, moral songs, and social reflection songs used only some kinds of words. The content of the city songs that used all 6 kinds of dictions was found in the beauty admiration songs, despair songs, love songs, moral songs, social reflection songs, and custom and festival songs which used some kinds of dictions only.